

Politieke markt - 30 augustus 2016

Orgaan: Raadscommissie
Locatie: Raadzaal gemeentehuis, Vendelweg 1, Steenwijk
Datum: dinsdag 30 augustus 2016
Aanvang: 19:30 uur

1. **Opening en mededelingen**

2. **Vaststelling agenda**

Stukken

- [2.0 Politieke markt 30 augustus 2016 - AGENDA](#)
-

3. **Spreekrecht voor niet eagendeerde onderwerpen**

4. Bert Dedden

Concept-woonvisie Steenwijkerland 2017-2021

Samenvatting

Advies A; portefeuille Dedden. Voorgestelde behandeltijd: 50 minuten.

Stukken

- [4.0 Concept woonvisie Steenwijkerland 2017-2021](#)
 - [4.1 Concept woonvisie steenwijkerland 2017-2021 - bijlage concept woonvisie \(2e concept, versie 2 augustus 2016\)](#)
-

5. Dieke Frantzen

Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020

Samenvatting

Advies B; portefeuille Frantzen. Voorgestelde behandeltijd: 28 minuten.

Stukken

- [5.0 Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020 - RAADSVOORSTEL](#)
- [5.1 Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020 - bijlage definitief Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020 versie raad 13-9-16](#)
- [5.2 Beleidsplan Sociaal Domein 2017 - 2020 - bijlage concept reactie van het college op de adviezen van de Adviesraad Sociaal Domein](#)
- [5.3 Beleidsplan Sociaal Domein 2017 -2020 - bijlage Advies Adviesraad Sociaal Domein op notitie Veerkracht en vitaliteit](#)
- [5.4 Beleidsplan Sociaal Domein 2017 -2020 - bijlage Advies van de Adviesraad Sociaal Domein op het Beleidsplan Sociaal Domein](#)

6. Dieke Frantzen
Werkgeverschap geïntegreerde toegang Jeugdwet/Wmo

Samenvatting

Advies B; portefeuille Frantzen. Voorgestelde behandeltijd: 14 minuten.

Stukken

- [6.0 Wergeverschap geïntegreerde toegang - RAADSVOORSTEL](#)
- [6.1 Werkgevenschap geïntegreerde toegang Jeugdwet en Wmo - bijlage brief Advies OR inzake werkgeverschap geïntegreerde toegang Jeugdwet en Wmo](#)

7. Wim Brus
Breedband buitengebied (7A en 7B)

Samenvatting

7A. Glasvezelnetwerk buitengebied Steenwijkerland; advies B; portefeuille Brus.
7B. Agenderingsverzoek ChristenUnie: Ingekomen stuk 13 (raadsvergadering 31 mei 2016) inzake Breedband buitengebied (solidariteitsbeginsel); portefeuille Brus. Voorgestelde behandeltijd: 21 minuten

Stukken

- [7A.0 Glasvezelnetwerk buitengebied Steenwijkerland - RAADSVOORSTEL](#)
- [7B.0 Agenderingsverzoek CU - Ingekomen stuk 13.0 Breedband buitengebied \(raadsvergadering 31-5-2016\)](#)

8. Jacques Wagteveld
Advies Kernteam transitie Nationaal Park Weerribben-Wieden

Samenvatting

Portefeuille Wagteveld; advies B. Voorgestelde behandeltijd: 28 minuten

Stukken

- [8.0 Advies kernteam transitie Nationaal Park Weerribben-Wieden - RAADSVOORSTEL](#)
 - [8.1 Advies Kernteam transitie Nationaal Park Weerribben - Wieden - bijlage 1 NPWW - Weerribben Wieden DEFINITIEF](#)
 - [8.2 Advies Kernteam transitie Nationaal Park Weerribben Wieden - bijlage 2 eerste opdrachtbrief Kernteam 14 september 2015](#)
 - [8.3 Advies Kernteam transitie Nationaal Park Weerribben Wieden - bijlage 3 beoordeling van de aanbevelingen tbv raadsvoorstel 13 september 2016](#)
 - [8.4 Advies Kernteam transitie Nationaal Park Weerribben Wieden - bijlage 4 concept vervolgoopdracht aan Kernteam 2.0](#)
-

9. **Alles Welgeteld?!, Onderzoek naar subsidieverstrekking aan grote instellingen in de gemeente Steenwijkerland**

Samenvatting

Advies B. Voorgestelde behandeltijd: 21 minuten.

Stukken

- [9.0 Rekenkamercommissie Steenwijkerland - Alles Welgeteld](#)
-

10. Dieke Frantzen

Verruiming huwelijksbeleid

Samenvatting

Advies B; portefeuille Frantzen. Voorgestelde behandeltijd: 7 minuten.

Stukken

- [10.0 Verruiming huwelijksbeleid - RAADSVOORSTEL](#)
 - [10.1 Beleidsnotitie verruiming huwelijksbeleid](#)
 - [10.2 Raadsbesluiten mbt huwelijksbeleid](#)
 - [10.3 Raadsbesluiten mbt huwelijksbeleid](#)
-

11. Bert Dedden

Eerste bestuursrapportage 2016 Veiligheidsregio IJsselland

Samenvatting

Advies B; portefeuille Dedden. Voorgestelde behandeltijd: 7 minuten.

Stukken

- [11.0 Eerste bestuursrapportage 2016 Veiligheidsregio IJsselland - RAADSVOORSTEL](#)
 - [11.1 Eerste bestuursrapportage 2016 Veiligheidsregio IJsselland - bijlage Eerste bestuursrapportage 2016](#)
 - [11.2 Eerste bestuursrapportage 2016 Veiligheidsregio IJsselland - bijlage brief aan Gemeenteraden 1e bestuursrapportage 2016](#)
-

12. Bert Dedden

Krediet beschikbaar stellen ten behoeve van onderzoek en ruiming Conventionele Explosieven (CE)

Samenvatting

Advies B; portefeuille Dedden. Voorgestelde behandeltijd: 14 minuten.

Stukken

- [12.0 Onderzoek en ruiming Conventionele Explosieven](#)
-

13. **Wijziging gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland**

Samenvatting

Advies B; portefeuille Frantzen. Voorgestelde behandeltijd: 7 minuten.

Stukken

- [13.0 Wijziging gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland - RAADSVOORSTEL](#)
 - [13.1 Wijziging gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland - bijlage Brief aanpassing gemeenschappelijke regeling GGD](#)
 - [13.2 Wijziging gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland - bijlage concept aangepaste gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland](#)
 - [13.3 Wijziging gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland - bijlage concept besluit aanpassing gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland](#)
 - [13.4 Wijziging gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland - bijlage toelichting op besluit tot wijziging gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland](#)
-

14. **Gelegenheid om vragen te stellen**

15. **Vaststelling besluitenlijst vorige vergadering**

16. **Sluiting**

2.0 Politieke markt 30 augustus 2016 - AGENDA ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

Aan raadsleden en burgerraadsleden

behandeld door B.H.D. de Groot

afdeling Griffie

telefoon 0652486263

ons kenmerk Griffie/BdG

uw kenmerk

bijlagen Vergaderstukken

Steenwijk
(verzendsdatum)

19 augustus 2016

Onderwerp

Politieke markt op 30 augustus 2016

Dames en heren,

Ik nodig u uit voor een openbare politieke markt op 30 augustus 2016, aanvang 19.30 uur in de raadzaal van het gemeentehuis, Vendelweg 1 in Steenwijk.

Agenda

Vaste punten

1. Opening en mededelingen.
2. Vaststelling van de agenda.
3. Spreekrecht voor niet-geagendeerde onderwerpen.

Beeldvorming

College vraagt advies

4. Concept-woonvisie Steenwijkerland 2017-2021; advies A; portefeuille Dedden. *Voorgestelde behandeltijd: 50 minuten.*

Oordeelvorming

Sociaal Domein

5. Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020; advies B; portefeuille Frantzen. *Voorgestelde behandeltijd: 28 minuten.*
6. Werkgeverschap geïntegreerde toegang Jeugdwet/Wmo; advies B; portefeuille Frantzen. *Voorgestelde behandeltijd: 14 minuten.*

Breedband buitengebied

- 7A. Glasvezelnetwerk buitengebied Steenwijkerland; advies B; portefeuille Brus.
- 7B. Agenderingsverzoek ChristenUnie: Ingekomen stuk 13 (raadsvergadering 31 mei 2016) inzake Breedband buitengebied (solidariteitsbeginsel); portefeuille Brus.
Voorgestelde behandeltijd: 21 minuten

Verbonden partijen

- 8. Advies Kernteam transitie Nationaal Park Weerribben-Wieden; portefeuille Wagteveld; advies B. *Voorgestelde behandeltijd: 28 minuten*

Rekenkamer

- 9. Alles Welgeteld?!, Onderzoek naar subsidieverstrekking aan grote instellingen in de gemeente Steenwijkerland; advies B. *Voorgestelde behandeltijd: 21 minuten.*

Burgerzaken

- 10. Verruiming huwelijksbeleid; advies B; portefeuille Frantzen. *Voorgestelde behandeltijd: 7 minuten.*

Veiligheid

- 11. Eerste bestuursrapportage 2016 Veiligheidsregio IJsselland; advies B; portefeuille Dedden. *Voorgestelde behandeltijd: 7 minuten.*
- 12. Krediet beschikbaar stellen ten behoeve van onderzoek en ruiming Conventionele Explosieven (CE); advies B; portefeuille Dedden. *Voorgestelde behandeltijd: 14 minuten.*

Welzijn

- 13. Wijziging gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland; advies B; portefeuille Frantzen. *Voorgestelde behandeltijd: 7 minuten.*

Vaste punten:

- 14. Gelegenheid om vragen te stellen.
- 15. Vaststelling besluitenlijst van 14 juni 2016.
- 16. Sluiting.

Hoogachtend,

De voorzitter,

Theo Versteeg

Einde bijlage: 2.0 Politieke markt 30 augustus 2016 - AGENDA

Terug naar het agendapunt

4.0 Concept woonvisie Steenwijkerland 2017-2021 ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

RAADSCOMMISSIE

Vergadering d.d. 30 augustus 2016

- t.k.n.
 advies A (ter advisering; wordt alleen besproken in de commissie)
 advies B (ter besluitvorming aan de raad; er hoeft geen apart commissiestuk te worden aangemaakt)

Inleiding

In 2012 is de huidige woonvisie vastgesteld. In deze woonvisie wordt al benoemd dat in 2016 een actualisatie zal plaatsvinden. Daarnaast geeft de Woningwet 2015 aan dat, nog meer dan voorheen, de woonvisie het basisdocument is voor het maken van prestatieafspraken met woningcorporaties. De woonvisie verwoordt wat de gemeente voor ogen heeft bij het wonen in Steenwijkerland, wat ze daaraan zelf bijdraagt en wat van derden wordt gevraagd.

De hoofdlijnen uit de volgende documenten zijn aangescherpt verwerkt in de nieuwe woonvisie:

1. Visie op Wonen en Leefbaarheid 'Duurzaam Vitaal' (2012)
2. Notitie 'Manifeste behoefte-vraag zoekt locatie' (2015)
3. Woningmarktonderzoek Steenwijkerland (2016)
4. De regionale woonvisie (2014) en Samenwerkingsovereenkomst Woonafspraken West-Overijssel (2016)

Het proces om te komen tot een woonvisie is in februari jl. opgestart. In maart/april jl. zijn op basis van *deskstudy* de hoofdlijnen uit bovengenoemde stukken gehaald. Hierover zijn in april en mei jl. bijeenkomsten georganiseerd met plaatselijke belangenverenigingen en marktpartijen in 1) Steenwijk/Tuk, 2) Oldemarkt en noordelijke kernen en 3) Vollenhove en zuidelijke kernen. Daarnaast is er een bijeenkomst georganiseerd met woningcorporaties en huurdersorganisaties en een bijeenkomst met zorg- en welzijnsinstellingen om ook hun input voor de woonvisie te verkrijgen. Er zijn interviews gehouden met de wethouders met Wonen en Zorg in portefeuille en de visie is op 30 mei jl. op hoofdlijnen besproken in een bestuurlijk overleg met de woningcorporaties. Op 24 mei jl. is er een raadsinformatiebijeenkomst georganiseerd waar de hoofdlijnen van de woonvisie zijn gepresenteerd en waarin drie stellingen zijn bediscussieerd in workshops.

De woonvisie is een kernachtige en toegankelijke visie. Op hoofdlijnen is de structuur hetzelfde gebleven als die van de 'Visie op Wonen en Leefbaarheid' (2012), waarbij de zeven hoofdlijnen (zie p. 2 van de visie) zijn aangepast aan de actualiteit. Vervolgens worden, voor de gemeente als geheel en per deelgebied, de woonopgaven in beeld gebracht. Daarbij zijn zoveel mogelijk de lopende en nieuwe initiatieven geïnventariseerd, die we nu al kennen. Hierbij zijn steeds de vragen gesteld 'Wat zien we', 'Wat willen we bereiken' en 'Wat willen we hiervoor doen'? Hierdoor wordt concreet gemaakt welke activiteiten uit de woonvisie voortvloeien en door wie deze worden uitgevoerd, maar ook waar we nog keuzes en afwegingen moeten maken de komende jaren. Deze keuzes en afwegingen maken we meer en meer samen met inwoners en onze samenwerkingspartners. Vandaar de titel van de woonvisie: 'Goed wonen, komt met elkaar voor elkaar'.

Wat vooral nieuw is in de geactualiseerde woonvisie:

1. De focus op transformatie van leegkomend vastgoed in plaats van op nieuwbouw, waarmee zoveel mogelijk toekomstige leegstand (en verpaupering) wordt voorkomen;
2. De stevige basis voor woonafspraken met woningcorporaties, conform de Woningwet 2015;
3. De integrale borging van wonen en zorg, zoals aandacht voor de gevolgen van extramuralisering: huisvesting van ouderen en kwetsbare groepen, al dan niet met een zorgvraag.

De woonvisie is in samenhang met de hoofdlijnen uit de Omgevingsvisie ontwikkeld en is een nadere uitwerking van de Omgevingsvisie op het gebied van wonen.

Argumenten

De concept woonvisie is vanaf februari jl. met betrokkenheid van een breed scala aan partijen ontwikkeld. Met ondersteuning van bureau Rigo is in de periode mei-juli de concept woonvisie geschreven en meerdere malen met de verantwoordelijk wethouders besproken. Een consultatieronde is van belang om belanghebbenden bij wonen inspraak te geven op de concept woonvisie en relevante input te kunnen meenemen bij het definitief maken van de concept woonvisie. Het gaat dan om partijen die al eerder zijn betrokken in het proces, maar ook om buurgemeenten en inwoners een kans te bieden feedback te geven op de woonvisie en daarmee het draagvlak te vergroten.

Duurzaamheid en “social return”

Verduurzaming van de woningvoorraad is een belangrijk aandachtspunt in de woonvisie.

Communicatietraject en openbaarheid

De concept woonvisie wordt toegestuurd naar alle organisaties die eerder input hebben geleverd op de woonvisie in de bijeenkomsten voor plaatselijke belangen en lokale marktpartijen in april en mei jl. en daarnaast naar buurgemeenten (i.i.g. Meppel, Westerveld, Staphorst, Weststellingwerf, Noordoostpolder, Zwartewaterland). Hiermee wordt de mogelijkheid geboden een zienswijze in te dienen. De concept-woonvisie wordt daarnaast op reguliere wijze ter inzage gelegd en er wordt een inloopavond georganiseerd voor inwoners.

Uitvoering en planning

Zodra de concept woonvisie wordt vrijgegeven voor inspraak, wordt deze vormgegeven met de huisstijl van de gemeente Steenwijkerland. De woonvisie kent een strakke planning, waarbij erop wordt gekoerst de definitieve besluitvorming op 13 december a.s. te laten plaatsvinden. Conform de Woningwet 2015 past het binnen de cyclus voor het maken van prestatieafspraken met woningcorporaties dat gemeenten voor 1 januari van een bepaald jaar de woonvisie gereed hebben, zodat de woningcorporatie voor 1 juli van dat jaar een ‘bod’ kan doen op de woonvisie, waarin haar bijdrage aan de volkshuisvestingsopgave wordt aangegeven.

De planning voor de woonvisie is als volgt:

- Di 30 augustus: adviesverzoek inspraakrijpheid conceptwoonvisie in politieke markt;
- 1 september-medio oktober: 1) ter inzage legging en toezending concept woonvisie aan betrokken organisaties en buurgemeenten, 2) organiseren inloopbijeenkomst voor inwoners;
- Di 8 november: besluitvorming B&W over definitieve conceptwoonvisie en zienswijzennota;
- Di 13 december: besluitvorming gemeenteraad over definitieve conceptwoonvisie en zienswijzennota.

Adviesvraag

Het college vraagt een positief advies vanuit de politieke markt over de inspraakrijpheid van de conceptwoonvisie Steenwijkerland 2017-2021 en het vrijgeven van de conceptwoonvisie voor een consultatieronde met verschillende partijen en belanghebbenden in de periode september-oktober 2016.

Bijlagen

Conceptwoonvisie Steenwijkerland 2017-2021

Terug naar het agendapunt

4.1 Concept woonvisie steenwijkerland 2017-2021 - bijlage concept woonvisie (2e concept, versie 2 augustus 2016) ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

RIGO Research en Advies
Woon- werk- en leefomgeving
www.rigo.nl

2^E CONCEPT, VERSIE 2 AUGUSTUS 2016

Goed wonen, komt met elkaar voor elkaar

Woonvisie Steenwijkerland 2017-2021

2^E CONCEPT

Goed wonen, komt met elkaar voor elkaar

Woonvisie Steenwijkerland 2017-2021

Opdrachtgever

Gemeente Steenwijkerland

Rapportnummer

P33190

Uitgave

Juli 2016

RIGO Research en Advies BV

De Ruyterkade 112C

1011 AB Amsterdam

Postbus 2805

1000 CV Amsterdam

020 522 11 11

info@rigo.nl www.rigo.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord		5
1	Inleiding	6
2	De gemeente Steenwijkerland	10
3	Steenwijk/Tuk	29
4	Oldemarkt	35
5	Vollenhove	39
6	Kernen Noord	43
7	Kernen Zuid	48
Begrippenlijst		53
Bijlagen		57

Voorwoord

Voor u ligt de Woonvisie 2017-2021 van de gemeente Steenwijkerland. Deze woonvisie is met input van velen tot stand gekomen. Dank aan allen die hieraan een bijdrage hebben geleverd: Plaatselijke Belangen van de verschillende kernen en wijken, woningcorporaties, zorginstellingen en marktpartijen.

Een woonvisie is nodig om als gemeente de koers aan te geven die je wil varen op het gebied van wonen. Een woonvisie is ook nodig om prestatieafspraken te kunnen maken met de woningcorporaties in onze gemeente. We hebben er alle vertrouwen in dat deze woonvisie een goede basis biedt voor het maken van prestatieafspraken.

Met deze woonvisie zetten we een nieuwe koers in, waarbij aandacht voor transformatie van leegkomend vastgoed een belangrijke rol speelt. De leefbaarheid en de kwaliteit van wonen is in het algemeen in Steenwijkerland goed, dit willen we ook graag zo houden. Het voorrang geven aan transformatie van leegkomend vastgoed, boven nieuwbouw, draagt hieraan bij. Hiermee wordt voorkomen dat er aan de randen van de kernen wordt bijgebouwd, terwijl er in de kernen zelf leegstand en verpaupering kan ontstaan.

Een andere nieuwe ontwikkeling komt voort uit de extramuralisering: het feit dat ouderen met een zorgvraag, maar ook anderen die zorg nodig hebben, minder snel in een instelling terecht kunnen en daardoor langer thuis wonen. In deze woonvisie geven we aan hoe we in Steenwijkerland de komende jaren aandacht willen geven aan deze veranderingen en waar we op in willen zetten.

Het handen en voeten geven aan deze woonvisie kunnen we als gemeente niet alleen. We hebben samenwerkingspartners nodig om hier op een goede manier nader vorm aan te kunnen geven. Wij willen u daarom uitnodigen om samen met ons de handschoen op te pakken.

Bert Dedden, wethouder Wonen

Dieke Frantzen, wethouder Zorg en Welzijn

1 Inleiding

1.1 Inleiding en achtergrond

In 2012 is de woonvisie 'Visie op wonen en leefbaarheid – duurzaam vitaal' vastgesteld. Sinds 2012 is het speelveld op het terrein van wonen behoorlijk veranderd. De verhoudingen tussen partijen zijn gewijzigd door de nieuwe woningwet. Corporaties zijn strakker gebonden aan hun kerntaak, en verplicht naar redelijkheid bij te dragen aan het gemeentelijke woonbeleid. Actueel woonbeleid is dan ook noodzakelijk voor het maken van goede prestatieafspraken. Senioren en andere kwetsbare groepen kunnen door afschaffing van de AWBZ minder snel in een zorginstelling terecht en de gemeente heeft er taken bij gekregen rondom het bieden van zorg en welzijn. Maar ook de dynamiek op de woningmarkt is veranderd. Na de crisis, die begon omstreeks 2008 en het dieptepunt bereikte in 2013, kent de woningmarkt een opleving, waardoor vooral de doorstroming weer op gang komt. Wel speelt vergrijzing een steeds prominentere rol en krijgen we in Steenwijkerland te maken met krimp van het aantal inwoners en op termijn het aantal huishoudens. Genoeg redenen om de visie uit 2012 te actualiseren.

Destijds zijn zeven hoofdlijnen benoemd om de ambities van de gemeente in te vangen (zie kader). Hoewel de woonvisie aan een update toe is, is uitgesproken dat deze hoofdlijnen overeind blijven staan. Maar dan geactualiseerd op basis van het huidige collegeprogramma, de notitie 'Manifeste lokale woningbehoefte – vraag zoekt locatie', het recent gehouden woningmarkt- en woonbehoefteonderzoek (hierna te noemen: woningmarktonderzoek) onder de eigen inwoners, recente (visie)documenten, de regionale woonvisie en de regionale woonafspraken en landelijke trends. Daarnaast zijn bijeenkomsten georganiseerd met kenners van de woningmarkt, Plaatselijke Belangen, corporaties, huurdersverenigingen en zorg- en welzijnspartijen. Dit alles heeft onder leiding van een gemeentelijke projectgroep vanuit verschillende disciplines gezorgd voor een frisse blik op de gemeente Steenwijkerland, met haar bijzondere ligging en veelzijdigheid, bestaande uit natuur, historie, grote kernen, kleine kernen en landelijk gebied. De woonvisie is tot stand gekomen parallel aan de ontwikkeling van de omgevingsvisie, waardoor deze visie nauw aansluit bij de omgevingsvisie.

De zeven hoofdlijnen:

1. De burger geeft vorm en inhoud aan de leefbaarheid
2. Huisvesting voor alle doelgroepen
3. Goede afstemming van wonen-welzijn-zorg
4. Van kwantiteit naar kwaliteit
5. Bouwen waar de vraag manifest is
6. Realistische groei van Steenwijkerland
7. Gemeente als woonregisseur

De woonvisie is een document van de gemeente, waarin de gemeente verwoordt wat ze voor ogen heeft bij het wonen in Steenwijkerland, wat ze daaraan zelf bijdraagt en wat van derden wordt gevraagd. Bij het opstellen van de visie is voorop gesteld dat de gemeenteraad, maar ook bewoners, maatschappelijke organisaties, makelaars en/of

ontwikkelaars zich herkennen in de gekozen richting. Zodat samen gewerkt kan worden aan het realiseren van de ambities in deze woonvisie.

1.2 De woningwet

De woningwet die in 2015 van kracht is geworden biedt het wettelijk kader voor de woonvisie. In de woningwet wordt aangegeven dat actueel woonbeleid nodig is voor het maken van prestatieafspraken met woningcorporaties. In de cyclus die de woningwet aangeeft dient de gemeente elke 4 à 5 jaar haar woonbeleid te actualiseren. Woningcorporaties kunnen jaarlijks voor 1 juli een bod (voorstel voor bijdrage aan het gemeentelijk woonbeleid en daarbij overzicht van voorgenomen activiteiten) doen op de woonvisie van de gemeente. Dit bod dient te worden afgestemd met de huurdersverenigingen. Op basis van dit bod worden door de gemeente, woningcorporaties en huurdersverenigingen jaarlijks prestatieafspraken gemaakt voor het daaropvolgende jaar.

Prestatieafspraken

In 2015 zijn de laatste prestatieafspraken gemaakt tussen de gemeente en de woningcorporaties Omnia Wonen, Wetland Wonen en Woonconcept voor de periode 2015-2017. Deze hebben betrekking op het op peil houden van de sociale woningvoorraad, het verbeteren van de kwaliteit van de voorraad en het bevorderen van leefbaarheid. Hier zijn ook de huurdersverenigingen bij betrokken. Met deze woonvisie leggen we een basis voor de nieuw te maken prestatieafspraken voor 2017 en de jaren daarna.

1.3 Regionale context

In de periode 2009-2013 heeft de gemeente Steenwijkerland de sterkste verhuisrelatie met de gemeenten Meppel, Westerveld, Weststellingwerf, Zwolle en Noordoostpolder. Als we enkel kijken naar de stroom vestigers, dan trok Steenwijkerland de meeste vestigers uit Meppel en Westerveld, gevolgd door Noordoostpolder, Weststellingwerf en Zwolle. Uit de gemeenten Noordoostpolder, Westerveld en Zwartewaterland trok Steenwijkerland per saldo mensen aan. Er is wel duidelijk verschil tussen de kernen in Steenwijkerland.

De gemeenten in West-Overijssel (*Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle*) hebben in 2014 een **regionale woonvisie West-Overijssel** opgesteld. De visie is gericht op een aantal thema's (*versterking bestaande steden en dorpen, scheiden van wonen en zorg, zoeken naar balans, hoe wilt u eigenlijk wonen, betaalbaarheid van wonen en vitaliteit en leefbaarheid*) die regionaal van belang zijn en geeft richting aan de gewenste ontwikkelingen op hoofdlijnen. Vervolgens hebben de gemeenten en de provincie een gezamenlijk traject doorlopen om te komen tot de **samenwerkingsovereenkomst woonafspraken West-Overijssel 2016-2020**. Hierin zijn afspraken gemaakt betreffende de thema's (A) Doelgroepen, (B) Wonen en zorg, (C) Stedelijke vernieuwing, (D) Bestaande voorraad, (E) Programmeren en zuinig ruimtegebruik. De woonafspraken gelden voor de periode 1 januari 2016 t/m 31 december 2020.

Ten aanzien van de programmering wordt een doorkijk gegeven naar 2025. De regionale woonafspraken worden bij de diverse hoofdstukken in deze gemeentelijke woonvisie besproken.

Ladder voor duurzame verstedelijking

De gemeenten van West-Overijssel hebben samen met de provincie afspraken gemaakt over de woningprogrammering die past binnen het kader van de Ladder voor Duurzame Verstedelijking. De Ladder voor Duurzame Verstedelijking heeft een drietal hoofdvoorwaarden (treden): 1) elke voorgenomen stedelijke ontwikkeling dient te worden onderbouwd met een actuele behoefte, 2) indien er een actuele behoefte is, dient eerst te worden onderzocht of deze kan worden ingelost door herstructurering, transformatie of anderszins binnen bestaand stedelijk gebied, 3) mocht de behoefte niet kunnen worden opgevangen door herstructurering of transformatie dan kan een locatie worden gezocht die passend ontsloten is of als zodanig kan worden ontwikkeld. De gemeente Steenwijkerland heeft in de woonafspraken met de andere West-Overijsselse gemeenten en de provincie afgesproken maximaal 100% van de eigen vraag naar woningen¹ als zogenaamde 'harde plancapaciteit' beschikbaar te maken. Dit is in lijn met de Ladder voor Duurzame Verstedelijking en de visie van de provincie Overijssel. Daarnaast is afgesproken dat de gemeenten in West-Overijssel streven naar onderprogrammering met een maximum van 60 tot 90%, zodat er ruimte blijft voor nieuwe initiatieven, in het bijzonder wat betreft de herontwikkeling van locaties en de transformatie van scholen, winkels en bedrijfsruimte. Steenwijkerland voorziet met een harde plancapaciteit van ca. 850 woningen, momenteel in zo'n 70% van de woningbehoefte voor de komende 10 jaren. Dit betekent dat er anno 2016 nog ca. 30% 'vrije' ruimte is om in te vullen (ca. 320 woningen). Met de provincie en de West-Overijsselse gemeenten is afgesproken dat woningbouwplannen vanaf 25 woningen binnen bestaand stedelijk gebied worden afgestemd met gemeenten in de regio. Er is sprake van een regionaal afgestemd plan zodra melding is gemaakt en mogelijkheid is geboden mee te denken over het woonplan. Woningbouwplannen vanaf 25 woningen buiten bestaand stedelijk gebied worden afgestemd in de regio en met andere planrelevante gemeenten. Er is sprake van een regionaal afgestemd plan, zodra de meerderheid van de regio en planrelevante gemeenten heeft ingestemd².

¹ Voor het bepalen van de eigen vraag naar woningen is in West-Overijssels verband afgesproken hiervoor dezelfde bevolkingsprognose aan te houden (Primos).

² Niet elke provincie hanteert eenzelfde strikte uitvoering van de Ladder voor Duurzame Verstedelijking. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor gemeenten aan de randen van de provincie Overijssel, zoals Steenwijkerland. De provincie Overijssel stemt hierover af met omliggende provincies, zoals Drenthe, Friesland en Flevopolder.

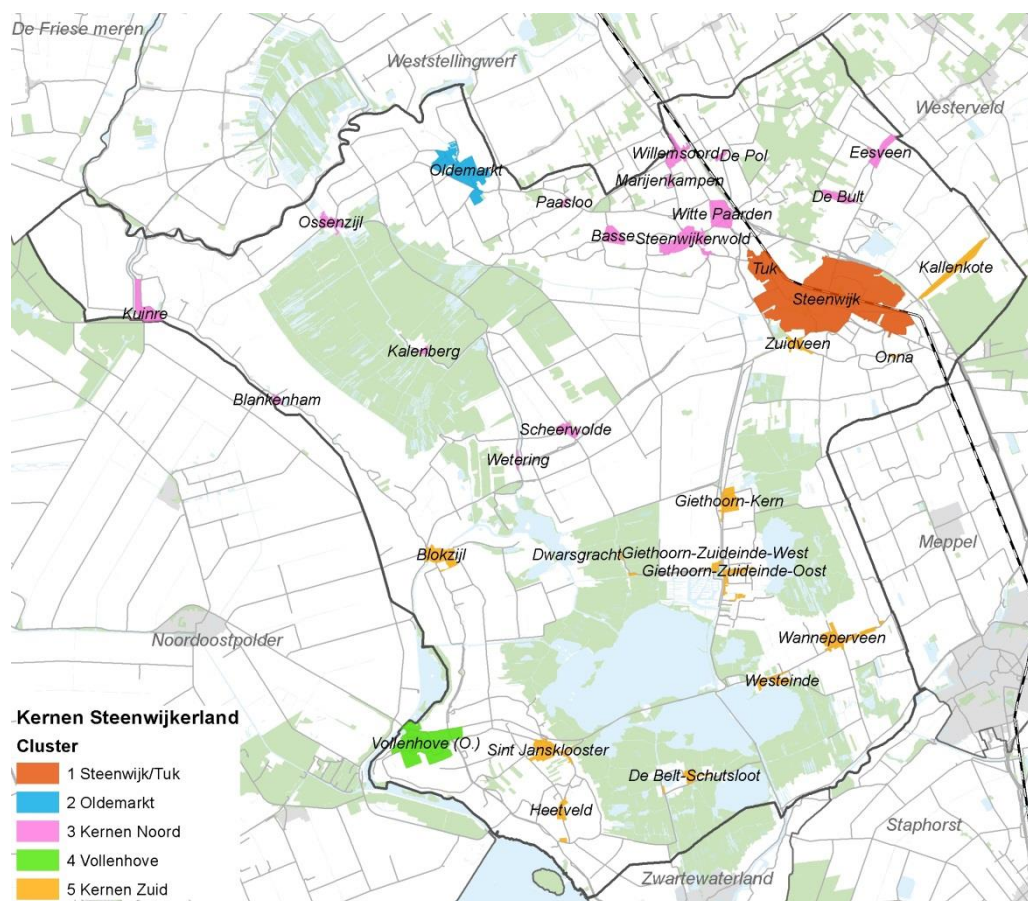
Leeswijzer

Deze woonvisie is opgedeeld in deelgebieden, waarbij we eerst een visie formuleren voor de gemeente Steenwijkerland als geheel en vervolgens voor vijf deelgebieden nog op een aantal specifieke aspecten ingaan. De deelgebieden zijn de grotere kernen Steenwijk/Tuk, Oldemarkt, Vollenhove, de kleinere kernen in het noorden en de kleinere kernen in het zuiden. In het hoofdstuk Steenwijkerland komen de zeven hoofdlijnen (zie het kader bij 1.1) terug. Ieder hoofdstuk begint met de vraag 'Wat zien we?' waarmee we de huidige situatie en onze verwachtingen over de toekomst analyseren. Vervolgens beschrijven we in 'Wat willen we bereiken?' onze doelstellingen en ambities. Tot slot geven we met 'Wat gaan we daarvoor doen?' een doorkijk op de wijze waarop we uitvoering willen geven aan onze doelstellingen.

2 De gemeente Steenwijkerland

Steenwijkerland is qua oppervlakte één van de tien grootste gemeenten van Nederland. De gemeente Steenwijkerland ligt in de kop van de provincie Overijssel en grenst in het noorden aan de Friese gemeenten De Friese Meren en Weststellingwerf, in het noordoosten en oosten aan de Drentse gemeenten Westerveld en Meppel, in het zuiden aan de Overijsselse gemeenten Staphorst en Zwartewaterland en in het westen aan de Flevolandse gemeente Noordoostpolder. Trots is de gemeente op de betrokkenheid van de inwoners en ondernemers, de prachtige natuur, de veelzijdigheid aan schitterende kernen met monumentale panden en de gunstige ligging. De gemeente wordt doorkruist door het Nationaal Park Weerribben-Wieden, de A32 en de spoorlijn. Deze fysieke kenmerken verdelen de gemeente in verschillende gebieden (clusters).

2.1 Wat zien we?

1. De leefbaarheid wordt door bewoners van Steenwijkerland beoordeeld met een ruime voldoende. Wel zijn er enkele aandachtspunten.
2. Vanaf 2025 wordt gemeentebreed een afname van het aantal inwoners verwacht en vanaf 2035 geldt dit ook voor het aantal huishoudens. De mate waarin dit plaatsvindt, verschilt per kern, waardoor er sprake is van krimp naast groei.
3. Ontgroening en vergrijzing zetten door. Vooral het aantal oudere één- en tweepersoons-huishoudens neemt de komende 10 jaar toe. Het aantal jonge huishoudens neemt juist af.
4. De vraag naar beschutte woonvormen neemt toe als gevolg van de vergrijzing en extramuralisering, evenals de vraag naar zorg aan huis.
5. Beschermd woonvormen zijn veelal geconcentreerd in de grotere kernen.
6. Er is risico op leegstand en verpaupering in sommige kernen en het buitengebied.

2.1.1 Leefbaarheid

“De burger geeft vorm en inhoud aan de leefbaarheid; de gemeente faciliteert binnen zekere kaders”.

Gemiddeld geven de bewoners de woonomgeving een 7,2³. Hoewel er geen grote verschillen zijn tussen de (clusters) van kernen, zijn er wel een aantal aandachtspunten. In de kleinere kernen wordt vooral het ontbreken van verschillende voorzieningen genoemd – zoals te weinig voorzieningen voor jongeren of winkels die te ver weg liggen – en de slechte bereikbaarheid van de grote kernen (met name Steenwijk). De grotere kernen scoren ten opzichte van de kleine kernen juist minder goed op overlafsituaties.

Vanuit de corporaties is nog maar een beperkt budget beschikbaar om in te zetten op leefbaarheid en daarnaast neemt in de noordelijke kernen het corporatiebezit af. Het wordt meer en meer een gezamenlijke verantwoordelijkheid (van bewoners, corporaties, huurdersverenigingen en gemeente) om te zorgen voor een goede leefomgeving.

Vanaf 2025 zal volgens de Primos-prognose 2013⁴ het aantal inwoners in de gemeente afnemen en krijgen we te maken met krimp van de bevolking. Ongeveer 10 jaar later geldt dit ook voor het aantal huishoudens (zie paragraaf 2.1.4). De verwachting is dat we daardoor vaker te maken zullen krijgen met leegkomend vastgoed, ook in het buitengebied. Hierdoor dreigt verloedering (en verpaupering) en kan de leefbaarheid in het geding komen. Dit zal het sterkst spelen in de kernen die te maken krijgen (of hebben) met krimp van het aantal huishoudens waardoor die moeilijker worden verkocht en langer te koop staan.

³ Bron: woningmarkt- en woonbehoefteonderzoek Steenwijkerland, 2016

⁴ De provincie hanteert de Primos prognose 2013 als uitgangspunt en wij sluiten daarbij aan. Naar verwachting zal voor 2017/2018 de Primos prognose 2016 worden gebruikt.

Als gevolg van de invoering van een passendheidstoets (in de nieuwe woningwet), waarbij goedkope sociale huurwoningen worden toegewezen aan lagere inkomens en de wat duurdere sociale huurwoningen aan de wat hogere inkomens, voorzien we het risico op de ontwikkeling naar eenzijdiger samengestelde wijken. Dit kan mogelijk effecten hebben op de leefbaarheid.

2.1.2 Huisvesting

“Huisvesting voor alle doelgroepen”

Particuliere voorraad

In de gemeente Steenwijkerland staan ca. 19.075 woningen, waarvan ca. 11.740 koopwoningen. Binnen de koopsector domineren de tweekappers en de vrijstaande woningen. De hoek- en rijwoningen vallen veelal in het goedkope segment. In totaal staan er ca. 3.700 koopwoningen in het prijssegment tot €175.000. Merendeels zijn dit hoek- en rijwoningen. Appartementen in de gemeente zijn voornamelijk huurwoningen en deze staan veelal in de grotere kernen. Het aantal koopappartementen is gering.

Steenwijkerland behoort tot de gemeenten in Overijssel met relatief veel koopwoningaanbod, waar woningen minder gemakkelijk worden verkocht en veel woningen lang te koop staan⁵. In delen van de woningmarkt kunnen al krimpverschijnselen plaatsvinden. Daar waar zich dit voordoet is de verkoop van corporatiewoningen minder wenselijk en zal ook nieuwbouw de markt verder uit evenwicht brengen. Beheersing van de woningvoorraad door bijvoorbeeld het samenvoegen van woningen kan bijdragen aan meer evenwicht. Desondanks is er in Steenwijkerland als geheel nog beperkte behoefte aan groei van de woningvoorraad (zie paragraaf 2.1.4). Het woningmarktonderzoek uit 2016 verwoordt als kwetsbare segmenten voor de gemeente als geheel, vooral de rijwoningen in de prijsklasse tussen de €150.000 en €200.000 euro en tweekappers vanaf €300.000. Deze staan er voldoende in de gemeente.

Huurwoningvoorraad

Er zijn in Steenwijkerland verschillende woningcorporaties actief, waarvan Woonconcept, Wetland Wonen Groep en Omnia Wonen de drie grootste zijn. In de gemeente Steenwijkerland staan ca. 7.335 huurwoningen, waarvan ca. 5.385 sociale huurwoningen in het bezit van woningcorporaties. Dit is ca. 38% van de totale woningvoorraad, hetgeen in vergelijking met andere Overijsselse gemeenten relatief veel is. Op basis van het voorraadbeleid van de drie grootste woningcorporaties⁶ wordt een beperkte afname van de sociale voorraad voorzien door o.a. herstructurering en verkoop. Vooral in de kernen Noord is de sociale voorraad sinds 2007 afgenomen. De corporaties geven aan dat in Steenwijkerland sprake is van een ontspannen huurwoningmarkt, ook in de kern Steenwijk.

⁵ Bron: Verkenning doorstroming woningmarkt Overijssel, RIGO 2016

⁶ Bron: Prestatieovereenkomst Wonen en Leefbaarheid (2015-2017)

Met de toenemende vergrijzing wordt het aanbod gelijkvloerse woningen belangrijker, hoewel lokale marktkenner die aanwezig waren bij de bijeenkomsten over de woonvisie in april en mei (zie verslag in bijlage) aangeven dat dit aanbod momenteel moeilijk wordt verhuurd. Mogelijk heeft dit te maken met de gedateerdheid van het huidige aanbod en ligt hier een transformatieopgave.

Lokale marktkenner zien juist grondgebonden woningen en appartementen in de vrije sector huur als kansrijk. De vraag naar dure huurappartementen komt met name van 55-plussers. Zij hebben in het verleden een woning gekocht en beschikken over meer financiële middelen. Het is echter een kritische groep die pas zal verhuizen als de woning aan alle eisen (buitenruimte, nabijheid voorzieningen) voldoet of als het vanwege gezondheidsredenen moet.

Doelgroepen

In de huidige woningmarkt zijn de meeste huishoudens goed in staat om in hun woonruimte te voorzien. De stagnatie in doorstroming die tijdens de crisis ontstond is zich goeddeels aan het herstellen. Een aantal groepen heeft hierbij echter ondersteuning nodig.

Huishoudens met een laag inkomen

Huishoudens met een laag inkomen (tot €35.739, prijspeil 2016⁷) zijn voor een belangrijk deel aangewezen op de voorraad huurwoningen in de sociale sector. Kenmerk van de huursector is dat de bewoners relatief jong zijn of juist oud. Er wonen ruim 9.400 huishoudens met een laag inkomen in Steenwijkerland; daarvan woont 44% in een corporatiewoning. Een deel van de corporatiewoningen (22%) wordt bewoond door huishoudens met een midden- en hoger inkomen (meer dan €35.739)⁸, het zogenaamde scheefwonen.

Bij gelijkblijvende scheefheid en een gelijkblijvend aandeel huishoudens dat aanspraak maakt op de corporatiesector, zal de vraag naar corporatiewoningen, afhankelijk van de koopkrachtontwikkeling, de komende 10 jaar afnemen met 180 woningen dan wel toenemen met 325 woningen. Dit resulteert in een gewenste sociale voorraad tussen de 5.150 en 5.650 woningen in 2025. Dit is exclusief de verwachte taakstelling voor statushouders (200 à 400 tot 2025). We verwachten dat het scheefwonen niet veel zal afnemen, omdat dit met de huidige wet- en regelgeving maar beperkt is tegen te gaan. Huishoudens die instromen in de sociale huur, maken in het algemeen een inkomensstijging mee, waardoor zij op den duur ook weer scheefwonen. Naar verwachting blijft de scheefheid in de sociale huurvoorraad dus ongeveer op het huidige niveau (22%).

Jongeren

De verwachte ontspanning op de woningmarkt zal er toe leiden dat starters het gemakkelijker krijgen. Het aantal koopstarters is de laatste jaren toegenomen, vooral in de klasse tot €150.000; er wordt duidelijk weer doorgestroomd door huishoudens in de

⁷ EU-inkomens grens voor DAEB

⁸ Bron: Woningmarkt- en woonbehoefteonderzoek 2016

opbouwfase van hun wooncarrière⁹. De groep jongeren (18-23 jaar) is lastig vast te houden. Jongeren trekken deels weg vanwege studie of werk elders in het land. Wel liggen er kansen om deze groep na een aantal jaren weer aan te trekken, als zij klaar zijn met hun studie en een gezin willen stichten. De jongeren die blijven, wonen in het algemeen langer thuis en zijn veelal aangewezen op goedkope huur, een segment dat slechts beperkt beschikbaar is door afname van het aantal goedkope huurwoningen en huren die de afgelopen jaren flink zijn gestegen bij een gelijkblijvend inkomen. Deze doelgroep zou gebaat zijn bij het realiseren van kleinere flexibele woonvormen.

Senioren

Senioren zijn maar beperkt verhuisgeneigd. Naast dat ze geen grote woonlastensprong willen maken, zijn ze veelal gehecht aan hun huidige woning en omgeving en zien ze op tegen het 'gedoe' van een verhuizing. Niet alle woningen zijn echter geschikt om oud in te worden. Ruim de helft van de 55-plussers geeft aan dat er eerst nog aanpassingen moeten worden gedaan, voordat men bij een zorgbehoefte in de huidige woning kan blijven wonen¹⁰. Mogelijk is er bij sommige senioren wel bereidheid om nog een laatste maal te verhuizen naar een goed toegankelijke, kleinere woning. De meeste ouderen hebben voorkeur voor een grondgebonden woning boven een appartement.

Provincie en gemeenten willen langer zelfstandig wonen stimuleren, wat zij hebben uitgesproken in de regionale woonafspraken. Dit betekent ook de ontwikkeling van nieuwe woonvormen stimuleren en inzet op de informatievoorziening naar inwoners over wat zij kunnen doen om hun woning toekomstbestendig te maken. In de paragraaf 'Wonen, welzijn en zorg' (2.1.3) gaan we uitgebreider in op de relatie wonen en zorg voor deze doelgroep.

Statushouders

Het woningmarktonderzoek geeft aan dat de groep statushouders tot 2025 naar verwachting zal zorgen voor een extra groei van 200 tot 400 huishoudens. In de Primos prognose 2013 is dit zeer beperkt verwerkt. Dat zou een extra groei betekenen van ongeveer 40 - 45 huishoudens per jaar voor de komende vijf jaren¹¹. Deze huishoudens blijven mogelijk niet allemaal wonen in Steenwijkerland. Een deel van deze huishoudens verhuist na verloop van tijd naar een stedelijke omgeving met meer voorzieningen en kans op werk.

2.1.3 Wonen, welzijn en zorg

"Goede afstemming van wonen-welzijn-zorg."

Er zijn belangwekkende veranderingen gaande op het gebied van wonen en zorg. We hebben te maken met de effecten van de demografische ontwikkelingen. De komende jaren wordt een flinke groei van het aantal ouderen verwacht. In 2025 zijn er naar verwachting 840 huishoudens méér waar één van de bewoners 75 jaar of ouder is. De

⁹ Bron: Verkenning doorstroming woningmarkt Overijssel, RIGO 2016

¹⁰ Bron: Woningmarkt- en woonbehoefteonderzoek 2016

¹¹ Bron: Woningmarkt- en woonbehoefteonderzoek 2016

vergrijzing doet zich in alle kernen voor. We zien (onder andere door de extramuralisering en de demografische ontwikkelingen) een toename van mensen met een woonvraag, waarbij de beschikbaarheid en nabijheid van zorg en ondersteuning van belang is.

Tegelijk is de gemeente door decentralisaties van beleid verantwoordelijk voor een deel van de langdurige zorg, de jeugdzorg en participatie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De ambitie binnen het sociaal domein is om alle inwoners deel te laten nemen aan het sociale, maatschappelijk en economische verkeer. Vanuit dit perspectief zien we een steeds grotere groep inwoners die in meer of mindere mate minder zelfredzaam is. Daarnaast zijn er minder financiële middelen beschikbaar om in de zorg en de ondersteuningsbehoefte te voorzien. De doelstellingen binnen het sociaal domein zijn dan ook om de zelfredzaamheid van onze inwoners te vergroten en de zorg en ondersteuning efficiënt en effectiever in te zetten. Deze veranderingen in het sociaal domein hebben ook effect op het wonen en zorgen er voor dat sociaal beleid en woonbeleid meer verweven raken.

Belangrijke uitgangspunten van het sociaal beleid – uitgaan van zelfredzaamheid, bevorderen dat (kwetsbare) mensen zoveel mogelijk zelf de regie op het eigen leven hebben – leiden er toe dat mensen in eerste instantie ook zelf verantwoordelijk zijn voor hun huisvesting.

We erkennen het belang van de eigen woonplek en de relatie die de woonplek heeft op het welzijn en de zelfredzaamheid van onze inwoners. Het is de taak van de gemeente als woonregisseur¹² én als regisseur voor extramurale zorg¹³ dat mensen ook daadwerkelijk zelfstandig in hun huisvesting kunnen voorzien en zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Inzet op preventie is hierbij belangrijk.

Woonservicegebieden

In de periode 2010-2015 is in Steenwijkerland een uitvoeringsprogramma woonservicegebieden uitgevoerd. Gekozen is om in de drie grotere kernen, Steenwijk, Vollenhove en Oldemarkt, woonservicegebieden uit te werken in samenwerking met inwoners. Een woonservicegebied is – zo luidt de werkdefinitie – een gebied waar samenhangend aanbod van verschillende typen woningen, zorg en welzijnsdiensten aanwezig is, zodat mensen met een zorgvraag zo lang mogelijk thuis of anders zo thuis als mogelijk kunnen blijven wonen. De fysieke centra die zijn gerealiseerd zijn, en het zorg- en ondersteuningsaanbod dat hier bij hoort, zijn onderdeel van de bestaande structuur van wonen, welzijn en zorg in onze gemeente.

Opgave wonen, welzijn en zorg

Zoals gesteld zijn inwoners zelf verantwoordelijk voor hun huisvesting. Voor hen die zich niet geheel kunnen redden wanneer het op zelfstandig wonen aankomt zetten we ons als gemeente in. We brengen de huisvestingsvraag van verschillende groepen in

¹² De zevende hoofdlijn van beleid, zie kader 1.1

¹³ Langdurige zorg ondersteund vanuit de Wmo; zie 'gemeente als regisseur' in Van tehuis naar thuis, rapport aanjaagteam langer zelfstandig wonen (april 2016)

beeld, om de opgave te duiden, die we in onze gemeente hebben om te voorzien in de vraag naar wonen, waarbij zorg en ondersteuning een rol spelen. Het doel hiervan is om op hoofdlijnen de behoefte in beeld te krijgen. Het inzicht in de vraag, zegt nog niets over oplossingen die op individueel of op kernniveau geboden gaan worden.

Huisvestingsvraag van ouderen met een (toekomstige) zorgvraag

Zoals in de vorige paragraaf al is aangegeven, blijven ouderen langer zelfstandig thuis wonen, waardoor hun behoefte aan zorg en ondersteuning aan huis zal toenemen. Velen zullen zich hiermee prima weten te redden. Hoewel er in de woningvoorraad voldoende woningen geschikt lijken te zijn om oud in te worden, woont niet iedereen die dat nodig heeft in een geschikte woning. Er is hier daarom wel een opgave.

De zelfstandig wonende oudere, met een zorg- of ondersteuningsvraag, kan **zorg aan huis** krijgen. Dit varieert van thuiswonen met eerstelijns zorg of ondersteuning tot aan thuiswonen met langdurige zorg. In principe kan deze zorg aan huis op alle plekken in onze gemeente geleverd worden.

Toch zien marktkenners vooral aan de randen van de gemeente een vertrek van 65-plussers naar omliggende gemeenten. De mensen uit Steenwijk blijven, maar bijvoorbeeld vanuit Oldemarkt en de noordelijke kernen wordt een trek van ouderen naar Wolvega/Emmeloord gesignaleerd, vanwege het aanbod aan zorgvoorzieningen daar. Ouderen uit Wanneperveen en omgeving trekken naar Meppel.

Sommige ouderen, waaronder een deel dat voorheen in een instelling terecht kwam, hebben behoefte aan specifieke, kleinschalige, woonvormen: **beschut wonen**. Onder beschut wonen verstaan we een clustering van woningen (bijvoorbeeld aanleunwoningen, een woonzorgcomplex of een serviceflat), waar mensen zelfstandig wonen in koop- of huurwoning. Zorg is beschikbaar, maar geen verplichting en voorzieningen zijn nabij. Geraamd¹⁴ is dat de behoefte aan verzorgd wonen de komende tien jaar zal toenemen met 165 woningen.

Tot slot wonen ouderen met een zware zorgvraag in complexen met **intramurale** zorg: een onzelfstandige woonvorm waarbij wonen en zorg integraal worden geleverd, en alleen met een indicatie. Voor deze woonvorm, zorg met verblijf in een wooncentrum, is niet de gemeente maar het zorgkantoor regisseur. Van belang is dat een deel van de complexen voor intramurale zorg leeg staat en mogelijk kan worden getransformeerd naar bijvoorbeeld zelfstandige woningen waar mensen beschut kunnen wonen.

Huisvestingsvraag van inwoners met een verstandelijke beperking en inwoners met psychische problematiek

Over het algemeen zien we dat de inwoners met een verstandelijke beperking en inwoners met psychische problematiek zelfstandig wonen in een huur- of koopwoning. Zorg en begeleiding zijn ambulante georganiseerd. Een deel van hen woont echter in een **beschermde woonvorm** (zorg met verblijf) – dit is onzelfstandig wonen bij een (grote) instelling, dan wel in kleinschaligere groepswooningen, waarbij 24-uurs begeleiding en toezicht aanwezig is.

¹⁴ Bron: Woningmarkt- en woonbehoefteonderzoek 2016

Ook bij deze doelgroepen is er een beleidsontwikkeling gaande van extramuralisering en ambulantisering van de zorg, of te wel van beschermd wonen naar zelfstandig wonen met begeleiding. Waar mensen in het verleden voor een lange periode een beroep konden doen op beschermd wonen, komt de focus meer te liggen op herstel. Het deel van de doelgroep dat, op termijn, weer zelfstandig kan wonen, wordt meer en meer gestimuleerd dat ook te doen.

Vanuit zorgpartijen¹⁵ is aangegeven dat uitstroom uit de instellingen – als de persoon daaraan toe is – bemoeilijkt wordt door gebrek aan beschikbare goedkope huurwoningen. Hierdoor wordt ook weer de instroom belemmerd (er zijn inmiddels wachtlijsten).

Voor de jongeren die tot deze doelgroep behoren, is het knelpunt nog groter. Door het geringe inkomen, zijn zelfs de goedkope huurwoningen niet bereikbaar. Voor deze groep is er een belangrijke opgave om passende huisvesting te realiseren, zoals ‘op kamers wonen’ met begeleiding. Geconstateerd wordt dat veel mensen uit deze zorgdoelgroep niet de weg weten te vinden in de (verschillende) woningverdeelssystemen.

De toename van het aantal kwetsbare inwoners dat zelfstandig woont (en dan vooral de doelgroep met een verstandelijk beperking en psychische problematiek) vraagt om voldoende beschikbare en passende woningen en woonomgeving. Ook vraagt het om een goed sociaal vangnet in de kernen en wijken. Het is een gezamenlijke opgave voor de gemeente, de betrokken zorg- en welzijnspartijen en de verhuurders in onze gemeente om deze doelgroep passend te huisvesten.

Ontwikkeling huisvestingsvraag mensen met een verstandelijke beperking

Er is de komende tien jaar behoefte aan zo’n twintig extra woningen¹⁶, waar deze doelgroep zelfstandig (en soms beschermt) kan wonen. Een deel van deze groep heeft voorkeur voor wonen in de buurt van een intramurale voorziening wonen, zoals bijvoorbeeld de locatie Nieuw Clarenberg in Vollenhove.

Ontwikkeling huisvestingsvraag mensen met psychische problematiek

In het woningmarktonderzoek wordt, als gevolg van demografische ontwikkelingen en extramuralisering, verwacht dat er extra behoefte is aan zo’n 20 woningen voor deze doelgroep. Echter, lang niet de hele doelgroep van mensen met psychische problematiek is, in deze analyse, in beeld. Deze groep is veel groter¹⁷. Voor een deel van deze doelgroep is beschermt wonen de oplossing (zelfstandig wonen in bijvoorbeeld een wooncomplex met gezamenlijke voorzieningen nabij), voor een ander deel van hen is zelfstandig wonen (in een huur- of koopwoning) met ambulante zorg en ondersteuning haalbaar.

Specifieke huisvestingsvraag kwetsbare inwoners

Op het gebied van wonen, welzijn en zorg zijn er natuurlijk meerdere groepen te onderscheiden, waarover afstemming ten aanzien van de huisvesting in onze gemeente

¹⁵ Tijdens de stakeholdersbijeenkomst met woningcorporaties, zorg- en welzijnsorganisaties

¹⁶ Bron: Woningmarkt- en woonbehoefteonderzoek 2016

¹⁷ Volgens het bureau HHM zou het gaan om 600 inwoners van Steenwijkerland

gewenst is. Voorbeelden hiervan zijn ex-gedetineerden, huishoudens met multiprobleemsituaties en mensen die uitstromen uit maatschappelijke instellingen.

2.1.4 Van kwantiteit naar duurzame kwaliteit: focus op transformatie

De Samenwerkingsovereenkomst woonafspraken West-Overijssel 2016-2020 vormt het kader voor de toevoeging van woningen in Steenwijkerland. Volgens de in deze afspraken gehanteerde prognose van Primos groeit Steenwijkerland tot 2025 nog met ca. 1.170 huishoudens. De huidige nieuwbouwplancapaciteit voorziet al in ca. 850 woningen. Dit betekent dat er tot 2025 nog slechts ca. 320 woningen 'vrij' zouden kunnen worden toegevoegd. Omdat we vanaf 2025 te maken krijgen met krimp in een aantal kernen en vanaf 2035 het totaal aantal huishoudens in de gemeente krimpt, wordt het steeds belangrijker om te bepalen waar nog welke woning kan worden toegevoegd.

Groei en krimp

In de regionale woonvisie West-Overijssel en de daaruit voortvloeiende woonafspraken is afgesproken dezelfde bevolkingsprognose te gebruiken voor het bepalen van de woningbehoefte per gemeente. Elke twee jaar worden de prognoses in regionaal West-Overijssels verband opnieuw bekeken. Voor 2016 wordt Primos 2013 aangehouden. Deze prognose voorspelt een afname van het aantal inwoners vanaf ca. 2025. Deze afname manifesteert zich vooral in de leeftijdscategorie 35-54 jaar. Vooral het aantal inwoners van 55 jaar en ouder neemt toe en vooral de groep van 75 jaar en ouder zal sterk groeien. Belangrijker voor de woningbehoefte is echter de toekomstige ontwikkeling van het aantal huishoudens. Tot 2025 groeit volgens Primos 2013 het aantal huishoudens met bijna 1.200 huishoudens, na 2025 tot 2040 is de groei lager: nog 350. Vanaf 2035 is er sprake van een eerste afname van het totale aantal huishoudens. Ook hier zien we een duidelijke tendens van vooral een toename van oudere (één- en tweepersoonshuishoudens) en een afname van het aantal jongere huishoudens.

Tabel 2-1: Ontwikkeling aantal personen en huishoudens, Steenwijkerland, Primos 2013

Personen	2015	2015-2025	2025-2030	2030-2035	2035-2040	Huishoudens	2015	2015-2025	2025-2030	2030-2035	2035-2040
	< 20	9.915	-1.120	-75	45		-55	< 20	1.755	40	-80
20-35	6.510	170	-335	-325	-305	20-35	2.255	-245	-140	35	35
35-55	11.825	-1.790	-495	145	165	35-55	6.465	-320	-205	-100	-90
55-75	11.100	1.415	125	-710	-970	55-75	5.640	860	245	-220	-475
75+	3.865	1.480	645	725	745	75+	2.695	840	425	490	525
totaal	43.215	155	-135	-120	-420	totaal	18.810	1.170	250	105	-95

De gemeentelijke prognose is in het woningmarkt- en woonbehoefteonderzoek uitgesplitst naar de kernen op basis van autonome groei (op basis van natuurlijke aanwas, geboorte- en sterfte) zonder rekening te houden met plancapaciteit of verhuisbewegingen. In elk cluster (Steenwijk/Tuk, Oldemarkt, kleine kernen Noord, Vollenhove en

kleine kernen Zuid) is volgens deze methode voornamelijk sprake van beperkte huishoudensgroei. Vooral in een aantal kleine noordelijke kernen zijn de eerste tekenen van huishoudenskrimping al zichtbaar (Kalenberg, Ossenzijl en Wetering). Net als in andere delen van het land is er een trek van kleine kernen naar de stad. Dit betekent een vermoedelijke onderschatting van de woningbehoefte in de grote kernen en een overschatting in de kleine kernen.

Focus op transformatie

Om toekomstige leegstand te voorkomen is het van belang om voorzichtig te zijn met nieuwbouw en te focussen op transformatie. In de Samenwerkingsovereenkomst Woonafspraken West-Overijssel (zie ook paragraaf 1.3) is afgesproken dat gemeenten niet meer dan 100% van de woningvraag mogen uitwerken in bestemmingsplannen. Gestreefd wordt naar onderprogrammering in bestemmingsplannen, zodat er ook nog ruimte blijft voor nieuwe initiatieven, transformatie en individuele verzoeken van inwoners. Op dit moment heeft Steenwijkerland ca. 70% van de woningvraag al in bestaande bestemmingsplannen voor nieuwbouw. De overige ca. 30% wordt niet ingezet voor nieuwe nieuwbouwplannen, maar deze wordt vooral ingezet voor transformatie van leegkomende bebouwing als winkels, scholen en bedrijfspanden in de gemeente.

Concrete woningvraag

In de vorige gemeentelijke visie op Wonen en Leefbaarheid (2012) is vastgesteld dat de gemeente een proactieve rol op zich neemt in de nieuwbouwprogrammering in de kernen Steenwijk, Vollenhove en Oldemarkt. In de andere kernen worden woningen alleen toegevoegd op basis van een concrete woningvraag van een initiatiefnemer. In het voorjaar van 2015 is de notitie 'Manifeste lokale woningbehoefte' opgesteld. De notitie dient als kader voor het beoordelen van aanvragen voor het toevoegen van woningen in de (kleinere) kernen van Steenwijkerland waar geen uitgeefbare plancapaciteit voorhanden is. De notitie 'Manifeste lokale woningbehoefte' wordt niet als toereikend gezien om transformatieopgaven in samenhang met de lokale concrete vraag naar woonruimte handen en voeten te geven. Om dit goed bij elkaar te brengen dient het beleid daarop te worden aangepast.

Duurzame kwaliteit

Voor het verduurzamen van de particuliere woningvoorraad is Steenwijkerland aangesloten bij de Overijsselse aanpak. De provincie investeert, samen met gemeenten en andere partners, in centrale ondersteuning van de gemeenten en van regionale initiatieven. De provincie stelt een financiële bijdrage van €60.000 per gemeente beschikbaar voor de doorontwikkeling van gemeentelijke energie-/woonloketten voor de periode 2016-2020. Hieraan zitten een aantal voorwaarden (zie woonafspraken). Dit betreft o.a. cofinanciering door de gemeente, de inzet van de gemeente om in 2021 45% van de koopwoningvoorraad minimaal op label B te hebben en een duidelijk plan van aanpak hiervoor. Verduurzaming van de sociale voorraad is onderdeel van de prestatieovereenkomst¹⁸ met de woningcorporaties.

¹⁸ Bron: Prestatieovereenkomst Wonen en Leefbaarheid (2015-2017)

2.2 Wat willen we bereiken?

1. Wij willen passende woonruimte voor alle inwoners.
2. We streven ernaar dat inwoners met een zorg- en ondersteuningsvraag zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen, in alle kernen en wijken in onze gemeente.
3. In onze gemeente is een samenhangende structuur van wonen, welzijn en zorg.
4. Wij willen woningen van een betere energetische kwaliteit; van corporaties verlangen wij gemiddeld een label B van hun bezit in 2021. De koopwoningvoorraad is in 2021 bij voorkeur voor 45% op energielabel B gebracht. Het streven bij nieuwbouw is nul-op-de-meter.
5. We voeren bestaande nieuwbouwplannen uit en ontwikkelen geen nieuwe nieuwbouwlocaties. Toevoeging van woningen staan we toe in alle kernen voor zover dit nodig is om tegemoet te komen aan de lokale concrete woningvraag.
6. Wij willen leefbaarheid behouden door leegstand en verpaupering te voorkomen in zowel de kernen als het buitengebied. We zien hiertoe een transformatie en revitaliseringsopgave. Transformatie heeft daarbij voorrang op nieuwbouw.
7. We willen de algemene tevredenheid over de leefbaarheid op niveau houden.

In het voorgaande hoofdstuk hebben we beschreven 'wat we zien'. Nu beschrijven we wat we willen bereiken, onze doelen. Eerst beschrijven we wat de gemeente wil doen aan woonruimte voor iedereen. Daarna (2.2.2) gaan we in op het langer thuis wonen van mensen met een zorgvraag, senioren en kwetsbare groepen. Vervolgens (2.2.3) gaan we in op de energetische kwaliteit van woningen. In paragraaf 2.2.4. geven we aan hoe we om willen gaan met woningprogrammering. Tot slot gaan we in 2.2.5 in op leefbaarheid en hoe we willen focussen op transformatie van bestaand vastgoed.

2.2.1 Passende woonruimte voor alle inwoners

In de vorige woonvisie zijn in het bijzonder (jonge) gezinnen en senioren als belangrijkste doelgroep bestempeld. De komende jaren willen we vooral voldoende passende woonruimte realiseren voor mensen met een laag inkomen, de groeiende groep senioren (al dan niet met een zorgvraag), voor jongeren, statushouders en specifieke kwetsbare groepen. Onder passend verstaan we zowel 'geschikt' als 'betaalbaar'.

2.2.2 Langer zelfstandig wonen

We streven ernaar dat mensen met een zorg- en ondersteuningsvraag zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen. Dit geldt voor alle inwoners van alle kernen en wijken in onze gemeente.

We streven naar voldoende passende woningen voor deze mensen. In onze gemeente bestaat daarvoor een aanpassingsopgave van de bestaande voorraad. Daarvoor zijn eigenaar-bewoners in principe zelf verantwoordelijk. Mensen kijken niet graag vooruit

naar het moment dat ze hulpbehoevend worden. We investeren daarom in bewustwording bij de inwoners, zodat zij tijdig kunnen anticiperen op veranderingen in hun woning. In het corporatiebezit worden aanpassingen als een gezamenlijke verantwoordelijkheid gezien van huurders (kleinere klussen), corporatie (grotere aanpassingen) en gemeente (Wmo-maatwerkvoorzieningen)¹⁹.

We anticiperen in onze gemeente op de toename van het aantal kwetsbare inwoners dat zelfstandig woont, o.a. door ruimte te bieden aan beschutte woonvormen. Ook staan we open voor nieuwe (innovatieve en experimentele) woon-zorgconcepten. Wel kijken we in regionaal perspectief naar huisvestingsvormen voor specifieke kwetsbare doelgroepen en streven naar een evenredige verdeling en inzet.

Gebiedsgericht werken aan een samenhangende structuur van wonen, welzijn en zorg

We streven in onze gemeente naar een samenhangend aanbod van wonen, welzijn en zorg, zodat mensen langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen of zo thuis als mogelijk.

We hebben de opgave op hoofdlijnen en op doelgroepniveau in kaart gebracht. Wanneer het gaat over oplossingen voor de huisvestingsvraag van inwoners met de behoefte aan wonen met zorg en ondersteuning in de nabijheid, dan zijn deze niet vanzelfsprekend doelgroepgericht.

Om de opgave ten aanzien van wonen, zorg en welzijn per kern en wijk in beeld te krijgen kiezen we voor een gebiedsgerichte benadering. Deze manier van werken sluit aan bij de ontwikkeling in het sociaal domein. We werken gebiedsgericht samen formele en informele partijen, met als doel dat alle inwoners kunnen deelnemen aan het sociale, maatschappelijke en economische verkeer.

Op een lager schaalniveau, op het niveau van de inwoner, zijn de oplossingen maatwerk, waarbij het financiële argument natuurlijk altijd mee blijft wegen.

Het vertrekpunt voor het gebiedsgericht werken zijn de bestaande structuren en de lokaal actieve partijen. De term woonservicegebied wordt losgelaten, we hebben immers niet enkel de focus op de doorontwikkeling van de structuur van wonen, welzijn en zorg in de gebieden rondom de oorspronkelijke woonservicegebieden. De gereali-seerde centra zijn een onderdeel van de bestaande structuur van waaruit we redeneren in de gebiedsgerichte benadering.

2.2.3 Verbetering van energetische kwaliteit

We vragen corporaties in 2021 gemiddeld label B te realiseren in hun bezit. In de koopwoningvoorraad heeft in 2021 45% energielabel B.

¹⁹ Bron: Bijeenkomst met woningcorporaties en huurdersverenigingen, mei 2016

2.2.4 Woningprogrammering

Voor Steenwijkerland wordt voor de komende 10 jaren geen grootschalige aanvullende woningbehoefte voorzien; de woningbehoefte zal zich naar verwachting op kleinere schaal ontwikkelen. We maken daarom geen nieuwe plannen voor uitleglocaties meer.

Wel willen we – met deze woonvisie als basis – nieuwe initiatieven op het gebied van wonen en transformatie nadrukkelijk uitnodigen en beter faciliteren. Voor de ca. 30% ‘vrije’ ruimte die, conform de woonafspraken West-Overijssel, voor de komende 10 jaren nog wordt geboden voor het toevoegen van woningen, zal worden gefocust op transformatie. Om te monitoren dat gemeenten in West-Overijssel niet meer dan 100% van de woningvraag wordt toegevoegd wordt hiervoor in regionaal verband een monitoringssysteem ingezet.

2.2.5 Leefbaarheid behouden door focus op transformatie

Over het algemeen zijn de bewoners tevreden over de leefbaarheid in de verschillende kernen. We willen dit niveau van leefbaarheid behouden.

Toch zijn er recente en toekomstige ontwikkelingen waar we voldoende aandacht voor moeten hebben (zie paragraaf over leefbaarheid - 2.1.1). Onze doelstelling is in ieder geval het voorkomen van leegstand en verpaupering in zowel de kernen als het buitengebied. We willen met transformatie van leegstaand vastgoed (winkels, scholen, bedrijfsgebouwen, karakteristieke agrarische erven) en waar nodig, aanpak van verloedering en verpaupering tegengaan en daarmee tegelijk voorzien in woningen die passen bij de huidige vraag.

2.3 Wat gaan we daarvoor doen?

1. We zorgen voor de realisatie van nieuwbouw volgens bestaande plancapaciteit, maar kijken indien nodig ook naar herprogrammering van de bestaande plannen.
2. Er worden jaarlijks gemiddeld 117 woningen toegevoegd aan de woningvoorraad en we houden elke twee jaar de prognoses tegen het licht.
3. We maken jaarlijks prestatieafspraken met corporaties over de beschikbaarheid, betaalbaarheid en de kwaliteit van hun woningen voor de inwoners die afhankelijk zijn van sociale huur.
4. We brengen onze transformatieopgave in beeld en vragen de woningcorporaties jaarlijks hun transformatieopgave in beeld te brengen.
5. We bieden inwoners mogelijkheden om langer zelfstandig te kunnen wonen.
6. We bevorderen de samenwerking tussen corporaties en zorginstellingen bij de realisatie van beschutte woonvormen voor ouderen en voor andere kwetsbare groepen.
7. We realiseren mogelijkheden voor (begeleide) kamerbewoning.
8. We ontwikkelen een integraal afwegingskader voor initiatieven waar wonen, welzijn en zorg samenkomen.
9. We gaan gebiedsgericht werken aan de versteviging van de structuur van wonen, welzijn en zorg.
10. We initiëren als gemeente een structureel woonzorgcoalitieoverleg.
11. We helpen particulieren met voorlichting en participatie om hun woning te verduurzamen.
12. Over de energetische kwaliteit van corporatiewoningen maken we prestatieafspraken. We gaan na welke mogelijkheden particuliere verhuurders zien voor het verduurzamen van hun woningbezit.

In het voorgaande hoofdstuk hebben we beschreven ‘wat we zien’ en ‘wat we willen bereiken’ in de gemeente Steenwijkerland. Nu beschrijven we wat we daarvoor gaan doen. We beschrijven hoe we omgaan met onze bestaande woningbouwplannen (2.3.1) en in 2.3.2 geven we aan waarover we prestatieafspraken gaan maken met de woningcorporaties. Vervolgens (2.3.3) gaan we in op de rol van de gemeente bij langer zelfstandig wonen en de gebiedsgerichte benadering. Wat we willen doen wat betreft energetische kwaliteit volgt in paragraaf 2.3.4. Daarna (2.3.5) geven we aan hoe we de focus op transformatie willen realiseren.

Er wordt vaker gesteld dat de gemeente niet de enige verantwoordelijke en aansprakelijke is voor het oplossen van problemen in de samenleving, maar een samenwerkingspartner. De gemeente zal daarbij meer optreden als partner op basis van gelijkwaardigheid of als verbinder, ondersteuner of aanjager van vernieuwingen. Anders gezegd verschuift haar rol van inhoudelijk bepalend naar proces begeleidend, waarin de focus ligt op het stellen van kaders, faciliteren en ruimte geven. Er wordt ruimte geboden voor initiatieven van bewoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties.

De gemeente Steenwijkerland wil lokale (transformatie) initiatieven vanuit een constructieve basishouding benaderen. Hierin wordt de rol genomen van facilitator, waarmee ruimte wordt geboden aan goede lokale initiatieven. De gemeente wil deze initiatieven verder helpen zonder zelf ontwikkelaar te zijn. Flexibeler maken van bestemmingsplannen is daarbij cruciaal.

2.3.1 Nieuwbouw conform bestaande plancapaciteit

We zorgen voor de realisatie van woningbouw volgens bestaande plancapaciteit, waarbij het voor de gemeente als geheel voor een belangrijk deel gaat om de toevoeging van tweekappers en vrijstaande woningen. Maar indien nodig kijken we ook naar herprogrammering van de bestaande plancapaciteit als dat leidt tot een betere aansluiting bij de vraag. In de volgende gebiedshoofdstukken staan de bestaande plannen en plancapaciteit genoemd.

2.3.2 Prestatieafspraken met woningcorporaties

Er zijn verschillende woningcorporaties actief in Steenwijkerland. We maken jaarlijks prestatieafspraken met de drie grootste in Steenwijkerland actieve woningcorporaties, Woonconcept, Wetland Wonen Groep en Omnia Wonen. We gaan daarnaast het gesprek over nadere samenwerking aan met Woonzorg Nederland, Mooiland en Vestia. Met Woonconcept, Wetland Wonen Groep en Omnia Wonen maken we prestatieafspraken over de volgende onderwerpen:

De omvang van de sociale huurwoningvoorraad

Op dit moment is ca. 5.385 van de huurwoningen in het bezit van woningcorporaties. De verwachting is dat over 10 jaar een sociale huurwoningvoorraad van tussen de 5.150 en 5.650 woningen nodig is (zie ook 2.1.2). Hierin is het aantal benodigde woningen voor statushouders van naar verwachting 200-400 voor de komende 10 jaren, nog niet meegenomen. Inzet voor de komende jaren is daarom de sociale woningvoorraad in aantallen ten minste op peil te houden en, indien nodig, extra woningen toe te voegen voor huishoudens met lage inkomens en specifieke doelgroepen als ouderen, kwetsbare bewoners, statushouders en jongeren.

Betaalbaarheid en beschikbaarheid

Het passend toewijzen van woningen, dat sinds begin 2016 verplicht is, maakt dat de goedkoopste woningen worden toegewezen aan mensen met de laagste inkomens en de wat duurere woningen aan mensen met de hoogste inkomens. De beschikbaarheid van sociale huurwoningen is op dit moment goed. Wel is de verwachting dat door de regels van passend toewijzen en de ontwikkelingen in de zorg, de druk op vooral de goedkope woningen en op woningen voor specifieke kwetsbare inwoners groter wordt. Een graadmeter voor onvoldoende beschikbaarheid is het ontstaan van wachtlijsten voor bepaalde woningcategorieën. Op het moment dat deze ontstaan, zal toevoeging van sociale huurwoningen nodig zijn, door transformatie van leegkomend vastgoed, aanpassing van bestaande woningen of nieuwbouw.

Door de stijgende huren van de afgelopen jaren, in relatie tot een gelijkblijvend (of zelfs dalend) inkomen, hebben huurders vaker te maken met betalingsachterstanden. Het is

daarom van belang dat de focus blijft op betaalbaarheid van de sociale huurwoningvoorraad en hierin met het bepalen van de streefhuren rekening te houden, vooral voor de huishoudens met lagere inkomens; woningen onder de aftoppingsgrenzen voor één- en tweepersoonshuishoudens (tot €586,68) en voor meerpersoonshuishoudens (tot €628,76, prijspeil 2016).

Ten aanzien van de woningtoewijzing maken we afspraken met de woningcorporatie over het met urgentie toewijzen van woningen. Urgente toewijzing kan bijvoorbeeld op basis van medische urgentie of om te zorgen dat de mantelzorger nabij kan zijn.

Geschiktheid

- Specifiek ouderen

Woningcorporaties stellen zich in op de vraag naar woningaanpassing voor de groeiende groep ouderen, zodat deze langer comfortabel thuis kan wonen. Levensloopbestendigheid houdt overigens niet alleen in dat woningen aangepast dienen te worden, maar heeft ook een sociale kant. Sommige ouderen willen graag bij elkaar wonen in de buurt van voorzieningen, het beschut wonen. Woningcorporaties houden hier rekening mee met het aanpassen van woningen voor ouderen op locaties in de buurt van voorzieningen en in het toewijzingsbeleid. Bij nieuwbouw voor ouderen wordt rekening gehouden met hun woonwensen.

- Mensen met een verstandelijke beperking en/of psychische problematiek

Als gevolg van de extramuralisering wonen steeds meer kwetsbare bewoners in de wijk, in plaats van in een beschermde woonvoorziening. Woningcorporaties dragen voor een belangrijk deel bij aan de passende huisvesting voor deze doelgroep en hebben daarnaast een signaleringsfunctie bij problemen.

- Specifiek jongeren

Voor jongeren (18-23 jaar) geldt dat ze moeite hebben met de betaalbaarheid van huurwoningen. Het inkomen ligt vaak laag, met het passend toewijzen krijgen ze nog een beperkte huurtoeslag die verdwijnt als het netto inkomen enigszins stijgt. Bestaande woningen geschikt maken voor kamerbewoning of het realiseren van kleine studio's kan voor deze doelgroep een uitkomst zijn. Mogelijk zouden hier woonoplossingen kunnen worden geboden door transformatie van leegkomend vastgoed. Hierbij gaat het veelal wel om maatwerk, waarbij mogelijkheden en wensen nader op elkaar dienen te worden afgestemd.

- Statushouders

De instroom van statushouders is de afgelopen jaren steeds met enkele tientallen toegenomen. In 2016 zijn er, conform de taakstelling van rijkswege, 108 statushouders gehuisvest in Steenwijkerland, waarvan 51 in de eerste helft en 57 in de tweede helft van het jaar. Het is onduidelijk of dit voor de komende jaren nog verder zal toenemen of afnemen. Op dit moment worden alle statushouders nog opgevangen in de bestaande woningvoorraad van de woningcorporaties. Woningcorporaties geven zelf aan wanneer dit niet meer lukt en de druk op de betaalbare categorie huurwoningen te groot wordt. In dat geval dienen alternatieve maatregelen te worden getroffen.

Een groot deel van de statushouders bestaat in eerste instantie uit éénpersoonshuishoudens, waarna vaak gezinshereniging wordt aangevraagd. Daarnaast huisvesten we een aantal jonge vluchtelingen die op termijn ook door moeten stromen naar een zelfstandige woning. Voor deze kleine huishoudens zou op termijn kunnen worden overgegaan naar het realiseren van kleinschalige, flexibele ‘woningen op maat’ in leegkomend vastgoed.

Kwaliteit

De middelen van woningcorporaties om in te zetten voor duurzaamheid zijn beperkter dan voorheen, mede vanwege de verhuurdersheffing die moet worden afgedragen aan het Rijk. Huurders hebben het nemen van duurzame maatregelen vaak niet als prioriteit, maar geven de voorkeur aan een goedkope of betaalbare woning. Wij verlangen dat het bezit van de woningcorporaties in 2021 tenminste gemiddeld label B heeft.

Naast de energetische kwaliteit is het in het kader van de ruimtelijke kwaliteit van belang dat woningen die worden gerenoveerd of nieuw worden toegevoegd, goed aansluiten bij de karakteristiek van de betreffende kern of wijk en dat de woonomgeving voldoende kwaliteit heeft.

Bijdrage aan leefbaarheid

Woningcorporaties hebben slechts beperkt middelen om in te zetten voor leefbaarheid. Per woning zijn er kleine bedragen beschikbaar die vaak ingezet worden voor de woning zelf of het complex. Zorgen zijn er echter wel, bijvoorbeeld over het behoud van sociale cohesie in de kernen en wijken. Het toewijzingsbeleid zorgt voor een concentratie van bepaalde (huur)doelgroepen in bepaalde wijken. Dit kan invloed hebben op de leefbaarheid in bepaalde wijken. Insteek voor de prestatieafspraken is samenwerking en het bundelen van krachten met meerdere partijen in de wijken en kernen van Steenwijkerland, zoals woningcorporaties, zorginstellingen, Plaatselijke Belangen en gemeente, om gezamenlijk in te zetten op het behoud van de leefbaarheid.

2.3.3 Langer zelfstandig wonen

“We zetten in onze gemeente in op het zo lang mogelijk zelfstandig wonen”.

- Dit doen we door in te zetten op het bewust maken van inwoners wat ze zelf kunnen ondernemen om langer zelfstandig thuis te kunnen wonen. De campagne Lang Zult U Wonen, waar de gemeente Steenwijkerland al mee is gestart, is hier een voorbeeld van. Deze campagne zal geïntensiveerd worden;
- We hebben goed inzicht in de vraag naar en het aanbod van aangepaste woningen en maken met samenwerkingspartners afspraken over het aanpassen van bestaande woningen. Bij gewenste woningaanpassingen van particulieren kijken we in de beoordeling van aanvragen ook naar het anticiperen op de (toekomstige) zorgvraag;
- Met woningcorporaties maken we prestatieafspraken over de beschikbaarheid van betaalbare woningen voor mensen met een zorg- of ondersteuningsvraag;
- We continueren de ondersteuning van de mantelzorgers (en zorgvrijwilligers);

- We zijn flexibel met het verlenen van vergunningen voor mantelzorgwoningen, wanneer hiervoor een vergunning nodig is²⁰;
- We maken afspraken met woningcorporaties en zorg- en welzijnsinstellingen over zorgsignalen over inwoners. We zetten gezamenlijk in op preventie, zodat mensen ook langer zelfstandig kunnen blijven wonen;
- We staan open voor nieuwe wooninitiatieven voor beschermt wonen (ook in de kleinere kernen). Dit gaat niet per definitie om zorgwoningen, maar woningen waar je met een zorg- of ondersteuningsvraag lang zelfstandig kan blijven wonen. De gemeente ontwikkelt niet zelf, maar corporaties, particulieren (bijvoorbeeld: Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) door een zorgcoöperatie) en/of commerciële partijen kunnen dit soort projecten ontwikkelen;
- We hebben zicht op de toekomstige woonopgave voor de doelgroep die nu beschermt woont. En zoeken, gezamenlijk met onze partners, naar oplossingen om de in- en uitstroom bij de instellingen zo goed mogelijk op te vangen. Specifieke aandacht hierbij gaat uit naar de jongeren tussen de 18 – 23 jaar, waarvoor kamerbewoning (al dan niet begeleid) een goede tussenoplossing kan zijn.

Rol van de gemeente

De gemeente heeft een positieve grondhouding en een goed integraal afwegingskader voor initiatieven op het raakvlak van wonen, welzijn en zorg. Partijen die aan de slag willen gaan worden hierbij goed gefaciliteerd. Bestemmingsplannen worden bij reguliere actualisatie hierop toegesneden of de gemeente toont bereidheid tot medewerking bij een verzoek tot wijziging van een bestemmingsplan. De gemeente kan ook ‘makelen’ in transformatielocaties voor CPO en ontwikkelaars, om de ontwikkelingen te versnellen. We gaan afstemming bevorderen en versnellen door partijen bijeen te brengen.

Tijdens de bijeenkomst met woningcorporaties, zorg- en welzijnsorganisaties is meermaals aangegeven dat zulke ontmoetingen met meer regelmaat of structureel zouden moeten plaatsvinden: een ‘woonzorgcoalitieoverleg’. Daarbij zijn verschillende uitgangspunten genoemd. Die met de meeste instemming is: stel de cliënt centraal, werk vanuit een concrete vraag van (kwetsbare) mensen. De partij die zich met een vraag geconfronteerd ziet, zou het initiatief moeten nemen tot een coalitieoverleg. Maar ook de gemeente kan, als regisseur van wonen en van (een deel van) de extramurale zorg,

²⁰ Een mantelzorgwoning is sinds 1 november 2014 onder de volgende voorwaarden vergunningvrij: 1) huisvesting in verband met mantelzorg moet functioneel verbonden zijn met een ‘hoofdgebouw’, 2) het bouwvolume is maximaal 150 m², 3) indien de mantelzorg is beëindigd, moeten de eventuele voorzieningen en bouwwerken worden verwijderd en is bewoning niet meer toegestaan. Dit wordt ook opgenomen in de bestemmingsplannen. Als afgeweken wordt van deze voorwaarden is een vergunning nodig en ook in sommige andere gevallen, bijvoorbeeld voor het plaatsen van een mantelzorgwoning in een beschermt stads- en dorpsgezicht.

initiator zijn voor een structureel overleg met belanghebbende partijen. De gemeente Steenwijkerland zal deze initiërende rol op zich nemen.

Gebiedsgericht werken

De initiërende rol van de gemeenten zien we ook terug in het gebiedsgericht werken aan de versteviging van de structuur van wonen, welzijn en zorg. Per deelgebied, kern of wijk brengen we de opgave en de kansen in beeld. Hiervoor gaan we actief de samenwerking aan met de, in de verschillende gebieden, actieve en betrokken partijen. Dit zijn zowel de formele als de informele partijen. De gemeente heeft een aanjagende en regisserende rol, vooral gericht op het proces. We zijn geen opdrachtgever, maar wel een verbindende partij die de zorg- en welzijnsinstellingen, de huisvesters en inwoners bijeen brengt en vraagstukken bij de juiste partijen agendeert.

2.3.4 Energetische kwaliteit

Over de energetische kwaliteit van corporatiewoningen maken we prestatieafspraken met de woningcorporaties. We helpen particulieren hun woning te verduurzamen door hierover voorlichting te verstrekken. We worden hierin ondersteund door de provincie binnen de Overijsselse aanpak, waarbij ook Uneto-VNI, Bouwend Nederland, het Rijk en de Kamer van Koophandel partners zijn. Onze deelname aan de Overijsselse aanpak continueren wij.

2.3.5 Focus op transformatie

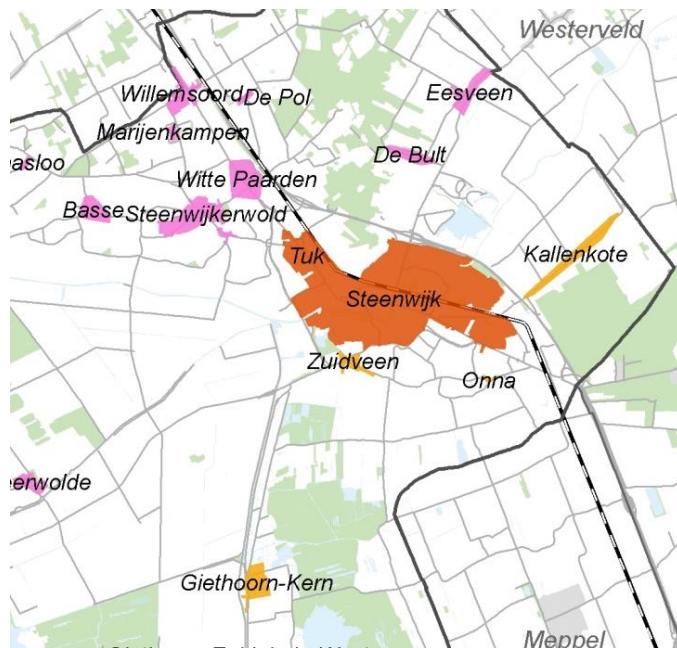
Als gemeentelijke organisatie willen we voorbereid zijn op de nieuwe focus op transformatie zodat we proactief mee kunnen werken aan initiatieven en hiervoor voldoende capaciteit beschikbaar kunnen maken.

Bij transformatie-initiatieven gaat het vaak om maatwerk, hetgeen niet altijd binnen de bestaande procedures van de gemeente past en waarvoor een meer flexibel kader nodig is. We willen onze inwoners, ontwikkelaars en woningcorporaties goed kunnen faciliteren bij transformatie en (kleinschalige) herstructureringsinitiatieven die invulling geven aan de huisvestingsopgave en bijdragen aan het vergroten van de leefbaarheid. De gemeentelijke organisatie gaat zich goed voorbereiden op deze rol. We zullen de huidige procedures verbeteren, het planologisch kader aanpassen en ons intern goed organiseren om onze initiërende en faciliterende rol optimaal waar te kunnen maken. De rol van de inwoners is hierbij essentieel. De afgelopen jaren heeft de gemeente in verschillende kernen diverse dorpshuizen en verenigingsgebouwen opgeknapt. Deze gebouwen hebben een belangrijke functie voor bewoners om de sociale cohesie te bevorderen. Deze bestaande kanalen gaan we beter benutten om met bewoners in gesprek te gaan en de bewoners te inspireren om initiatieven te nemen.

We werken aan goede afstemming binnen de gemeente. We gaan de notitie 'Manifeste lokale woningbehoefte' herzien om tot een hernieuwd afwegingskader voor het toevoegen van woningen te komen in zowel de kernen als het buitengebied, waarbij transformatie voorrang heeft op nieuwbouw.

3 Steenwijk/Tuk

De kern Steenwijk is de grootste kern binnen de gemeente Steenwijkerland. Tuk is een dorp bij de kern Steenwijk. De kern heeft een goed woonklimaat, een goede bereikbaarheid (nabij de A32), een goed voorzieningenniveau en is gelegen vlakbij bossen, hei en weide. De kern ligt in het noordwesten van de gemeente Steenwijkerland en is qua infrastructuur gunstig gelegen op de lijn Meppel-Heerenveen.

3.1 Wat zien we?

1. Betrokken inwoners en wijken met potentie voor het behouden en versterken van de leefbaarheid.
2. Een groot beroep op de (goedkope) sociale huurvoorraad door specifieke doelgroepen.
3. Kansen voor en vraag naar mooie woonzorglocaties.
4. Verwachte trek naar Steenwijk van een aantal (oudere) huishoudens uit omliggende kernen.
5. Woningvraag heeft een meer stedelijk karakter in vergelijking met de andere kernen, met een diversiteit aan woningtypen.

In de kern Steenwijk staan relatief veel rijwoningen in de koopsector en veel huurwoningen (vooral appartementen). Het overgrote deel van de corporatiewoningen is in het bezit van Woonconcept (ca. 2.600 woningen). Een kleiner deel (ca. 350 woningen) is in het bezit van Omnia Wonen²¹. Hoewel er een bovengemiddeld aantal rijwoningen staat, is ook in het cluster Steenwijk/Tuk het meest voorkomende woningtype in het koopsegment de tweekapper en de vrijstaande woning.

Lokale woningmarktkenners geven aan dat het in de praktijk lastiger is dan bij omliggende gemeenten om mensen van elders te trekken. Ten opzichte van Meppel wordt Steenwijk door lokale marktkenners gezien als minder aantrekkelijk en Meppel als een bruisender stad. Daarnaast is volgens woningmarktkenners de grondprijs ten opzichte van omliggende gemeenten gestegen, waardoor de gemeente niet langer onderscheidend is met omliggende gemeenten.

Leefbaarheid

Het cluster Steenwijk/Tuk kent een sterke kernbinding onder de bewoners. Waarschijnlijk door het volwaardige aanbod en de aanwezigheid van voorzieningen. In tegenstelling tot de kernen in het noorden, zijn oudere huishoudens in Steenwijk minder geneigd om naar een andere gemeente te trekken.

De bewoners van Steenwijk/Tuk geven de woonomgeving gemiddeld een 7,1. Woning-eigenaren zijn over het algemeen iets positiever dan huurders. Vooral in dit cluster (en in de kleine kernen in Noord) zijn de woningeigenaren positiever dan huurders. Op twee aspecten scoort de kern negatiever dan gemiddeld, namelijk op het aanbod aan parkeergelegenheid en de overlast van rondhangende jongeren. Positief wordt juist gescoord op het onderhoud van het groen in de omgeving, de aanwezigheid van het intercity-treinstation, de winkels en overige voorzieningen. Tijdens de bijeenkomsten met de inwoners en lokale marktkenners werd Oostermeenthe genoemd als aandachtsgebied, vooral vanwege zaken als het oneigenlijk gebruik van parkeerplaatsen, gevaarlijke fiets- en wandelpaden richting de stad, rondhangende jongeren en weinig betrokken bewoners.

In Steenwijk-West heeft een gezamenlijke aanpak bijgedragen aan een leefbare omgeving die hoog gewaardeerd wordt door de bewoners. Hier is een speciale wijkkracht ingezet die samen met de wijkvereniging een sociaal uitvoeringsplan heeft ontwikkeld. Dit heeft geleid tot meer bewonersinzet en een versterking van de sociale samenhang.

Ontwikkelingen en behoefte

In de kern Steenwijk is de verwachte groei van het aantal huishoudens (op basis van autonome groei) het hoogst ten opzichte van de andere kernen in Steenwijkerland. Het woningmarktonderzoek gaat uit van een groei van bijna 400 huishoudens in de periode 2015-2025. We verwachten dat 'autonome groei' een onderschatting is voor Steenwijk, omdat een trek naar de grotere kernen wordt verwacht vanwege de concentratie van voorzieningen en goede bereikbaarheid van Steenwijk met het openbaar vervoer.

²¹ Bron: Prestatieovereenkomst Wonen en Leefbaarheid (2015-2017)

In de kern Steenwijk is de vraag meer stedelijk van karakter, waarmee de vraag afwijkt van die in de andere kernen. De vraag in Steenwijk/Tuk richt zich meer dan gemiddeld op rijwoningen in de koopsector, eengezinshuurwoningen en huurappartementen. Echter de vraag naar tweekappers en vrijstaande koopwoningen tot €300.000 is ook in Steenwijk en Tuk prominent. In de koopsector is er daarnaast vooral vraag naar goedkope rijwoningen tot €150.000 (vooral voor starters op de koopwoningmarkt) en vanaf €200.000. Rijwoningen tussen de €150.000 en €200.000 zijn er voldoende in de koop. In de huursector zijn vooral goedkope eengezinswoningen met een huur van maximaal €586,68 (prijspeil 2016) per maand kansrijk, voor een belangrijk deel gericht op starters op de (huur)woningmarkt. In zowel de koop- als de huursector is er daarnaast enige ruimte voor grondgebonden seniorenwoningen in alle prijsklassen op goede locaties. Daarnaast is er beperkt vraag naar vrije sector huurappartementen in Steenwijk/Tuk, voor senioren en andere doelgroepen. Op dit moment liggen er (harde) plannen voor 480 woningen in bestaande bestemmingsplannen²². Deze capaciteit zal binnenkort enigszins afnemen doordat na actualisatie van het bestemmingsplan voor Eeserwold wordt uitgegaan van 80 woningen in plaats van de oorspronkelijke 149. Mochten de plannen voor renovatie en nieuwbouw van woningen van verzorgingshuis de Vijverhof in de wijk Oostermeenthe doorgaan, dan kunnen er 70 (grondgebonden) woningen worden opgeteld bij de plancapaciteit.

Kern	Plan	Totaal
Steenwijk	Eeserwold	149
	Kornputkwartier	99
	Kornputkwartier (van Wijnen)	92
	Kornputkwartier (Omnia Wonen)	8
	Kornputkwartier (Woonconcept)	21
Tuk	Tuk Kiekebelt	10
	Bergstein	101
Totaal		480

(bron: Woningmarkt- en woonbehoefteonderzoek 2016, peildatum februari 2016)

Transformatieopgave

Naast nieuwbouw zijn er in Steenwijk/Tuk ook mogelijkheden voor transformatie. Winkelpanden staan leeg en detailhandel valt weg, waardoor Steenwijk haar 'ruggengraat' dreigt te verliezen en de voorzieningenfunctie voor de regio minder wordt. De gemeente wil de stad weer aantrekkelijk maken voor vrije tijd, door herschikking van functies en herverkaveling zoals leegstand concentreren en transformeren tot woningen. Daarbij wordt toegewerkt naar een compact centrum, waarbij voormalig winkelgebied mogelijk een woonfunctie krijgt. Hierdoor worden mogelijk woningen toegevoegd die meetellen in de 'vrije ruimte' binnen de afspraken met de provincie over plancapaciteit. De herstructurering van het Steenwijkerdiep heeft vertraging opgelopen door de economische recessie. Partijen zijn recentelijk opnieuw de planvorming opgestart. Ook hier worden woningen toegevoegd die meetellen voor de 'vrije ruimte' in de afspraken over plancapaciteit. Gezien de nog te realiseren nieuwbouwplannen in

²² Peildatum februari 2016

Steenwijk en Tuk en o.a. de transformatie- en herstructureringsopgaven voor het Steenwijkerdiep en de binnenstad is de verwachting dat er de komende beleidsperiode geen aanvullende nieuwbouwplannen nodig zijn in Steenwijk en Tuk.

Revitalisering is mogelijk nodig om de leefbaarheid op bepaalde plekken of wijken in de stad te behouden. Daarbij dient niet te worden gedacht aan grootschalige herstructurering zoals dat in Steenwijk-West heeft plaatsgevonden, maar meer een lichte variant, waarbij vanuit wonen vooral aandacht dient te zijn voor het vergroten van de diversiteit van het woningaanbod in de wijk. Gedacht kan daarbij worden aan de wijk Oostermeenthe, waar weinig variatie is in het type woningen.

Huisvestingsopgave

In Steenwijk/Tuk is 21% van de huidige inwoners 65 jaar of ouder (net als in de gemeente gemiddeld). Naar verwachting zal een deel van de ouderen uit omliggende kernen naar Steenwijk trekken, dichterbij voorzieningen. Dit is deels ook afhankelijk van geschikt woonaanbod in Steenwijk/Tuk. Op de bijeenkomst met Plaatselijke Belangen en marktpartijen werd aangegeven dat er in Steenwijk, zowel in -Noord als in -West, weinig woningen zijn met (mogelijkheid voor) een slaap- en badkamer beneden. Dit terwijl hier wel een groeiende behoefte aan is. Veel oudere woningen, o.a. in de wijk Oostermeenthe, zijn moeilijk of niet levensloopbestendig te maken, bijvoorbeeld doordat er geen traplift geplaatst kan worden. Vooral mensen (met name ouderen) met een zwaardere zorgvraag, die niet meer thuis kunnen wonen, zullen een beroep doen op één van de woonzorgcentra (voor intramurale zorg) in Steenwijk. Maar ook moet (en kan) in dit cluster gezocht worden naar oplossingen voor beschermt wonen voor mensen die geen aanspraak meer kunnen maken op een intramurale plek.

Gemiddeld wonen er in Steenwijk relatief wat meer mensen met lagere en middeninkomens dan in de rest van de gemeente. Hiervoor dienen voldoende geschikte en betaalbare huurwoningen aanwezig te blijven. Op de bijeenkomst voor Plaatselijke Belangen en marktpartijen werd aangegeven dat vooral in de wijk Oostermeenthe het aandeel goedkope sociale huur verdwijnt, doordat sociale huurwoningen worden verkocht. Dit heeft invloed op de diversiteit in en vitaliteit van de wijk.

In Steenwijk zijn een aantal beschermde woonvoorzieningen. Op dit moment zijn er niet voldoende passende woningen voor de uitstroom van deze voorzieningen. De woningcorporaties zijn vooral aanwezig in Steenwijk/Tuk en de zuidelijke kernen, waardoor het beroep op de goedkope voorraad, door inwoners die uitstromen uit de beschermde woonvoorzieningen, statushouders en andere kwetsbare inwoners groot is.

Opgave wonen, welzijn en zorg

In Steenwijk zijn er verschillende aanknopingspunten voor het gebiedsgericht oppakken van de opgave wonen, welzijn en zorg. De Meentehof, aan de rand van de wijk Oostermeenthe, is een mooi voorbeeld. Door inwoners van de wijk en door bewoners van de Meentehof wordt samengewerkt aan de ontwikkeling van een activiteitenprogramma en het beheer van de algemene ruimten. De Vijverhof, aan de andere kant van de Oostermeenthe, is een voorbeeld van hoe we het liever niet zien. Plannen voor renovatie van het hoofdgebouw en toevoeging van grondgebonden nieuwbouw zijn de afgelopen jaren meerdere malen uitgesteld. De locatie zou juist kansrijk ingezet kunnen worden voor de opgave in de gemeente voor kwetsbare inwoners.

In Steenwijk-Zuid werkt zorgaanbieder Noorderboog samen met bewoners en gemeente aan combinaties van ontmoeten en dagbesteding vanuit de woonzorgcentra Nijenstede en Zonnekamp. Nijenstede in Steenwijk wordt geroemd als mooie (zorg)locatie in Steenwijk.

In Steenwijk en Tuk zijn kansen om de structuur van wonen, welzijn en zorg verder te intensiveren. Wat precies de opgave is, kan per kern of wijk verschillen. De gemeente pakt de regierol om de opgave in dit gebied beter in beeld te krijgen.

3.2 Wat willen we bereiken?

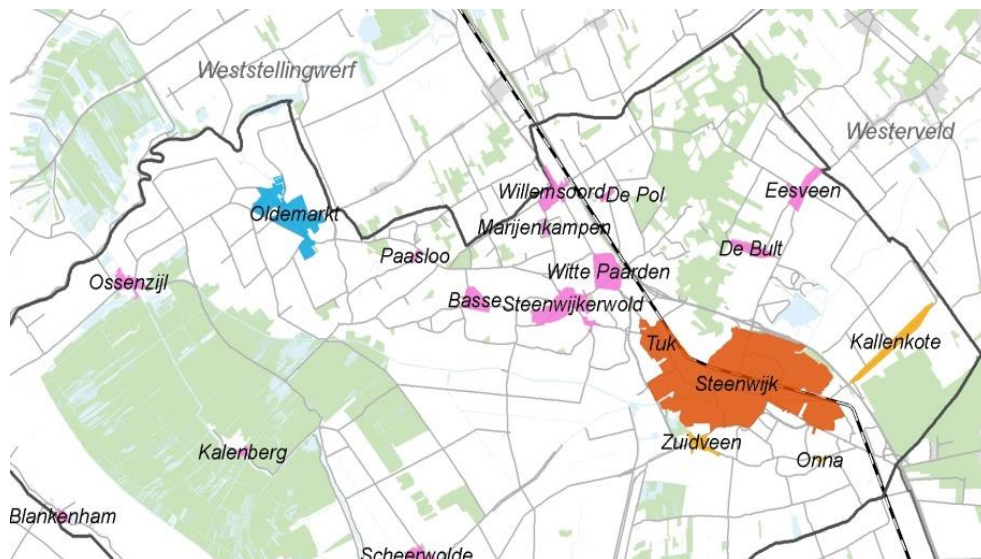
1. Leefbare wijken waar betrokken inwoners zich inzetten voor hun leefomgeving en met plannen komen voor het verbeteren van hun wijk.
2. Impuls aan de binnenstad van Steenwijk, waarmee de aantrekkelijkheid van de stad wordt vergroot, ook om in te wonen.
3. Voldoende aanbod aan betaalbare en beschikbare woningen voor alle doelgroepen.
4. Ontwikkeling van beschutte woonvormen.
5. Een samenhangende structuur van wonen, welzijn en zorg in Steenwijk en Tuk, zodat inwoners hier zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen.

3.3 Wat gaan we daarvoor doen?

1. Inwoners en andere partijen faciliteren bij het versterken van leefbaarheid in de wijken.
2. We hebben speciale aandacht voor de wijken waar we een toename zien van kwetsbare inwoners.
3. Transformatieopgaven in de binnenstad oppakken in samenwerking met de betrokken partijen in de binnenstad. Toevoeging van woningen in de binnenstad laten aansluiten op de vraag.
4. In de koopsector (op uitleglocaties) een goede mix realiseren van grondgebonden woningen tot €300.000 en goedkope rij- en hoekwoningen tot €150.000. In zowel de koop als de huursector enige ruimte bieden voor met name duurdere seniorenwoningen, zowel appartementen als grondgebonden.
5. In prestatieafspraken met woningcorporaties vastleggen dat er voldoende betaalbare eengezinswoningen voorradig dienen te blijven in Steenwijk, ook in de Oostermeenthe, en er voldoende voor ouderen geschikte woningen beschikbaar zijn. Daarnaast worden afspraken gemaakt over de transformatie- en /of revitaliseringsopgave in de wijken.
6. We maken met woningcorporaties afspraken over het huisvesten van eenpersoonshuishoudens. Zoals (jonge) statushouders, gecombineerd met (andere) 'spoedzoekers' en eventueel jongeren in goedkope tijdelijke flexibele woonruimte, bijvoorbeeld in leegkomend vastgoed, dan wel kamerbewoning.
7. Samen met huisvesters, zorg- en welzijnsinstellingen en andere lokale partijen brengen we de opgave ten aanzien van wonen, welzijn en zorg in beeld.

4 Oldemarkt

De kern Oldemarkt wordt gekenmerkt door een hechte samenleving. Net als in de rest van het land stagneerde de woningmarkt in de kern in de afgelopen jaren. Maar waar op veel plekken de markt weer aantrekt, blijft Oldemarkt achter. Oldemarkt ligt vlak boven het natuurgebied Nationaal Park Weerribben-Wieden en is gelegen tegen de noordgrens van de gemeente, grenzend aan de gemeente Weststellingwerf.

4.1 Wat zien we?

1. Een relatief groot deel van de woningvoorraad staat te koop. Bij langdurige leegstand dreigt verpaupering.
2. Oldemarkt heeft een hechte samenleving en een grote bewonersbetrokkenheid.
3. Ontspannen woningmarkt, vooral in de koopsector.
4. Verschillende mogelijkheden voor transformatie binnen bestaand stedelijk gebied (locatie voormalig gemeentehuis, voormalige drukkerij), naast de uitleglocatie Oosterbroek voor nieuwbouw.

Oldemarkt heeft een relatief groot aantal koopwoningen, vooral tweekappers en vrijstaande woningen. Er zijn nauwelijks appartementen. Het aanbod huurwoningen is vrij laag, namelijk 21% van het totale woningaanbod. Slechts een klein deel hiervan betreft corporatiebezit: Woonconcept heeft ca. 55 woningen in bezit in Oldemarkt en Omnia Wonen 13. Sinds 2007 worden huurwoningen van vastgoedbeheerder Grouwels langzaam maar zeker verkocht. In 2007 had de vastgoedbeheerder nog ca. 260 woningen in bezit (naast in Oldemarkt ook nog in de kleine noordelijke kernen Blankenham, Kalenberg, Kuinre, Ossenziel, Paasloo en Scheerwolde), waarvan er inmiddels ongeveer 100

zijn verkocht. Contractueel mogen er maximaal 25 woningen per jaar worden verkocht; de laatste jaren worden er slechts 5 of 6 per jaar verkocht. Van de in 2007 aanwezige 91 huurwoningen van Grouwels in Oldemarkt, zijn er in 2016 nog 55 over. De woningen worden volgens marktkenners verkocht tegen lage prijzen van rond de € 100.000, vooral aan jonge huishoudens en starters uit het dorp. Dit zorgt voor concurrentie voor het te koop staande aanbod. De woningmarkt in Oldemarkt is ontspannen; er staan relatief veel woningen te koop, in alle prijsklassen.

Leefbaarheid

De inwoners van Oldemarkt geven de woonomgeving gemiddeld een 7,3, dit geldt zowel voor huurders als woningeigenaren. Op één aspect wordt in Oldemarkt negatiever gescoord, namelijk dat het openbaar vervoer te ver weg is. In het algemeen zijn de inwoners positiever dan gemiddeld in de gemeente over hun eigen woonkern. Maar net als gemiddeld in de gemeente vindt één op de drie bewoners dat er in Oldemarkt te weinig voorzieningen zijn voor jongeren tussen de 12 en 18 jaar. Het aantal te koop staande woningen is in Oldemarkt bovengemiddeld en leegstand kan kwalijke gevolgen hebben voor de leefbaarheid of omgevingskwaliteit. In de bijeenkomst voor Plaatselijke Belangen en marktkenners in april 2016 werd aangegeven dat de grote inwonersbetrokkenheid een sterke basis biedt voor het ontwikkelen van eigen initiatief op het gebied van wonen of bijvoorbeeld openbaar vervoer.

Ontwikkelingen en behoefte

Het woningmarktonderzoek laat zien dat er op basis van natuurlijke aanwas tot 2025 een beperkte huishoudensgroei is in Oldemarkt van ca. 50 huishoudens. Hierin is geen rekening gehouden met de trek naar elders vanwege studie, zorgvoorzieningen elders of andere oorzaken.

In Oldemarkt is de komende tien jaren vooral vraag naar goedkope tweekappers en vrijstaande woningen (tot € 300.000). Het aanbod van dit type woning is er echter ook ruimschoots. Er lijkt iets meer vraag naar duurdere tweekappers of vrijstaande woningen. Vraag en aanbod van woningen in andere segmenten en prijsklassen lijken redelijk in evenwicht. Onder huurwoningen is er vooral vraag naar goedkope eengezinswoningen (tot € 586,68 voor één- en tweepersoonshuishoudens en tot € 628,76 voor drie- en meerpersoonshuishoudens, prijspeil 2016), maar het aanbod hiervan is naar verhouding ook het grootst. Er is momenteel een plancapaciteit van 46 woningen. Dit betreft een inbreidingsplan aan de Hoofdstraat en de uitleglocatie Oosterbroek²³.

<u>plan</u>	<u>totaal</u>
Hoofdstraat	3
Oosterbroek	43
<u>totaal</u>	<u>46</u>

Transformatieopgave

In Oldemarkt zijn er verschillende transformatielocaties waar nog woningen kunnen worden toegevoegd, waaronder een voormalige drukkerij en het terrein van het voor-

²³ Peildatum februari 2016

malig gemeentehuis. Gezien de beperkte huishoudensgroei in Oldemarkt en de verhuisbewegingen vanuit Oldemarkt is het van belang een goede afweging te maken in de mogelijkheden voor het toevoegen van woningen die er zijn.

Huisvestingsopgave

Op de bijeenkomst voor Plaatselijke Belangen en marktkeners werd aangegeven dat er in Oldemarkt voldoende betaalbare sociale huurwoningen dienen te zijn voor met name starters en jonge gezinnen. Daarbij zou ook gedacht kunnen worden aan een (flexibele) invulling van leegkomend vastgoed, bijvoorbeeld voor jongeren en andere kleine huishoudens die aangewezen zijn op goedkope huur. Voor de ouderen lijkt het vooral van belang dat zij over voldoende informatie beschikken over mogelijkheden voor het aanpassen van hun woning en de verkrijgbare zorg om langer in de eigen woning te kunnen blijven wonen.

Opgave wonen, welzijn en zorg

Op het gebied van wonen, welzijn en zorg is in Oldemarkt de afgelopen jaren door verschillende partijen geïnvesteerd. De zorglocatie Kerspelhof/Dienstencentrum is de afgelopen jaren verbouwd tot 'De Landerijen'. Stichting Beheer De Landerijen heeft de verantwoording over de exploitatie en het beheer, inclusief het activiteitenprogramma in de gemeenschappelijke ruimte. Het bouwproces is in 2015 afgerond. De Landerijen is een dorpservicecentrum met een zalencentrum en enkele dienstverlenende bedrijven als een kapper en fysiotherapeut. Het aangrenzende wooncomplex bestaat uit ca. 45 huurwoningen (55+) van Woonconcept. Daarnaast zijn er sinds maart 2016 ook 14 (sociale huur) appartementen beschikbaar. De Landerijen is hiermee een belangrijk onderdeel van de bestaande structuur van wonen, welzijn en zorg in de kern.

Wat moet er in de kern Oldemarkt en in de omgeving van Oldemarkt nog gebeuren om te komen tot een goed samenhangende structuur van wonen, welzijn en zorg? Om antwoord te krijgen op deze vraag, is afstemming met de lokaal betrokken partijen noodzakelijk. De gemeente pakt de regierol in het proces om de opgave te duiden.

De opgave wordt in samenhang gezien met de opgave die er ligt in de omliggende, kleinere kernen in het noorden van onze gemeente.

4.2 Wat willen we bereiken?

1. Leegstaand en leegkomend vastgoed krijgt een nieuwe invulling om verpaupering te voorkomen.
2. Voldoende betaalbare sociale huurwoningen in Oldemarkt, vooral voor starters en jonge gezinnen.
3. Ouderen die goed zijn geïnformeerd over mogelijkheden voor aanpassing van hun woning en mogelijkheden op het gebied van zorg, om langer in de eigen woning te kunnen blijven wonen.
4. Oldemarkt en omgeving kennen een samenhangende structuur van wonen, welzijn en zorg, waardoor inwoners langer zelfstandig kunnen blijven wonen.

4.3 Wat gaan we daarvoor doen?

1. Initiatieven voor transformatie van leegkomend vastgoed naar een woonfunctie gaan wij zo goed mogelijk faciliteren.
2. We gaan met de woningcorporaties in gesprek over de toekomstige vraag naar sociale huurwoningen in Oldemarkt.
3. We onderzoeken de mogelijkheden voor kamerbewoning (kleine schaal) voor jongeren.
4. Initiatieven waarbij woningen worden toegevoegd in bestaand vastgoed hebben voorrang op nieuwbouw.
5. De programmering van plan Oosterbroek wordt tegen het licht gehouden, indien blijkt dat de behoefte aan (typen) woningen in Oldemarkt verandert.
6. Samen met huisvesters en zorginstellingen worden afspraken maken over het aanbod van wonen, welzijn en zorg in Oldemarkt en omgeving. Hierbij wordt uitgegaan van de bestaande structuren, zoals de Landerijen.

5 Vollenhove

De kern Vollenhove, bekend als een historisch Zuiderzeestadje, is na de kern Steenwijk de grootste plaats in de gemeente Steenwijkerland. Er wonen ca. 1.850 huishoudens. Het is gelegen in het zuidwestelijke puntje van de gemeente Steenwijkerland, grenzend aan de gemeente Noordoostpolder. De kern heeft een centrumfunctie, maar probleem is het ontbreken van goed openbaar vervoer.

5.1 Wat zien we?

1. Een zeer gevarieerd woningaanbod in zowel huur als koop.
2. De woningvraag in Vollenhove is meer landelijk, terwijl het aanbod meer stedelijk is.
3. Onzekerheid bij inwoners over prognoses huishoudensgroei.
4. Integraal aanbod op het gebied van wonen en zorg rond Nieuw-Clarenberg.

De samenstelling van de woningvoorraad in Vollenhove is zeer gevarieerd en lijkt qua samenstelling meer op de kern Steenwijk dan op de kleinere kernen. Naast zowel rijwoningen als tweekappers staan er relatief veel huurwoningen (48% van de voorraad). De sociale huurwoningen zijn in Vollenhove allemaal in het bezit van Wetland Wonen Groep. Dit zijn vooral rijwoningen, terwijl de huurwoningen in Steenwijk vaker appartementen betreffen. In Vollenhove is het woningaanbod meer stedelijk van aard, terwijl de vraag voor de komende periode meer landelijk is, met vooral vraag naar tweekappers en vrijstaande woningen en minder vraag naar huurwoningen of goedkopere koopwoningen.

De instroom vanuit de andere kernen of buurgemeenten naar Vollenhove blijkt beperkt. Vollenhove groeit vooral van binnenuit. In Vollenhove is de bevolkingsopbouw qua leeftijd vergelijkbaar met het gemiddelde van de gemeente, 28% heeft de leeftijd tussen

de 45 en 65 jaar en 19% is momenteel 65 jaar of ouder. In Vollenhove geldt een vergelijkbare verdeling voor inkomensgroepen.

Leefbaarheid

De inwoners van Vollenhove geven de woonomgeving gemiddeld een 7,3. Dit geldt zowel voor de huurders als de woningeigenaren. Op één aspect wordt minder dan gemiddeld gescoord, namelijk op het onderhoud van het groen in de omgeving. De sociale binding van inwoners met de kern is groot. Vollenhove slaagt er hierdoor in (evenals Sint Jans klooster) om terugkeerders aan te trekken die wegens studie of werk uit de kern waren vertrokken. Het gebrek aan openbaar vervoer wordt op de bijeenkomst voor Plaatselijke Belangen en marktkenner (in mei 2016) als nadeel genoemd, zeker voor gezinnen met kinderen die naar het voortgezet onderwijs gaan.

Ontwikkelingen en behoefte

Volgens het woningmarktonderzoek ligt de autonome groei van Vollenhove met een toename van ca. 120 huishoudens nog wel boven de huidige plancapaciteit voor nieuwbouw. Omdat voor de toekomst de vraag naar woningen in Vollenhove meer landelijk is, betekent dit dat de huidige plancapaciteit voor nieuwbouw nader tegen het licht moet worden gehouden om het aanbod goed aan te laten sluiten op de landelijke vraag. In bestemmingsplannen is momenteel de huidige nieuwbouwcapaciteit opgenomen²⁴:

Havengebied	9
Kerkstraat/Gasthuisstraat	11
Noordwal West	72
Totaal	92

Transformatieopgave

In Vollenhove is op dit moment geen zicht op leegkomend vastgoed dat voor transformatie naar woningen in aanmerking komt. Gezien de opkomende vraag naar nieuwe woonvormen kunnen zich op termijn wel (kleinschalige) initiatieven op dit vlak aandienen.

Huisvestingsopgave

Vollenhove kenmerkt zich door een divers aanbod aan woningen voor alle doelgroepen. Op de bijeenkomst voor Plaatselijke Belangen en marktkenner werd benadrukt dat met name ouderen goed geïnformeerd dienen te worden over mogelijkheden voor zorg aan huis en woningaanpassingen. Een deel van de ouderen gaat hier niet zelf naar op zoek.

Daarnaast wordt aangegeven dat de gemeente meer mogelijkheid zou moeten bieden voor alternatieve woonzorg-vormen als 3-generatiewoningen of locaties waar oud en jong samen kunnen wonen en naar elkaar om kunnen zien. Daarnaast wordt aangegeven dat er voldoende aanbod aan goedkope koopwoningen in Vollenhove dient te zijn voor starters die naar Vollenhove willen terugkeren na studie of werk elders.

²⁴ peildatum februari 2016

Opgave wonen, welzijn en zorg

Woonzorgcentrum Nieuw Clarenberg in Vollenhove staat midden in het stadje en de gemeenschap. Het kent verschillende vormen van wonen: 75 aanleunwoningen (te huur via Wetland Wonen), 50 appartementen (met verzorging) die geschikt zijn voor dubbele bewoning en 24 verpleeghuisplaatsen, waarvan vijf voor mensen met een lichamelijke beperking. Er wonen hier ook 15 mensen met GGZ-problematiek dan wel een verstandelijke beperking op basis van een indicatie voor beschermd wonen. Daarnaast is er de mogelijkheid tot kleinschalig groepswonen voor mensen met dementie.

Er is de afgelopen jaren gewerkt om de voorzieningen van Nieuw Clarenberg aan te laten sluiten bij Vollenhove en de omgeving, door het ontwikkelen en programmeren van gezamenlijke activiteiten. Door de maatschappelijke functie die Nieuw Clarenberg uitdraagt, kunnen de inwoners uit de omgeving ook gebruik maken van de voorzieningen die het woonzorgcentrum biedt, ook op het gebied van zorg en ondersteuning in de wijk.

Welke kansen zijn er in Vollenhove om de structuur van wonen, welzijn en zorg verder te verstevigen? Om antwoord te krijgen op deze vraag, is afstemming met de lokaal betrokken partijen een logisch uitgangspunt. De gemeente pakt de regierol in het proces om de opgave op het gebied van wonen, welzijn en zorg in Vollenhove en omgeving te duiden.

5.2 Wat willen we bereiken?

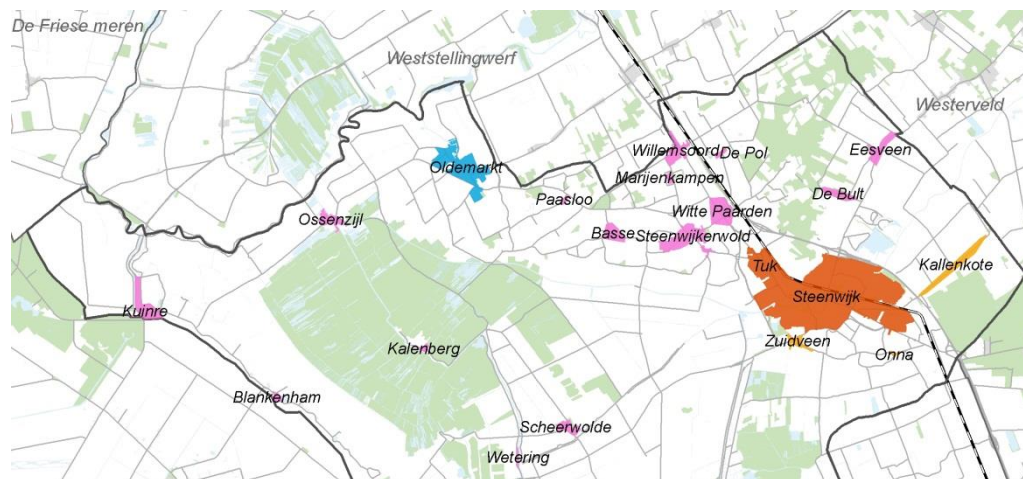
1. In stand houden van de diversiteit aan woningaanbod in Vollenhove. Daar waar nodig zullen we inzetten op een woningaanbod dat tegemoet komt aan de meer landelijke vraag in Vollenhove met vooral vraag naar tweekappers en vrijstaande woningen.
2. Een sociale huurvoorraad die minimaal wordt gehandhaafd en waar nodig groeit, afhankelijk van de trek naar Vollenhove (o.a. ouderen) vanuit omliggende kernen.
3. Inwoners die initiatief nemen voor het realiseren van alternatieve woonvormen, zoals op het gebied van wonen en zorg.
4. Een wonen, welzijn en zorg-structuur die tegemoet komt aan de behoefte van de inwoners van Vollenhove en de kernen in de omgeving.

5.3 Wat gaan we daarvoor doen?

1. Huidige nieuwbouwplannen tegen het licht houden en onderzoeken waar aanpassing nodig is om tegemoet te komen aan de meer landelijke vraag in Vollenhove.
2. In prestatieafspraken met de woningcorporaties de behoefte aan sociale huurwoningen in Vollenhove vastleggen.
3. Initiatieven van inwoners voor alternatieve woonvormen zorgvuldig faciliteren.
4. We formuleren samen met huisvesters, zorg- en ondersteunde partijen de opgave in Vollenhove en omgeving voor een samenhangende structuur van wonen, welzijn en zorg. De gemeente pakt hier geen opdrachtgevende, maar wel een regisserende rol.

6 Kernen Noord

De kernen Noord bestaan uit een aantal kleinere kernen, gelegen in het noorden van de gemeente, te weten Basse, Blankenham, Eesveen-De Bult, Kalenberg-Hoogweg, Kuinre, Marijenkampen, Ossenzijl, Paasloo, Scheerwolde, Steenwijkerwold, Wetering, Willemsoord, Witte Paarden/Baars. De grootste kern binnen dit cluster is Steenwijkerwold met ruim 800 huishoudens.

6.1 Wat zien we?

1. Onzekerheid over prognoses van huishoudensgroei bij inwoners.
2. In Scheerwolde overstijgt de nieuwbouwplanning ruimschoots de verwachte huishoudensgroei.
3. In de meeste noordelijke kernen is sprake van een verwachte autonome groei van tussen de 10 en 45 huishoudens. Deze groei komt voort uit huishoudensverduunning als gevolg van vergrijzing. Als gevolg van de trek uit kleine kernen is de verwachting dat een belangrijk deel van deze huishoudens naar de grotere kernen trekt, dichterbij voorzieningen.
4. Het aantal sociale huurwoningen in de noordelijke kernen neemt langzaam maar zeker af door verkoop van huurwoningen door vastgoedbeheerder Grouwels. Woningcorporaties hebben zeer beperkt bezit in de noordelijke kernen.
5. In Steenwijkerwold is een divers aanbod van instellingen en vrijwilligersorganisaties op het gebied van wonen, zorg en welzijn.
6. Inwoners van Eesveen hebben een zorg coöperatie opgezet, waardoor inwoners van Eesveen langer in Eesveen kunnen blijven wonen.

In de noordelijke kernen is de voorraad koopwoningen relatief groot, bestaande uit vooral tweekappers en vrijstaande woningen. In de kernen Scheerwolde, Kuinre en Ossenzijl zijn het vaker 'eenvoudige' woningen met een gemiddeld lagere woningwaarde. In de noordelijke kernen treffen we nauwelijks appartementen aan. Sociale huurwoningen zijn in een beperkt aantal kernen aanwezig en zijn nagenoeg allemaal betaalbare eengezinswoningen in het bezit van Woonconcept. Deze staan vooral in de kern Steenwijkerwold (300). Ook de stichting AVOS (Actief voor Ouderen Steenwijkerwold) heeft 41 seniorenwoningen in de sociale huursector in haar bezit. In de kernen Eesveen (23), Willemsoord/De Pol (65) en Kuinre (12) staan ook nog enkele huurwoningen in het bezit van Woonconcept²⁵. Het aantal huurwoningen neemt in de noordelijke kernen af sinds 2007. Vastgoedbeheerder Grouwels BV heeft in 2007, 258 huurwoningen van het voormalig gemeentelijk woningbedrijf aangekocht in de kernen Blankenham (6), Kalenberg (14), Kuinre (61), Oldemarkt (91), Ossenzijl (38), Paasloo (2) en Scheerwolde (46). Deze huurwoningen worden langzaam maar zeker verkocht: van de 258 huurwoningen uit 2007 zijn er begin 2016 nog 159 over: in Blankenham (2), Kalenberg (6), Kuinre (44), Oldemarkt (55), Ossenzijl (24), Paasloo (1) en Scheerwolde (27). Deze woningen worden met een zeer lage prijs van € 100.000 tot € 120.000 in de markt gezet.

Van de noordelijke kernen is Wetering het sterkst vergrijsd, 29% van het aantal inwoners is daar momenteel 65 jaar of ouder. En ook de toekomstige ouderen (45-65 jaar) maken een bovengemiddeld groot deel uit van de huidige bewoners. Dit geldt ook voor Kalenberg-Hoogeweg en Witte Paarden/Baars.

²⁵ Bron: Prestatieovereenkomst Wonen en Leefbaarheid (2015-2017)

Leefbaarheid

Gemiddeld geven de bewoners van de kleine kernen Noord de woonomgeving een 7,4. De woningeigenaren beoordelen de omgeving beter dan de huurders. In de kleine kernen aan de noordkant zijn vooral het gebrek aan openbaar vervoer en winkels aandachtspunten. Vanuit een aantal noordelijke kernen, zoals Kuinre, richten inwoners zich voor voorzieningen vooral op plaatsen buiten de gemeente, zoals Wolvega. Omdat woningcorporaties in de noordelijke kernen maar weinig bezit hebben, is hun rol om in te kunnen zetten op leefbaarheid beperkt.

Behoeft en ontwikkelingen

In de noordelijke kernen neemt het aantal huishoudens de komende 10 jaar nog toe. Het gaat om een toename van 10 tot 45 huishoudens per kern. Eesveen, Kuinre, Steenwijkerwold en Willemsoord kennen nog de meeste autonome groei. Echter, een belangrijk deel van deze aanwas zal naar verwachting verhuizen naar grotere kernen binnen de gemeente (Steenwijk of Oldemarkt) of buiten de gemeente (Emmeloord, Wolvega of elders). Met de trek naar grotere kernen is bij de berekening van de huishoudensgroei per kern geen rekening gehouden. Dit leidt tot een overschatting van de groei in de kleine kernen.

Voor de kernen Wetering, Kalenberg en Ossenzijl zitten aan de onderkant van de groei en zullen naar verwachting het snelst te maken krijgen met krimp van het aantal huishoudens. De kernbinding in de kleine kernen in het noorden is het laagst binnen de gemeente. Bijna de helft van de verhuizingen vanuit deze kernen heeft de afgelopen jaren plaatsgevonden naar buiten de gemeente en bijna een vijfde van de verhuizingen heeft plaatsgevonden richting Oldemarkt.

De vraag naar tweekappers en vrijstaande koopwoningen is dominant in de noordelijke kernen. Als enigszins kansrijk worden gezien: grondgebonden gelijkvloerse koopwoningen en –appartementen in prijsklassen tot maximaal €300.000.

Er is in de noordelijke kernen een beschikbare harde plancapaciteit van 93 woningen. Deze is verdeeld over de kernen Kuinre, Ossenzijl, Scheerwolde, Steenwijkerwold en Willemsoord (peildatum februari 2016).

Kern	Plan	totaal
Kuinre	Bedrijventerrein de Schans	9
	Overhavendijk	6
Ossenzijl	Hoofstraat/Hilligerspoort	2
	Weerribbenland	6
Scheerwolde	Scheermeer	50
Steenwijkerwold	Gelderingen	3
	Marienwold e.o.	2
Willemsoord	Willemsoord uitbreiding	15
totaal		93

Transformatieopgave

Een potentiële transformatie in de particuliere sector speelt, gelet op de kwaliteit van het aanbod, waarschijnlijk het eerst in Scheerwolde en Kuinre (rijwoningen). In Ossenzijl, Wetering en Kalenberg wordt op een termijn van 10 jaar afname van huishoudens verwacht. Het toevoegen van woningen in deze kernen kan leiden tot leegstand van woningen in de kwetsbare segmenten of waardedaling van woningen. Er kan dan ontspanning ontstaan in het segment goedkopere koopwoningen²⁶. In Scheerwolde is sprake van nieuwbouwplanning welke in aantal de huishoudensgroei overstijgt. Als deze planning wordt doorgezet zal dit de bestaande voorraad extra kwetsbaar maken met waardedaling en uitval van woningen tot gevolg.

Daar waar nog toevoeging van woningen nodig is, zoals voor de sociale huurwoningvoorraad, zal dit mogelijk voor een belangrijk deel kunnen worden opgevangen door transformatie van leegkomend vastgoed.

Huisvestingsopgave

Op de bijeenkomst voor Plaatselijke Belangen en marktkeners werd opgeroepen ook leegkomend agrarisch vastgoed in aanmerking te laten komen voor wonen. Ook werd aangegeven dat veel ouderen in de kleinere kernen niet goed weten hoe hun woning geschikt gemaakt kan worden om er oud in te kunnen worden, hetgeen ook geldt voor duurzaamheidstoepassingen. Een goede communicatiestrategie en inzet van lokale netwerken is van belang om deze ouderen te bereiken.

Op het moment dat er wel de kennis en wens is bij huiseigenaren om woningaanpassingen te doen, zoals het geval is bij AVOS, die haar woningbezit levensloopbestendig wil maken, lijkt regelgeving een belemmerende factor. Ook werd benoemd dat de beschikbaarheid van kleinschalige beschutte woonvormen voor ouderen gering is in de noordelijke kernen.

Woningcorporaties geven aan dat de sociale huurwoningmarkt in de noordelijke kernen luv is. Op de avond voor Plaatselijke Belangen en lokale marktkeners werd aangegeven dat er op beperkte schaal behoefte is aan toevoeging van (goedkope) sociale huurwoningen, voor gezinnen, maar met name ook voor jongeren, kleine huishoudens en 'spoedzoekers'. Mogelijk kan dit in de noordelijke kernen deels worden opgevangen door transformatie van leegkomend vastgoed.

Ten aanzien van wonen, welzijn en zorg zijn er in de noordelijke kernen nog kansen te benutten. Intensievere samenwerking van de lokale partijen (zowel professionals als vrijwilligers) kan in bijvoorbeeld Steenwijkerwold leiden tot een ruimer bereik van de inwoners en slimmer gebruik van woningen en gemeenschappelijke ruimten, waardoor mensen langer zelfstandig in die kern kunnen (blijven) wonen. In Eesveen is als voorbeeld al een zorg coöperatie opgezet door de inwoners zelf, met als doel dat mensen langer zelfstandig in de kern kunnen blijven wonen.

²⁶ Bron: Woningmarkt- en woonbehoefteonderzoek 2016

6.2 Wat willen we bereiken?

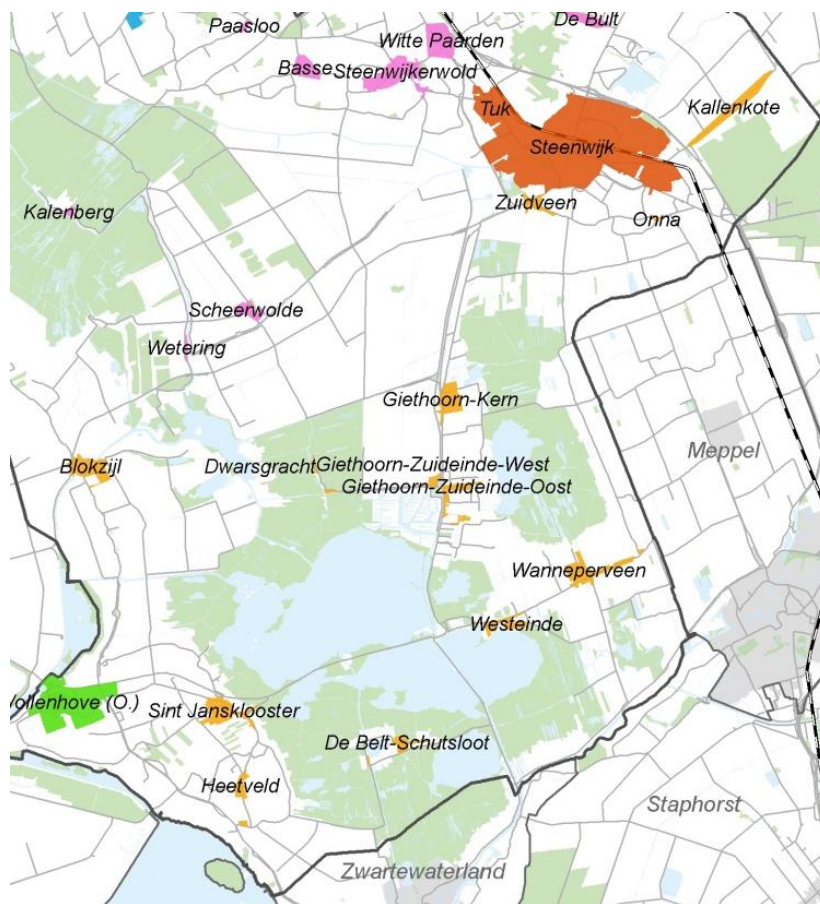
1. Woningprogrammering die aansluit bij de vraag, zowel in aantallen als woningtypen. Voorkomen van waardedaling en uitval van bestaande woningen als gevolg van overprogrammering van nieuwbouw.
2. In stand houden mogelijkheid van kleinschalig toevoegen van particuliere woningen buiten de huidige plancapaciteit op basis van beleidsregels en voorwaarden concrete behoefte.
3. Voldoende goedkope en betaalbare sociale huurwoningen in de noordelijke kernen, voor gezinnen, maar met name ook voor kleine huishoudens.
4. Inwoners zijn zich bewust van wat zij zelf kunnen doen aan langer zelfstandig wonen.
5. Partijen, actief op het gebied van wonen, welzijn en zorg, werken kerngericht samen aan een goede samenhangende structuur van wonen, welzijn en zorg, zodat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen.
6. Leegstand en verpaupering in de noordelijke kernen voorkomen, zowel bij leegkomend vastgoed in de kernen als voor karakteristieke monumentale voormalige boerderijen in het buitengebied.

6.3 Wat gaan we daarvoor doen?

1. Huidige plancapaciteit nieuwbouw tegen het licht houden en aanpassen indien nodig.
2. Op kleinschalige basis toevoeging van woningen in de noordelijke kernen mogelijk maken op basis van het hiertoe aangepaste beleid en zolang de aantallen passen binnen de gemaakte afspraken met de provincie. Daarbij krijgt transformatie voorrang op nieuwbouw.
3. We gaan in overleg met de woningcorporaties over het realiseren van goedkope en betaalbare sociale huurwoningen in de noordelijke kernen. We nodigen bewoners uit om zelf met ideeën te komen, zoals het in Collectief Particulier Opdrachtgeverschap realiseren van sociale huurwoningen, of het oprichten van een wooncoöperatie hiertoe, waarbij de woningcorporaties en de gemeente faciliteren.
4. Transformatie-initiatieven faciliteren en ruimte bieden aan het splitsen van karakteristiek/monumentale voormalige boerderijen. Bij de beoordeling staat de ruimtelijke inpasbaarheid van het initiatief voorop.
5. De gemeente zet in op de bewustwording van wat mensen zelf kunnen doen, wanneer het gaat over het toekomstbestendig of duurzaam maken van de woning en faciliteert het doen van woningaanpassingen welwillend.
6. Vanuit de bestaande wonen, welzijn en zorgstructuur bouwen we verder aan gebiedsgerichte samenwerkingsverbanden en slimme combinaties, waardoor mensen in de kernen langer zelfstandig kunnen blijven wonen.

7 Kernen Zuid

Het cluster Kernen Zuid bestaat uit de kernen Belt-Schutsloot, Blokzijl, Dwarsgracht, Giethoorn, Kallenkote, Onna, Sint Jansklooster, Wanneperveen, Zuidveen. De kernen liggen rondom het natuurgebied Weerribben-Wieden en rond de kern Steenwijk. De kern Giethoorn is de grootste zuidelijke kern, gevolgd door Sint Jansklooster en Wanneperveen. Giethoorn staat bekend om haar water en bruggetjes en wordt wel 'Hollands Venetië' genoemd. Het trekt jaarlijks ook veel toeristen aan. Blokzijl is een typisch historisch Zuiderzee stadje.

7.1 Wat zien we?

1. De zuidelijke kernen kenmerken zich door een koopwoningmarkt.
2. In de toeristische kernen Giethoorn en Blokzijl zijn koopwoningen voor een belangrijk deel onbetaalbaar geworden voor de eigen lokale bevolking. Weinig interesse in nieuwbouw aan de rand van Blokzijl, verhuisgeneigden hebben meer interesse in een woning in de historische kern.
3. Met name ouderen trekken weg uit Blokzijl, mede omdat veel woningen niet of nauwelijks levensloopbestendig te maken zijn.
4. Er is een toenemende leegstand van agrarische erven. De boerderijen zijn moeilijk te financieren vanwege de agrarische bestemming die er op zit, terwijl ze door de schaalvergroting in de sector niet meer geschikt zijn als agrarisch bedrijf.

In de zuidelijke kernen van Steenwijkerland is het aanbod tweekappers en vrijstaande woningen het grootst in de hele gemeente. Er zijn nauwelijks rijwoningen in de koopsector. In totaal staan er 737 huurwoningen die alle in het bezit van woningcorporaties. Het merendeel hiervan staat in Giethoorn (256), gevolgd door Wanneperveen (138), Blokzijl (137) en Sint Jansklooster (135). Deze zijn allen in handen van Wetland Wonen Groep. Daarnaast heeft Wetland Wonen Groep nog beperkt bezit in Belt-Schutsloot (19). Woonconcept heeft nog bezit in Kallenkote (6), Onna (15) en Zuidveen (43)²⁷.

De kern Giethoorn is volgens woningmarktkenner deels onbetaalbaar geworden voor de lokale bevolking. Ook in Blokzijl liggen de woningprijzen in het centrum zeer hoog. Daarnaast trekken ouderen weg uit de kern, omdat de woningen niet of nauwelijks levensloopgeschikt te maken zouden zijn. Woningzoekenden willen het liefst in de historische kern wonen, waardoor nieuwbouw lastig af te zetten is.

In de kernen Giethoorn, Dwarsgracht, Blokzijl en Wanneperveen wonen gemiddeld meer 65-plussers dan in de gemeente als geheel. In de kern Onna wonen relatief veel huishoudens tussen de 25 en 45 jaar. Net als in noordelijke kernen wonen ook in de zuidelijke kernen relatief veel huishoudens met een hoger inkomen.

Leefbaarheid

De inwoners van de kleine zuidelijke kernen waarderen de woonomgeving gemiddeld met een 7,3. Op een aantal aspecten wordt lager gescoord dan gemiddeld in de gemeente, namelijk op schaarsheid aan speelplekken voor kinderen tot 12 jaar, voorzieningen voor jongeren van 12 tot 18 jaar, onderhoud van het groen, parkeergelegenheid, ontbreken van of gebrekkig openbaar vervoer en afstand tot voorzieningen (m.n. winkels). Het behoud van de supermarkt in de kern wordt als belangrijk gezien, ook als sociaal ontmoetingspunt (m.n. voor ouderen). Bij het ontbreken hiervan komt soms inwonersinitiatief op gang, zoals in Dwarsgracht, waar een boodschappenservice is opgezet. Positief wordt in de zuidelijke kernen vooral gescoord op het ontbreken van over-

²⁷ Bron: Prestatieovereenkomst Wonen en Leefbaarheid (2015-2017)

last van omwonenden, criminaliteit of vandalisme en overlast van rondhangende jongeren. In Wanneperveen lijkt de sociale binding onder jongeren en van inwoners met de kern minder sterk.

Ontwikkelingen en behoefte

Voor de komende tien jaren wordt, door natuurlijke aanwas, een beperkte huishoudensgroei verwacht in vrijwel alle zuidelijke kernen. De meeste groei vindt plaats in Sint Jans klooster met een toename van het aantal huishoudens van 120. In de andere zuidelijke kernen ligt de autonome groei tussen de 10 en 50 huishoudens. Ook hier zijn deze groeiaantallen naar verwachting overschat omdat er geen rekening is gehouden met de huidige trek van de kleine kernen naar de grotere kernen. In de zuidelijke kernen is echter voorlopig duidelijk geen sprake van krimp zoals dat in een aantal noordelijke kernen wel wordt verwacht. Alleen in Dwarsgracht kan daar beperkt sprake van zijn. In de zuidelijke kernen is er vaak een sterke binding van starters met de eigen kernen. Gezinsleven en geloof zijn belangrijk. Vooral Sint Jans klooster slaagt erin om terugkeerders aan te trekken, vanwege de sterke sociale binding. In Wanneperveen lijkt de sociale binding onder jongeren en met de kern wat minder sterk.

In de zuidelijke kernen is er een harde plancapaciteit van 131 woningen. Deze is verdeeld over Blokzijl, Giethoorn en Sint Jans klooster (peildatum februari 2016).

Kern	Plan	Totaal
Blokzijl	Noordermaten fase 3	20
Giethoorn	Beulakerpolder	47
	Giethoorn Noord fase 1&2	23
Sint Jans klooster	Heetveld	3
	Molenkampen III	38
Totaal		131

Transformatieopgave

In de kleine zuidelijke kernen zijn eengezinswoningen in de sociale huur voor de komende periode het meest kwetsbaar. Het aanbod van deze woningen ontstaat vooral doordat senioren vanuit een eengezinswoning willen verhuizen naar een gelijkvloerse woning. Deze kwetsbaarheid doet zich in de meeste zuidelijke kernen in enige mate voor. Deze woningen staan echter het meest in Blokzijl, Giethoorn, Sint Jans klooster en Zuidveen. Voor de komende 10 jaren wordt verwacht dat ca. 10% van deze woningen onttrokken zou moeten worden aan de markt. In de koopsector blijkt er potentieel een overschot aan betaalbare rijwoningen (vanaf €150.000) te ontstaan in Blokzijl en Sint Jans klooster. Hier ligt mogelijk een transformatieopgave. In Giethoorn is er sprake van een hogere bouwplanning dan huishoudensgroei. Dit zal de kwetsbaarheid van de eengezinsrijwoningen vergroten. In de Giethoornse polder staat een toenemend aantal voormalige boerderijen leeg. Op dit moment laat het planologisch kader in Steenwijkerland het niet toe in het buitengebied woningen toe te voegen. In het geval van (monumentale en karakteristieke) boerderijen zou de gemeente hier van moeten kunnen afwijken.

Huisvestingsopgave

Tijdens de bijeenkomst met Plaatselijke Belangen en marktkeners werd het gemis aan goedkope koopwoningen tot ca. €150.000 naar voren gebracht. Dit aanbod, vooral voor starters en andere kleine huishoudens, is in sommige zuidelijke kernen beperkt, met name in Belt-Schutsloot. Dit is een aandachtspunt voor de gemeente, echter in Belt-Schutsloot zijn de mogelijkheden voor bouwlocaties beperkt vanwege natuurwetgeving²⁸. In enkele kernen is een moderniseringsslag nodig voor ouderenwoningen (zowel koop als huur) om deze aan te passen aan de huidige tijd. Dit geldt onder andere voor Blokzijl, maar ook voor Giethoorn, waar woningen deels niet levensloopgeschikt te maken zijn, maar deels ook gedateerd zijn.

7.2 Wat willen we bereiken?

1. We willen bestaande woningprogrammering die goed aansluit bij de behoefte, zowel in aantallen als woningtypen.
2. Op kleinschalige basis toevoeging van woningen in de zuidelijke kernen mogelijk maken op basis van het hiertoe aangepaste beleid. Daarbij krijgt transformatie voorrang op nieuwbouw.
3. Voldoende kwalitatief goede, voor ouderen geschikte (sociale huur)woningen, o.a. in Giethoorn en Blokzijl.
4. Een samenhangend aanbod van wonen, welzijn en zorg, zodat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen.
5. Transformatieopgave in beeld krijgen, zowel wat betreft de kwalitatieve opgave van de bestaande voorraad woningen als de benutting van leegkomend vastgoed in de zuidelijke kernen.
6. Leegstand en verpaupering van karakteristieke monumentale voormalige boerderijen in het buitengebied van de zuidelijke kernen voorkomen door ruimte te bieden aan transformatie van deze erven (bijvoorbeeld naar appartementen).

²⁸ Natura2000: een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie die zijn aangewezen op grond van de vogel- en habitatrichtlijn. Doel is het keren van de achteruitgang van de biodiversiteit. In een beheerplan leggen Rijk en provincies, en betrokkenen vast welke activiteiten, op welke wijze mogelijk zijn.

7.3 Wat gaan we daarvoor doen?

1. Bestaande woningprogrammering tegen het licht houden en aanpassen indien nodig. Kwaliteiten die niet aansluiten bij de vraag vervangen door wel aansluitende kwaliteiten, zoals de behoefte aan goedkope starterskoopwoningen tot ca. €150.000 in enkele zuidelijke kernen. Teveel aan programmering wordt teruggebracht.
2. Helder beleid en planologisch kader ontwikkelen om de toevoeging van woningen in de zuidelijke kernen goed te kunnen faciliteren.
3. In gesprek met woningcorporaties over het moderniseren van het woningaanbod voor ouderen in de sociale huurwoningvoorraad, met name in Giethoorn en Blokzijl en de transformatieopgave vastleggen in prestatieafspraken.
4. De opgave om te komen tot een samenhangend aanbod van wonen, welzijn en zorg wordt gebiedsgericht ingevuld. De gemeente pakt hier in de regierol en initieert overleg met de lokaal betrokken partijen.
5. In kaart brengen transformatieopgave van bestaand vastgoed in de zuidelijke kernen in kaart brengen en mogelijkheden voor benutting nader onderzoeken. Voor het opstarten van initiatieven betreft de gemeente andere relevante (markt)partijen.
6. Ruimte bieden aan het splitsen van karakteristieke monumentale voormalige boerderijen in het buitengebied van de zuidelijke kernen. Bij de beoordeling staat de ruimtelijke inpasbaarheid van het initiatief voorop.

Begrippenlijst

Aftoppingsgrens

De aftoppingsgrens is de huurprijs waarboven in principe geen toeslag kan worden verstrekt en is afhankelijk van het type huishouden (één- of meerpersoonshuizen).

Ambulantisering

Het streven om mensen met een beperking zo normaal mogelijk te laten participeren in de maatschappij en de benodigde hulp aan huis te bieden.

Autonome bevolkingsgroei

Toename van de bevolking op basis van (natuurlijke aanwas) van geboorte- en sterfte.

Betaalbare huurwoning

Een woning met een huurprijs onder de aftoppingsgrenzen. De streefhuren voor woningen voor huishoudens met lagere inkomens blijven onder de aftoppingsgrenzen voor één- en tweepersoonshuizen (tot € 586,68) en voor drie- en meerpersoonshuizen (tot € 628,76, prijspeil 2016).

Beschut wonen

Een vorm van wonen waar woningen geclusterd zijn, maar men zelfstandig woont in een koop- of huurwoning. Eventueel benodigde zorg wordt aan huis geleverd. Zorg en voorzieningen zijn nabij.

Beschermd wonen

Een vorm van wonen en zorg waar kwetsbare mensen (met een verstandelijke beperking of psychische problematiek) onzelfstandig wonen op een (groot) instellingsterrein dan wel kleinschaligere groepswoningen, waarbij 24-uurs begeleiding en toezicht aanwezig is.

Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO)

Particulieren verwerven in groepsverband een bouwka­vel met woonbestemming. Hiervoor organiseren zij zich meestal in een vroeg stadium in een stichting of vereniging zonder winstoogmerk, die als opdrachtgever naar architect en aannemer van het project optreedt. Uiteindelijk worden de woningen in groepsverband gerealiseerd.

Doelgroep(en) van de woningcorporatie

De doelgroep van woningcorporaties is huishoudens met een inkomen tot € 35.739,- (prijspeil 2016).

Extramuralisering

De maatschappelijke tendens om wonen in zorginstellingen (intramuraal) zoveel mogelijk te vervangen door wonen in zelfstandige woningen, waarin zorg wordt verleend. Het is de zorg die buiten zorginstellingen, zoals ziekenhuizen en verzorgingshuizen,

wordt geleverd. Extramuraal wonen neemt toe, door de scheiding van wonen en zorg en de hervorming van de langdurige zorg.

Harde en zachte plancapaciteit

Harde plancapaciteit wordt gedefinieerd als plan met een onherroepelijke status waarop een directe bouwtitel ligt. Dit is het aanbod dat in vastgestelde (nieuwbouw)plannen is opgenomen, ook als het feitelijk nog niet is gerealiseerd. Zachte plancapaciteit is de planvoorraad waarvoor nog geen vergunning is afgegeven, maar zijn plannen in de idee- of planfase.

Herprogrammering

Het herzien van bestaande woningbouwplannen (harde plancapaciteit) om zo tot een evenwichtige woningvoorraad te komen.

Huurtoeslag

Bijdrage van de rijksoverheid in de huur voor mensen die in een huurwoning wonen en die in verhouding tot hun inkomen te veel huur betalen; uitbetaald door de belastingdienst.

Intramuraal wonen

Een onzelfstandig woonvorm waarbij wonen en zorg integraal worden geleverd, en alleen met een indicatie. Patiënten die door omstandigheden niet thuis kunnen wonen, verblijven in een (zorg)instelling om daar de zorg te krijgen die ze nodig hebben. De vorm van zorg (begeleiding, verzorging, behandeling) hangt af van de behoefte. Er is sprake van de mogelijkheid tot 24-uurs zorg.

Kernen Noord

Basse/ Marijenkampen, Blankenham, Eesveen- De Bult, Kalenberg- Hoogweg, Kuinre, Ossenzijl, Paasloo, Scheerwolde, Steenwijkerwold, Wetering, Willemsoord en Witte Paarden/ Baars.

Kernen Zuid

Belt-Schutsloot, Blokzijl, Dwarsgracht, Giethoorn, Kallenkote, Onna, Sint Jansklooster, Wanneperveen en Zuidveen.

Ladder voor duurzame verstedelijking

Een procesvereiste in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Het Bro bepaalt dat voor ondermeer bestemmingsplannen de (drie) treden van de Ladder moeten worden doorlopen. Het doel is een optimale benutting van de ruimte in stedelijke gebieden.

Levensloopbestendige of -geschikte woning

Woningen die in hun ontwerp bij realisatie dan wel in een later stadium, waarbij de zogenaamde 'primaire ruimten' (keuken, sanitair, woonkamer en minimaal één slaapkamer) zich op dezelfde woonlaag bevinden. Drempels in de woningen zijn laag of ontbreken. Levensloopgeschikt heeft ook een sociale kant; veel ouderen willen graag in een veilige, beschutte leefomgeving wonen.

Onderprogrammering

In lijn met de Ladder voor duurzame verstedelijking hebben de gemeenten in West-Overijssel afgesproken dat iedere gemeente maximaal 100% van de lokale behoefte aan woningen als harde plancapaciteit beschikbaar maakt. De gemeenten in West-

Overijssel streven naar een maximum van 60 tot 90% harde plancapaciteit, ofwel onderprogrammering. Er blijft dan meer ruimte en flexibiliteit over voor goede zachte plannen, zoals herontwikkeling of transformatie.

Ontgroening

Het afnemen van het aandeel jongeren in de bevolking als gevolg van een afname van het geboortecijfer, waardoor de gemiddelde leeftijd van de bevolking toeneemt.

Overprogrammering

De (ongewenste) situatie waarbij er sprake is van een harde plancapaciteit die groter is dan de, in West-Overijssel, afgesproken 100%. Er wordt in deze situatie meer dan de verwachte vraag voorzien met harde plancapaciteit. Er is dan geen ruimte meer over voor herontwikkeling of transformatie.

Passend toewijzen

Kerntaak van een woningcorporatie is het huisvesten van mensen met lage inkomens. Woningcorporaties moeten er per 1 januari 2016 voor zorgen dat huishoudens worden gehuisvest in een voor hen betaalbare huurprijs. Passend toewijzen wil dus eigenlijk zeggen 'huren naar inkomen'.

Plaatselijk Belang

De vertegenwoordiging en/of belangenbehartiging van een stad, dorp, wijk of buurt.

Prestatieafspraken

Afspraken tussen woningcorporaties, gemeenten en huurders. Woningcorporaties maken elk jaar afspraken met gemeenten en huurdersorganisaties over de prestaties die ze gaan leveren. Dit is geregeld in de (nieuwe) Woningwet. In die afspraken staat bijvoorbeeld welke woningen corporaties gaan bouwen voor welke doelgroepen.

Scheefwonen

De term 'scheefwonen' wordt gebruikt voor huurders met een relatief hoog inkomen die in een sociale huurwoning wonen. Een deel van de corporatiewoningen (22%) wordt bewoond door huishoudens met een midden- en hoger inkomen (meer dan € 35.739).

Sociale huurwoningvoorraad

De voorraad huurwoningen tot de liberalisatiegrens (€710,68, prijspeil 2016) die woningcorporaties gezamenlijk in bezit heeft.

Starter

Huishouden dat voor verhuizing niet zelfstandig woonde en daarna hoofdbewoner van een koopwoning is.

Statushouder

Een asielzoeker die een verblijfsvergunning (status) heeft ontvangen en deel uitmaakt van de maatschappij. Gemeenten moeten hen passende woonruimte aanbieden.

Transformatie

In de woonvisie spreken we van transformatie van leegstaand of leegkomend (maatschappelijk) vastgoed. Het kan hierbij gaan om een fysieke transformatie maar ook om een functieverandering van bijvoorbeeld winkels, scholen, bedrijfsgebouwen, karakteristieke agrarische erven/boerderijen.

Vestigers

Inwoners die in de gemeente komen wonen vanuit omliggende gemeenten en daarbuiten.

Vergrijzing

Een demografische ontwikkeling waarbij het aantal ouderen (65 jaar en ouder) ten opzichte van de totale bevolking toeneemt.

Wmo

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015). Regelt een samenhangend aanbod van zorg- en welzijnsvoorzieningen die gemeente verstrekt aan mensen die zorg of ondersteuning nodig hebben op het gebied van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen en opvang. Gericht op het bevorderen van maatschappelijke participatie en civil society; de wet vervangt de wet voorzieningen gehandicapten (wvg), de welzijnswet en delen van de AWBZ; ingevoerd op 01-01-2007.

Woonservicegebied

Een gebied waar samenhangend aanbod van verschillende typen woningen, zorg en welzijnsdiensten aanwezig is, zodat mensen met een zorgvraag zo lang mogelijk thuis of anders zo thuis als mogelijk kunnen blijven wonen.

Woningmarktkenners

Makelaars, ontwikkelaars, investeerders of banken, met kennis van de (lokale) woningmarkt.

Bijlagen

Bijlage 1: Stakeholdersbijeenkomsten

1. Bijeenkomst met Lokale Plaatselijke Belangen en marktkenners

Er zijn in totaal drie verschillende werksessies geweest waarbij alle lokale Plaatselijke Belangen en relevante marktpartijen zijn uitgenodigd om mee te denken over en input te leveren voor de actualisatie van de woonvisie. De werksessies zijn gehouden op 20 april 2016 in Oldemarkt, 25 april in Steenwijk en 18 mei in Vollenhove. De verschillende Plaatselijke Belangen en kenners van de lokale woningmarkt (makelaars, ontwikkelaars, banken) zijn uitgenodigd om bij (één van) deze bijeenkomsten aanwezig te zijn.

Deelnemers aan (één van) de drie bijeenkomsten:

- Plaatselijk Belang Oldemarkt
- Plaatselijk Belang Kuinre
- Plaatselijk Belang Ossenzijl
- Wijkvereniging de Middenweg Steenwijk
- Plaatselijk Belang Steenwijk Noord
- Plaatselijk Belang Steenwijk West
- Plaatselijk Belang Vollenhove
- Plaatselijk Belang Belt-Schutsloot
- Plaatselijk Belang Blokzijl
- Plaatselijk Belang Giethoorn
- Plaatselijk Belang Sint Jansklooster
- Rabobank Meppel/Staphorst/Steenwijkerland
- Woonconcept Vastgoed Ontwikkeling
- Greveling adviesgroep
- Regionaal Samenwerkende Ouderen Bonden (RSOB)
- Roosdom Tjhuis
- Klappe Makelaardij
- Oost en van Tilburg

Overkoepelend sfeerverslag bijeenkomsten Plaatselijke Belangen en marktkeners

Op woensdagavond 20 april, maandagavond 25 april en woensdagavond 18 mei vonden drie bijeenkomsten plaats met bewoners en marktkeners uit de verschillende kernen. De bijeenkomsten waren ingedeeld naar (clusters van) kernen. De eerste bijeenkomst betrof de kern Oldemarkt en het Cluster kleine kernen Noord, de tweede bijeenkomst betrof Steenwijk/Tuk en de derde bijeenkomst betrof Vollenhove en het Cluster Kleine Kernen Zuid. Tijdens deze bijeenkomsten werd aan belanghebbenden en marktkeners gevraagd wat zij graag in de woonvisie terug willen zien. Na een korte introductie over de achtergrond van de woonvisie en de belangrijkste opgaven die wij (RIGO) op basis van verschillend onderzoeksmateriaal zien in Steenwijkerland zijn de deelnemers in groepjes uit elkaar gegaan om van gedachte te wisselen over een specifiek thema (1) beschikbaarheid/doelgroepen/betaalbaarheid, 2) wonen/zorg/welzijn en 3) leefbaarheid/voorzieningen.

Hieronder volgt het resultaat op hoofdlijnen van deze gesprekken. Tijdens de bijeenkomsten is ook veel relevante informatie naar voren gekomen over de verschillende kernen.

Algemeen

- Niet alle kernen zijn vertegenwoordigd geweest bij de bijeenkomsten. Wel zijn alle kernen uitgenodigd. Degenen die niet aanwezig konden zijn, zijn per mail gevraagd naar hun reactie.
- Iedere kern is anders. Dit vraagt om maatwerk. Wat in de ene kern wel werkt, kan in de andere kern juist funest zijn voor de markt. Het is belangrijk hier aandacht voor te hebben bij de gebiedsgerichte aanpak.
- Vooral de bewoners van de kleine kernen geven aan graag meer en vaker betrokken te willen worden bij de planvorming. Ze zouden graag zien dat de gemeente meer kennis overdraagt, transparanter is en eerder met de bewoners om de tafel gaat zitten.

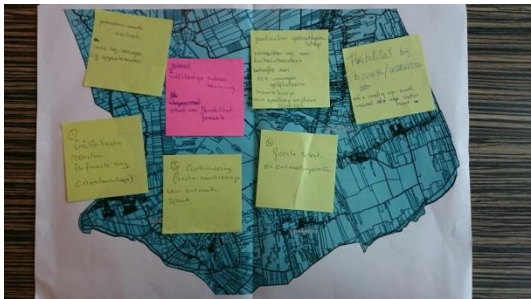
Thema: beschikbaarheid/geschiktheid/betaalbaarheid

- De voornaamste doelgroepen die door de bewoners zijn genoemd betreffen jongeren/starters en ouderen. Hier ligt een opgave voor de gemeente om in de diverse kernen voldoende en geschikt aanbod te creëren en/of te behouden.
- In een aantal kernen geven de bewoners aan echt een tekort te zien aan woningen voor deze doelgroepen. Ook zijn er kernen waar wel aanbod is voor ouderwoningen, maar deze zijn of verouderd, of er wonen geen ouderen in.

- Er wordt geopperd om naar mogelijkheden te kijken van leegstaande boerderijen. Hier zou flexibeler mee omgegaan kunnen worden, door bijvoorbeeld minder strikte regels te hanteren. Deze boerderijen kunnen geschikt worden gemaakt voor meerdere oudere huishoudens, jongeren of gemengd.
- Er is een grote verscheidenheid in het aanbod aan huur- en koopwoningen. In sommige kernen is er wel aanbod aan koop in het lagere segment, maar blijkt de financiering voor huishoudens toch lastig. In andere kernen, zoals de zuidelijke kernen, is het aanbod goedkope koop beperkter. Ook de huurvoorraad laat een divers beeld zien. Het varieert van voldoende aanbod, verouderde woningen, te hoge huurprijzen, tekorten etc. Ook hier is maatwerk per kern op z'n plaats. Naast toevoegingen wordt ook vervanging van oude woningen (om de oude woningen te vervangen) genoemd.
- Tijdens alle bijeenkomsten wordt aangegeven dat er te snel huurwoningen worden verkocht als een woning leegkomt. Dit is niet altijd positief voor de buurt en er komen minder woningen beschikbaar voor starters en senioren.
- In een aantal kernen (waaronder Steenwijk) zien de marktkenner een vraag naar vrije sector huur, tussen de 710 en 850 euro voor jong, oud, gezinnen, scheidingssituaties.

Thema: wonen en zorg

- Er wonen steeds meer oudere huishoudens in de gemeente. Dit geldt voor iedere kern. De bewoners maken zich de meeste zorgen over het verdwijnen van voorzieningen die voor ouderen belangrijk zijn (zoals een supermarkt), maar ook over het aanpassen van de huidige woning en de beschikbaarheid van (betaalbare) gelijkvloerse woningen.
- Ondanks campagnes van de gemeente weten lang niet alle bewoners hoe ze de huidige woning kunnen aanpassen. Een sprekend voorbeeld hiervan is Kuinre. Om de mensen te bereiken moet actief op communicatie en voorlichting worden ingezet.

- Niet overal is de openbare ruimte geschikt voor ouderen. Ook de bereikbaarheid van (zorg)voorzieningen kan beter. Vooral het openbaar vervoer naar het centrum van Steenwijk is vanuit de kleine kernen slecht en niet geschikt voor ouderen.
- Van belang is dat ouderen niet in eenzaamheid gaan leven, door een klein sociaal netwerk, geen voorzieningen, gebrek aan domotica etc. Dit leidt tot sociale armoede. Thuiszorg en buurtzorg worden erg belangrijk gevonden.

- Ouderen kunnen niet altijd aanspraak maken op een sociale huurwoning. En het is vaak lastig om de huidige woning te verkopen. Veelvuldig is ook de behoefte aan een kleinschalig woonzorgcomplex genoemd in de kleine kernen.

Thema: leefbaarheid/voorzieningen

- In de kernen heerst een grote bewonersbetrokkenheid. In de kleine kernen komt dit sterker naar voren dan in de grote kernen. Maar ook de wijkkracht in Steenwijk-West werd als voorbeeld genoemd, evenals de kerk die in de kleine kernen een belangrijke rol speelt.

- Ook hier wordt als aandachtspunt het gebrek aan openbaar vervoer vanuit de dorpen naar de kern Steenwijk genoemd. Vooral aan de randen van de gemeente zijn inwoners meer georiënteerd op nabij gelegen gemeenten, omdat die makkelijker te bereiken zijn.

- In de kleine kernen is er angst dat de leefbaarheid onder druk komt te staan door het wegtrekken van jongeren en daarmee voorzieningen. Bewoners willen graag het huidige woningaanbod en voorzieningenaanbod in stand houden om de kernen leefbaar te houden.
- In Oostermeenthe (Steenwijk) vinden de bewoners de openbare ruimte niet goed ingericht voor ouderen, ook de bereikbaarheid naar het centrum wordt als aandachtspunt genoemd. Vooral in deze wijk zijn meerdere aandachtspunten genoemd.

2. Bijeenkomst “Wonen, zorg en welzijn” met woningcorporaties, zorginstellingen en welzijnsorganisaties

Omdat wonen, zorg en welzijn steeds meer verweven raakt in de maatschappij, is er voor alle betrokken partijen rondom wonen, zorg en welzijn een werksessie georganiseerd. Er is nagedacht over de huidige wonen, welzijn, zorgstructuur in onze gemeente, hoe deze structuur vormgegeven wordt en hoe deze naar de toekomst toe beter en/of anders georganiseerd kan worden met de betrokken partijen.

Deelnemers aan de bijeenkomst:

- Zorgcombinatie Noorderboog
- Mantelzorgnetwerk Steenwijkerland
- Actief voor ouderen Steenwijkerwold (AVOS)
- Adviesraad Sociaal Domein
- RIBW Steenwijk
- FRION

- Limor
- Timpaan Welzijn
- Profila
- Woonconcept
- Wetland Wonen Groep
- Omnia Wonen

3. Bijeenkomst met woningcorporaties en huurdersverenigingen

De drie grootste corporaties en bijbehorende huurdersverenigingen, die actief zijn in Steenwijkerland, zijn uitgenodigd voor een werksessie. Omnia Wonen en Stichting Huurdersorganisatie Omnia Wonen konden er helaas niet bij zijn. Er is tijdens de werksessie gebruik gemaakt van een bestedingsspel, waarbij er door de aanwezige partijen ingezet kon worden op allerlei aspecten van wonen, zoals betaalbaarheid, levensloopbestendigheid of leefbaarheid. Hierbij moest ook de keuze gemaakt worden door welke partij (woningcorporatie, huurdersvereniging, gemeente óf een andere partij) dit gedaan moest worden. Het doel van het spel was om een discussie te doen ontstaan over waarom er door een bepaalde partij meer of minder werd ingezet op een aspect van wonen.

Deelnemers aan de bijeenkomst:

- Woonconcept
- Huurdersvereniging de Veste
- Wetland Wonen Groep
- Huurdersvereniging Zwartewaterwiede

Bijlage 2: Relevante beleids-, visie-, en onderzoeksdocumenten

- Ladder voor Duurzame Verstedelijking (2012).
- Manifeste lokale woningbehoefte “vraag zoekt locatie” (Steenwijkerland, 2015).
- Prestatieovereenkomst Wonen en Leefbaarheid, 2015 – 2017 (2015).
- Rapport Aanjaagteam Langer Zelfstandig Wonen: ‘Van tehuis naar thuis’ (Rijksoverheid, 2016).
- Regionale woonvisie West-Overijssel (2014).
- Samenwerkingsovereenkomst woonafspraken West-Overijssel 2016 – 2020 (2016).
- Verkenning doorstroming woningmarkt Overijssel (RIGO, 2016).
- Visie op wonen en leefbaarheid – duurzaam vitaal. Woonvisie Steenwijkerland 2012 – 2016 (2012).
- Woningmarkt- en woonbehoefteonderzoek, basis voor woonbeleid en –afspraken. Gemeente Steenwijkerland, Wetland Wonen, Woonconcept en Omnia Wonen (2016).

Terug naar het agendapunt

5.0 Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020 - RAADSVOORSTEL ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

Voorstel aan de raad

Aan de gemeenteraad
Gemeente Steenwijkerland
Vendelweg 1
8331 XE Steenwijk

Steenwijk,
Nummer voorstel:

Voor raadsvergadering d.d.: 13-09-2016
Agendapunt:

Onderwerp:

Aan de raad van de gemeente Steenwijkerland wordt voorgesteld te besluiten:

Conceptbesluit:

- het beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020, versie juni 2016, vast te stellen.

Samenvatting:

Eind 2014 zijn de beleidsplannen WMO, Jeugd en Participatiewet door uw raad vastgesteld. Deze plannen hebben een geldigheidsduur van 2 jaar (2015 en 2016) en hebben als uitgangspunt 'eerst transitie dan transformatie'. Het nieuwe Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020 geeft het kader aan waarin we deze transformatie verder vorm willen geven. In het beleidsplan zijn de reacties uit de inspraak verwerkt, evenals de adviezen van de Adviesraad Sociaal Domein.

Inleiding

De grote decentralisaties in het sociaal domein betekenden voor de gemeente een groot aantal verantwoordelijkheden erbij. In de aanloop naar deze decentralisaties heeft de gemeente gekozen voor het uitgangspunt 'eerst transitie, dan transformatie'. De ambitie was een verantwoorde transitie te realiseren. Dit is het uitgangspunt geweest voor de beleidsplannen Jeugd, WMO en Participatie die eind 2014 zijn vastgesteld. Deze plannen hebben een looptijd van twee jaar. De jaren 2015 en 2016 staan in het teken van goed inregelen van de nieuwe taken. Na een dik jaar transities kunnen we concluderen dat de ambitie grotendeels is gerealiseerd.

Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020

Met het Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020, dat zich richt op het hele sociale domein, benadrukken wij de samenhang tussen de verschillende beleidsterreinen. Het is opgebouwd uit een algemeen deel en een domein specifiek deel. In het eerste, algemene, deel wordt ingegaan op de brede opdracht voor de gemeente in het sociaal domein en de uitgangspunten van beleid. Van hieruit worden drie transformatielijnen uitgewerkt te weten:

1. Het versterken van preventie
2. Het tot stand brengen van effectieve verbindingen
3. Het realiseren van sterk opdrachtgeverschap.

Omdat beleidsterreinen als voor- en vroegschoolse educatie, voortijdig schoolverlaters, sport en bewegen, armoedebeleid en cultuur deel uitmaken van het sociaal domein en belangrijke pilaren zijn onder een krachtige samenleving, vormen zij een onderdeel van dit beleidsplan. Deze domein specifieke beleidsterreinen zijn opgenomen in bijlage 2. Tevens zijn het visiedocument kwetsbare inwoners en de visie op de geïntegreerde Toegang als bijlage in dit plan opgenomen.

Ambitie

De centrale ambitie van de gemeente in het beleidsplan sociaal domein 2017-2020 luidt: alle inwoners van Steenwijkerland kunnen deelnemen aan het sociale, maatschappelijke en economische verkeer. Uitgangspunt daarbij is dat inwoners in staat zijn hun eigen keuzes te maken. Het vermogen van inwoners om zonder hulp van de overheid deel te nemen aan de samenleving, is voor ons de kern van het begrip 'zelfredzaamheid'. Aanvullend aan zelfredzaamheid is het begrip 'samenredzaamheid': met behulp van het eigen netwerk meedoen in de samenleving, zonder hulp van de overheid. Wanneer de zelfredzaamheid en de samenredzaamheid tekort schieten, zorgt de gemeente voor vangnetvoorzieningen, die inwoners ondersteunen bij hun deelname aan de samenleving. Deze vangnetvoorzieningen zijn in eerste instantie gericht op het vergroten van de vaardigheden van inwoners, zodat zij weer op eigen kracht, zonder hulp van de overheid kunnen meedoen. In gevallen waarin herstel van de zelfredzaamheid niet aan de orde is (bijvoorbeeld door een progressieve ziekte) kunnen de vangnetvoorzieningen permanent worden ingezet.

Ontwikkelingen

Een aantal maatschappelijke en economische ontwikkelingen zijn direct van invloed op de mogelijkheden om deze ambitie waar te maken – evenals ontwikkelingen in het rijksbeleid. Bij ongewijzigd beleid zal het beroep op de gemeentelijke vangnetvoorzieningen dan ook toenemen. Tegelijkertijd hebben we te maken met teruglopende budgetten en selectieve krimp (bij bepaalde leeftijdsgroepen). Hierdoor staan de vangnetvoorzieningen onder druk. Deze ontwikkelingen tezamen kunnen er toe leiden dat er in de toekomst niet genoeg ondersteuning beschikbaar is voor inwoners die niet op eigen kracht kunnen deelnemen aan de samenleving. De belangrijkste uitdaging voor de komende vier jaar is dit te voorkomen, door nu de zelfredzaamheid van inwoners te versterken en de vangnetvoorzieningen op een effectievere en efficiëntere manier te organiseren.

Transformatieagenda

Om ervoor te zorgen dat in de toekomst iedereen die dat nodig heeft, ondersteuning kan krijgen bij deelname aan de samenleving, zal er nu een ombuiging plaats moeten vinden. Deze ombuiging is in dit voorliggende beleidsplan de kern van het begrip 'transformeren'. Deze transformatie willen we verder vorm geven in een transformatieagenda. Dit is een overzicht van de thema's die de komende vier jaar in de beleidsontwikkeling prioriteit hebben, met als doel de benodigde koerswijziging te realiseren. De transformatieagenda is een dynamisch document, waar we in de komende vier jaar planmatig en in overleg met onze strategische partners aan willen werken. In deze agenda staan de drie transformatielijnen die hierboven zijn weergegeven centraal.

Gevolgte procedure bij het opstellen van dit beleidsplan

Tijdens het opstellen van dit beleidsplan is er twee keer een workshop gehouden om u actief in dit proces mee te nemen, namelijk op 26 januari 2016 waarbij een houtkoolschets gepresenteerd is van de voorgenomen transformatie en op 22 maart 2016 waarbij de hoofdlijnen van de van dit concept-beleidsplan gedeeld zijn.

Wij hebben op 25 april 2016 ingestemd met de inspraakversie van het beleidsplan. De inspraak is op 3 mei geopend voor ingezetenen en belanghebbenden en liep tot en met 14 juni. Het beleidsplan is daarbij ter beschikking gesteld via de website van de gemeente, de receptie op het gemeentehuis en op verzoek verstrekt. Aan de grotere subsidiepartners en zorgaanbieder is het plan (actief) toegestuurd, evenals aan de schoolbesturen en voorschoolse instellingen. In totaal zijn er 10 schriftelijke zienswijzen ontvangen.

De reacties die wij in de inspraakperiode van diverse partijen hebben ontvangen, zijn gebundeld in het inspraakverslag (bijlage). Ook hebben wij advies ontvangen van de Adviesraad Sociaal Domein. De reacties hebben in een aantal gevallen geleid tot aanpassingen in het beleidsplan. De wijze waarop dit is gebeurd, is verwerkt in het inspraakverslag.

Het beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020 wordt nu voor definitieve vaststelling aan uw raad voorgelegd.

Bijlagen

- Beleidsplan Sociaal Domein
- Verslag inspraak
- Adviezen van de Adviesraad Sociaal Domein op:
 - a. het Beleidsplan Sociaal Domein
 - b. de notitie Veerkracht en Vitaliteit

Ondertekening

De secretaris

De burgemeester

S.S. Weistra

M.A.J. van der Tas

Betrokken partijen

afdeling

MO

adviseur

J.Schijve, J. Knol, M. Dawson, tel.: , email:

behandeld in raadscommissie

ja, nl.

nee

Raadsbesluit

Steenwijk,

Nummer:

De raad van de gemeente Steenwijkerland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van _____, nummer 2012/ _____;

b e s l u i t :

- het beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020, versie juni 2016, vast te stellen.

De raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,

A. ten Hoff

M.A.J. van der Tas

Terug naar het agendapunt

5.1 Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020 - bijlage definitief Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020 versie raad 13-9-16 ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020

Gemeente Steenwijkerland

Versie: juli 2016

Inhoud

Samenvatting	2
Hoofdstuk 1 Inleiding	4
Hoofdstuk 2 De ambitie en de rol van de gemeente in het sociaal domein	8
Hoofdstuk 3 Ontwikkelingen en de uitdaging voor de komende vier jaar	12
Hoofdstuk 4 Doelen 2017-2020	16
Hoofdstuk 5 Uitgangspunten van beleid	19
Hoofdstuk 6 De transformatieagenda	23
Hoofdstuk 7 Financiën	37

Bijlagen

1. Tabellen en grafieken
2. Domeinspecifieke beleidsterreinen
3. Veerkracht en vitaliteit – visiedocument kwetsbare inwoners'
4. Visie op de geïntegreerde toegang

Samenvatting

De grote decentralisaties in het sociaal domein betekenden voor de gemeente een groot aantal verantwoordelijkheden erbij. In de aanloop naar de decentralisaties heeft de gemeente gekozen voor het uitgangspunt 'eerst transitie, dan transformatie'. De ambitie was een verantwoorde transitie te realiseren. Dit is het uitgangspunt voor de beleidsplannen Jeugd, Wmo en Participatiewet die eind 2014 zijn vastgesteld. Deze plannen hebben een looptijd van twee jaar. De jaren 2015 en 2016 staan in het teken van het goed inregelen van de nieuwe taken. Nu, een dik jaar na de transities, kunnen we concluderen dat de ambitie grotendeels is gerealiseerd.

Dit beleidsplan beschrijft op hoofdlijnen de plannen voor de jaren 2017-2020. In deze jaren zal de transformatie voorop staan. Eén van de pijlers van de transformatie is integraliteit: het leggen van verbindingen tussen hulpverleners, tussen formele en informele hulp, tussen levensdomeinen, tussen beleidsterreinen en tussen sectoren. Daarom beslaat dit beleidsplan het gehele sociaal domein (inclusief educatie). Op die manier wordt de onderlinge verwevenheid zichtbaar en de kansen om de integraliteit in de beleidsaanpak te versterken.

De centrale ambitie van de gemeente in het sociaal domein luidt: alle inwoners van Steenwijkerland kunnen deelnemen aan het sociale, maatschappelijke en economische verkeer. Uitgangspunt daarbij is dat inwoners in staat zijn hun eigen keuzes te maken. Het vermogen van inwoners om zonder hulp van de overheid deel te nemen aan de samenleving, is voor ons de kern van het begrip 'zelfredzaamheid'. Aanvullend aan zelfredzaamheid is het begrip 'samenredzaamheid': met behulp van het eigen netwerk meedoen in de samenleving, zonder hulp van de overheid. Wanneer de zelfredzaamheid en de samenredzaamheid tekort schiet, zorgt de gemeente voor vangnetvoorzieningen, die inwoners ondersteunen bij hun deelname aan de samenleving. Deze vangnetvoorzieningen zijn in eerste instantie gericht op het vergroten van de vaardigheden van inwoners, zodat zij weer op eigen kracht, zonder hulp van de overheid kunnen meedoen. In gevallen waarin herstel van de zelfredzaamheid niet aan de orde is (bijvoorbeeld door een progressieve ziekte) kunnen de vangnetvoorzieningen permanent worden ingezet (*hoofdstuk 2*).

Een aantal maatschappelijke en economische ontwikkelingen is direct van invloed op de mogelijkheden om deze ambitie waar te maken – evenals ontwikkelingen in het rijksbeleid. We noemen hier kort: hogere eisen in het onderwijs en op de arbeidsmarkt, vergrijzing en het rijksbeleid van extramuralisering van de zorg. In de kern leiden deze ontwikkelingen tot de verwachting dat in de toekomst minder mensen zelfredzaam of samenredzaam zullen zijn. Bij ongewijzigd beleid zal het beroep op de gemeentelijke vangnetvoorzieningen dan ook toenemen. Tegelijkertijd hebben we te maken met teruglopende budgetten en selectieve krimp (bij bepaalde leeftijdsgroepen). Hierdoor staan de vangnetvoorzieningen onder druk. Deze ontwikkelingen tezamen kunnen er toe leiden dat er in de toekomst niet genoeg ondersteuning beschikbaar is voor inwoners die niet op eigen kracht kunnen deelnemen aan de samenleving. De belangrijkste uitdaging voor de komende vier jaar is dit te voorkomen, door nu de zelfredzaamheid van inwoners te versterken en de vangnetvoorzieningen op een effectievere en efficiëntere manier te organiseren (*hoofdstuk 3*).

De hoofddoelen voor de periode 2017-2020 worden daarmee:

- a. De (samen)zelfredzaamheid van inwoners neemt toe
- b. De ondersteuning wordt effectiever
- c. De ondersteuning wordt efficiënter vormgegeven.

Deze hoofddoelen worden vertaald in een beperkt aantal meetbare doelen (*hoofdstuk 4*)

Bij het realiseren van deze doelen achten wij een aantal uitgangspunten van belang. Deze uitgangspunten fungeren als leidende principes en moeten zichtbaar worden in het beleid en de uitvoering. De leidende principes zijn:

1. Via een integrale benadering worden oplossingen gezocht die passen bij de mogelijkheden van het individu/gezin. Niet het ondersteuningsproduct is daarbij leidend, maar de ondersteuningsbehoefte van de inwoner.
2. We maken gebruik van de kracht van de samenleving
3. De ondersteuning wordt zo veel als mogelijk verankerd in de lokale leefwereld van inwoners.
4. Gemeente en organisaties werken samen in het belang van de cliënt
5. In beleid en uitvoering ligt de focus op de kwetsbare inwoner
6. We gaan zorgvuldig om met bemoeizorg
7. We gaan zorgvuldig om met persoonsgegevens. (*hoofdstuk 5*)

Om ervoor te zorgen dat in de toekomst iedereen die dat nodig heeft, ondersteuning kan krijgen bij deelname aan de samenleving, zullen we nú maatregelen moeten nemen. Gezien de omvang van de te verwachten tekorten, zullen kleine aanpassingen niet voldoende zijn. Er is een ombuiging in denken en doen nodig, in beleid en uitvoering met als doel het versterken van de zelf- en samenredzaamheid van onze inwoners en het vergroten van de effectiviteit en efficiëntie van de ondersteuning (de vangnetvoorzieningen). Dit vergt een ombuiging in denken, een 'mindshift'. Van verzekerd denken waarin een inwoner 'recht' heeft op voorzieningen, naar het onderzoeken van wat nodig is om zelfredzaam te kunnen blijven. Van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'. Van denken in bestaande producten, naar maatregelen die nodig zijn om te kunnen deelnemen aan de samenleving. Van een focus op de individuele inwoner naar de gemeenschappen waar de inwoner deel van uit maakt. Van afzonderlijke organisatiebelangen naar de gemeenschappelijke maatschappelijke opdracht. Deze ombuiging is voor ons de kern van het begrip 'transformeren'. Daarbij liggen de pasklare oplossingen niet op tafel. Transformeren is vooral een zoektocht naar een ander samenspel tussen inwoners, organisaties en gemeente.

In deze zoektocht zal de gemeente een actief aanjagende rol en een faciliterende rol spelen. Daarbij is de gemeente op zoek naar innovatieve partners die een actieve bijdrage willen geven in de zoektocht, ook wanneer de oplossingen buiten het directe organisatiebelang liggen. Met deze partners zullen we de transformatie verder handen en voeten geven. Dit doen we aan de hand van een transformatie-agenda. Dit is een dynamisch document waarin de thema's zijn benoemd die de komende vier jaar in de beleidsontwikkeling prioriteit hebben. Daarbij staan drie transformatielijnen centraal: het versterken van de preventie, het tot stand brengen van effectieve verbindingen en het realiseren van scherp opdrachtgeverschap. Bij de transformatielijn 'preventie' gaat het primair om het vinden van een andere mix van preventieve activiteiten, waarbij meer nadruk komt te liggen op activiteiten waarvan het aannemelijk is dat zij een positieve bijdrage leveren het vermogen van inwoners om zo zelfstandig mogelijk deel te nemen aan het maatschappelijk, economisch en sociaal verkeer. Het doel van de transformatielijn verbindingen is – heel in het kort – het versterken van de integraliteit van hulpverlening en beleid. Het doel van de transformatielijn 'opdrachtgeverschap' is het versterken van de sturende werking die uitgaat van het gemeentelijk opdrachtgeverschap. Daarbij staat het sturen op kwaliteit centraal en zijn de financiële kaders randvoorwaardelijk (*hoofdstuk 6*).

Daarbij hebben we te maken met krimpende budgetten. Doordat de transitie gepaard gaan met forse bezuinigingen (die gefaseerd worden doorgevoerd) en doordat de gemeente Steenwijkerland een nadeelgemeente is bij de invoering van het 'objectieve verdeelmodel' daalt de Algemene Uitkering Sociaal Domein t/m 2020 bijna met € 5 mln. Reden genoeg om ma de transitie nu volop in te zetten op de transformatie (*Hoofd 7*).

In bijlage (2) is het bestaande beleid in het sociaal domein per deelterreinen uitgewerkt.

Hoofdstuk 1 Inleiding

In dit hoofdstuk blikken we kort terug op de wijze waarop transities op het gebied van zorg en ondersteuning hebben plaatsgevonden. De conclusie is dat de ambitie van een 'verantwoorde transitie' grotendeels waar is gemaakt. Nu de nieuwe taken aardig zijn ingeregeld is het tijd om de transformatie op te pakken. Dit beleidsplan vormt het kader voor transformatie in de periode 2017-2020. Het beleidsplan betreft het gehele sociale domein.

De grote stelselherziening binnen het sociaal domein in 2015 betekende voor de gemeente een groot aantal verantwoordelijkheden erbij. In de voorbereiding op de decentralisaties op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp en werk en inkomen heeft Steenwijkerland uitgangspunten en beleidskeuzen vastgelegd in het Beleidskader transities Sociaal Domein. Dit beleidskader is in 2013 vastgesteld door de raad voor de periode 2014-2018. Uitdrukkelijk is gekozen voor het uitgangspunt 'eerst transitie en dan transformatie'. De prioriteit voor 2015 en 2016 was de verantwoorde overgang van taken. Dit is in afzonderlijke beleidsplannen Wmo, Jeugd en Participatie nader uitgewerkt.

Dit beleidsplan sluit hierop aan en verwoordt de doorontwikkeling van de transities naar transformatie. Het beleidsplan is kader stellend en heeft betrekking op het sociaal domein in zijn geheel. Het wil de samenhang schetsen van de drie transities onderling en met de verschillende beleidsterreinen op het gebied van maatschappelijke ontwikkeling, zoals armoedebestrijding, voortijdig schoolverlaten, sport, cultuur of gezondheidsbeleid. Vervolgens worden de lijnen geschetst waarlangs wij de transformatie willen vormgeven. Daarvoor worden uitgangspunten van beleid benoemd en de uitdagingen voor de komende periode beschreven op basis van verwachte demografische en andere ontwikkelingen.

Eén jaar transitie

De ingrijpende en veelomvattende stelselwijziging in het sociaal domein die de komende jaren verder gestalte krijgt, begon in 2015. En voordat we verder naar de toekomst kijken, willen we kort terugblikken op het verloop van het eerste jaar transities in Steenwijkerland.

Voor de gemeente betekende de inrichting van nieuwe taken en verantwoordelijkheden allereerst nieuwe taken in de toegang, nieuwe processen, zoals inkoop van zorg, herinrichting van administratieve processen en ict. Het betekende in de dagelijkse praktijk vaak puzzelen, tussentijdse aanpassingen doen of improviseren, altijd met het oog op het belang van de betreffende inwoner. Er is veel geïnvesteerd op het goed leren kennen van de vraag en op intensieve samenwerking met aanbieders. Als we kijken naar de belangrijke elementen voor een verantwoorde transitie ¹, kunnen we na ruim jaar een aantal conclusies trekken. Bron hiervoor zijn het laatste cliënttevredenheidsonderzoek Wmo, waarin ook het 1e halfjaar van 2015 is betrokken, en het Omnibusonderzoek 2015.

- het is voor burgers helder waar ze moeten zijn met vragen en problemen op het gebied van zelfredzaamheid:

¹ Benoemd in het Beleidskader transities Sociaal Domein 2013

80% van de *cliënten* weet waar hij of terecht kan met vragen over zelfredzaamheid of meedoen in de samenleving. In het Omnibusonderzoek 2015, gehouden onder alle *inwoners* van de gemeente heeft 39% van de inwoners aangegeven te weten waar ze heen kunnen met vragen over zelfredzaamheid; Iets meer dan de helft van de inwoners (53%) weet waar zij terecht kunnen als zij vragen hebben over ondersteuning en zorg. Ouders met thuiswonende kinderen (0-18 jaar) weten waar zij hun vragen over opvoeding kunnen stellen (89%) en de bekendheid van het CJG is gestegen naar 72%, bij moeders is het percentage 84%;

- het is voor cliënten helder op basis van welke uitgangspunten een zorgarrangement tot stand komt: De toegang tot de Wmo-voorzieningen in Steenwijkerland krijgt gemiddeld een 7,1. Dit cijfer is een tiende punt lager dan het rapportcijfer voor de aanvraagprocedure in 2013. Het is positief dat de tevredenheid dus vrijwel gelijk gebleven is ondanks de grote wijzigingen die de decentralisaties voor onze inwoners met zich meebrachten;
- de continuïteit van zorg en ondersteuning voor bestaande cliënten wordt zoveel mogelijk gewaarborgd:
De gemeente had op 1 januari 2015 de contracten met aanbieders die reeds zorg leverden aan cliënten uit Steenwijkerland. Op deze wijze is de zorg gecontinueerd.
- het is voor maatschappelijke instellingen helder wat er van hen en van andere partijen verwacht wordt;
- cliënten krijgen de mogelijkheid te kiezen voor een eigen zorgpartij;
In de Wmo geeft bijna de helft van de cliënten (45%) aan daadwerkelijk zelf de keuze voor een aanbieder te hebben gemaakt. 19% van de cliënten geeft aan geen eigen keuze te hebben gemaakt. De overige cliënten heeft óf gedeeltelijk een eigen keuze kunnen maken (7%) of weet het niet meer (15%).
- In 2015 zijn 105 personen met een uitkering van de Participatiewet uitgestroomd naar betaald werk.
- de uitgaven blijven binnen de budgettaire kaders:
De uitgaven van de voorzieningen (algemeen en maatwerk, voor Wmo en Jeugd) en de uitgaven voor de toegang en het 1e lijnsloket zijn in 2015 ruim binnen het budgettaire kader gebleven.

Over het geheel genomen kan de conclusie zijn dat de vooraf vastgestelde hoofddoelen zijn behaald, dankzij een intensieve en gedegen voorbereiding en gezamenlijke inspanningen. De 'zachte landing' die wij nastreefden, is gerealiseerd, zoals onder meer blijkt aan de waardering van de toegang. Vanzelfsprekend blijven wij de ontwikkelingen en resultaten volgen. Periodiek zullen wij hierover rapporteren in de Monitor Sociaal Domein.

In het eerste jaar transitie zijn ook knelpunten ervaren en kansen gezien. Voorbeelden hiervan zijn informatievoorziening, verbinding met huisartsen en zorgverzekeraars, afstemming onderwijs en zorg of vraagstukken als informatiedeling en privacy. Inwoners, vrijwilligersorganisaties, professionele partijen en bestuur zijn de afgelopen periode meer dan ooit op allerlei niveaus en gebieden met elkaar in gesprek over initiatieven, vernieuwende vormen, omissies en mogelijkheden, of het nu gaat over dagbesteding, de rol van ouders, beschut werken of vervoer. De vele contacten, formeel en informeel, geven inzicht in tal van ontwikkelingsmogelijkheden. In dit beleidsplan gaan wij hierop nader in, aan de hand van drie hoofdlijnen van transformatie.

Van transitie naar transformatie

De uitbreiding van verantwoordelijkheden voor de gemeente, de verdere krimp van de middelen en demografische ontwikkelingen brengen de wil en noodzaak tot vernieuwing en transformatie in het sociaal domein. Het vraagt om heroverwegingen van de invulling van taken. Er zijn (andere) benaderingen nodig die uitgaan van een andere verantwoordelijkheidsverdeling (meer eigen (veer)kracht en verantwoordelijkheid van inwoners) en die tot andere en betere resultaten leiden met minder kosten. De grenzen tussen gemeente, organisaties en samenleving wijzigen en er gaan nieuwe samenwerkingsmodellen ontstaan, die wellicht krachtiger en slagvaardiger blijken te zijn. Daarnaast staan financierings- en sturingsmodellen ter discussie.

Er is in praktijk vanzelfsprekend geen strikte scheiding tussen transitie en transformatie. De transitie- en transformatiefase lopen vloeiend in elkaar over en overlappen elkaar. De invoering van het instrument zelfsmatrix in het keukentafelgesprek, aanpassingen in het beleid ten aanzien van PGB's, expliciete aandacht voor netwerkversterking en het inrichten van schoonmaakondersteuning als algemene voorziening, zijn voorbeelden van de doorontwikkelingen van het gemeentelijk beleid die al in 2015 zijn gerealiseerd.

Ook de samenleving ontwikkelt zich en er ontstaan nieuwe inzichten en verhoudingen. Voorbeelden hiervan zijn samenwerking tussen zorgpartijen, bewonersinitiatieven in zorg en welzijn en vernieuwende zorgarrangementen. We zien initiatieven van inwoners ontstaan om meer zorg zelf te organiseren en ook hier en daar van organisaties om intensiever samen te werken en te innoveren. Dit zijn veelbelovende eerste stappen op weg naar transformatie.

Integraal beleidsplan sociaal domein

De beleidsterreinen jeugd, werk en inkomen en maatschappelijke ondersteuning hangen nauw met elkaar samen. Niet alleen kunnen inwoners te maken hebben met meerdere vormen van zorg of ondersteuning voor henzelf en/of hun kinderen, ook een integrale benadering bij ondersteuningsvragen over alle levensdomeinen vraagt om samenhang en afstemming.

Het bevorderen van een krachtige samenleving, gericht op het vergroten van de leefbaarheid en sociale cohesie, is een basis in het sociaal domein. In een vitale omgeving is het behouden of vergroten van zelfredzaamheid en het meedoen in de samenleving gemakkelijker. Een goede sociale basisinfrastructuur is dan ook een belangrijke factor in de transformatie, evenals het ondersteunen van inwoners die belangeloos bijdragen aan de samenleving, bijvoorbeeld in het omzien naar elkaar.

Met dit beleidsplan, dat zich richt op het hele sociale domein, benadrukken wij de samenhang tussen de verschillende beleidsterreinen. Het is opgebouwd uit een algemeen deel en een domeinspecifiek deel. In het eerste, algemene, deel wordt ingegaan op de brede opdracht voor de gemeente in het sociaal domein en de uitgangspunten van beleid. Relevante maatschappelijke ontwikkelingen worden geschetst, gevolgd door de uitdagingen en doelstellingen van beleid. Van hieruit worden drie transformatielijnen uitgewerkt: preventie versterken; verbindingen versterken en doorontwikkeling van het opdrachtgeverschap van de gemeente.

Omdat beleidsterreinen als voor- en vroegschoolse educatie (vve), leerplicht en voortijdig schoolverlaters, sport en bewegen, armoedebeleid en cultuur deel uitmaken van het sociaal domein en

belangrijke pilaren zijn onder een krachtige samenleving, vormen zij onderdeel van dit beleidsplan. Deze domeinspecifieke beleidsterreinen worden nader uitgewerkt in bijlage 2.

De looptijd van het beleidsplan is vier jaar. Periodiek zullen wij de opdracht die wij ons stellen met de drie transformatielijnen monitoren, evalueren en waar nodig bijstellen en actualiseren.

Hoofdstuk 2 De ambitie en de rol van de gemeente in het sociaal domein

In dit hoofdstuk formuleren wij de centrale ambitie van de gemeente in het sociaal domein. Deze luidt: alle inwoners van Steenwijkerland kunnen deelnemen aan het sociale, maatschappelijke en economische verkeer. Verder gaan we in op de rol van de gemeente, die aanvullend is op wat inwoners zelf kunnen doen. We gaan in op de veranderde verhoudingen tussen overheid en inwoners en tenslotte op de regionale samenwerking.

2.1 De ambitie in het sociaal domein

De basis voor dit beleidsplan is de ambitie dat alle inwoners van Steenwijkerland kunnen meedoen aan het sociale, maatschappelijke en/of economisch verkeer. Uitgangspunt daarbij is dat inwoners in staat zijn om – binnen de wettelijke kaders - hun eigen keuzes te maken. Voor de jeugd geldt als afgeleide ambitie dat zij de vaardigheden verwerven om zich, als volwassenen, staande te kunnen houden in de samenleving en deel te kunnen nemen aan het sociale, maatschappelijke en economische verkeer. Dit wordt in de volgende paragraaf verder uitgediept.

Enige bescheidenheid ten aanzien van deze ambitie is op zijn plek. Er kunnen tal van redenen zijn waarom inwoners niet in staat zijn om deel te nemen aan samenleving (problemen met gezondheid, gebrek aan vaardigheden om regie te kunnen voeren, algemene economische omstandigheden in de gemeente) en de gemeente heeft slechts beperkt invloed op deze omstandigheden. Desalniettemin houden we deze ambitie overeind. Niet als concreet doel (want dat zou irreëel zijn), maar als richtinggevend perspectief. Al het beleid in het sociaal domein moet er toe bijdragen dat deze ambitie een stapje dichterbij komt.

De gemeentelijke ambitie in het sociaal domein is dat alle inwoners van van Steenwijkerland kunnen meedoen aan het sociale, maatschappelijke en economisch verkeer.

2.2 De rol van de gemeente

De rol van de gemeente is aanvullend op dat wat inwoners zelf kunnen. Eigen kracht en zelfredzaamheid staan voorop. Wanneer de zelfredzaamheid tekort schiet, zet de gemeente een vangnetvoorziening in. Vangnetvoorzieningen zijn beschikbaar op de verschillende deelterreinen van het sociaal domein. Zo is het maatschappelijk werk een vangnetvoorziening evenals de maatwerkvoorzieningen Wmo (en de individuele voorzieningen Jeugd). Maar ook de bijstand, de sociale werkvoorziening, trajecten schuldhulpverlening, de NT1 en NT2-curussen, het RMC, de leerplichtambtenaar, de club-extra (voor kinderen met een motorische achterstand) kunnen beschouwd worden als vangnetvoorziening.

De inzet van vangnetvoorzieningen is er in eerste instantie op gericht om de eigen kracht te vergroten, zodat inwoners zelf weer in staat zijn om deel te kunnen aan de samenleving (zelfredzaam te zijn).

Wanneer dat niet voldoende is, kan een vangnetvoorziening – indien nodig – permanent worden ingezet. Dit zal bijvoorbeeld het geval zijn bij ondersteuning van inwoners met een progressieve ziekte, zoals dementie. In dit kader is ook toegankelijkheid een belangrijk element. Er bestaat een structurele samenwerking met de Voorlichtings- en Adviescommissie Steenwijkerland en de Gehandicaptenraad Steenwijkerland. Zij geven gevraagd en ongevraagd knelpunten in de openbare ruimten door aan het college. Onlangs is het VN-verdrag voor rechten van personen met een beperking geratificeerd, waarmee het belang van een toegankelijker en inclusievere samenleving wordt benadrukt. De rol van de gemeente is om, in overleg met ervaringsdeskundigen, dus mensen met een beperking, planmatig te werken aan dit doel.

Zelfredzaamheid en regie²

Onder zelfredzaamheid verstaan we het vermogen om lichamelijk, verstandelijk, geestelijk en financieel, zonder hulp van de overheid deel te nemen aan het normale sociale, economische en maatschappelijke verkeer. Aanvullend aan zelfredzaamheid is 'samenredzaamheid': met hulp van het eigen netwerk, sociale verbanden, lotgenoten, en andere vormen van informele ondersteuning, meedoen in de samenleving, zonder hulp van de overheid. Ook opvoeding, onderwijs en eventuele ondersteuning zijn er op gericht om kinderen en jongeren toe te rusten voor de wereld van vandaag en morgen, zodat zij zelfstandig hun leven vorm kunnen geven en een goede plek in de samenleving vinden, kortom zelfredzaam te kunnen zijn.

Onder eigen regie verstaan we het vermogen om zelf de wijze van inrichting van het eigen leven te bepalen (wonen, werken, sociale contacten) en eventueel de invulling van zorg en/of begeleiding daarbij. Om regie te kunnen hebben zijn vaardigheden belangrijk, bijvoorbeeld kunnen lezen, evenals toegang tot informatie.

Mensen zijn zelfredzaam en ervaren welzijn en kwaliteit van leven als er een balans bestaat op verschillende levensdomeinen en zij zelf regie hebben. De levensdomeinen, zoals lichaam en geest, sociaal netwerk, arbeid en betekenis - vormen de pijlers van de eigen identiteit. Wanneer er op te veel levensdomeinen verlies en beperkingen optreden (bijvoorbeeld gezondheidsproblemen, gebrek aan sociaal netwerk, lager inkomen) kan een negatieve spiraal ontstaan. De zelfredzaamheid neemt af en de zorgbehoefte neemt toe. Het versterken van eigen regie, waar nodig en mogelijk, draagt bij aan zelfredzaamheid en welbevinden. Ook een aantrekkelijke en toegankelijke woonomgeving draagt bij aan zelfredzaamheid. Een prettige buurt biedt niet alleen veiligheid, maar nodigt tegelijk uit om contact te zoeken met buurtgenoten en om actief te zijn in de buurt. In buurten waar gemeenten, woningbouwcorporaties en welzijnsorganisaties veel hebben geïnvesteerd in sociale samenhang voelen mensen zich veiliger en neemt het aantal depressieve klachten af.

² Voor een nadere uitleg verwijzen we naar het document 'Veerkracht en vitaliteit – visiedocument kwetsbare inwoners' in bijlage 3

De rol van de gemeente is aanvullend op wat inwoners zelf kunnen. De inzet van vangnetvoorzieningen is, daar waar mogelijk, gericht op het versterken van de eigen kracht, zodat inwoners op termijn weer zonder hulp van de overheid kunnen deelnemen aan de samenleving.

Veranderende verhoudingen: inwonerparticipatie en cliëntenparticipatie

De relatie tussen de inwoner en de overheid verandert. Enerzijds laat de overheid meer over aan inwoners en verwacht dat zij in toenemende mate eigen verantwoordelijkheid nemen. Anderzijds nemen inwoners zelf initiatief en verwachten zij een overheid die ruimte geeft. Dit past bij het primaat van de eigen kracht. De toenemende burgerbetrokkenheid leidt ertoe dat het niet langer alleen gaat om inwonerparticipatie, maar ook om overheidsparticipatie. Het vertrekpunt is niet langer hoe de inwoner kan participeren in lokaal beleid, maar hoe gemeenten kunnen bijdragen aan initiatieven die vanuit de samenleving komen. De inwoner participeert in de vorming en realisatie van lokaal beleid. De gemeente steunt nieuwe vormen van eigen initiatief en nieuwe collectieven van samenwerkende inwoners.

Cliëntenparticipatie betekent het betrekken van inwoners die zelf gebruik maken van gemeentelijke dienstverlening bij beleidsontwikkeling en –uitvoering in het sociaal domein. Cliëntenparticipatie is formeel belegd bij de Adviesraad Sociaal domein. De adviesraad is ontstaan uit de Wmo-raad. In het kader van de transities is haar aandachtsveld verbreed tot het hele sociaal domein. De Adviesraad Sociaal domein is een adviesorgaan van het college van burgemeester en wethouders, en adviseert vanuit cliëntperspectief, gevraagd en ongevraagd, op beleidsonderwerpen in het sociaal domein. De leden van de Adviesraad hebben niet alleen brede kennis, maar tevens een breed netwerk in de gemeente waarmee zij nauw betrokken zijn bij cliënten en cliëntengroepen.

Naast formele cliëntenparticipatie bestaan allerlei vormen van informele cliëntenparticipatie om kwetsbare inwoners te betrekken. Uitgangspunt van beleid is om zorg en ondersteuning zo dicht mogelijk bij inwoners, inclusief kinderen en jongeren, te organiseren. Wat vinden zij belangrijk? In gesprek gaan met cliënten is van belang voor goed afgewogen beleid en voor het passend maken van het ondersteuningsaanbod. Wel moet gezegd worden dat dit niet altijd eenvoudig is. De complexiteit van de vraagstukken neemt toe, de roep om integraal beleid wordt groter en we hebben te maken met regionalisering, met bijbehorende schaalvergroting als gevolg van de transities. Al met al is het voor bestuurders, beleidsmakers, inwoners en cliënten van belang te zoeken naar de balans tussen effectiviteit en representativiteit.

2.4 Steenwijkerland in de regio

Op een aantal deelterreinen binnen het sociaal domein, is de gemeente verplicht samen te werken met andere gemeenten in de regio. Dit is bijvoorbeeld het geval bij beschermd wonen en maatschappelijke opvang 18+ (via Centrumgemeente Zwolle), publieke gezondheid (via de GGD), op het gebied van Jeugdzorg en werk en inkomen (het Regionaal Werkbedrijf IJssel-Vecht). Daarnaast werkt de gemeente vrijwillig samen met andere gemeenten, bijvoorbeeld op het gebied op het inkoop van Wmo-voorzieningen (met Urk en Noordoost Polder).

Op een aantal terreinen wordt de samenwerking de komende tijd herijkt. Bij de heroverweging is het volgende uitgangspunt leidend:

De gemeente Steenwijkerland werkt in het sociaal domein samen met andere gemeenten wanneer dit ertoe leidt dat centrale ambitie uit dit beleidsplan op een efficiëntere of kwalitatief betere wijze kan worden gerealiseerd – of wanneer samenwerking bijdraagt aan het beter beheersbaar maken van risico's.

Hoofdstuk 3 Ontwikkelingen en de uitdaging voor de komende vier jaar

In dit hoofdstuk schetsen we een aantal ontwikkelingen die van invloed zijn op onze ambitie dat iedereen kan deelnemen aan de samenleving. We schetsen zowel kansen als bedreigingen. In de kern komen de bedreigingen er op neer dat in de toekomst minder mensen zelfredzaam zullen zijn, terwijl bestaande voorzieningen onder druk komen te staan door selectieve bevolkingskrimp en door bezuinigingen. Grote kansen liggen in het feit dat de gemeente met de decentralisaties veel meer instrumenten in handen heeft gekregen om sturing te geven in het sociaal domein. Daarnaast wordt het besef van de noodzaak van transformatie breed gedragen in de samenleving. Ook dat is een kans.

De hier gepresenteerde trends zijn primair herleid vanuit het landelijk niveau, maar ook voor een groot deel toepasbaar op ons lokaal niveau.

3.1 Ontwikkelingen

Hogere eisen in de samenleving

Al decennia lang nemen de eisen in de samenleving toe en we verwachten dat dit de komende tijd nog door zal gaan. Zo wordt van werknemers meer flexibiliteit en lerend vermogen verwacht. De arbeidsmarkt flexibiliseert en om de eigen 'employability' te waarborgen wordt van werknemers bovendien zelfsturing van de eigen leer- en arbeidsloopbaan verwacht. De toelatingseisen voor sommige onderwijsvormen (bijv. MBO) zijn verzwakt. Het grotere beroep op zelfsturing sluit aan bij toenemende individualisering. Vrijheden om het eigen leven vorm te geven nemen toe en er ligt meer nadruk op zelfontplooiing en eigen verantwoordelijkheid. Hierdoor verandert ook de manier waarop mensen zich met elkaar verbinden en gemeenschappen vormen. Stabiele en structurele bindingen – 'zware gemeenschappen' – in buurt en kerk verzwakken, terwijl tijdelijke, zelfgekozen 'lichte gemeenschappen' in betekenis toenemen. Meer dan voorheen is de ontwikkeling van identiteit een project dat mensen zelf ter hand moeten nemen. Een moreel kompas wordt minder door instituties van buitenaf aangereikt en moet actief worden ontwikkeld. De huidige samenleving doet niet alleen een beroep op mensen om hun eigen leven vorm te geven, maar ook op het opbouwen en onderhouden van sociale netwerken en gemeenschappen.

De sterke groei van de werkgelegenheid in de dienstverleningssector legt een grotere nadruk op sociale en communicatieve vaardigheden. In vrijwel alle beroepen moet men overleg voeren en afstemming realiseren. Netwerken zijn een grotere rol gaan spelen op de arbeidsmarkt en in de samenleving. Kunnen samenwerken met veel verschillende partijen en mensen uit verschillende culturen wordt belangrijker. Om kunnen gaan met nieuwe technologie is een vereiste voor vrijwel ieder beroep, variërend van de autogarage (computergestuurde techniek onder de motorkap) en de hulpverlening (digitale handelingsplannen) tot beroepen in het onderwijs. Door technologie is kennis ook meer toegankelijk geworden. Weten hoe en waar je betrouwbare informatie kunt vinden en die vervolgens kunnen selecteren en valideren, behoort inmiddels tot het basisgereedschap van iedere burger. Dat geldt ook voor het veilig en respectvol communiceren via sociale media.

De toegenomen complexiteit van maatschappelijke vraagstukken brengt verder met zich mee dat een vakoverstijgend perspectief belangrijker wordt. Problemen vereisen een multidisciplinaire aanpak. Zo is obesitas niet alleen een probleem van de gezondheidszorg en van adequate behandelingswijzen. Het heeft ook te maken met leefstijl, met de ruimte voor kinderen om buiten te spelen, met

sportfaciliteiten, met voeding, en met de mogelijkheid om veilig naar school te fietsen. Het oplossen van dit soort maatschappelijke vraagstukken vergt gedegen (vakoverstijgende) kennis, creativiteit, analytische vaardigheden en een grensverleggende instelling van de gemeente, organisaties en inwoners.

Niet iedereen zal aan deze hogere eisen kunnen voldoen, waardoor het aantal mensen dat ondersteuning nodig heeft bij deelname aan de samenleving kan stijgen.

Vergrijzing

De Nederlandse bevolking verandert van samenstelling, het aantal ouderen neemt sterk toe en het aantal jongeren daalt. Hierdoor stijgt de gemiddelde leeftijd van de bevolking en neemt de demografische druk toe (wat betekent dat het aantal personen jonger dan 20 jaar en ouder dan 65 jaar stijgt ten opzichte van het werkende deel van de bevolking). Rond 2020 zal een historische omslag plaatsvinden en zal het aantal ouderen (> 65) groter zijn dan het aantal jongeren (< 20) in Nederland. In Steenwijkerland neemt het aantal ouderen (leeftijdscategorie 75-80 jarigen) de komende tien jaar met 56% toe (van 1.600 inwoners in 2015, naar 2.500 inwoners in 2025, zie de tabel in de bijlage). Met het ouder worden ontstaan vaak lichamelijke of psychische beperkingen die deelname aan de samenleving verhinderen. Met andere woorden: meer druk op de vangnetvoorzieningen.

Selectieve krimp

De bevolking in Steenwijkerland groeit de komende tien jaar naar verwachting met 3%. Deze groei wordt primair veroorzaakt door de groei van het aantal ouderen. De middengroep (45-60 jaar) daalt in aantal. Dit is de levensfase waarin inwoners het meest in staat zijn tot mantelzorg of vrijwilligerswerk (kinderen de deur uit, fysiek nog krachtig). De afname van de groep mensen, vormen een risico voor de mogelijkheden om mantelzorg en vrijwilligerswerk in te zetten.

De grootste krimp zit bij de jongeren, met name de leeftijdscategorie 10-15 jarigen. Deze groep krimpt van 2.900 inwoners in 2015, naar 2.300 inwoners in 2025. Dit is een daling van 21%. Hierdoor zal het voorzieningenniveau voor deze groep onder druk komen te staan: scholen, voorzieningen voor jeugdhulp e.d.

Hoewel inwonertal van de gemeente Steenwijkerland in z'n geheel de komende tien jaar niet krimpt, zijn er binnen de gemeente wel gebieden waar we een daling in het aantal inwoners verwachten. Als gevolg van de lage bevolkingsdichtheid staat bovendien het voorzieningenniveau onder druk: onderwijs-, zorg- en winkelvoorzieningen hebben een steeds groter verzorgingsgebied nodig om voldoende economisch draagvlak te creëren. Voor veel kleine kernen betekent dit dat de lokale voorzieningen verdwijnen, met negatieve effecten voor de werkgelegenheid ter plaatse en de leefbaarheid van het dorp. Voor ouderen betekent de afwezigheid van voorzieningen in de nabijheid dat het moeilijker wordt om zelfstandig te blijven wonen. Zij zien zich gedwongen te vertrekken uit de omgeving waar zij vaak hun hele leven hebben gewoond en hun sociale contacten achter zich te laten bij verhuizing naar een grotere plaats met passende (zorg)voorzieningen.

Vluchtelingen

De toename van het aantal vluchtelingen in de Nederlandse samenleving heeft een grotere culturele diversiteit tot gevolg. Momenteel gaat het veelal om mensen uit een andere cultuur, voor wie deelname aan de samenleving niet vanzelf zal gaan. Dit heeft niet alleen gevolgen voor de druk op de

vangnetvoorzieningen, maar levert ook een uitdaging op voor de aanpak van de ondersteuning. De geijkte ondersteuningsmethoden zijn wellicht effectief gebleken bij de autochtone Nederlandse doelgroep, maar hoeven dat niet te zijn bij inwoners vanuit een andere cultuur.

Extramuralisering en langer thuis wonen

Het rijksbeleid is gericht op zo lang mogelijk thuis wonen. De toegangseisen tot intramurale zorg zijn daarom flink verhoogd. Door andere wensen t.a.v. levenskwaliteit en keuzevrijheid willen veel mensen hun leven ook op hogere leeftijd graag voortzetten zoals zij gewend zijn. Hierdoor blijven meer ouderen langer thuis wonen en neemt de zwaardere zorg aan huis toe. Ditzelfde gaat in principe ook op voor mensen met GGZ problematiek, ook voor hen wordt een intramurale opvang steeds moeilijker. Dit betekent dat naar verwachting het aantal 'verwarde' personen binnen de gemeente zelf toeneemt wat ook iets vraagt van de samenleving om deze mensen op te vangen. In bijlage 1 treft u een grafiek aan met de verwachte stijging van zorgvraag voor verschillende doelgroepen als gevolg van extramuraliseringsbeleid.

Krimpende budgetten

Het kabinet heeft de nieuwe taken overgeheveld met forse kortingen op de macrobudgetten. Daarnaast is het 'objectieve verdeelmodel' ingevoerd. Dit betekent dat de budgetten op grond objectief meetbare indicatoren worden verdeeld over de gemeenten. Dit pakt voor de gemeente Steenwijkerland nadelig uit. Op de omvang van de beschikbare budgetten wordt ingegaan in hoofdstuk 7. Hier wordt volstaan met de opmerking dat de financiële mogelijkheden om vangnetvoorzieningen te realiseren, afnemen.

Meer sturingsmogelijkheden voor de gemeente

Met de decentralisaties in het sociaal domein heeft de gemeente veel meer instrumenten gekregen om sturing te geven aan het sociaal domein. Doordat de verantwoordelijkheid voor grote delen van het sociaal domein bij de gemeente liggen, is het mogelijk om slimme verbindingen te leggen tussen preventieve voorzieningen, lichte en zware vormen van ondersteuning. Evenals tussen ondersteuning op verschillende domeinen (wonen, werk, zorg). Met decentralisaties is het kabinet afgestapt van 'verzekerde zorg' in het sociaal domein. De ondersteuningsbehoefte van de inwoner en de balans tussen zijn draagkracht en draaglast staan nu voorop. Samen met de korte lijntjes die we kunnen onderhouden met lokale voorzieningen als scholen, ondernemers, huisartsen liggen er grote kansen om de zorg op een effectievere en efficiëntere manier te organiseren. Door de inzet van personen, die betrokken zijn bij een cliënt, op elkaar af te stemmen. Maar ook door te zoeken naar andere vormen van ondersteuning die beter past bij de vraag van de cliënt dan de huidige 'zorgproducten'.

3.2 Uitdagingen voor de komende vier jaar

De hierboven geschetste ontwikkelingen leiden er toe dat steeds minder mensen op eigen kracht kunnen deelnemen aan de samenleving én tegelijkertijd dat de vangnetvoorzieningen onder druk kunnen komen te staan door krimpende budgetten en een (selectief) krimpende bevolking. Bij ongewijzigd beleid zal dit er op termijn toe leiden dat de omvang en aard van de vangnetvoorzieningen niet meer toereikend is voor de vraag vanuit de inwoners. Of anders gezegd:

het kan er toe leiden er niet genoeg ondersteuning beschikbaar is voor inwoners die niet meer op eigen kracht kunnen deelnemen aan de samenleving.

De centrale uitdaging voor de komende vier jaar is dan ook om nú de juiste maatregelen te nemen, zodat in de toekomst alle inwoners de ondersteuning kunnen krijgen die ze nodig hebben. De maatregelen zullen als effect moeten hebben dat:

- inwoners langer en beter in staat zijn om zonder hulp van de overheid deel te nemen aan de samenleving (ofwel: de zelfredzaamheid van inwoners vergroten)
- onze vangnetvoorzieningen op een effectievere en efficiëntere manier bijdragen aan het (zo zelfstandig mogelijk kunnen deelnemen aan de samenleving).

De beleidsmaatregelen die de komende vier jaar worden genomen, zijn er op gericht om:

- de zelfredzaamheid van onze inwoners te vergroten
- de vangnetfunctie op een effectievere en efficiëntere manier vorm te geven

Tezamen moet dit er toe leiden dat ook in de toekomst alle inwoners de ondersteuning kunnen krijgen die zij nodig hebben om te kunnen deelnemen aan de samenleving.

Veel van het bestaande beleid is hier direct of indirect al op gericht. Het intensiveren van bestaand beleid is echter niet voldoende om de uitdaging het hoofd te bieden. Het is – gezien de krimpende budgetten – ook geen reële strategie. Wat nodig is, is een fundamentele omslag in denken en doen: transformeren. Hier wordt nader op ingegaan in hoofdstuk 6.

Hoofdstuk 4 Doelen 2017-2020

In dit hoofdstuk vertalen we de uitdaging uit het vorige hoofdstuk in concrete doelen.

4.1 Hoofddoelen en subdoelen

De centrale uitdaging uit het vorige hoofdstuk leidt tot de volgende drie hoofddoelen:

- a. De (samen) zelfredzaam van inwoners neemt toe³
- b. De vangnetvoorzieningen worden effectiever
- c. De vangnetvoorzieningen worden efficiënter ingericht

Deze hoofddoelen omvatten talloze aspecten en zijn daardoor eigenlijk slecht in hun totaliteit meetbaar. Om toch inzicht te krijgen in de mate waarin deze doelen worden bereikt, benoemen wij hieronder voor ieder van de drie hoofddoelen, een aantal subdoelen. Om de administratieve lasten beperkt te houden, is het aantal subdoelen beperkt gehouden.

a. De (samen)zelfredzaamheid van inwoners neemt toe

Dit doel houdt in dat in 2020 meer inwoners in staat zijn om met minder hulp van de overheid aan de samenleving deel te nemen. In hoofdstuk 2 is aangegeven dat het bij deelname aan de samenleving gaat om deelname aan het sociale, maatschappelijke en economische verkeer. Ten aanzien van de deelname aan het economische verkeer focussen we op het vermogen om zelfstandig in het eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Ten aanzien van de deelname aan maatschappelijke verkeer focussen we op het verrichten van betaalde of onbetaalde arbeid (vrijwilligerswerk) – en op een belangrijke voorwaarde om deel te kunnen nemen aan de samenleving: geletterdheid. En ten aanzien van het sociale verkeer focussen we op het vermogen van inwoners om bevredigende sociale contacten te onderhouden. Dit leidt tot de volgende concrete doelen:

1. Het aandeel inwoners onder de AOW-gerechtigde leeftijd dat een bijstandsuitkering ontvangt neemt af. Omdat dit doel sterk afhankelijk is van de economische ontwikkelingen, bezien we de resultaten altijd in het licht van de resultaten in de ons omliggende gemeenten.
2. Het aandeel inwoners met problematische schulden neemt af. Omdat dit doel sterk afhankelijk is van economische ontwikkelingen, bezien we dit doel altijd in het licht van de regionale cijfers.
3. Alle cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt verrichten naar vermogen een tegenprestatie voor hun uitkering in de vorm van vrijwilligerswerk, mantelzorg of anderszins maatschappelijk nuttige activiteiten.
4. Het aandeel jongeren dat zich succesvol voorbereid op economische zelfstandigheid, neemt toe. Anders gezegd: het aantal voortijdig schoolverlaters neemt af.
5. Het aandeel van de beroepsbevolking met een betaalde baan van 12 uur of meer, neemt toe (bezien in het licht van de resultaten in de omliggende gemeenten).
6. Het aandeel inwoners dat vrijwilligerswerk doet, neemt toe.
7. Het aandeel inwoners dat aangeeft tevreden te zijn over zijn/haar sociale contacten neemt toe.

³ Voor een nadere invulling van de begrippen 'zelfredzaamheid' en 'samenzelfredzaamheid': zie hoofdstuk 2

b. De ondersteuning wordt effectiever

Dit doel houdt in dat in dat de ondersteuning die mensen ontvangen er beter dan nu toe bijdraagt dat cliënten kunnen deelnemen aan de samenleving en dat zij dit ook zo snel mogelijk weer op eigen kracht kunnen. Voor bestaande (vangnet)voorzieningen kunnen we de effectiviteit redelijk in kaart brengen door te kijken naar het aantal succesvol afgeronde trajecten of het percentage voortijdige uitval. Om de effectiviteit van de ondersteuning te vergroten, zullen we ook nieuwe oplossingen moeten vinden, in de vorm van ondersteuningsarrangementen of voorzieningen die we nu nog niet kennen – en waarvan we nu dus ook nog niet kunnen aangeven wanneer deze voorziening effectief is. We focussen hieronder dan ook op de bestaande vangnetvoorzieningen, en wel op de effectiviteit van: schuldhulpverlening, re-integratie, aanpak laaggeletterdheid, aanpak voortijdig schoolverlaten, voor- en vroegschoolse educatie, maatwerkvoorzieningen Wmo en individuele voorzieningen jeugdhulp. Dit leidt tot de volgende subdoelen:

7. Het aantal mensen dat uitstroomt uit de bijstand neemt toe
8. Het aantal mensen met een arbeidsbeperking dat met een loonkostensubsidie uitstroomt naar betaald werk neemt toe.
9. Het aantal mensen dat werkloos is in onze gemeente neemt af. Omdat dit doel sterk afhankelijk is van de economische ontwikkelingen, bezien we dit doel altijd in het licht van de regionale cijfers.
10. Aantal succesvol afgeronde schuldhulpverleningstrajecten neemt toe
11. Aantal VSV-ers dat herplaatst wordt naar opleiding of werk neemt toe
12. De achterstand van doelgroepkinderen bij instroom in groep 1 (en 3) neemt af
13. Aantal succesvol afgeronde NT1 en NT2 cursussen neemt toe.
14. De uitval op individuele voorzieningen jeugd neemt af

De effectiviteit van maatwerkvoorzieningen Wmo en individuele voorzieningen jeugdhulp is op dit moment nog niet goed in kaart te brengen. De komende periode zullen we onderzoeken op wat voor manier de resultaten van de ondersteuning op een betrouwbare manier (en zonder al te veel administratieve lasten) in kaart kan worden gebracht.

Cliënttevredenheid is strikt genomen geen onderdeel van effectiviteit. Desalniettemin vinden we het wel belangrijk dat de vangnetvoorzieningen op een manier worden ingezet, die aansluit bij de behoefte en wensen van de cliënt. De cliënttevredenheid zal daarom bij alle vangnetvoorzieningen van de gemeente worden gemeten en de doelstelling is dat deze – ondanks alle veranderingen die we de komende tijd gaan meemaken – minimaal gelijk blijft:

15. De tevredenheid van cliënten van de vangnetvoorzieningen blijft minimaal gelijk.

De toegang (het gebiedsteam) is geen vangnetvoorziening, maar wel een belangrijk onderdeel van de zorginfrastructuur. Ook daarvan zal de cliënttevredenheid in kaart worden gebracht, wat leidt tot het volgende doel:

16. De tevredenheid van cliënten over de toegang blijft minimaal gelijk

c. de ondersteuning wordt efficiënter vormgegeven

De derde uitdaging betreft het efficiënter vormgeven van de ondersteuning/vangnetvoorzieningen. Elementen zijn: efficiënte bedrijfsvoering (dit primair de verantwoordelijkheid van de uitvoerende

partijen), minder bureaucratie (dit is een onderdeel van de transformatielijn opdrachtgeverschap, zie hoofdstuk 6), en ondersteuningsvragen zo licht mogelijk oppakken (geen onnodige specialistische hulp, eerder afschalen, beweging naar voren). Het subdoel hierbij is:

17. De gemiddelde kosten per cliënt van schuldhulpverlening nemen af
18. De gemiddelde kosten per cliënt van re-integratietrajecten nemen af
19. De gemiddelde kosten per cliënt van maatwerkvoorzieningen Wmo nemen af
20. De gemiddelde kosten per cliënt van individuele voorzieningen jeugdhulp nemen af

Voor de periode 2017-2020 staan de doelen 1-18 in deze paragraaf centraal.

4.2 De waarde en beperkingen van concrete doelen

In de vorig paragraaf is de centrale uitdaging van de komende vier jaar vertaald in drie algemeen geformuleerde hoofddoelen en een beperkt aantal meetbare subdoelen. Hierbij moet de kanttekening worden gemaakt dat de gemeente vaak beperkte invloed heeft op het realiseren van doelen in het sociaal domein. In het sociaal domein is altijd sprake van talloze interveniërende factoren, die buiten de invloedssfeer van de gemeente liggen. Dat maakt dat doelen slechts in zeer beperkte mate gebruikt worden om een eindoordeel te vellen over de mate waarin het beleid geslaagd is. Er is immers geen enkelvoudige één-op-één relatie tussen het beleid en de resultaten.

De doelen uit dit beleidsplan hebben primair richtinggevende functie: de resultaten die we zullen meten vormen het vertrekpunt voor het gesprek over de vraag: zitten we – gezien vanuit onze ambitie en de uitdagingen - op de goede weg?

De doelen uit de voorgaande paragraaf zijn niet nieuw. Dit komt in essentie doordat de ambitie niet nieuw is. Ook voorgaande jaren was het gemeentelijk beleid uiteindelijk gericht op deelname van alle inwoners – al dan niet met ondersteuning – aan het maatschappelijk verkeer. Met de transities in het sociaal domein is echter ‘transformeren’ hoog op de agenda komen te staan. In het hoofdstuk 7 gaan we nader in op het begrip ‘transformeren’. Hier volstaan we met de opmerking dat transformeren een noodzakelijk middel is om bovenstaande doelen te bereiken. Transformeren is echter geen doel op zich. Daarom worden de transformatie-voornemens niet vertaald in concrete doelen. Wel wordt de transformatie-agenda vertaald in uitwerkingsprogramma’s, met daarin concrete doelen op proces- of activiteitsniveau.

Tot slot: dit beleidsplan vormt het kader voor uitvoeringsagenda’s die voor ieder van de deelterreinen in het sociaal domein worden opgesteld. In deze uitvoeringsagenda’s zullen onder meer procesmatige doelen worden opgenomen, die betrekking hebben op de maatregelen die we ondernemen om de doelen uit dit beleidsplan te realiseren.

Hoofdstuk 5 Uitgangspunten van beleid

In dit hoofdstuk formuleren we een aantal uitgangspunten voor het beleid. De uitgangspunten fungeren als leidende principes die zichtbaar moeten worden in het beleid en de uitvoering.

In de voorbereiding op de nieuwe taken is in het Beleidskader Transitie sociaal domein 2014-2018 een aantal uitgangspunten gedefinieerd. Deze uitgangspunten zijn leidraad voor het beleid in het hele sociaal domein en de rol van de gemeente. Aan deze uitgangspunten voegen we drie uitgangspunten toe. Dit leidt er toe dat in de periode 2017-2020 de volgende uitgangspunten leidend zijn:

5.1 Maatwerk, integrale benadering en eigen (veer)kracht

Een integrale benadering van inwoners, kijkend naar alle levensdomeinen, maakt dat er maatwerk geboden kan worden in de ondersteuning. Hierbij wordt niet per definitie gedacht vanuit 'ondersteuningsproducten' of standaardoplossingen. Er wordt ruimer gekeken ook naar andere mogelijkheden die zelfredzaamheid vergroten of (verdere) kwetsbaarheid voorkomen of verminderen. Omdat bij het gesprek over een ondersteuningsvraag ook andere levensdomeinen worden betrokken (integrale benadering), is er zowel oog voor de kwaliteiten, mogelijkheden en hulpbronnen van de inwoner/het gezin (eigen kracht), als aandacht voor de vraag achter de vraag of andere latente ondersteuningsbehoeftes. Wat heeft de inwoner in zijn situatie aan mogelijkheden en welke ondersteuning is daadwerkelijk (duurzaam) oplossingsgericht? De professional en inwoner krijgen ruimte om ook voor nieuwe oplossingen te kiezen als deze beter aansluiten bij de ondersteuningsbehoefte.

- De ondersteuning/voorzieningen worden afgestemd op de vraag, de behoefte en de mogelijkheden van het individu/het gezin
- Een vraag om ondersteuning of een signaal van een zorgelijke situatie wordt integraal bekeken.
- De mogelijkheden (eigen kracht) van het individu / het gezin staan voorop, niet de beperkingen. Hierbij wordt ook de context betrokken. Er wordt verwacht dat mensen hun capaciteiten naar hun mogelijkheden ontwikkelen en benutten. Wie kan werken moet werken.

5.2 Gebruik maken van de kracht van de samenleving

In een krachtige samenleving is het behouden of vergroten van zelfredzaamheid en het meedoen in de samenleving gemakkelijker. Een goede sociale basisinfrastructuur, leefbaarheid en sociale cohesie, is belangrijk, evenals het ondersteunen van inwoners die belangeloos bijdragen aan de samenleving, bijvoorbeeld in het omzien naar elkaar.

- De eigen kracht van de inwoners en de samenleving worden versterkt. Professionele inzet wordt uitgevoerd in aanvulling op de inzet vanuit de eigen omgeving of vrijwilligerswerk.
- De maatschappelijke ondersteuning wordt meer 'naar voren georganiseerd': daar waar mogelijk wordt ondersteuning geleverd vanuit het gewone leven en de 'nulde lijn'. Dit houdt onder meer in dat als eerste wordt gekeken op welke manier het sociale netwerk en de context kan worden ingezet bij het oplossen van de vraag/behoefte van inwoners.

- Professionele inzet wordt uitgevoerd in aanvulling op de inzet vanuit de eigen omgeving of vrijwilligerswerk en kan zowel gericht zijn op de ondersteuning van het individu als op de ondersteuning van de eigen omgeving of vrijwilligers zodat zij hun 'taken' goed kunnen uitvoeren.

5.3 Ondersteuning zoveel mogelijk verankerd in de lokale leefwereld van inwoners

De gemeente streeft er naar dat inwoners hun ondersteuning zoveel mogelijk binnen de eigen gemeente of in hun eigen dorp kunnen krijgen en daarvoor zo min mogelijk moeten reizen buiten de gemeentegrenzen.

- (Eenvoudige) oplossingen worden zoveel mogelijk lokaal (dichtbij) georganiseerd. Bij het bieden van ondersteuning wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de directe leefomgeving van mensen (wijk en buurt).

5.4 Samenwerking tussen organisaties

Samenwerking binnen een netwerk van organisaties is het uitgangspunt: professionals en organisaties werken samen en aanvullend op elkaar om gezamenlijk die ondersteuning te bieden (aan inwoners, in de omgeving, wijken, dorpen etc.) die nodig is. Zij maken gebruik van elkaars expertise en deskundigheid en zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het totaal van de oplossing in het gezin, wijk, dorp etc. De belangen van de eigen organisatie, producten en budgetten zijn hierbij niet leidend. Zij werken samen volgens dezelfde visie en uitgangspunten.

- Geen organisatie is in principe leidend. De deskundigheid of expertise van de ene organisatie is niet beter dan die van een andere. Deze deskundigheden en expertise kunnen verschillend zijn, maar zijn gelijkwaardig en vullen elkaar aan.
- Het doel is niet (op voorhand) een fysieke bundeling van organisaties in bijvoorbeeld één groot verzamelgebouw of één grote gefuseerde organisatie. Wel willen we kijken welke efficiency- en effectiviteitsvoordelen te behalen zijn door een bundeling van activiteiten of het wegwerken van overlap.

In aanvulling op bovenstaande uitgangspunten, willen wij drie nieuwe uitgangspunten toevoegen.

5.5 Focus op kwetsbare inwoners

Gezien de uitdagingen* waar we nu en in de nabije toekomst voor staan - onze inwoners worden ouder, de samenleving stelt hogere eisen, kwetsbare groepen wonen langer zelfstandig en de middelen staan onder druk - is het van belang de rol en inzet van de gemeente weloverwogen te kiezen. Wij willen de focus dan ook met nadruk leggen op kwetsbare inwoners, jong en oud. Met 'kwetsbare inwoners' doelen we op inwoners waarvan de draaglast langdurig groter is dan de draagkracht. Voor een nadere duiding van het begrip kwetsbaarheid verwijzen we naar het Visiedocument Kwetsbaren in de bijlage. Het uitgangspunt 'Focus op kwetsbare inwoners' betekent:

- Er is gerichte aandacht voor inwoners, die (tijdelijk) kwetsbaar zijn vanwege gezondheidsproblemen, sociaal isolement, ingewikkelde persoonlijke, sociale, financiële problemen of minder bij machte zijn om regie uit te oefenen over hun leven;

- Het versterken of behouden van veerkracht (verminderen van kwetsbaarheid) en het bijdragen aan het houden van eigen regie staan voorop;
- Bij jeugd ligt de focus op kinderen die vanwege de thuissituatie, gezondheid of beperking in een kwetsbare positie verkeren;

Wanneer in gezinnen meerdere complexe problemen spelen waardoor de ontwikkeling van kinderen (ernstig) wordt bedreigd, is het van groot belang samen met de ouders te kijken welke ondersteuning of hulpverlening nuttig kan zijn, zelfs wanneer ouders daar in eerste instantie geen prijs op stellen.

5.6 Zorgvuldig omgaan met bemoeizorg

Sommige inwoners hebben wel ondersteuning nodig, maar vragen er zelf niet om. Dit kan komen doordat zij ingewikkelde persoonlijk, sociale, financiële en/of gezondheidsproblemen hebben, waardoor zij niet in staat zijn om hun hulpvraag te stellen – of dat uit schaamte niet willen doen. Daarnaast zijn er mensen met bijvoorbeeld psychiatrische problemen, een verslaving of een verstandelijke beperking, niet om hulp vragen omdat zij zelf vinden dat ze geen hulp nodig hebben. In een aantal gevallen veroorzaken deze inwoners overlast voor hun omgeving. Bemoeizorg voorkomt dat deze mensen verstoken blijven van hulp. In geval van overlast is het overigens afhankelijk van de situatie een handhavingstaak of (ook) een zorgtaak.

Bemoeizorg staat op gespannen voet met eigen regie. Waar mag een gemeente c.q. hulpverlening zich mee bemoeien, in hoeverre heeft een inwoner recht om zijn eigen leven vorm te geven? Het recht op zelfbeschikking (eigen regie) wordt wel uitgelegd als het recht om het leven naar eigen voorkeur in te richten. Zelfbeschikking impliceert zelf kiezen. Maar er is ook het recht op bescherming van mensen die minder goed voor zichzelf kunnen opkomen. De kwetsbaarheid van (jonge) mensen, die bijvoorbeeld in een onveilige situatie verkeren, psychiatrische problemen hebben of een verstandelijke beperking, moet niet over het hoofd worden gezien. Ook bemoeizorg moet in dit licht worden gezien. Inbreuken of beperkingen op de eigen regie moeten een doel hebben.

De afweging tussen eigen regie en bemoeizorg luistert nauw en is niet volledig te vangen in regels. Als richtsnoer gelden de volgende uitgangspunten:

- Bij (ouders van) kinderen/jongeren van 0-19 jaar wordt bemoeizorg ingezet op grond van een gesignaleerde bedreiging van de gezondheid van de jeugdige, d.w.z. als opgroei- en ontwikkelingsmogelijkheden ernstig worden bedreigd. Er wordt zo nodig ingegrepen via een 'drang- en dwangaanpak';
- In geval van zorg om een inwoner, bv. iemand die zorg mijdt, worstelt met complexe problemen en die het risico loopt maatschappelijk te gronde te gaan, wordt contact gelegd. Hij/zij wordt serieus genomen in zijn/haar wensen;
- Het gebiedsteam is de plaats voor signalen van zorg;
- Bemoeizorg wordt ingezet, wanneer een onacceptabele gezondheids- of sociale situatie bestaat of wanneer gedrag leidt tot gevaarlijke situaties.
- In de zorgketen bestaat gezamenlijke verantwoordelijkheid en individueel eigenaarschap per casus.

5.7 Zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens

Om de nieuwe taken in het sociaal domein goed uit te kunnen voeren, heeft de gemeente de beschikking over een heleboel persoonsgegevens. Integraliteit en samenwerken zijn een belangrijke onderwerpen op de transitieagenda in hoofdstuk 6. De verleiding kan dan groot zijn om veel gegevens met elkaar te delen. De bescherming van persoonsgegevens (privacy) is voor de gemeente zwaarwegend. De wettelijke basis hiervoor is primair geregeld in de Wet Bescherming Persoonsgegevens en daarnaast ook in de drie afzonderlijke decentralisatiewetten.

Voor ons zijn de volgende uitgangspunten leidend bij de omgang met persoonsgegevens:

- De ondersteuningsvraag van de inwoner is leidend;
- Er wordt altijd instemming gevraagd van betreffende inwoner(s) voordat persoonsgegevens verwerkt of gedeeld worden;
- De gemeente is transparant over het delen van informatie van en over inwoners. De inwoners mag altijd kennis nemen van wat er met zijn of haar informatie gebeurt en (onderdelen van) zijn of haar dossier inzien, tenzij de veiligheid en vitaal belang van andere burgers daarmee in het geding is;
- Er worden nooit meer persoonsgegevens gedeeld dan noodzakelijk is in een specifiek geval en de gegevens worden ook alleen gedeeld met die partijen voor wie het noodzakelijk is voor hun taakuitvoering om over die gegevens te beschikken;
- De benodigde gegevensverwerking ten behoeve van de vraagverheldering en het opstellen van het plan wordt in principe samen met de inwoner bepaald en uitgevoerd. Het ondersteuningsplan wordt samen met de betrokkene opgesteld.

De volgende uitgangspunten zijn leidend in beleid en uitvoering:

1. Via een integrale benadering worden oplossingen gezocht die passen bij de mogelijkheden van het individu/ het gezin. Niet het ondersteuningsproduct is daarbij leidend, maar de ondersteuningsbehoefte van de inwoner.
2. We maken gebruik van de kracht van de samenleving
3. De ondersteuning wordt zoveel als mogelijk verankerd in de lokale leefwereld van inwoners
4. Gemeente en organisaties werken samen in het belang van de cliënt
5. In beleid en uitvoering ligt de focus op de kwetsbare inwoner
6. We gaan zorgvuldig om met bemoeizorg
7. We gaan zorgvuldig om met persoonsgegevens.

Hoofdstuk 6 De transformatieagenda

In dit hoofdstuk beschrijven op hoofdlijnen de transformatie die we de komende vier jaar willen realiseren. Dit doen we aan de hand van een transformatieagenda met drie transformatielijnen (paragraaf 6.3). De transformatieagenda geeft richting aan de koerswijziging die we willen realiseren. Het resultaat moet zijn dat meer inwoners op eigen kracht kunnen deelnemen aan de samenleving en dat de vangnetvoorzieningen effectiever en efficiënter worden ingezet. Zodat ook in de toekomst alle inwoners die dat nodig hebben, gebruik kunnen maken van goede ondersteuning bij deelname aan de samenleving. Maar eerst gaan we in op de relatie tussen het bestaande beleid en transformeren (6.1) en op de rol die de gemeente wil innemen bij het realiseren van de transformatie (paragraaf 6.2).

6.1 Staand beleid en transformeren

De gemeente heeft al decennia lang een rol in het sociaal domein. Bijvoorbeeld op het gebied van de leerplicht, preventieve jeugdbeleid, armoedebeleid en sport en cultuur. Op deze terreinen is in de loop der jaren een vorm van 'staand beleid' ontwikkeld. Met de term 'staand beleid' doelen we op het bestaan van goed ingeregelde werkwijzen binnen heldere kaders. De basis op deze beleidsterreinen is op orde en de aandacht gaat voornamelijk uit naar het bewaken en op orde houden van de kwaliteit. Inmiddels zijn ook de nieuwe taken in het sociaal domein (Wmo 2015, Jeudwet, Participatiewet) redelijk goed ingeregeld en kunnen in die zin dus worden beschouwd als 'staand beleid'.

Het 'staand beleid' is op hoofdlijnen beschreven in hoofdstuk 7 en per deelterrein uitgewerkt in de bijlagen. De transformatie is er op gericht om beleid en uitvoering op de deelterreinen zodanig om te buigen, dat we de uitdagingen van de komende jaren het hoofd kunnen bieden. Hoe we dat precies gaan doen, weten we nog niet precies. Pasklare oplossingen liggen namelijk niet op tafel. Daarvoor is de complexiteit in sociaal domein te groot en hebben de grote decentralisaties nog te kort geleden plaats gevonden. Wat we wel weten, is de richting waarop we de ombuiging van het staand beleid willen vormgeven. Het gaat om een koerswijziging in de volgende richtingen:

1. Preventie versterken
2. Effectieve verbindingen
3. Scherp opdrachtgeverschap

Deze transformatielijnen vormen de basis van de transformatieagenda die in paragraaf 6.3 verder wordt uitgewerkt.

Transformatie is, net als innovatie, een containerbegrip dat op heel veel verschillende manieren ingevuld kan worden. Met de term 'transformatie' doelen wij op het realiseren van een ombuiging in denken en doen, in beleid en uitvoering, met als doel het versterken van de zelfredzaamheid van onze inwoners en het vergroten van de effectiviteit en efficiëntie van de vangnetvoorzieningen. Dit vergt een ombuiging in denken, een 'mindshift'. Van verzekerd denken waarin een inwoner 'recht' heeft op voorzieningen, naar het onderzoeken van wat nodig is om zelfredzaam te kunnen blijven. Van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'. Van denken in bestaande producten, in maatregelen die nodig zijn om te kunnen deelnemen aan de samenleving. Van hulpverlening naar empowerment. Van een focus op de individuele inwoner naar de gemeenschappen waar de inwoner deel van uit maakt. Van

afzonderlijke organisatiebelangen naar de gemeenschappelijke maatschappelijke opdracht. De lijnen waarlangs we de innovatie vorm willen geven worden beschreven in de volgende paragraaf.

Transformeren is fundamenteel innoveren. De transformatielijnen zouden dan ook net zo goed ‘innovatielijnen’ genoemd kunnen worden. Het gaat niet meer om kleine aanpassingen binnen de bestaande kaders – een tariefsverlaginkje, een wat strenger indicatiebeleid of een aanpassing van contractvoorwaarden. Het gaat om de zoektocht naar een ander samenspel tussen inwoners, organisaties en gemeente. Met als centrale vraag: hoe kunnen we er met elkaar voor zorgen dat inwoners met elkaar zo lang mogelijk zelfredzaam zijn en er voor wie dat nodig heeft, goede en betaalbare vangnetvoorzieningen blijven.

6.2 Sturen op transformatie: de rol van de gemeente

Transformeren kan de gemeente niet alleen. We kunnen immers niet in ons eentje bepalen hoe het samenspel tussen inwoners, organisaties en de gemeente verloopt. Daar komt bij dat veruit de meeste inhoudelijke deskundigheid zit bij de uitvoerend professionals. Zij weten het beste wat wel en niet werkt als het gaat om het ondersteunen van inwoners bij deelname aan de samenleving – en wat er moet gebeuren om ervoor te zorgen dat een cliënt zo snel mogelijk zonder hulp van overheid verder kan. Kansen voor innovatie zullen als eerste door hen – en door inwoners en cliënten zelf – gezien worden. Zolang de transformatie niet gedragen wordt door de uitvoerende partijen, zal deze niet van de grond komen. En tegelijkertijd geldt: zonder bemoeienis van de gemeente, komt de transformatie ook niet van de grond. Dat heeft ten eerste te maken met het feit dat de pasklare oplossingen niet op tafel liggen. Maar het heeft ook te maken met het feit dat de innovaties waar wij naar op zoek zijn, niet altijd sporen met het eigen organisatiebelang van bestaande organisaties. Het versterken van de eigen kracht van de samenleving kan er toe leiden dat bijvoorbeeld zorgaanbieders minder hulp verlenen. Het is voor een zorgaanbieder dan ook niet altijd aantrekkelijk te fors te investeren in projecten waardoor de inzet van professionele hulpverlening kan worden teruggedrongen. Of voor een bibliotheek om bijvoorbeeld te investeren in projecten waarin buurtbewoners elkaar boeken uitlenen. Daarom is een actief aanjagende rol van de gemeente noodzakelijk. Om de aanjagende rol goed vorm te geven, zal de gemeente een ‘dwarskijker’ aantrekken. De opdracht van de dwarskijker is om de gemeente en onze transformatiepartners minimaal een keer per jaar een spiegel voor te houden: pakken we echt de transformatiekansen? Kijken we wel integraal en buiten de kaders? Waar zitten we vastgeroest in oude denkpatronen? Naast de aanjagende rol heeft de gemeente een faciliterende rol ten aanzien van de transformatie. Deze komt primair tot uiting in het investeren in de uitvoering van de innovatieve projecten op de transformatieagenda (zie ook hoofdstuk 8). Daarbij moet wel bedacht worden dat transformeren een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van gemeente, organisaties en inwoners. Cofinanciering is dan ook de norm voor gezamenlijke projecten, zeker bij projecten die we uitvoeren met marktpartijen. Projecten die primair gericht zijn op het effectiever of efficiënter organiseren van het eigen werk, zijn hoe dan ook een verantwoordelijkheid van de betreffende organisatie.

De gemeente heeft een actief aanjagende rol als het gaat om het stimuleren van innovatie (slimme transformatieoplossingen die bijdragen aan het realiseren van de doelen). Daarnaast faciliteert de gemeente de innovatie onder andere door middel van het investeren in de uitvoering van de transformatie-agenda.

De uitwerking van de transformatie-agenda (zie paragraaf 6.3) zal in nauw overleg met partners gebeuren. Hiervoor willen we een strategisch partnerschap aangaan met innovatieve partners die bereid zijn om over hun organisatiebelang heen te kijken én te handelen. Partners bereid zijn te investeren in bijvoorbeeld een preventieve aanpak die ertoe leidt dat zij zelf op termijn minder cliënten zullen krijgen. Of partners die enorm investeren in het netwerk van de cliënt, waardoor de inzet van het eigen personeel teruggedrongen kan worden. Met deze strategische partners willen we de zoektocht naar slimme transformatieoplossingen aangaan.

Transformeren vergt transparantie en vertrouwen. Alleen in een sfeer van openheid en vertrouwen kan immers buiten de bestaande kaders worden gedacht en kunnen oplossingen worden uitgetoetst die ook anders kunnen uitpakken dan gehoopt. Strategisch partnerschap is investeren in relaties. Aan de partijen die zich in woord en daad actief strategisch partner betonen, die zichtbaar bijdragen aan de transformatie en buiten hun organisatiebelangen denken, kan een langer lopend contract worden aangeboden, om zo ruimte te creëren en eventuele risico's van transformatie beter op te kunnen vangen.

Van de aanbieders van algemene voorzieningen verwachten we hoe dan ook een strategisch partnerschap. Dat wil zeggen dat we verwachten dat zij actief bijdragen aan innovatieve oplossingen om de zelfredzaamheid van onze inwoners te vergroten en de vangnetvoorzieningen op een effectieve en efficiënte wijze vorm te geven. De strategische partners kunnen per deelterrein verschillen. Omdat transformeren niet alleen een zaak van de gemeente en een paar strategische partners, zullen we zoeken naar manieren (bijvoorbeeld langs digitale kanalen) om ook andere partners te informeren en te betrekken bij de transformatie.

De gemeente gaat met een aantal innovatieve partners een strategisch partnerschap aan. Van de strategische partners verwachten we een actieve bijdrage in de zoektocht naar slimme transformatieoplossingen, ook wanneer deze buiten het directe organisatiebelang liggen. Aan strategische partners kan een langer lopend contract worden aangeboden. Van de aanbieders van algemene voorzieningen die door de gemeente gesubsidieerd worden verwachten we in ieder geval strategisch partnerschap.

Transformeren gaat, zoals gezegd, over het veranderen van het samenspel tussen inwoners, organisaties en de gemeente. Ook de inwoners zijn daarmee een belangrijke partner in de zoektocht. De adviesraad sociaal domein en de plaatselijk belangen hebben een belangrijk schakelfunctie tussen cliënten respectievelijk gemeenschappen en de gemeente. Bij de uitwerking van de transformatielijnen zullen zij dan ook actief worden betrokken. Van hen verwachten we innovatieve werkwijzen om hun achterban te betrekken.

Bij de uitwerking van elke transformatielijn zullen inwoners en cliënten worden betrokken. Van de Adviesraad Sociaal Domein en de Plaatselijk Belangen verwachten we innovatieve werkwijzen om hun achterban te betrekken. De uitwerking van de transformatielijnen vindt voorts plaats in overleg met de strategische partners.

De gemeente als betrouwbare partner en opdrachtgever

Samenwerking met strategische partners vindt plaats vanuit de gemeentelijke rol als beleidsontwikkelaar en regisseur in het sociaal domein. Daarnaast is de gemeente opdrachtgever. Vanuit die rol is het van belang zo scherp mogelijk te formuleren wat de kaders zijn waarbinnen de opdracht moet worden vervuld en de opdrachtnemer aan te spreken op de (kwaliteit van) de geleverde prestatie (zie paragraaf 6.3.3). De gemeente zal de verschillende rollen die zij heeft, op een betrouwbare wijze invulling geven. Als betrouwbare opdrachtgever en als betrouwbare transformatiepartner:

- zijn we duidelijk over de kaders waarbinnen transformatieoplossingen moeten liggen en zijn we open over de vraagstukken waarop we nog geen antwoord hebben.
- zijn we transparant in de transformatievraagstukken waarop we nog geen antwoord hebben en zoeken in openheid samen met de partners naar werkbare antwoorden op deze vraagstukken.
- geven we zo concreet mogelijk aan wat de opdracht is en binnen welke voorwaarden deze moet worden vervuld.
- spreken we opdrachtnemers aan op hun verantwoordelijkheid voor het nakomen van de opdracht én hun maatschappelijke verantwoordelijkheid in het realiseren van de transformatie.
- sturen we – daar waar nodig – bij voorkeur bij door middel van dialoog. Bijsturing door middel van het beëindigen van opdrachtgever-opdrachtnemer relatie of het doorvoeren van financiële consequenties behoort tot de mogelijkheden, maar alleen dan wanneer er de dialoog onvoldoende resultaat oplevert. Daarnaast kunnen natuurlijk beleidswijzigingen een reden zijn op opdrachtgever-opdrachtnemer relaties te beëindigen. In die gevallen zal dat tijdig worden aangekondigd, zodat de partner tijd heeft om zich op de nieuwe situatie voor te bereiden.

De gemeente is een betrouwbare partner in de zin zoals hierboven geformuleerd.

6.3 De transformatieagenda

De transformatie-agenda is een overzicht van de thema's die de komende vier jaar in de beleidsontwikkeling prioriteit hebben, met als doel om de benodigde koerswijziging te realiseren. Deze thema's zullen in overleg met belanghebbenden worden vertaald in concrete deelprojecten en uiteindelijk in afspraken met relevante partijen.

De transformatieagenda is een dynamisch document. Hieronder worden de thema's beschreven waar we in ieder geval de komende vier jaar planmatig en in overleg met onze strategische partners aan willen werken. Hier kunnen thema's aan worden toegevoegd. Of, als na onderzoek blijkt dat de mogelijkheden tot transformatie op het betreffende thema kleiner zijn dan gedacht, dan kan besloten worden het thema van de agenda te verwijderen.

In de volgende paragrafen worden de drie transformatielijnen nader beschreven.

Om de uitdaging uit hoofdstuk 4 het hoofd te bieden, transformeren we het stand beleid de komende vier jaar langs drie lijnen:

1. Preventie versterken;
2. Effectieve verbindingen;
3. Scherp opdrachtgeverschap;

6.3.1 *Preventie versterken*

Preventie nader beschouwd

De eerste transformatielijn is het versterken van de preventie. Ook preventie is een containerbegrip. Wil er een sturende werking vanuit gaan, dan is een nadere omschrijving noodzakelijk. Wij gaan uit van de volgende definitie: "Preventie is voorkomen dat er problemen ontstaan door van tevoren in te grijpen. Preventie is het geheel van doelbewuste initiatieven die anticiperen op risicofactoren (= handelen voordat het probleem ontstaat) en ageren wanneer eerste signalen zich ontwikkelen en de problematiek aan het ontstaan is." (Wikipedia). Binnen het sociaal domein focussen we op problemen die verhinderen dat mensen zelfstandig kunnen deelnemen aan de samenleving. In het denken over preventie is het helpend een onderscheid te maken tussen primaire, secundaire en tertiaire preventie.

Primaire preventie betekent dat men ervoor zorgt dat iets onaangenaams voorkomen wordt. Denk bijvoorbeeld aan voorlichtingsactiviteiten van de jeugdgezondheidszorg, gericht op het belang van bewegen. In zekere kan zelfs het hele jeugdbeleid (inclusief educatie) beschouwd worden als een vorm van primaire preventie. Het is er immers op gericht om de jeugd gezond en veilig op te laten groeien, zodat ze als volwassenen zelf regie kunnen voeren over hun eigen leven en kunnen deelnemen aan de samenleving. Mantelzorgondersteuning is primaire preventie, gericht op het voorkomen van overbelasting van de mantelzorger. Aan de voorkant ondersteuning bieden bij het ontstaan van schulden en voorlichting geven hoe om te gaan met je inkomen is ook een vorm van primaire preventie.

Secundaire preventie betekent dat men iets onaangenaams zo snel mogelijk wil opsporen om verergering van de toestand te vermijden. Een voorbeeld hiervan is het VVE-beleid. Dit is er op gericht om kinderen met dreigende ontwikkelingsachterstanden zo snel mogelijk op te sporen en via een VVE-programma er voor te zorgen dat kinderen zonder achterstand aan de basisschool kunnen beginnen. Een ander voorbeeld is werkzoekenden die een uitkering aanvragen zo snel mogelijk oppakken en begeleiden richting een traject betaald werk om te voorkomen dat iemand langdurig werkloos wordt.

Tertiaire preventie is het trachten te voorkomen dat iets onaangenaams opnieuw voorvalt. De jeugdreclassering is hier een voorbeeld van, evenals het maatjesproject schuldhulpverlening, nazorgtrajecten en steun- en leuncontacten vanuit de Wmo.

Het doel van de transformatielijn 'preventie'

Uit de voorbeelden in de vorige paragraaf blijkt dat de gemeente ook nu al een grote rol speelt op het gebied van preventie in het sociale domein. De gemeente is al lange tijd verantwoordelijk voor het preventieve jeugdbeleid en het lokale gezondheidsbeleid, dat nadrukkelijk gericht is op preventie. Ook had de gemeente al op grond van de Wmo 2007 een opdracht in het bevorderen van sociale cohesie en leefbaarheid. Vanuit die invalshoek hebben we de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in dorpshuizen, in multifunctionele accommodaties en burgerparticipatie wordt actief gestimuleerd, onder andere via Plaatselijk Belangen en wijkverenigingen. Ook de activiteiten van het beweegteam en het cultuurbeleid hebben een belangrijke preventieve functie. Hoe sterker de onderlinge samenhang, hoe groter de kans is dat de gemeenschappen zelf een eerste vangnet kunnen bieden voor kwetsbare inwoners.

Als de gemeente al zoveel doet op het gebied van preventie in het sociaal domein, wat is dan het doel van deze transformatielijn? Met de transformatielijn 'preventie' willen we toe werken naar een andere mix en invulling van preventieve activiteiten, waarbij meer nadruk komt te liggen op activiteiten waarvan het aannemelijk is dat zij een positieve bijdrage leveren aan het vergroten van de zelfredzaamheid van de inwoners.

Het doel van de 'preventie' is toe te werken naar een andere mix van preventieve activiteiten, waarbij meer nadruk komt te liggen op activiteiten waarvan het aannemelijk is dat zij een positieve bijdrage leveren aan het vermogen van inwoners om zo zelfstandig mogelijk deel te nemen aan het maatschappelijk, economisch en sociaal verkeer.

Elementen van de transformatielijn preventie

Zoals hierboven al aangegeven, is de transformatieagenda een dynamisch document. De elementen die hieronder worden genoemd, zijn dan ook niet uitputtend. In overleg met zorgaanbieders en cliënten, willen we de kansen voor het versterken van preventie in kaart brengen. Daarbij focussen we ons in ieder geval op de volgende thema's:

- Sterke sociale (infra)structuur: wat kunnen we als gemeente nog meer doen om – met name in krimpende gebieden – de onderlinge verbanden tussen mensen te versterken? De focus ligt hierbij op de vraag: wat is er nodig om ervoor te zorgen dat kwetsbare inwoners zolang mogelijk een plek vinden in de informele sociale structuren (kerken, verenigingen, vrijwilligersorganisaties) en in formele voorzieningen in de nulde lijn (scholen, kinderdagverblijven e.d.).
- Toegankelijke informatievoorziening: hoe kunnen we ervoor zorgen dat inwoners beschikken over de juiste informatie om op eigen kracht het antwoord te vinden op hun ondersteuningsvragen? Onderdeel hiervan is het toegankelijk maken van de informatie over de gemeentelijke voorzieningen (jeugdsportfonds, Wmo-voorzieningen, minimabeleid en bijzondere bijstand, schuldhulpverlening en dergelijke) en mogelijkheden voor innovatieve oplossingen. Toegankelijke informatie is noodzakelijk om zelf regie te kunnen voeren.

- Netwerkversterking: niet alle inwoners beschikken over een netwerk dat hen kan helpen bij ondersteuningsvragen. Bij inwoners die niet beschikken over een netwerk, is het niet altijd noodzakelijk om een maatwerkvoorziening toe te kennen. Het versterken van het netwerk kan een zeer effectieve manier zijn om de inwoner de ondersteuning te bieden die hij of zij nodig heeft.
- Een goede poortwachtersfunctie bij toekenning van een uitkering is onontbeerlijk om te voorkomen dat mensen ten onrechte een uitkering ontvangen. Daarbij dient tevens de focus te liggen op toeleiding naar werk. Ook hier zal primair gebruik gemaakt moeten worden van het eigen netwerk.
- De selectiviteit van onze preventie-activiteiten: in hoeverre bereiken we met onze preventieactiviteiten de inwoners bij wie de kans op kwetsbaarheid het grootst is? Is het een schot hagel of kunnen we onze preventie-activiteiten gericht inzetten? Hierbij gaat het zowel om de vraag: bereiken we met onze preventie-activiteiten de juiste doelgroep? Als om de vraag: zijn onze preventie-activiteiten gericht op de juiste thema's? Voor dit laatste zijn de bestaande onderzoeken naar gezondheid en leefstijl van belang, zoals het onderzoek Preventie Leefstijl Adolescenten van de GGD. Maar ook het aansluiten op wat er in een bepaald gebied leeft: waar zijn de risico's op kwetsbaarheid het grootst? Dit vergt een analyse van de vraagstukken die spelen op de verschillende gebieden in onze gemeente.
- Versterken vroegsignalering: welke maatregelen kunnen we nemen om kwetsbaarheid op het gebied van zelfredzaamheid in een vroeg stadium op te sporen? Welke mensen kunnen signalen van kwetsbaarheid als eerste zien? Hebben zij voldoende kennis om (dreigende) problemen te herkennen (bijvoorbeeld beginnende dementie, kindermishandeling, schulden)?
- Sneller afschalen van zorg: wat is er voor nodig om eerder verantwoord te kunnen afschalen in omvang en intensiteit van zorg?
- Nieuwe werkwijzen en preventiemethoden. Bij preventie wordt al snel gedacht aan voorlichting en advies. Er zijn ook andere instrumenten om preventie te versterken, zoals straffen en belonen. Kunnen we meer gebruik maken van andere, innovatievere preventie-instrumenten dan we tot nog toe doen?

6.3.2. *Effectieve verbindingen*

'Verbindingen' nader beschouwd

De tweede transformatielijn is het actief tot stand brengen van effectieve verbindingen. Met het begrip 'verbindingen' doelen we op verbindingen op individueel niveau (tussen hulpverleners, tussen levensdomeinen) en op collectief niveau (tussen beleidsterreinen en tussen sectoren). Met 'effectief' doelen we op verbindingen die daadwerkelijk bijdragen aan onze hoofddoelen.

Verbindingen tussen hulpverleners

Het gebrek aan verbindingen op casusniveau was voor het kabinet een van de aanleidingen om zorgtaken over te hevelen naar gemeenten. Het kabinet doelde daarbij op hulpverleners die langs elkaar heen werkten of niet van elkaars bestaan op de hoogte waren. Soms met dramatische gevolgen. Het werken met één gezin – één plan zou dit moeten voorkomen. Het langs elkaar heen werken van hulpverleners is met name een probleem bij de zogenoemde 'multiproblem gezinnen', waarin sprake

is van zware, complexe problematiek op meerdere levensdomeinen. Landelijk gezien gaat het om ongeveer 3% van de gezinnen. Een goede afstemming van de inzet van verschillende hulpverleners vergroot de effectiviteit van de ondersteuning. Dat geldt overigens niet alleen voor de 3% gezinnen met zeer complexe zorgvraag, maar voor alle situaties waarin meerdere hulpverleners worden ingezet. Dus ook voor de verbinding tussen hulpverleners in het sociale en het medische domein (huisarts, wijkverpleegkundige) en voor de aansluiting tussen formele en informele hulp.

Verbindingen tussen levensdomeinen

Onze visie op kwetsbare inwoners (zie hoofdstuk 2) stelt de onderlinge samenhang tussen de levensdomeinen centraal. Waarbij geldt dat kwetsbaarheid op het ene levensdomein kan gecompenseerd worden door kracht op een ander levensdomein. Met andere woorden: de leefwereld van mensen is een integrale wereld. Wanneer we de situatie van inwoners die ondersteuning nodig hebben, integraal gaan bezien, wordt het mogelijk om verdere kwetsbaarheid op andere levensdomeinen te herkennen, te voorkomen of vitaliteit te versterken en om nieuwe en flexibele ondersteuningsoplossingen te vinden. Bijvoorbeeld door in het ene domein een lichte interventie te plegen, waardoor de ondersteuningsbehoefte op een ander domein afneemt. Van de uitvoerend professionals verwachten we dan ook een integrale blik.

Verbindingen tussen gemeentelijke beleidsterreinen

Als we van uitvoerend professionals een integrale blik verwachten over de levensdomeinen heen, heeft dit consequenties voor de gemeentelijke beleidsontwikkeling en regelgeving. Eventuele schotten of conflicterende regelgeving tussen de domeinen moeten worden opgelost. Het beleid van de verschillende deelsterreinen binnen het sociaal domein moet elkaar versterken, door gerichtheid op onze hoofddoelen. Zo kan het sportbeleid en het preventieve jeugdbeleid meer op elkaar afgestemd worden. Maar ook de afstemming tussen het beleid in het sociaal domein en andere gemeentelijke beleidsterreinen is van belang. Denk bijvoorbeeld aan afstemming tussen het Wmo-beleid en het huisvestingsbeleid om langer thuis wonen ook in fysieke zin mogelijk te kunnen maken. Of aan de afstemming tussen de uitvoering van de Participatiewet en Economische Zaken.

Verbindingen tussen het gemeentelijke zorgdomein en andere sectoren

Tot slot doelen we met het 'versterken van verbindingen' op de verbindingen tussen het gemeentelijke domein en aanpalende sectoren, als woningcorporaties, scholen, huisartsen en werkgevers. Deze partijen spelen ieder hun eigen manier een rol in het leven van onze inwoners – en dus ook van onze potentieel kwetsbare inwoners. Afspraken tussen het gemeentelijk domein en deze sectoren over bijvoorbeeld vroegsignalering en het afstemmen van beleid kan voorkomen dat er nodeloos langs elkaar heen wordt gewerkt en op die manier de effectiviteit van de inzet van ieder van de partijen versterken.

Het doel van de transformatielijn 'verbindingen'

Ook in het leggen van verbindingen speelt de gemeente al langer een rol. De gemeente had immers ook al voor de transitie immers een belangrijke regisseursfunctie in het sociaal domein. Zo investeert de gemeente al langer procescoördinatoren die (o.a.) als opdracht hebben de hulpverlening in gezinnen met een complexe hulpvraag op elkaar af te stemmen. Aan het begin van de transitie zijn de medewerkers van de toegang geschoold in het werken met de zelfredzaamheidsmatrix, waarmee de

verschillende levensdomeinen in beeld worden gebracht. En ook de afstemming met andere organisaties maakt deel uit van de standaardwerkwijze van de afdeling MO.

Met de transformatielijn 'verbindingen' beogen we de acties die gemeente al onderneemt op dit vlak te intensiveren en ze gericht in te zetten op de twee centrale uitdagingen in het sociaal domein: het versterken van de zelfredzaamheid - en het vergroten van de effectiviteit en efficiency van de vangnetvoorzieningen. Meer concreet is het doel van deze transformatielijn:

Het doel van de transformatielijn 'verbindingen' is:

- ervoor zorgen dat personen die betrokken zijn bij een inwoner (cliënt) elkaar snel weten te vinden en hun handelen op elkaar af stemmen.
- het opsporen en waar mogelijk terugdringen van (eventuele) conflicterende regelgeving bij de toewijzing van ondersteuning op het gebied van wmo-zorg, jeugdhulp, werk, inkomen en educatie.
- in samenwerking met externe partijen nieuwe werkwijzen en nieuwe aanpakken en nieuw beleid ontwikkelen waardoor het een beroep op onze vangnetvoorzieningen wordt teruggedrongen, dan wel de effectiviteit en efficiëntie van de inzet van vangnetvoorzieningen vergroot.

Wat gaan we anders doen?

Deze transformatielijn zal in nauw overleg met andere partijen worden vormgegeven. Elementen zullen zijn:

- Het formeren van een gebiedsteam waar alle vragen op het gebied van ondersteuning, opgroeien en opvoeden en werk en inkomen kunnen worden opgepakt. In veel gevallen zal het gebiedsteam zelf het antwoord op de gestelde vragen weten. Is dat niet het geval, dan helpt het team de inwoner bij het zoeken naar het goede antwoord. Wanneer het gaat om meer dan een enkelvoudige vraag, vindt in het gebiedsteam de vraagverheldering plaats, evenals het inschakelen van passende hulp (al dan niet in de vorm van een maatwerkvoorziening en de casusregie. Voor de visie op de geïntegreerde teams verwijzen we naar bijlage 4.
- Het verbinden van het gebiedsteam aan de formele en informele verbanden in het gebied. Dit willen we realiseren door het toevoegen van de functie 'opbouwwerk' aan de gebiedsteams. Dit betekent concreet dat het gebiedsteam de opdracht krijgt om gericht te zoeken naar mogelijkheden om ondersteuning binnen de formele en informele verbanden in een gebied op te sporen en om signalen over problemen op het gebied van zelfredzaamheid op te vangen.
- Het versterken van de casusregie bij volwassenen. Op dit moment hebben alle gezinnen die via het CJG jeugdhulp hebben toegewezen gekregen al een casusregisseur. Deze casusregisseur helpt ouders bij het op elkaar afstemmen van de zorg in het gezin. Waar nodig neemt de casusregisseur de regie over. In gezinnen waar de ondersteuning gericht op de ouders – en in gezinnen zonder kinderen – is de casusregie nog niet goed belegd. We willen onderzoeken hoe dit het beste vorm kan krijgen.
- Het versterken van de integrale vraagverheldering over alle levensdomeinen in de toegang.

- In kaart brengen van mogelijk conflicterende regelgeving tussen de domeinen jeugd, Wmo en werk en inkomen en de regelgeving met elkaar in lijn brengen. In het verlengde hiervan zal budget worden vrijgemaakt voor innovatieve oplossingen op casusniveau. Hierbij gaat het om oplossingen die binnen de huidige regelgeving niet mogelijk zijn, maar vanuit de problematiek van het gezin wel noodzakelijk. Met andere woorden: we creëren financiële experimenteeruimte om zgn 'systeemfalen' op te lossen.
- De verbinding met andere sectoren zal in overleg met die sectoren worden uitgewerkt in aparte gezamenlijke transformatieagenda's. Prioriteit daarbij heeft de afstemming met educatie (onderwijs en kinderopvang), met wonen (Wonen, zorg en welzijn) en afstemming met de medische sector ((huis)artsen en wijkverpleegkundigen)

6.3.3 Scherp opdrachtgeverschap

Scherp opdrachtgeverschap nader beschouwd

Bij 'scherp opdrachtgeverschap' gaat het er om dat wij als gemeente in staat zijn om onze behoeften en wensen goed duidelijk te maken aan onze opdrachtnemers en dat we hen ertoe bewegen om aan deze behoeften en wensen te voldoen. Bij opdrachtnemers doelen we zowel op partijen met wie we een privaatrechtelijke contractrelatie hebben als op partijen die we subsidiëren. De wensen en behoeften van de gemeente verschillen per product of dienst. In zijn algemeenheid geldt natuurlijk dat de producten of diensten moeten bijdragen aan de uitdagingen uit hoofdstuk 3 en de doelen in hoofdstuk 4. Daarin staat niet alleen de noodzakelijke beweging naar voren centraal (minder gebruik van vangnetvoorzieningen), maar ook de kwaliteit (effectiviteit en cliënttevredenheid). Consequentie hiervan is dat onze wensen en behoeften niet louter financieel gedreven zijn. Anders gezegd: in de wijze waarop we het opdrachtgeverschap in de periode 2017-2020 vorm geven, staat het sturen op kwaliteit binnen de financiële kaders centraal.

In het gemeentelijk opdrachtgeverschap staat het sturen op kwaliteit centraal en zijn de financiële kaders randvoorwaardelijk.

Het vormgeven van het opdrachtgeverschap bestaat uit een aantal elementen:

- het zo concreet mogelijk benoemen van het gewenste resultaat en de voorwaarden waaraan de opdrachtnemer moet voldoen. Deze worden vertaald in bekostigingsvoorwaarden (contract- en subsidievoorwaarden-)
- het – door middel van een slimme bekostigingssystematiek - creëren van prikkels die opdrachtnemers verleiden om zowel de eigen opdracht goed uit te voeren als om de maatschappelijke verantwoordelijkheid op te pakken (een bijdrage te leveren aan het realiseren van de doelen zoals vermeld in hoofdstuk 5)
- het monitoren van de resultaten, waarbij de administratieve lasten zo laag mogelijk blijven;
- bijsturen waar nodig.

Sturen door middel van opdrachtgeverschap

Naarmate we ons opdrachtgeverschap scherper invullen, gaat er een meer sturende werking van uit. Scherp opdrachtgeverschap is het makkelijkst te realiseren in situaties waarin aan twee voorwaarden is voldaan: het gewenste resultaat kan in meetbare termen worden geformuleerd én de opdrachtnemer heeft grote invloed op het te bereiken resultaat (met andere woorden: er weinig interveniërende factoren die het te behalen resultaat beïnvloeden). In die gevallen kan immers makkelijk worden vastgesteld of het afgesproken resultaat behaald is en kan de opdrachtnemer verantwoordelijk worden gehouden voor het al dan niet behalen van het resultaat. Bijsturing vindt dan plaats door het niet betalen voor geleverde diensten (waaronder het lager vaststellen van de subsidie) of door de keuze voor een andere opdrachtnemer. Een dergelijk invulling van het opdrachtgeverschap kan 'top-down opdrachtgeverschap' worden genoemd. Bij top-down opdrachtgeverschap bepaalt de gemeente eenzijdig en exact wat er van de opdrachtnemer wordt verwacht en worden er direct (harde) consequenties verbonden aan het niet-behalen van de beoogde resultaten.

In het sociaal domein is het echter zelden mogelijk om vooraf concreet en meetbaar te beschrijven wat het resultaat moet zijn van de geleverde dienst of product⁴. Wat moet bijvoorbeeld het resultaat zijn van de bibliotheek? Of van een subsidie aan een muziekvereniging? De ondersteuning die we inzetten voor cliënten moet natuurlijk 'effectief' zijn. Maar wanneer is dat het geval? En wie bepaalt dat? Hoeveel administratie en registratie is er voor nodig om de effectiviteit in kaart te brengen? Als de effectiviteit van een ondersteuningstraject zonder al te veel administratieve lasten gemeten kan worden, dan nog is er meestal sprake van andere factoren die van invloed zijn op de effectiviteit van het ondersteuningstraject. Denk bijvoorbeeld aan het autonome verloop van een ziekte of ingrijpende gebeurtenissen in het leven van de cliënt.

Dit maakt dat een top-down invulling van opdrachtgeverschap vaak niet passend is in het sociaal domein. In veel gevallen zal het noodzakelijk zijn om in de contract-/subsidieafspraken ruimte te laten voor bijsturing gedurende het 'leveringsproces', wanneer omstandigheden daarom vragen. Dit kan op operationeel niveau (op casusniveau) door bijvoorbeeld het op- of afschalen van de intensiteit van zorg of door het doorvoeren van wijzigingen in het activiteitenplan. In dat geval is er sprake van 'operationeel partnerschap'. Van onze opdrachtnemers verwachten we niet alleen dat ze de opdracht uitvoeren binnen de voorwaarden die we aangeven, maar ook dat ze actief de dialoog aangaan op het moment dat de opdracht of de voorwaarden eigenlijk niet meer passen bij een gewijzigde situatie. Zo verwachten we van zorgaanbieders dat ze niet meer zorg leveren dan noodzakelijk is, ook als de indicatie een ruimere omvang laat zien. Ook verwachten we van onze opdrachtnemers dat ze niet alleen hun organisatiebelang dienen, maar zich ook actief betonen in hun maatschappelijke opdracht. Concreet gaat het er dan om dat ze daar waar mogelijk de eigen kracht van cliënten versterken en de dienst of voorziening op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze inzetten.

Van alle opdrachtnemers verwacht de gemeente minimaal een operationeel partnerschap.
--

⁴ Uitzondering zijn de aanschaf scootmobielen, rolstoelen en woningaanpassingen. Voor deze producten is wel top-down opdrachtgeverschap mogelijk.

Daarnaast is in paragraaf 6.2 betoogd dat zeker in een transformatiefase strategisch partnerschap noodzakelijk is. Voor een nadere duiding van het begrip 'strategisch partnerschap' en een toelichting op wat we verwachten van onze opdrachtnemers die tevens strategisch partners zijn, wordt verwezen naar deze paragraaf.

De cliënt als opdrachtgever (persoonsgebonden budget)

In veel gevallen is de gemeente de opdrachtgever voor diensten en voorzieningen in het sociaal domein. Dit is echter niet altijd het geval. Cliënten hebben op grond van de Wmo en de Jeugdwet – onder voorwaarden - een wettelijk recht op een persoonsgebonden budget (pgb). Het persoonsgebonden budget past naadloos in het uitgangspunt dat inwoners zelf regie hebben over hun leven. Keuzevrijheid van hulpverlener vloeit uit dit uitgangspunt voort. Het pgb is daar een goed instrument voor. Wij beschouwen het persoonsgebonden budget daarom als volwaardig alternatief voor Zorg in Natura, zolang de kwaliteit en effectiviteit van de zorg gewaarborgd is.

Cliënten die een pgb ontvangen, sluiten zelf een contract af met de hulpverlener. De gemeente blijft echter verantwoordelijk voor de kwaliteit van de zorg die met een pgb wordt betrokken. Tegelijkertijd heeft de gemeente geen directe relatie met de aanbieder. Dit betekent dat de gemeente de aanbieder alleen via de cliënt kan aanspreken op een eventuele gebrekkige kwaliteit. Met andere woorden: de gemeente is wel verantwoordelijk voor de kwaliteit van de geboden zorg, maar heeft – in vergelijking met Zorg in Natura - minder instrumenten in handen om deze verantwoordelijkheid waar te maken. We zullen werkwijzen moeten vinden om dit te ondervangen. Elementen van die werkwijze zullen zijn:

- het vooraf stellen van meetbare kwaliteitseisen aan de hulp die met een pgb wordt betrokken;
- het goed monitoren van de resultaten die behaald worden met de ondersteuning die met een pgb wordt betrokken. Tussentijdse gesprekken met de cliënt over de voortgang zijn hier een goed instrument voor.
- als blijkt dat de kwaliteit (incl. effectiviteit) van de ondersteuning aantoonbaar te wensen over laat, zal de gemeente concluderen dat de kwaliteit onvoldoende is. Op grond daarvan kan – en zal – aan de cliënt kenbaar worden gemaakt dat een andere aanbieder gezocht zal moeten worden. Cliënten zullen hier vooraf goed over geïnformeerd moeten worden, evenals over het feit dat de gemeente de aanbieder niet rechtstreeks kan aanspreken op de geleverde kwaliteit – en dus dat de cliënt dat zelf zal moeten doen.

Het pgb is een volwaardig alternatief voor Zorg in Natura, zolang de kwaliteit en effectiviteit van de zorg gewaarborgd is. Wanneer de kwaliteit en effectiviteit aantoonbaar tekort schieten, heeft dit in ultimo als consequentie dat de cliënt op zoek moet naar een andere aanbieder.

Hoe is het opdrachtgeverschap momenteel vorm gegeven?

Het opdrachtgeverschap van de gemeente verschilt op dit moment van deelterrein tot deelterrein. Dat is logisch – en zal ook na de transformatiefase zo blijven omdat de wijze waarop het opdrachtgeverschap wordt ingevuld altijd afhankelijk is van bijvoorbeeld de aard van de dienst of voorziening, van de te bereiken resultaten en van het speelveld waarbinnen de dienst of voorziening gerealiseerd wordt.

Op dit moment geldt dat algemene voorzieningen worden gesubsidieerd. Voorzieningen dienen een subsidieaanvraag in met een werkplan dat mondeling besproken wordt. Bijsturing vindt voornamelijk plaats via dialoog. Diensten of voorzieningen waarvan de inwoner alleen gebruik kan maken als hij of zij een toewijzingsbeschikking heeft ('maatwerkvoorzieningen' of 'individuele voorzieningen' worden over het algemeen ingekocht. De maatwerkvoorzieningen voor de Wmo koopt de gemeente Steenwijkerland zelfstandig in (m.u.v. de hulpmiddelen, deze worden samen met de gemeenten Noordoostpolder en Urk ingekocht). Voor de Participatiewet geldt dat de re-integratie grotendeels uitgevoerd wordt door inbesteden (eigen medewerkers van de IGSD) en dat gebruik gemaakt wordt van de infrastructuur van NoordWestGroep. Het inkopen van externe trajecten en/ of instrumenten gebeurt alleen voor specifieke onderdelen die men niet zelf in huis heeft. De individuele voorzieningen jeugdhulp worden gecontracteerd in de regio IJsselland. Ook het contractmanagement is regionaal belegd. Deze samenwerkingsafspraken gelden tot en met 2016. Of dit na 2016 zo moet blijven, is ten tijde van het schrijven van dit beleidsplan nog onderwerp van gesprek. Voordeel van de gezamenlijke inkoop is het bundelen van inkoopexpertise en het creëren van onderhandelingskracht. Tegelijkertijd belemmert de gezamenlijk inkoop de mogelijkheden om te werken aan nieuwe, innovatieve producten en bekostigingssystematieken die zijn toegesneden op de Steenwijkerlandse situatie. Met name als het gaat om de lichte vormen van hulpverlening, die dicht tegen de toegang of het gebiedsteam aan georganiseerd zouden kunnen worden (bijvoorbeeld steun- en leuncontacten).

Het doel van de transformatielijn 'opdrachtgeverschap'

Het doel van deze transformatielijn is:

Het doel van de transformatielijn 'scherp opdrachtgeverschap' is het versterken van de sturende werking die uitgaat van het gemeentelijk opdrachtgeverschap. De doelen uit hoofdstuk 4 en de uitgangspunten uit hoofdstuk 5 zijn daarbij leidend.

Wat gaan we anders doen?

Ook voor deze transformatielijn geldt dat het dynamisch geheel is en dat deze – samen met onze strategische partners - uitgewerkt zal worden. Elementen van de transformatielijn zijn in ieder geval:

- Onderzoeken hoe in de bekostigingssystematiek en bekostigingsvoorwaarden prikkels kunnen worden ingebouwd die partners verleiden om niet alleen kwalitatief goede dienstverlening te bieden, maar ook om een actieve bijdrage te leveren aan het realiseren van de doelen in hoofdstuk 4.
- Het scherper formuleren van de wensen en behoeften van de gemeente als opdrachtnemer. Dit betekent concreet dat we de doelen uit hoofdstuk 4 en de uitgangspunten uit hoofdstuk 5 zoveel mogelijk vertalen naar concrete bekostigingsvoorwaarden (contract- of subsidievoorwaarden). Bij voorzieningen die gesubsidieerd worden, wordt verwacht dat in het werkplan expliciet aandacht wordt besteed aan wijze waarop bijdragen wordt aan de realisatie van deze doelen en welke kansen er voor verbetering liggen.
- Het vergroten van de transparantie ten aanzien van de geleverde kwaliteit. We geloven dat er een sturende werking uitgaat van het openbaar, toegankelijk (en wellicht zelfs vergelijkbaar)

maken van de kwaliteit van de geleverde diensten en voorzieningen. Daarbij gaat het zowel om de cliënttevredenheid als de effectiviteit. Zowel van algemene voorzieningen als maatwerkvoorziening. Zowel van opdrachtnemers als van diensten die door de gemeente zelf worden aangeboden (bijvoorbeeld de dienstverlening in de toegang). Of en op welke wijze dit gerealiseerd kan worden vergt nader onderzoek binnen deze transformatielijn.

- Onderzoeken of het meerwaarde heeft om onderdelen van de jeugdhulp lokaal in te kopen.
- Investeren in contractmanagement en accounthouderschap;
- Versterken van de kwaliteitscontrole op de hulp die met een pgb wordt ingekocht;
- Het terugdringen van administratieve lasten of zo de efficiency van vangnetvoorzieningen te verbeteren. Hiertoe zullen we in overleg met onze strategische partners de huidige registratie- en verantwoordingseisen tegen het licht houden.

Hoofdstuk 7 Financiën

In dit hoofdstuk beschrijven we eerst de ontwikkeling van de beschikbare middelen voor het hele sociaal domein. Daarna maken we een inschatting van de benodigde middelen voor vangnetvoorzieningen aan de hand van scenario's.

Het beleidsplan dat voorligt wil de samenhang schetsen van de drie transitie onderling en met de verschillende beleidsterreinen op het gebied van maatschappelijke ontwikkeling, zoals armoedebestrijding, voortijdig schoolverlaten, sport, cultuur of gezondheidsbeleid. Het betreft hierbij het volledige programma 'Steenwijkerlanders doen het samen'. Een klein deel, dat wat te maken heeft met de groei van het aantal arbeidsplaatsen en de toeleiding naar werk, betreft het programma 'Steenwijkerlanders zijn actief'. Ook financieel moeten al deze (programma-) onderdelen in samenhang worden gezien.

Omdat het gaat om een kader stellende nota zijn de financiële cijfers in de nota op hoofdlijnen.

7.1 Ontwikkeling Algemene Uitkering Sociaal Domein

Met het overhevelen van de taken in het kader van de transitie heeft de minister ook budgetten overgeheveld, inclusief een forse bezuiniging. Omdat nog niet direct kon worden bepaald hoe de budgetten over de gemeenten zouden moeten worden verdeeld is eerst uitgegaan van een verdeling op basis van 'historische kosten'. Met de mei-circulaire 2015 zijn de budgetten vanaf 2016 verdeeld op basis van objectieve criteria zoals aantal inwoners met een laag inkomen, aantal kinderen, één-ouder gezinnen, etc. Gemeente Steenwijkerland is een zogenaamde 'nadeel-gemeente'. De algemene uitkering van het Rijk op dit onderdeel laat de komende jaren dan ook een aanzienlijke daling zien.

Algemene Uitkering, onderdeel transitie Sociaal Domein

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wmo nieuwe taken	7.884.000	7.448.000	6.632.000	6.076.000	6.001.000	6.019.000
Jeugd	9.342.000	8.974.000	8.835.000	8.895.000	8.913.000	8.930.000
Participatie	9.933.000	9.297.000	8.669.000	8.130.000	7.741.000	7.335.000
TOTAAL	27.159.000	25.719.000	24.136.000	23.101.000	22.655.000	22.284.000
<i>daling ten opzichte van voorgaand jaar</i>		-1.440.000	-1.583.000	-1.035.000	-446.000	-371.000
<i>cumulatieve daling</i>		-1.440.000	-3.023.000	-4.058.000	-4.504.000	-4.875.000

Wanneer naar het totaal gekeken wordt is de daling in de eerste jaren aanzienlijk. De daling vult af richting 2020. In totaal is er in de periode 2015 tot en met 2020 wel sprake van een afname van Algemene Uitkering Sociaal Domein van bijna 5 miljoen euro (€ 4.875.000). Het gaat om een aanzienlijke korting. Reden genoeg om na de transitie nu volop in te zetten op de transformatie.

7.2 Terugblik over 2015

Bij het opstellen van de jaarrekening blijkt het overschot in 2015 op de transitie rond de 3,8 miljoen euro te liggen. Zowel de prijsafspraken als de herindicatie hebben hiertoe bijgedragen. Op andere posten binnen het sociaal domein is nog eens een miljoen overgebleven. In de jaarrekening zijn de diverse posten toegelicht.

7.3 Beeld 2016 en beeld beleidsperiode 2017 – 2020

In het voorliggende beleidsplan zijn de te verwachten ontwikkelingen aangegeven voor de periode 2017 – 2020. Voor de vraag naar ondersteuning zijn, naast de demografische ontwikkelingen, ook ontwikkelingen op het terrein van extramuralisering van belang. Deze ontwikkelingen zijn besproken in hoofdstuk 3.

Drie scenario's uitgewerkt

Er is nagedacht over de in hoofdstuk 3 geschetste ontwikkelingen. Hierbij zijn ook de ervaringen die zijn opgedaan in het eerste jaar van de overgehevelde taken, meegenomen.

Er zijn drie scenario's uitgewerkt om zicht te krijgen op de financiële consequenties van de toename van de ondersteuningsvraag bij ongewijzigd beleid. De financiële uitkomsten zijn afgezet tegen het beschikbare budget. Hierbij zijn, naast het ongewijzigde beleid, de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De realisatie van 2015 is gebruikt als basis voor de scenario's;
- Er is geen ontwikkeling op het terrein van participatie doorgerekend;
- De groei van de vraag, bijvoorbeeld door vergrijzing en extramuralisering is in de scenario's respectievelijk gesteld op 0%, 2% en 5% voor de Wmo. (*)
- De groei van de vraag voor de jeugd wordt in alle scenario's gesteld op 0% (*)

* Het CBS prognosticeert de groei van de bevolking boven de 65 jaar de komende jaren op jaarlijks 4%. De bevolking van 0 tot 20 jaar daalt in diezelfde prognose met 1% per jaar.

De uitkomsten van de scenario's zijn als volgt:

tekort (-)/overschot (+) x € 1.000	scenario 2016	scenario 2017	scenario 2018	scenario 2019	scenario 2020
scenario 1; groei 0%	1.999	278	-217	-273	-273
scenario 2; groei 2% Wmo en 0% Jeugd	1.824	-75	-753	-994	-1.184
scenario 3; groei 5% Wmo en 0% Jeugd	1.561	-620	-1.597	-2.160	-2.692

Bovenstaand overzicht maakt duidelijk dat in alle scenario's in 2016 nog sprake is van een overschot. Vanaf 2018 ontstaat in alle scenario's, bij ongewijzigd beleid, een tekort.

Scenario ingezoomd

Het is niet eenvoudig in te schatten welk scenario is het meest reëel is. Onze ervaring met de nieuwe taken is recent en we weten nog niet in hoeverre dit maatstaf gevend is voor de komende jaren. Gezien de geschetste ontwikkelingen lijkt scenario 2 het meest voor de hand liggend (2% stijging van de vraag naar alle Wmo-voorzieningen, vraag naar Jeugdvoorzieningen blijft op niveau van 2015). In de tabel hieronder is aangegeven hoe dit scenario voor de diverse begrotingsposten uitwerkt.

Ook al behelst dit beleidsplan de periode 2017-2020, toch is ook de kolom 2016 bijgevoegd. Dit omdat hierdoor duidelijk wordt wat de financiële gevolgen zijn van de afname van de Algemene Uitkering

Sociaal Domein en een toename van de zorgvraag (in dit geval met jaarlijks 2% voor wat betreft de Wmo).

Uitwerking 2e scenario;

2% groei tov uitgaven 2015 Wmo en 0% groei tov uitgaven 2015 Jeugd

	scenario 2016	scenario 2017	scenario 2018	scenario 2019	scenario 2020
WMO	8.725.000	8.903.000	9.086.000	9.271.000	9.461.000
Jeugd	8.484.000	8.484.000	8.484.000	8.484.000	8.484.000
Overig Jeugd en Wmo	3.119.000	2.890.000	2.890.000	2.890.000	2.890.000
Participatie (incl. ov.minimabel.)*	10.999.000	10.646.000	10.218.000	9.825.000	9.825.000
Welzijn*	675.000	675.000	674.000	674.000	674.000
Gezondheidszorg*	1.296.000	1.178.000	1.113.000	1.113.000	1.113.000
Onderwijs*	1.922.000	1.922.000	1.922.000	1.922.000	1.922.000
Sport*	1.185.000	772.000	772.000	772.000	772.000
Cultuur*	1.917.000	1.914.000	1.910.000	1.910.000	1.910.000
Taakstellende bezuiniging*	-	-250.000	-400.000	-500.000	-500.000
TOTAAL	38.322.000	37.134.000	36.669.000	36.361.000	36.551.000
Begroot	40.146.000	37.059.000	35.916.000	35.367.000	35.367.000
overschot (+)/ tekort (-)	1.824.000	-75.000	-753.000	-994.000	-1.184.000

* Conform meerjarenbegroting 2016-2019

Bovenstaand overzicht laat twee dingen zien. Ten eerste wat het effect is van 2% groei van de ondersteuningsvraag binnen de Wmo. In dit overzicht zijn tevens beleidsvelden opgenomen die een rol kunnen spelen bij het vervullen van de realisatie van de doelen in het sociaal domein, zoals budgetten bij gezondheidszorg, sport en cultuur die ingezet worden om de kwetsbare inwoners deel te laten nemen. Hiervoor is op termijn, bij ongewijzigd beleid, 36,5 miljoen aan middelen nodig terwijl er momenteel binnen onze begroting 35,3 miljoen beschikbaar is.

7.4 Risico's

In de volgende paragraaf worden de mogelijke risico's besproken die niet zijn meegenomen in het scenario. Gedacht kan worden aan toekomstige circulaire van het Rijk met nog meer kortingen, of een uitstroom WSW-ers die lager is dan nu begroot.

Gebruik van scenario's

Een scenario is een 'best mogelijke inschatting' van een toekomstige ontwikkeling. Hieraan kleven risico's. De ontwikkelingen kunnen te rooskleurig ingeschat worden waardoor aan het eind blijkt dat er mogelijk meer middelen nodig zijn. Of juist andersom; de ontwikkelingen zijn te negatief ingeschat waardoor aan het eind van het jaar veel middelen overblijven. Middelen die mogelijk ergens anders ingezet hadden kunnen worden.

Er is voor het scenario 'groei met 2%' gekozen juist om bovenstaande redenen. Het lijkt aannemelijk uit te gaan van een groei van de zorgvraag aangezien de ontwikkelingen, zowel demografisch als op het gebied van de extramuralisering, die kant op wijzen. Maar de hoogte van de groei is lastig in te

schatten. De nu gekozen 2% is misschien voorzichtig en aan de lage kant. Naar aanleiding van de ervaringen uit het jaar 2016 kan het scenario mogelijk worden bijgesteld.

Toekomstige circulaires en bijdragen van het Rijk

In een jaar komt het Rijk met circulaires. In deze circulaires wordt aangegeven of de gemeenten extra middelen kunnen verwachten van het Rijk of dat de gemeenten juist minder middelen gaan ontvangen dan eerder was meegedeeld. Elke circulaire is in die zin weer een verrassing. Daarnaast ontvangt de gemeente ook specifieke (doel-)uitkeringen, bijvoorbeeld voor volwasseneducatie, lokaal achterstandenplan en stimulering sport. Deze doeluitkeringen zijn vaak tijdelijk en kunnen na verloop van tijd komen te vervallen.

Participatie

Op basis van het ijkmoment over de resultaten van het Plan van Aanpak van de IGSD medio 2016 zal hier besluitvorming voor de komende jaren over plaatsvinden. De jaarlijkse afbouw van de SW-subsidie is tot en met 2018 grotendeels al met een gemeentelijke bijdrage afgedekt in onze begroting.

Continuïteit zorgaanbieders

Eind 2014 zijn er met de, veelal bestaande, zorgaanbieders nieuwe contracten afgesloten. De daarin afgesproken tarieven lagen over het algemeen lager dan de tarieven waar in de jaren daarvoor mee werd gewerkt. Het verlagen van de tarieven was noodzakelijk gezien het feit dat de budgetten die overgingen naar de gemeenten eveneens aanzienlijk lager waren dan de jaren daarvoor. Er zijn aanbieders die aangeven dat zij, met deze verlaagde tarieven, tegen de grenzen van een levensvatbare bedrijfsvoering oplopen. In het landelijke pers zijn al voorbeelden geweest van zorgaanbieders die alleen door middel van een financiële bijdrage van de gemeenten hun zorg kunnen voortzetten. Bij de gemeente Steenwijkerland worden ook met enkele zorgaanbieders gesprekken gevoerd over de gehanteerde tarieven. Aangezien de uitkomsten nog niet bekend zijn is hiermee geen rekening gehouden in het scenario.

Uitspraak rechter over huishoudelijke hulp (wel of geen algemene voorziening)

Vele gemeenten zijn in afwachting wat de uitspraak gaat worden van de Centrale Raad van Beroep inzake de huishoudelijke hulp. De gemeente Steenwijkerland heeft ervoor gekozen de huishoudelijke hulp sinds vorig jaar anders te organiseren, namelijk in een algemene voorziening en in een maatwerkvoorziening. De CRvB spreekt zich uit of de huishoudelijke hulp wel of niet onder de WMO 2015 valt. Mocht dit wel het geval zijn dan moeten wij ons beleid aanpassen, wat ook tot een verhoging van de uitgaven zal leiden. Bij de totstandkoming van het beleidsplan is de uitspraak van de CRvB nog niet bekend.

7.5 Hoe verder

Zoals aangegeven is er sprake van een overschot op het Sociaal Domein in het jaar 2015. De verwachting is dat ook in 2016 er een overschot zal zijn. In de jaren daarna, de jaren waar het beleidsplan over gaat, is sprake van een oplopend tekort. Er moet dus fundamenteel iets veranderen willen we ervoor zorgen dat de kosten in de pas lopen met het budget. Vandaar dat in het vorige hoofdstuk is aangegeven dat transformeren fundamenteel innoveren is en dat het niet meer gaat om kleine aanpassingen binnen de bestaande kaders. Het vraagt ook financiële investeringen.

De genoemde innovatie, langs de drie lijnen zoals die in het vorige hoofdstuk zijn geschetst (versterken preventie, versterken verbindingen en scherp opdrachtgeverschap) moet antwoord geven op de vraag hoe we er met elkaar voor zorgen dat inwoners met elkaar zo lang mogelijk zelfredzaam zijn en er voor wie dat nodig heeft, goede en betaalbare vangnetvoorzieningen blijven. Dit doen we aan de hand van een dynamische transformatieagenda. Er is momenteel nog niet bekend wat die transformatie (het fundamenteel innoveren en investeren) gaat kosten en wat die gaat opbrengen.

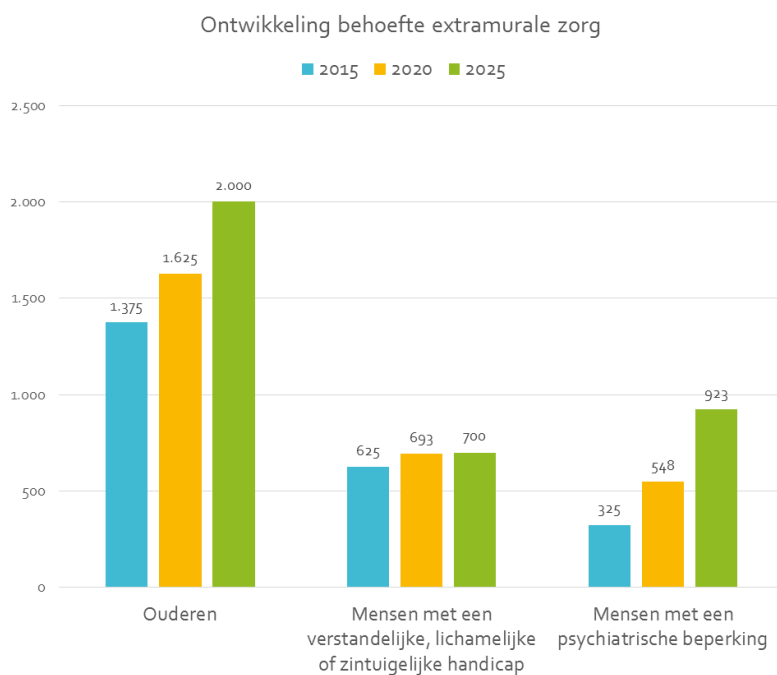
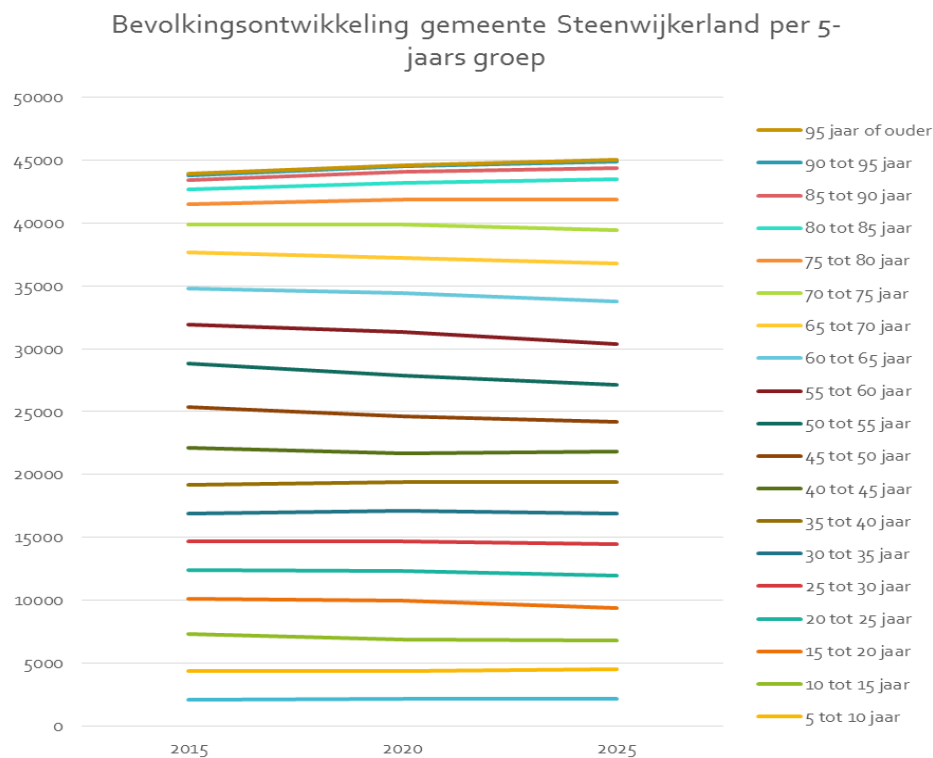
7.6 Instrumenten P&C-cyclus

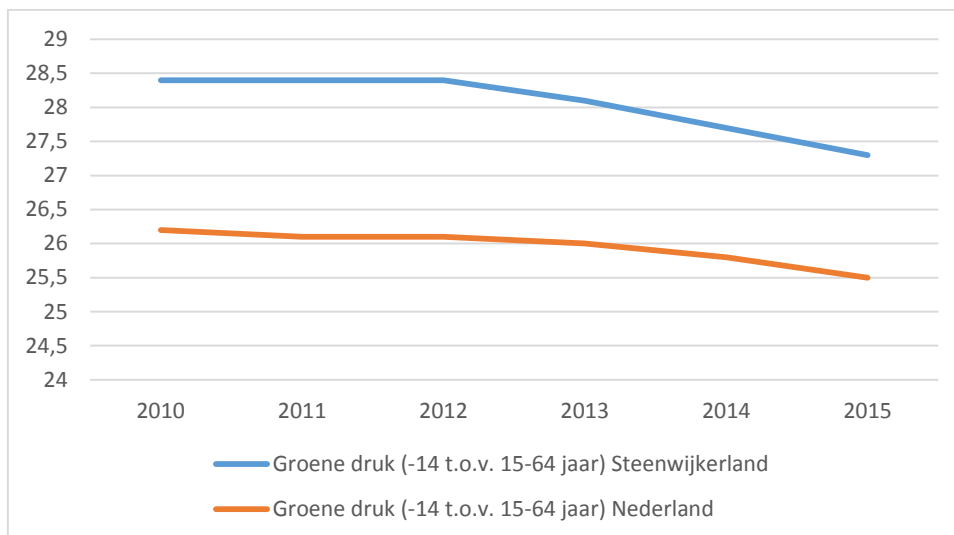
Het is de verwachting dat bij de Najaarsnota van 2016 meer bekend is over de transformatie en mogelijke kosten en opbrengsten van die transformatie. Deze financiële mutaties zullen worden meegenomen in de NJN van 2016.

De financiële ontwikkelingen van de transformatieagenda zullen via de reguliere P&C-instrumenten, zijnde de PPN, NJN en begroting, voorgelegd worden aan de Raad.

Bijlage 1 Tabellen en grafieken

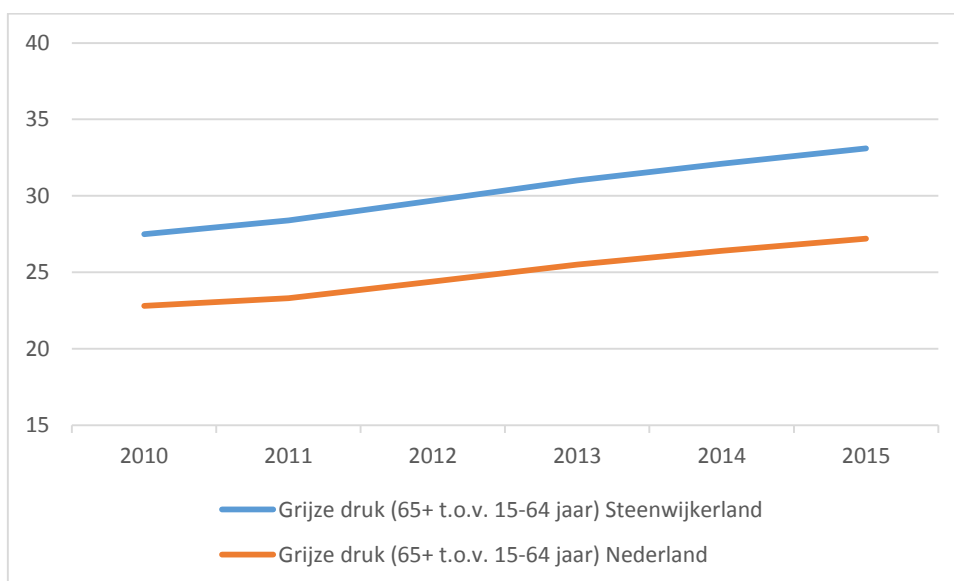
In deze bijlage presenteren we een aantal tabellen en grafieken die een nader inzicht geven in gegevens die in het beleidsplan worden benoemd.

Groene druk

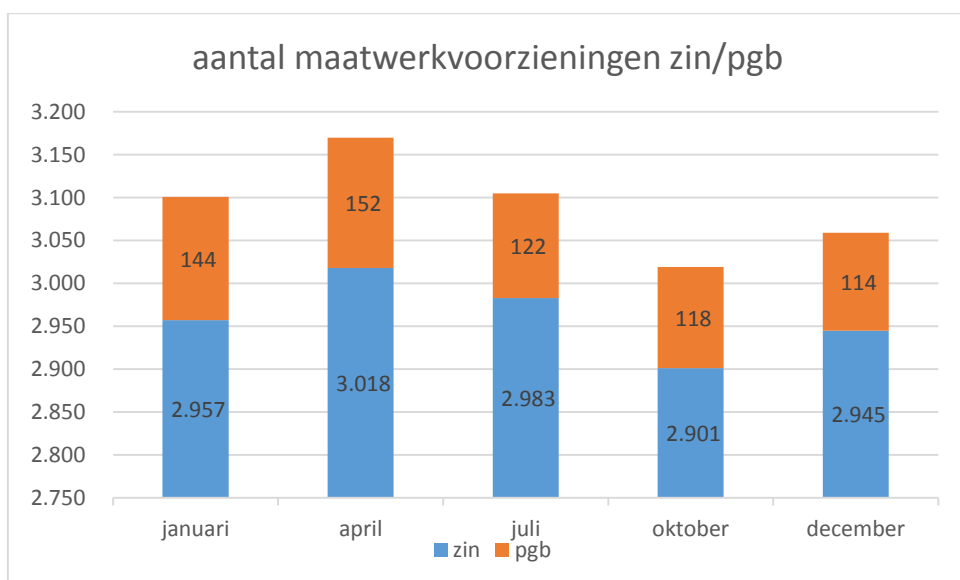
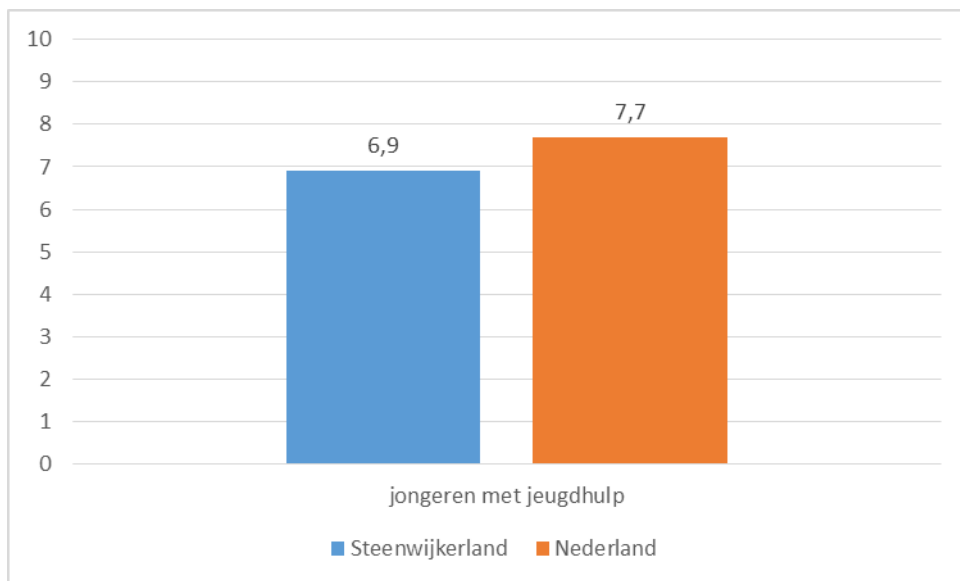
De verhouding tussen het aantal personen van 0 tot 15 jaar en het aantal personen van 15 tot 65 jaar, uitgedrukt in een percentage.

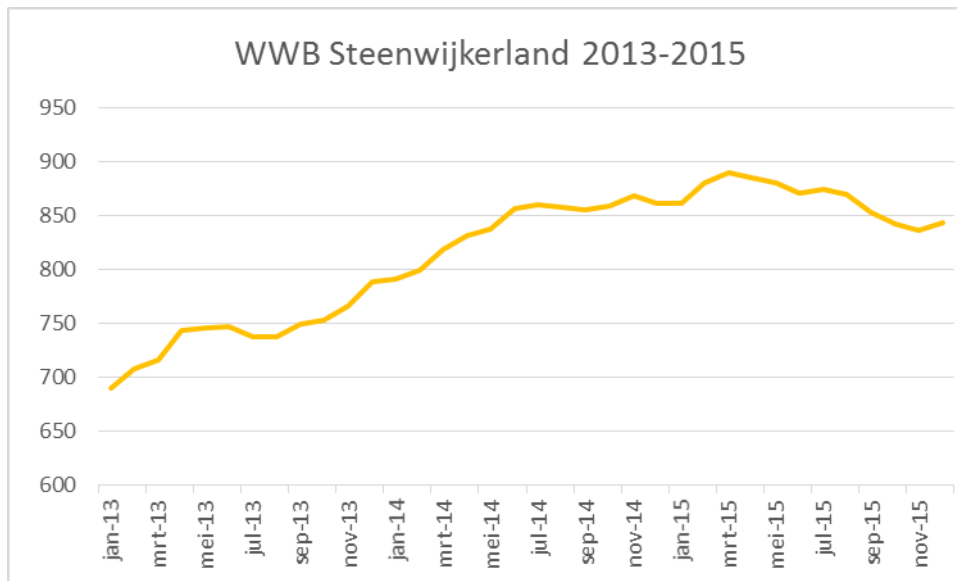

Grijze druk

De verhouding tussen het aantal personen van 65+ en het aantal personen van 15 tot 65 jaar, uitgedrukt in een percentage.

Bron: CBS – Bevolkingsstatistiek

Ontwikkeling beroepsbevolking Steenwijkerland 2010-2015

Beroepsbevolking - Steenwijkerland	2010	2015	2010-2015
Totaal	19510	19150	-1,85%
Leeftijd 15 tot 25 jaar	2150	1960	-8,84%
Leeftijd 25 tot 35 jaar	3820	3850	0,79%
Leeftijd 35 tot 45 jaar	5210	4350	-16,51%
Leeftijd 45 tot 55 jaar	5360	5540	3,36%
Leeftijd 55 tot 65 jaar	2970	3450	16,16%

Ontwikkeling werkloosheid 2010-2015 Bron: UWV

Werkloze beroepsbevolking	verschil in procenten	werkloosheidspercentage t.o.v. beroepsbevolking 2010	Werkloosheidspercentage t.o.v. beroepsbevolking 2015
Steenwijkerland	79%	6,8%	10,4%
Zwolle	95%	6,3%	10,1%
Meppel	75%	7,6%	11,7%
IJsselvechtstreek	102%	5,1%	8,5%
Nederland	84%	6,4%	10,2%

Ontwikkeling werkloosheid 2010-2015 Bron: CBS

	Werkloosheidspercentage (werkloze beroepsbevolking als % van beroepsbevolking)			
	2010	2015	verschil	verschil in procenten
Steenwijkerland	4,5%	6,2%	1,7%	37,8%
Meppel	4,7%	6,6%	1,9%	40,4%
Zwolle	4,9%	7,0%	2,1%	42,9%
Corop Noord-Overijssel	4,5%	6,1%	1,6%	35,6%
Nederland	5,0%	6,9%	1,9%	38,0%

Bijlage 2

Domeinspecifiek beleid

In deze bijlage wordt voor ieder van de deelterreinen binnen het sociaal domein beschreven wat de kern van het beleid is, wat eventueel de wettelijke opdracht is, welke ontwikkelingen relevant zijn (anders dan de ontwikkelingen die in hoofdstuk 3 zijn genoemd) en tot welke 'domeinspecifieke' uitdagingen dit de komende vier jaar leidt.

1. Jeugdwet 51
2. Wet Maatschappelijke ondersteuning
3. Participatiewet
4. Kernen en wijken
5. Voor- en vroegschoolse educatie
6. Brede scholen
7. Onderwijshuisvesting
8. Aanpak Voortijdig schoolverlaters (VSV)
9. Laaggeletterdheid / volwasseneneducatie
10. Welzijn
11. Jongerenwerk
12. Armoedebestrijding
13. Gezondheidsbeleid
14. Jeugdgezondheidsbeleid
15. Sport en bewegen
16. Kunst en cultuur
17. Gemeentearchief

1 Jeugdwet

De verantwoordelijkheid van de gemeente op grond van de Jeugdwet

Op 1 januari 2015 is de Jeugdwet in werking getreden. Met de Jeugdwet werd de gemeente verantwoordelijk voor alle ondersteuning aan jeugdigen, met uitzondering van de somatische zorg. De gemeente was al verantwoordelijk voor het preventieve jeugdbeleid en de jeugdgezondheidszorg. Daar kwamen op 1 januari de geïndiceerde vormen van zorg bij, inclusief GGZ-zorg en het zgn 'gedwongen kader' (de zorg die op last van de rechter wordt ingezet). Op grond van artikel 2.3 Jeugdwet moet de inzet van jeugdhulp ertoe leiden dat de jeugdige in staat wordt gesteld gezond en veilig op te groeien, te groeien naar zelfstandigheid, voldoende zelfredzaam te zijn en maatschappelijk te participeren, rekening houdend met zijn leeftijd en ontwikkelingsniveau.

Hiertoe zetten we op grond van de Jeugdwet fors in op preventie en het versterken van de eigen kracht van ouders. Daar waar zich problemen voordoen in de ontwikkeling van kinderen, zetten we jeugdhulp in. In die zin zijn de jeugdhulptrajecten te zien als vangnetvoorzieningen, die er op gericht zijn om ervoor dat zorgen dat kinderen later wel zoveel als mogelijk zelfredzaam zijn.

De rol van de gemeente

De gemeente is bestuurlijk en financieel verantwoordelijk voor de uitvoering van de Jeugdwet. Hiermee is de gemeente eindverantwoordelijke voor de ontwikkeling van het lokale jeugdbeleid. Ook is de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van het onderzoek dat moet worden uitgevoerd om de noodzaak van jeugdhulp te kunnen bepalen. Dit onderzoek is in 2015 en 2016 gemandateerd aan de kernpartners van het CJG. Vanaf 2017 zal de gemeente de uitvoering van het onderzoek direct aansturen – en wellicht ook zelf uitvoeren (zie de visie op de geïntegreerde toegang, bijlage 4) De inkoop van Jeugdhulp wordt uitgevoerd door de bedrijfsvoeringsorganisatie, een (lichte) GR van de 11 samenwerkende gemeenten in de regio IJsselland. De wethouder jeugd heeft zitting in het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie.

Korte terugblik: wat hebben we bereikt van de ambities uit voorgaande beleidskaders en wat zijn onze belangrijkste wapenfeiten de afgelopen vier jaar?

Preventieve jeugdbeleid

Het preventieve jeugdbeleid bestond tot 1 januari 2015 uit een aantal onderdelen:

- voorlichting en advies, uitgevoerd door diverse instellingen. Het geven van voorlichting en advies is onderdeel van het basispakket (voorheen 'basistakenpakket') van de jeugdgezondheidszorg. ZONL en de GGD hebben als uitvoerders van de jeugdgezondheidszorg dan ook van oudsher een belangrijke rol in de functie voorlichting en advies. Dit doen ze onder vlag van het CJG. Daarnaast heeft de gemeente de afgelopen jaren andere instellingen gesubsidieerd voor voorlichtingsactiviteiten, zoals Tactus (alcohol- en drugspreventie), Mindfit (preventie geestelijke gezondheidszorg) en Bureau Halt (preventie criminaliteit). In de periode 2011-2015 is vooral ingezet op de afstemming van de preventie-activiteiten van diverse aanbieders en het versterken van de vraaggerichtheid. De partijen maken eens per jaar één gezamenlijk activiteitenplan waarin alle

preventie-activiteiten zijn beschreven. In 2015 is de vraaggerichtheid verder versterkt door gebruik te maken van de methodiek van de 'gezonde school'.

- screening door de jeugdgezondheidszorg (contactmomenten van jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen). Voor meer informatie: zie het hoofdstuk 'jeugdgezondheidszorg';
- lichte vormen van ondersteuning, zoals opvoedcursussen, sociale vaardigheidstrainingen, Moeders informeren Moeders, thuisbegeleiding. Over deze vormen van ondersteuning werden aanvullende afspraken gemaakt met de GGD en ZONL als uitvoerders van de jeugdgezondheidszorg.
- aansluiting tussen enerzijds het CJG en anderzijds scholen en voorschoolse instellingen via de methodiek van Kind in de Kern (KiK). Dit heeft er in 2011 toe geleid dat op elke school en elke voorschoolse instelling KiK werd uitgevoerd – aanvankelijk alleen door de jeugdgezondheidszorg, later (vanaf 1-1-2015) de partners die deel uitmaken van het CJG.
- sportstimuleringsbeleid (zie hoofdstuk 'Sportstimulering')

Geïndiceerde zorg - zorgtoewijzing

Om de nieuwe taken goed uit te kunnen voeren heeft de gemeente een toegang ingericht. Conform het uitgangspunt 'eerst transitie, dan transformatie' heeft in 2015 de prioriteit gelegen bij goed inregelen van het proces van zorgtoewijzing. Omdat de nieuwe taken werden overgeheveld met weinig inhoudelijke kaders, is veel tijd gaan zitten in het – aan de hand van casuïstiek - ontwikkelen van richtlijnen over hoe om te gaan met verzoeken tot bepaalde vormen van ondersteuning. De uitdaging daarbij was het zoeken naar een balans tussen rechtsgelijkheid en maatwerk. Daarnaast is veel tijd geïnvesteerd in het realiseren van een goede aansluiting van de werkprocessen in de lokale toegang en de organisaties in het gedwongen kader (Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming, Gecertificeerde Instellingen) hebben veel tijd gevestigd.

Ook het goed inrichten van de administratieve processen heeft veel tijd gekost. Dit heeft er toe geleid dat het proces van vraagverheldering, onderzoek en toewijzen van zorg soms langer duurde dan wenselijk was. Desalniettemin zijn we er in geslaagd vrijwel alle cliënten (op 8 na) die vielen onder het overgangsrecht in 2015 te herindiceren. Nieuwe cliënten konden direct worden geholpen; er was geen sprake van een wachtlijst bij het CJG in 2015.

Geïndiceerde zorg – zorginkoop

De zorginkoop m.b.t. de jeugd wordt uitgevoerd in samenwerking met 10 andere gemeenten in de regio IJsselland. Voor de uitvoering van de inkoop, het contractmanagement, contractbeheer en afhandeling van declaraties is door de gemeenten een de Bedrijfsvoeringsorganisatie Jeugdzorg (BVO) opgericht. Als kader is het Regionaal Transitie Arrangement (RTA) opgesteld. Het realiseren van zorgcontinuïteit in de jaren vlak na de transitie stond hierbij centraal. Het RTA geldt voor de jaren 2015-2016. Mede door de brede contractering (circa 230 aanbieders) zijn we er in geslaagd om die zorgcontinuïteit te waarborgen, zowel voor de cliënten als voor de aanbieders. Ook voor de Bedrijfsvoeringsorganisatie geldt dat het inregelen van de nieuwe processen veel tijd heeft gekost.

Financieel

De gemeente is financieel verantwoordelijk voor alle vormen van jeugdhulp. Voor de jaren 2015 en 2016 is in de regio volledige solidariteit afgesproken, dat wil zeggen dat alle kosten naar rato over de gemeenten worden verdeeld. Ten tijde van het schrijven van dit beleidsplan zijn de jaarcijfers 2015 nog niet compleet. De eerste indicaties zijn echter dat het regionaal gereserveerde budget voor jeugdhulptrajecten met ca. 4,6% zal worden overschreden. Dit kan als een 'beperkte' overschrijding worden aangemerkt, gezien het feit dat de gemeente niet de volledige controle heeft op de toegang tot

de jeugdhulp (ook artsen kunnen doorverwijzen naar jeugdhulp en rechters hebben via het opleggen van onder toezichtstellingen en/of jeugdreclassering invloed op de uitgaven voor jeugdhulp) en gezien het feit dat er bij aanvang van de transities weinig referentiecijfers beschikbaar waren over het benodigde bedrag. De overschrijding kan voor de gemeente Steenwijkerland worden opgevangen binnen de uitkering sociaal domein.

Wat zijn de belangrijkste relevante ontwikkelingen die we voorzien voor de komende vier jaar?

Voor de belangrijkste ontwikkelingen verwijzen naar hoofdstuk 3. In aanvulling daarop moet hier nog gewezen worden op de invoering van de Wet passend onderwijs. Analoog aan de decentralisatie van de Jeugdzorg, zijn de budgetten voor onderwijsondersteuning overgeheveld naar de samenwerkende schoolbesturen (in 2014). Net als bij de jeugdhulp is deze overheveling gepaard gegaan met een behoorlijke beleidsvrijheid. Schoolbesturen kunnen zelf bepalen op welke manier ze zorgen voor passend onderwijs. Dit biedt grote kansen om de zorg voor kwetsbare jongeren in school, thuis en daarbuiten goed op elkaar af te stemmen. Het risico is dat gemeente en onderwijs naar elkaar gaan verwijzen als het gaat om de bekostiging van de benodigde zorg.

Tot welke uitdaging leiden deze ontwikkelingen?

De uitdagingen die in hoofdstuk 3 staan beschreven gelden ook voor de Jeugdwet. De grootste uitdaging is om ervoor te zorgen dat alle kinderen, ook de kinderen met een stoornis of beperking, voldoende vaardigheden ontwikkelen om zich als volwassene staande de houden in de maatschappij, deel kunnen nemen aan de samenleving en het sociaal verkeer. Daarbij is het van belang om de 'beweging naar voren' te realiseren. Decennialang zijn uitgaven voor jeugdhulp gestegen. Het rijk heeft de open eind-financiering beëindigd bij de overheveling van de budgetten. Sterker nog, de overheveling is gepaard gegaan met een korting op de macrobudgetten oplopend tot 15%. Alleen al uit financiële overwegingen is het noodzakelijk om meer gebruik maken van de eigen kracht (vergroten van de zelfredzaamheid) en jeugdhulptrajecten effectiever en efficiënter organiseren.

2 Wet Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Hoe past dit beleidsterrein in de algemene opdracht voor het sociaal domein?

Het Wmo beleid is in haar geheel gericht op het bieden van maatschappelijk ondersteuning. Dat wil zeggen op het versterken van de eigen kracht van onze inwoners en het organiseren van ondersteuning wanneer zij (deels) niet meer zelfredzaam zijn. Wij hebben daarbij uitdrukkelijk oog voor inwoners die kwetsbaar zijn of dat dreigen te worden. De wettelijke opdracht van de Wmo is breed en benoemt het bevorderen van een krachtige samenleving, door middel van beleid gericht op het vergroten van de leefbaarheid en sociale cohesie, het ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers en het ondersteunen van individuele inwoners die op eigen kracht en met behulp van anderen niet zelfredzaam zijn en/of niet kunnen deelnemen aan de samenleving.

Korte terugblik: wat hebben we bereikt van de ambities van voorgaande beleidskaders en wat zijn onze belangrijkste wapenfeiten de afgelopen vier jaar?

Met de invoering van de nieuwe Wet Maatschappelijke ondersteuning (Wmo) op 1 januari 2015 heeft de gemeente er een aantal nieuwe taken bijgekregen. Onderdelen van de vroegere Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) zijn opgegaan in de nieuwe Wmo 2015. Het gaat dan om diverse vormen van ondersteuning thuis, dagactiviteiten, kortdurend verblijf, beschermd wonen voor mensen met een psychische stoornis en cliëntondersteuning.

Voor 2015 was de gemeente in het kader van de 'oude' Wmo al verantwoordelijk voor onder meer:

- Leefbaarheid, de afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in leefbaarheid en sociale cohesie in wijken en kernen. Hierop wordt nader ingegaan op in de bijlage Kernen- en wijkenbeleid op p. 59
- Het geven van informatie en advies, wordt uitgevoerd door verschillende partijen, zoals het Wmo-loket, de IGSD, het mantelzorgnetwerk Steenwijkerland en de welzijnsorganisatie Timpaan.
- Het ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers

Timpaan Welzijn geeft vorm aan het bureau Vrijwilligerswerk, dat niet alleen vraag en aanbod bij elkaar brengt, maar ook voorlichting, advies en scholing organiseert. Het mantelzorgnetwerk Steenwijkerland ondersteunt mantelzorgers en zorgvrijwilligers. In 2015 heeft de gemeente de verantwoordelijkheid gekregen voor het mantelzorgcompliment. Steenwijkerland heeft gekozen voor een waardering in de vorm van een geldbedrag en een verbinding met het mantelzorgnetwerk. In 2015 hebben meer dan 800 inwoners hiervan gebruik gemaakt. Ook kent de gemeente tijdelijke ondersteuning (respijtzorg) om een mantelzorger te ontlasten.

- Voorzieningen voor mensen met een beperking

Hieronder vallen woningaanpassingen, vervoervoorzieningen of huishoudelijke hulp.

In 2015 is de huishoudelijke hulp ingericht als een algemene voorziening voor schoonmaakondersteuning die eventueel kan worden aangevuld met een maatwerkvoorziening. Dit betekent dat er door de Wmo consulent tijdens een persoonlijk gesprek wordt gekeken of de inwoner hiervan gebruik kunt maken.

- Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang

Deze ondersteuningsvormen zijn regionaal georganiseerd via de centrumgemeente Zwolle.

Hieronder vallen activiteiten bestaande uit het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die door één of meer problemen, al dan niet gedwongen, de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving.

Het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) en Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) zijn per 1 januari 2015 samengegaan in Veilig Thuis IJsselland. Hiermee is er één advies- en meldpunt ontstaan voor alle vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Vanaf 1 januari 2015 is ook beschermd wonen (ggz) de verantwoordelijkheid van de gemeenten. Dit is eveneens georganiseerd via de centrumgemeente Zwolle. De gemeenten in de regio hebben een gedeelde verantwoordelijkheid voor opvang en bescherming. Ambitie is dat inwoners wonen met passende ondersteuning als dat nodig is. Dat wil zeggen dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig wonen, daar waar bescherming en toezicht nodig is, is dit zo veel mogelijk thuis in de eigen omgeving of wordt toegewerkt naar een zo snel mogelijke terugkeer naar zelfstandig wonen. Om deze ambitie concreet te maken wordt toegewerkt naar een Regionale veranderagenda maatschappelijke opvang en beschermd wonen 2016-2019.

- Hulp en ondersteuning van gezinnen en individuen met(zeer) complexe problematiek kent een zorgstructuur waarin betrokken partijen samenwerken en afstemmen. Een van de instrumenten is het afstemmingsoverleg gericht op effectieve en efficiënte samenwerking rond een persoon/gezin.

Geïndiceerde zorg

De opdracht van het toegangsteam Wmo is met ingang van 2015 uitgebreid met de nieuwe taken, met name op het gebied van ondersteuning (individuele maatwerkvoorzieningen). In het eerste jaar transitie heeft de nadruk enerzijds gelegen bij het waarborgen van continuïteit van zorg voor inwoners die onder de AWBZ reeds zorg ontvingen. Met ieder van hen is in de loop van 2015 een gesprek gevoerd ten behoeve van herindicatie. Anderzijds is veel aandacht gegaan naar zorgvuldigheid in de herindicatie en de indicatie voor nieuwe cliënten. Daarvoor is veel ingezet op deskundigheidsbevordering en het beter leren kennen van de aanbieders van zorg.

De keuzevrijheid van inwoners voor zorg is een belangrijk uitgangspunt. Daarom is gekozen voor het mogelijk maken van (tussentijdse) toetreding van aanbieders. Momenteel zijn meer dan 50 aanbieders gecontracteerd.

Wat is de rol van de gemeente op dit terrein (uitvoerend, stimulerend, regisserend)?

De gemeente is bestuurlijk en financieel verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wmo. Daarmee is zij verantwoordelijk voor de inkoop van zorg en het toezicht op de kwaliteit hiervan. Bij het bevorderen van een krachtige samenleving en het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers, loopt de gemeentelijke rol uiteen van sturend, bijvoorbeeld in de subsidierelatie met organisaties die uitvoering geven van algemene voorzieningen, tot stimulerend, bijvoorbeeld als het gaat om inwonersinitiatieven.

Wat zijn de belangrijkste relevante ontwikkelingen die we voorzien voor de komende vier jaar?

De ontwikkelingen die in het beleidsplan zijn genoemd, gelden ook voor de Wmo. Daarnaast verwachten wij dat er een sterkere verbinding tussen de verschillende zorgdomeinen zal ontstaan. De wijkverpleegkundige zorg, huisartsen, zorgverzekeraar, zorginstellingen en gemeente hebben gedeelde belangen en uitdagingen. Dit geldt gelijksoortig voor de partijen op het terrein van wonen, welzijn, zorg. Er zullen in het kader van langer thuis wonen nieuwe vragen ontstaan naar bijvoorbeeld ontmoetingsgericht bouwen of afstemming tussen corporaties, welzijn en gebiedsteams.

Het zwaartepunt binnen de keten voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen zal meer dienen te verschuiven naar de voorkant. De verwachting is dat de verantwoordelijkheid van individuele gemeenten de komende jaren zal vergroten. Dit zal leiden tot een veranderende rol en

positie van centrumgemeente en regiogemeenten. Het betreft een kwetsbare doelgroep voor wie het vaak van belang is dat de zorg acuut ingezet kan worden. Dit is een belangrijk aandachtspunt bij de nadere invulling van de nieuwe rol van de gemeente.

Tot welke uitdaging leiden deze ontwikkelingen?

Het gaat bij de uitdagingen zowel op het gebied van zorg- en ondersteuningsinfrastructuur als op het gebied van wonen en zorg om het leggen van verbindingen en het smeden van coalities. Zo bieden de nieuwe verantwoordelijkheden van de gemeenten, de veranderende opgave van corporaties en de ontwikkeling in de rol van huisartsen kansen om elkaar rol aan te vullen en te versterken.

3 Participatiewet

Hoe past dit beleidsterrein in de algemene opdracht voor het sociaal domein? Wat is eventueel de wettelijke opdracht?

Betaald werk wordt gezien als één van de belangrijkste pijlers om mee te kunnen doen aan onze samenleving en daarmee ook zelfredzaam te zijn. De uitgangspunten die voor het sociaal domein gelden zijn ook van toepassing op de uitvoering van de Participatiewet. Het voorzien in eigen onderhoud door middel van betaald werk is hierbij leidend. Lukt dit (nog) niet dan wordt verwacht dat de uitkeringsgerechtigde op een andere wijze toch zijn steentje bijdraagt aan de samenleving door de zogeheten tegenprestatie. Dit kan op verschillende manieren vorm gegeven worden door bijvoorbeeld sociale activering, vrijwilligerswerk of mantelzorg. Bijstand is en blijft het sluitstuk van de sociale zekerheid. Van wezenlijk belang is en blijft dat er een activerende werking van het vangnet uitgaat. De uitvoering van de Participatiewet is een wettelijke taak die aan de gemeente is opgedragen, in ons geval is de uitvoering opgedragen aan het bestuur van de GR van de IGSD en voor wat betreft de sociale werkvoorziening aan NoordWestGroep N.V.

Wat is de rol van de gemeente op dit terrein (uitvoerend, stimulerend, regisserend)

Vanuit haar kader stellende- en regierol heeft de gemeente in 2013, anticiperend op de invoering van de Participatiewet, besloten om de uitvoering onder te brengen in één uitvoeringsorganisatie van IGSD en NoordWestGroep. Dit om de gehele onderkant van de arbeidsmarkt vanuit één loket te kunnen bedienen. Deze integrale aanpak moet ook tot een kostenbesparing leiden. De raad stelt de kaders in een beleidsplan en verordeningen vast en de IGSD en NoordWestGroep zijn hiervoor de uitvoeringsorganisaties.

Korte terugblik: wat hebben we bereikt van de ambities uit voorgaande beleidskaders en wat zijn onze belangrijkste wapenfeiten de afgelopen vier jaar?

Vanaf 2011 is er actief uitvoering gegeven aan het participatiebeleid 'Van meedoen werk maken' zoals dat door de raad is vastgesteld. Kern van dit beleid was dat iedere uitkeringsgerechtigde, ongeacht de positie op de participatieladder, een traject aangeboden kreeg, hetzij richting werk, vrijwilligerswerk, sociale activering of zorg. Mede als gevolg van de stijgende cliëntenaantallen en de krimpende re-integratiebudgetten was dit uitgangspunt niet langer mogelijk en zijn er keuzes gemaakt, waarbij primair is ingezet op jongeren en cliënten met groeipotentieel richting de arbeidsmarkt. Het cliëntenbestand van de WWB is de afgelopen 4 jaar, vooral als gevolg van de financiële crisis, gestegen met circa 200 cliënten. Per 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht geworden. Deze wet bundelt de 3 afzonderlijke wetten die tot die tijd van kracht waren, namelijk de Wet Werk en Bijstand (WWB), de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) en de Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening Jonggehandicapten (WAJONG). Belangrijkste uitgangspunt is dat we zoveel als mogelijk is willen inzetten op uitstroom naar regulier werk. Dit geldt zowel voor de mensen met een WWB uitkering als voor de doelgroep van de Sociale Werkvoorziening. Dit laatste met ondersteuning van een loonkostensubsidie.

Grootste wijziging is dat er vanaf 1 januari 2015 geen nieuwe instroom in de Sociale werkvoorziening meer mogelijk is en dat alleen jongeren met een volledige arbeidsbeperking nog in de Wajong terecht kunnen. Betekent dat deze jongeren, als ze geen betaald werk vinden, in de WWB terecht komen. In 2015 ging het hierbij om circa 25 jongeren. Voor deze doelgroep is in 2015 een intensieve samenwerking ingericht tussen het Praktijkonderwijs van de RSG, het speciaal onderwijs van de

Ambelt en het jongerenloket van de IGSD. Dit alles om een 'warme overdracht' te realiseren tussen deze onderwijsinstellingen en de IGSD voor die jongeren die nog geen baan hebben en dus een beroep moeten doen op een uitkering.

Wat zijn de belangrijkste relevante ontwikkelingen die we voorzien voor de komende vier jaar.

Verbinding zoeken met werkgevers zowel op lokaal als regionaal niveau om de uitstroom naar werk nog meer te bevorderen en daarnaast de aansluiting met de andere 2 transities.

Voor wat betreft de uitvoering van de Participatiewet zal er een toekomstvisie met meerdere scenario's opgesteld worden.

Tot welke uitdaging leiden deze ontwikkelingen?

In december 2015 heeft de raad ingestemd met het Plan 'Vertrouwen, Ondernemen en Verbinden' van de IGSD/NWG. Met dit plan wordt een forse injectie gegeven om in 2016 200 mensen extra uit te laten stromen naar regulier werk en het aantal uitkeringsgerechtigden met een ontheffing van de arbeidsverplichting terug te brengen naar 50. Daarnaast zullen in 2016 100 mensen vanuit de WSW met financiële ondersteuning uit moeten stromen naar de reguliere arbeidsmarkt.

4 Kernen- en wijkenbeleid

Hoe past dit beleidsterrein in de algemene opdracht voor het sociaal domein? Wat is eventueel de wettelijke opdracht?

De Wmo ondersteunt de maatschappelijke trend waarbij met name voor de kernen en wijken meer ruimte wordt gecreëerd om zelf vorm en inhoud te geven aan de leefbaarheid. Op deze wijze ontstaat de mogelijkheid dat ieder dorp en wijk op eigen wijze toegesneden vraagstukken formuleert en oplossingen kan realiseren. Daar waar dat niet lukt kan de helpende hand worden toegestoken. Deze hulp moet de vrager in staat stellen zichzelf verder te helpen.

Wat is de rol van de gemeente op dit terrein (uitvoerend, stimulerend, regisserend)

De rol van de gemeente is met name op het terrein van de overheidsparticipatie gericht op interventies.

Deze interventies vinden plaats middels:

- het aangaan en onderhouden van relaties
- informatieverstrekking
- stimulering
- bieden van faciliteiten
- coördinatie door het bijeenbrengen van spelers in een participatieproces

Korte terugblik: wat hebben we bereikt van de ambities uit voorgaande beleidskaders en wat zijn onze belangrijkste wapenfeiten de afgelopen vier jaar?

Bij de start van de gemeente Steenwijkerland is intensief ingezet op korte lijnen tussen de kernen en wijken en de gemeentelijke organisatie. Deze ambitie werd vastgelegd in het zogenaamde Kernen- en wijkenbeleid. Dit beleid had voornamelijk tot doel om de communicatie tussen genoemde partijen te verbeteren. Hiertoe zijn onder andere contactambtenaren aangesteld en is er een communicatieprotocol in gezamenlijkheid opgesteld.

Vanuit het Kernen- en Wijkenbeleid is als kenmerkende ontwikkeling te noemen de functie - en rolverandering van de contactambtenaar richting coördinator kernen en wijken. De contactambtenaar is niet langer het unieke gezicht van de gemeente voor de kernen en wijken. In toenemende mate vervullen alle medewerkers van de gemeentelijke organisatie deze representatieve functie.

Vanuit het team communicatie wordt binnen de kaders van het kernen en wijkenbeleid ondersteuning geboden aan de spelers in een participatieproces. Deze ondersteuning houdt in dat als coördinatiepunt de communicatielijnen tussen de deelnemers open blijven. De spelers zijn daarbij het college, collegeleden als contactwethouder, ambtelijke organisaties, Plaatselijke belangen en wijkorganisaties en initiatiefgroepen.

Ook zijn de kernen en wijken zich meer gaan richten op een verbreding van leefbaarheidsvraagstukken die spelen binnen hun gemeenschap. Vraagstukken die handelen over inrichting en zelfbeheer van openbare ruimten, bevordering vitaliteit, organiseren van informele zorg. Deze ontwikkeling vraagt een andere rol van de gemeente en de coördinator kernen en wijken.

Wat zijn de belangrijkste relevante ontwikkelingen die we voorzien voor de komende vier jaar?

Er zullen meer initiatieven ontstaan van verschillende inwonersgroepen binnen de kernen en wijken. Deze initiatieven zullen zich richten op verschillende gebieden van leefbaarheid (fysiek en sociaal domein).

De initiatieven zullen worden ontwikkeld door zelfredzame inwoners. Dat kan betekenen dat groepen van inwoners op welke manier dan ook niet bij machte zijn mee te doen. Voor deze groepen zal aandacht moeten zijn om deze groepen te helpen zichzelf te helpen.

Tot welke uitdaging leiden deze ontwikkelingen?

Een op overheidsparticipatie gerichte gemeentelijke organisatie en een bewustwordingsproces bij de plaatselijke belangen en wijkorganisaties.

5 Voor- en Vroegschoolse Educatie (onderwijsachterstandenbeleid)

Hoe past dit beleidsterrein in de algemene opdracht voor het sociaal domein? Waar hebben we het eigenlijk over en wat is eventueel de wettelijke opdracht?

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) richt zich op peuters en kleuters met een (taal)achterstand. Uit onderzoek blijkt dat kinderen die met een achterstand beginnen aan het basisonderwijs, deze achterstand niet of nauwelijks meer inhalen. Door VVE kunnen kinderen op een speelse manier hun achterstand inhalen. Zo kunnen zij een goede start maken op de basisschool, waardoor de kans op zelfredzaamheid in het volwassen leven toeneemt.

Voorschoolse Educatie

Peuterspeelzalen en organisaties voor kinderopvang bieden voorschoolse educatie aan. Voorschoolse educatie is voor peuters van 2,5 tot 4 jaar. De gemeente is verantwoordelijk voor de voorschoolse educatie.

Vroegschoolse educatie

Vroegschoolse educatie is voor kinderen uit groep 1 en 2 van de basisschool. De basisschool is verantwoordelijk voor de vroegschoolse educatie.

Er zijn diverse programma's voor VVE. Ze richten zich vooral op taalachterstanden. Daarnaast besteden ze aandacht aan de sociaal-emotionele, cognitieve en motorische ontwikkeling van kinderen.

Het beleidsterrein VVE (onderdeel van het onderwijsachterstandenbeleid) past in het algemene doel van het sociale domein: VVE draagt eraan bij dat de huidige peuters en kleuters van nu in de toekomst zoveel mogelijk zelfredzaam zijn. De ouders van deze VVE doelgroep wordt hierbij ook direct betrokken, wat bijdraagt aan het vergroten van hun opvoedvaardigheden en de taalvaardigheid van de ouders.

De wettelijke opdracht ligt vast in de huidige Wet Onderwijskansen door kwaliteit en educatie (Wet OKE) 2010-2014 en deze opdracht is door het ministerie van OCW verlengd met de kalenderjaren 2015 en 2016. De gemeente ontvangt jaarlijks middelen voor de uitvoering van de wet OKE. Er is op dit moment een discussie binnen het ministerie van OCW over nieuwe uitgangspunten voor de verdeling van de middelen voor gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (OAB) over de gemeenten vanaf 2017. Kern van het voorstel is dat er straks een evenredige verdeling is van de middelen over alle gemeenten op basis van het aantal gewichtenleerlingen.

Wat is de rol van de gemeente op dit terrein (uitvoerend, stimulerend, regisserend)?

Momenteel ligt de rol van de gemeente op alle terreinen van uitvoering, stimulering tot regie.

Korte terugblik: wat hebben we bereikt van de ambities uit voorgaande beleidskaders en wat zijn onze belangrijkste wapenfeiten de afgelopen vier jaar?

De beleidskaders voor dit beleidsterrein worden gevormd door de jeugdagenda "Jongtalent telt" en het daaraan gekoppelde meerjaren uitvoeringsprogramma 2011-2014⁵.

1) Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en Harmonisatie

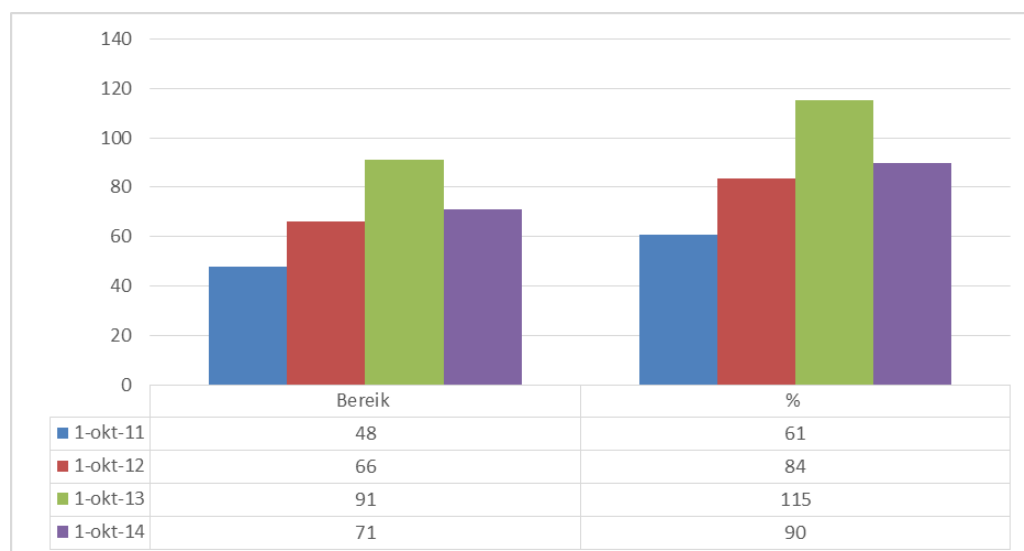
Dit thema is uitgewerkt in 5 programmalijnen in het Meerjarig uitvoeringsplan 2011-2014.

1. Doelgroepbepaling en doelgroep bereik vergroten

De gemeente heeft een heldere doelgroepbepaling, signalering en toeleiding⁶ die in de praktijk ook zo wordt toegepast. Hiernaast zijn er protocollen voor inzet van logopedie en consultatieve begeleiding door een orthopedagoog in afstemming met de methodiek KIK (kind in de kern) gemaakt.

In het jaarlijks opgemaakte monitorverslag wordt de kwaliteit in beeld gebracht, waarbij het bereik van de doelgroep VVE een onderdeel is. Jaarlijks wordt op deze manier gemonitord of de huidige situatie nog aanpassingen behoeft. De praktijk versus protocollen en beleid heeft structureel aandacht nodig; continue proces van veranderingen en aanpassingen!

In onderstaande grafiek ziet u het aantal bereikte VVE-doelgroepkinderen en percentage bereik op basis van het streefdoel van de gemeente: 75 VVE-doelgroepkinderen⁷. NB: Het monitorverslag 1 oktober 2015 is nog in uitvoering.

2. Aanbod voorschoolse educatie

In aansluiting op de grafiek uit punt 1 blijkt dat er een dekkend aanbod is gerealiseerd voor alle 2,5 en 3 jarige VVE-doelgroepkinderen dat voldoet aan de wettelijke criteria van de Wet OKE. De VVE kindplaatsen zijn financieel toegankelijk en laagdrempelig. Naast de gesubsidieerde VVE peuterspeelzaalkindplaatsen zijn er VVE kindplaatsen op de kinderopvanglocaties. Vanaf 2011 is dit

⁵ In 2015 en 2016 is gewerkt volgens de prioriteiten in dit programma, in afwachting van de nieuwe rijkskaders.

⁶ In de flyer: Optimale kansen voor alle kinderen en de daarbij behorende handboek staat de beschrijving.

⁷ Uit monitorverslag van 1 oktober 2014.

van 87 VVE kindplaatsen gegroeid naar 207 VVE kindplaatsen in 2014. Naast dit VVE aanbod subsidieert de gemeente reguliere peuterspeelzaalplaatsen.

3. Afstemming basisonderwijs doorgaande lijn; zorg- en leerlijn en registratie.

Aanbod VVE is effectief wanneer dit voor een langere periode wordt aangeboden. Anderhalf jaar is het maximale aantal jaren in de voorschoolse periode. In 2014 maakt 80% optimaal gebruik (gedurende 1,5 jaar). Dit is een stijging in de afgelopen jaren van 50% in 2012, 71% in 2013 naar 80% in 2014.

De organisatie van de doorgaande lijn⁸ naar het basisonderwijs is vastgelegd en wordt uitgevoerd in koppelbijeenkomsten van voorschool en vroegschool⁹. De regie en de uitvoering ligt bij de intern begeleider van het basisonderwijs. De overdracht wordt gerealiseerd voor alle VVE doelgroepkinderen met ouders¹⁰ en er wordt voldaan aan de wettelijke criteria waaronder aandacht voor het leerlingvolgsysteem.

Registratie is geregeld in de overdracht van voor- naar vroegschool en van JGZ 0-4 naar JGZ 4-12 en monitoring van de kwaliteit ligt in het jaarlijks monitorverslag. De onderwijsinspectie heeft in 2012 een bestandsopname gemaakt van de kwaliteit van VVE in de gemeente Steenwijkerland, waaruit bleek dat de kwaliteit van VVE over het geheel genomen goed is.

Daarnaast zijn resultaatafspraken gemaakt met de voor- en de vroegschool over de te behalen resultaten.

4. Ouderbetrokkenheid

Er is ouderbeleid gemeente breed vastgesteld, waarin duidelijke criteria zijn beschreven. Er zijn twee pilots uitgevoerd. Voor het aanbod voorschoolse voorzieningen waaronder voorschoolse educatie is een algemene folder met inlegvel gerealiseerd.

5. Voorbereidingen harmonisatie voor arrangementen spelen, zorg educatie en opvang.

Het belang van voorschoolse voorzieningen is in de afgelopen jaren toegenomen. De gemeente heeft in het recente verleden dan ook steeds geïnvesteerd in de voorschoolse voorzieningen, vooral in de peuterspeelzalen en in de samenwerking met de kinderopvangvoorzieningen en het basisonderwijs in Steenwijkerland. Vanwege enerzijds krimp en anderzijds het belang om zoveel mogelijk jonge kinderen te bereiken heeft de gemeente Steenwijkerland in 2014 besloten een ondersteuningstraject te starten samen met de peuterspeelzalen, de kinderopvang en het basisonderwijs. Dit heeft geleid tot:

- De ontwikkeling van een gezamenlijke visie met een stip op de horizon voor het jaar 2025 voor het stimuleren van samenwerking tussen de verschillende organisaties, vanuit peuterspeelzaalwerk, kinderopvang en onderwijs. Dit in antwoord op de demografische krimp en ter voorbereiding op de harmonisatie tussen peuterspeelzalen en kinderopvang per 1 januari 2018¹¹.
- De ondersteuning van drie pilots om VVE-aanbod te realiseren in gebieden waar geen peuterspeelzaal (meer) is.

Het ondersteuningstraject heeft er toe geleid dat alle partijen samen een subsidieaanvraag hebben ingediend bij het ministerie van OCW voor een procesregisseur samenwerking in het kader van

⁸ Notitie organisatie van de doorgaande lijn

⁹ Vroegschool is groep 1 en 2 van het basisonderwijs

¹⁰ Overdrachtsprotocol

¹¹ De harmonisatie betreft het rijksbeleid om de kwaliteitseisen en de financieringsstructuur voor peuterspeelzaalwerk en kinderopvang gelijk te trekken. De gelijklopende kwaliteitseisen gaan (naar verwachting) in op 1 januari 2018. Hiermee wijzigt het speelveld van de voorschoolse voorzieningen.

krimp. Deze aanvraag is in februari 2016 gehonoreerd. Daarmee komt er een concreet vervolg op de stip op de horizon.

Wat zijn de belangrijkste relevante ontwikkelingen die we voorzien voor de komende vier jaar?

De rol van de gemeente op dit terrein is zowel vanuit de wettelijke veranderingen als ook vanuit de veranderingen van het brede sociale domein mogelijk aan het veranderen. De belangrijkste veranderingen liggen op de volgende deelgebieden:

- 1) Het rijksbeleid ten aanzien van de harmonisatie van kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. De kwaliteitseisen en financieringsstructuur worden voor beide voorzieningen gelijkgeschakeld.
- 2) De harmonisatie gaat tevens gepaard met veranderingen in de rijksfinanciering. De bestaande decentralisatie-uitkering wordt stopgezet en de middelen worden gebruikt voor dekking van de plannen rondom de harmonisatie. Hoe dit er financieel uit komt te zien, is nog onbekend.

Tot welke uitdaging leiden deze ontwikkelingen?

De belangrijkste uitdaging is om zo goed mogelijk in te spelen om de veranderende wet en regelgeving in het kader van de harmonisaties en de bijbehorende wijzigingen in de financiering van de voorschoolse voorzieningen door het rijk.

Door de harmonisatie wordt de integratie van kinderdagverblijven en peuterspeelzaalwerk makkelijker, waardoor het ook weer makkelijker wordt een passend voorschools aanbod te creëren in dunner bevolkte gebieden – bijvoorbeeld door voorzieningen samen te voegen. Dit heeft weer consequenties voor de organisatie en bekostiging van het VVE-aanbod, want de huidige bekostigingssystematiek is gebaseerd op vaste VVE-groepen bij peuterspeelzalen. De harmonisatie kan leiden tot een versnippering van het VVE-aanbod, wat weer een uitdaging vormt voor de kwaliteitsbewaking.

Andere uitdagingen betreffen:

* Samenwerking versterken met welzijn, onderwijs, voorschoolse voorzieningen, bibliotheek, laaggeletterdheid, sport/cultuur.

- a. Pilots van scenario's ruimte geven
- b. Pilots ouderbetrokkenheid evalueren en implementeren
- c. Verbinding zoeken met laaggeletterdheid vanuit leesbevorderingslijn en onderwijs als vind- en leerplaats.

* Samenwerking met zorginstellingen versterken> van curatief naar preventief

- a. Implementeren van pilots ouderbetrokkenheid – preventie op basis van de collectieve vraag, bijv. opvoedingsvaardigheden
- b. Pilot zorg; passend onderwijs relatie voorschoolse voorzieningen
- c. Casuïstiek niveau; consultatieve begeleiding van de orthopedagoog en inzet van logopedie

* Vergroten van het inzicht in de tevredenheid van ouders over het VVE-aanbod

* Vergroten van het inzicht in de resultaten van VVE.

6 Onderwijsachterstandenbeleid / Brede Scholen

Hoe past dit beleidsterrein in de algemene opdracht voor het sociaal domein? Waar hebben we het eigenlijk over en wat is de wettelijke opdracht?

De ministeries van OCW en VWS hanteren in hun Beleidsbrief 2000 de volgende omschrijving voor de Brede School: “Een brede school is een netwerk van onderwijs en andere voorzieningen voor kinderen en ouders, zoals opvang, zorg, welzijn, cultuur, sport et cetera, met als doel de actieve deelname van kinderen aan de samenleving te bevorderen, kinderen een goede dagindeling te bieden, mogelijke achterstanden van kinderen weg te nemen en hun sociale competentie te vergroten”. Meer dan 50% van de gemeenten werkt aan de realisatie van brede scholen. Zie ook www.bredeschool.nl. Brede scholen geven dus bij uitstek vorm aan verbindingen op wijkniveau, met als doel – uiteindelijk – de zelfredzaamheid van de nu nog jonge inwoners (n hun ouders) te versterken. Daarnaast versterkt een netwerksamenwerking van Brede School – zoals we die in Steenwijkerland kennen - de sociale cohesie in en rondom onderwijs in een wijk of stad.

Wat is de rol van de gemeente op dit terrein (uitvoerend, stimulerend, regisserend)?

De rol van de gemeente is faciliterend.

Korte terugblik: wat hebben we bereikt van de ambities uit voorgaande beleidskaders en wat zijn onze belangrijkste wapenfeiten de afgelopen vier jaar?

In de gemeente zijn twee brede scholen namelijk de Brede School Stad Vollenhove en Brede School Steenwijk-West. In deze twee brede scholen werken samen: basisschool, kinderopvang en peuterspeelzaal. In Steenwijk-West aangevuld met CJG en Timpaan. Samen zorgen deze organisaties voor het opstellen en uitvoeren van een programma van activiteiten die bijdragen aan sociale cohesie, sociale competentie, sociale zelfredzaamheid, taalontwikkeling en participatie. Niet alleen van de kinderen, maar ook voor ouders en andere inwoners van de wijk. Deze activiteiten worden uitgevoerd in samenwerking met weer andere organisaties. Het betrekken van ouders en de buurt bij de activiteiten is een vast onderdeel. Voorbeelden van activiteiten die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd zijn: het vergroten taalvaardigheden van ouders via de methodiek ‘Taal is de sleutel tot groei’, activiteiten voor ouders met dreumessen, computerlessen voor ouders, (voorzichtige) verbreding van de Kanjermethodiek¹² naar de wijk en de organisaties van NT2-lessen op school. De gemeente draagt middels subsidie bij aan de coördinatie van de Brede Scholen.

Wat zijn de belangrijkste relevante ontwikkelingen die we voorzien voor de komende vier jaar?

De belangrijkste ontwikkeling ligt in dit beleidsplan besloten: de actieve vormgeving van verbindingen op wijkniveau. De brede scholen zullen in de nieuwe netwerken een logische plek moeten krijgen.

¹² De Kanjermethodiek is een methodiek om de sociaal-emotionele vaardigheden van kinderen te vergroten. Hij wordt op veel scholen toegepast, maar elementen ervan kunnen zeker ook in de wijk worden toegepast, waardoor er een eenduidige benadering van de kinderen ontstaat.

Tot welke uitdaging leiden deze ontwikkelingen?

- Benutten van de kansen van brede schoolnetwerksamenwerkingsvormen binnen het sociaal domein.
- Onderzoek wijst uit dat mensen die beperkingen hebben op gebied van taal behoren tot een kwetsbare groep in de samenleving. Door het vergroten van de taalvaardigheid van ouders, wordt bijgedragen aan participatie en re-integratie van ouders in een achterstandssituatie. Dat bevordert de taalontwikkeling van kinderen, maar meer nog dan dat draagt de taalontwikkeling van ouders bij aan het vergroten van de algemene kennis, contacten in de wijk en aandacht voor vrijwilligerswerk.
- De uitdaging is om de Brede Scholen als instrument in te blijven zetten om te komen tot een vangnet voor kwetsbare groepen en de zelfredzaamheid te vergroten.

7 Onderwijshuisvesting

Hoe past dit beleidsterrein in de algemene opdracht voor het sociaal domein? Wat is eventueel de wettelijke opdracht?

De overheid heeft de zorg voor het onderwijs grondwettelijk verankerd. In artikel 23 van de Grondwet staat dat het onderwijs een aanhoudende zorg is van de regering. Een deel van die zorg - namelijk de huisvesting van het onderwijs - is formeel neergelegd bij de lagere overheid, de gemeente. Deze gemeentelijke taak voor de onderwijshuisvesting is uitgewerkt in de onderwijswetgeving: Wet op het primair onderwijs, Wet op de expertisecentra en de Wet op het voortgezet onderwijs.

De gemeente draagt zorg voor de voorzieningen in de huisvesting voor alle scholen op het grondgebied van de gemeente. Dit is dwingend recht, wat betekent dat zij zich daar niet aan kan onttrekken. Deze zorgplicht geldt voor het basisonderwijs, speciaal basisonderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs.

De gemeente heeft geen taken in het middelbaar beroeps- en hoger onderwijs.

In het VNG rapport 'de lat omhoog' is de toekomst verkenning op onderwijshuisvesting gepresenteerd (september 2015). Hierin wordt aangegeven dat enkel de realisatie van de harde kant, de stenen, onvoldoende is om goed, modern en toekomstbestendig onderwijs voor alle kinderen te kunnen waarborgen. Kwalitatief goed onderwijs vraagt om meer dan alleen een schoolgebouw in de buurt, wijk of regio. Een goede samenwerking met andere disciplines vraagt om de (verdere) ontwikkeling van integraal beleid in het sociale domein.

Wat is de rol van de gemeente op dit terrein (uitvoerend, stimulerend, regisserend)?

De gemeente heeft in beginsel een faciliterende rol. De schoolbesturen zijn op het gebied van de huisvesting eerst aan zet. Uiteraard is het ook voor de gemeente van groot belang dat de kinderen kwalitatief goed onderwijs krijgen in geschikte huisvesting. De gemeente zoekt hierin verdergaande samenwerking met de schoolbesturen om dit doel te realiseren.

Korte terugblik: wat hebben we bereikt van de ambities uit voorgaande beleidskaders en wat zijn onze belangrijkste wapenfeiten de afgelopen vier jaar?

De gemeente is formeel verantwoordelijk voor de huisvesting van het onderwijs. Op het gebied van onderwijshuisvesting was geen vastgelegde visie. Voorheen is vooral ingestoken op de ontwikkeling van samenwerkingsscholen, mede in verband met de toenemende daling van het aantal leerlingen. De belangrijkste wapenfeiten van de afgelopen vier jaar zijn de ontwikkelingen van de fusieschool in Giethoorn en de samenwerkingsschool in de wijk De Gagels.

Wat zijn de belangrijkste relevante ontwikkelingen die we voorzien voor de komende vier jaar?

Op het gebied van onderwijs en de daarmee samenhangende huisvesting van het onderwijs gaan we de komende jaar in de gemeente Steenwijkerland vooral de volgende ontwikkelingen verder zien:

- Daling van het aantal leerlingen in de gemeente Steenwijkerland
- Toenemend aantal kleine scholen
- Verouderd vastgoed (schoolgebouwen)
- ICT ontwikkelingen in het onderwijs

- Duurzaamheid van een schoolgebouw en ook de bewustwording van de noodzaak van een gezonde en duurzame samenleving bij kinderen
- Harmonisatie en de ontwikkeling van integrale kindcentra
- Onderwijshuisvesting en de verbinding met het sociaal domein
- Verdergaande samenwerking in de regio op het gebied van onderwijshuisvesting
- Doordecentralisatie van de financiële middelen

Tot welke uitdaging leiden deze ontwikkelingen?

Bovenstaande vraagt om een “visie op onderwijshuisvesting”. Hiertoe is begin 2016 een aanzet gemaakt. De verdere uitwerking van de visie doen we in nauwe samenwerking met de betreffende schoolbesturen. Uitgangspunt daarbij is dat de gemeente Steenwijkerland staat voor duurzaam en toekomstbestendige onderwijshuisvesting voor alle kinderen binnen de gemeente. Er wordt gestreefd naar het realiseren van het op onderwijs afgestemde duurzame huisvesting, aansluitend bij onderwijskundige ontwikkelingen en gerelateerde voorzieningen in de omgeving, waarbij het kind centraal staat.

8 Voortijdig schoolverlaten (onderwijsachterstandenbeleid)

Hoe past dit beleidsterrein in de algemene opdracht voor het sociaal domein? Waar hebben we het eigenlijk over en wat is de wettelijke opdracht?

Het betreft een doorgaande lijn van jongeren in de leeftijd vanaf primaire onderwijs (11 jaar) tot 27 jaar waarbij het doel gericht is op het behalen van een startkwalificatie¹³ en wanneer dit niet mogelijk is zorg te dragen voor een volwaardige plaats in de maatschappij zodat deze jongeren als volwassenen meedoen in de maatschappij/ participeren. Met een startkwalificatie hebben jongeren een beter toekomstperspectief op de arbeidsmarkt en in de maatschappij¹⁴. Met andere woorden: het voorkomen van schooluitval draagt direct bij aan het vergroten van de kansen van jongvolwassenen om zelfstandig deel te kunnen nemen aan economisch en maatschappelijk verkeer.

De wettelijke opdracht RMC (regionaal meld en coördinatiepunt) wordt veranderd in 2016¹⁵. De nieuwe landelijke doelstelling die hierin wordt genoemd is: *“De urgentie om schooluitval aan te pakken blijft daarom onverminderd hoog. Ik moedig gemeenten, onderwijs en andere betrokken partijen aan de schooluitval nog verder terug te dringen. Daarom stel ik een nieuw, nog scherper doel: in 2021 mogen er maximaal 20.000 nieuwe voortijdig schoolverlaters per jaar zijn (gemeten over schooljaar ‘19/20)’*.”

De uitvoering van deze wet vindt plaats in nauwe samenwerking met de regio IJssel Vecht. VSV betreft voornamelijk jongeren die buiten de gemeente naar school gaan of gingen. Regionale afstemming is dan ook van groot belang om er voor te zorgen dat alle kinderen beeld zijn. Ook de afstemming met de arbeidsmarkt vergt een regionale aanpak.

De Participatiewet - ingevoerd 1 januari 2015 - draagt (onder meer) zorg voor verandering met betrekking tot de doelgroep jongeren met een arbeidsbeperking (voorheen Wajong via UWV) binnen de sluitende aanpak Wiedenmodel/Jongerenloket.

Wat is de rol van de gemeente op dit terrein (uitvoerend, stimulerend, regisserend)?

Momenteel ligt de rol van de gemeente op alle terreinen van uitvoering, stimulering tot regio. Waarbij opgemerkt dat de uitvoering van de Participatiewet bij de Intergemeentelijke Sociale Dienst ligt.

Korte terugblik: wat hebben we bereikt van de ambities uit voorgaande beleidskaders en wat zijn onze belangrijkste wapenfeiten de afgelopen vier jaar?

Sinds 2009 werken we in Steenwijkerland met het Wiedenmodel. Het Wiedenmodel is een sluitende aanpak voor jongeren 11-27 jaar. Het model is ontwikkeld met de intergemeentelijke sociale dienst (IGSD), leerplicht, UWV¹⁶ en met het RMC (Regionaal Meld- en Coördinatiepunt). De kracht is de

¹³ Een startkwalificatie is een diploma van de havo, het vwo, of het mbo niveau 2 of hoger.

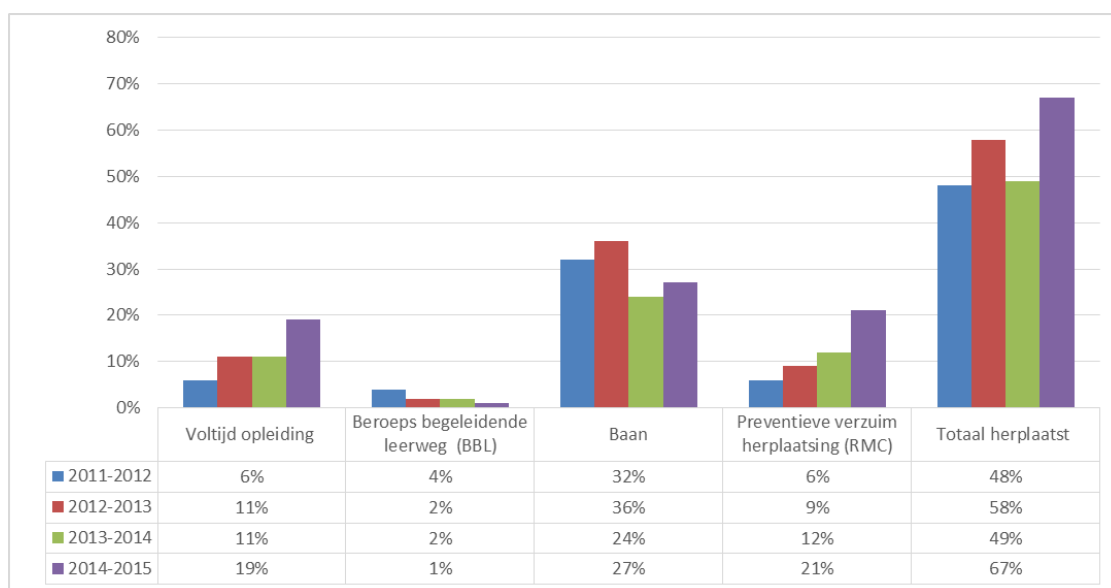
¹⁴ Levin, The payoff to investing in educational justice, 2009:38; Ecorys, Maatschappelijke kosten baten analyse vsv, 2009; CPB, De prijs van gelijke zorg, bij CPB policy brief 2013/01

¹⁵ Kamerbrief ministerie OCW van 16 februari 2016 Succesvolle aanpak voortijdig schoolverlaten krijgt een krachtig vervolg

¹⁶ Het UWV neemt vanaf 2014 niet meer direct deel aan het jongerenloket in verband met verhuizing naar Zwolle (opschaling arbeidsmarktregio)

integrale samenwerking tussen de bovengenoemde partijen met behoud van ieders eigen verantwoordelijkheid voor de werkprocessen. Het Wiedenmodel sluit aan bij het jongerenloket: een samenwerking tussen UWV*, IGSD en RMC. Jongeren van 18 – 27 jaar (met of zonder startkwalificatie) kunnen hier terecht met vragen, voor doorverwijzing of advies. Jongeren zonder startkwalificatie worden zoveel mogelijk toegeleid tot het (ver)volgen van een opleiding. Voor jongeren met startkwalificatie sturen we aan op structurele uitstroom doormiddel van maatwerktrajecten en helpen zo jeugdwerkloosheid te voorkomen. In de afgelopen jaren is dit model verfijnd en zeer succesvol geworden.

In de jaarrapportages van de afgelopen jaren is het totaal aantal herplaatsingen voor de gemeenten Steenwijkerland en Westerveld uitgewerkt. In onderstaande tabel zijn de resultaten in percentages van het totaal aantal in begeleiding genomen jongeren van dat jaar exclusief verhuizers, doorstromers en onterechte meldingen in beeld gebracht. In 2014-2015 gaat het om een aantal van 192 jongeren.

Naast lokale informatie en cijfers worden jaarlijks landelijk de resultaten van het RMC middels de effectrapportage in beeld gebracht.

Uit de landelijke cijfers¹⁷ blijkt dat nieuwe voortijdig schoolverlaters (doelgroep RMC 18-23 jaar) in de gemeente Steenwijkerland een percentage kent van 1,5% in 2013-2014. Het landelijke percentage is 1,9% en die van de RMC regio (IJssel- Vecht) is 1,4%.

Binnen de sluitende aanpak wordt vanaf 1 augustus 2015 gewerkt met een ander jongeren-volgsysteem (JVS). De invoering is gerealiseerd.

¹⁷ <http://www.vsvverkenner.nl/gemeente/1708/steenwijkerland/vergelijken/resultaten>

Wat zijn de belangrijkste relevante ontwikkelingen die we voorzien voor de komende vier jaar?

De ontwikkelingen in hoofdstuk 3 zijn direct van invloed op dit beleidsterrein, met name de steeds hogere eisen die in de samenleving worden gesteld. Hierdoor zal het naar verwachting voor jongeren lastiger worden om de startkwalificatie te behalen. Ook de invoering van de Jeugdwet en de Participatiewet zijn belangrijke veranderingen. Bij voortijdig schoolverlaten spelen regelmatig ook zorgvragen een rol. De toegang tot de Wajong is voor veel jongeren afgesloten.

Landelijk speelt voorts het voornemen om de financieringsstromen op het gebied van VSV te wijzigen. De budgetten zullen anders worden verdeeld tussen de samenwerkingsverbanden passend onderwijs en het RMC. Wat dit financieel betekent voor de gemeente Steenwijkerland, is nog niet bekend.

Daarnaast spelen er regionale ontwikkelingen die van invloed zijn op de lokale uitvoeringspraktijk. In februari 2016 heeft een verkennend onderzoek plaatsgevonden over de mogelijkheden van verder gaande regionale samenwerking¹⁸ RMC en LPA. Zo is er de noodzaak om VSV-ers op een gelijklopende wijze te registreren, zodat kinderen die buiten de eigen gemeente op school zitten goed in beeld blijven.

Tot welke uitdaging leiden deze ontwikkelingen?

De uitdaging is bovenal er voor blijven zorgen dat het aantal voortijdig schoolverlaters zo laag mogelijk is en schoolverlaters zo snel mogelijk terug leiden naar werk of school, waarbij de jongeren op het praktijkonderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs extra aandacht verdienen. Bovenal is het de komende jaren van belang om de aansluiting tussen onderwijs, werk en zorg stevig te versterken. De vorming van één toegangsteam biedt kansen om deze afstemming te versterken. Onderzocht moet worden hoe het huidige jongerenloket het best gepositioneerd kan worden in het gebiedsteam.

Andere uitdagingen betreffen het vinden van een goede balans tussen regionale en lokale uitvoering. Enerzijds is regionale samenwerking essentieel voor een goede aansluiting met werkgevers en om alle voortijdig schoolverlaters op tijd in beeld te krijgen. Anderzijds biedt lokale uitvoering veel kansen om de aansluiting tussen onderwijs, jeugdhulp en het voorliggend veld (sport, cultuur, jongerenwerk) goed vorm te geven.

Tot slot willen we graag meer inzicht in de tevredenheid van jongeren over de aanpak van voortijdig schoolverlaten.

¹⁸ DENSA 14 januari 2016: Verkenning verdergaande regionale samenwerking leerplicht en RMC door Lazlo van Donkelaar.

9 Laaggeletterdheid/ volwasseneducatie

Hoe past dit beleidsterrein in de algemene opdracht voor het sociaal domein? Waar hebben we het eigenlijk over en wat is de wettelijke opdracht?

Binnen het sociale domein is de aanpak van laaggeletterdheid een preventieve aanpak op het voorkomen van curatieve zorg en uitkeringsaanvragen. Investeren op laaggeletterdheid draagt bij aan maatschappelijke participatie, gezondheid en zelfredzaamheid.

1 op de 9 Nederlanders tussen de 16 en 65 jaar heeft moeite met lezen en schrijven. Dat maakt hen onnodig kwetsbaar in de samenleving en zorgt vaak voor schaamte, een slechtere gezondheid en minder kansen op de arbeidsmarkt. Veel van deze mensen vinden informatie over medicijnen vaak ingewikkeld, waardoor de kans groot is dat zij deze medicijnen verkeerd innemen. Of zij zijn niet in staat een sollicitatiebrief te schrijven of een vacaturetekst goed te lezen, waardoor zij moeilijk een baan kunnen vinden¹⁹.

Wettelijk kader en regionale afstemming

Het wettelijk kader voor laaggeletterdheid ligt besloten in de Wet Educatie Beroepsonderwijs (WEB). Sinds 1 januari 2015 keert het rijk de bijbehorende middelen aan de centrumgemeente. Daarvoor kreeg de gemeente ze rechtstreeks van het rijk Regionaal en lokaal zijn er afspraken en plannen gemaakt voor de inzet van de middelen en de verdeling over de regiogemeenten. De gemeente Steenwijkerland zet de middelen in voor de taalpuntdocent en koopt formele cursussen in bij de ROC's.

Het Rijk (ministerie SZW) heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd door het Actieplan laaggeletterdheid op te stellen en uit te voeren. Hiervoor heeft Stichting Lezen & Schrijven in 6 arbeidsmarktregio's, waaronder de arbeidsmarkt Regio IJsselvecht, gewerkt aan een infrastructuur Taal voor het Leven. Vanaf 2016 zijn drie ministeries (OCW, SZW en VWS) gezamenlijk gekomen met het actieplan: 'Tel mee met taal'.

Wat is de rol van de gemeente op dit terrein (uitvoerend, stimulerend, regisserend)?

Momenteel ligt de rol van de gemeente op alle terreinen van uitvoering, stimulering tot regie.

Korte terugblik: wat hebben we bereikt van de ambities uit voorgaande beleidskaders en wat zijn onze belangrijkste wapenfeiten de afgelopen vier jaar?

De gemeente Steenwijkerland heeft in 2014 het uitvoeringsprogramma laaggeletterdheid: 'Aanpakken van laaggeletterdheid = investeren in de toekomst' opgesteld en heeft hier vervolgens uitvoering aan gegeven. In dit uitvoeringsprogramma is het ambitieniveau hoog, namelijk: Het aantal laaggeletterden in Steenwijkerland blijven terugdringen. In eerste instantie met 15% in 2017 tot 3600 laaggeletterden. Dit komt neer op totaal 635, of wel jaarlijks ongeveer 160, minder laaggeletterden. Op 31-12-2015 is het aantal cursisten 113. Waarschijnlijk is de taakstelling van 3.600 té ambitieus²⁰. Niettemin blijven we ons inzetten de beoogde verlaging te halen. De ervaringen tot nog toe laten zien dat het lastig is de doelgroep te bereiken en toe te leiden naar de cursussen. De visie is dat geletterdheid een basisvoorwaarde is voor een gezonde en duurzame samenleving. Het gaat hierbij om alle laaggeletterde volwassenen in Steenwijkerland, autochtoon en allochtoon. Het is noodzakelijk

¹⁹ Uit Taal voor het leven januari 2016

²⁰ Dit aantal is gebaseerd op een schatting van het aantal laaggeletterden in Steenwijkerland. Het is onmogelijk om het aantal laaggeletterden in de gemeente direct in beeld te brengen.

om de aanpak van laaggeletterdheid te verankeren in de samenleving zodat huidige en nieuwe laaggeletterden gestimuleerd worden zich te ontwikkelen in hun taalvaardigheid.

In 2014 en 2015 zijn de volgende onderdelen gerealiseerd:

- Taalpunt is geopend op 12 september 2014.
- Promotieteam, bestaande uit vrijwilligers, is met ondersteuning van Stichting Lezen & Schrijven gestart.
- Uitvoering van formeel taalleren in de cursussen NT1 en NT2 in 2014 en 2015
- Uitvoering van informeel leren in de 1 op 1 begeleidingen tussen een cursist en geschoolde taalcoach, waaronder Taal voor Thuis door specifiek opgeleide taalcoaches.
- Een combinatie van formeel leren en informeel leren is de cursus binnen Stichting Kringloopwinkels Steenwijk e.o.. Door deze vorm en opzet zijn neven zaken zoals de intakeprocedure, de route van aan- en afmelden, verbinding met arbeidsmarkt (Werkervaringsplek (WEP), conversatiegroepen en spreekgroepen opgepakt.
- Verkenning op het gebied van de uitrol van het Taalpunt naar Vollenhove en het programma Taal is de Sleutel tot Groei.
- Het programma Taal voor Thuis is uitgevoerd in de Brede School Steenwijk-West in samenwerking met Stichting Lezen & Schrijven. Binnen de Brede School Steenwijk-West is gekozen om het programma te borgen.
- Uitvoering programma Taal is de Sleutel tot Groei in de Brede School Steenwijk-West.
- In de week van laaggeletterdheid zijn verschillende activiteiten uitgevoerd bijvoorbeeld: taalcafé en promotie tijdens kopje cultuur.
- De taalmeter is op diverse plaatsen ingezet waaronder de Intergemeentelijke Sociale Dienst en Kringloopwinkels Steenwijk e.o.
- Taalbrochure taalprogramma's 0-8 jaar is uitgegeven © vanuit het actieplan Tel mee met Taal valt dit onder de actielijn leesbevordering.

Naast deze successen zijn er een aantal ontstane knelpunten opgelost. Het gaat daarbij om:

- Wisseling van taalpuntdocent/coördinator
- Wisseling van voorzitter werkgroep laaggeletterdheid en promotie team
- Wisseling regio coördinator Stichting lezen en schrijven.

Samengevat: Er is een enorme bloem gaan bloeien. Het is nu tijd om die bloem een goede bodem en steun te geven, zodat die bloem kan doorbloeien en vruchten blijft voortbrengen.

Stand van zaken in januari 2016:

115 cursisten nemen deel aan informeel en/of formeel leren / 38 nieuwe intakes vanaf juni 2015 / 50 taalcoaches / 4 formele cursussen

Wat zijn de belangrijkste relevante ontwikkelingen die we voorzien voor de komende vier jaar.

De ontwikkelingen in hoofdstuk 3 zijn direct van invloed op dit beleidsterrein, met name de steeds hogere eisen die in de samenleving worden gesteld. Laaggeletterdheid zal in de toekomst meer nog dan nu de deelname aan de samenleving belemmeren. Hetzelfde geldt overigens voor laaggecijferdheid.

Een andere belangrijke ontwikkeling is het rijksvoornemen om de middelen in de toekomst toe te voegen aan de algemene uitkering, waardoor de gemeente ze weer rechtstreeks ontvangt. Dit betekent een vergroting van de beleidsvrijheid van de gemeente en derhalve meer mogelijkheden voor maatwerk. Regionale samenwerking kan van meerwaarde zijn als het gaat om de aansluiting met werkgevers.

De toekomstige inzet op het versterken van verbindingen (zie transformatielijn 'verbindingen') biedt kansen om de signalering van laaggeletterdheid en de toeleiding naar taalaanbod te versterken.

Tot welke uitdaging leiden deze ontwikkelingen?

De uitdaging ligt vooral besloten in:

- het versterken van de signalering van laaggeletterden en de toeleiding naar taalaanbod, onder meer door het verstrekken van de samenwerking met arbeid en onderwijs als vinden en leerplaats;
- versterken van de toeleiding naar taalaanbod
- vergroten van het inzicht in de effectiviteit van het bestaande aanbod
- vergroten van het inzicht in de klanttevredenheid van deelnemers aan het taalaanbod
- terugdringen laaggecijferdheid.

10 Welzijn

Hoe past dit beleidsterrein in de algemene opdracht voor het sociaal domein? Wat is de wettelijke opdracht?

De opdracht van welzijn is het ondersteunen van mensen bij zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie, vanuit eigen kracht en met inzet van de omgeving; het stimuleren van actief burgerschap en verbindingen leggen tussen vrijwilligers en burgers, tussen informele en formele netwerken, tussen professionals in eerste en tweede lijn en hulp bieden of inschakelen als zelfredzaamheid ontbreekt. Deze opdracht naadloos aan bij onze wettelijke opdracht in het sociaal domein, in het bijzonder de Wmo.

Korte terugblik: wat hebben we bereikt van de ambities van voorgaande beleidskaders en wat zijn onze belangrijkste wapenfeiten de afgelopen vier jaar?

Het welzijnsbeleid wordt in Steenwijkerland voor een groot deel uitgevoerd door Timpaan Welzijn. Bij Timpaan zijn o.m. de volgende taken belegd: de ondersteuning vrijwillige inzet en participatie van inwoners in wijken en kernen; de ondersteuning van vrijwilligers(werk); jongerenwerk (zie ook p. 77) en inburgering van nieuwkomers. De ondersteuning van vrijwilligers heeft zich de laatste jaren doorontwikkeld van structurele aanwezigheid van een professional bij activiteiten naar tijdelijke ondersteuning en een vangnetfunctie voor vrijwilligers(groepen). Naast continuering van de basistaken zijn er de afgelopen jaren nieuwe projecten opgezet op het terrein van schuldhulpverlening, participatie en maatschappelijke stage. De ondersteuning van mantelzorgers en zorgvrijwilligers wordt uitgevoerd door het Mantelzorgnetwerk Steenwijkerland. Dit netwerk heeft het aantal ingeschreven mantelzorgers gestaag zien groeien, evenals het aantal verbonden zorgpartijen.

Om haar wettelijk taak in het sociaal domein uit te voeren, met name op het gebied van samenleving, vrijwilligers en ondersteuning, heeft de gemeente met bovengenoemde organisaties een subsidierelatie. Hierbij wordt koers, de rol en activiteiten periodiek afgestemd.

Wat zijn de belangrijkste relevante ontwikkelingen die we voorzien voor de komende vier jaar?

Vernieuwing en transformatie in het maatschappelijk domein betekent ook een andere rol van maatschappelijke instellingen en inwoners. 'Welzijnsfuncties' worden niet alleen uitgevoerd door een welzijnsorganisatie, maar ook door de vele informele verbanden en vrijwilligersorganisaties, ouderenbonden, GGZ steunpunten, kerken etc. En door professionele organisaties als zorginstellingen, woningbouwcorporaties en scholen etc. De grenzen tussen formele en informele organisaties in welzijn, wonen, zorg, werk en onderwijs wijzigen. Dit vraagt om een nieuwe lokaal samenspel, nieuwe verhoudingen en werkwijzen en kan niet los gezien worden van bijvoorbeeld de ontwikkeling naar integrale gebiedsteams.

Tot welke uitdaging leiden deze ontwikkelingen?

De transformatie vraagt om heroverweging van de visie op welzijn en de invulling van welzijnstaken. Er zijn (andere) benaderingen nodig die uitgaan van een andere verantwoordelijkheidsverdeling (meer eigen kracht en verantwoordelijkheid van inwoners) en die met minder kosten tot andere en betere resultaten leiden. De rol van welzijn zal dan ook worden herijkt en geherdefinieerd, zodanig dat dit optimaal aansluit bij het beleid in het hele sociaal domein.

11 Jongerenwerk

Hoe past jongerenwerk binnen opdracht sociaal domein?

Het hebben van jongerenwerk is geen doel, maar een middel voor vroegsignalering en het doen van lichte preventieve interventies op groepen jongeren en soms op individuen. Een deel van de jongeren groeit niet op vanuit een gezonde veilige thuisbasis. In de puberteit ontstaat er sowieso vaak een verwijdering van het thuisfront tijdens de zoektocht naar de eigen identiteit en spelen groepsdruk en onzekerheid een grote rol. Jongeren staan in deze fase ook open voor experimenteren met (risicovol)gedrag.

Door de aanwezigheid van jongerenwerk op straat, school, het jongerencentrum de Buze, maar ook steeds meer op social media wordt er contact gelegd met deze kwetsbare jongeren en is er (deels) zicht op wat er speelt en op (groepen) jongeren die de verkeerde kant op gaan. Behalve signalering kan jongerenwerk zelf door middel van gesprekken lichte interventies plegen of toeleiden naar zorg.

Wij faciliteren jongerenwerk van Timpaan door middel van subsidie.

Korte terugblik

De afgelopen jaren zijn hanggroepen nauwlettend gevolgd en zijn er succesvolle interventies gepleegd op groepen die overlast gevend waren. Op dit moment hebben wij geen overlastgevende hanggroepen. Echter op het moment dat deze wel weer ontstaan, is interventie vanuit jongerenwerk de eerste insteek en pas als dat niet lukt, wordt handhaving/politie hiervoor ingezet.

Daarnaast is er de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in een plek voor de jeugd. Het jeugdhonk Oldemarkt is vernieuwd en de Buze is verbouwd. Hiermee is er ook een alternatieve plek voor jongeren in Oldemarkt en Steenwijk (de plaatsen waar het meeste jeugdoverlast ervaren wordt in de afgelopen jaren).

Verder ondersteunt en stimuleert jongerenwerk mensen die iets willen betekenen voor jongeren. Zo draaien er in een aantal kernen met vrijwilligerswerk speciale meidengroepen of zijn er activiteitencommissies ontstaan.

Belangrijkste ontwikkelingen

Preventie wordt steeds belangrijker. Vroegtijdig ingrijpen voorkomt verergering van problematiek en maakt dat lichte interventies nog effectief zijn. Vroegsignalering is hierin essentieel. Jongerenwerk zit nog voor de toegang en veel van wat zij doen is niet duidelijk zichtbaar of meetbaar. Jongerenwerk moet zich goed positioneren in het de veranderde zorgveld en het zorgveld goed overzien.

Daarnaast wordt het steeds lastiger de kwetsbare jeugd te vinden. Het fenomeen 'hangjeugd' loopt terug. Jongeren hangen steeds minder op straat, maar zwerven tegenwoordig rond in de digitale wereld. Daar zijn ze veel lastiger te vinden en te bereiken. Jongerenwerk moet vernieuwen en vindingrijk zijn om haar doelgroep te blijven vinden.

12 Armoedebestrijding (minimabeleid en schuldhulpverlening)

Hoe past dit beleidsterrein in de algemene opdracht voor het sociaal domein? Wat is eventueel de wettelijke opdracht?

De algemene opdracht voor het sociaal domein - het vergroten van zelfredzaamheid en het effectiever en efficiënter organiseren van het vangnet- kan ook toegepast worden binnen het beleidsterrein van de armoedebestrijding. Sterker nog hier zijn al aanzetten toe gedaan. Zo wordt bij de schuldhulpverlening al nadrukkelijk gekeken naar de eigen kracht en het opnieuw weer (financieel) zelfredzaam worden van cliënten. Ook wordt hierbij al gebruik gemaakt van de inzet van vrijwilligers. Naast een inhoudelijk argument speelt ook het financieel belang, namelijk een teruglopend budget voor schuldhulpverlening, hierin een rol.

Wat is de rol van de gemeente op dit terrein (uitvoerend, stimulerend, regisserend)

De IGSD is de uitvoeringsorganisatie voor zowel het minimabeleid als de schuldhulpverlening (integrale toegangspoort) binnen de kaders zoals die door de raad zijn vastgesteld. De gemeente voert nog een regierol die zich gemanifesteerd heeft in de organisatie van een ketenoverleg armoedebestrijding. Zowel professionele- als vrijwilligersorganisaties zetten zich gezamenlijk in om meer afstemming en hulp te kunnen bieden aan mensen die een beroep moeten doen op het gemeentelijk vangnet. De uitvoering van het minimabeleid is een wettelijke taak die opgenomen is in de Participatiewet.

Korte terugblik: wat hebben we bereikt van de ambities uit voorgaande beleidskaders en wat zijn onze belangrijkste wapenfeiten de afgelopen vier jaar?

We hebben de afgelopen jaren met ons minimabeleid ('Iedereen aan Boord') en schuldhulpverlening erop ingezet dat iedereen zoveel mogelijk mee kon doen aan de samenleving. Dit door financiële ondersteuning bij o.a. sociaal en culturele activiteiten en via het jeugd-sportfonds en de bijzondere bijstand. Ditzelfde geldt voor deelname aan het peuterspeelzaalwerk en het volgen van voortgezet onderwijs waar extra ondersteuning wordt geboden voor mensen op bijstandsniveau. Bij de schuldhulpverlening is de nadruk meer komen te liggen op de integrale benadering van deze problematiek. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn een actieve opstelling van de schuldenaar, uitgaan van eigen kracht en de sociale omgeving en de inzet wordt afgestemd op de regelbaarheid van de schuldenaar en schuldsituatie. Preventie, zowel vooraf als achteraf, speelt hierin een grote rol.

Wat zijn de belangrijkste relevante ontwikkelingen die we voorzien voor de komende vier jaar?

Onder druk van demografische ontwikkelingen, een relatief hoge werkloosheid binnen onze gemeente en een hoog WWB bestand is de verwachting dat het beroep op het vangnet nog eerder toe dan af zal nemen.

Tot welke uitdaging leiden deze ontwikkelingen?

Om tot een effectiever en efficiënter vangnet te komen zal nog meer ingezet moeten worden op preventie zowel aan de voorkant (vroegsignalering) als aan de achterkant (nazorg). Het vangnet van de sociale zekerheid zal nog meer activerend ingezet moeten worden, waarbij uitstroom naar betaald werk primair is en een tegenprestatie gevraagd wordt voor de categorie met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

13 Gezondheidsbeleid

Hoe past dit beleidsterrein in de algemene opdracht voor het sociaal domein? Wat is eventueel de wettelijke opdracht?

Gezondheid en welbevinden, het bevorderen van een gezonde levensstijl en het voorkomen/ uitstellen van ziekte draagt bij aan de zelfredzaamheid van onze inwoners. Gezondheid draagt bij aan betere schoolprestaties en (werk)participatie. Gezonde burgers kunnen zorgen voor zichzelf, anderen, hun buurt en gemeente. Het gezondheidsbeleid in de gemeente draagt hieraan bij. Het is gericht op preventie, voorlichting en advies, ontwikkeling en monitoring.

De publieke gezondheidszorg wordt in de Wet publieke gezondheid (Wpg) omschreven als 'gezondheidsbevorderende maatregelen voor de bevolking of specifieke groepen daaruit, waaronder begrepen het voorkomen en het vroegtijdig opsporen van ziekten'. De Wpg is vooral gericht op het bevorderen van algemene gezondheid en het voorkomen van ziekten bij risicogroepen.

Wat is de rol van de gemeente op dit terrein?

Publieke gezondheid is op grond van de Wpg een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeenten, GGD-en en het rijk. Zij vervullen elk zowel eigen als complementaire taken.

De rol van de gemeente is om preventieve maatregelen te nemen om de gezondheid van haar inwoners te beschermen en te bevorderen. Dit doet de gemeente door zorg te dragen voor het uitvoeren van de wettelijk verplichte taken op het gebied van publieke gezondheid, infectieziektebestrijding en jeugdgezondheidszorg. De GGD IJsselland voert deze taken uit met uitzondering van de jeugdgezondheidszorg van 0-4 jaar, die belegd is bij ZONL (zie ook Jeugdgezondheidszorg, p. 81)

Daarnaast ligt er een uitdaging in het afstemmen van gemeentelijk gefinancierde, gezondheid bevorderende maatregelen met preventieve en curatieve activiteiten in de eerste lijn. Dit is een gedeelde verantwoordelijkheid van gemeente, zorgaanbieders en zorgverzekeraar

Korte terugblik: wat hebben we bereikt van de ambities van voorgaande beleidskaders en wat zijn onze belangrijkste wapenfeiten de afgelopen vier jaar?

Naast de uitvoering van wettelijke taken op het gebied van publieke gezondheid, is in de lokale gezondheidsagenda (2014-2018) gekozen voor inzet op preventie. Zo is een breed sportstimuleringsprogramma uitgevoerd (zie p. 83 e.v.) en een uitvoeringsprogramma jeugd en alcohol. Ook investeren in preventieve geestelijke gezondheidszorg is van belang. Dit draagt bij aan het voorkomen van zwaardere zorg en hulpverlening. De stichting Mindfit ontvangt hiervoor subsidie van de gemeente en heeft een breed preventief aanbod toegankelijk voor alle inwoners.

Wat zijn de belangrijkste relevante ontwikkelingen die we voorzien voor de komende vier jaar?

Recent is landelijk het begrip *positieve gezondheid* geïntroduceerd en omarmd door het rijk en de GGD'en. Positieve gezondheid wordt gedefinieerd als '*het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven*'. Doordat in deze definitie de nadruk ligt op veerkracht en eigen regie, voelen inwoners zich in hun kracht aangesproken en niet uitsluitend benaderd als zieke. Voor deze groep zijn sociale participatie en zingeving minstens zo belangrijk als aandacht voor hun fysieke klachten. Naast een brede kijk op

gezondheid staat in deze definitie het perspectief van de inwoner centraal en niet dat van de hulpverlener.

Dit nieuwe begrip van gezondheid sluit aan bij de integrale benadering in het sociaal domein. Alle levensdomeinen spelen een rol bij zelfredzaamheid en kwaliteit van leven.

Leefstijl en gezondheidstoestand worden grotendeels bepaald door sociaaleconomische status. Sociaaleconomische status (ses) wordt bepaald door verschillende factoren, zoals inkomen, beroepsniveau en opleidingsniveau. Mensen met een lage ses hebben een minder goede levensverwachting door een ongezondere leefstijl. De gezonde levensverwachting is hoger naarmate het inkomen hoger is. De verschillen zijn het grootst bij de 'als goed ervaren gezondheid'. Mannen in de hoogste inkomensklasse leven gemiddeld 17,9 jaar langer in een 'als goed ervaren gezondheid' dan mannen in de laagste inkomensklasse.

Tot welke uitdaging leiden deze ontwikkelingen?

De uitdaging voor de komende jaren is te zorgen voor een goede verbinding van publieke gezondheid, zorg en sociaal domein in de wijk. Dit zal ook een belangrijk element zijn in de nieuwe lokale gezondheidsnota.

14 Jeugdgezondheidszorg

Hoe past dit beleidsterrein in de algemene opdracht voor het sociaal domein? Waar hebben we het over en wat is de wettelijke opdracht?

De gemeente is in het kader van de Wet Publieke Gezondheid verantwoordelijk voor de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg (jgz) 0- 19 jaar. Per 1 januari 2015 heeft er een aanpassing in de wet plaats gevonden: “het gewijzigd basistakenpakket jgz”. Niet dat deze drastisch veranderd is maar zo past deze beter bij de veranderingen die er aanpalend hebben plaats gevonden (bv jeugdwet). De jeugdgezondheidszorg is een collectieve voorziening en de gemeente dient deze uit te (laten) voeren. De jgz is voorliggend voor de curatieve gezondheidszorg alsmede voor de jeugdhulp zoals bedoeld in de Jeugdwet.

Wat is de rol van de gemeente op dit terrein (uitvoerend, stimulerend, regisserend)

De gemeente is eindverantwoordelijk voor de jeugdgezondheidszorg. De uitvoering hiervan is belegd bij de “eigen” GGD IJsselland. Via de gemeenschappelijke regeling is de gemeente ook zelf bestuurlijk verantwoordelijk voor de activiteiten. Hiermee worden de (beleids)kaders en middelen ook door de gemeenten zelf vastgesteld. Met de aanbieder van de jgz 0-4 (Thuiszorgorganisatie) is er een opdrachtstructuur. De gemeente treedt regisserend en stimulerend op als het gaat om de doorontwikkeling van de jgz en de lokale samenhang en afstemming nu de gemeente meer verantwoordelijkheid heeft gekregen binnen het sociaal domein (zoals de jeugdwet).

Korte terugblik: wat hebben we bereikt van de ambities uit voorgaande beleidskaders en wat zijn onze belangrijkste wapenfeiten de afgelopen vier jaar?

Wapenfeiten

De jeugdgezondheidszorg valt onder de Wet Publieke Gezondheid. In Steenwijkerland wordt de jgz 0-4 uitgevoerd door Zorggroep Oude en Nieuwe Land en voor de kinderen van 4 tot 19 door de GGD IJsselland waarvoor een gemeenschappelijke regeling geldt. Door uitvoering van de jeugdgezondheidszorg worden alle kinderen op de daarvoor geëigende momenten gezien, krijgen de nodige vaccinaties, worden de nodige adviezen verstrekt en kunnen vragen van ouders beantwoord worden. Zo nodig wordt doorverwezen naar derden. De jgz zet in op primaire preventie en signalering voor alle kinderen. Deze activiteiten zijn breed uitgevoerd en het bereik van kinderen door de jeugdgezondheidszorg in Steenwijkerland is uitzonderlijk hoog (bijna 100%).

Een pilot “invulling extra contactmoment adolescenten” is uitgevoerd en op basis hiervan is besloten deze aanpak structureel te gaan invoeren. Hiervoor zijn middelen door het Rijk beschikbaar gesteld (Preventie leefstijl Adolescenten: PLA). Met deze aanpak is het tegelijkertijd mogelijk ook monitorinformatie te verzamelen rond de doelgroep 14 jarigen en de signalen per school. Dit biedt mogelijkheden om in de toekomst gericht activiteiten in te zetten in het kader van (selectieve) preventie.

In het CJG werken partners samen op gebied van Jeugdhulp en jeugdgezondheidszorg. De drie inlooppunten van het CJG zijn ook gehuisvest op drie locaties waar ook consultatiebureaus jgz worden gehouden. Voor de jgz 0-4 jarigen geldt dat zij deelnemen als kernpartner in het CJG en voor de jgz 4-18 gaat het om samenwerkingspartnerschap.

De jeugdgezondheidsorganisaties werken met een digitaal elektronisch kinddossier. Voor de implementatie hiervan waren eerder extra middelen beschikbaar gesteld (2011 t/m 2015) door het ministerie van VWS. Dit om zicht op de doorgaande lijn 0-18 jaar te verbeteren. Op de koppeling met het landelijk Schakelpunt na (LSP) is dit gehele traject digitalisering bij beide jgz organisaties gerealiseerd. Met dit systeem kan ook de overdracht tussen Zorggroep Oude en Nieuwe Land naar de GGD op een goede manier plaats vinden. Met invoering van het digitaal kind dossier ontstaat ook de mogelijkheid monitorgegevens te genereren voor beleid jgz.

De jeugdgezondheidszorg 0- 4 speelt een belangrijke rol bij signalering en toeleiding VVE en Kind in de Kern voorschoolse voorzieningen. In het kader van maatwerkactiviteiten werden door de jgz organisaties een aantal specifieke activiteiten vanuit risicogerichte preventie voor bepaalde kwetsbare oudergroepen (zoals stevig ouderschap e.d.)

Wat zijn de belangrijkste relevante ontwikkelingen die we voorzien voor de komende vier jaar.

Alhoewel de jeugdgezondheidszorg valt onder het staand beleid zal de uitvoering ervan zich door ontwikkelen uitgaande van de nieuwe kaders en maatschappelijke ontwikkelingen. Door de aanbevelingen van de commissie Winter en de daaruit voortvloeiende aanpassingen in het basistakenpakket wordt aan uitvoeringsorganisaties jgz meer ruimte geboden hier wat flexibeler vorm aan te geven.

Tot welke uitdaging leiden deze ontwikkelingen?

Door het bestuur van de GGD is een masterplan jeugdgezondheidszorg vastgesteld ('samen naar een toekomstbestendige JGZ IJsselland'). Hierin wordt het fundament gelegd voor een toekomst gerichte, integrale jeugdgezondheidszorg in IJsselland. Dit legt een basis voor het moderniseren van de jeugdgezondheidszorg. De uitdaging is om een nieuw evenwicht te ontwikkelen tussen de vier kerntaken:

- gezondheidsbevordering en opvoedondersteuning;
- basiszorg JGZ (signaleren, adviseren, verwijzen);
- coördinatie en vangnet;
- monitoren risicogroepen, beleidsadvisering.

En daarbij uit te gaan van de twee uitdagingen van het beleidsplan van de gemeente:

1. er voor zorgen dat de zelfredzaamheid wordt vergroot;
2. zorgen voor een effectieve en efficiënte vangnetfunctie wanneer nodig.

Goede samenwerking en afstemming met andere spelers die op dit gebied of aanpalend een rol vervullen (bijvoorbeeld in het kader van de jeugdwet) is van uitermate groot belang. De uitdaging van de gemeente is om hier regie op te voeren zodat er vanuit het vastgestelde beleid efficiënt en effectief gewerkt wordt waarbij er duidelijkheid is over de verschillende rollen en verantwoordelijkheden.

15 Sport en bewegen

Hoe past dit beleidsterrein in de algemene opdracht voor het sociaal domein? Waar hebben we het over en wat is de wettelijke opdracht?

Meedoen in de samenleving, participatie, draagt bij aan het welzijn en welbevinden van inwoners.

Het gevoel van nuttig zijn, er toe doen en van waarde zijn, geeft mensen veerkracht en draagt bij aan het vermogen om problemen op verschillende levensdomeinen aan te gaan. Niet meedoen heeft invloed op alle facetten van het leven. Het heeft een psychisch effect en daardoor zal het van invloed zijn op relaties, opvoeden, gezondheid, verschraving van het sociaal netwerk etc.

Met de komst van de drie decentralisaties zijn verantwoordelijkheden overgeheveld naar gemeenten.

De aanpak om meer integraal en efficiënt problemen aan te pakken is overwegend zorg gerelateerd.

Om ook te bereiken dat de kracht van de samenleving optimaal benut wordt en op een positieve manier wordt aangesproken is sport en bewegen (net als cultuur) een aantrekkelijk domein. Binnen de sport ontmoeten allerlei mensen elkaar ongeacht achtergrond, opleidingsniveau of status maar juist op basis van gedeelde interesses en passie. Men doet dit vanuit een intrinsieke motivatie en dat is een krachtig gegeven. Samen bewegen, samen sport beleven is wat hun hart doet kloppen en waar ze een gelukkig energiek gevoel van krijgen.

Mensen zijn vaak jaren lid van verenigingen en versterken hiermee onbewust hun sociale netwerk. Dit onbewuste is de kracht. De opbouw van het sociale netwerk is geen proces dat door professionals in gang gezet wordt maar komt uit de energie en interesse van mensen zelf. De insteek wordt niet het probleem dat de inwoner ervaart, maar juist de passie of interesse wordt de sleutel tot het vergroten van het sociale netwerk en de veerkracht van de inwoner. Dit wordt bereikt door deelname aan een vereniging of het verrichten van vrijwilligerswerk. De sportwereld is per slot van rekening een van de grootste vrijwilligersbolwerken van ons land. Kortom een aantrekkelijk domein om te benutten om mensen zo lang mogelijk zo krachtig en zelfstandig mogelijk te laten functioneren.

Daarnaast heeft sport en bewegen meer positieve waarden. Zo levert bewegen een belangrijke bijdrage aan het vergroten van gezondheid. Met een goede gezondheid kunnen kinderen zich optimaal ontwikkelen (op school en in hun sociale netwerk), kunnen volwassenen deelnemen aan de maatschappij via werk en sociale contacten en wordt de zelfredzaamheid van ouderen optimaal behouden. Daarmee levert een stimuleringsbeleid sport en bewegen ook een substantiële bijdrage aan het voorkomen van stijging individuele en collectieve zorgkosten. Ook om die redenen streven we naar een hoge sportieve participatie in welke vorm dan ook.

Er bestaat geen wettelijk kader voor gemeentelijk sport en beweegbeleid maar een prominent wenselijk kader. De gemeente Steenwijkerland werkt al geruime tijd aan het verhogen van de sportparticipatie en daarmee bevorderen van een gezonde leefstijl onder een zo groot mogelijk deel van de bevolking met extra specifieke aandacht voor kwetsbare groepen/individuen.

Sport en beweegbeleid in Steenwijkerland draagt in dit kader bij aan:

- Verbetering gezondheid en vitaliteit, versterking zelfredzaamheid, participatie en activering,
- Verbetering leefbaarheid van wijken en kernen, versterking sociale cohesie, voorkomen eenzaamheid,
- Persoonlijke ontwikkeling, cognitieve ontwikkeling, gezond opgroeien.

Rol van de gemeente op dit terrein.

De gemeente is faciliterend en verbindend (makelen en schakelen) en streeft naar een beleid waarin de toegankelijkheid van sport en recreatieve voorzieningen en specifiek laagdrempelig beweeg-aanbod

groot is (maatwerk). De gemeente wil dat het maken van gezonde keuzes aantrekkelijk en eenvoudig wordt.

Rollen die zijn te onderscheiden:

- Faciliteren – d.m.v. inrichting openbare ruimte, realisatie en beheer veilige en aantrekkelijke accommodaties, subsidies sportverenigingen en levering expertise/ondersteuning.
- Stimuleren – stimuleringsbeleid door inzet van beweegteam, ondersteuning van sportaanbieders/sportverenigingen en vrijwilligers in vitale dorpen en gezonde wijken, expertise en verstrekken (project)subsidies.
- Verbinden – organiseren logische lokale coalities rondom thema's sport, bewegen en gezondheid.

Wat hebben we bereikt van de ambities uit voorgaande beleidskaders?

Het sportstimuleringsprogramma 2014-2016: -Steeds meer in beweging; een vitaal Steenwijkerland-, heeft er toe geleid dat we met de inzet van financiële middelen en kennis/expertise van het beweegteam plus inzet externe projectpartners voor veel inwoners gezonde keuzes gemakkelijker hebben gemaakt.

Belangrijkste wapenfeiten:

Versterken van maatschappelijke cohesie en een impuls aan de sportiviteit, zelfredzaamheid en gezondheid door het realiseren van vitale dorpen en wijken.

de realisatie van 4 vitale dorpen met een bereik van circa 12.500 inwoners en 3 sportieve- en gezonde wijken met een bereik van circa 3900 inwoners. Woongebieden waarbij de organisatie en de borging van gezonde en sportieve projecten tot de verantwoordelijkheid behoort van de inwoners. Accenten op stimuleren gezonde keuzes, participatie, preventie en betrokkenheid. Kaders: sport, bewegen en cultuur, door en voor het dorp. Veel nieuwe initiatieven, activiteiten, projecten, nieuwe samenwerkingsverbanden en groei in betrokkenheid inwoners bij hun eigen buurt/dorp.

Het vergroten van maatschappelijke kansen bij werkzoekenden door versterking van gezondheid en vitaliteit.

- Bewegen naar werk met het Sport-Plus-programma. Het verbeteren van arbeidscompetenties bij werkzoekenden door middel van sport en gezonde leefstijlthema's. Re-integratie van 35 werkzoekenden naar werk/vrijwilligerswerk.

Het verbeteren van de motorische, sociale en/of cognitieve vaardigheden bij kinderen door sport en bewegen.

- Gymkids, realisatie van een verantwoord beweegaanbod voor 100% van de peuters van alle peuterspeelzalen als structurele aanpak binnen het beleid voorschoolse educatie. 450 peuterdeelnames, 150 uitgereikte beweegdiploma's. Daarnaast 26 geschoolde peuterspeelzaalleidsters = 100%.
- 30 jongeren met ASS beperking toeleiding naar reguliere sportaanbieder.
- 5 scholen en kinderopvanginstellingen kwaliteitsimpuls bewegingsonderwijs.
- 400 deelnames kennismaken met sport; Activity4Kids.
- 25 ondersteuningstrajecten sportverenigingen.
- 7 kleine kernen vergroten sportaanbod; Be Active After School (BAAS)
- MRT en Club Extra, sportaanbod voor kinderen met een motorische beperking, wekelijks 40 deelnemers, met een wachtlijst voor het aanbod in Steenwijk.

Het bevorderen van participatie door het wegnemen van financiële belemmeringen om te sporten.

- Door inzet van het Jeugd sportfonds, zijn 104 kinderen uit armoedegezinnen gaan sporten bij een erkende sportaanbieder.

Wat zijn de belangrijkste relevante ontwikkelingen die we voorzien voor de komende vier jaar?

- Waarde van inzet van sport en bewegen als middel voor maatschappelijke vraagstukken binnen het sociaal domein zal stijgen.
- Stijgende maatschappelijke aandacht voor de (vermeende) effecten van gezonde leefstijlthema's sport, bewegen en voeding.
- Sport-inclusief denken zal meer en meer voet aan de grond krijgen.
- Meer accent op kwetsbaren i.p.v. stimulering sportdeelname voor iedereen;
- Meerdere sportaanbieders, ook de niet traditionele sportaanbieders, zullen een plaats veroveren bij de verdeling van middelen om preventiedoelen te bereiken met het middel sport en bewegen.
- Accent verplaatst zich naar begrip positieve gezondheid: wat is mogelijk, wat kan wel; sport en bewegen als positief beladen preventief middel. Verwacht effect: vermindering zorgbehoefte, waardoor kostenbesparing reëel lijkt.
- Positief effect van sport en bewegen maar ook van cultuur op de cognitieve ontwikkeling bij kinderen en op de verbetering/verlenging "denkkracht" bij kwetsbare ouderen (licht dementerenden)
- Als vaste waarde bij de motorische en cognitieve ontwikkeling van kinderen; meer aandacht voor kwaliteit en frequentie beweeglessen in het onderwijs (binnen en buitenschools)
- Erkenning en inzet sportverenigingen met z'n maatschappelijke waarde als groot vrijwilligersbolwerk,
- sport beweegt naar werk; sport als middel voor re-integratie wordt gewaardeerde en erkende interventie.

Tot welke uitdaging leiden deze ontwikkelingen?

De grootse uitdaging wordt om zowel inhoudelijk als financieel, sport en beweegexpertise zo veel mogelijk te laten aansluiten bij de doelstellingen en richting van het sociaal domeinbeleid. Waar en voor wie kan het middel sport en bewegen een bijdrage leveren aan oplossingen in het sociale domein.

Uitdaging is om in de komende jaren sport-inclusief denken te verspreiden. De inhoudelijke waarde van sport en beweegaanbod aan te tonen als onderdeel van een bredere aanpak. Dit vereist nog meer samenwerken met de partners in het sociale domein, zoals zorgpartners, cultuurpartners, buurt en wijkorganisaties, arbeidsmarktpartijen, onderwijs, (sport)aanbieders, zorgverzekeraars en lokale MKB-ondernemers. Sportaanbieders zullen worden gestimuleerd om een belangrijke partner te worden bij het bevorderen van de gezondheid en participatie van inwoners en specifieke kwetsbare groepen op lokaal niveau. Daarnaast wordt het een uitdaging om sport en beweegprogramma's als verantwoorde aanpak binnen de inkoopafspraken/contracten een plek te laten verkrijgen.

Een financiële uitdaging ligt er ook!

De huidige sportstimuleringsagenda Sport en bewegen 2014-2016 wordt voor het grootste deel gefinancierd met incidentele middelen, waarbij projectsubsidies van het rijk en provincie grotendeels aflopen in 2016. Ook de formatie die deze agenda uitvoert, de combinatiefunctionarissen binnen het beweeg- en cultuurteam, wordt voor een deel uit de brede impuls combinatiefuncties bekostigd (verhouding 40% rijk, 60% gemeente)

Voor de ontwikkeling van nieuwe initiatieven/projecten 2017-2020 is sportstimulering voor een groot deel afhankelijk van financiering van buitenaf, zoals rijk, provincie, bedrijfsleven, fondsen en andere beleidssectoren binnen het sociaal domein.

16 Kunst en cultuur

Hoe past dit beleidsterrein in de algemene opdracht voor het sociaal domein? Waar hebben we het over en wat is de wettelijke opdracht?

Cultuur heeft – net als sport – een sterk verbindende en preventieve functie. Samen muziek maken, samen van kunst genieten, het brengt mensen samen en versterkt op die manier de samenhang in de wijk of buurt. In het algemene deel van het beleidsplan is al aangegeven dat van een sterke sociale samenhang een preventieve werking uitgaat. Maar de cultuurbeleving heeft op individueel niveau direct een preventieve functie. Het draagt immers bij aan het levensdomein “sociaal netwerk” (samen muziek maken vergroot je netwerk) en “waarden en persoonlijke ontwikkeling” in iemands leven. Hoewel de gemeente autonoom beleid voert op het gebied van cultuur, loont investeren in een actief cultuurbeleid wel degelijk. Zowel vanwege de verbindende functie als vanwege de preventieve functie. Daarom hecht de gemeente Steenwijkerland aan een goed en inspirerend klimaat op het gebied van kunst en cultuur, zowel in kwantitatieve als kwalitatieve zin. Daarnaast wordt cultuur gezien als een belangrijke “plus” om in deze gemeente te wonen en te werken en om als toeristen in onze gemeente te verblijven.

Rol van de gemeente op dit terrein.

Als gemeente nemen we over het algemeen niet zelf de rol op ons als beheerder (het gemeentearchief is een uitzondering*) of als organisator van cultuuraanbod. Tot onze taken rekenen wij:

- stimuleren, zodat er voldoende, divers en kwalitatief goed aanbod beschikbaar is voor onze inwoners en dat daarmee de cultuurparticipatie wordt verhoogd;
- faciliteren, van culturele instellingen en verenigingen;
- subsidiëren: met financiële middelen dragen wij bij aan het uitvoeren van de agenda;
- initiëren, van samenwerkingsverbanden om de posities van de lokale cultuur te bevorderen.

Samenhang en samenwerking in beleid en activiteiten is een belangrijke voorwaarde om betere resultaten voor de samenleving van Steenwijkerland te kunnen realiseren. Om tot een integraal beleid te komen zoeken we, naast de logische culturele partners, de verbindingen met de sport en de zorg.

Wat hebben we bereikt van de ambities van de vorige beleidskaders?

De gemeente Steenwijkerland hecht aan een goed en inspirerend klimaat op het gebied van kunst en cultuur, zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin.

Deze keuze is ingegeven door het belang dat wordt verbonden aan persoonlijke ontwikkeling, leefbaarheid en maatschappelijke cohesie.

Cultuureducatie.

Cultuuronderwijs is onmisbaar voor de vorming van jonge mensen tot kritische volwassenen. Via cultuuronderwijs ontwikkelen kinderen hun talenten, maken zij kennis met schoonheid en leren zij de waarde van kunst te begrijpen. Kunst zorgt voor historisch besef en daagt leerlingen uit om een creatieve, onderzoekende houding te ontwikkelen.

Van belang voor: verbinding, inspiratie en persoonlijke ontwikkeling.

* versterken aanbod cultuureducatie voor basisscholen en

* verbeteren vraag en aanbod in onderwijs en cultuur

Rol van gemeente:

Faciliteren middels een cultuurcoach (organiseren en coördineren van cultuureducatie); versterken netwerken.

Resultaat:

- Het Cultuurmenu sluit beter aan bij de vraag (kerndoelen) van het onderwijs en de wens om doorgaande leerlijnen te realiseren, i.o.m. Platform Cultuureducatie.
- Binnen het onderwijs is het netwerk van Interne Cultuur Coördinatoren versterkt en uitgebreid, door pro actieve inzet van de cultuurcoach en bijscholing.
- Educatieve projecten van of i.s.m. de erfgoedsector zijn opgenomen in het Cultuurmenu.
- Gemeentearchief levert bijdrage aan Cultuurmenu.
- Platform Cultuureducatie Steenwijkerland: een netwerk van de bovenschoolse directeuren primair onderwijs, Meenthe, bibliotheek, Scala, cultuurhistorische instellingen en gemeente.
- Cofinanciering via het onderwijs
- Alle scholen in Steenwijkerland nemen deel aan het Cultuurmenu.

Cultuurhistorie.

Oudheidkunde en geschiedenis vertellen ons over eigen verleden en hoe onze maatschappij en woonomgeving zijn geworden tot wat zij nu zijn. Cultuurhistorie is een deel van de identiteit van de gemeente. De beleving hiervan is belangrijk voor zowel de inwoners als de bezoekers van de gemeente.

Van belang voor sociale cohesie en verbinding.

1. Harmonisatie erfgoedsector (musea en historische verenigingen) en inzet op vergroten publieksparticipatie

Rol gemeente op gebied van netwerken; verbinden.

Resultaat: Stimuleren van samenwerking (met derden) in educatieve projecten (niet alleen voor het onderwijs) gebeurt via het Museumberaad met incidenteel projectgeld (Museumfolder, Cultuurmenu)

2. Behoud waardevolle archieven.

Rol gemeente: archiveren: toegankelijk maken van archieven (o.a. digitaliseren)

Resultaat: Project Vele handen...

3. Aandacht voor cultuur(historie) in de ontwikkeling en uitvoering van de Vitale Dorpen

Resultaat: Vitaal Giethoorn, Vitaal Oldemarkt waarbij cultuur een wezenlijk onderdeel vormt van de gezamenlijk ontwikkelde activiteiten.

4. Open Monumentendag: samenwerking tussen monumenten, toerisme en cultuur.

Kunsten.

De kracht van de amateurkunst in Steenwijkerland is de onderlinge betrokkenheid. Dit uit zich in een sterk verenigingsleven en een groot cultuurhistorisch besef. Het verenigingsleven op het gebied van kunst en cultuur is dan ook het cement van onze Steenwijkerlandse samenleving. Als de eigen inwoners meer betrokken raken bij het verenigingsleven, zowel actief als passief, wordt de plaats van kunst en cultuur in de samenleving geborgd voor de toekomst.

De maatschappelijke betekenis van de amateurkunst is voor ons dan ook reden om te investeren in de amateurkunst.

Rol gemeente: faciliteren van organisaties en subsidiëren van projecten

Resultaat:

- Bibliotheek, Scala en De Meenthe
- ruimte gecreëerd binnen het subsidiebeleid amateurkunst voor projecten die op basis van samenwerking, participatie en doelgroepen, zoals de jeugd, extra subsidie kunnen ontvangen.
- kunst in de openbare ruimte: iedere wijk of kern een "eigen" kunstwerk

Wat zijn de belangrijkste relevante ontwikkelingen die we voorzien voor de komende 4 jaar?

Cultuurparticipatie draagt bij aan het vinden van antwoorden op maatschappelijke vraagstukken ten aanzien van het sociaal domein, vergrijzing en vrijetijdsbesteding.

Daarnaast wordt van burgers verwacht dat zij zelf initiatief nemen om (weer) mee te doen - samen zelfredzaam zijn.

Het is voor de cultuur dan ook van belang om verbindingen met andere sectoren aan te gaan: sectoren moeten meer samenwerken en kruisbestuivingen zoeken met de inwoners en organisaties zodat er "bottom up" mooie projecten ontstaan.

Voor wat betreft de uitvoering zal de aandacht zich vooral richten op de kwetsbaren in de samenleving

Dit alles dient uitgevoerd te worden binnen de kaders van de beschikbare budgetten.

Tot welke uitdaging leiden deze ontwikkelingen?

- Integraal gemeentelijk stimuleringsbeleid op het gebied van sport en cultuur
- Samenwerking aangaan met de partners in het sociale domein op het gebied van de zorg, cultuur, sport en bedrijfsleven
- Versterken verenigingsleven in het kader van de gemeentelijke taak
- Kan iedereen die dat wil actief kunstzinnig bezig zijn?
- Cultuur in samenhang met sport een structurele plek in te laten nemen in het sociale domein
- Mensen door middel van sport en cultuur zo lang mogelijk vitaal laten blijven en maatschappelijk mee laten doen.

17 Gemeentearchief

Hoe past dit beleidsterrein in de algemene opdracht voor het sociaal domein? Wat is eventueel de wettelijke opdracht?

- De wettelijke taken vloeien voort uit de Archiefwet 1995. Die taken bestaan in hoofdzaak uit het beheren, toegankelijk maken en in de studieruimte beschikbaar stellen van de historische archieven en documentaire collecties van de gemeente.
- Aanvullend aan de wettelijke taak is er een raadsopdracht uit 2008, die als speerpunten had:
 - a. verwerving van belangrijke particuliere archieven en collecties
 - b. bredere inzet van digitalisering en internet
 - c. meer aandacht voor presentatie (tentoonstellingen, archievendagen)
- Binnen het sociaal domein draagt het gemeentearchief als cultuurhistorische instelling bij aan:
 - a. De samenhang binnen de samenleving. Cultuurhistorie draagt eraan bij dat de binding van mensen met hun eigen leefomgeving versterkt wordt. Dit draagt weer bij aan de samenhang binnen die leefomgeving. Met de inzet op cultuureducatie worden ook kinderen daarbij betrokken.
 - b. Genealogisch en historisch onderzoek biedt mensen een betekenisvolle vrijetijdsbesteding en zijn met name populair bij ouderen. Digitalisering geeft ook mensen, die niet (meer) mobiel zijn, de mogelijkheid om hier aan deel te nemen.
 - c. Het gemeentearchief biedt (een beperkt aantal) mensen, die niet meer deelnemen aan het arbeidsproces, vrijwilligerswerk en geeft ze als zodanig de mogelijkheid om een bijdrage te leveren aan de maatschappij.

Wat is de rol van de gemeente op dit terrein (uitvoerend, stimulerend, regisserend)?

De rol van de gemeente is in dit kader uitvoerend. Het gemeentearchief is zelf erfgoedbeheerder.

Korte terugblik: wat hebben we bereikt van de ambities uit voorgaande beleidskaders en wat zijn onze belangrijkste wapenfeiten de afgelopen vier jaar?

- Door het goed toegankelijk maken van de archieven en collecties van de gemeente (wettelijke taak) en de verwerving van belangrijke particuliere archieven is het gemeentearchief een heel belangrijke bron geworden voor de geschiedenis van Steenwijkerland.
- Door de verwerving van belangrijke particuliere archieven is belangrijk erfgoed zeker gesteld voor de toekomst en beschikbaar gekomen voor onderzoek door iedereen.
- Door het digitaliseren van de toegangen, beeldmateriaal en met name genealogische bronnen, is het digitaal gebruik van het gemeentearchief explosief gestegen. Veel van het onderzoek in onze archieven en collecties kan nu met behulp van het internet thuis plaatsvinden.
- In het Vele Handen-project is met behulp van de inzet van meer dan 170 eigen en webvrijwilligers de openbare bevolkingsregisters geheel digitaal ontsloten.
- Er is succesvolle proef geweest met cultuureducatie. Ruim 350 kinderen hebben in 2015 een erfgoedles gevolgd.
- Door middel van archievendagen en andere promotionele activiteiten hebben veel mensen kennis kunnen nemen van het gemeentearchief en is de bekendheid van het gemeentearchief sterk vergroot.

Wat zijn de belangrijkste relevante ontwikkelingen die we voorzien voor de komende vier jaar?

- Digitalisering en internet zullen een nog belangrijkere plaats gaan innemen.
- Voortzetting van de proef met cultuureducatie.

Tot welke uitdaging leiden deze ontwikkelingen?

- een goede invulling geven bij verdere digitalisering aan auteursrecht, de Wet Hergebruik Overheidsinformatie en scan-on-demand
- een duurzaam beheer voor digitale archieven

Bijlage 3

Veerkracht en vitaliteit

oktober 2015

Visiedocument Versterking positie kwetsbare inwoners

Inleiding

In de Wmo zijn kwetsbare burgers een belangrijke doelgroep, mensen die relatief kwetsbaar zijn voor gezondheidsproblemen, sociaal isolement, of minder bij machte om regie uit te oefenen over hun leven of de zorg die zij nodig hebben. Zij komen ook als eerste in aanraking met de veranderingen in het sociaal domein. Voor zorg, ondersteuning en sociaal contact zullen zij meer aangewezen zijn op familie, vrienden en buurtgenoten. Aandacht en een helpende hand van de naaste omgeving is echter niet altijd vanzelfsprekend of voorhanden.

In dit visiedocument gaan wij nader in op de rol die de gemeente heeft in het versterken van veerkracht en in het voorkomen, waar mogelijk, van (toenemende) kwetsbaarheid van haar inwoners. Dit heeft dus niet alleen betrekking op het bieden van ondersteuning, maar ook op preventie. Met dit document willen wij tevens een kader schetsen voor de diverse beleidsintenties.

Het is een kaderstellende nota, die handvatten geeft om samen met betrokken partijen te werken aan een uitvoeringsnota die in 2016 zal verschijnen. Het beleid richt zich primair op:

- Het versterken van veerkracht (verminderen kwetsbaarheid) door netwerkversterking en een brede benadering over verschillende levensdomeinen;
- Het bijdragen aan het houden van eigen regie, toegang tot mogelijkheden, informatievoorziening;

Kader

Wet Maatschappelijke ondersteuning

De Wmo is erop gericht dat iedereen met en zonder beperking zoveel mogelijk kan meedoen. De wet regelt dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en kunnen meedoen in de samenleving.

Vertrekpunt daarbij is eigen verantwoordelijkheid, regie en weerbaarheid van inwoners en hun omgeving. Daar waar dat eindigt is de gemeente verantwoordelijk voor ondersteuning.

Participatiewet

De Participatiewet is erop gericht mensen sneller aan het werk te helpen. Ook mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, ook zij moeten naar vermogen mee kunnen doen. Meedoen in een baan, ook als vrijwilliger, betekent veel: sociale contacten, een duidelijke dagstructuur, meer welbevinden en, bij voorkeur, financiële zelfstandigheid,

Beleidsplan Wmo 2015 en 2016

De gemeente Steenwijkerland stuurt actief op het stimuleren van de eigen kracht van individuele burgers.

Soms is de situatie dusdanig dat inwoners niet op eigen kracht – en ook niet met behulp van het netwerk – zelfredzaam zijn of kunnen deelnemen aan de samenleving. In dat geval kan de gemeente hen ondersteunen om de zelfredzaamheid te vergroten.

Beleidsplan Participatie

Alleen in gevallen waarin de zelfredzaamheid van mensen en de participatie niet vanzelf gaat, is er een rol weggelegd voor de gemeente. Deze rol is er primair op gericht om de zelfredzaamheid en de participatie van mensen te vergroten, voornamelijk via activering, ondersteuning en waar nodig bescherming. De centrale vraag is: 'wat hebben inwoners nodig om zelf hun leven en dat van hun kinderen in goede banen te leiden en zich te kunnen ontwikkelen binnen de eigen mogelijkheden, ook als er sprake is van ziekte, werkloosheid, handicap of ouderdom?' Daarbij wordt rekening gehouden met de ondersteuning die inwoners in hun eigen omgeving kunnen mobiliseren.

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang

Op basis van de Wmo zijn gemeenten verantwoordelijk voor het bieden van maatschappelijke opvang. Dat betekent het bieden van kwantitatief en kwalitatief afdoende voorzieningen voor hen die op maatschappelijke opvang en beschermd wonen zijn aangewezen. Ondersteuning is gericht op het vergroten van zelfredzaamheid, het versterken van participatie en op kwaliteit van leven, waarbij ernaar wordt gestreefd inwoners zolang mogelijk in hun eigen leefomgeving te laten verblijven. Waar nodig voorziet de gemeente in de behoefte van een beschermde woonomgeving.

Waar dakloosheid niet is voorkomen, biedt de gemeente maatschappelijke opvang, gericht op snelle, duurzame uitstroom. Maatschappelijke opvang kan uitsluitend als tijdelijk vangnet worden ingezet. Voor onze regio is Zwolle centrumgemeente en als zodanig uitvoerder van de toegang.

Wat zijn kwetsbare inwoners?

Verreweg het grootste deel van onze inwoners is zelfredzaam, geeft zijn eigen leven vorm en weet de weg te vinden in de samenleving. Een veel kleinere groep is niet (meer) volledig zelfredzaam en moet een beroep op ondersteuning van hun netwerk, al dan niet aangevuld met professionele ondersteuning, bijvoorbeeld in het kader van de Wmo. En ten derde heeft aantal inwoners intensieve professionele ondersteuning nodig op een of meer terreinen, bijvoorbeeld omdat zij een beperkte sociale omgeving hebben die hen steunt, omdat hun vermogen tot het voeren van eigen regie gering is of omdat zij hun eigen wensen en behoeften maar beperkt duidelijk kunnen maken. Het kan mensen betreffen die lichamelijk of verstandelijk beperkt zijn, kampen met een psychische aandoening, verslaving, of dak- of thuisloos zijn.

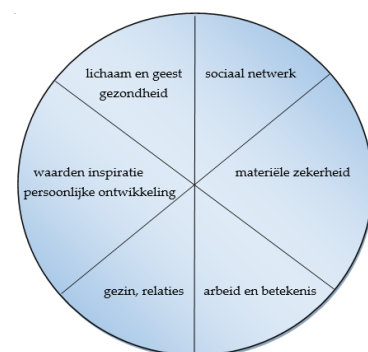
Er is niet één definitie van kwetsbare inwoners, ook omdat het vaak een optelsom is van factoren. Een actieve inwoner kan tot een kwetsbare groep behoren en een kwetsbare inwoner kan een actieve vrijwilliger zijn. In het algemeen is van kwetsbaarheid sprake wanneer de draaglast van een persoon langdurig groter is dan zijn draagkracht. Draaglast kan worden gedefinieerd als 'beperkingen die de zelfredzaamheid ernstig aantasten'. Hierbij kan gedacht worden aan gezondheidsproblemen, problemen met de algemeen dagelijkse vaardigheden of schulden. Draagkracht betekent: hulpbronnen hebben die deze beperkingen kunnen compenseren, zoals inkomen en een sociaal netwerk.

Het hebben van persoonlijke ingewikkelde persoonlijk, sociale, financiële en/of gezondheidsproblemen kan er bovendien voor zorgen dat inwoners er niet in slagen om helder te verwoorden aan welk soort ondersteuning zij behoefte hebben. Dat kan hen ervan weerhouden ondersteuning te zoeken.

Levensdomeinen en regie

Eigen regie is het vermogen om zelf de wijze van inrichting van het eigen leven te bepalen (wonen, werken, sociale contacten) en eventueel de invulling van zorg en-of begeleiding daarbij. Het betekent zelf greep hebben op het leven. Als risicofactoren voor verlies van eigen regie worden gezien: persoons- en persoonlijkheidskenmerken (bv. de invloed van aangrijpende gebeurtenissen), gebrek aan hulpbronnen (bv. bij een laag-economische status), ongezonde leefstijl en gezondheidsproblemen, vooral bij meerdere aandoeningen.

Mensen ervaren welzijn en kwaliteit van leven als zij zelf regie hebben en er een balans is op verschillende levensdomeinen. De levensdomeinen vormen de pijlers van de eigen identiteit. Onbalans op één of meerdere domeinen kan bijvoorbeeld optreden bij het ouder worden. Mensen proberen de onbalans te herstellen, met name door compensatie te zoeken op domeinen waar 'winst' is te behalen. Indien er op teveel domeinen verlies en beperkingen optreden (bijvoorbeeld gezondheidsproblemen, verlies van sociaal netwerk, lager inkomen), kan er een negatieve spiraal ontstaan met als gevolg: vereenzaming, toenemende lichamelijke en psychische problemen. Hierdoor neemt de zelfredzaamheid af en de zorgbehoefte toe.

Het is van groot belang om bij de vraag naar ondersteuning breed over verschillende levensdomeinen te kijken, omdat verschillende levensterreinen op elkaar in kunnen werken, zowel positief als negatief. Daarom kijken medewerkers in de toegang naar de mens in zijn geheel, dus naar de leefgebieden in onderlinge samenhang. Daarmee is de toegankelijkheid gewaarborgd voor inwoners met vragen op meerdere leefdomeinen. Maar is ook oog voor hulpbronnen uit andere levensdomeinen.

Steunstructuren en de rol van de gemeente

Het wettelijk kader en beleid is erop gericht dat iedereen met en zonder beperking zoveel mogelijk kan meedoen. De wet regelt dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en kunnen meedoen in de samenleving. De gemeente gaat daarbij uit van de eigen verantwoordelijkheid, regie en weerbaarheid van haar inwoners en hun omgeving. Dat doet zij samen met vrijwillige en professionele ondersteuners, want zorg voor elkaar gebeurt op veel plekken en in vele vormen, zowel informeel als formeel.

De gemeentelijke verantwoordelijkheid en rol kan afgezet worden tegen een as van vitaliteit. Daar waar er sprake is van vitale burgers die voor zichzelf of elkaar zorgen en sociale verbanden gebruiken, speelt de gemeente geen of nauwelijks een rol. Er is sprake van loslaten. Zij kan hoogstens ingrijpen daar waar het even niet lukt, door bv de ondersteuning van mantelzorg.

van: WMOtogo

De regiefunctie van de gemeente is sterker als de zorgafhankelijkheid groter wordt. Als daar geen initiatieven van inwoners zijn of deze wegvallen en er is geen alternatief voorhanden, dan dreigen kwetsbaren tussen de wal en het schip te raken. Concrete voorbeeld is het Wmo vervoer. Op dit niveau zal de gemeente voldoende zorg moeten dragen voor het waarborgen van de continuïteit. De gemeente kan de rol van facilitator op meerdere manieren oppakken: door het actief versterken van netwerken van inwoners, door het verbinden van contacten met samenwerkingspartners of door zelf alternatieven aan te bieden (al dan niet via co-creatie).

Overheid en zorginstellingen zijn verantwoordelijk voor zorg voor en ondersteuning aan de kleine groep mensen die zeer sterk zorgafhankelijk zijn (vaak met meervoudige fysieke en geestelijke beperkingen). De gemeente heeft een zware rol in de ondersteuning van (zeer) kwetsbare groepen.

Omdat zorgvragers met veel meer hulp zelfstandig zullen (willen) blijven wonen, wordt het overlapgebied tussen gemeente, zorgaanbieder, welzijnsorganisatie, particuliere organisaties etc.

groter en gedifferentieerder. Dit betekent ook dat de zelfredzame inwoners een grote rol gaan spelen bij het opvangen van deze zorgvragers.

Focus gemeente ten aanzien van kwetsbare inwoners:

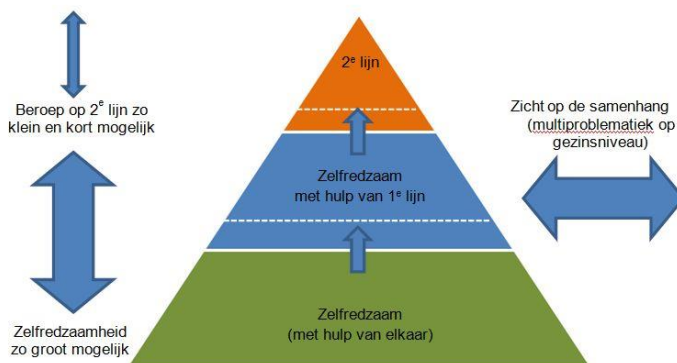
In de samenleving zijn tal van organisaties, verenigingen en inwoners – formeel en informeel – actief op het terrein van maatschappelijke ontwikkeling. Het gemeentelijk beleid op maatschappelijk terrein is een aanvulling. Het is erop gericht om, waar nodig, de sociale infrastructuur te versterken. Dit is niet nieuw. De activiteiten en aandacht op bijvoorbeeld het terrein van gezondheid en bewegen, vrijwilligers en mantelzorgers, thuisadministratie en dementievriendelijke gemeente, dragen hier al jaren aan bij.

De verantwoordelijkheid van de gemeente is het versterken van veerkracht en in het voorkomen, waar mogelijk, van (toenemende) kwetsbaarheid van haar inwoners. Dit heeft dus niet alleen betrekking op het bieden van ondersteuning, maar ook op preventie. Wij stellen hierin de volgende focus voor:

- a het versterken van veerkracht (verminderen kwetsbaarheid) door netwerkversterking en levensbrede benadering;
- b het bijdragen aan het houden van eigen regie, toegang tot mogelijkheden, informatievoorziening;

a. het versterken van veerkracht (verminderen kwetsbaarheid)

Met doelgericht beleid streeft de gemeente naar het op zorgvuldige wijze versterken van veerkracht van inwoners, waardoor een groter aantal inwoners (langer) zelfredzaam kan zijn. Wij verwachten dat hiermee uiteindelijk ook het beroep op maatwerkvoorzieningen beperkt zal worden.

Er zijn gebieden op de wereld waar mensen ouder worden dan wij en langer gezond blijven. Deze zogenaamde ‘Blue zones’ hebben specifieke leefstijlkenmerken gemeen. Als je mensen vraagt hoe ze langer kunnen leven zullen velen antwoorden: gezond eten en regelmatig bewegen. Een cruciale factor van langer gezond zijn in de blauwe gebieden blijkt echter de sociale cohesie in die gebieden. De gemeente wil expliciet inzetten op netwerkversterking voor die individuele inwoners voor wie dit noodzakelijk is en op het ondersteunen en versterken van sociale cohesie op wijk of kernniveau. Hier spelen de gebiedsteams een grote rol op individueel niveau en op wijkniveau.

Zorginstellingen, corporaties, huisartsen, zorgverzekeraars, GGD, welzijn, gemeenten en inwoners maken allen deel uit van de zorginfrastructuur. Om in vangnet en preventie efficiënt en effectief te zijn, is afstemming en samenwerking noodzakelijk. Zo ondernemen bijvoorbeeld 9 op de 10 corporaties in Nederland actie tegen eenzaamheid, waarbij samenwerking de meest gekozen maatregel is.

Bij een vraag naar ondersteuning kunnen verschillende levensterreinen op elkaar inwerken, zowel in positieve zin als in negatieve. Door naar de leefgebieden in onderlinge samenhang te kijken, is ook oog voor

hulpbronnen uit andere levensdomeinen. Voor inwoners met vragen op meerdere leefdomeinen is de toegang integraal geregeld. Een brede aanpak over alle levensdomeinen, zoals hierboven beschreven, is in de toegang ingebed.

Rol gemeente: Organisatie van toegang met oog voor alle leefgebieden en hulpbronnen uit alle levensdomeinen
Verbinding informele en formele zorg en samenwerking met ketenpartners: regie waar zaken niet vanzelf gaan, kansen liggen of witte vlekken dreigen

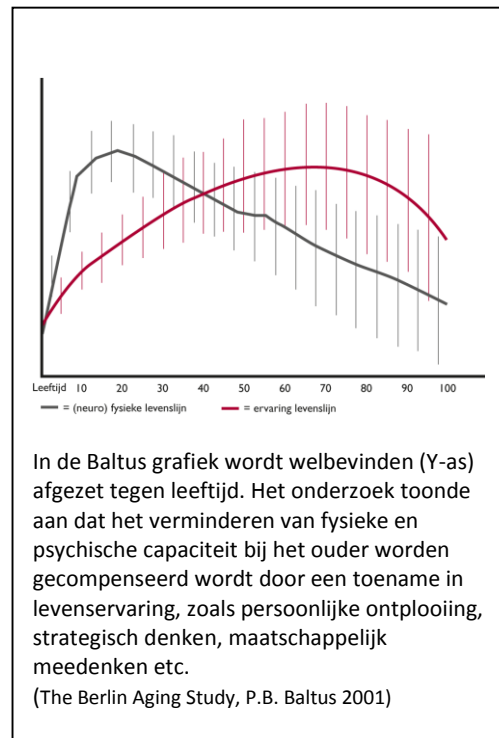
b. eigen regie

Voor de kwaliteit van leven is het (zoveel mogelijk) hebben en houden van eigen regie van groot belang. Zelfsturing vindt gedurende het hele leven plaats en komt onder andere naar voren in de eigen invulling van wat belangrijk is in het leven. Ook al nemen vaardigheden op sommige terreinen af, andere kunnen toenemen. Zo kunnen mensen zich tot op hoge leeftijd ontwikkelen, op voorwaarde dat zij in zichzelf investeren en meegroeien met hun tijd.

Elke inwoner krijgt vroeg of laat te maken met een zorgvraag, van zichzelf of van iemand uit zijn naaste omgeving. Dit geeft onzekerheid en onrust. Toegankelijkheid van (laagdrempelige) informatie is belangrijk, voor antwoorden op vragen als wat kan ik zelf doen, waar moet ik zijn, wat kan ik verwachten en is er iemand die me kan helpen? Een goede organisatie van informatie en toegang tot mogelijkheden is helpend bij het hebben en houden van eigen regie.

Voor sommige inwoners zorgen ingewikkelde persoonlijk, sociale, financiële en/of gezondheidsproblemen ervoor zij er niet in slagen om helder te verwoorden aan welk soort ondersteuning zij behoefte hebben. Dat weerhoudt hen ervan ondersteuning te zoeken. Hier speelt de sociaal werker/gebiedsteam een belangrijke rol. Verbinding met de zorgteam in het gebied (huisarts, praktijkondersteuner huisartsen (poh), wijk-verpleegkundigen) is cruciaal.

Rol gemeente: Stimuleren eigen regie
Informatievoorziening,
cliëntondersteuning, sociale kaart, digitaal informatiepunt
Organisatie van de toegang (gebiedsteams)

Tot slot

Steenwijkerland is rijk aan verenigingen, vrijwilligersorganisaties en vele kernen hebben een sterke sociale cohesie. Zij vormen het hart van de sociale infrastructuur en daarmee vaak ook een eerste vangnet voor kwetsbare inwoners. De invulling van de rol van gemeente zal ook op dit gebied dan ook verder vorm krijgen in dialoog met inwoners en organisaties. Aansluitend op een breed gedragen en vastgesteld visiedocument zal vervolgens een uitvoeringsnota worden opgesteld.

Bronnen

- *Kwetsbare groepen in een inclusieve samenleving*, KING (2015)
- *Sociaal makelen voor kwetsbare ouderen*, Vilans en MO groep (2007)
- *Zelfmanagement bij ouderen*, Vilans (2007)
- *Sociale cohesie maakt het leven langer en gezonder*, Sociale Vraagstukken (2015)
- *Het model van de levensloopbenadering*, Alsem (2005).
- *Participatiebevordering in de Wmo*, Gruijter, Marissing & Nederland (2010).
- *Kwetsbare ouderen in tel. De balans tussen lokale zorgvraag en lokale ondersteuning*, Dekker, Stavenuiter, Tierolf. (2012) Verwey-Jonker Instituut. Wmo Kenniscahier 14.
- *Zorg en wonen voor kwetsbare ouderen.*, De Klerk (2004) Den Haag: SCP
- *Sociale wijkteams in ontwikkeling*, NJI (2013)
- *Rijk geschakeerd. Op weg naar een participatiesamenleving*, Putters (2014) SCP

Websites:

- VNG – kwetsbare inwoners
- VWS – Loket Gezond leven
- RIVM – OGGZ
- SCP – Kwetsbare ouderen
- Levensloopacademie
- Wmotogo

Bijlage 4

Visie integrale gebiedsteams (versie vastgesteld door het college d.d. 15 december 2015)

Samenvatting van de visie

In deze notitie beschrijven we de noodzaak tot verder integratie van de verschillende toegangsteams in het sociaal domein, de beoogde samenstelling en aansturing van één geïntegreerd gebiedsteam en de positionering van dit team binnen het bredere sociale domein.

Bijna een jaar na de transities in het sociaal domein zijn er meerdere redenen waarom integratie van de huidige, sectoraal georganiseerde toegangsteams van belang is. De belangrijkste redenen liggen in het vergroten van de klantvriendelijkheid en herkenbaarheid, het realiseren van effectievere ondersteuning op meerdere levensdomeinen, het vergroten van de efficiëntie in de uitvoering en de noodzaak van snel en doortastend transformeren gezien de bezuinigingsopgaven.

Om deze redenen zal met ingang van 1 januari 2017 gewerkt worden met een geïntegreerd gebiedsteam Jeugd en Wmo dat onder directe aansturing van de gemeente staat. Gestart zal worden met de samenvoeging van het Wmo-gebiedsteam en de CJG-teams en zo snel als mogelijk ook de toegang tot de voorzieningen uit Participatie daar te beleggen. Het geïntegreerde gebiedsteam bestaat uit een kernteam dat tot taak heeft om – naast het organiseren van passende hulp voor individuele cliënten – de sociale netwerken in de buurt te versterken om zodoende kansen te creëren voor meer hulp dichtbij huis. Om het kernteam heen bevindt zich een schil van relevante professionals, zoals scholen, huisartsen, de wijkverpleegkundige, het algemeen maatschappelijk werk etc. De exacte afbakening tussen kernteam en buitenschil wordt nader onderzocht. Op de samenwerking tussen het gebiedsteam en de partijen in schil – en tussen de partijen in de schil onderling - voert de gemeente actief regie. De integrale teams werken gebiedsgericht.

De noodzaak van een integraal gebiedsteam: transformatie

Bijna een jaar geleden werd de gemeente verantwoordelijk voor een groot aantal nieuwe taken in het sociaal domein. In de voorbereidingen hierop stond in Steenwijkerland het uitgangspunt 'eerst transitie, dan transformatie' centraal. De gelijktijdige invoering van drie transities in het sociaal domein was een omvangrijke en complexe operatie, die gepaard ging met veel onzekerheden. Om de continuïteit en kwaliteit van zorg voor de inwoners te kunnen waarborgen, is er voor gekozen om zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande structuren. Het realiseren van continuïteit van zorg voor bestaande en nieuwe cliënten stond voorop.

Inmiddels kunnen we constateren dat de transities in Steenwijkerland redelijk goed 'geland' zijn. Het doel 'continuïteit van zorg' is gerealiseerd voor de bestaande cliënten. Voor nieuwe cliënten wordt passende zorg georganiseerd in processen die over het algemeen soepel verlopen. De werkprocessen in de toegang zijn op hoofdlijnen goed ingeregeld en de cultuuromslag (van 'recht op' naar 'wat is nodig') is zichtbaar in de werkwijze van de toegang.

Op dit moment is de toegang tot zorg sectoraal georganiseerd: het CJG vormt de toegang tot de individuele voorzieningen op het gebied van jeugdhulp, het gebiedsteam Wmo voor de WMO-

maatwerkvoorzieningen en de IGSD voor de voorzieningen in het kader van de Participatiewet. De reden hiervoor is gelegen in het uitgangspunt 'eerst transitie, dan transformatie' en de wens om aan te sluiten bij bestaande structuren. Voor het goed inregelen van de nieuwe taken is twee jaar uitgetrokken: 2015 en 2016. Voor de jaren daarna staat de transformatie op de agenda (zie beleidsplan jeugd 2015-2016 en beleidsplan Wmo 2015-2016). Als onderdeel van de transformatie is de verdere integratie van de afzonderlijke toegangsteams benoemd. De verdere uitwerking hiervan vindt zijn beslag in het beleidsplan Sociaal Domein dat in de loop van 2016 wordt vastgesteld.

De afgelopen maanden is duidelijk geworden dat de verdere integratie van de toegangsteams een zeer belangrijk onderdeel van de transformatie moet zijn. Daar waar geïntegreerde teams in de betreffende beleidsnota's nog geldt als 'stip op de horizon' is de ambitie nu om vanaf 2017 te werken met geïntegreerde teams Jeugd en Wmo en daar op zo kort mogelijke termijn (onderdelen van) de Participatiewet in onder te brengen. De redenen hiervoor zijn gelegen in:

- klantvriendelijkheid en herkenbaarheid;
- effectievere ondersteuning van problematiek op verschillende levensterreinen;
- efficiëntie in de uitvoering;
- de noodzaak om snel en doortastend de transformatie in brede zin op te pakken.

Klantvriendelijkheid en herkenbaarheid

Eén van de uitgangspunten die de raad in de voorbereidingen van de transitie heeft geformuleerd, is dat zorg en ondersteuning dicht bij de burger wordt georganiseerd (zie Beleidskader Sociaal Domein 2014-2018). Dat geldt ook voor de toegang. Daarom werken het CJG en de Wmo gebiedsgericht. In praktijk blijkt echter dat het met name in de buitengebieden lastig is om voldoende fysieke aanwezigheid te organiseren. Hierdoor is de inbedding in de gebieden niet optimaal en blijven er kansen liggen voor sterke verbindingen met de omgeving. Samenvoeging van de teams creëert hiervoor meer mogelijkheden. Doel is om in de gebieden één herkenbaar loket te creëren voor alle zorgvragen, zodat inwoners niet meer van loket naar loket hoeven op het moment dat er ondersteuningsvragen op meerdere domeinen spelen. Dit team heeft goede kennis van en verbindingen met de omgeving, zodat de kansen voor maatwerk en slimme oplossingen dicht bij huis worden gerealiseerd.

Effectievere ondersteuning

Een ander uitgangspunt bij de transitie is de gedachte van één gezin, één plan. Niet alleen omdat dit klantvriendelijker is, maar ook omdat een integrale aanpak ten goede komt aan de effectiviteit van de ondersteuning. In praktijk zien we dat dat het soms lastig is om de integrale aanpak echt te realiseren. Weliswaar wordt bij de vraagverheldering gevraagd naar mogelijke problemen op andere levensdomeinen, maar een echte integrale aanpak en integrale regie op de uitvoering blijken in de praktijk niet vanzelf te ontstaan. Deels heeft dit te maken met de hoge werkdruk in de teams, waardoor de neiging ontstaat om te focussen op het 'bekende' levensdomein. Daarnaast speelt de afstand tussen de teams een rol: de medewerkers van het CJG en het gebiedsteam Wmo kennen elkaar niet goed. Fysieke nabijheid en sturing op de uitwisseling van ervaringen zal de integrale aanpak bevorderen. Dat is niet alleen van belang wanneer er binnen één gezin vraagstukken spelen op meerdere domeinen, maar ook bij de overgang van zorg op grond van de Jeugdwet naar de Wmo, de Participatiewet en de Zorgverzekeringswet. Verdere integratie van de teams kan deze overgangen soepeler laten verlopen.

Efficiëntie in de uitvoering

Bij twee afzonderlijke teams is er sprake van twee keer overhead. Bij het CJG zelfs meer overhead, aangezien het CJG bestaat uit een samenwerkingsverband van zelfstandige moederorganisaties die ieder ook nog hun eigen overhead hebben. Bij twee afzonderlijke teams wordt bovendien op twee plekken veelal aan dezelfde vraagstukken gewerkt. De beide teams hebben ieder hun eigen kwaliteiten en zouden veel meer van elkaar kunnen leren dan bij de huidige organisatie het geval is. Daarnaast geldt voor een deel dat de teams dezelfde ontwikkelopgaven hebben, bijvoorbeeld op het gebied van doelformulering, het maken van een beweging naar voren, het creatief zoeken naar maatwerk en het leggen van goede contacten met de organisaties en inwoners van het gebied. Integratie van de teams zou betekenen dat de overhead kan verminderen en dat het met en van elkaar leren makkelijker gefaciliteerd kan worden.

De noodzaak van snel en doortastend transformeren en een eenduidige aansturing

De term 'transformatie' is een containerbegrip dat doelt op het realiseren van een andere denk- en werkwijze in de zorg. In die zin is de integratie van teams op zich een onderdeel van transformatie. Maar transformatie gaat verder dan de structuur van de toegang. De ultieme uitdaging van de transitie is om met minder budget ervoor te zorgen dat alle inwoners de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben, zodat ze zolang mogelijk regie kunnen voeren over hun eigen leven en deel kunnen nemen aan de samenleving. Doordat knellende oude regelgeving niet meer bestaat – en doordat de gemeente verantwoordelijk is voor een groot deel van het sociaal domein – bestaat de kans om echt vernieuwend te zijn. Dat is niet alleen een kans, maar ook noodzakelijk gezien de kortingen op de budgetten. De forse kortingen op de rijksuitkering sociaal domein maken een doortastende aanpak van die transformatie noodzakelijk. De budgetten die Steenwijkerland ontvangt voor de gedecentraliseerde taken in het sociaal domein (3D) dalen in 2016 met € 1,42 mln (ten opzichte van het oorspronkelijke budget 2015). In 2020 is dit opgelopen tot 3,30 mln. Deze kortingen zijn de resultante van kortingen op het macrobudget en de invoering van het objectieve verdeelmodel. Voor dit veel lagere budget moeten en willen we goede zorg blijven bieden aan alle inwoners die dat nodig hebben. Dat lukt alleen als we kansen voor nieuwe aanpakken en maatwerk creëren. Kansen zullen niet alleen gezocht moeten worden in de organisatie en werkwijze van de toegang, maar ook in de aansluiting op het voorliggend veld (o.m. welzijn, onderwijs, kinderopvang, verenigingen, kerken), in de samenwerking met zorgaanbieders (wijkverpleegkundige, huisartsen, versterken van de samenwerking tussen hulpverleners in één gezin, prikkels creëren tot sneller afschalen), met andere gemeenten en met nieuwe partijen die we op dit moment wellicht nog niet eens in beeld hebben.

Veel kansen voor innovatie en transformatie zullen als eerste zichtbaar worden op de werkvloer. Daar zullen de maatwerkoplossingen moeten worden gerealiseerd en de contacten met andere organisaties worden gelegd. De gebiedsteams zullen dan ook een van de belangrijkste dragende partij in de transformatie zijn. Om snel en doortastend de transformatie vorm te kunnen geven, is in de uitvoering een stevig team nodig dat goed is ingebed in de sociale structuren van het gebied, dat efficiënt verbanden kan leggen tussen de levensgebieden en dat besluitvaardig kansen voor vernieuwing kan pakken. De combinatie van de drie huidige toegangsteams, is dat niet. Met name het feit de aansturing van de teams erg verschillend is geregeld, werkt belemmerend. Dit is thans al zichtbaar binnen het CJG, waar meerdere zelfstandige moederorganisaties gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de doorontwikkeling van het CJG. Wanneer daar de andere toegangsteams bijkomen – met ieder

hun eigen aansturing - wordt de sturing op het geheel alleen maar diffuser en trager. Besluiten moeten dan door te veel verschillende partijen worden genomen, die ieder weer hun eigen organisatiebelangen hebben. Slagvaardig opereren wordt daardoor bijna onmogelijk. Om snel en doortastend de transformatiekansen te pakken is dan ook een geïntegreerd team nodig dat onder eenduidige aansturing staat.

Hieronder beschrijven we hoe de contouren van dit geïntegreerde toegangsteam.

Opdracht van het integrale gebiedsteam

De opdracht van de gemeente in het sociaal domein is driedelig:

- Het treffen van algemene maatregelen gericht op het bevorderen van een krachtige samenleving, door middel van beleid gericht op het vergroten van leefbaarheid en sociale cohesie
- Het ondersteunen van inwoners die belangeloos naar elkaar omzien, nl de mantelzorgers en vrijwilligers
- Het ondersteunen van individuele inwoners die op eigen kracht en behulp van anderen niet zelfredzaam zijn en/of niet kunnen deelnemen aan de samenleving.

Het integrale gebiedsteam is met name actief in de eerste en de derde opdracht. Concreet is de opdracht aan het integrale gebiedsteam:

- Het ondersteunen van individuele inwoners door middel van voorlichting en advies, netwerkversterking
- Het uitvoeren van het onderzoek zoals bedoeld in de Jeugdwet en de Wmo (op termijn (delen van) de Participatiewet)
- Het zorgdragen dat passende ondersteuning wordt geboden op alle levensdomeinen, zijnde eigen kracht, algemene voorzieningen of maatwerkvoorzieningen
- In geval een maatwerk voorziening nodig is: het ondersteunen van de inwoner bij het indienen van een aanvraag
- Casusregie: het (deels) uitvoeren, bewaken en coördineren van de uitvoering van het gezins-/ondersteuningsplan en in geval van stagnaties stappen zetten om de stagnatie op te heffen. Hierbij als aanspreekpunt fungeren voor cliënt en hulpverleners.
- Het versterken van de sociale netwerken in de buurt (opbouwwerk, maar ook bijvoorbeeld het versterken van kennis en kunde ten aanzien van kwetsbare inwoners bij sociale verbanden zoals verenigingen)

Bij de uitoefening van haar opdracht, neemt het gebiedsteam de uitgangspunten zoals verwoord in het Beleidskader Sociaal Domein 2014-2018 als uitgangspunt.

Uit deze formulering blijkt dat de opdracht van het team breder is dan alleen individuele indicatiestellingen. Zij krijgt nadrukkelijk ook een rol het versterken van de leefbaarheid en sociale cohesie. Vandaar ook dat we spreken van een 'gebiedsteam' en vanaf nu niet van meer van een 'toegangsteam'. Een sterke sociale samenleving is een voorwaarde om de zo genoemde 'beweging naar voren' te kunnen maken. We willen graag dat de zorgbehoefte van mensen zo dicht mogelijk bij huis wordt vervuld, waar mogelijk door mensen uit de directe sociale omgeving. Deze omgeving moet in staat zijn om mensen met een beperking of zorgbehoefte 'op te nemen'. Denk aan bijvoorbeeld reguliere verenigingen waar mensen met een beperking kunnen sporten of muziek maken. Dit gaat

niet vanzelf. Daarvoor moeten verbindingen worden gelegd, moet misschien scholing en training plaatsvinden van mensen die betrokken zijn bij de kwetsbare inwoners. En heel vaak zal het maatwerk zijn, dat past bij de individuele cliënt. Het is de taak van het integrale gebiedsteam om deze verbindingen te leggen, op casusniveau, maar ook meer in z'n algemeenheid, door formele en informele sociale verbanden met elkaar in contact te brengen, door te stimuleren, aan te jagen etc.

Positionering van het integrale gebiedsteam

Binnen of buiten de gemeente

Zoals hierboven betoogd zal het gebiedsteam snel en doortastend moeten kunnen opereren, teneinde de transformatieopdracht goed vorm te kunnen geven. Er zijn op hoofdlijnen twee manieren waarop de gemeente hier sturing aan kan geven:

- via scherp opdrachtgeverschap aan externe uitvoerende organisaties;
- door zelf direct sturing te geven aan de uitvoering.

Het afgelopen jaar is het lastig gebleken om het opdrachtgeverschap scherp vorm te geven in situaties van grote veranderingen. Omdat de context waarbinnen de transformatieopdracht gerealiseerd moet worden enorm aan verandering onderhevig is, blijft het de komende tijd lastig om aan de voorkant concrete resultaten af te spreken en de randvoorwaarden te benoemen. Hierdoor zijn vervolgens de mogelijkheden beperkt om opdrachtnemer(s) scherp aan te spreken op het behaalde resultaat. Er zijn immers te veel onbekende factoren die van invloed zijn op het gewenste eindresultaat. Hiermee is sturing door middel van scherp opdrachtgeverschap niet de meest geëigende manier om de transformatieopgave de komende jaren vorm te geven. Daarom zullen de integrale gebiedsteams (met de brede opdracht zoals hierboven beschreven) onder directe aansturing van de gemeente komen te staan. Op die manier worden kansen voor transformatie direct voor de gemeente zichtbaar en kan snel geschakeld worden tussen uitvoering, beleid en bestuur.

Directe gemeentelijke aansturing kan op verschillende manieren worden vormgegeven:

- door de medewerkers van het integrale gebiedsteam zelf in dienst te nemen;
- door het oprichten van een gemeentelijke stichting waar de medewerkers van het gebiedsteam in dienst zijn;
- door medewerkers vanuit andere organisaties te detacheren naar de gemeente, onder de afspraak dat functionele aansturing van de medewerkers belegd is bij een gemeentelijke teamleider.

Uitgezocht zal worden welke constructie het meest wenselijk is.

Gebiedsgericht werken

De teams zijn goed verankerd in de gebieden. Dit betekent dat ze opereren vanuit diverse locaties in de gemeente.

Samenstelling van het gebiedsteam: kernteam en schil

Domeinen

Zo snel als mogelijk wordt toegewerkt naar 3D-brede teams (Wmo, Participatiewet en Jeugd). De eerste stap zal zijn de integratie van het CJG en het gebiedsteam Wmo. Onderzocht moet worden op welke termijn en hoe de medewerkers van de sociale dienst kunnen aansluiten bij het team.

Kernteam

Het gebiedsteam bestaat uit een kern van consultants/ jeugdwerkers die in staat zijn om de cliënt te ondersteunen bij het hele proces van zorgmelding, via vraagverheldering tot aan zorgvraag en casusregie. Deze medewerkers zijn in staat om de situatie van een cliënt integraal in beeld te brengen, dat wil zeggen op alle levensdomeinen. Daar waar nodig halen ze deskundigheid erbij, hetzij door een collega erbij te vragen, hetzij door een externe deskundige in te schakelen. Deze medewerkers zijn goed bekend met het werkgebied, de sociale structuur en de lokale samenleving. Dat maakt dat zij snel kunnen schakelen en verbindingen kunnen leggen met ketenpartners, maar ook vaker informele ondersteuning en zorg zullen inzetten.

Daarnaast kan overwogen worden om een opbouwwerker toe te voegen aan het team, die de taak heeft om de sociale netwerken in de buurt te versterken. Door de opbouwwerker in het team te positioneren, wordt de afstand verkleind tussen de cliëntgebonden taken en de meer collectieve taken (makelen in de samenleving). Voordeel hiervan is dat de kansen voor ondersteuning dichtbij beter benut kunnen worden. De opbouwwerker kan ook in de schil gepositioneerd worden (zie hieronder).

Schil

Rond de kern van het gebiedsteam bestaat een schil van diverse professionals en organisaties op het gebied van zorg, welzijn en aanpalende sectoren. De denken valt aan:

- Algemeen maatschappelijk werk
- Clientondersteuning
- Jeugdgezondheidszorg (incl. preventie)
- Wijkverpleegkundige
- Huisartsen
- Scholen, kinderdagverblijven, voorschoolse voorzieningen
- Woningcorporaties

De exacte afbakening van het kernteam ten opzichte van de schil zal nader worden uitgewerkt.

Wat levert het de burger op?

De vorming van een integraal gebiedsteam wordt zoals gezegd mede ingegeven door de noodzaak om snel en doortastend te transformeren (zie aanleiding). Voor de burger heeft de integratie van de huidige teams als voordeel:

- een besluitvaardig team dat snel oplossingen kan bieden voor een hulpvraag, ook als deze een innovatief karakter hebben;
- meer maatwerk en dichterbij huis (want een goede inbedding in het gebied);
- lagere kosten (o.a. minder overhead, meer gebruik van lichte ondersteuning);
- snellere doorontwikkeling van de teams (op kwaliteit, deskundigheid en efficiëntie), want eenduidige aansturing;
- betere afstemming tussen de levensdomeinen, waaronder een soepelere overgang tussen 18- en 18+;

Lijst met afkortingen

CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
VVE	Voor en vroegschoolse educatie
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
VSV	Voortijdig Schoolverlaten
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
PGB	Persoonsgebonden budget
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning (2015)
ZiN	Zorg in Natura
PBW	Plaatselijk Belang en Wijkverenigingen
NT1	Nederlandse taal voor Nederlands sprekenden
NT2	Nederlands als tweede taal
OKE	(Wet) Ontwikkelingskansen en Educatie

[Terug naar het agendapunt](#)

5.2 Beleidsplan Sociaal Domein 2017 - 2020 - bijlage concept reactie van het college op de adviezen van de Adviesraad Sociaal Domein ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

Aan de leden van de adviesraad sociaal domein

behandeld door Mart oude Egbrink

afdeling MO

telefoon

Ons kenmerk 1627-99-MO-M

uw kenmerk

bijlagen 1

Steenwijk
(verzendsdatum)

Onderwerp Reactie op advies ASD inzake visienotitie Veerkracht en vitaliteit & Beleidsplan sociaal domein 2017 - 2020

Geachte adviesraad,

Vanaf 1 januari 2015 heeft de gemeente er extra taken op het gebied van zorg, jeugd en werk bijgekregen. De gemeente heeft ervoor gekozen om eerst de overgang van die taken vanuit het Rijk naar de gemeente goed te organiseren en pas daarna te kijken of en zo ja, welke veranderingen nodig zijn. Eind 2014 zijn voor de jaren 2015 en 2016 beleidsplannen vastgesteld over werk, jeugd en zorg. Nu zijn we bezig met het vervolg.

We hebben een Beleidsplan Sociaal Domein 2017-2020 gemaakt. Hierin staan de uitgangspunten voor ons beleid voor de komende jaren. We hebben ervoor gekozen om één beleidsplan te maken waarin alle werkvelden van het sociaal domein aan bod komen. Op die manier zorgen we voor onderlinge samenhang tussen al deze werkvelden.

Op 9 juni jl. heeft u advies uitgebracht over het concept beleidsplan. Daarnaast heeft u 11 april jl. advies uitgebracht over de visienotitie Veerkracht en vitaliteit. Over deze visienotitie is besloten deze onderdeel te laten uitmaken van het beleidsplan. We willen u hartelijk bedanken voor uw waardevolle adviezen. Nu we advies van u op beide stukken hebben ontvangen en het beleidsplan aan de raad aanbieden ter vaststelling geven wij graag onze reactie op uw adviezen.

Allereerst gaan we graag in op uw adviezen inzake het beleidsplan. U geeft aan dat u de integrale aanpak in het beleidsplan, de ambitie en de inzet op de transformatielijnen preventie en verbindingen onderschrijft. We zijn verheugd dat u deze fundamenten onderschrijft.

De omvang van het beleidsplan nodigt volgens u niet uit tot een brede inspraak. Een uitgebreide samenvatting van het plan zou de toegang tot meedenken vergroten. Wij zijn het met u eens dat de omvang van het stuk op het eerste gezicht een belemmering kan zijn voor het meedenken. Tegelijkertijd zijn wij van mening dat het bijna onmogelijk is om de transformatieopgave in het gehele sociale domein voor een periode van vier jaar in veel minder dan 41 pagina's (de omvang van het basisstuk) te beschrijven. Wij hebben getracht het stuk toegankelijk te maken door een onderscheid te maken tussen een relatief beknopte basis van het beleidsplan en nadere informatie in bijlagen weer te geven. Om de leesbaarheid te vergroten, hebben we een samenvatting opgenomen.

Terecht geeft u aan dat de ondersteuning bij het vergroten van de zelf- en samenredzaamheid een tijdelijk karakter kan hebben, maar dat blijvende ondersteuning mogelijk moet zijn wanneer de doelen niet gehaald kunnen worden. Wij zijn ons er dan ook van bewust dat sommige inwoners permanent ondersteuning nodig zullen hebben en het onze verantwoordelijkheid is om deze ondersteuning te bieden.

U benadrukt de ruimte die nodig is om passende oplossingen te vinden voor de hulpvraag van inwoners. Aan inwoners en hulpverleners moet de ruimte worden geboden om eigen oplossingen te vinden en deze ruimte moet duidelijk worden aangegeven aan inwoners. Als college zijn wij het hier volledig mee eens. Transformatie vergt nieuwe passende oplossingen, waarbij niet de bestaande 'zorgproducten' leidend zijn, maar de ondersteuning die daadwerkelijk een antwoord biedt op de hulpvraag van inwoners. Dit staat verwoord paragraaf 5.1. Echter, de ruimte die we inwoners en hulpverleners willen bieden, kan op gespannen voet staan met de opdracht om de middelen voor ondersteuning effectief en efficiënt in te zetten. Immers, van lang niet alle innovatieve oplossingen staat het effect overtuigend vast. Dit dilemma is waard om nader verkend te worden en we zouden graag van de Adviesraad een advies ontvangen hoe wij met dit dilemma om kunnen gaan. Naar aanleiding van dit advies is paragraaf 5.1 aangepast, in die zin dat ook de ruimte die de inwoner heeft om de eigen oplossing te vinden wordt genoemd.

Tevens onderschrijven wij het belang van toegankelijke en begrijpelijke informatie. Hiervan moet deel uitmaken de informatie over de mogelijkheden en grenzen om eigen oplossingen te vinden. Wij zullen dit aandachtspunt meenemen bij het verbeteren van de toegankelijke informatie (onderdeel van de transformatielijn preventie). In paragraaf 6.3.1, onderdeel 'elementen van de transformatielijn preventie' is derhalve de tekst achter het tweede gedachtestreepje aangevuld met de mogelijkheden voor innovatieve oplossingen.

Een ander punt dat door u aangedragen wordt, is dat om inwoners hun eigen oplossingen voor de hulpvraag te kunnen laten vinden, ook ruimte in regelgeving nodig is, waarbij richtlijnen helder en simpel worden opgesteld. U stelt daarom voor om een vierde hoofddoel in het beleidsplan op te nemen: de regelgeving binnen het sociaal domein wordt helder vormgegeven. Het is voor ons niet geheel duidelijk wat hier bedoeld wordt. Wanneer de Adviesraad bedoelt dat de regelgeving niet te ingewikkeld geformuleerd mag zijn, dan wijzen wij u er op dat soms complexe formuleringen nodig zijn om zorgvuldigheid en precisie te bereiken. Wanneer u hier bedoelt dat de regelgeving heldere kaders moet geven, dan wijzen wij er op dat ons streven naar innovatieve oplossingen en maatwerk maakt dat de regelgeving niet altijd strak geformuleerd kan zijn.

U stelt dat de gemeente ruimte moet geven aan eigen ideeën en initiatieven, ook al lijken deze in eerste instantie niet te stroken met het gemeentelijk beleid. Regelgeving moet soepel worden gehandhaafd. Scherp opdrachtgeverschap mag niet inhouden dat de eisen zo hoog worden gesteld dat het kleine initiatieven onmogelijk wordt gemaakt mee te doen en zich te ontwikkelen. Volgens ons bestaat er een spanning tussen de ruimte die nodig is om onorthodoxe oplossingen te vinden en de regelgeving die nodig is om (kwetsbare) inwoners te beschermen tegen bijvoorbeeld dubieuze zorgverleners. Bovendien hebben wij de plicht een betrouwbare overheid te zijn. Inwoners moeten er op kunnen vertrouwen dat wij de regelgeving adequaat toepassen. Anders dan de Adviesraad zijn wij daarom van mening dat een gemeente terughoudend moet zijn met het al te soepel hanteren van de regelgeving.

In uw advies stelt u ook een vraag: op welke risico's doelt de gemeente wanneer in het concept beleidsplan is aangegeven dat de gemeente samenwerkt met andere gemeenten wanneer dit ertoe leidt dat (...) de samenwerking bijdraagt aan het beter beheersbaar maken van risico's. Het gaat hierbij primair om financiële risico's en maatschappelijke risico's (zoals het wegvallen van zeer gespecialiseerde zorg).

Aanvullend op het advies op het beleidsplan gaan wij ook graag in op uw advies inzake de visienotitie Veerkracht en vitaliteit. Deze notitie wordt immers integraal onderdeel van het beleidsplan.

Een eerste opmerking van uw advies betreft dat kwetsbaarheid en eventuele ondersteuning ook een tijdelijk karakter kunnen hebben. Het is dan ook van belang dat het zoeken naar en realiseren van ondersteuning op een eenvoudige wijze kan plaatsvinden. Wij zijn ons er van bewust dat sommige inwoners tijdelijke ondersteuning nodig kunnen hebben en dat het ook daarom van belang is dat deze eenvoudig, snel en tijdelijk ingezet kan worden.

U vervolgt uw advies met de constatering dat eigen kracht van kwetsbare burgers niet overschat moet worden. Als college onderschrijven wij dit en dat is de reden dat ons beleid er op gericht is om vangnetvoorzieningen in stand te kunnen houden voor de mensen die dit, al dan niet tijdelijk, nodig hebben. Waar nodig zal er dus altijd een vangnetvoorziening zijn.

Een derde punt van uw advies is dat het van groot belang is dat de sociale infrastructuur op peil blijft en dat daar zo nodig in geïnvesteerd wordt. Ook dit belang onderschrijven wij als college. We hebben daarom als onderdeel van de transformatielijn preventie het voornemen opgenomen om te onderzoeken wat we als gemeente nog meer kunnen doen om – met name in krimpende gebieden – de onderlinge verbanden tussen mensen te versterken.

Met betrekking tot laaggeletterdheid geeft u aan dat ook in de preventie hier aandacht aan geschonken moet worden. Als college zijn wij het hier volledig mee eens en hebben daarom ten aanzien van het bestrijden van laaggeletterdheid een concreet subdoel opgenomen hoofdstuk 4 van het beleidsplan. Daarnaast is bijlage 2, onderdeel 9 aan dit onderwerp gewijd.

Tot slot pleit u voor heldere informatie over toegang en ondersteuning. De mogelijkheid van een onafhankelijke cliëntondersteuning moet nog beter onder de aandacht van cliënten en hun netwerk worden gebracht. Wij onderschrijven het belang van toegankelijke en begrijpelijke informatie. Het verbeteren hiervan (inclusief informatie over de mogelijkheid van cliëntondersteuning) is onderdeel van de transformatielijn 'preventie' (zie paragraaf 6.3.1). Op dit moment wordt elke cliënt schriftelijk op de hoogte gesteld van de mogelijkheid om gebruik te maken van kosteloze onafhankelijke cliëntondersteuning.

In zowel uw advies op het beleidsplan als dat op het visiedocument geeft u aan dat u graag verder betrokken wilt worden bij de verdere uitwerking en dat u zich in zal zetten uw achterbannen zoveel mogelijk bij de op te stellen adviezen te betrekken. Wij hechten veel waarde aan de inbreng van cliënten, onder meer bij de uitwerking van de transformatielijnen. We zijn dan ook blij dat de Adviesraad zich zal inspannen om haar stem te vertolken in de zoektocht naar transformatieoplossingen.

Aanvullend op uw eigen adviezen zijn er gedurende de inspraakperiode, die liep van 3 mei tot en met 14 juni, zienswijzen binnengekomen van andere belanghebbenden. Om u daar ook zicht op te geven is bij deze brief een verslag bijgevoegd met een samenvatting van de zienswijzen – waaronder die van u – en datgene wat er mee gedaan wordt, of dit heeft geleid tot wijzigingen in het concept beleidsplan en wat de argumenten hiervoor zijn.

Met vriendelijke groeten,

Burgemeester en wethouders van Steenwijkerland,
de secretaris, de burgemeester,

drs. S.S. Weistra

M.A.J. van der Tas

Einde bijlage: 5.2 Beleidsplan Sociaal Domein 2017 - 2020 - bijlage concept reactie van het college op de adviezen van de Adviesraad Sociaal Domein

Terug naar het agendapunt

5.3 Beleidsplan Sociaal Domein 2017 -2020 - bijlage Advies Adviesraad Sociaal Domein op notitie Veerkracht en vitaliteit ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

Adviesraad Sociaal Domein Steenwijkerland

Aan het college van burgemeester en wethouders
gemeente Steenwijkerland
Postbus 162
8330 AD STEENWIJK

behandeld door J. Bruintjes-Jordens
afdeling OS
telefoon (0521) 53 83 24
Ons kenmerk 1616-366-OS-JB
uw kenmerk
bijlagen

Steenwijk
(verzendsdatum)

11 april 2016

Onderwerp

Advies: Veerkracht en vitaliteit

Geacht college,

De Adviesraad Sociaal Domein heeft in haar vergadering van 21 maart 2016 het visiedocument versterking positie kwetsbare inwoners besproken. Voorafgaand heeft de raad een mondelinge toelichting op het document gehad van mevrouw Josephine Schijve. Zoals wij eerder hebben geschreven stellen wij het zeer op prijs om in een vroeg stadium betrokken te worden bij de ontwikkeling van beleid.

Het visiedocument 'Veerkracht en vitaliteit' is vooralsnog vooral een inventarisatie van de taken van de gemeente. Er wordt een kader gesteld waar in het kort de gevolgen van de decentralisaties van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en de Participatiewet vermeld worden. Vervolgens wordt er een omschrijving van het begrip 'kwetsbare inwoner' gegeven. De Adviesraad erkent dat het moeilijk is om het begrip 'kwetsbare inwoner' te omschrijven maar wil wel opmerken dat de kwetsbaarheid en de eventuele ondersteuning, ook een tijdelijk karakter kan hebben. Het is dan ook van belang dat het zoeken naar en realiseren van, ondersteuning op een eenvoudige wijze kan plaatsvinden.

Betreffende de levensdomeinen en regie willen wij opmerken dat de wens van de landelijke overheid om te komen tot een participatiesamenleving waarbij mensen voor elkaar zorgen en de overheid taken kan afstoten niet eenvoudig te realiseren is. In dit visiedocument wordt de visie van de landelijke overheid gevolgd waarbij erg veel heil wordt verwacht van de eigen kracht van mensen. De Adviesraad heeft al herhaaldelijk aangegeven dat de eigen kracht van kwetsbare burgers niet moet worden overschat.

U geeft aan dat in de samenleving tal van organisaties, verenigingen en inwoners -formeel en informeel- actief zijn op het terrein van maatschappelijke ontwikkeling. Het gemeentelijk beleid op maatschappelijk terrein is een aanvulling. Het is er op gericht om, waar nodig, de sociale infrastructuur te versterken. Het is van groot belang dat deze infrastructuur op peil blijft en dat daar zo nodig in geïnvesteerd wordt.

In de preventie moet aandacht geschonken worden aan het bestrijden van laaggeletterdheid. Ook pleiten wij voor een heldere informatie over toegang en ondersteuning. De mogelijkheid van een onafhankelijke cliëntenondersteuning moet nog beter onder de aandacht van cliënten en hun netwerk, gebracht worden.

Tot slot.

De Adviesraad is blij dat de rol van de gemeente in dialoog met inwoners en organisaties vorm zal krijgen. Wij zullen graag onze bijdrage leveren aan de verder ontwikkeling van dit visie document en de daaruit voortvloeiende uitvoeringsnota.

Met vriendelijke groet,
namens de Adviesraad Sociaal Domein Steenwijkerland,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'H.P. Houter', written over a horizontal line. The signature is stylized and somewhat abstract.

H.P. Houter
voorzitter

Terug naar het agendapunt

5.4 Beleidsplan Sociaal Domein 2017 -2020 - bijlage Advies van de Adviesraad Sociaal Domein op het Beleidsplan Sociaal Domein ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

Adviesraad Sociaal Domein Steenwijkerland

Aan het college van burgemeester en wethouders
gemeente Steenwijkerland
Postbus 162
8330 AD STEENWIJK

behandeld door J. Bruintjes-Jordens

afdeling OS

telefoon (0521) 53 83 24

Ons kenmerk 1624-366-OS-JB

uw kenmerk

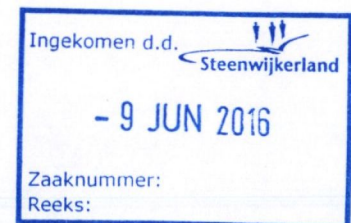
bijlagen -

Steenwijk
(verzendsdatum)

9 juni 2016

Onderwerp

Advies Beleidsplan sociaal domein 2017-2020

Geacht college,

Inleiding

De Adviesraad Sociaal Domein heeft 9 mei jl. het beleidsplan sociaal domein 2017-2020 besproken. De Adviesraad spreekt haar waardering uit voor de wijze waarop het beleidsplan is vormgegeven. Het sociaal domein is veelomvattend en zo is ook dit beleidsplan veelomvattend.

Het heeft geresulteerd in een concept dat, inclusief de bijlagen, 97 pagina's telt. En dat is, naast de reeds genoemde waardering, ook een punt van zorg.

De Adviesraad pleit er in al haar adviezen voor om te streven naar eenvoud en helderheid in beleid en uitvoering.

Het beleidsplan is helder en begrijpelijk geschreven en alle terreinen van het sociaal domein worden uitgebreid beschreven, maar dat heeft geresulteerd in een stuk dat door de omvang niet uitnodigt tot een brede inspraak. Een uitgebreide samenvatting van het plan vergroot de toegang tot meedenken.

De ambitie en rol van de gemeente in het sociaal domein

De gemeente heeft ervoor gekozen eerst de transities en daarna de transformatie vorm te geven. Het beleidsplan beschrijft op hoofdlijnen de plannen voor de jaren 2017-2020. In deze jaren zal de transformatie voorop staan.

De ambitie van de gemeente in het sociaal domein dat alle inwoners van Steenwijkerland kunnen deelnemen aan het sociale, maatschappelijke en economische verkeer kunnen wij niet anders dan onderschrijven. Sterk wordt ingezet op de begrippen zelfredzaamheid en samenredzaamheid.

Wanneer de zelfredzaamheid en de samenredzaamheid tekort schiet, zorgt de gemeente voor vangnetvoorzieningen, die inwoners ondersteunen bij hun deelname aan de samenleving.

De Adviesraad is van mening dat de ondersteuning bij het vergroten van de zelf- en samenredzaamheid een tijdelijk karakter kan hebben maar dat een blijvende ondersteuning mogelijk moet zijn wanneer de doelen niet gehaald kunnen worden.

Om deze benadering goed te laten werken is het nodig dat er goed naar de burgers geluisterd wordt. Zowel naar de hulpvragers als naar de omgeving van de hulpvrager.

De ruimte voor het ontwikkelen van eigen oplossingen voor de hulpvraag moet duidelijk worden aangegeven door de gemeente en de hulpverleners.

Van belang is dat richtlijnen helder en simpel worden opgesteld. De adviesraad stelt dat de gemeente ervoor moet zorgen dat regelgeving in het sociaal domein zodanig moet worden ingericht dat het de zelfredzaamheid en keuzevrijheid van de burger vergroot.

Naast de genoemde hoofddoelen kan dan worden opgenomen:

d. de regelgeving binnen het sociaal domein wordt helder vormgegeven

De gemeente Steenwijkerland werkt in het sociaal domein samen met andere gemeenten wanneer dit ertoe leidt dat centrale ambitie uit dit beleidsplan op een efficiënte of kwalitatief betere wijze kan worden gerealiseerd – of wanneer samenwerking bijdraagt aan het beter beheersbaar maken van risico's. Deze zin roept de vraag op welke risico's hiermee bedoelt worden.

Ontwikkelingen en de uitdaging voor de komende vier jaar

De hier genoemde demografische gegevens komen uit landelijke onderzoeken. Daar valt weinig tot niets op af te dingen.

Doelen 2017-2020

Hier worden de hoofddoelen zoals eerder genoemd nader uitgewerkt.

Ook hier pleit de Adviesraad ervoor om te streven naar eenvoud in beleid en uitvoering en dat als vierde hoofddoel te benoemen.

Uitgangspunten van beleid

De genoemde uitgangspunten worden door de Adviesraad volledig onderschreven.

Van groot belang is dat eigen initiatieven van hulpvragers en/of hun omgeving de ruimte krijgen ook al lijken deze in eerste instantie niet te stroken met het gemeentelijk beleid.

Nieuwe ideeën moeten juist vanuit de burgerij kunnen ontstaan en beloont worden met een welwillende houding vanuit de gemeente. Om deze ontwikkelingen te stimuleren moet regelgeving helder zijn en soepel worden gehandhaafd. De Adviesraad heeft in eerdere adviezen aangegeven dat de gemeente haar verantwoordelijkheid in het sociaal domein moet nemen en dus wel regie moet voeren. Wij stellen dat deze regie op enige afstand kan staan waardoor niet alles vastgesteld en dichtgeregeld hoeft te worden.

De transformatieagenda

De Adviesraad is positief over de opmerking dat pasklare oplossingen niet op tafel liggen. Er moet voortdurend gezocht en gewerkt worden aan werkbare oplossingen.

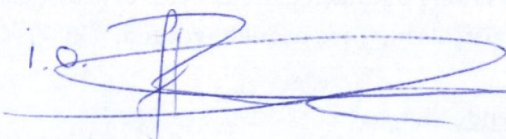
Mede door de gevraagde inbreng van de hulpvragers kunnen er onvoorziene oplossingen mogelijk worden. Er wordt een richting aangegeven waarin de ombuiging van bestaand beleid wordt vormgegeven.

Over preventie en effectieve verbindingen is de Adviesraad zeer positief. Betreft het scherp opdrachtgeverschap merken wij op dat de eisen niet zo hoog moet worden gesteld dat het beginnende, kleine, initiatieven onmogelijk wordt gemaakt mee te doen en zich te ontwikkelen.

De uitwerking van het beleidsplan zal het uiterste vergen van iedereen die betrokken is bij het Sociaal Domein en niet in de minste plaats bij de medewerkers van de gemeente.

De Adviesraad wil graag betrokken blijven bij de uitwerking van elke transformatielijn en zal zich inzetten haar achterbannen zoveel mogelijk bij de op te stellen adviezen te betrekken.

Met vriendelijke groet,
namens de Adviesraad Sociaal Domein Steenwijkerland,

H.P. Houter
voorzitter

Terug naar het agendapunt

6.0 Wergeverschap geïntegreerde toegang - RAADSVOORSTEL ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

Voorstel aan de raad

Aan de gemeenteraad
Gemeente Steenwijkerland
Vendelweg 1
8331 XE Steenwijk

Steenwijk,
Nummer voorstel:

Voor raadsvergadering d.d.: 13-09-2016

Agendapunt:

Onderwerp:

Werkgeverschap geïntegreerde toegang Jeugdwet/Wmo

Aan de raad van de gemeente Steenwijkerland wordt voorgesteld te besluiten:

Conceptbesluit:

- a) de toegangstaken in het kader van de Jeugdwet met ingang van 1 januari 2017 uit te laten voeren door medewerkers die in dienst zijn bij de gemeente Steenwijkerland;
- b) hiertoe € 691.230 over te hevelen van de begrotingspost 1^e lijnsloket Wmo en Jeugd naar het bedrijfsvoeringsbudget van de ambtelijke organisatie om deze voldoende toe te rusten in capaciteit en expertise om de integrale toegang voor Wmo en Jeugd uit te kunnen voeren.

Samenvatting:

Met ingang van 1 januari 2017 wordt de toegang tot voorzieningen op het gebied van de Jeugdwet en de toegang tot voorzieningen op het gebied van de Wmo uitgevoerd door één geïntegreerd toegangsteam Jeugd/Wmo. Zo snel als mogelijk komen daar onderdelen van de Participatiewet bij. Eén van de redenen om te werken met één geïntegreerd toegangsteam is de noodzaak om snel en doortastend vorm te kunnen geven aan de transformatie-opgaven. Directe sturing van de gemeente op de werkzaamheden van het team is daarom van belang. De beste manier om deze directe sturing te realiseren is door de taken uit te laten voeren door medewerkers die in dienst zijn van de gemeentelijke organisatie. De Wmo-consulenten zijn al in dienst van de gemeente. Voorgesteld wordt om ook de toegangstaken in het kader van de Jeugdwet uit te laten voeren door medewerkers die in dienst zijn van de gemeente. Om dit te realiseren is een overheveling nodig van middelen uit begrotingspost 1^e lijnsloket Wmo en Jeugd naar het bedrijfsvoeringsbudget van de ambtelijke organisatie.

Inleiding

Op 15 december 2015 hebben wij de notitie 'Visie Integrale gebiedsteams' vastgesteld. Daarin is aangegeven dat het streven is om vanaf 1 januari 2017 te werken met geïntegreerde teams Jeugd en Wmo en daar op zo kort mogelijke termijn (onderdelen van) de Participatiewet in onder te brengen. De redenen hiervoor zijn gelegen in:

- klantvriendelijkheid en herkenbaarheid;
- effectievere ondersteuning van problematiek op verschillende levensterreinen;
- efficiëntie in de uitvoering;
- de noodzaak om snel en doortastend de transformatie in brede zin op te pakken. Hiervoor is een team noodzakelijk dat onder eenduidige aansturing staat.

In de notitie wordt een onderscheid gemaakt tussen het kernteam en de schil er om heen. Het kernteam bestaat uit consulenten/ jeugdwerkers die in staat zijn om de cliënt te ondersteunen bij het hele proces van zorgmelding, via vraagverheldering tot aan zorgvraag en casusregie. Deze medewerkers zijn in staat om de situatie van een cliënt integraal in beeld te brengen, dat wil zeggen op alle levensdomeinen. Daar waar nodig halen ze deskundigheid erbij, hetzij door een collega erbij te vragen, hetzij door een externe deskundige in te schakelen. Deze medewerkers zijn goed bekend met het werkgebied, de sociale structuur en de lokale samenleving. Dat maakt dat zij snel kunnen schakelen en verbindingen kunnen leggen met ketenpartners, maar ook vaker informele ondersteuning en zorg zullen inzetten. In de schil rond het kernteam bevinden zich diverse professionals en organisaties op het gebied van zorg, welzijn en aanpalende sectoren.

De afgelopen maanden is in overleg met de CJG-partners de nadere vormgeving van het kernteam onderzocht. Een van de uitwerkingsvragen betreft de vraag hoe het werkgeverschap van de medewerkers van het kernteam het best geregeld kan worden. Uitgangspunt daarbij is dat het gebiedsteam onder directe aansturing van de gemeente komt te staan. Directe aansturing van de gemeente is noodzakelijk om de transformatie snel en doortastend op te kunnen pakken.

Positie kernteam

Voor het werkgeverschap van de medewerkers zijn – conform de visienotitie - de volgende varianten nader onderzocht:

- de medewerkers van het kernteam komen in dienst van de gemeente;
- de medewerkers van het kernteam komen in dienst van een gemeentelijke stichting;
- de medewerkers van het kernteam zijn in dienst van een andere organisatie en worden gedetacheerd naar de gemeente, onder de afspraak dat functionele aansturing van de medewerkers belegd is bij een gemeentelijke teamleider.

In gemeentelijke dienst

Na ampele overwegingen stellen wij voor om de medewerkers van het kernteam in gemeentelijke dienst te nemen. De Wmo-consulenten zijn op dit moment al in gemeentelijke dienst. Deze keuze houdt in dat ook de toegangstaken op het gebied van jeugd worden uitgevoerd door medewerkers in gemeentelijke dienst.

In deze vorm is de meest directe vorm van gemeentelijk sturing mogelijk en worden deze taken binnen één geïntegreerd team uitgevoerd. Ook worden de taken dichtbij onze invloedssfeer uitgevoerd en zullen complexe overlegsituaties in verband met privacy van inwoners minder voorkomen. Bovendien houden wij met deze keuze het beste zicht op kwaliteit, kosten en resultaat.

Consequentie van deze keuze is dat een uitbreiding van de gemeentelijke formatie noodzakelijk is en de werkgeversrisico's bij de gemeente liggen.

Concreet betekent dit dat de volgende taken, die thans gemandateerd zijn aan de CJG-partners, vanaf 1-1-2017 worden uitgevoerd door medewerkers die in dienst zijn van de gemeente:

- het in ontvangst nemen van een melding hulpvraag als bedoeld in artikel 4 Verordening Jeugdhulp gemeente Steenwijkerland;
- het doen van vooronderzoek als bedoeld in artikel 5 Verordening Jeugdhulp gemeente Steenwijkerland;
- het voeren van het gesprek (doen van onderzoek) als bedoeld in artikel 6 Verordening Jeugdhulp gemeente Steenwijkerland;
- het maken van het verslag (gezinsplan) als bedoeld in artikel 7 Verordening Jeugdhulp gemeente Steenwijkerland;

Tezamen noemen we deze taken de 'toegangstaken'. Na besluitvorming door uw raad, zal de mandaatregeling op dit punt worden aangepast.

Financiële toelichting

Voor de uitvoering van dit voorstel worden vanaf 1-1-2017 structureel financiële middelen overgeheveld van de begrotingspost 1^e lijnsloket Wmo en jeugd naar het bedrijfsvoeringsbudget van de ambtelijke organisatie overgeheveld. In de exploitatiebegroting is nu € 691.230 aan subsidiegelden meegenomen voor de uitvoering van de toegangstaken door het CJG. Voor dit bedrag voeren zij op dit moment de toegangstaken voor de Jeugdwet uit.. Het voorstel is genoemd bedrag over te hevelen naar het bedrijfsvoeringsbudget van de ambtelijke organisatie om deze voldoende toe te rusten in capaciteit en expertise (inclusief overhead) om de integrale toegang voor Wmo en Jeugd uit te kunnen voeren.

Inspraak en informatie

De OR heeft advies uitgebracht over dit voorstel. Het advies van de OR is bijgevoegd. Samengevat is de OR akkoord met in achtname van een aantal aandachtspunten. Deze aandachtspunten hebben betrekking de werplekken (is er voldoende ruimte, waar worden de medewerkers geplaatst?) en op het soort aanstelling (tijdelijk of direct in vaste dienst).

Wij onderschrijven het belang van goed uitgeruste werplekken. De voorkeur gaat uit naar werplekken binnen het gemeentehuis, waarbij de medewerkers van jeugd en wmo bij elkaar zitten, zodat het leren-van-elkaar zo optimaal mogelijk wordt gefaciliteerd. Daarnaast worden 'landingsplekken' in wijken en kernen gezocht, zodat fysieke nabijheid bij cliënten en partners in het veld ook gegarandeerd is. Ten aanzien van de aard van aanstelling, werken we binnen de Wet Werk en Zekerheid en sluiten wij aan bij het vigerende gemeentebestuur.

De CJG-partners zijn betrokken geweest bij de voorbereiding van deze ontwikkeling en geïnformeerd over dit voorliggend voorstel.

Communicatie

Het is van belang de huidige toegangsmedewerkers van het CJG zo spoedig mogelijk duidelijkheid te verschaffen over de te volgen procedure en over hun eigen positie vanaf januari 2017. Na besluitvorming door uw raad zullen zo spoedig mogelijk de vacatures op de gebruikelijke wijze worden opengesteld. De huidige betrokken toegangsmedewerkers in het CJG worden daarbij als interne kandidaat beschouwd. Ook zal de mandaatregeling worden aangepast.

Bijlagen bij het voorstel Advies van de OR

Ondertekening

De secretaris

De burgemeester

S.S. Weistra

M.A.J. van der Tas

Betrokken partijen

afdeling

MO

adviseur

H. vd Haar/ M. Dawson, tel.: , email:

behandeld in raadscommissie

ja, nl.

nee

Raadsbesluit

Steenwijk,

Nummer:

De raad van de gemeente Steenwijkerland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van _____, nummer 2012/ _____;

b e s l u i t :

- a) de toegangstaken in het kader van de Jeugdwet met ingang van 1 januari 2017 uit te laten voeren door medewerkers die in dienst zijn bij de gemeente Steenwijkerland;
- b) hiertoe € 691.230 over te hevelen van de begrotingspost 1e lijnsloket Wmo en Jeugd naar het bedrijfsvoeringsbudget van de ambtelijke organisatie om deze voldoende toe te rusten in capaciteit en expertise om de integrale toegang voor Wmo en Jeugd uit te kunnen voeren.

De raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,

A. ten Hoff

M.A.J. van der Tas

Einde bijlage: 6.0 Wergeverschap geïntegreerde toegang - RAADSVOORSTEL

[Terug naar het agendapunt](#)

6.1 Werkgevenschap geïntegreerde toegang Jeugdwet en Wmo - bijlage brief Advies OR inzake werkgeverschap geïntegreerde toegang Jeugdwet en Wmo ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

Ondernemingsraad Steenwijkerland

behandeld door de heer I.T. Roorda

afdeling Ondernemingsraad

telefoon 14 0521

ons kenmerk 1628-7-IO-IT

uw kenmerk

bijlagen

WOR-bestuurder
gemeente Steenwijkerland

Steenwijk
(verzendsdatum) 7 juli 2016

Onderwerp Adviesaanvraag uitbreiding formatie team Beheer en
Uitvoering

Geachte mevrouw Weistra,

Op 30 mei 2016 heeft de Ondernemingsraad een adviesaanvraag op basis van artikel 25 lid 1b WOR ontvangen in verband met een belangrijke inkrimping, uitbreiding of andere wijziging van de werkzaamheden van de onderneming.

De adviesaanvraag is ingediend in verband met de formatie uitbreiding van het team Beheer en Uitvoering om de integrale toegang voor de Jeugdwet en de Wmo2015 te realiseren. De toegang tot de jeugdwet wordt op dit moment uitgevoerd door organisaties die samenwerken in het Centrum voor Jeugd en Gezin. De toegang tot de Wmo2015 wordt uitgevoerd door de Wmo-consulenten van het team Beheer en Uitvoering. Per 1 januari 2017 wordt de toegangstaak die nu nog belegd is bij het Centrum voor Jeugd en Gezin overgenomen door het team Beheer en Uitvoering.

Tijdens de overlegvergadering van 2 juni 2016 heeft mevrouw D. Cazemier een toelichting gegeven op de plannen.

Naar aanleiding van uw adviesaanvraag kunnen wij u mededelen dat de Ondernemingsraad positief adviseert op uw adviesaanvraag. We hebben nog wel een tweetal kanttekeningen.

- Huisvesting medewerkers;
- Aanstelling medewerkers.

Huisvesting medewerkers

De Ondernemingsraad is benieuwd waar de nieuwe aan te trekken medewerkers worden gehuisvest, is er voldoende ruimte? Immers door de recente verbouwing (bestuursvleugel) zijn er een aantal werkplekken verdwenen.

Aanstelling medewerkers

In de adviesaanvraag geeft u aan dat u de huidige medewerkers van het Centrum voor Jeugd en Gezin wilt beschouwen als interne kandidaten. Dit in verband met de kennis van deze medewerkers. De Ondernemingsraad vindt het een verstandig besluit deze medewerkers als interne kandidaat te beschouwen. Echter vraagt de Ondernemingsraad zich af wat voor contract u de medewerkers aan gaat bieden.

U geeft aan dat u wilt voorkomen dat de medewerkers van het Centrum voor Jeugd en Gezin op een gegeven moment naar arbeidsmogelijkheden binnen en buiten hun huidige organisatie gaan kijken. Om deze reden wilt u hen snel een perspectief bieden van een gemeentelijke aanstelling. De Ondernemingsraad is dan ook van mening dat er dan een contract aangeboden moet worden die perspectief en zekerheid biedt.

De Ondernemingsraad is benieuwd naar uw reactie.

Met vriendelijke groet,

namens de ondernemingsraad van de gemeente Steenwijkerland,
de secretaris,

Pieter Kleine

de voorzitter,

Ids Roorda

Einde bijlage: 6.1 Werkgevenschap geïntegreerde toegang Jeugdwet en Wmo - bijlage brief Advies OR inzake werkgeverschap geïntegreerde toegang Jeugdwet en Wmo

Terug naar het agendapunt

7A.0 Glasvezelnetwerk buitengebied Steenwijkerland - RAADSVOORSTEL (terug naar agendapunt)

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

Voorstel aan de raad

Aan de gemeenteraad
Gemeente Steenwijkerland
Vendelweg 1
8331 XE Steenwijk

Steenwijk,
Nummer voorstel:

Voor raadsvergadering d.d.: 11-10-2016
Agendapunt:

Onderwerp:

Aanleg glasvezelnetwerk in het buitengebied van Steenwijkerland.

Aan de raad van de gemeente Steenwijkerland wordt voorgesteld te besluiten:

Conceptbesluit:

1. kennis te nemen van de stand van zaken met betrekking tot de aanleg van een glasvezelnetwerk in het buitengebied van Steenwijkerland;
2. een bedrag ad € 100.000 van de begrotingspost voor de realisatie van breedband beschikbaar te stellen ter dekking van kosten gedurende de resterende looptijd van het project;
3. een bedrag ad € 900.000 van de begrotingspost voor de realisatie van breedband dat niet zal worden aangewend terug te boeken ten gunste van de algemene reserve vrij besteedbaar.

Samenvatting:

Op basis van een motie in de raadsvergadering van 10 november 2009 wordt al jaren gewerkt aan de realisatie van een glasvezelnetwerk in Steenwijkerland. Uitgangspunt was een coöperatief model waarbij middels de verglazing van de kernen gelden zouden worden gegenereerd voor de aanleg van glasvezel in het onrendabele buitengebied. Hiervoor zijn meerdere businessmodellen en businesscases opgesteld waarbij er in alle gevallen sprake was van aanzienlijke financiële risico's voor de corporatie, werd uitgegaan van onrealistische aansluitpercentages en financiële ondersteuning door lokale en provinciale overheden.

Op 18 juni 2013 heeft uw raad besloten om een in de Perspectiefnota van 2012 gereserveerde stelpost van € 1.000.000 vrij te geven voor de uitrol van breedband *). Op 22 januari 2014 heeft Provinciale Staten van Overijssel besloten een subsidieregeling voor de aanleg van breedband in te stellen.

**) breedband is een verzamelnaam die wordt gebruikt voor een zgn. Next Generation Acces netwerk. Het betreft een netwerk waarbij volgens de richtlijnen van de Europese Commissie sprake is van een minimale capaciteit van 30 Mbit/sec. Glasvezel is naast een COAX-netwerk, zoals dat door Ziggo wordt geëxploiteerd en het koper netwerk van KPN, één van de mogelijke technieken die hiervoor kan worden gebruikt. Daar waar de mogelijkheden van een COAX en koper netwerk technisch gezien beperkt zijn is de capaciteit van een glasvezelnetwerk schier onuitputtelijk en wordt daarmee toekomstbestendiger beschouwd.*

In vrijwel elke gemeente van Overijssel werd op dat moment door enthousiaste werkgroepen, in veel gevallen ondersteund door gemeenten, gewerkt aan de realisatie van breedband. Basis was het eveneens door de provincie Overijssel ondersteunde coöperatief model. De markt voor glasvezel wordt beheerst door een aantal grote spelers: KPN, Reggefiber (inmiddels een volle dochter van KPN) en Ziggo. In vrijwel alle kernen liggen netwerken van deze partijen. Deze marktpartijen beschermen hun marktaandeel en hebben geen interesse in de aanleg van kostbare, onrendabele netwerken in buitengebieden. Juist door deze defensieve houding van marktpartijen bleken businessmodellen waarbij verglazing van de kernen om gelden voor het buitengebied te genereren, ondanks provinciale subsidies, niet rendabel en kwam het nergens tot daadwerkelijke realisatie. Om beter te kunnen inspelen op de veranderende omstandigheden is de provinciale subsidieregeling in 2015 aangepast. Deze aanpassing had echter niet het gewenste effect.

Er was sprake van een doorbraak toen in Twente het regionale kabelbedrijf Cogas besloot om naast de kernen eveneens in de buitengebieden van haar kerngemeenten een glasvezelnetwerk aan te leggen. Daarmee was Cogas de eerste marktpartij die actief investeerde in de aanleg van glasvezel in het buitengebied.

Teneinde eventuele claims in het kader van ongeoorloofde staatsteun te voorkomen besloot Cogas geen gebruik te maken van de provinciale subsidies. Voor de financiering van het netwerk is Cogas een samenwerkingsverband aangegaan met het Communication Infrastructure Fund (CIF *).

Inmiddels zijn Cogas/CIF bezig met de aanleg van glasvezelnetwerken in een aantal Twentse gemeenten en heeft onder de vlag van CIF recentelijk een succesvolle vraagbundeling plaatsgevonden in Salland Noord (Raalte, Olst-Wijhe en een klein deel van Zwolle).

Ook in de kop van Overijssel is met steun van de provincie Overijssel en de betrokken gemeenten een burgerinitiatief tot stand gekomen: Stichting Breedband Buitengebied Noord West Overijssel (BBNoW). De stichting wordt gevormd door burgervertegenwoordigers uit de gemeenten Zwolle, Kampen, Staphorst, Zwartewaterland en Steenwijkerland. CIF heeft met BBNoW een overeenkomst gesloten voor de aanleg van een glasvezelnetwerk in het buitengebied van de betreffende gemeenten. Nadat er sprake is van een succesvolle vraagbundeling waarbij 50% van de adressen moet deelnemen, draagt CIF zorg voor aanleg en realisatie. Stichting BBNoW is vooral betrokken in het voortraject en heeft een belangrijke rol tijdens de vraagbundeling. Streven van CIF is dat uiterlijk eind 2017 het buitengebied van Steenwijkerland is voorzien van een glasvezelnetwerk.

Het businessmodel van CIF is gebaseerd op een eigen bijdrage van € 9,95 per maand, naast de kosten van het abonnement. Ervaringen elders in de provincie Overijssel leren dat er sprake is van onrendabele adressen die CIF niet voor deze bijdrage aansluit. De adressen die het betreft krijgen echter wel de mogelijkheid om aan te sluiten en ontvangen daartoe een persoonlijk aanbod op basis van een maatwerk-oplossing. Om welke adressen het in Steenwijkerland gaat is op dit moment nog niet duidelijk maar de verwachting is dat het om circa 4% van de adressen gaat. Bij vraagbundelingen elders in Overijssel is gebleken dat middels intensieve begeleiding vanuit de plaatselijke initiatieven, en ondersteund door de gemeente, het percentage onrendabele adressen kan worden verkleind.

**) CIF belegt in de zogenaamde passieve infrastructuur (het netwerk). Het fonds wordt gevormd door institutionele beleggers als APG, PGGM en Pensioenfonds Vervoer. Het management van het fonds wordt verzorgd door Rabobank en Bouwfonds*

Om iedere verdenking van staatsteun te voorkomen accepteert CIF geen enkele vorm van financiële ondersteuning in de ontsluiting van deze adressen. Subsidiering door provincie of gemeente is niet mogelijk, immers de bijdrage komt rechtstreeks ten gunste van de aanlegkosten van het netwerk en is onderhevig aan de regels in het kader van staatssteun.

Daar waar CIF in Twente samenwerkt met Cogas wordt in Steenwijkerland (en Zwartewaterland) gesproken over een samenwerking met Rendo. Rendo is voornemens financieel te participeren in de aanleg van een glasvezelnetwerk in de gemeenten die behoren tot haar kerngebied. Daarnaast doet Rendo onderzoek naar de realisatie van glasvezelnetwerken op bedrijventerreinen.

De rol van de gemeente Steenwijkerland is beperkt. Naast het faciliteren van de stichting BBNoW zal een convenant moeten worden gesloten met CIF waarin afspraken worden gemaakt over de voorwaarden van de aanleg. Daarbij gaat het om diverse aspecten als aanlegdiepte, leges, degeneratiekosten en toezicht. In de onderhandelingen over het convenant trekken de vijf gemeenten gezamenlijk op. De afspraken zoals die met CIF zullen worden gemaakt zijn gebaseerd op de Algemene verordening ondergrondse infrastructuur (AVOI) waarover u in de raadsvergadering van 11 oktober 2016 separaat een besluit neemt.

Financieel

CIF maakt als marktpartij geen gebruik van de provinciale subsidieregeling. Ook een gemeentelijke bijdrage, in welke vorm dan ook, die als bijdrage in het netwerk kan worden beschouwd, wordt in het licht van mogelijke staatssteun, niet geaccepteerd.

Op basis van de AVOI worden met CIF afspraken gemaakt over leges, degeneratiekosten en toezicht. Basis is een kostendekkende vergoeding, maar mogelijk zijn de werkelijke kosten, met name van ambtelijk toezicht in verband met specifieke plaatselijke karakteristieken, in de praktijk hoger.

Ondanks dat er sprake is van een positieve ontwikkeling zal er tot daadwerkelijke realisatie nog veel werk verzet moeten worden. Naast kosten van (ambtelijke) ondersteuning van Stichting BBNoW, zowel in het traject voorafgaand en tijdens de vraagbundeling, gaat het daarbij om de dekking van eventuele meerkosten van toezicht gedurende het uitvoeringstraject, voor zover deze kosten niet worden gedekt door de in het met CIF gesloten convenant. Daarnaast vergt het reduceren van het percentage onrendabele adressen de nodige begeleiding en inspanning. Bovendien is er sprake van ambtelijke inzet en juridische ondersteuning bij het opstellen van het convenant met CIF. Wij verzoeken u daarom om vooralsnog een bedrag van € 100.000 beschikbaar te stellen.

In de begroting is een post van € 1.000.000 opgenomen voor de realisatie van een breedbandnetwerk opgenomen. Omdat er een marktpartij is die de aanleg voor eigen rekening zal verzorgen, behoeft deze post niet meer te worden aangesproken. Wij stellen daarom voor om een bedrag van € 900.000 terug te boeken ten gunste van de algemene reserve vrij besteedbaar.

Ondertekening

De secretaris

De burgemeester

S.S. Weistra

M.A.J. van der Tas

Betrokken partijen

afdeling

REO

adviseur

Henk Kloosterman, tel.: 667 / 06 - 51388429,
email: henk.kloosterman@steenwijkerland.nl

behandeld in raadscommissie

ja, nl. 20 september 2016

Raadsbesluit

Steenwijk, 11-10-2016

Nummer:

De raad van de gemeente Steenwijkerland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 9-8-2016, nummer 2016/ ;

b e s l u i t :

1. kennis te nemen van de stand van zaken met betrekking tot de aanleg van een glasvezelnetwerk in het buitengebied van Steenwijkerland;
2. een bedrag ad € 100.000 van de begrotingspost voor de realisatie van breedband beschikbaar te stellen ter dekking van kosten gedurende de resterende looptijd van het project;
3. een bedrag ad € 900.000 van de begrotingspost voor de realisatie van breedband dat niet zal worden aangewend terug te boeken ten gunste van de algemene reserve vrij besteedbaar.

De raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,

A. ten Hoff

M.A.J. van der Tas

[Terug naar het agendapunt](#)

7B.0 Agenderingsverzoek CU - Ingekomen stuk 13.0 Breedband buitengebied (raadsvergadering 31-5-2016) ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

AGENDAPUNT voor burgemeester en wethouders		Nummer:	20	
		Datum vergadering:	17-05-2016	
		Hamer-/bespreekstuk	Bespreekstuk	
Onderwerp:	Realisatie breedband in het buitengebied Steenwijkerland			
Conceptbesluit: (het college besluit:)	1. kennis te nemen van de huidige stand van zaken; 2. in te stemmen met de voorgestelde aanpak.			
Financiële consequenties	Kosten:	-		
	Dekking	-		
Samenvatting:	Toelichting van de stand van zaken met betrekking tot het burgerinitiatief Stichting Breedband Buitengebied Noordwest Overijssel (BBNoW) en de plannen van Rendo. College stemt in met de gekozen gedragslijn waarbij de gemeente de realisatie van een breedbandnetwerk in het buitengebied van Steenwijkerland overlaat aan een marktpartij en zelf geen actieve rol vervult maar het burgerinitiatief ondersteunt.			
Bijlagen:	Bijgevoegd: geen			
Bestuurlijk traject:	Vergadering van	Datum	Commissie	Uiterlijke beslisdatum
	College	17-05-2016	tkn??	-
	Raadscommissie			
	Raad			-
Vorbereid met:	Rene Sturre, Gert Ekkelenkamp, Roelof Kuiper			
Communicatie en openbaarheid:	Zijn dit besluit en de achterliggende stukken openbaar?		Ja	
	[2] Ja, naar de pers: [2a] perscontact			
Programma:	Niet van toepassing			
Parafen:	Medewerker	Henk Kloosterman	paraaf	
	Afdeling	REO		
	Afdelingsmanager		paraaf	
	Secretaris	S. Weistra	paraaf	
	Portefeuillehouder	weth. Brus	paraaf	
Besluit B&W:	CONFORM ADVIES			

Collegeadvies:

Inleiding

In de vijf noordwestelijke gemeenten van Overijssel is een burgerinitiatief actief met een marktpartij (CIF) om tot de realisatie van een breedbandnetwerk te komen in de buitengebieden. Het Communication Infrastructure Fund wordt gevoed door institutionele beleggers als APG, PGGM en het Pensioenfonds Vervoer en beheerd door Bouwfonds en Rabobank. CIF belegt in de aanleg van glasvezelnetwerken met een lange termijn investeringshorizon (> 30 jaar) die aansluit bij de levensduur van de infrastructuur.

CIF investeert in een breedbandnetwerk middels de aanleg van glasvezel. Daarbij ligt de focus op de zogenaamde witte gebieden, dat wil zeggen die gebieden waar zich geen andere voorziening bevindt dan een traditionele koperen telefoonlijn. CIF legt geen netwerk aan in de zogenaamde grijze gebieden. Dat wil zeggen gebieden waar naast een telefoonlijn eveneens een kabel-aansluiting (in Steenwijkerland gaat het daarbij om Ziggo) ligt. Vanwege de concurrentie van de reeds aanwezige marktpartijen, Ziggo en KPN, is investeren in een netwerk in (voornamelijk) stedelijke gebied voor CIF niet interessant. De businesscase van CIF is namelijk gebaseerd op een maandelijks toeslag (vastrecht) van € 9,95. In stedelijke gebieden zijn bewoners vanwege concurrerend aanbod niet bereid deze toeslag boven op het reguliere abonnement te betalen waardoor de participatiegraad te laag is voor een rendabele investering. In 2009 heeft een marktpartij, Reggefiber (inmiddels een volle dochter van KPN), geprobeerd om een glasvezelnetwerk aan te leggen in Steenwijk. De vraagbundeling bleef, ondanks het feit dat er geen sprake was van een maandelijks toeslag, echter steken op 19%. Reden daarvoor was de intensieve marketingactie van Ziggo die dreigde haar klanten te verliezen. De lage participatiegraad was voor Reggefiber aanleiding om af te zien van aanleg. Inmiddels investeert Reggefiber op kleine schaal wel in de aanleg van een glasvezelnetwerk op het Kornputkwartier.

Omdat een breedbandnetwerk niet wordt aangemerkt als een nutsvoorziening kan de gemeente niet interveniëren in de markt. Als de gemeente een actieve rol speelt is er al snel sprake van staatssteun en mogelijke claims van marktpartijen. Dit is de reden dat Steenwijkerland zich tot op heden heeft beperkt tot het faciliteren van burgerinitiatieven. Het burgerinitiatief Stichting Breedband Buitengebied Noord West Overijssel (BBNoW) heeft contact gezocht met diverse marktpartijen en heeft na zorgvuldige afweging van de voor – en nadelen gekozen om met CIF een samenwerkingsverband aan te gaan.

Op 13 april 2016 heeft een overleg plaatsgevonden tussen de gemeenten Zwolle (ambtelijk vertegenwoordigd door J. Kruithof), Zwartewaterland (bestuurlijk vertegenwoordigd door wethouder D. Visserman), Kampen (bestuurlijk vertegenwoordigd door wethouder G. Meijering) Staphorst (bestuurlijk vertegenwoordigd door wethouder B. Krale) en Steenwijkerland (bestuurlijk vertegenwoordigd door wethouder W. Brus), het bestuur van de Stichting BBNoW, E. Veenstra, directeur Rendo en de heren M Admiraal en P. Grotenboer, beiden directeur van CIF.

In dit overleg heeft CIF de voorwaarden bekend gemaakt waaronder zij bereid is een breedbandnetwerk aan te leggen in de buitengebieden van de 5 betrokken gemeenten. De heer Veenstra heeft de plannen van Rendo toegelicht om tot een participatie met CIF om daarmee te voldoen aan een voornemen van Rendo om te investeren in een infranetwerk.

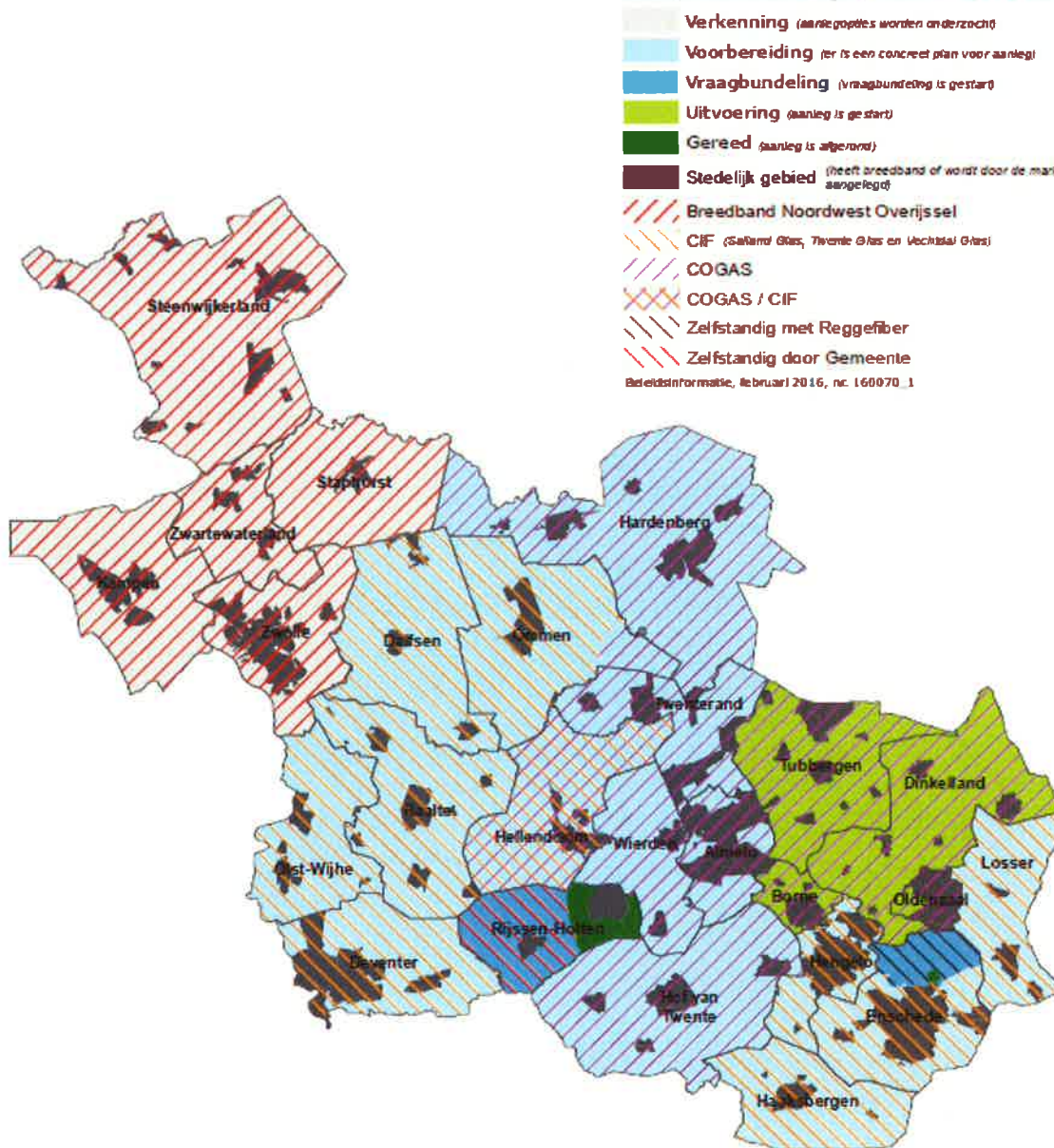
Argumenten

De keuze voor CIF wordt ingegeven door het feit dat CIF geen gebruik maakt van subsidies, maar investeert met eigen middelen. Daarbij is de rol van het burgerinitiatief beperkt tot ondersteuning in de vraagbundeling en loopt men geen financiële risico's omdat met niet hoeft te investeren in een eigen netwerk en beheerorganisatie. Inmiddels hebben 9 Overijsselse gemeenten gekozen voor een samenwerking met CIF. In 8 gemeenten legt Cogas een netwerk aan en in Hellendoorn een combinatie van CIF en Cogas. Ook Cogas maakt geen gebruik van subsidie en legt voor eigen rekening een glasvezelnetwerk aan. Uitzondering vormt de gemeente Rijssen-Holtten. Nadat in voormalige gemeente Rijssen al een netwerk was aangelegd, wordt binnenkort onder

verantwoording van de gemeente een glasvezelnetwerk aangelegd in Holten. In onderstaand kaartje is e.e.a. weergegeven.

Aanleg breedband buitengebied Overijssel

stand van zaken per 16 februari 2016

De populariteit van CIF is tegelijkertijd de valkuil aangezien de organisatie van CIF niet is uitgerust voor een gelijktijdige uitrol in meerdere gemeenten. Voor de noordwestelijk gemeenten betekent dit dat de vraagbundeling en aanleg niet eerder dan in 2017 kan starten.

Rendo is een marktpartij die recentelijk kenbaar heeft gemaakt te willen investeren in de aanleg van een glasvezelnetwerk in de gemeenten die aandeelhouder zijn van Rendo. Voor de Stichting BBNoW betekent dit dat Rendo geen activiteiten zal ontplooiën in Kampen en Zwolle. Rendo is voornemens een participatie aan te gaan met CIF. Dat betekent dat Rendo investeert onder dezelfde voorwaarden en condities als CIF (daarmee kan de samenwerking worden vergeleken met die tussen CIF en COGAS in een aantal "Twentse" gemeenten). De participatie van Rendo kan voor Steenwijkerland als aandeelhouder van Rendo positief uitpakken. Rendo kan als lokaal bekende partij een rol spelen bij de financiering en de vraagbundeling.

Zodra het deelnamepercentage van 50% is gehaald en CIF overgaat tot daadwerkelijke aanleg worden alle adressen aangesloten (zogenaamd Homes Connected). Ook adressen die geen contract hebben afgesloten krijgen een aansluiting in de meterkast (tenzij men absoluut dit niet wil). De aansluiting wordt echter niet voorzien van een signaal. Wil men in een later stadium alsnog gebruik maken van de diensten dan moet een eenmalige vergoeding van € 239,00 worden betaald.

Kanttekeningen

Het businessmodel van CIF is gebaseerd op "standaardkosten" voor de aanleg van een aansluiting (circa € 2.100). Afgelegen adressen met extreem hoge aansluitkosten worden in principe niet aangesloten. Op basis van ervaringen elders in Overijssel gaat het daarbij om circa 4% van de adressen, maar het werkelijke % is van meerdere factoren afhankelijk. Pas tijdens de technische engineering wordt dit duidelijk. Juist in deze fase speelt het burgerinitiatief met lokale kennis een belangrijke rol.

Bij de vraagbundeling krijgen alle adressen een aanbod van CIF: tegen de standaard toeslag van € 9,95 per maand of een maatwerk aanbieding o.b.v. de werkelijke aanlegkosten waarbij CIF de eerste 135 meter voor haar rekening neemt en vervolgens een vaste prijs per strekkende meter in rekening brengt. In de praktijk kan dit betekenen dat enkele duizenden euro's moet worden betaald voor een aansluiting. Voor de goede orde: er is geen mogelijkheid om deze dure aansluitingen te subsidiëren zonder dat er sprake is van staatssteun !!! Immers iedere bijdrage, ook al zou die aan een particulier worden betaald, komt ten goede aan het netwerk.

De provincie Overijssel is zich bewust van deze 4%-problematiek en heeft zich bereid verklaard om alternatieven actief te ondersteunen. Een mogelijke oplossing zou kunnen worden gevonden in draadloos breedband. KPN voert op dit moment proeven uit met 4G oplossingen. De ervaringen zijn daarbij in de praktijk, anders dan KPN wil doen geloven, niet positief.

In de Verenigde Staten heeft men veel ervaring met draadloze verbindingen via punt-multipunt verbindingen. Daarbij zijn internetsnelheden te bereiken van 50Mb/s. In Nederland wordt deze techniek door Greenet toegepast in de Flevopolder. Vanaf een vast punt met een glasvezelverbinding (kerktoren, antennemast) wordt een signaal verzonden naar een ontvanger op een woning. Voorwaarde is dat er sprake is van vrij zicht tussen de zender en de ontvanger. Bomen en andere obstakels verminderen de ontvangst. Met deze techniek kunnen afstanden tot 5 kilometer worden overbrugd. Indien meerdere adressen op deze manier worden ontsloten zijn de kosten, zeker als gebruik kan worden gemaakt van bestaande hoge punten of masten, beperkt.

Financiële toelichting

CIF stelt strikte voorwaarden waaronder zij bereid is te investeren in een breedbandnetwerk. Een belangrijke voorwaarde is dat men afspraken wil maken over de leges, de vergoeding van degeneratiekosten en het vergoeden van de kosten van toezicht. De vergoeding die CIF bereid is te betalen is lager dan de vergoeding die verschuldigd zou zijn indien deze wordt berekend op basis van de vigerende legesverordening. Volgens andere gemeenten, die inmiddels afspraken hebben gemaakt met CIF, is er daarbij sprake van een kostendekkende vergoeding.

De vigerende legesverordening zal binnen afzienbare tijd worden vervangen door een nieuwe regeling AVOI (Algemene Verordening Ondergrondse Infra). Naar verwachting wordt deze in de raadsvergadering van september 2016 vastgesteld. In de AVOI zal een regeling worden opgenomen op grond waarvan het college voor specifieke projecten afwijkende afspraken kunnen worden gemaakt met marktpartijen over een vergoeding. Indien de nieuwe AVOI niet tijdig wordt vastgesteld dan dient de raad in te stemmen met een afwijking van de vigerende legesverordening.

Al geruime tijd is de gemeente Steenwijkerland ambtelijk betrokken in het proces. In eerste instantie tijdens de provinciale pilot en vervolgens in een faciliterende rol bij de burgerparticipatie.

Op 8 februari 2011 heeft de raad een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld van € 200.000, waarvan een bijdrage van de provincie Overijssel van € 100.000. Gedurende de pilot zijn diverse onderzoeken uitgevoerd en businesscases opgesteld. Inmiddels is het voorbereidingskrediet volledig besteed.

CIF investeert met eigen middelen. Naast het akkoord gaan met de door CIF gestelde voorwaarden ten aanzien van leges, degeneratiekosten en toezicht hoeft de gemeente Steenwijkerland niet te investeren. In de Perspectiefnota 2012 is een bedrag van € 1 miljoen gereserveerd voor de aanleg van glasvezel. In de Begrotingsraad van november 2012 is dit door de raad geaccordeerd. Dit bedrag was bedoeld voor de aanleg van een glasvezelnetwerk voor heel Steenwijkerland en sloot aan op de ambitie van de provincie Overijssel voor een "Overijsseldekkend glasvezelnetwerk". Van deze stelpost is tot op heden geen gebruik gemaakt.

In september 2016 zal de raad worden gevraagd om van de stelpost een bedrag van € 100.000 beschikbaar te stellen voor de verdere ambtelijke en (proces)ondersteuning van het burgerinitiatief. Het resterende bedrag van € 900.000 zal niet worden gebruikt voor het beoogde doel en kan terugvloeien naar de Algemene Reserve vrij besteedbaar.

Vervolgacties

CIF en Stichting BBNoW zijn voornemens een intentieovereenkomst te sluiten waarna CIF intern het project zal opstarten. Een belangrijk onderdeel daarbij is dat er overeenstemming wordt bereikt met de gemeenten over de voorwaarden. Ambtelijk is hier door de vijf gemeenten geanticipeerd door een voorstel op hoofdlijnen op te stellen waarover met CIF kan worden onderhandeld. Tijdens het overleg op 13 april jl. is afgesproken dat de vertegenwoordigers van de gemeente Zwolle en Kampen hierin het voortouw nemen. Nadat er overeenstemming is over de hoofdlijnen kunnen vervolgens per gemeente nadere afspraken worden gemaakt. Afhankelijk van het tijdstip waarop de nieuwe AVOI van kracht wordt kunnen projectafspraken worden gemaakt dan wel zal de gemeenteraad moeten worden gevraagd in te stemmen met afwijkende voorwaarden van de vigerende legesverordening.

Combinatie met andere werkzaamheden

CIF heeft zich bereid verklaard om, daar waar mogelijk, actief mee te denken en werken aan het combineren van werkzaamheden die de gemeente uitvoert in het kader van de aanleg van het drukriool in Blankenham. Daartoe zal de aannemer van CIF contact leggen met de gemeentelijk projectleider om de mogelijkheden te onderzoeken en de werkzaamheden af te stemmen.

Communicatietraject en openbaarheid

Zodra er een intentieovereenkomst is gesloten tussen CIF en Stichting BBNoW zal dit worden gecommuniceerd. Zodra de vraagbundeling wordt gestart zal CIF de communicatie oppakken. Daartoe zal in juni een eerste bijeenkomst worden georganiseerd. Daaraan voorafgaand zal Stichting BBNoW via ambassadeurs de bevolking informeren / enthousiasmeren om tot aansluiting over te gaan. Omdat er sprake van een marktinitiatief is, waarbij er geen sprake mag zijn van enig vorm van staatsteun, heeft de gemeente geen actieve rol. Daar waar mogelijk faciliteert de gemeente het burgerinitiatief.

Uitvoering en planning

Nadat CIF de financiering rond heeft, er een aannemer is geselecteerd om de detail engineering op te stellen én er overeenstemming is met de gemeenten over de voorwaarden, kan het moment van de start van de vraagbundeling worden gepland. Vooralsnog gaan partijen uit van begin/medio 2017 zodat voor het eind van 2017 (mits het aansluitpercentage van 50 wordt gehaald) kan worden gestart met de aanleg.

Terug naar het agendapunt

8.0 Advies kernteam transitie Nationaal Park Weerribben-Wieden - RAADSVOORSTEL (terug naar agendapunt)

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

Voorstel aan de raad

Aan de gemeenteraad
Gemeente Steenwijkerland
Vendelweg 1
8331 XE Steenwijk

Steenwijk,
Nummer voorstel:

Voor raadsvergadering d.d.: 13-09-2016

Agendapunt:

Onderwerp:

Advies Kernteam transitie Nationaal Park Weerribben-Wieden

Aan de raad van de gemeente Steenwijkerland wordt voorgesteld te besluiten:

Conceptbesluit:

- Kennis te nemen van het advies van het Kernteam transitie Nationaal Park Weerribben-Wieden, zoals weergegeven in bijlage 2, en zoals al eerder aan u aangeboden door het Kernteam dd. 26 mei 2016 (zie lijst ingekomen stukken raadsvergadering 28 juni 2016);
- In te stemmen met het oordeel van het college op de gepresenteerde aanbevelingen zoals aangegeven in bijlage 3;
- Kennis te nemen van de reactie van het college naar het Kernteam transitie Nationaal Park Weerribben-Wieden met het verzoek de aanbevelingen in de tweede helft van 2016 nader uit te werken met inachtneming van de bemerkingen van het college hierop, conform bijgaande concept-reactiebrief zoals weergegeven in bijlage 4.

Toelichting:

In uw vergadering d.d. 1 september 2015 heeft u ons opgedragen om het Kernteam Nationaal Park Weerribben-Wieden te vragen een nieuw perspectief te ontwikkelen voor het Nationaal Park. Bij brief d.d. 14 september 2015 hebben wij deze opdracht bij het Kernteam neergelegd (zie bijlage 1).

De opdracht aan het kernteam is in een aantal deelopdrachten uiteengezet:

1. ontwikkel een governance- en financieringsmodel op basis van een zelfstandige organisatievorm
2. veranker de missie en visie in de nieuwe organisatie en zorg voor structurele borging van commitment van de gebiedspartners, gebaseerd op een evenwichtige verdeling van lusten en lasten voor iedereen in het gebied
3. versterk een eenduidige beleving van het nationale park en ontwikkel een herkenbaar merk waarvoor een breed draagvlak is
4. bereid een voorstel voor, voor de begrenzing van het NP, dat is gebaseerd op een eenduidige visie op het gebied en dat kan rekenen op breed draagvlak
5. voer noodzakelijke onderzoeken uit die kennis en inzicht opleveren voor de onderbouwing van te maken keuzes

6. ontwikkel een meerjarig uitvoeringsprogramma
7. ontwikkel een zorgvuldig communicatieplan omtrent ontwikkeling en betrokkenheid en versterken van eigenaarschap in het gebied en voer dat uit.

Het Kernteam heeft vanaf dat moment met grote inzet en voortvarendheid aan zijn taak gewerkt. Uw raad is tussentijds een aantal keren geïnformeerd over de voortgang, ook heeft u bij tal van bijeenkomsten kunnen ervaren hoe in samenspraak met de ondernemers en bewoners aan de opdrachten is gewerkt. Wij hebben het Kernteam gevraagd om vóór de zomer van 2016 de eerste resultaten aan ons aan te bieden. Met grote voldoening hebben wij op 26 mei 2016 het adviesrapport van het Kernteam in ontvangst mogen nemen. In het rapport doet het Kernteam verslag van zijn werkzaamheden. In 28 concrete aanbevelingen doet het voorstellen voor een nieuwe toekomst van het Nationaal Park. Veel voorstellen zijn nog richtinggevend en behoeven nog nadere uitwerking.

Wij zijn zeer tevreden over het resultaat dat het kernteam ons heeft gepresenteerd. Wij hebben grote waardering voor de inzet van alle partijen die hieraan hebben bijgedragen, in het bijzonder de leden van het Kernteam, afkomstig vanuit diverse geledingen van ondernemers, terreinbeherende organisaties, plaatselijke belangen, onze eigen organisatie en iedereen die in de deelwerkgroepen hieraan heeft bijgedragen. In een hoog tempo zijn diverse vraagstukken geanalyseerd, bediscussieerd en vertaald naar concrete aanbevelingen. Die inspanningen verdienen grote waardering. Wij hechten eraan dit ook op deze plaats te benadrukken.

Ten aanzien van de inhoud van de aanbevelingen zijn wij van oordeel dat het kernteam een realistisch en haalbaar beeld schetst van een toekomstig Nationaal Park. Wij onderschrijven in algemene zin de voorstellen over de definiëring van het gebied en de thematiek (de geschiedenis van de vervening en de overlevingsstrijd van de mensen) die hieraan wordt ontleend. Ook de wijze waarop de beleving van het gebied vorm moet krijgen (toegangspoorten, belevingsconcepten, e.d.), de hernieuwde opzet van de merkstrategie en marketing, de voorstellen voor betere onderbouwing van beleidskeuzes en het meten van effecten door meer onderzoek en kennis, als ook de voorstellen voor een nieuwe zelfstandige organisatie zijn naar ons oordeel heel bruikbaar. Met het overgrote deel van de aanbevelingen kunnen wij instemmen. In bijlage 3 becommentariëren wij de afzonderlijk aanbevelingen die het kernteam heeft gedaan. Bijzondere aandacht geven wij nog aan aanbeveling 18, waarin het Kernteam een verstrekkend verzoek doet om de gemeentenaam gelijk te laten zijn aan de merknaam van het hele gebied. Hoewel wij de gedachte achter de aanbeveling begrijpen is de betekenis en de consequentie daarvan nog onduidelijk is. Wij zijn wel bereid deze optie in studie te nemen.

De nu voorliggende schetsen zijn richtinggevend geformuleerd. Ze geven een helder beeld van de koers en vormen het raamwerk voor de verdere uitwerking. Het kernteam heeft aangeboden om zelf een nadere uitwerking te willen geven aan de gepresenteerde tussenresultaten. Daarvoor zal het de tweede helft van 2016 benutten. Wij hebben het kernteam in een reactiebrief dan ook gevraagd hieraan uitvoering te geven. De concept-reactiebrief treft u aan als bijlage 4. In het eerste kwartaal 2017 zal uw raad dan over de definitieve voorstellen voor de nieuwe opzet kunnen besluiten.

Een aantal voorstellen heeft nu reeds gevolgen voor de gemeente Steenwijkerland. Deze benoemen we kort en we geven aan hoe wij de juiste voorwaarden scheppen om het vervolg mogelijk te maken.

Middelen: bij de opdrachtverlening in september 2015 heeft u een budget van € 240.000 beschikbaar gesteld om de kosten die voortvloeien uit dit transitietraject te financieren. € 200.000,- daarvan is ontvangen van de provincie. Van dit bedrag resteert thans nog een bedrag van circa € 30.000,- Dit kan ingezet worden voor het vervolgtraject. Verder heeft u in het kader van de impuls gelden voor 2016 en 2017 reeds middelen geoormerkt voor het Nationaal Park (€ 100.000,- resp. € 175.000,-). De besteding van de Impuls gelden 2016 en 2017 wordt nog separaat toegelicht. Ook zijn in het kader van de Perspectiefnota voor de jaren 2017 en 2018 middelen voorzien (€ 235.000,- resp. € 110.000,-) voor het Nationaal Park. Tenslotte is er vanuit de reguliere begroting, sinds 2016, een structureel bedrag voor het Nationaal Park van € 80.000,-. Hiermee laat de gemeente zien serieus te willen bijdragen aan de nieuwe opzet. Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor de realisatie daarvan. Op basis van het werkprogramma voor het Kernteam hebben wij ook de provincie gevraagd hieraan nog extra bij te dragen aan. De provincie heeft de bereidheid daartoe al uitgesproken.

Werkorganisatie: in de tweede helft 2016 zal het Kernteam de werkzaamheden vervolgen. Het Kernteam wil zelf meer als regiegroep functioneren en zal zich minder dan in de voorgaande fase met de uitvoerende taken bezig houden. Dat gebeurt in werkgroepen waarvoor ook derden zullen worden ingezet. Wij zullen het kernteam daarbij blijven ondersteunen vanuit de bestaande programmaorganisatie. Wij gaan er van uit dat het Kernteam concrete voorstellen doet om vanaf 2017 in een nieuwe verzelfstandigde organisatie verder te werken. Deze voorstellen worden u dan in het eerste kwartaal 2017 ter besluitvorming voorgelegd.

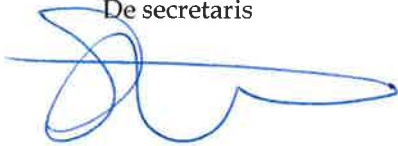
Personele inzet gemeente: zowel in de fase van de nadere planuitwerking (tweede helft 2016), als in de beoogde definitieve opzet van het nieuwe Nationale Park (in 2017), zal gemeentelijke betrokkenheid en ambtelijke ondersteuning nodig blijven. In 2016 zal het nu functionerende programmanagement nog worden ingezet, ondersteund door eigen ambtelijke medewerkers. De kosten daarvan maken nog onderdeel uit van het budget voor het programmamanagement dat uw raad op 1 september 2015 reeds beschikbaar heeft gesteld. In de begin 2017 aan u te presenteren definitieve voorstellen zullen wij ook ingaan op het programmamanagement en de hiermee gepaard gaande kosten.

Samenwerkingsmogelijkheden andere Nationaal Parken: zoals bekend wordt op initiatief van het Rijk gewerkt aan een herziening van het stelsel van National Parken. Dit programma heet Nationale Parken van Wereldklasse. (zie voor verdere informatie: www.nationalparkenwereldklasse.nl). Het Rijk stimuleert pilotprojecten vanuit bestaande gebieden om van hieruit goede ideeën boven tafel te krijgen. In de vorm van een prijsvraag kunnen gebieden zich aanmelden om als pilotgebied aangewezen te worden. Dit biedt ontwikkelkansen en middelen aan de uitgekozen gebieden. Om als pilotgebied in aanmerking te komen moeten gebieden vóór 15 september 2016 bidbooks indienen. Door een deskundigenjury onder leiding van professor mr. Pieter van Vollenhove wordt een eerste selectie gemaakt en daarna wordt er een publieksverkiezing georganiseerd. Wij hebben het Kernteam gevraagd ook voor Nationaal Park Weerribben-Wieden een bidbook in te dienen. Gezien de visie van het Rijk op de toekomst van Nationale Parken (grotere samenhangende gebieden) zal daarbij ook worden onderzocht hoe tot inhoudelijke afstemming met andere parken kan worden gekomen.

- Bijlagen bij het voorstel:**
1. advies van het Kernteam transitie Nationaal Park: Weerribben-Wieden, naar een Nationaal Park nieuwe stijl.
 2. opdrachtbrief d.d. 14 september 2015 aan het Kernteam Nationaal Park Weerribben Wieden nieuwe stijl
 3. Beoordeling door het college van burgemeester en wethouders van de aanbevelingen van het Kernteam transitie Nationaal Park nieuwe stijl
 4. reactiebrief aan het Kernteam dd.

Ondertekening

De secretaris

S.S. Weistra

De burgemeester

M.A.J. van der Tas

Betrokken partijen

afdeling

REO

adviseur

Hans Schiphorst / Jan Boxum, tel.: 0521 538746, email:
hans.schiphorst@steenwijkerland.nl

behandeld in raadscommissie

X ja, nl. 30 augustus 2016

Raadsbesluit

Steenwijk,
Nummer:

De raad van de gemeente Steenwijkerland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van _____, nummer 2012/ _____;

b e s l u i t :

- Kennis te nemen van het advies van het Kernteam transitie Nationaal Park Weerribben-Wieden, zoals weergegeven in bijlage 2;
- In te stemmen met het oordeel van het college op de gepresenteerde aanbevelingen zoals aangegeven in bijlage 3;
- Het college op te dragen het kernteam transitie Nationaal Park Weerribben-Wieden te verzoeken de aanbevelingen in de tweede helft van 2016 nader uit te werken met inachtneming van de bemerkingen van het college hierop, conform bijgaande concept-opdrachtbrief zoals weergegeven in bijlage 4.

De raad voornoemd,
de griffier,

de voorzitter,

A. ten Hoff

M.A.J. van der Tas

Terug naar het agendapunt

8.1 Advies Kernteam transitie Nationaal Park Weerribben - Wieden - bijlage 1 NPWW - Weerribben Wieden DEFINITIEF ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

Weerrribben- Wieden

Inhoud

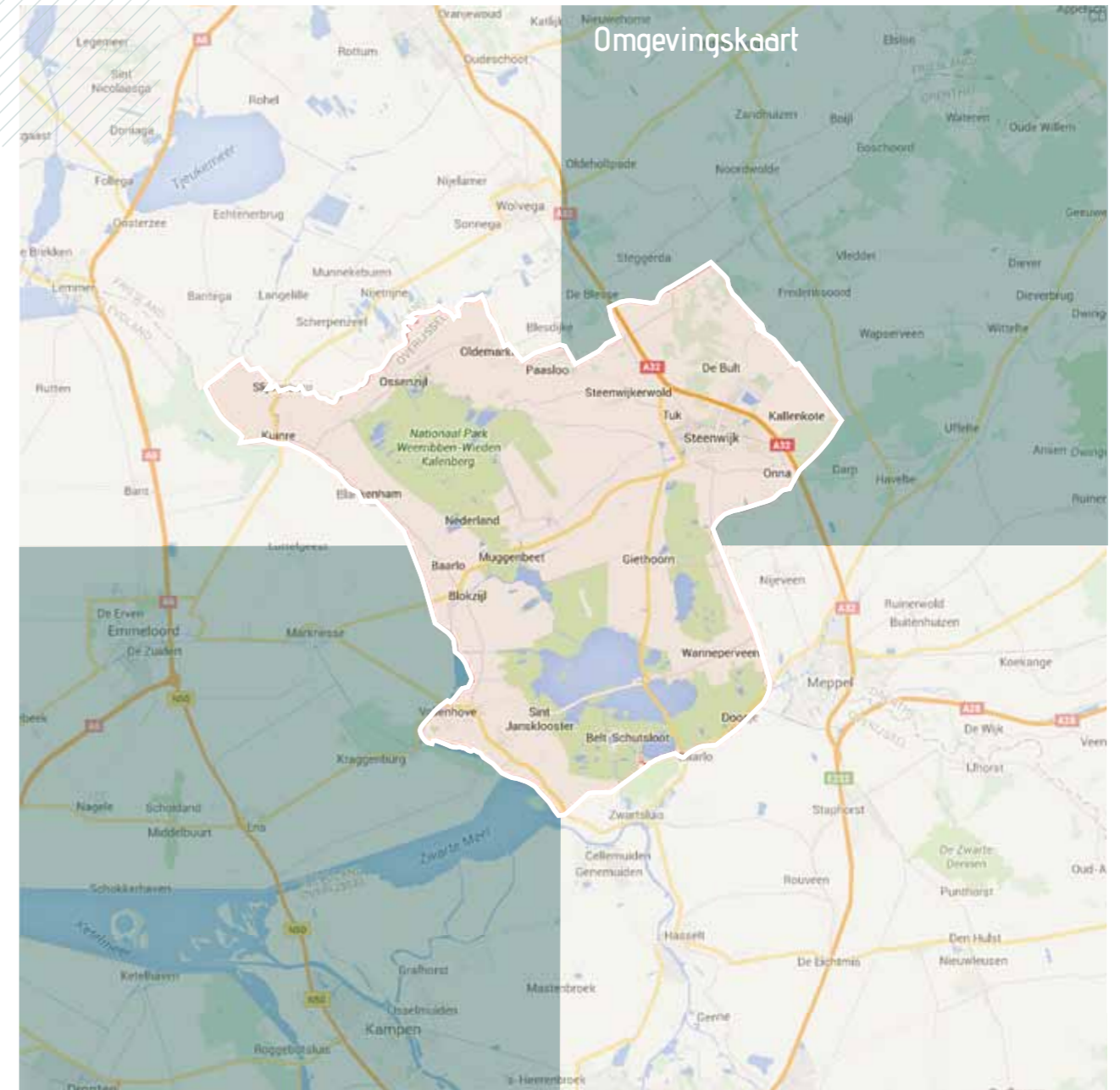
Leeswijzer

7 Deel 1 Voorstel

29 Deel 2 Verantwoording

71 Deel 3 Bijlagen

Weerribben-Wieden in één oogopslag

LEESWIJZER

In september 2015 heeft de gemeente Steenwijkerland ingestemd om samen met gebiedspartners te onderzoeken hoe een Nationaal Park Weerribben-Wieden nieuwe stijl (NPWW) vorm kan krijgen. De gemeente doet dit vanuit een regierol; de opdracht voor het ontwikkelen van een nieuwe toekomstbestendige organisatie is neergelegd bij ons, het kernteam transitie NPWW.

In dit document presenteren wij ons voorstel voor het NPWW nieuwe stijl. We gaan uit van een verdere uitwerking en afronding van de transitiefase na de besluitvorming in juni en een groeimodel voor de nieuwe organisatie die in 2017 van start zal gaan. Het voorstel bestaat uit drie delen. In deel 1 vindt u de essenties van ons voorstel en in deel 2 de verantwoording ervan. In dit deel gaan we uitgebreid in op het proces, de deelprojecten, de landelijke ontwikkelingen, etc. Tot slot vindt u in deel 3 de relevante achtergrondinformatie en vindt u bijgevoegd Weerribben-Wieden in één oogopslag.

*Kernteam transitie Nationaal Park Weerribben-Wieden
mei 2016*

Deel 1 Voorstel

Inleiding

In het najaar 2014 is de gemeente Steenwijkerland de uitdaging aangegaan om een nieuw perspectief voor het Nationaal Park Weerribben-Wieden (NPWW) te ontwikkelen zodat het een vernieuwde en actieve rol in het gebied gaat spelen. Samen met de gebiedspartners is hiervoor het startdocument Nationaal Park Weerribben-Wieden nieuwe stijl opgesteld. Op 1 september 2015 heeft de gemeente hierover positief besloten en besloten om vanuit een regierol, samen met de gebiedspartners te werken aan een Nationaal Park Weerribben-Wieden nieuwe stijl. De opdracht om met alle relevante gebiedspartner een nieuwe toekomstbestendige organisatie te ontwikkelen, heeft u neergelegd bij het kernteam transitie NPWW. In dit document presenteren wij ons voorstel voor het NPWW nieuwe stijl.

Kernteam transitie NPWW

Het kernteam NPWW bestaat uit de voor de transitiefase relevante gebiedspartners: Ondernemersplatform Steenwijkerland, Koninklijke Horeca Nederland afdeling Steenwijkerland, KOPTOP, LTO Noord afdeling Steenwijkerland, Plaatselijke Belangen in de Weerribben, Plaatselijke Belangen in de Wieden, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en gemeente Steenwijkerland. Het kernteam wordt ondersteund door een programmamanager en programmasecretaris.

Commitment

Het kernteam heeft de ambitie uitgesproken een voorstel voor het NPWW te ontwikkelen dat commitment heeft bij de relevante gebiedspartners; alleen zo kan het Nationaal Park een actieve rol gaan spelen in het gebied. Aangezien commitment gaat over het verbinden aan en meedoen met, is het proces om tot een voorstel te komen een zeer belangrijk onderdeel van de transitie van het Nationaal Park. Vertrouwen en respect tussen gebiedspartners moet ontstaan en groeien.

Het kernteam is een nieuw samenwerkingsverband voor het NPWW, zowel nieuw qua partijen die aan tafel zitten als nieuw qua eigenaarschap van de vraagstukken. Er is binnen het transitieproces een zestal deelprojecten gedefinieerd. Een kernteamlid is hiervan trekker en verantwoordelijk voor een gedragen resultaat. Het kernteam heeft nadrukkelijk geïnvesteerd in het (interne) proces. Steeds is de afweging gemaakt of snelheid in het traject en het opleveren van resultaten niet ten koste zou gaan van de zorgvuldigheid in het proces om draagvlak te creëren en de 'achterbannen' mee te nemen. We vinden dat we hierin goed zijn geslaagd.

Investeren in het proces betekent ook dat de nieuwe organisatie nu verder kan gaan bouwen op basis van vertrouwen en respect. Er is binnen het kernteam de wil om samen verder te gaan.

Deze solide basis is belangrijk voor de financiële en inhoudelijke keuzes die nog gemaakt moeten worden. Het voorstel dat we nu presenteren gaat uit van een verdere uitwerking en afronding van de transitiefase na de besluitvorming in juni en een groeimodel voor de nieuwe organisatie die in 2017 van start zal gaan.

Weerribben-Wieden Week

Voor het vergroten van het draagvlak en de beleving van het Nationaal Park, wordt dit jaar naast de reguliere activiteiten als schoolprojecten en cursus gastheerschap ook de Weerribben-Wieden Week (WWWWeek) georganiseerd. De WWWWeek vindt plaats van 21 tot en met 29 mei en heeft als doel het versterken van het ambassadeurschap van het gebied en het Nationaal Park in het bijzonder. Er worden diverse activiteiten georganiseerd, zodat een breed publiek kan kennismaken met de bijzondere natuur(waarden) en cultuurhistorie die het gebied kenmerken.

NPWW nieuwe stijl

Om commitment voor het voorstel en dus voor de nieuwe organisatie te verkrijgen, hebben we als kernteam benoemd wat hierin onze gezamenlijke ambitie is. Voor ons is het 'NPWW nieuwe stijl':

- Een zelfstandige organisatie;
- Een organisatie waarbij de samenwerking erop is gericht het iconische karakter van het gebied uit te dragen;
- Een organisatie die opgavegericht werkt en waarin sprake is van een twee-eenheid tussen ecologie en economie;
- Een organisatie waarbij de gebiedspartners samenwerken op basis van respect, vertrouwen en gelijkwaardigheid;
- Een organisatie die slim (efficiënt en effectief) en slagvaardig is;
- Een organisatie waarvoor draagvlak is bij inwoners, ondernemers en overheid.

Onderdelen voorstel

Ons voorstel voor een nieuwe toekomstbestendige organisatie is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- Wat is het (samenhangend) gebied waarover de nieuwe organisatie gaat?
- Op welke wijze kunnen we de beleving van dit gebied versterken?
- Welke merknaam en marketingstrategie passen hierbij?
- Wat moet de organisatie uitdragen (missie, visie en strategie)?
- Hoe draagt het gebied c.q. de organisatie bij aan het regionaal product en welke effecten heeft het (nulmeting en monitoring)?
- Welke governance en finance structuur is passend?

Samenhangend gebied

Belangrijk onderdeel in het transitieproces is het werkingsgebied van en rond het Nationaal Park Weerribben-Wieden. Wil het Nationaal Park een actieve rol gaan spelen in het gebied dan is een samenhangend gebied nodig waarmee je je gebiedspartner verbonden voelt. In de drie deelprojecten begrenzing, poortenconcept en merkontwikkeling komen de samenhang, binding en identiteit van het gebied terug. Deze deelprojecten zijn dan ook in nauwe onderlinge afstemming uitgevoerd.

Uit de deelprojecten komt naar voren dat inwoners en bedrijven zich met het gebied en met elkaar verbonden voelen door de verhalen over het riet, de turf en de bescherming tegen het water. Het centrale thema zijn de geschiedenis van de vervinging en de overlevingsstrijd van de mensen. Het gebied van Weerribben en Wieden is 'man made' en daar is men trots op (Voorstel 1).

Voorstel 1:

omarm het centrale thema 'de geschiedenis van de vervinging en de overlevingsstrijd van de mensen'.

Voorstel 2a:

laat de feitelijke begrenzing van het Nationaal Park Weerribben-Wieden gelijk.

Voorstel 2b:

neem op termijn in overweging om de procedure te starten om de feitelijk begrenzing uit te breiden met de reeds aangewezen en gerealiseerde nieuwe natuur.

Uit de deelprojecten komt ook naar voren dat binding met een gebied en de samenhang niet worden bepaald door grenzen op een kaart, maar door de identiteit en de herkenning in de verhalen. Voor het kernteam heeft dit tot het inzicht geleid dat een discussie over de feitelijke begrenzing van het Nationaal Park Weerribben-Wieden niet relevant is voor hetgeen we willen bereiken: het duurzaam beleven en benutten van de bijzondere natuur(waarden) en cultuurhistorie die het gebied kenmerken. We stellen dan ook voor de feitelijke begrenzing van het Nationaal Park niet te veranderen. Een aantal terreinen is aangewezen of wordt reeds ingericht als nieuwe natuur. We vinden het als kernteam niet noodzakelijk deze nu aan de feitelijke begrenzing toe te voegen. Dit kan op termijn (Voorstel 2a en 2b).

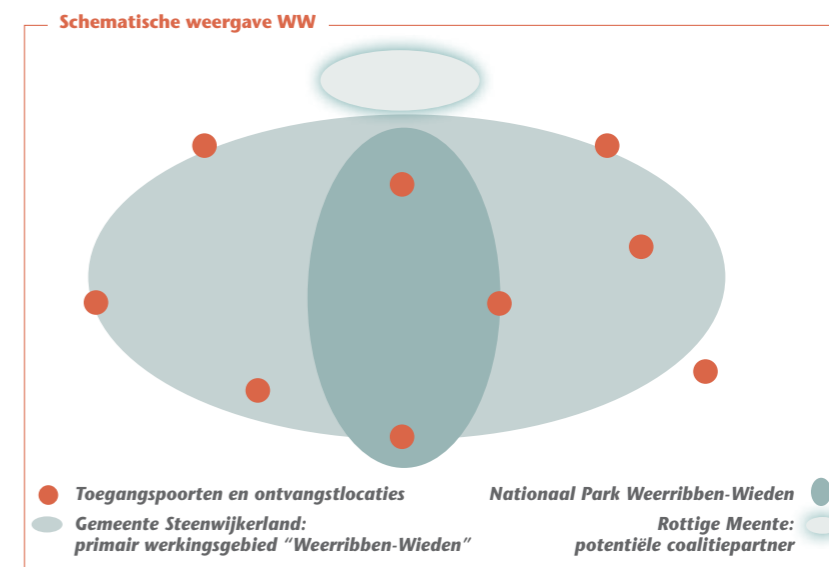
Voorstel 3:
ga uit van een groot potentieel werkingsgebied van Heerenveen in het Noorden tot Zwolle in het Zuiden.

Voorstel 4:
richt de organisatorische samenwerking primair op het werkinggebied van de gemeente Steenwijkerland.

Voorstel 5:
ga coalities aan met partners die het verhaal van Weerribben-Wieden versterken, zoals bijvoorbeeld met Weststellingwerf en Zwartewaterland.

Verbondenheid met het gebied door de verhalen betekent dat een ieder die zich hierin herkent, kan aansluiten. We gaan hierbij uit van een groot potentieel werkingsgebied: van Heerenveen in het Noorden tot Zwolle in het Zuiden. Dit zijn de imaginaire grenzen van het gebied (Voorstel 3).

Uit het oogpunt van draagvlak nemen we als basis voor de samenwerking en de nieuwe organisatie de gemeentegrenzen van Steenwijkerland. Met partijen die zich herkennen in het verhaal van Weerribben en Wieden gaan we wisselende coalities aan, zoals bijvoorbeeld met Weststellingwerf en Zwartewaterland. Het aangaan van coalities heeft geen consequenties voor de samenstelling van de nieuwe organisatie (Voorstel 4 en 5).

Naast de rijke cultuurhistorie kenmerkt het primaire werkingsgebied zich door natuurgebieden van internationale waarde. Dit uit zich in de 'kwaliteitskeuren': Nationaal Park Weerribben-Wieden, Natura 2000 Weerribben, Natura 2000 Wieden, gecertificeerd in het kader van Europees diploma voor excellent natuurbeheer en het Europarc handvest voor duurzaam toerisme. Het Ministerie van Economische Zaken heeft voor het programma 'Naar Nationale Parken van Wereldklasse' een verkiezing uitgeschreven voor het 'Mooiste natuurgebied van Nederland'. We willen meedingen naar deze prijs en hiervoor een op dit voorstel gebaseerd bidbook opstellen (Voorstel 6).

Voorstel 6:
stel een bidbook op voor de verkiezing het 'Mooiste natuurgebied van Nederland'.

Beleving van het gebied

We kiezen als strategie om samen het verhaal van het gebied te vertellen. We zien 'toegangspoorten' als dé manier om de bijzondere verhalen te vertellen, om mensen het gebied te laten beleven en om bezoekers te verleiden langer in het gebied te blijven door ook andere interessante plekken te ontdekken. We hebben hiervoor een visie op de 'toegangspoorten' ontwikkeld.

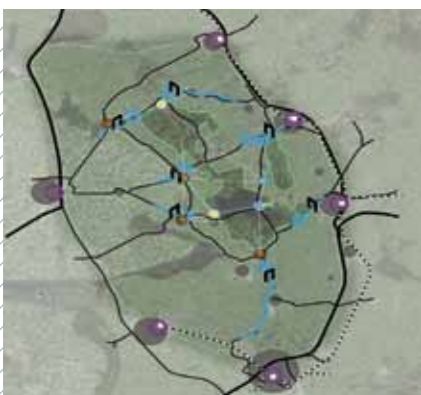
De verhalen gaan over natuur en cultuur(historie), waarbij de focus ligt op de geschiedenis van de vervening en de overlevingsstrijd van de mensen. Onder dit thema vallen diverse bijzondere verhalen. Belangrijk in de verhalen is niet alleen de historie; er is steeds een duidelijke link naar het heden. Weerribben-Wieden is authentiek in hier en nu.

Samen met ondernemers willen we de verschillende verhalen over het de geschiedenis van de vervening en de overlevingsstrijd van de mensen verder uitbouwen door hier unieke belevingsconcepten aan te koppelen, maar ook door bezoekers kennis te laten maken met de streekeigen producten en hedendaagse ontwikkelingen (Voorstel 7).

Het werkingsgebied rond het Nationaal Park Weerribben-Wieden bestrijkt een behoorlijk oppervlak en is een rijk gevarieerd gebied. Er staat geen hek om waarmee het direct duidelijk zou zijn voor bezoekers op welke plek je het gebied in- en uitgaat. Dat betekent automatisch dat er meer inspanning verricht moet worden op de informatieverstrekking. Om dit te bereiken streven we naar een gelaagd systeem van poorten, informatiepunten, routes en bebording.

Voorstel 7:

organiseer samen met ondernemers inspiratie- en innovatiesessies die leiden tot nieuwe belevingsconcepten passend bij het centrale thema 'de geschiedenis van de vervening en de overlevingsstrijd van de mensen'.

Voorstel 8:

maak schetsontwerpen voor de verschillende categorieën landmarks en werk deze uit in een realisatieplan inclusief financiering.

Voorstel 9:

schrijf een prijsvraag uit voor het ontwerpen van een land art toegangspoort.

De locaties, de zones waarin deze liggen en het type landmarks waardoor ze worden gemarkeerd, zijn op verschillende manieren te groeperen. We onderscheiden de volgende categorieën:

- Poorten: landmarks bij invalswegen.
- Spots: landmarks voor doelbestemmingen en bijzondere locaties.
- Transfers: landmarks bij treinstations en TOP's.
- Digitale poorten
- Gastheren

Voor de verschillende categorieën willen we een fysieke herkenningslijn ontwikkelen door hiervoor schetsontwerpen te laten maken en deze vervolgens te realiseren. De landmarks hebben een signaalfunctie en vormen in de meeste gevallen een markering van plaatsen waar bezoekers informatie over het gebied krijgen, waar activiteiten of routes starten, enz. De landmarks worden onderscheidend, maar wel herkenbaar als één familie behorend bij Weerribben-Wieden. We willen voor de landmarks gebruik maken van gebiedseigen materialen. (Voorstel 8).

Voor de landmarks bij invalswegen willen we een 'land art' toegangspoorten ontwerpen en realiseren. Hier rijd je dan letterlijk het gebied in. Totdat je een nieuwe poort tegenkomt, ben je in een gebied met een gemeenschappelijke identiteit (Voorstel 9).

Voor de verschillende categorieën is ook een kansen- en knelpuntenverkenning gedaan voor het voorzieningsniveau. De algehele conclusie is dat dit over het algemeen goed is, er is ook veel, maar er is wel behoefte aan een 'poetsbeurt'. Voor het uitwerken van de poorten ligt prioriteit bij de informatiepoort Giethoorn, het oppoetsen van het buitencentrum Ossenzijl en het uitwerken van één van de Zuiderzeespoorten.

Merkontwikkeling

Vanuit de merkontwikkeling is veruit de belangrijkste beslissing die genomen moet worden: Welk verhaal gaan we vertellen? Waarmee versterken we de identiteit van het gebied, de trots van bewoners en de aantrekkingskracht voor toeristen?

Het centrale thema is de geschiedenis van de vervening en de overlevingsstrijd van mensen. Naast de typerende beroepen als turfstekers, rietsnijders en punterbouwers, zijn ook de andere cultuurhistorische verhalen interessant om te vertellen: van de handelsstad Blokzijl tot de Stad der Adel Vollenhove; van Het Verzonken Dorp Beulake tot de Koloniën van Weldadigheid.

We kiezen voor een positionering waarbij het menselijke verhaal van het gebied centraal staat. Dit verhaal is de kern van de gemeenschappelijke identiteit, is relevant voor zowel bewoners als bezoekers, is betekenisvol voor de beleving van natuur (natuur blijft van belang in de profilering) en is betekenisvol voor de actieve beleving van stadjes en cultuur (*Voorstel 10*).

Voorstel 10:

kies bij marketing voor het uitdragen van een breed, cultuurhistorisch verhaal.

Voorstel 11:

kies voor de kernwaarden kleinschalig, door mensen ontstaan en authentiek.

Voorstel 12:

vervang het beeldmerk 'otter' door een meer 'menselijk' symbool.

De oproep aan bezoekers is go slow: doe rustig aan en dompel jezelf onder. We positioneren het gebied als regio die je beter leert waarderen naarmate je er langer (of vaker) verblijft. Dit sluit aan bij de doelstelling om herhaalbezoek te stimuleren. Vanuit internationaal perspectief passen deze waarden ook goed bij Giethoorn dat zich de afgelopen tijd meer is gaan positioneren rondom de verhalen en gebruiken van de bewoners van toen en nu. Consequentie van deze keuze is dat we qua symboliek (logo) het gebied niet moeten afficheren met een otter. We zullen op zoek moeten naar een meer menselijk symbool passend bij het menselijke verhaal van het gebied (*Voorstel 11 en 12*).

De pay-off moet de komende jaren een belangrijke rol gaan spelen in de communicatie. Deze moet immers de belofte van het gebied aanduiden, het cultuurhistorische verhaal vertellen en daarmee 'het goede gevoel' oproepen bij bewoners en bezoekers. Trefwoorden hierbij zijn:

- Een cultuurhistorisch perspectief
- Niet te specifiek op natuur en water
- Makkelijk internationaal te gebruiken / te vertalen
- Aansprekend voor bezoekers, maar ook appellerend voor de bewoners

Belangrijk is dat stevig wordt ingezet op breed gebruik van de pay-off. Ondernemers geven zelfs aan meer waarde te hechten aan een goede pay-off als drager van een gemeenschappelijke belofte, dan aan een gemeenschappelijke naam. Idealiter omarmt ook de gemeente deze pay-off (*Voorstel 13*).

Voorstel 13:

werk een pay-off uit met een meer cultuurhistorische lading en zet in op breed gebruik ervan.

Voorstel 14a:

kies Weerribben-Wieden als eenduidige gebiedsnaam; hierbinnen ligt ook het Nationaal Park.

Voorstel 14b:

gebruik Weerribben-Wieden als merknaam en als naam van de nieuwe organisatie.

Voorstel 15:

neem afscheid van WaterReijk Weerribben-Wieden als merk / marketingconcept.

Bij alle gebiedspartners krijgt de naam Weerribben-Wieden brede steun:

- De naam past bij de identiteit en de gemeenschappelijke trots;
- De naam vertelt het inhoudelijke verhaal van het gebied en is gerelateerd aan geologische kenmerken weren, ribben en wieden;
- De naam is eenduidig: één naam voor het gebied en het Nationaal Park.

Wij stellen dan ook voor de merknaam Weerribben-Wieden te gebruiken en deze zo snel mogelijk na besluitvorming in juni uit te rollen. Weerribben-Wieden wordt daarmee ook de naam van het werkingsgebied en de nieuwe organisatie. Binnen dit werkingsgebied ligt het Nationaal Park Weerribben-Wieden (*Voorstel 14a en 14b*).

Zowel wegens gebrek aan draagvlak bij ondernemers als om inhoudelijke redenen, accent te veel op natuur en water, stellen we voor afscheid te nemen van WaterReijk Weerribben-Wieden (*Voorstel 15*).

Naarmate de doelgroep zich op grotere afstand van Nederland bevindt, wordt het belangrijker om één eenduidig argument te geven voor een bezoek aan het gebied. Giethoorn is een dermate unieke en bekende 'attractie' dat het de potentie heeft

Voorstel 16:
*focus internationale merk- en marketing-
inspanningen op 'Giethoorn'.*

Voorstel 17:
*start met een campagne gericht op de eigen
bevolking en rol de merknaam daarna breder uit.*

Voorstel 18:
omarm Weerribben-Wieden als gemeentenaam.

Voorstel 19:
*omarm de missie, visie en strategie van de
nieuwe organisatie Weerribben-Wieden.*

om internationale bezoekers te verleiden om in het vliegtuig te stappen. Regionaal (Nederland, België, Duitsland) kunnen we een breed regioverhaal vertellen (gericht op langer en herhaalverblijf); internationaal moeten we focussen op Giethoorn als icoon (Voorstel 16).

De eigen bevolking is een relevante doelgroep, zowel als ontvanger (bewustzijn en trots op het gebied) als ambassadeur (vertel het verhaal aan bezoekers). We stellen dan ook voor de marketinginspanningen de komende jaren niet alleen te richten op bezoekers, maar juist ook activiteiten te ontwikkelen die het cultuurhistorische verhaal bij de eigen bevolking onder de aandacht brengt (Voorstel 17).

We adviseren de naam Weerribben-Wieden als toeristisch merk, omdat het een naam is die trots oproept bij zowel bewoners als ondernemers. Bovendien weerspiegelt het de gemeenschappelijke identiteit. Om die reden zou het ook goed zijn als de gemeente Steenwijkerland haar naam verandert in Weerribben-Wieden: dit bevordert de identificatie van bewoners met het gebied (naast de verbondenheid met hun eigen kern) en versterkt de gemeenschappelijke identiteit. Vanuit toeristisch-economisch oogpunt komt het bovendien de eenduidigheid ten goede: de naam van de toeristische regio is gelijk aan de gemeente (net als bijvoorbeeld de Utrechtse Heuvelrug) (Voorstel 18).

Missie, visie en strategie

Op basis van de resultaten van de verschillende deelprojecten willen we met de nieuwe organisatie Weerribben-Wieden het volgende uitdragen.

Missie: 'Het gebied van Weerribben-Wieden is man made. Riet, turf en bescherming tegen water zijn bindende elementen. We zorgen dat de bijzondere natuur (waarden) en cultuurhistorie die het gebied kenmerken worden beleefd en benut. Weerribben-Wieden is authentiek in hier en nu.'

Visie: 'Weerribben-Wieden is van ons samen en iedereen doet op zijn eigen wijze mee. Het verhaal van bescherming tegen het water (Zuiderzee), riet en turf verbindt, inspireert en wordt (inter)nationaal erkend en herkend als graag bezochte bestemming.'

Strategie: 'We vertellen samen het kenmerkende verhaal van het gebied. In de uitvoering doen we alleen wat kan en samen wat moet. De integrale benadering onder de nieuwe organisatie zorgt voor draagvlak in het gebied en levert de partijen extra kwaliteit en meerwaarde op (Voorstel 19).'

Bruto regionaal product, nulmeting en monitoring

Om beter tot keuzes te kunnen komen die passen bij wat we willen uitdragen, bestaat er bij alle gebiedpartners behoefte aan geobjectiverde informatie over het aantal bezoekers, over de bestedingen, over de bezoekersstromen en -motieven en over de effecten op de leefbaarheid. Daarnaast is er behoefte aan meer inzicht in de waarde van het Nationaal Park c.q. het gebied Weerribben-Wieden (Bruto Regionaal Product).

Om tot deze informatie te komen, heeft de projectgroep nulmeting en monitoring een viertal onderdelen uitgewerkt of in gang gezet:

- Een bewonersenquête die inzicht geeft in de beelden van bewoners bij het Nationaal Park en de betekenis ervan voor de leefbaarheid.
- Een kwalitatief beeld van onze bezoeker: de 'customer journey'. Hoe besluit een bezoeker naar Weerribben-Wieden te komen, wat zijn de ervaringen en waar is ruimte voor verbetering.
- Een projectbeschrijving voor de ontwikkeling van een monitoringstool die inzicht geeft in het aantal, de herkomst en de bestedingen van de bezoekers. De opzet wordt dusdanig dat jaarlijks een overzicht ontstaat, de effecten gemeten kunnen worden en tegen aanvaardbare structurele kosten.
- Het goed ordenen van de bestaande informatie/data van het gebied (Voorstel 20).

Voorstel 20:

zet de uitkomsten van de 'customer journey' samen met de ondernemers om in een plan voor verbetering en innovatie van belevingsproducten.

Voorstel 21:

werk de monitoringstool verder uit, ook in financiële zin, en zorg voor structurele financiering.

De resultaten van de nulmeting worden later in 2016 bekend. Om betere keuzes te kunnen maken, is het echter wel nodig dat de metingen jaarlijks worden herhaald. Monitoring is slechts zinvol als trends zichtbaar worden (Voorstel 21).

Governance en Finance

In de projectgroep Governance en Finance zijn de mogelijkheden onderzocht voor een duurzame, lean en mean, governance en finance structuur voor het NPWW nieuwe stijl. Het kernteam heeft de projectgroep als voorwaarden meegegeven dat alle betrokkenen op een evenwichtige en respectvolle wijze vertegenwoordigd zijn en dat het aansluit bij de resultaten van de overige deelprojecten.

We zijn ons er als kernteam van bewust dat hierdoor een kip-ei-discussie is ontstaan; de resultaten van de meeste deelprojecten liggen immers nu pas voor. We kunnen nu dan ook geen definitieve governance en finance structuur voor de nieuwe organisatie voorleggen, maar 'slechts' de organisatorische bandbreedte. De governance en finance moet direct na de besluitvorming in juni verder uitwerkt worden, zodat er begin 2017 helderheid is.

Belangrijk voor de governance en finance van de nieuwe organisatie Weerribben-Wieden is dat het de voordelen van samenwerken volledig benut: de organisatie moet zich niet alleen richten op het ontwikkelen van nieuwe belevingsconcepten en PMC's, maar ook op de verwerving van de bijbehorende incidentele en structurele middelen als ook de communicatie en de vermarkting ervan. Ook andere taken kunnen worden ondergebracht bij de nieuwe organisatie Weerribben-Wieden als dit de partijen extra kwaliteit en meerwaarde oplevert (groeimodel) (Voorstel 22).

Voorstel 22:

zorg dat de nieuwe organisatie Weerribben-Wieden zich in ieder geval richt op product-ontwikkeling, verwerving van middelen en communicatie en marketing.

Voorstel 23:

zorg dat binnen de nieuwe organisatie Weerribben-Wieden in ieder geval vertegenwoordigd zijn de terreinbeherende organisaties, de ondernemers, de plaatselijke belangen en de gemeente.

Voorstel 24:

werk de kansrijke vormen voor de nieuwe organisatie Weerribben-Wieden, zoals de coöperatie en de stichting, verder uit.

Voorstel 25:

voer een nadere verkenning uit naar het opzetten van een regionale kredietunie.

De organisatorische bandbreedte is afhankelijk van de bereidwilligheid en noodzaak om een (be)sturende organisatie te belasten met eigendom, financiële middelen en een zelfstandige rechtspersoonlijkheid: van zeer beperkt sturend en bijna vrijblijvend tot sterk (be)sturend en niet vrijblijvend. Binnen deze bandbreedte zijn voor participatie minimaal vereist: een vertegenwoordiging van terreinbeherende organisaties, plaatselijke belangen, overheden en ondernemers. Deze partijen hebben immers allen iets in te brengen (Voorstel 23).

Aangezien binnen de nieuwe organisatie het maatschappelijk belang overheerst is een commerciële rechtspersoon niet wenselijk. Ook niet rechtspersoonlijke organisaties of een meer vrijblijvende verenigingsvorm lijken minder passend. Er blijven dan twee organisatievormen over: de coöperatie en de stichting. Beide willen we als kernteam nader uitwerken. De moeizame relatie tussen de toeristische sector en de bancaire willen we hierbij als extra aandachtspunt meenemen. In dit kader willen we ook de mogelijkheid van een regionale kredietunie¹ nader onderzoeken. De provincie Overijssel heeft reeds aangegeven hierover te willen meedenken (Voorstel 24 en 25).

Voor de nieuwe organisatie moet de hele structuur bekeken worden: van toezicht naar uitvoering van marketing en alle lagen daartussen. Dit omdat de bemensing c.q. de tijdsbesteding een lastig probleem is. Om de nieuwe organisatie niet onnodig te belasten, is blijvende deelname en betrokkenheid van de gemeente noodzakelijk. We willen de gemeente Steenwijkerland dan ook vragen om naast een toezicht-houdende rol ook een faciliterende rol te overwegen (*Voorstel 26a en 26b*).

Een kredietunie is een 'not for profit' coöperatie van MKB-ondernemers die via een gemeenschappelijke kas geldmiddelen ter beschikking stellen en MKB-ondernemers die geld lenen uit deze kas. Geldverstrekkende leden fungeren tevens als coach voor ervaren of beginnende collega-ondernemers, de kredietnemers. Zij zetten zich in voor het succes van de ondernemer en vergroten daarmee de kans op welslagen. Een kredietunie bevordert de onderlinge solidariteit tussen kredietgevers en kredietnemers, heeft geen winstoogmerk en is op democratische leest geschoeid. Zowel geldverstrekkers als kredietnemers zijn lid en mede-eigenaar van de coöperatie, zij delen het rendement en het risico binnen de coöperatie. Een eventueel positief saldo aan het eind van het jaar komt ten goede aan alle leden. De leden kunnen besluiten bij te dragen aan maatschappelijk relevante projecten die in lijn liggen met de doelstelling van de kredietunie.

Voorstel 26a:
blijf als gemeente duurzaam deelnemen aan en betrokken bij de nieuwe organisatie.

Voorstel 26b:
faciliteer de nieuwe organisatie Weerribben-Wieden door menskracht beschikbaar te stellen.

De uitwerking van de governance en finance structuur moet op korte aaneengesloten termijn voor 1 januari 2017 plaatsvinden om de motivatie niet te verliezen. Prioriteiten bij de uitwerking zijn: de financiële steun voor de publiek private samenwerkingsorganisatie in algemene zin, het opstellen van lange termijn doelen die passen bij de unique selling points van het gebied Weerribben-Wieden en de monitoring van de economische waarde van het gebied (Bruto Regionaal Product).

We constateren dat de tijd rijp is om beslissingen te nemen en de resultaten van de transitiefase te integreren in een samenhangend document waarmee externe financiering gevonden kan worden. De gemeente Steenwijkerland heeft de handschoen opgepakt om te onderzoeken of er draagvlak bestaat voor een NPWW nieuwe stijl en krijgt dus op voorhand een positief antwoord en kan indien het hiermee instemt bij een logische stap naar een vervolgtraject rekenen op onze steun.

We hebben onder tijdsdruk gewerkt aan dit voorstel en verwachten dat een vervolgtraject uitsluitend succesvol kan zijn indien een vervolgtraject naadloos aansluit op het voortraject. Concreet betekent dit dat we graag als kernteam 2.0 verder gaan met de uitwerking van de voorstellen. In beginsel zal dit in dezelfde samenstelling

Voorstel 27:
neem voor de zomer 2016 een besluit over de voorstellen opdat het momentum van commitment niet verloren gaat.

Voorstel 28:
geef het kernteam 2.0 c.q. de regiegroep opdracht tot de verdere uitwerking van de voorstellen.

zijn. Aangezien het huidige tijdsbeslag in een vervolgfase niet op dezelfde wijze ingevuld kan worden, stellen we voor dat het kernteam als regiegroep gaat functioneren. In de werkorganisatie die in ieder geval bestaat uit de programmamanager en de programmasecretaris worden de voorstellen c.q. de projecten dan nader uitgewerkt. Deze uitwerking zal deels binnen de werkorganisatie zelf plaatsvinden en deels als opdrachten worden weggezet. De regiegroepleden zijn voor één of meer projecten portefeuillehouder en sparringpartner voor de programmamanager (*Voorstel 27 en 28*).

Vervolg

Bij positieve besluitvorming eind juni in de gemeenteraad en na opdrachtverlening voor de 2e fase van het transitieproces, gaan we ons als eerste omvormen van een kernteam naar een regiegroep met werkorganisatie. Ook gaan we de portefeuillehouders benoemen die verantwoordelijk worden voor de uitwerking van één of meer in dit document genoemde voorstellen. Het belangrijkste resultaat van de 2e fase zal zijn een concreet voorstel voor de governance en finance structuur van de nieuwe organisatie Weerribben-Wieden inclusief een financieel onderbouwde meerjaren stimuleringsagenda.

Verder gaan we in de 2e fase meedingen naar de verkiezing van het 'Mooiste natuurgebied van Nederland'. Deze door het Ministerie van Economische Zaken uitgeschreven verkiezing is onderdeel van het programma 'Naar Nationale Parken van Wereldklasse'. Om deel te kunnen nemen aan deze selectie gaan we een op dit voorstel gebaseerd bidboek maken. De inzendingstermijn voor de verkiezing sluit op 15 september 2016.

Overzicht voorstellen

- Kies Weerribben-Wieden als eenduidige gebiedsnaam en als naam van de nieuwe organisatie.
- Omarm het centrale thema 'de geschiedenis van de verveening en de overlevingsstrijd van de mensen' en kies voor de kernwaarden kleinschalig, door mensen ontstaan en authentiek.
- Richt de organisatorische samenwerking primair op het werkinggebied van de gemeente Steenwijkerland.
- Werk de kansrijke vormen voor de nieuwe organisatie Weerribben-Wieden, zoals de coöperatie en de stichting, verder uit.
- Zorg dat de nieuwe organisatie Weerribben-Wieden zich in ieder geval richt op productontwikkeling, verwerving van middelen en communicatie en marketing.
- Zorg dat binnen de nieuwe organisatie Weerribben-Wieden in ieder geval vertegenwoordigd zijn de terreinbeherende organisaties, de ondernemers, de plaatselijke belangen en de gemeente.
- Omarm de missie, visie en strategie van de nieuwe organisatie Weerribben-Wieden.
- Laat de feitelijke begrenzing van het Nationaal Park Weerribben-Wieden gelijk.
- Neem op termijn in overweging om de procedure te starten om de feitelijk begrenzing uit te breiden met de reeds aangewezen en gerealiseerde nieuwe natuur.
- Ga uit van een groot potentieel werkingsgebied van Heerenveen in het Noorden tot Zwolle in het Zuiden.
- Ga coalities aan met partners die het verhaal van Weerribben-Wieden versterken, zoals bijvoorbeeld met Weststellingwerf en Zwartewaterland.

- Kies bij marketing voor het uitdragen van een breed, cultuurhistorisch verhaal.
- Vervang het beeldmerk 'otter' door een meer 'menselijk' symbool.
- Werk een pay-off met een cultuurhistorische lading nader uit en zet in op breed gebruik ervan.
- Kies Weerribben-Wieden als eenduidigen gebiedsnaam; hierbinnen ligt ook het Nationaal Park.
- Gebruik Weerribben-Wieden als gezamenlijke merknaam en als naam van de nieuwe organisatie.
- Neem afscheid van WaterReijk Weerribben-Wieden als merk / marketingconcept.
- Focus internationale merk- en marketinginspanningen op 'Giethoorn'.
- Start met een campagne gericht op de eigen bevolking en rol de merknaam daarna breder uit.
- Omarm Weerribben-Wieden als gemeentenaam.

- Organiseer samen met ondernemers inspiratie- en innovatiesessies die leiden tot nieuwe belevingsconcepten passend bij het centrale thema 'de geschiedenis van de verveening en de overlevingsstrijd van de mensen'.
- Maak schetsontwerpen voor de verschillende categorieën toegangspoorten en werk deze uit in een realisatieplan inclusief financiering.
- Schrijf een prijsvraag uit voor het ontwerpen van een land art toegangspoort.
- Zet de uitkomsten van de 'customer journey' samen met de ondernemers om in een plan voor verbetering en innovatie van gebiedsproducten.
- Werk de monitoringstool verder uit, ook in financiële zin, en zorg voor structurele financiering.
- Voer een nadere verkenning uit naar het opzetten van een regionale kredietunie.
- Stel een bidbook op voor de verkiezing het 'Mooiste natuurgebied van Nederland'.
- Neem voor de zomer 2016 een besluit over de voorstellen opdat het momentum van commitment niet verloren gaat.
- Blijf als gemeente duurzaam deelnemen aan en betrokken bij de nieuwe organisatie.
- Faciliteer de nieuwe organisatie Weerribben-Wieden door menskracht beschikbaar te stellen.
- Geef het kernteam 2.0 c.q. de regiegroep opdracht tot de verdere uitwerking van de bovengenoemde voorstellen.

		Raad 28-06-16	Raad 31-01-17	Bestuur WW	Bestuur WW			
	TRANSITIEFASE (FASE 0)		FASE 1		FASE 2	WEERRIBBEN-WIEDEN NIEUWE STIJL		
Periode	1 sept. 2015 – 1 juli 2016		1 juli – 31 december 2016		2017	2018 e.v.	2025	
Resultaat	Voorstel NPWW nieuwe stijl – de contouren		Voorstel Weerribben-Wieden – de uitwerking		Meerjarige stimuleringsagenda	Meerjarige stimuleringsagenda	Meerjarige stimuleringsagenda	
INHOUD	Missie	Het gebied van Weerribben-Wieden is man made. Bescherming tegen water, riet en turf zijn bindende elementen.		We zorgen dat de bijzondere natuur(waarden) en cultuurhistorie die het gebied kenmerken duurzaam worden beleefd en benut. Weerribben-Wieden is authentiek in hier en nu.		<ul style="list-style-type: none"> De samenwerking is erop gericht het iconische karakter van het gebied uit te dragen. Er is een sprake van een twee-eenheid tussen ecologie en economie. Er is draagvlak bij lokale inwoners en ondernemers. 		
	Visie	Weerribben-Wieden is van ons samen en iedereen doet op zijn eigen wijze mee. Het verhaal van riet, turf en bescherming tegen het water (Zuiderzee) verbindt,		inspireert en wordt (inter)nationaal erkend en herkend als graag bezochte bestemming.				
	Strategie	We vertellen samen het kenmerkende verhaal van het gebied. In de uitvoering doen we alleen wat kan en samen wat moet. De integrale benadering onder de nieuwe organisatie		zorgt voor draagvlak in het gebied en levert de partijen extra kwaliteit en meerwaarde op.				
	Activiteiten (zie ook overzicht deelprojecten deel 2)	<ul style="list-style-type: none"> Visie toegangspoorten ontwikkeld Nieuwe merknaam ontwikkeld Nulmeting/monitoring uitgewerkt en in gang gezet Voorstel begrenzing afgerond Educatie en voorlichting NP gecontinueerd Draagvlak vergroot (WWWweek) Voorstel kansrijke governance- en financie-modellen ontwikkeld 	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoeringsplan toegangspoorten gereed Nieuwe merknaam uitgerold bij eigen bevolking Gezamenlijke vermarkting gestart Educatie en voorlichting gecontinueerd (natuur + cultuurhistorie) Nulmeting afgrond Organisatievormen verkend en uitgewerkt Financieringsvormen verkend en uitgewerkt 	<ul style="list-style-type: none"> Projecten toegangspoorten uitgevoerd Nieuwe merknaam breed uitgerold Gezamenlijke vermarkting gecontinueerd Andere allianties verkend Educatie en voorlichting gecontinueerd Nieuwe PMC's gerealiseerd Monitoring uitgevoerd ... 	<ul style="list-style-type: none"> Projecten toegangspoorten uitgevoerd Andere allianties verkend Gezamenlijke vermarkting gecontinueerd Educatie en voorlichting gecontinueerd Nieuwe PMC's gerealiseerd Monitoring uitgevoerd ... 			
GOVERNANCE	Organisatievorm	Kernteam transitie NPWW		Regiegroep en werkorganisatie		<ul style="list-style-type: none"> Afhankelijk van de nadere verkenning naar de vormen: coöperatie en stichting. In nieuwe organisatie zijn in ieder geval vertegenwoordigd: TBO's, ondernemers, plaatselijke belangen en gemeente. 	Verkennen of organisatie uitgebreid moet worden met andere stakeholders.	<ul style="list-style-type: none"> De nieuwe organisatie start in 2017 De nieuwe organisatie is een zelfstandige organisatie
	Bestuur	B&W Steenwijkerland is opdrachtgever		B&W Steenwijkerland is opdrachtgever		Afhankelijk van organisatievorm	Afhankelijk van organisatievorm	<ul style="list-style-type: none"> Gebiedspartners werken samen op basis van respect, vertrouwen en gelijkwaardigheid.
	Raamwerk van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden	Uitwerken opdracht 1 B&W		Uitwerken opdracht 2 B&W		Nader uitwerken	Nader uitwerken	<ul style="list-style-type: none"> De nieuwe organisatie werkt opgavegericht
	Organisatie	Kernteam, projectgroepen, programmamanager en -secretaris		Regiegroep, werkorganisatie, programmamanager en -secretaris		Nader uitwerken	Nader uitwerken	<ul style="list-style-type: none"> De nieuwe organisatie is slim (efficiënt en effectief) en slagvaardig.
	Monitoring/interne controle	Via voortgangrapportages en voorstel NPWW		Via voorstel WW		Via resultaten stimuleringsagenda	Via resultaten stimuleringsagenda	
	Transparantie en verantwoording	B&W en gemeenteraad		B&W en gemeenteraad		Bestuur organisatie en besturen partners	Bestuur organisatie en besturen partners	
FINANCE	Gemeente, provincie, overige partijen	€ 296.500 (zie deel 2 financieel overzicht transitie)		€ 296.500 (zie deel 2 financieel overzicht transitie)		Afhankelijk van financieringsvorm	Afhankelijk van financieringsvorm	<ul style="list-style-type: none"> In de nieuwe organisatie dragen alle partners bij De nieuwe organisatie in staat zelf geld te genereren.

Weerribben-Wieden
in het nieuws

“Welke naam moet WaterReijk vervangen?”
de Stentor -23 april 2016

“Wat wordt de nieuwe naam van het Nationaal Park?”
Steenwijker Courant -19 april 2016

DWDD applaudisseert voor de Weerribben-Wieden
Steenwijker Courant -14 april 2016

CDA: “De Weerribben hoort in verkiezing van beste Nationale Parken”
Steenwijker Courant-22 maart 2016

Uur van de waarheid voor Nationaal Park
Steenwijker Courant-18 maart 2016

Nieuwe gastheren voor Nationaal Park Weerribben-Wieden
Steenwijker Courant-15 maart 2016

Ontdek het winters ambacht in de Wieden
Steenwijker Courant-31 januari 2016

Inschrijving cursus gastheerschap van start
Steenwijker Courant-16 januari 2016

Suggestie burgemeester over Groot-Giethoorn roept gemengde gevoelens op
Steenwijker Courant-8 januari 2016

“Nationaal Park mag Groot-Giethoorn gaan heten”
Steenwijker Courant -5 januari 2016

“Weerribben-Wieden is van ons allemaal!”
Steenwijker Courant-22 december 2015

Gemeenteraad krijgt in juni definitief voorstel over Nationaal Park nieuwe stijl
Steenwijker Courant-17 december 2015

Provincie weer nadrukkelijker in zicht bij transitie Nationaal Park
Steenwijker Courant-26 augustus 2015

Nieuw startdocument Nationaal Park Weerribben-Wieden
de Stentor-7 juli 2015

Weerribben-Wieden bij top Europa
de Stentor-25 maart 2015

“Wat te doen met het Nationaal Park?”
Steenwijker Courant-11 februari 2015

Steenwijkerland moet met nieuw startplan komen voor Nationaal Park
Steenwijker Courant-17 december 2014

Grenzen Nationaal Park Weerribben-Wieden onder de loep
de Stentor -15 december 2014

Deel 2 Verantwoording

Inhoud

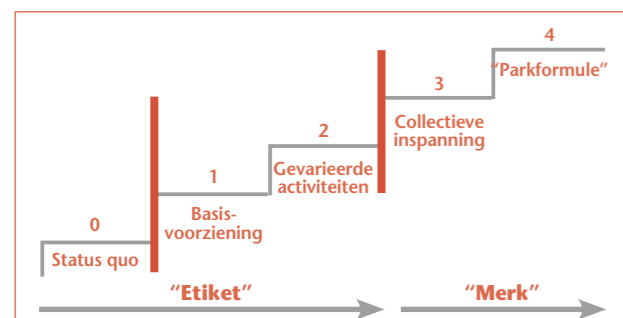
- 32 1 Aanleiding en opdracht**
 - a) Voortraject
 - b) Gemeente Steenwijkerland pakt handschoen op
 - c) Opdracht aan het kernteam
- 34 2 Proces**
 - a) Unieke samenwerking
 - b) Aanpak
- 36 3 Communicatie, draagvlak en participatie**
 - a) Algemeen
 - b) Gebiedsbijeenkomsten
- 38 4 Deelprojecten**
 - a) Nulmeting en monitoring
 - b) Begrenzing
 - c) Merkontwikkeling en marketing
 - d) Toegangspoorten
 - e) Communicatie en draagvlak
 - f) Governance en financiering

Schema deelprojecten
- 61 5 “Winkel open houden”**
 - a) Communicatie- en educatieactiviteiten in Nationaal Park Weerribben
 - b) Vervolg
- 64 6 Andere ontwikkelingen en partijen**
 - a) Gemeente Weststellingwerf & de Rottige Meente
 - b) Provincie Overijssel
 - c) Herijking stelsel Nationale Parken & de verkiezing van het mooiste plekje van Nederland!
- 66 7 Financiën**
 - a) Transitiebudget 2015-2016
 - b) Gemeente Steenwijkerland
 - c) Provincie Overijssel
 - d) Overige publieke middelen
 - e) Private middelen

1 Aanleiding en opdracht

a) Voortraject

In 2011 heeft het Rijk de Nationale Parken tot een vervallen rijkszaak verklaard. Het was vervolgens aan de provincies welke rol zij pakten in hun Nationale Parken. De provincie Overijssel heeft uitgaven aan de betrokken organisaties tot en met 2014 voortgezet. In deze periode is de rol en verantwoordelijkheid van het provinciaal bestuur inzake de Nationale Parken Weerribben-Wieden en Sallandse Heuvelrug onderzocht. Naar aanleiding van een advies van Gaston Sporre over een transitie Nationale Parken hebben de Provinciale Staten besloten zich terug te trekken uit de Nationale Parken in Overijssel. De parken worden uitgedaagd een vernieuwende en actieve rol op te pakken. Hierin wordt onderscheid gemaakt in organisatiegraad in een tredenmodel, waarbij 4 de hoogste organisatievorm is (parkschap, coöperatie). Het besluit van de Provinciale Staten geeft daarbij aan dat het tredenmodel als toetsingskader gebruikt zal worden om te zijner tijd te besluiten mogelijk te participeren in een organisatievorm van het Nationaal Park die minimaal trede 3 ambieert. Daarbij moeten trede 1 en 2 voldoende zijn geborgd.

b) Gemeente Steenwijkerland pakt handschoen op

Voor de gemeente Steenwijkerland is een sterk en herkenbaar NPWW belangrijk vanwege de betekenis voor de vrijetijdseconomie. Deze sector is voor de gemeente Steenwijkerland van wezenlijk belang. Landelijk gezien is de vrijetijdseconomie verantwoordelijke voor 4% van het aantal banen. Voor de gemeente Steenwijkerland ligt dat op het driedubbele (13%).

De gemeente Steenwijkerland heeft dan ook in 2014 besloten de handschoen op te pakken en een trekkersrol op te nemen als het gaat om Nationaal Park Weerribben-Wieden.

“Wij zetten in op het Nationaal Park, waarbij we een trekkersrol op ons nemen. Wij nemen de verantwoordelijkheid op ons om de verdere transitie van het Nationaal Park vormt te geven en uit te werken. We nemen hierbij de tijd en de ruimte en werken dit uit met alle partners in onderlinge afstemming met de omliggende gemeenten. We zullen ons hierbij nadrukkelijk nader oriënteren op de financieringsvormen van het Nationaal Park.”

*Collegeprogramma ‘Verantwoord Anders’,
gemeente Steenwijkerland, september 2014*

Na een eerste verkenning in de gemeenteraad van december 2014 is de gemeente Steenwijkerland actief aan de slag gegaan om samen met de relevante gebiedspartners het NPWW nieuwe stijl vorm te geven. Na verkenningen en gesprekken met de gebiedspartners zijn er in het voorjaar van 2015 diverse bijeenkomsten geweest. Op 18 februari 2015 vond er een gebiedsbijeenkomst plaats met als doel een gedeeld beeld over beeldvorming, inhoud en ambitie van het Nationaal Park te ontwikkelen. En daarmee ook een gedeeld gevoel van commitment van de diverse gebiedspartners te bewerkstelligen. In april 2015 vond er een inspiratiebezoek plaats aan de Nationale Parken De Biesbosch (NL) en De Hoge Kempen (BE). Er is tijdens deze bezoeken veel inspiratie opgedaan op het vlak van governance- en financieringsmodellen en een interessante kijk op het concept ‘poorten tot het Nationaal Park’.

Samen met de gebiedspartners is vervolgens gewerkt aan een gedeelde visie op hoe het transitieproces vorm te geven, hoe de positie van de diverse partners te organiseren en zijn er stappen afgesproken om te komen tot een Nationaal Park nieuwe stijl. Het Startdocument is hiervan de neerslag. Dit startdocument bevestigt het kernteam, de gedeelde missie en visie op het Nationaal Park nieuwe stijl en de te nemen stappen om daar te komen. Zo is er afgesproken dat er een 0-meting zal plaatsvinden om de economische waarde van het Nationaal Park objectief te kunnen meten. Het startdocument is vastgesteld door de gemeenteraad op 1 september 2015, waarmee de gemeenteraad het college heeft opgedragen om het kernteam de opdracht te geven om te komen tot een Nationaal Park nieuwe stijl.

c) Opdracht aan het kernteam

In september 2015 heeft de gemeenteraad in een opdrachtbrief het college de opdracht gegeven om samen met alle relevante gebiedspartners te komen tot een nieuwe toekomstbestendige organisatie voor het Nationaal Park. In de opdrachtbrief is de volgende hoofdplicht geformuleerd: **“Wat wij u vragen is om in samenwerking met alle relevante gebiedspartners een nieuwe toekomstbestendige organisatie voor het NPWW te ontwikkelen.”**

Daaruit vloeiden de volgende subopdrachten:

1. ontwikkel een governance- en financieringsmodel op basis van een zelfstandige organisatievorm
2. veranker de missie en visie in de nieuwe organisatie en zorg voor structurele borging van commitment gebiedspartners
3. versterk een eenduidige beleving van het nationale park en ontwikkel een herkenbaar merk waarvoor een breed draagvlak is
4. bereid een voorstel voor, voor de begrenzing van het NP, dat is gebaseerd op een eenduidige visie op het gebied en dat kan rekenen op breed draagvlak
5. voer noodzakelijke onderzoeken uit die kennis en inzicht opleveren voor de onderbouwing van te maken keuzes
6. ontwikkel een meerjarig uitvoeringsprogramma
7. ontwikkel een zorgvuldig communicatieplan omtrent ontwikkeling en betrokkenheid en versterken van eigenaarschap in het gebied en voer dat uit.

Subopdrachten

2. Proces

a) Unieke samenwerking

De terreinbeheerders, (recreatie) ondernemers, de gemeente en bewoners zijn de grootste stakeholders in dit proces. De terreinbeheerders Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten, (recreatie)ondernemers en de gemeente Steenwijkerland hebben daarin echter een specifiek belang en een specifieke rol. Daarom hebben in december 2014 verkennende gesprekken met deze stakeholders plaatsgevonden. Conclusie was dat alle partijen met een positieve houding de zoektocht naar een nieuw perspectief voor NPWW ingaan en dat dit met tal van belanghebbenden en belangstellenden moet plaatsvinden. Maatschappelijk draagvlak is een basisvoorwaarde voor een succesvol resultaat.

Het kernteam bestaat daarom uit vertegenwoordigers van bovengenoemde stakeholders (zie bijlage I). Deze kernpartners vertegenwoordigen vanuit hun eigen onafhankelijke positie een groot belang voor het Nationaal Park nieuwe stijl. In deze unieke samenwerking tussen gelijkwaardige partners voelen alle partners zich verantwoordelijk voor dit proces en hebben ze zich gecommitteerd aan het realiseren van deze gezamenlijke ambitie. De inzet van de kernpartners uit zich onder andere in een forse tijdsinvestering van 1fte per organisatie.

De gemeente Steenwijkerland heeft hierin een tweeledige verantwoordelijkheid. Enerzijds is zij als gemeente een van de kernpartners in een gelijkwaardige relatie met de andere partners. Anderzijds faciliteert de gemeente het proces. Naast een deel van de transitiebudget (40.000 euro), financiert de gemeente Steenwijkerland het programmamanagement dat verantwoordelijk is voor de voortgang van het proces.

De gemeenteraad is opdrachtgever voor het proces om te komen tot een Nationaal Park nieuwe stijl en stelt daarvoor de kaders vast. De gemeenteraad heeft via een opdrachtbrief de opdracht verleend aan het kernteam, naar aanleiding van een door het kernteam opgesteld startdocument. Deze opdracht en het startdocument zijn in de raadsvergadering van 1 september door de gemeenteraad vastgesteld. Het college van B&W heeft die opdracht vertaald door verantwoordelijk te zijn voor de gemeentelijke inbreng in het proces, zoals hierboven beschreven. Het kernteam heeft elk kwartaal met een voortgangsrapportage het college geïnformeerd over haar voortgang. Het college heeft deze voortgangsrapportages (december 2015 en maart 2016) middels een raadsbrief aan de gemeenteraad gezonden. In bijlage IV vindt u een overzicht van de belangrijkste documenten.

Met dit transitieproces omtrent het Nationaal Park is er sprake van een voor dit gebied unieke samenwerking. In het kernteam zitten vertegenwoordigers van alle relevante gebiedspartners, zoals de terrein beherende organisaties, ondernemers uit de sectoren landbouw, recreatie en horeca, vertegenwoordigers van de plaatselijke belangen en de gemeente. Met elkaar deelt het kernteam een gemeenschappelijke visie voor de toekomst van het Nationaal Park, waarbij in de uitwerking ervan niet alleen gekeken wordt naar de diverse belangen, maar juist naar het gemeenschappelijke belang van een economisch relevant en ecologisch interessant Nationaal Park.

Samenwerking
en aanpak

b) Aanpak

Voor het transitieproces is gekozen voor een programmatische aanpak. Het proces is begeleid door een programmamanager en secretaris, die verantwoordelijk zijn voor de voortgang van het proces. De hoofdopdracht en subopdrachten zijn uitgewerkt in een zestal deelprojecten. De zes deelprojecten zijn nulmeting & monitoring, merkontwikkeling, begrenzing, toegangspoorten, communicatie & draagvlak en governance & financiering.

Elk van de deelprojecten wordt getrokken door een van de kernteamleden. De projectgroepen bestaan verder uit betrokkenen met diverse achtergronden, zoals ondernemers, vertegenwoordigers van het plaatselijk belang, of andere belanghebbenden of geïnteresseerden. In een organogram is het overzicht van de deelprojecten weergegeven (zie bijlage II). In hoofdstuk 4 wordt verder op de deelprojecten in gegaan.

3 Communicatie, draagvlak en participatie

a) Algemeen

Het proces om te komen tot een Nationaal Park nieuwe stijl kan gelukkig op veel aandacht rekenen. Het kernteam heeft zelf de regie als het gaat om communicatie over het proces. Het reguliere communicatieprogramma loopt via IVN en loopt door onder de noemer 'winkel open houden'. Hierover meer in hoofdstuk 5.

De verslagen van de kernteamoverleggen zijn openbaar en te vinden op de website van het Nationaal Park. Daarop zijn ook de belangrijkste documenten terug te vinden, zoals het startdocument en de voortgangsrapportages. Via media als Facebook, Twitter en de nieuwsbrief van het Nationaal Park kunnen geïnteresseerden ons proces volgen. Daarnaast stond er in vele vergaderingen van de kernpartners de ontwikkelingen omtrent het Nationaal Park op de agenda. De achterbannen worden zo regelmatig op de hoogte gehouden van het laatste nieuws. Het college van B&W en de gemeenteraad worden één keer per kwartaal formeel op de hoogte gebracht van de voortgang via rapportages. Ook zijn er diverse bijeenkomsten georganiseerd waar genodigden, vertegenwoordigers van de kernpartners en andere stakeholders, hun input konden leveren op bepaalde thema's. Hiernaast een kort overzicht van de belangrijkste communicatiemomenten.

Uit de opkomsten en geluiden bij de georganiseerde gebiedsbijeenkomsten en de vele positieve aandacht dat het proces heeft gekregen in de media blijkt dat er veel draagvlak is voor het Nationaal Park nieuwe stijl.

Belangrijkste communicatiemomenten

18 februari 2015	Gebiedsbijeenkomst
29 april 2015	Informatiebijeenkomst vertegenwoordigers Plaatselijk Belang
25 augustus 2015	Politieke Markt gemeente Steenwijkerland
1 september	Gemeenteraadsvergadering gemeente Steenwijkerland
november 2015	Nieuwsbrief NPWW
15 december 2015	Eerste voortgangsrapportage
januari 2016	Media omtrent merknaamdiscussie & nieuwsbrief NPWW
3 februari 2016	Kick-off bijeenkomst Merkontwikkeling met stakeholders
24 februari 2016	Gebiedsbijeenkomst in Kalenberg
17 maart 2016	Nationale Parken Festival – Den Haag
24 maart 2016	Tweede Voortgangsrapportage
4 april 2016	Werkatelier I Toegangspoorten
11 april 2016	Werkatelier II Toegangspoorten
20 en 21 april 2016	Bijeenkomsten Merkontwikkeling voor ondernemers en vertegenwoordigers van de gemeenteraad en verenigingen van plaatselijk belang
25 april 2016	Werkatelier III Toegangspoorten
10 mei 2016	Bijpraten leden van Plaatselijk Belang en Ondernemersplatform
17 mei 2016	Bijpraten leden gemeenteraad Steenwijkerland

b) Gebiedsbijeenkomsten

In februari 2015 vond een eerste verkennende gebiedsbijeenkomst plaats. Op deze bijeenkomst waren vertegenwoordigers van ondernemers, inwoners en terrein behorende organisaties aanwezig. Doel van de avond was om een gedeeld beeld van het vervolgtraject te krijgen en commitment van de gebiedspartners om hier samen voor te gaan. Een vervolg op deze bijeenkomst was een excursie naar Nationale Parken de Hoge Kempen en de Biesbosch. Tijdens beide gebiedsbezoeken is veel informatie opgedaan op het vlak van governance- en financieringsmodellen. Dit bood veel handvatten voor een mogelijke aanpak voor het NPWW. Verslagen van beide bijeenkomsten zijn terug te lezen op de website van het Nationaal Park (Foto boven: "Kernteam 2015 Bezoek Hoge Kempen").

Halverwege het transitieproces heeft het kernteam in februari 2016 een tweede gebiedsbijeenkomst georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomst werd de voortgang van de deelprojecten gepresenteerd en gingen de aanwezigen in deelsessies uiteen om de deelprojecten uit te diepen. Zo is er gediscussieerd over de begrenzing van het Nationaal Park Weerribben-Wieden en over de visies op merkontwikkeling en toegangspoorten.

Naast de breed georganiseerde gebiedsbijeenkomsten is er binnen de verschillende deelprojecten via bijeenkomsten input gevraagd aan diverse belanghebbenden. Zo heeft de projectgroep toegangspoorten een drietal werkateliers georganiseerd, waar vertegenwoordigers van ondernemers, plaatselijke belangen, terrein behorende organisaties, de gemeente en provincie aanwezig waren. De projectgroep merkontwikkeling heeft meerdere bijeenkomsten georganiseerd en is individueel in gesprek gegaan met de zogenaamde 'opinieleiders' uit het gebied over merk- en marketingontwikkeling. In hoofdstuk 4 leest u hier meer over.

4 Deelprojecten

a) Nulmeting en monitoring

Aanleiding

Op dit moment is er maar beperkte en vaak onvoldoende onderbouwde of onvolledige kennis over: de omvang van het aantal bezoekers aan NPWW, bestedingen in het gebied, over bezoekersstromen, over bezoekmotieven en op de effecten van één en ander op de leefbaarheid in het gebied. Bij alle partijen in het gebied bestaat behoefte aan geobjectiveerde informatie om zo beter tot keuzes te kunnen komen. Daarbij bestaat ook de behoefte om meer zicht te krijgen op de waarde van het “merk” Nationaal Park Weerribben-Wieden.

Opdracht

De opdracht van de projectgroep was het beschikbaar krijgen van geobjectiveerde informatie over de omvang van het aantal bezoekers aan NPWW, over bestedingen in het gebied, over bezoekersstromen, over bezoekmotieven en over de effecten van één en ander op de leefbaarheid in het gebied. Niet in alle gevallen is in de volle breedte de gewenste informatie tegen redelijke kosten verkrijgbaar. In die gevallen zal gewerkt worden met door allen geaccepteerde aannames en uitgangspunten, ofwel “best professional judgement”

Proces

De projectgroep nulmeting en monitoring bestaat uit Miriam Slomp-Dekkers als trekker vanuit het kernteam, waar ze vanuit KHN deel vanuit maakt. Gabriella Esselbrugge is projectleider. Leden van de projectgroep zijn: Bernadette Haverkort (Natuurmonumenten), Joep van Hoorn (KopTop), Wim Liesker (PB Ossenzijl) en Hans Schiphorst (gemeente Steenwijkerland).

De projectgroep heeft vier onderdelen voor monitoring opgezet:

1. een bewonersenquête die inzicht geeft in de beelden die bewoners hebben bij het Nationaal Park en de betekenis van het NP voor leefbaarheid;
2. een kwalitatief beeld van onze bezoekers: hoe zit de zogenaamde “customer journey” in elkaar. Hoe besluit een bezoeker naar Weerribben-Wieden te komen, wat zijn de ervaringen en waar zit ruimte voor verbetering?“. Dit onderzoek is opgezet en wordt uitgevoerd door het European Tourism Future Institute van Stenden Hogeschool Leeuwarden.
3. de ontwikkeling van een projectbeschrijving voor de ontwikkeling van een tool die met gebruikmaking van big data inzicht geeft in aantal bezoekers, herkomst van bezoekers en bestedingen. De opzet van de tool wordt zodanig dat een jaarlijks overzicht ontstaat van bezoekers aantal/herkomst en bestedingen tegen aanvaardbare structurele kosten.
4. Het goed ordenen van bestaande informatie. Deze ordening op basis van bestaande data wordt uitgevoerd door Kennispunt Oost (onderdeel van Marketing Oost)

Conclusies en aanbevelingen

Monitoring heeft slechts zin als voor een structurele aanpak wordt gekozen, waardoor trends zichtbaar worden. In eerste instantie was antwoord op de vraag “Wat is de ontwikkeling van de waarde van het ‘merk’ Nationaal Park Weerribben-Wieden?” randvoorwaardelijk voor participatie van ondernemers in het NP nieuwe stijl. Deze vraag is echter complex en wordt pas zichtbaar na het beschikbaar komen van een meerjarige informatiereeks. Het kernteam heeft op basis van de werkzaamheden van de projectgroep alle vertrouwen in de economische betekenis van het nieuwe Nationaal Park.

Vervolg

Als eerst zal de projectgroep de resultaten van de nulmeting later in 2016 gaan interpreteren en beoordelen. Daarnaast spant de projectgroep zich in voor het verkrijgen van

structurele financiering. Dit is noodzakelijk voor realisatie van een meerjarig monitoringsprogramma met de hierboven genoemde tools.

b) Begrenzing

Aanleiding

De huidige begrenzing van het Nationaal Park komt grofweg overeen met de Natura2000 begrenzing. In het kernteam is de vraag naar voren gekomen of de huidige begrenzing van het Nationaal Park nog voldoet. Gedurende de transitie worden onder andere organisatie, financiering en marketing herijkt en nieuwe doelstellingen neergelegd omtrent toerisme en recreatie. Een visie op de grenzen van het Nationaal Park is nodig om een robuust park te garanderen voor de toekomst

(Foto: Huidige begrenzing Nationaal Park).

Opdracht

Doelstelling van dit deelproject is om te onderzoeken of een andere begrenzing mogelijk wel of juist niet versterkend kan werken op het nieuw vorm te geven Nationaal Park. Redenerend vanuit samenhang met de omgeving van het huidige park, kan een begrenzing op basis van de vormingsgeschiedenis van het landschap (landschapsecologie) een logische zijn. Onderzocht dient te worden of een mogelijke herbegrenzing een ecologische en/of economische meerwaarde biedt ten opzichte van het huidige NP.

Conform de opdrachtbrief van het college is het van belang een voorstel te maken voor de begrenzing van het Nationaal Park, dat is gebaseerd op een eenduidige visie op het gebied en dat kan rekenen op breed draagvlak. Verder vraagt het college om de bestuurlijk afspraken over de aansluiting van de Rottighe Meente bij het onderzoek te betrekken.

Proces en werkwijze

De opdracht is uitgewerkt door Herman Hoogstraat (PB Kalenberg), Sander Pereboom (LTO) en Hans van de Beek (Staatsbosbeheer). De projectgroep heeft de volgende zaken onderzocht:

- Welke landschappelijke waarden komen overeen in de omgeving van het Nationaal Park? Hierbij is gekeken naar hoogtekarten, menselijke invloed en ontstaansgeschiedenis. Welke logisch gebied op basis van fysisch/geografische grenzen vloeien hieruit voort?
- Wat zijn de voor- en nadelen van drie alternatieve begrenzingen en welke van deze drie opties kan rekenen op solide draagvlak?:
 - Behouden van de grenzen van het huidige Nationaal Park
 - Het uitbreiden van het huidige Nationaal Park met de reeds gerealiseerde ‘nieuwe natuur’
 - Het huidige grenzen van het Nationaal Park behouden en tevens een logisch gedefinieerd toegangsgebied -werkingsgebied- aanwijzen waarbinnen promotie van het gebied kan plaatsvinden.

Tijdens de gebiedsbijeenkomst op 24 februari jl. is de mening over de begrenzing van het Nationaal Park opgehaald bij inwoners en andere stakeholders. Ook zijn redeneringen en conclusies zorgvuldig besproken binnen het kernteam, zodat de verschillende kernteamleden de voorlopige conclusies konden afstemmen met hun achterban. Vanwege de sterke onderlinge verwevenheid van de projecten is het onderwerp begrenzing als eerste behandeld. Uitkomsten van dit deelproject hebben immers grote invloed op de randvoorwaarden en startpunten van de andere deelprojecten.

Overwegingen

Analyse op basis van landschapsvormende processen leidt tot een mogelijke begrenzing van het Nationaal Park die een enorme toename van het areaal zou betekenen. Kijkt men bijvoorbeeld naar ontginningskaarten dan is er een gebied aan te wijzen dat de Kop van Overijssel beslaat, de helft van Friesland en een gedeelte van Groningen. Dit is niet gewenst

vanuit overzichtelijkheid, bestuurlijke verantwoordelijkheid en samenhang van het gebied op andere vlakken. De analyses op basis van hoogte en ontstaansgeschiedenis geven eenzelfde beeld. Het kernteam concludeert dan ook dat een vergroting van de grenzen van het Nationaal Park op basis van fysisch/geografische grenzen niet wenselijk is. (Foto: Bodemkaart)

Uit gesprekken met belanghebbenden (inwoners en overige stakeholders) blijkt dat er weinig draagvlak is voor een groter Nationaal Park. Inwoners en agrarische ondernemers zijn bang negatieve consequenties te ondervinden door een groter Nationaal Park. De ondernemers uit de recreatieve sector zijn genuanceerder en zien ook kansen door de marketing van hun onderneming te koppelen aan het Nationaal Park. Natuurliefhebbers en riettelers zien het Nationaal Park als een gebied met speciale natuurwaarden dat goed beheerd en onderhouden dient te worden: het trekken van toeristen is voor hen van minder belang. Een herbegrenzing brengt wellicht die natuurwaarden in gevaar alsmede het momenteel goed geregelde onderhoud en beheer.

Conclusies en aanbevelingen

De feitelijke grens van het Nationaal Park blijft zoals deze is. Eventueel kan de nu al ontwikkelde 'nieuwe natuur' in de toekomst bij het Nationaal Park gaan horen. Beheer en onderhoud blijft geborgd door de terrein behorende organisaties. Er is draagvlak voor behoud van deze grenzen.

Om recreatie en toerisme maximaal te laten profiteren van de werking van het 'merk' Nationaal Park Weerribben-Wieden, wordt aanbevolen om te redeneren vanuit het "werkingsgebied" van het Nationaal Park. Dit werkingsgebied heeft als doel het gehele gebied te promoten onder één merk, één huisstijl en geeft weer hoe het Nationaal Park samenhangt met andere cultuurhistorische gebieden en verhalen uit de omgeving. Tevens geeft het werkingsgebied kansen om financiering van het Nationaal Park een meer solide basis te geven.

Het werkingsgebied is in eerste instantie gedefinieerd als het grondgebied van de gemeente Steenwijkerland, zodat bestuurlijke verantwoordelijkheid eenduidig geborgd is. Bestuurders van de toekomstige organisatie kunnen samenwerkingen aangaan buiten het gebied voor promotionele doeleinden. Zo zou bijvoorbeeld Zwartsluis toegevoegd kunnen worden aan het werkingsgebied en kunnen daar eventueel toegangspoorten worden geplaatst. Hetzelfde zou kunnen gelden voor de Rottige Meente.

Vervolg

1. Er moet duidelijk worden hoe om te gaan met organisaties en bedrijven buiten het werkingsgebied, die ook gebruik willen maken van de promotie en marketing van het Nationaal Park;
2. Een uitwerking is benodigd dat aangeeft hoe en of fysieke grenzen van het Nationale Park gemarkeerd worden binnen het werkingsgebied;

c) Merkontwikkeling en marketing

Aanleiding

In opdracht van de gemeenteraad Steenwijkerland wordt - door een kernteam van gebiedspartners- onderzoek gedaan naar een nieuwe toekomst voor het Nationaal Park Weerribben-Wieden. Het doel is om een impuls te geven aan de regionale (toeristische) economie én de leefbaarheid van het gebied voor bewoners. Een belangrijk element hierbij is de profilering van het gebied met een helder en breed gedragen merk. In de ogen van de werkgroep voldeed de bestaande situatie (WaterReijk) niet. De uitdaging is om een merkconcept te ontwikkelen dat op een breed draagvlak kan rekenen.

Opdracht

Ontwikkel, op basis van de kernwaarden van het gebied, een voorstel voor een zo breed mogelijk gedragen visie op een merk en uitgangspunten voor de marketing- en communicatie-aanpak. En betrek daarbij alle relevante actoren/partijen/stakeholders.

Afbakening: in dit project is geen analyse gemaakt van de uitvoeringspartner (Marketing Oost), noch worden inhoudelijke voorstellen gedaan voor campagnes, middelen en benodigde investeringen.

Proces

Selectie De Positioneerders/ Onno Maathuis en Mary Hoogerbrugge als merkdeskundigen

Het kernteam (Werkgroep Merk en Marketing o.l.v. Roel van Hoorn) heeft een merkdeskundige geselecteerd om het proces inhoudelijk te leiden en begeleiden. Op basis van ervaring met het gebied zijn 3 partijen uitgenodigd. Op basis van een kennismaking en een plan van aanpak is gekozen voor De Positioneerders, een bureau dat gespecialiseerd is in merk-ontwikkeling (en ook heeft gewerkt voor o.a. Marketing Groningen, Toeristisch Twente en Marketing Oost). Namens De Positioneerders hebben Mary Hoogerbrugge en Onno Maathuis dit project uitgevoerd.

Stap 1:

Inhoudelijke verdieping van de opdracht en bestuderen bestaand onderzoek

- Het is te verwachten dat elke nieuwe merknaam voor de regio zal stuiten op weerstand: mensen identificeren zich immers met de bestaande naam van hun stad of regio. Een nieuwe naam moet generaties lang rijpen alvorens onderdeel te worden van de identiteit van bewoners. (Bovendien vinden veel mensen in deze regio dat er meerdere sterke, bestaande merknamen zijn. Een nieuwe naam vinden velen dan ook niet nodig).
- Voor marketingdoeleinden heeft een toeristische regio niet per definitie een merknaam nodig. Er zijn verschillende voorbeelden van regio's die marketing bedrijven met behulp van een merklogo (een huisstijl) of een merkbeloofte (bijv. in de vorm van een pay-off). De essentie van een goed merkconcept is een helder verhaal: welk gevoel delen we met elkaar en met bezoekers?

- Als er al een gemeenschappelijke naam wordt gebruikt voor het gebied, evalueer dan de bestaande merknamen Giethoorn, Kop van Overijssel en Weerribben-Wieden.
- Onderzoek uit 2007 laat zien dat Kop van Overijssel (destijds) een bekend merk was met ca. 80% herkenning in Nederland en positieve inhoudelijke associaties (o.a. natuurbestemming). Weerribben-Wieden was iets minder bekend, Giethoorn was iets bekender.
- In 2009 is gekozen voor een positionering waarbij de natuurbeleving centraal staat:
 - Het statement: “Echt ontspannen doe je in de Kop van Overijssel, een van de mooiste en grootste wetlands van Europa”
 - Kernwaarden die hierbij werden benoemd: land <> water > wetland; mens en natuur in harmonie > in balans; duurzaamheid, waarbij de otter fungeert als symbool; actief zijn
 - Nota bene: er is echter ook gesteld: “De cultuurhistorische waarde van de landschappelijke karakteristieken is niet altijd manifest of vanzelfsprekend. Het achterliggende verhaal is vaak nodig om die waarden te ontdekken en te ervaren”

Stap 2:

Werkessie met ‘groot team gebiedspartners’ en visiegesprekken met opinieleiders

- Tijdens een werksessie met een 15-tal gebiedspartners (o.a. horeca en recreatieondernemers, natuurorganisaties, gemeente) werden o.a. de volgende observaties gedaan
- Associaties met natuurbeleving (water, stilte, riet) zijn weliswaar relevant, maar we willen de regio ook positioneren als een actieve regio: actief genieten, schaatsen, varen, Giethoorn.
 - Belangrijke waarden: authenticiteit en echtheid
 - We hebben veel cultuurhistorie te bieden maar dragen dat te weinig uit: het verhaal van de vervening, de strijd om te overleven, Land Venno, het verzonken dorp Beulake, de Kolonie

- De eigen bevolking is hierbij een relevante doelgroep: zowel als ontvanger (bewustzijn en trots op de regio) als ambassadeur (vertel het verhaal aan bezoekers).
- Ten behoeve van draagvlak én inhoudelijke verdieping, is gesproken met een achttal opinieleiders (zie bijlage 1 voor een overzicht). Deze visiegesprekken leerden o.a.:
- Het merk WaterReijk kan op weinig inhoudelijke steun rekenen: men vindt het gekunsteld, het is minder bekend dat bestaande namen (WW, KvO, Giethoorn), het suggereert ‘Rijkdom’ (terwijl het hier armoede was) en het accent ligt te veel op natuur en water (i.p.v het land en de mensen).
 - In lijn hiermee: marketing van de regio moet meer in het teken staan van het cultuurhistorische verhaal. Het verhaal van de vervening, van de bewoners van toen en nu: “Het bijzondere is dat dit gebied door mensen is gemaakt (met bloed, zweet en tranen)”
 - Ondanks tegenstellingen tussen verschillende kernen in de regio, vormt dit cultuurhistorische verleden een verbindende, gemeenschappelijke identiteit. Deze identiteit is zowel relevant voor bewoners als ondernemers, en is zowel relevant vanuit natuurbeleving als toerisme in de dorpen.
 - Ook ondernemers in Giethoorn geven aan dat het verhaal van de bewoners van toen en nu (“van de vonders en de hoge bruggen”) cruciaal is voor de toeristische aantrekkingskracht.
 - Hoe verder weg van Nederland, hoe belangrijker het is om te focussen. Regionaal (Nederland, België, Duitsland) moeten we een breed verhaal vertellen om breed aantrekkelijk te zijn (ook voor langer en herhaalverblijf); internationaal moeten we scherp focussen op de ‘bekendste attractie’ Giethoorn.

Stap 3:

Regionale bijeenkomsten (en informele toetsing uitgangspunten)

Er zijn twee regionale bijeenkomsten gehouden. Op 20 april specifiek voor alle gebiedspartners (bewoners, samenwerkingspartners, natuurorganisaties, gemeenten), op 21 april specifiek voor ondernemers. Bij de eerste bijeenkomst waren ca. 20 personen, bij de tweede ca. 90 personen. De bijeenkomsten leerden dat:

- Er brede instemming is om de komende jaren in te zetten op het uitdragen van een cultuurhistorisch verhaal. Waar in 2009 gekozen is voor een positionering waarbij de natuur centraal staan, wordt nu gekozen voor een positionering die draait om het verhaal van de mensen in de regio (waarbij de natuur overigens nog steeds een belangrijk onderdeel is).
- Er is brede instemming om de positionering in te vullen vanuit kernwaarden als kleinschalig, door mensen ontstaan en authenticiteit.
- Vooral bij de ondernemers is er een sterke behoefte aan een pay-off (een kort zinnetje dat de belofte van de regio' aanduidt). Deze pay-off moet zo goed mogelijk het cultuurhistorische verhaal van de regio vertellen. Aandachtspunten hierbij zijn dat de pay-off niet te oubollig moet zijn (ook appellerend aan jongeren) en internationaal bruikbaar (of makkelijk te vertalen).
- Als er een gemeenschappelijke naam voor het gebied wordt

gebruikt (een deel van de ondernemers vindt dit niet noodzakelijk en kan ook met alleen een pay-off uit de voeten) dan zijn er twee goede alternatieven die op brede steun van betrokkenen kunnen rekenen:

- Weerribben-Wieden
Deze naam wordt omarmd omdat ze past bij de identiteit en de gemeenschappelijke trots. Bovendien sluiten we dan qua eenduidigheid aan bij andere regio's waar de naam van de toeristische regio gelijk is aan de naam van het NP (o.a. Biesbosch, Utrechtse Heuvelrug, Veluwe). NB: Bij Utrechtse Heuvelrug is deze naam ook de gemeentenaam!
- Kop van Overijssel.
Deze keuze wordt vooral gezien als een 'neutrale, geografische duiding'.

Stap 4:

Aanvullende inzichten, ontwikkelen pay-off voorstellen, opstellen conceptadvies

- Naar aanleiding van de bijeenkomsten heeft De Stentor een online enquête gehouden naar de naamsvoorkeuren. Op 26 april (na 204 stemmen) stond de teller op precies 50:50 voorkeur voor Weerribben-Wieden respectievelijk Kop van Overijssel.
- De Positioneerders heeft aantal nieuwe pay-off suggesties ontwikkeld.
- In week 18/19 is dit conceptadvies opgesteld.

Stap 5:

Aanscherpen aanbevelingen, creatieve invulling pay-off, externe validatie (mei 2015)

De komende weken zullen een aantal aanbevelingen worden aangescherpt en wordt nadere invulling gegeven aan o.a. de pay-off. Er zal een validatie van het conceptadvies plaatsvinden met één of enkele 'externe deskundigen' (bijv. NTBC).

Conclusies en aanbevelingen

Aanbeveling 1:

Kies voor het uitdragen van een breed, cultuurhistorisch verhaal
Veruit de belangrijkste merkbeslissing die genomen moet worden is de inhoudelijke keuze 'welk verhaal gaan we vertellen'? Waarmee versterken we de identiteit van het gebied, de trots van bewoners en de aantrekkingskracht voor toeristen? In 2009 is gekozen voor een positionering gebaseerd op natuurbeleving. Ons advies is om nu te kiezen voor een positionering waarbij het menselijke verhaal van de regio centraal staan omdat dit verhaal:

- de kern is van de gemeenschappelijke identiteit van de regio
- zowel relevant is voor bewoners als bezoekers
- betekenisvol is voor de beleving van natuur (natuur blijft van belang in de profilering)
- betekenisvol is voor de actieve beleving van stadjes en cultuur

De geschiedenis van de vervinging en de overlevingsstrijd van mensen zijn basiselementen van het verhaal, met typerende beroepen als turfstekers, rietsnijders en punterbouwers. Maar ook de andere cultuurhistorische verhalen van de regio zijn interessant om te vertellen: van de handelsstad Blokzijl tot de Stad der Adel Vollenhove; van Het Verzonken Dorp Beulake tot de Koloniën van Weldadigheid.

Aanbeveling 2:

Kies voor de kernwaarden kleinschalig, door mensen ontstaan en authentiek.

De oproep aan bezoekers is go slow: doe rustig aan en dompel jezelf onder. We positioneren het gebied als regio die je beter leert waarderen naarmate je er langer (of vaker) verblijft. Dit sluit aan bij de doelstelling om herhaalbezoek te stimuleren. Vanuit internationaal perspectief passen deze waarden ook goed bij Giethoorn, dat zich de afgelopen tijd meer is gaan positioneren rondom de verhalen en gebruiken van de bewoners van toen en nu.

Consequentie van deze keuze is dat we qua symboliek (logo) het gebied niet moeten afficheren met een otter. We moeten op zoek naar een meer menselijk symbool.

Aanbeveling 3:

Kies voor pay-off met een cultuurhistorische lading en zet in op breed gebruik

De pay-off moet de komende jaren een belangrijke rol gaan spelen in de communicatie. Deze pay-off moet immers de belofte van de regio aanduiden, het cultuurhistorische verhaal van de regio vertellen en daarmee 'het goede gevoel' oproepen bij bewoners en bezoekers.

Trefwoorden hierbij zijn:

- Een cultuurhistorisch perspectief (dus over de vervinging, strijd van mensen)
- Niet te specifiek op natuur en water (de strijd met water)
- Makkelijk internationaal te gebruiken/ te vertalen
- Aansprekend voor bezoekers, maar ook appellerend voor de bewoners (echt, identiteit).

Belangrijk is daarbij dat er stevig wordt ingezet op breed gebruik van de pay-off. Een aantal ondernemers heeft zelfs aangegeven, meer waarde te hechten aan een goede pay-off als drager van een gemeenschappelijke belofte, dan aan een gemeenschappelijke naam. Idealiter omarmt ook de gemeente deze pay-off!

Aanbeveling 4a:

Kies voor Weerribben-Wieden als gemeenschappelijke naam

De naam Weerribben-Wieden ondervindt brede steun (bij alle gebiedspartners) omdat:

- De naam past bij de identiteit en de gemeenschappelijke trots;
- De naam vertelt het inhoudelijke verhaal van de regio en is gerelateerd aan geologische kenmerken weren, ribben en wieden;
- De naam is eenduidig (één naam voor regio en NP: ook bij bijv. Biesbosch, Utrechtse Heuvelrug, Schiermonnikoog en Veluwe is de naam van de toeristische regio gelijk aan de naam van het NP).

Het alternatief Kop van Overijssel ondervindt vooral draagvlak omdat het een geografisch bekender begrip is. Het is echter een minder inhoudelijk interessant merk. Bovendien zien we liever dat eventuele investeringen in merkbekendheid ten goede komen aan de regio én het NP!

Wij adviseren nadrukkelijk niet om te kiezen voor een merksnaam waarin Giethoorn voorkomt (bijv. Groot-Giethoorn) omdat deze naam de bevolking (en ondernemers) niet verbindt én omdat 'het merk Giethoorn' niet representatief is voor het gehele gebied.

Aanbeveling 4b:

Neem afscheid van WaterReijk als merk/ marketingconcept

Zowel wegens gebrek aan draagvlak bij ondernemers als om inhoudelijke redenen (spelling, accent te veel op natuur en water, associatie met 'rijk').

Aanbeveling 5:

Focus internationale merk en marketing inspanningen op 'Giethoorn'

Naarmate de doelgroep zich op grotere afstand van Nederland bevindt, wordt het belangrijker om één eenduidig argument te geven voor een bezoek (aan de regio). Giethoorn is een dermate unieke en bekende 'attractie' dat het de potentie heeft om internationale bezoekers te verleiden om in het vliegtuig te stappen. Regionaal (Nederland, België, Duitsland) kunnen we een breed regioverhaal vertellen (gericht op langer en herhaalverblijf); internationaal moeten we focussen op Giethoorn.

Aanbeveling 6:

Start met een campagne gericht op de eigen bevolking

De eigen bevolking is een relevante doelgroep, zowel als ontvanger (bewustzijn en trots op de regio) als ambassadeur (vertel het verhaal aan bezoekers). Het is dan ook verstandig om de komende jaren de inspanningen niet alleen te richten op bezoekers, maar juist ook activiteiten te ontwikkelen die het cultuurhistorische verhaal bij de eigen bevolking onder de aandacht brengt.

Aanbeveling 7:

Omarm Weerribben-Wieden als gemeentenaam!

Wij adviseren de naam Weerribben-Wieden als toeristisch merk, omdat het een naam is die trots oproept bij zowel bewoners als ondernemers. Bovendien weerspiegelt het de gemeenschappelijke identiteit. Om die reden zou het ook goed zijn als de gemeente Steenwijkerland haar naam verandert in Weerribben-Wieden: dit bevordert de identificatie van bewoners met het gebied (naast de verbondenheid met

hun eigen kern) en versterkt de gemeenschappelijke identiteit. Vanuit toeristisch-economisch oogpunt komt het bovendien de eenduidigheid ten goede: de naam van de toeristische regio is gelijk aan de gemeenten (net als bijvoorbeeld de Utrechtse Heuvelrug).

Vervolgstappen

Zoals reeds aangegeven bij Proces (stap 5), zal het proces de komende weken nog doorlopen en komt de werkgroep Merk en marketing nog bij elkaar, waarbij in elk geval aandacht voor:

- Pay-off - nadere creatieve invulling.
- Validatie - één of enkele gesprekken met 'externe deskundigen' om het conceptverhaal te toetsen en verrijken
- Nadere uitwerking van vervolgstappen voor merk-ontwikkeling.

d) Toegangspoorten

Opdracht en proces

In opdracht van projectgroep Toegangspoorten Nationaal Park Nieuwe Stijl organiseerde AtelierOverijssel in de periode maart/april 2016 een serie werkateliers. Doel hiervan is het ontwikkelen van een visie op een samenhangend stelsel van toegangspoorten voor het Nationaal Park Weerribben-Wieden met als beoogd resultaat:

- duidelijker identiteit voor het gebied
- met meer focus op rijkdom cultuurhistorie (naast de natuur)
- meer publiek bereiken
- betere spreiding van publiek over het NP en door het jaar heen
- meer inkomsten genereren uit dit publiek

Dit alles met respect voor de natuur, financieel haalbaar en duurzaam te exploiteren. Deze opdracht maakt deel uit van een grotere opgave voor een Nationaal Park Nieuwe Stijl en overlapt onder meer met de deelopdrachten 'begrenzing' en 'merkontwikkeling'. Waar mogelijk heeft er afstemming plaatsgevonden met de uitkomsten van deze deelopdrachten.

AtelierOverijssel organiseerde een drietal werkateliers waarin samen met de projectgroep, ondernemers, terreinbeheerders, lokale belangen, marketingpartners en extern deskundigen werd ingezoomd op de verschillende aspecten waarmee de visie kon worden vormgegeven (verhalen, locaties, routing, voorzieningen, doelgroepen, ruimtelijk ontwerp).

Verhaal

Per locatie zijn er dominante verhalen gedefinieerd die op die plek worden uitgedragen en vormgegeven. Deze verhalen hebben hun oorsprong in de historie, maar zijn ook vandaag de dag nog aanwezig en van belang. Deze link tussen verleden, heden en toekomst is van groot belang.

Alle locaties gezamenlijk geven een rijk gevarieerd beeld van het gebied. De bezoeker wordt op deze manier verleid om ook de andere locaties te bezoeken om het hele verhaal te leren kennen.

Type poorten en locaties

Het Nationaal Park (en het invloedgebied) bestrijkt een behoorlijk oppervlakte en is een rijk gevarieerd gebied met stadjes, dorpen, buurtschappen, natuur, snelwegen, spoorwegen, provinciale wegen, fiets- en wandelpaden en waterwegen. Er staat geen hek om het NP waarmee het direct duidelijk zou zijn voor bezoekers op welke plek je het gebied in- en uitgaat. Dat betekent automatisch dat er meer inspanning verricht moet worden op de informatieverstrekking. Om dit te bereiken streven we naar een gelaagd systeem van poorten, informatiepunten, routes en bebording.

De locaties, zones waarin deze liggen en het type landmarks die ze markeren zijn op verschillende manieren te groeperen.

We onderscheiden 5 categorieën:

1. Poorten: landmarks bij invalswegen
2. Plekken/Spots: landmarks voor doelbestemmingen zoals stadjes
3. Transfers: landmarks bij stations en TOP's
4. Digitale poorten
5. Gastheren

De poorten, spots en transfers worden herkend en ondersteund door een serie van landmarks. Deze landmarks zijn er in verschillende types voor de verschillende locaties en in een aantal maten, afhankelijk van de plek: Large, Medium en Small.

Ad. 1 POORT

De landmarks van het type POORT staan bij de belangrijkste invalswegen. Hier rijdt men letterlijk het NP in: ze hebben vooral een signaalfunctie. Totdat je een nieuwe poort tegenkomt, ben je in een gebied met een gemeenschappelijke identiteit. De Poort biedt geen verdere informatie, ze zijn een middel, geen

doel of bestemming op zich. Belangrijk is dat ze staan op die plekken waar ook qua landschappelijke beleving het duidelijk is dat men zich in de Weerribben-Wieden bevindt. Dit zal op de meeste plekken dan ook niet de echte grens van het gebied zijn, het gaat om de herkenning van de identiteit van het gebied.

Ze zijn ook toepasbaar fiets- en wandelpaden en waterwegen.

Uitdaging: het bepalen van de exacte locatie.

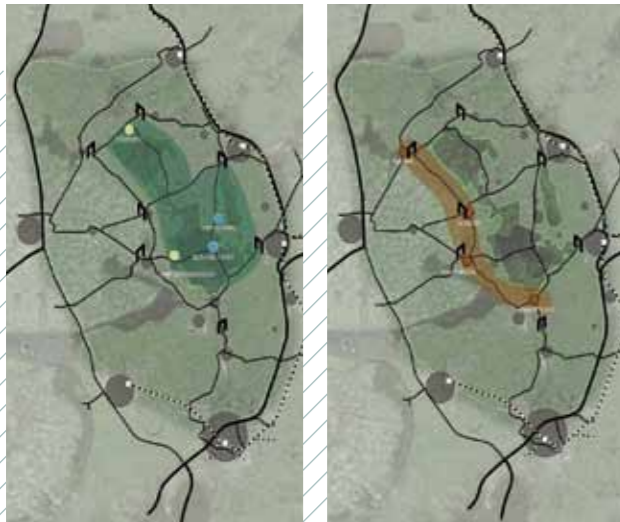
Locaties: exacte locatie nader te bepalen, voor globaal overzicht.

Ad 2. SPOTS

Een ander type landmark duidt doelbestemmingen en bijzondere locaties aan: de SPOTS. De Spots hebben naast een signaalfunctie ook een belangrijke functie als markering en bewegwijzering. Op de plekken waar deze landmarks staan is altijd andere informatie aanwezig: hetzij in bebording, hetzij in een bemenst informatiepunt, afhankelijk van het soort locaties. Ze worden toegepast op de volgende locaties:

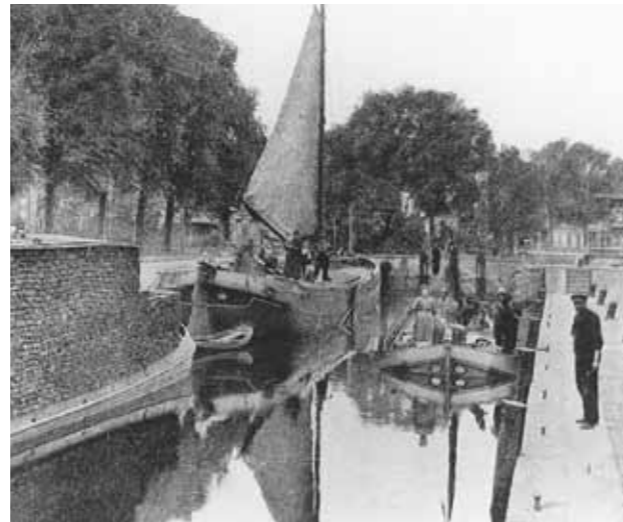
- a. Natuurpoorten: die plekken die direct toegang geven tot het natuurgebied van het Nationale Park. Hier kun je parkeren, wordt actief informatie verstrekt en hiervandaan starten routes en activiteiten die je op verschillende manieren het gebied/de natuur laten beleven. De uitdaging hier ligt vooral in het duurzaam exploiteren van de locaties, daarin de balans zoeken tussen de identiteit van het gebied en het karakter van de exploitant; die moeten maximaal op elkaar aansluiten. De natuurpoorten liggen middenin het gebied, dicht tegen de natuurbeleving aan; 1 bij de Wieden en 1 bij de Weerribben.

Locaties: Bezoekerscentrum De Wieden, St. Jansklooster en Bezoekerscentrum Weerribben, Ossenzijl.

- b. Waterbelevingspoort: dit betreft een tweetal locaties met een heel specifiek karakter die nu een geheel eigen publiek trekken die af komen op wat de locatie zelf te bieden heeft. De volledige inrichting, voorzieningsniveau en communicatie is nu gericht op de gebruiker en niet op de verleiding van een verder bezoek aan het gebied. De uitdaging op deze plekken is om dat het verhaal van het NP duidelijk te vertellen, in de context van wat er daar zelf gebeurt (vergelijkbaar met de Zuiderzeespoorten). In tegenstelling tot de Zuiderzeespoorten denken we dat de inspanning die je hierop inzet, geringer moet zijn gezien het te verwachten resultaat.

Locaties: Giethoorn, Strandje Blauwe Hand.

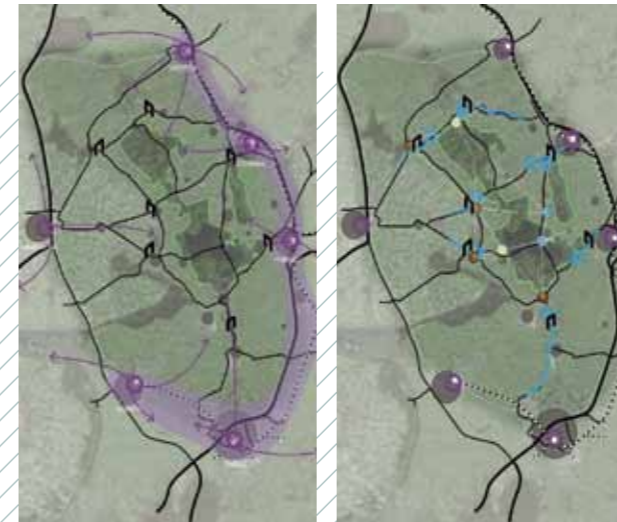

- c. Zuiderzeespoorten: De Zuiderzeestadjes zijn enerzijds bestemmingen, met de eigen aantrekkingskracht van de plaatsen met cultuurhistorisch karakter en een duidelijke link met het water, horeca en winkels. Hier vandaan kun je ook activiteiten ondernemen die je verder het gebied inleiden (watertaxi's, wandelen, fietsen, varen). Een deel van het publiek doet dat, maar nog niet voldoende.

De uitdaging op deze plekken is ervoor te zorgen dat de stadjes het verhaal van de rest van het gebied voldoende vertellen en niet alleen op de eigen promotie en verhaal zijn gericht. Ook op voorzieningsniveau is nog winst te behalen, zeker gelet op de doelgroepen waar potentie in zit. De cultuurpoorten zijn vooral benaderbaar vanaf de westkant van Nederland, de provinciale wegen én via het water.

Locaties: Zwartsluis, Blokzijl, Vollenhove, Kuinre.

Dit type landmark is in principe ook toepasbaar op plekken zoals de waterdorpen (Belt-Schutsloot, Kalenberg, Wanneperveen etc.).

Ad 3. TRANSFER

Een laatste type landmark is de TRANSFER. Deze landmarks zijn te vinden bij treinstations.

Bezoekers aan Weerribben-Wieden komen op veel manieren het gebied binnen. Vaak zijn het punten waar men van het ene type vervoermiddel overstapt op het andere type: van trein op bus of fiets, van auto op boot, fiets of te voet etc. Het zijn echter ook verdeelstations. Niet elke bezoeker komt voor het NP, sommige komen voor de aanpalende gebieden (zoals IJsseldelta, Eese-Woldberg, Havelterberg, Noordoostpolder etc.), anderen komen voor de steden zelf, waarin de stations zich bevinden.

De TRANSFER vormt een direct herkenningspunt die (door de herhaling en beeldtaal) geassocieerd wordt met het gebied. Op deze locaties is altijd ook informatievoorziening in de vorm van informatieborden, infozuilen en dergelijke aanwezig en van groot belang. Die informatie moet summier maar aantrekkelijk zijn.

Ook zit er verschil in de hoeveelheid informatie tussen stations die wat verder weg gelegen zijn (zoals Zwolle en Kampen) en die dicht tegen het NP aan (Steenwijk, Meppel, Wolvega). De uitdaging hier ligt vooral in het goed en verleidelijk onder de aandacht brengen van het verhaal van het NP (en de aangrenzende gebieden) en ervoor zorgen dat dit leidt tot een bezoek verder het gebied in.

Locaties: Wolvega, Steenwijk, Meppel, Zwolle en Kampen.

Zo ontstaat er een samenhangend systeem van landmarks die poorten, spots en transfers op logische wijze met elkaar verbinden.

Ad 4. DIGITALE POORT

Een laatste type poort die veel aandacht verdient is de digitale poort. Hoe kom je via internet het NP binnen? Dit moet een hele heldere, eenduidige website zijn of portal, die aansluit qua beleving op het totale verhaal en op de verhalen en profielen van de verschillende toegangspoorten.

Voor de bezoeker is het niet interessant of een poort wordt geëxploiteerd door Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, WaterReijk Marketing of Giethoorn.com. Natuurlijk kan er vanaf deze sites en apps worden doorverwezen naar de onderliggende en gespecialiseerde sites. Wat wel van belang is, is het type informatie en de aanspreektoon die past bij de verschillende doelgroepen die we onderscheiden in het gebied. Misschien vraagt dit wel om verschillende interfaces binnen 1 website.

Ook verdient het een onderzoek of op de locatie van diverse poorten een digitale infozuil van toegevoegde waarde is.

Ad. 5 GASTHEREN

De vele honderden gastheren en gastvrouwen in het gebied vormen elk ook een toegangspoort tot het Nationaal Park. Dit zijn enerzijds recreatieondernemers: cafés, restaurants, hotels, B&B's, campings, bootverhuur, fietsverhuur etc. etc., anderzijds zijn ook de bewoners gastheer/vrouw. Voor veel recreanten start het bezoek aan het NP bij hen. Het is dan ook uitermate belangrijk dat de eigenaren en medewerkers van deze locaties het verhaal van het gebied op de goede wijze wordt verteld, naast het algemene gastheerschap dat de corebusiness van de recreatieve sector is.

Om officieel 'gastheer van het Nationaal Park' te worden volgen ondernemers een cursus bij IVN (zie hoofdstuk 5). Uitdagingen daarvoor in het kader van 'toegangspoorten' zijn onder andere het breder toegankelijk maken van de cursus, bijvoorbeeld online. Gastheerschap gaat ook om samenwerking: niet concurreren maar elkaar aanvullen. Mogelijkheden om samen arrangementen op te stellen. Een 'keuzemenu' bieden.

Gastheerschap is ook gastvrij zijn, gastheer legt link van interesse bezoeker. Gastheren moeten meertalig informatie kunnen verstrekken (ook borden in Engels en Duits).

Veel toeristen komen met het OV, dit voldoet voor Giethoorn, rest van het gebied is minder goed ontsloten. Hier meer anticiperen op moderne, duurzame vervoersmiddelen zoals het verhuren van e-bikes en elektrische auto's en het inzetten van de watertaxi.

Er dient meer ondersteuning te zijn voor het gastheerschap: welkomstborden, langs wegen en bij stations. Meteen lekker maken, bijvoorbeeld met foto's. Zorg voor herkenning, eenheid van informatieverstrekking. Er is bij de recreatieve gastheren grote behoefte aan duidelijk materiaal. Bewoners kunnen ook gastheer/vrouw zijn. Ook zij kunnen het verhaal van het gebied uitdragen en zijn ambassadeurs van het gebied.

Wij adviseren een 'toolkit' te maken, met daarin in ieder geval:

- Informatie voor gast
- Informatie voor gastheer
- Identiteit gebied meegeven
- Inzetten voor goede routing

Daarnaast is het belangrijk aandacht te schenken aan draagvlak, heldere randvoorwaarden en sturing geven zonder regie te hebben.

Doelgroepen

Op dit moment bereikt het NP Weerribben-Wieden een duidelijk afgebakende doelgroep. De meeste voorzieningen en activiteiten zijn hierop afgestemd en zijn relatief traditioneel. Wil het NP andere doelgroepen bereiken dan bieden de verhalen en een grotere focus op de cultuurhistorische rijkdom van het gebied goede aanknopingspunten. Niet elke locatie is daarvoor geschikt, maar er zijn zeker kansen. Er ligt in dat geval wel een opgave op het terrein van accommodaties en andere voorzieningen. Die zijn – een enkele uitzondering daargelaten – niet ingericht op deze doelgroepen. Dit vraagt om andere concepten waarbij beleving voorop staat. In de vormgeving en de wijze waarop de verhalen van het gebied worden verteld is het daarom van belang aan te sluiten bij de huidige doelgroepen en een handreiking te doen naar de potentiële doelgroepen.

Ruimtelijk ontwerp

Voor de verschillende zones gaat een serie landmarks (een zorgvuldig en aantrekkelijk vormgegeven familie van ruimtelijke elementen in verschillende types en maten) bijdragen aan de samenhang in beleving en routing in het gebied. De landmarks hebben een signaalfunctie en vormen in de meeste gevallen een markering van plaatsen waar bezoekers informatie over het gebied krijgen (het verhaal en praktische info), waar activiteiten of routes starten enz.

Wij adviseren de landmarks te maken van een gebiedseigen materiaal waardoor ook dit bijdraagt aan de beleving en identiteit van het NP.

Naast de ruimtelijke elementen dient een samenhangend systeem van informatieborden en bewegwijzering ontworpen te worden die in beleving aansluit bij het ruimtelijk ontwerp. Vaak zullen de ruimtelijke en grafische elementen naast elkaar te zien zijn, maar er zijn ook locaties waarbij dat niet het geval is. Zoals op parkeerplaatsen en de bebording langs wegen.

De bebording biedt een uitgelezen kans om de routing door het gebied zo in te richten dat bezoekers kunnen worden gestuurd en naar de locaties van landmarks worden geleid.

Voor zowel de ruimtelijke als de grafische elementen is het van groot belang dat deze zorgvuldig en consequent worden toegepast. En dat ze herkenbaar en gebiedseigen zijn, waardoor ze bijdragen aan de identiteit en beleving van het NP. Tot slot zijn betaalbaarheid en onderhoudsarm belangrijke uitgangspunten. Een van de uitgangspunten zou turf kunnen zijn. Het is een verbindend element in dit gebied, wat verwijst naar de relatie tussen mens en natuur. Hierbij is het de uitdaging om dit traditionele, gebiedseigen materiaal in de vormgeving hedendaags te maken.

Vervolgstappen

Vooraf heeft de opdrachtgever de wens uitgesproken ook te komen tot een inschatting van de kosten van de toegangspoorten en de exploitatie ervan. Gedurende het proces is duidelijk geworden dat de grootte en complexiteit van het gebied vraagt om een groot aantal ingrepen en voorzieningen (ruim 20) in plaats van een beperkt aantal toegangspoorten. Dat maakt het in de reikwijdte van deze opdracht niet mogelijk hiervoor een goede kostenindicatie te geven.

Wij adviseren de opdrachtgever de volgende vervolgstappen te nemen:

1. naast de route richting gemeenteraad meer informatiebijeenkomsten te organiseren met de vele betrokkenen in het gebied om optimaal draagvlak en samenwerking te bereiken;
2. gedurende het gehele proces veel aandacht aan communicatie te besteden;
3. opdracht te geven om – in afstemming met de verdere merkontwikkeling – de familie van landmarks te ontwerpen. Op basis hiervan kan vervolgens een kostenplaatje van het geheel worden gemaakt. De benodigde investering voor het ontwerp is ca. 15-25k.
4. te starten met de invoering van het systeem van landmarks en informatiepunten in een beperkt gebied en hierbij prioriteit te geven aan de zone Blokzijl, Sint Jansklooster, Giethoorn, Steenwijk. Dit is een relevante dwarsdoorsnee van het gebied met locaties in elk type zone.

e) Communicatie en draagvlak

Aanleiding

De reeds aangegane verplichtingen en doelstellingen van het Nationaal Park door laten gaan (“winkel open houden”) en draagvlak vergroten voor het Nationaal Park voor een brede doelgroep.

Opdracht

Het versterken van het ambassadeurschap voor het Nationaal Park Weerribben- Wieden

Proces

Met diverse activiteiten, onder de noemer Weerribben-Wieden Week, willen we zoveel mogelijk inwoners van het gebied bereiken. Er is onderscheid gemaakt tussen verschillende

doelgroepen, die met activiteiten op maat worden bediend van leuke ervaringen in het Nationaal Park. De activiteiten zijn daarom toegespitst op het bereiken van verschillende leefstijlen om niet alleen de ‘usual suspects’ te bereiken maar ook de zogenaamde ‘wilde ganzen’. De meeste activiteiten zullen plaatsvinden in de eerste Weerribben-Wieden Week die van 21 tot en met 29 mei zal plaatsvinden. Door de activiteiten tevens verspreid over de rest van het jaar aan te bieden, willen we de aandacht voor het Nationaal Park zo lang mogelijk vasthouden en onder de aandacht brengen. Leden van deze werkgroep zijn: IVN, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, WaterReijk Marketing, Plaatselijk Belang en de gemeente Steenwijkerland.

Weerribben-Wieden Week

Een van de opdrachten van het kernteam was het versterken van eigenaarschap in het gebied en daar uitvoering aan te geven. Een van de dingen die het kernteam daarom

organiseert is de zogenaamde ‘Weerribben-Wieden Week’. In het deelproject Communicatie & Draagvlak wordt hier uitvoering aan gegeven. De Weerribben-Wieden Week vindt plaats rond de Europese Dag van het Nationaal Park (24 mei). De doelgroep zijn de inwoners van dit gebied, in de breedste zin van het woord. Dus niet alleen de ‘usual suspects’, maar ook nieuwe inwoners, jeugd en jongeren, ouderen en gezinnen. Voor iedere doelgroep is een activiteit georganiseerd. Als deze week een succes blijkt is het de wens van het kernteam om dit een jaarlijkse traditie te maken.

Naast de activiteiten in de Weerribben-Wieden Week worden in de tweede helft van 2016 nog een aantal andere activiteiten georganiseerd met als doel het draagvlak en de bekendheid van en voor het Nationaal Park Weerribben-Wieden te vergroten en versterken bij de inwoners van het gebied.

Conclusies en aanbevelingen

Er is bewust gekozen om diverse activiteiten voor de regio te houden, zodat de beleving van en draagkracht voor het NP groter gaan worden. De opzet is, om dit ook in te toekomst te continueren. Dit is aanvullend op het grote scala aan activiteiten die al georganiseerd worden, zoals de scholenprojecten en de cursus gastheerschap.

f) Governance en financiering

Aanleiding

Bij het onderzoek naar een Nationaal Park nieuwe stijl hoort ook een passende organisatie- en financieringsstructuur.

Om de verwarring niet te groot te maken wordt allereerst uitgegaan van de volgende zekerheden:

a) er is ontegenzeggelijk een verhoogde aantrekkingskracht voor het gebied door de aanwezigheid van het Nationaal Park; b) deze verhoogde aantrekkingskracht kan een positief effect hebben op de regionale economie; c) er zijn, door de beheerders van het NP, ondernemers en overheden, nieuwe (weinig gezamenlijk) attracties gecreëerd door de aanwezigheid van het NP; d) door het ontbreken van een gezamenlijke -waarbij alle partijen zijn betrokken- visie worden extra attracties en daarmee samenhangende economische impulsen (nog) niet ontwikkeld. e) de positionering van het NP is nog niet geïntegreerd in de regionale economische samenhang; f) er bestaat bij de terreinbeheerders, de overheden en de ondernemers een latente wens en noodzaak tot het onderzoeken van nauwe samenwerking; g) partijen zijn het eens dat samenwerking kan plaatsvinden als er sprake is van gelijkwaardigheid en wederzijds respect; h) de positionering van het NP t.o.v. de omgeving is weliswaar kunstmatig maar vergelijkbaar met bijv. de Hondsrug in Drenthe;	i) het Nationaal Park heet Nationaal Park Weerribben-Wieden; j) de omgeving wil zich graag associëren met het NP; k) er is geen abstracte afbakening van het NP. Dit impliceert dat iemand in het gebied kan zijn en daarmee tegelijkertijd veronderstelt in het NP te vertoeven; l) de voordelen van samenwerken richten zich niet alleen op het ontwikkelen van het attracties maar ook op de verwerving van bijbehorende incidentele en structurele gelden ten behoeve van bijvoorbeeld marketing; m) partijen hebben de neiging in elkaars operatieveld te acteren; n) samenwerking is voor geen van de partijen een uitgemaakte automatisme. De erbij te behalen voordelen hebben echter de voorkeur; o) de organisatie zal een publiek private samenwerking worden, met alle te nemen hobbels als uitdaging; p) de terrein behorende organisaties blijven verantwoordelijk voor het in stand houden van de natuurwaarden; q) deze opsomming zal ongetwijfeld (nog) niet volledig zijn.

Opdracht

Beschrijf, naar aanleiding van de projectopdracht en de resultaten van de deelprojecten, de mogelijkheden voor een duurzame organisatie- en financieringsstructuur, waarin alle betrokkenen/stakeholders op evenwichtige en respectvolle wijze zijn vertegenwoordigd.

Proces

In feite is de opdracht een kip-ei discussie. Omdat het op voorhand lastig blijkt de toegevoegde waarde, alsmede de zakelijke verwantschap van een Nationaal Park in relatie tot de omgeving, vast te leggen is er voor gekozen om een organisatorische bandbreedte aan te geven waarbinnen de parameters nog ingevuld kunnen worden.

Als bestaande onzekerheden geldt:

- a) tot hoever willen de partijen gaan en eventueel hun existentie/identiteit (deels) prijsgeven;
- b) participatie betekent ook inschikkelijk zijn (materieel en immaterieel);
- c) meegaan in gemeenschappelijke verplichtingen;
- d) loslaten van vrijblijvendheid;
- e) de "gun"-factor;
- f) deze opsomming zal niet volledig zijn.

Afhankelijk van de bereidwilligheid en noodzaak om een (be)sturende organisatie te belasten met eigendom, financiële middelen en een zelfstandige rechtspersoonlijkheid is de bandbreedte van zeer beperkt sturend (bijna vrijblijvend) tot sterk (be)sturend (niet vrijblijvend) te beschouwen.

In iedere vorm zal er v.w.b. de participatie een vertegenwoordiging van terreinbeheerders, overheden en ondernemers een minimaal vereiste zijn.

Omdat het maatschappelijk belang overheerst zal een commerciële rechtspersoon als vennootschap, in welke vorm ook, niet opportuun zijn.

Als er behoefte is aan een zelfstandige entiteit, bijv. met het oog op fondsenverwerving en/of andere financiële handeling waarbij het winst oogmerk de eigen organisatie betreft, moet rekening worden gehouden met de verantwoording en een mogelijk aan te vragen ANBI-status. Dit impliceert een gelaagde structuur met toezicht.

Het heeft weinig zin in te gaan op de niet rechtspersoonlijke organisatie, want dan zouden we terugkeren naar het tijdperk van de Stuurgroep Toeristische Ontwikkeling Steenwijkerland. Idem voor het oude Overlegorgaan Nationaal Park Weerribben-Wieden.

Een wat moeilijker overweging is de toch wat vrijblijvende verenigingsvorm. Hier kunnen de ervaringen met VTRB (in het

algemeen) worden aangehaald.

Blijven over de coöperatie en de stichting. Beide organisatievormen verdienen nadere uitwerking. Een extra aandachtspunt gaat uit naar de moeizame relatie tussen de toeristische sector en de bancaire (het blijkt de laatste jaren voor toeristisch-recreatieve ondernemers lastig om via de banken leningen aan te gaan). Het kan interessant zijn om in overleg met bijv. de provincie Overijssel, die dit reeds heeft aangegeven, na te denken over een regionale kredietunie. Hier kan de coöperatie een zinvolle vorm zijn.

Omdat, voor welke vorm ook gekozen zal worden, de bemensing v.w.b. de tijdsbesteding een lastig probleem zal worden is het sterk aan te bevelen om de gehele structuur in ogen-schouw te nemen. Dit impliceert van toezicht naar uitvoering in marketing en alle lagen daar tussen. Om de organisatie niet onnodig te belasten kan de overheid hier naast de toezicht-houdende ook een faciliterende rol invullen door secretariële ondersteuning aan te bieden.

Uitwerking van het voornoemde moet op korte, liefst aaneengesloten, termijn voor 1 januari 2017 plaatsvinden om de motivatie niet te verliezen.

Het wordt nu echt belangrijk om zaken in de juiste volgorde af te werken. Het opzetten van een marketingcampagne, kan weliswaar worden voorbereid kan nog niet ten uitvoering worden gebracht. Hiervoor is immers ook het benodigde geld nog niet voorhanden.

In eerste instantie dient er financiële steun te komen voor het ontwikkelen van de publiek-private samenwerkingsorganisatie in algemene zin. Daarbij hoort ook het opstellen van de ambitie en lange termijn doelen, die passen bij de unique selling point van het gebied.

Conclusies

De tijd is meer dan rijp om beslissingen te nemen en de resultaten van de andere werkgroepen te integreren in een samenhangend document waarmee externe financiering kan worden gevonden.

Aanbevelingen

1. De conclusie geldt hierbij tevens als aanbeveling.
2. Het College van B&W van Steenwijkerland, heeft de handschoen opgepakt om te onderzoeken of er draagvlak bestaat voor een Nationaal Park nieuwe stijl en krijgt dus op voorhand een positief antwoord en kan indien het hiermee instemt bij een logische stap naar een vervolgtraject rekenen op de steun van betrokkenen.
3. In een vervolgtraject zullen de monitoring van de economische waarde (het volgen van een BRP (Bruto Regionaal Product)) alsmede de rol van facilitator (naar provinciale en hogere overheden) een belangrijke rol spelen.
4. Partijen hebben onder tijdsdruk meegewerkt aan het voorhanden resultaat en verwachten dat een vervolgtraject uitsluitend succesvol kan zijn indien een vervolgtraject naadloos aansluit op het (voor)traject. De (interne) derden en belanghebbenden hebben tot op dit moment belangeloos hun medewerking verleend.
5. Voorsnog ziet de projectgroep Governance en Financiering kansen voor financiële samenwerking met meerdere partijen en wil dit graag uitwerken.

DEELPROJECT	RESULTAAT juni 2016	VERVOLGACTIVITEITEN juni 2016-december 2016	RESULTAAT eind 2016	2017 e.v.
Nulmeting en monitoring	<p>Er zijn vier onderdelen voor monitoring opgezet die gebruikt zullen worden voor een objectieve nulmeting en structureel monitoringsprogramma</p> <p>Bewonersenquête; customer journey; tool ontwikkelingen voor verwerking 'big data'; verzamelen en interpreteren bestaande data.</p>	<p>Nulmeting:</p> <ul style="list-style-type: none"> Data verzameld, geïnterpreteerd en beoordeeld; Customer Journey uitgevoerd; Bewonersenquête uitgevoerd. <p>Structureel monitoringsprogramma:</p> <ul style="list-style-type: none"> Opzetten monitoringsprogramma met bovenstaande tools; Commitment bij alle betrokken partijen; Structurele bijdrage partijen t.b.v. realisatie monitorings-programma. <p>Raming:</p> <ul style="list-style-type: none"> € 50.000 - € 100.000 	<p>Nulmeting uitgevoerd.</p> <p>Structureel monitoringsprogramma opgezet, tegen aanvaardbare structurele kosten.</p>	<p>Structureel monitoringsprogramma, met commitment en structurele bijdragen van gebiedspartners.</p> <p>Uitkomsten omzetten in plannen voor innovatie en verbetering van gebiedsproducten.</p> <p>Raming: € 60.000 - € 80.000</p>
Begrenzing	<p>Er is draagvlak voor het behoud van de huidige feitelijke begrenzing van het Nationaal Park.</p> <p>Er is onderscheid tussen de feitelijke begrenzing en het 'werkingsgebied'.</p> <p>Het werkingsgebied van het NP nieuwe stijl is primair de gemeente Steenwijkerland. Er zijn mogelijkheden voor bilaterale coalities met partners buiten dit gebied, bijvoorbeeld voor Rottige Meente en Zwartsluis.</p>	<p>Verkennen of er coalities zijn aan te gaan.</p>	<p>Begrenzing van het Nationaal Park is duidelijk en geborgd.</p> <p>Het werkingsgebied is primair de gemeente Steenwijkerland, met bilaterale coalities van partners, zoals Weststellingwerf en Zwartewaterland.</p>	<p>Op termijn is de reeds gerealiseerde nieuwe natuur aan de feitelijke begrenzing van het NP toegevoegd.</p>
Merkontwikkeling en Marketing	<p>We kiezen voor het uitdragen van een breed, cultuur-historisch verhaal.</p> <p>We nemen afscheid van WaterReijk.</p> <p>We kiezen voor Weerribben-Wieden als gemeenschappelijke gebiedsnaam. Deze kan rekenen op breed draagvlak.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Pay-off kiezen en uitwerken; Weerribben-Wieden als gemeenschappelijke naam en beeldmerk uitwerken & start implementatie; Afscheid nemen van WaterReijk; Internationale marketing gericht op 'Giethoorn'; Start met campagne gericht op eigen bevolking. <p>Raming:</p> <ul style="list-style-type: none"> € 50.000 - € 100.000 	<p>Organisatiestructuur waar ook marketing en merkbeheer geborgd is.</p> <p>Er is een pakkende pay-off. Pay-off is gericht op de relatie tussen mens en natuur, het cultuurhistorisch verhaal en wordt breed gedragen en gebruikt in het gebied.</p> <p>De naam Weerribben-Wieden wordt breed gebruikt.</p>	<p>Blijvend versterken van kennis over cultuurhistorisch verhaal van Weerribben-Wieden, bij eigen inwoners én bezoekers. Onder andere via marketing en communicatie. Deze activiteiten zijn geborgd in de organisatie.</p> <p>Raming: € 125.000 - € 250.000</p>
Toegangspoorten	<p>Er is een visie op de recreatieve ontsluiting van dit gebied en de rol die het concept 'poorten' daarin kan betekenen.</p> <p>Er zijn locaties aangewezen die potentieel succesvol ontwikkeld kunnen worden als poorten/ontvangstlocaties in Weerribben-Wieden.</p> <p>Er is draagvlak voor het gemeenschappelijke verhaal en de eigenheid die elke poort kan bieden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Visie uitwerken in een handzame presentatie en in een aantal informatiebijeenkomsten breed uitdragen; Ontwikkelen van fysieke herkenningslijn aan de hand van schetsontwerpen voor elke categorie + prijsvraag; Plan van aanpak maken voor het uitrollen van de visie, met begroting; Inrichten informatiepoorten; Opstellen toolkit voor gastheren. <p>Raming:</p> <ul style="list-style-type: none"> € 30.000 - € 50.000 	<p>De visie op toegangspoorten is verder uitgewerkt.</p> <p>Er is een uitvoeringsprogramma om te komen tot implementatie van de poorten.</p> <p>De eerste poorten zijn gerealiseerd.</p> <p>Gastheren zijn betrokken bij het netwerk van poorten.</p>	<p>De poorten worden gerealiseerd.</p> <p>Er is eenheid en herkenbaarheid, tegelijkertijd diversiteit in poorten van ons gebied.</p> <p>Raming: € 150.000 - € 300.000</p>
Communicatie en draagvlak	<p>Organisatie van communicatie- en educatieactiviteiten zijn tijdens transitieperiode geborgd.</p> <p>Weerribben-Wieden Week is georganiseerd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Continueren van communicatie- en educatieactiviteiten; Ontwikkelen van nieuwe visie op educatie-activiteiten, waarin ook cultuurhistorie een belangrijke rol krijgt; De huidige partners vinden met elkaar een nieuwe balans tussen communicatie- en marketing; Er worden diverse activiteiten t.b.v. draagvlak voor eigen bewoners georganiseerd. Bewoners leren hun gebied en het verhaal nóg beter kennen. 	<p>Diverse activiteiten t.b.v. draagvlak voor eigen inwoners zijn georganiseerd.</p> <p>Er is een uitvoeringsprogramma voor educatie-activiteiten, die aansluiten bij het verhaal van het gebied.</p> <p>Er is een uitvoeringsprogramma voor de communicatie-activiteiten, in nauwe samenwerking met de marketingactiviteiten.</p>	<p>Educatieactiviteiten zijn geborgd.</p> <p>Communicatie en marketing zijn nauw op elkaar afgestemd en er is een (uitvoerings-) organisatie daarvoor verantwoordelijk.</p> <p>Raming: € 80.000 - € 100.000</p>
Governance en financiering	<p>Er is een inventarisatie van kansrijke organisatie- en financieringsmodellen</p> <p>Er is vertrouwen en commitment bij de kernpartners voor verdere uitwerking hiervan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Uitwerking van de meest kansrijke organisatie- en financieringsmodellen Keuze maken en begin met implementatie gekozen model 	<p>Er is publiek-private samenwerking in de organisatie en financiering van Weerribben-Wieden</p> <p>Organisatievorm is vastgesteld en geïmplementeerd</p>	<p>Verder ontwikkelen van publiek-private samenwerking.</p> <p>Het blijven verkennen van financiële mogelijkheden.</p>

5 “Winkel open houden”

a) Communicatie- en educatieactiviteiten in Nationaal Park Weerribben-Wieden

Het IVN is in Nationaal Park Weerribben-Wieden verantwoordelijk voor de communicatie- en educatieactiviteiten. Ook in het Nationaal Park nieuwe stijl behoort educatie tot een van de kerntaken van de organisatie. Het Nationaal Park investeert in verschillende netwerken, zoals het Gastherennetwerk en vrijwilligers en jeugd- en jongerenclubs.

Netwerk van gastheren en -vrouwen

In totaal zijn 170 toeristische en recreatieondernemers in en om Nationaal Park Weerribben-Wieden opgeleid als gastheer/-vrouw. Deze ondernemers zijn belangrijke intermediairs tussen hun gasten en de terrein beherende organisaties. Zij krijgen een cursusaanbod waarmee zij hun gasten iets extra's kunnen bieden. Tegelijk treden zij op als ambassadeurs en geven zij hun gasten het verhaal van het gebied mee. Via terugkomdagen en ondernemerssafaris worden de gastheren op de hoogte gehouden van actuele ontwikkelingen en krijgen zij informatie over de natuur, landschap en historie.

Netwerk van scholen

Met (basis)scholen -uit met name de gemeente Steenwijkerland- is in de loop der jaren een goede relatie opgebouwd. Alle basisscholen maakten de afgelopen jaren gebruik van de lesprogramma's van het Nationaal Park Scholenprogramma en kwamen op bezoek in het gebied. Voor de verschillende leerjaren zijn aparte programma's gemaakt die via de website geboekt kunnen worden. De programma's worden regelmatig geëvalueerd en aangepast in overleg met docenten. In 2015 volgden ruim 1200 kinderen het programma.

VERTEL HET ME
EN IK ZAL HET VERGETEN

LAAT HET ME ZIEN
EN IK ZAL HET ONTHOUDEN

LAAT HET ME ERVAREN
EN IK ZAL HET ME EIGEN MAKEN

Jeugd en jongeren buitenschools

Jeugd en jongeren worden niet alleen via de scholen bereikt maar ook daarbuiten. In Nationaal Park Weerribben-Wieden zijn twee JeugdNatuurClubs actief waar circa 70 kinderen van 7 tot en met 12 jaar maandelijks bij elkaar komen om actief buiten te zijn en topervaringen te beleven in Weerribben en Wieden. Voor jongeren vanaf 13 jaar zijn er de Junior Rangers; jongeren die zich actief inzetten voor het beheer, behoud en ontwikkeling van het gebied. Zij zijn de jonge ambassadeurs van het Nationaal Park en de beleidsmakers, ondernemers en beheerders van de toekomst.

Vrijwilligers

In Nationaal Park Weerribben-Wieden zijn honderden vrijwilligers actief. Een aanzienlijk deel ontvangt ook bezoekers, verzorgt excursies en/of begeleidt kinderen en jongeren. Door het organiseren van contactbijeenkomsten voor deze vrijwilligers van de verschillende organisaties gezamenlijk (zoals Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Kuunderpunter, Groene Wensboot, IVN-afdeling) zorgen we ervoor dat iedereen beschikt over dezelfde informatie en belichten we vele aspecten van het gebied variërend van de cultuurhistorie tot de ontwikkeling van de otterpopulatie tot en met workshops over veldhulpverlening en excursietechnieken.

b) Vervolg

Belevingsgericht communiceren

Jong geleerd is oud gedaan zegt men wel. Vaker de natuur in gaan, hutten bouwen, op pad in de Koloniën van Weldadigheid, leren van de turfstecker en rietland-beheerder: het zorgt ervoor dat kinderen een band krijgen met de natuur in ons gebied en het verhaal over het ontstaan ervan leren begrijpen. Vanaf 2017 moeten ook de educatieactiviteiten in ons Nationaal Park, die nu nog uitgevoerd worden door IVN, geborgd blijven. Op dit moment zijn de activiteiten met name gefocust op natuureducatie. In het nieuwe Nationaal Park staat het cultuurhistorische verhaal ook centraal; deze natuur is gemaakt door mensen, dus we vertellen ook het verhaal van mens én natuur. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan de geschiedenis omtrent de Koloniën van Weldadigheid, over de adel in Vollenhove, over de vrijstaat en de ontgtingingen, de turfhandel en de rol van Steenwijk als vestingstad. Spannende verhalen die voor de jeugd tot de verbeelding kan spreken! In de tweede helft van 2016 wordt samen met IVN gekeken hoe deze activiteiten ook in de nieuwe organisatie een plaats kunnen krijgen.

6 Andere ontwikkelingen en partijen

a) Gemeente Weststellingwerf & de Rottige Meente

In de opdrachtbrief is het kernteam gevraagd om met de uitwerking van het Nationaal Park nieuwe stijl ook aandacht te besteden aan de Rottige Meente en de gemeente Weststellingwerf op de hoogte te houden van de ontwikkelingen omtrent de transitie. Dit is zowel ambtelijk als bestuurlijk (maart 2016) gebeurd. De uitgangspositie van het kernteam in deze kwestie is dat draagvlak een van de kernpunten moet zijn van de nieuwe organisatie van het Nationaal Park. De focus ligt daarbij binnen de gemeente Steenwijkerland.

In het deelproject 'Begrenzing' is eventuele aansluiting van de Rottige Meente ook meegenomen in de overwegingen. De gemeente Weststellingwerf wordt ambtelijk bijgepraat over de inhoud van dit voorstel.

b) Provincie Overijssel

De Provincie Overijssel was bij haar besluitvorming in september 2014 van mening dat er door de Nationale Parken in Overijssel teveel op haar wordt geleund. Door zich toen (tijdelijk) terug te trekken zullen de gebieden zélf hun ambitie moeten tonen en borgen. In deze visie leunden Provincie Staten op het door hun externe adviseur, dhr. Sporre, geïntroduceerde tredenmodel. Hierin wordt onderscheid gemaakt in organisatiegraad in een tredenmodel, waarbij 4 de hoogste organisatievorm is (parkschap, coöperatie). Het PS besluit geeft tevens aan dat het tredenmodel als toetsingskader wordt ingezet om te zijner tijd mogelijk te participeren in een organisatievorm die minimaal trede 3 ambieert. Toetsing vindt plaats nadat trede 1 en 2 voldoende zijn geborgd.

In het coalitieakkoord 2015-2019 van het nieuwe college van Gedeputeerde Staten 'Overijssel werkt!, Verbinden, versterken en vernieuwen,' (april 2015) wordt gesteld dat De Nationale Landschappen en Nationale Parken dé parels van de natuur en het landschap in Overijssel zijn. Niet alleen voor de bewoners, maar ook voor recreatie en toerisme in de provincie. Voor de beide Nationale Parken in de provincie geldt dat de provincie samen met lokale partners het initiatief neemt tot een verhoogd ambitieniveau - een Nationaal Park met een toegevoegde waarde, een sterk merk met een visie en structuur. Met het aantreden van dit nieuwe college van Gedeputeerde Staten heeft de provincie Overijssel dus weer de deur open gezet voor een eventuele samenwerking.

Gedurende het transitieproces heeft er tweemaal een bestuurlijk overleg (18 november 2015 en 20 april 2016) plaatsgevonden tussen de provincie Overijssel en de gemeenten Steenwijkerland (NP Weerribben-Wieden), Hellendoorn en Rijssen-Holten (NP Sallandse Heuvelrug). Voor het kernteam is het uitgangspunt dat de regie van het gebied blijft. Tijdens deze overleggen zijn wel mogelijkheden besproken voor de provincie om te participeren in het proces en in het Nationaal Park nieuwe stijl.

c) Herijking stelsel Nationale Parken & de verkiezing van het mooiste natuurgebied van Nederland!

In 2015 is het ministerie van Economische Zaken het Programma Nationale Parken gestart met als doel om:

- De kwaliteiten van Nationale Parken in Nederland te verhogen;
- De betrokkenheid van de samenleving bij de natuur te versterken;
- Een sterkere merk- en marktpositie van Nationale Parken in Nederland te bereiken.

Onderdeel van het programma is om door middel van de selectie van een bidbook én de verkiezing van een aantal topgebieden, de kwaliteiten daarvan te ontwikkelen en daarvan te leren. In deze gebieden worden partijen in staat gesteld om de doelen van het programma NPW uit te werken (ruimtelijke, maatschappelijke en bestuurlijke implicaties) voor hun gebied. De leerervaringen hieruit komen beschikbaar voor alle (bestaande) Nationale Parken en inzenders, die worden uitgenodigd in een Community of Practice deel te nemen. Op basis van een evaluatie van het programma wordt besloten hoe de duurzame realisatie van de doelen kan worden geborgd. Het kernteam transitie NPWW spreekt de nadrukkelijke wens uit om deel te nemen aan deze verkiezing.

7 Financiën

a) Transitiebudget 2015-2016

Voor het transitieproces hebben de gemeente Steenwijkerland en de provincie Overijssel respectievelijk 40.000 en 200.000 euro beschikbaar gesteld voor de jaren 2015 en 2016. Daarnaast heeft de provincie Overijssel nog 45.000 euro beschikbaar gesteld aan het IVN, die verantwoordelijk is voor de communicatie- en educatieactiviteiten in het Nationaal Park en onder de noemer 'Winkel open houden' op de begroting te vinden is. De kernpartners hebben elk een forse tijdsinvestering gedaan van 1 fte per organisatie

(zie bijlage IIIb). De gemeente Steenwijkerland levert 2fte, waarvan 1fte programmamanagement. De gemeenteraad heeft op 1 september 2015 de begroting voor het transitieproces vastgesteld. Het financieel overzicht van het transitiebudget is in bijlage IIIa te vinden.

b) Gemeente Steenwijkerland

In de begroting is hiervoor vanaf 2015 structureel een aanvullend budget gereserveerd (€ 40.000,-). Ook is er een structureel bedrag van € 40.000,- beschikbaar door een overheveling vanuit het toeristisch beleid (TRAP-budget), vanuit het oogmerk dat vanuit het Nationaal Park ook geïnvesteerd zal worden in de vrijetijdseconomie. Vanuit andere bestaande beleidsproducten kan ook nog aanvullende financiering plaatsvinden. Daarnaast is in de perspectiefnota een claim voor 2017 neergelegd en is een voorstel voor besteding van impulsmiddelen.

c) Provincie Overijssel

De provincie Overijssel heeft op het moment dat in 2014 wat afstand van het Nationaal Park werd genomen aangegeven dat wanneer een minimaal niveau van samenwerking tussen gebiedspartner zou worden bereikt (het tredenmodel) Het kernteam gaat daarbij voor het meest vergaande ambitie-niveau. Daarmee is de provincie Overijssel weer in beeld als partner. Een voorstel voor cofinanciering wordt daarom aan de provincie voorgelegd.

d) Overige publieke middelen

Het Nationaal Park Weerribben-Wieden nieuwe stijl zoekt op dit moment samenwerking met andere partijen (zoals met het programma "Samen Werkt Beter") en onderzoekt de mogelijkheden van Europese programma's (zoals Leader). Op dit moment hebben deze gesprekken nog een verkennend karakter.

e) Private middelen

Een nadrukkelijk uitgangspunt van het NP nieuwe stijl is om ook private partijen te betrekken bij het functioneren van het NP nieuwe stijl (waarbij het werkingsgebied groter is dan de feitelijke NP begrenzing). Het gaat daarbij (ook) om financiële participatie. De themagroep governance en financiering heeft daartoe een ontwikkelagenda opgezet, waarbij een aantal realistische opties in de tweede helft van 2016 verder uitgewerkt worden.

Weerribben-Wieden en punter horen bij elkaar

De (zeil)punter is hét streekeigen vaartuig van dit gebied. Vooral in dorpen zoals Giethoorn, Dwarsgracht, Belt-Schutsloot en Kalenberg ging al het vervoer over water: vee, hooi, riet, de trouwerij en de begrafenis.

Ooit waren er ruim twintig punterbouwers in het gebied. Nu zijn er nog twee punterwerven waar met veel vakmanschap een prachtige eikenhouten punter of streekeigen rondvaartboot met state-of-the art elektro-aandrijving wordt gebouwd.

Een zinvolle bestemming voor biomassa

Het landschap in het Nationaal Park Weerribben-Wieden verandert continue: waar je nu nog door een sloot of door een trekpat vaart, zal over enkele tientallen jaren door verlanding het water aan het zicht onttrokken zijn door plantengroei. Water verandert dus via rietmoeras langzaam in land. Zonder ingrijpen ontstaat uiteindelijk bos. Ieder verlandingsstadium kent z'n eigen bijzondere planten en dieren; dat is het bijzondere van dit gebied!

Op meerdere plaatsen wordt oud verdroogd rietland of bos verwijderd en wordt met grote machines weer open water gemaakt, eigenlijk hetzelfde als wat de turfgravers vroeger deden: land wordt weer water. Daar kan dan dat hele verlandingsproces opnieuw beginnen. Bij dat proces komt veel biomassa vrij bestaande uit veenachtig materiaal. Dat materiaal wordt door het bedrijf Bioblocks verwerkt tot een soort turfblokken die gebruikt kunnen worden bij oeverbescherming, in geluidswallen en andere soortgelijke toepassingen. Een prachtig voorbeeld van hergebruik!

Deel 3 Bijlagen

Inhoud

74 I Kernteam transitie NPWW nieuwe stijl

75 II Organogram

76 III Financieel overzicht transitie NPWW

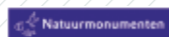
78 IV Overzicht van relevante documenten

I: Kernteam transitie Nationaal Park Weerribben-Wieden nieuwe stijl

Hans van de Beek
Staatsbosbeheer

Bea Claessens
Natuurmonumenten

André Hammer
Ondernemersplatform Steenwijkerland

Roel van Hoorn
KopTop

Herman Hoogstraat
Plaatselijke Belangen in de Weerribben

Sander Pereboom
LTO Noord afdeling Steenwijkerland

Hans Schiphorst
Gemeente Steenwijkerland

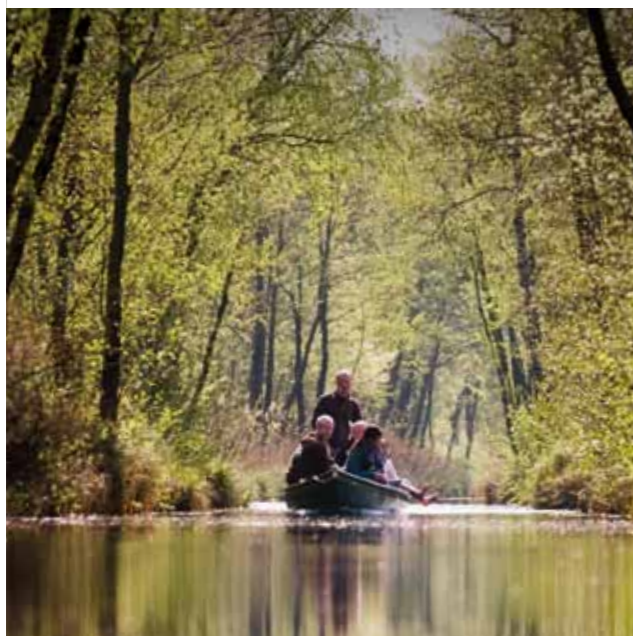

Miriam Slomp-Dekkers
Koninklijke Horeca Nederland (KHN)
afdeling Steenwijkerland

Klaas van der Vegt
Plaatselijke Belangen in de Wieden

Claudia de Koe
Programmasecretaris

Janet Visser
Programmamanager

II: Organogram

Begrenzing	Merkontwikkeling	Nulmeting en Monitoring	Toegangspoorten	Governance en financiering	Communicatie en Draagvlak
Trekker kernteam: Hans van de Beek Staatsbosbeheer Projectgroep: Herman Hoogstraat PB Weerribben Sander Pereboom LTO	Trekker kernteam: Roel van Hoorn KopTop Projectgroep: Jan Boxum Gemeente Steenwijkerland Klaas van der Vegt PB Wieden Bernadette Haverkort Natuurmonumenten Externe opdrachtnemer: Onno Maathuis De Positioneers	Trekker kernteam: Miriam Slomp-Dekkers KHN Projectleider: Gabiella Esselbrugge Projectgroep: Wim Liesker PB Ossenzijl Hans Schiphorst Gemeente Steenwijkerland Bernadette Haverkort Natuurmonumenten Joep van Hoorn KopTop Externe opdrachtnemer: European Tourism Future Institute – Stenden Hogeschool	Trekker kernteam: Bea Claessens Natuurmonumenten Projectgroep: Nicole van der Linde PB Vollenhove Jan Boxum Gemeente Steenwijkerland Arjan Stroeve KHN Fred van der Ende PB Kalenberg Hans van de Beek Staatsbosbeheer Externe opdrachtnemer: AtelierOverijssel	Trekker kernteam: André Hammer Ondernemersplatform SWL Projectgroep: Hans Schiphorst Gemeente Steenwijkerland Clazinus Netjes VNO-NCW	Trekker kernteam: Klaas van der Vegt PB Wieden Projectleider: Thea Peters IVN Projectgroep: Bernadette Haverkort Natuurmonumenten Egbert Beens Staatsbosbeheer Alice Hulshof WaterReijk Marketing Rian Hoogma IVN afd. Steenwijkerland Erica Zwanenburg IVN Nel van der Laan IVN Claudia de Koe

III: Financieel overzicht transitie NPWW

Inzet kernpartners	fte	€
OPS	1	65
KHN	1	65
LTO	1	65
KOPTOP	1	65
PB Weerribben	1	65
PB Wieden	1	65
Natuurmonumenten	1	65
Staatsbosbeheer	1	65
Gemeente Steenwijkerland	2	130
a) Ambtelijk	1	65
b) Programmamanagement	1	65
Totale inzet in 2015-2016	10	650

Bedragen X 1000

INKOMSTEN 2015-2016		UITGAVEN 2015		2016	
Ontwikkelproces		Ontwikkelproces		Ontwikkelproces	Totaal
Provincie Overijssel	200	1. Externe advieskosten	3,28	1. Externe advieskosten	5
Gemeente Steenwijkerland	40	2. Onderzoekskosten	0	2. Onderzoekskosten	85
Bijdrage SBB excursie april	7,5			<i>Begrenzing</i>	0
				<i>Merkontwikkeling</i>	35
				<i>Monitoring</i>	30
				<i>Poortconcept</i>	15
				<i>Governance- en financiering</i>	5
		3. Communicatie	15,8	3. Communicatie	15
		<i>Communicatie transitietraject</i>	15,8	<i>Weerribben-Wieden Week</i>	15
				<i>Overige communicatie</i>	0
		4. Projectkosten	11,232	4. Projectkosten	16,6
		<i>Kernteamoverleggen</i>	0,835	<i>Kernteamoverleggen</i>	3,6
		<i>Overige bijeenkomsten</i>	3,146	<i>Overige projectkosten</i>	13
		<i>Excursie Biesbosch & Hoge Kempen</i>	7,87		
Reguliere activiteiten		Reguliere activiteiten		Reguliere activiteiten	
Provincie Overijssel - IVN	49	5. Educatie	49,5	5. Educatie	49,5
		a) <i>Algemene communicatie</i>	9	a) <i>Algemene communicatie</i>	9
		b) <i>Educatie Jeugd&Jongeren</i>	7,5	b) <i>Educatie Jeugd&Jongeren</i>	7,5
		c) <i>Vrijwilligers</i>	4,5	c) <i>Vrijwilligers</i>	4,5
		d) <i>Ondernemers</i>	3,5	d) <i>Ondernemers</i>	3,5
		e) <i>Personele kosten</i>	25	e) <i>Personele kosten</i>	25
		6. Expositieruimte	4,35	6. Expositieruimte	4,35
		7. Bijdrage SNP / Europarc	3,085	7. Bijdrage SNP / Europarc	3,085
		<i>SNP</i>	2,5	<i>SNP</i>	2,5
		<i>Europarc</i>	0,585	<i>Europarc</i>	0,585
		8. Onvoorzien	0	8. Onvoorzien	30,131
				Totaal 2016	208,666
		Totaal 2015:	87,834	Totaal 2015	87,834
Totaal	296,5	Totaal	296,5	Totaal	296,5

IV: Overzicht van relevante documenten

- a) Startdocument Nationaal Park Weerribben-Wieden nieuwe stijl – vastgesteld in de gemeenteraad Steenwijkerland van 1 september 2015 (1 september 2015)
- b) Opdracht voor het proces tot het Nationaal Park Weerribben-Wieden nieuwe stijl – vastgesteld in de gemeenteraad Steenwijkerland van 1 september 2015 (1 september 2015)
- c) Provinciale Staten besluit Transitie Nationale Parken in Overijssel (PS/2014/660) – vastgesteld in de Provinciale Staten Overijssel van 8 juli 2014 (8 juli 2014)
- d) Transitie Nationale Parken in Overijssel: advies van het Transitieteam Nationale Parken, G.L. Sporre en J. Hadders (27 juni 2014)
- e) Voortgangsrapportage I transitie Nationaal Park Weerribben-Wieden nieuwe stijl (Raadsbrief 2015-36) (15 december 2015)
- f) Voortgangsrapportage II transitie Nationaal Park Weerribben-Wieden nieuwe stijl (Raadsbrief 2016-12) (26 maart 2016)
- g) Eindrapportage toegangspoorten - AtelierOverijssel (mei 2016)

Colofon

Deze uitgave is met de grootst mogelijke zorg samengesteld. Desondanks kan het voorkomen dat er onjuistheden en/of onvolkomenheden in staan. Hiervoor kan het kernteam transitie NPWW geen aansprakelijkheid aanvaarden.

Ontwerp: Reclamestudio RISE N SHINE, Giethoorn
 Redactie: Kernteam transitie NPWW nieuwe stijl
 Beelden: met dank aan o.a Theo de Witte en Erica Zwanenburg (IVN)
 Drukwerk: Bijzonderdruk, Steenwijk
 Oplage: 200 stuks

Terug naar het agendapunt

8.2 Advies Kernteam transitie Nationaal Park Weerribben Wieden - bijlage 2 eerste opdrachtbrief Kernteam 14 september 2015 ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

Aan het kernteam Nationaal Park Weerribben Wieden
Nieuwe Stijl
p/a Gemeente Steenwijkerland
Afdeling REO

behandeld door Jan Boxum
afdeling REO
telefoon 0521 538748
ons kenmerk 154996
uw kenmerk
bijlagen

Steenwijk
(verzendsdatum)

14 SEP. 2015

Onderwerp opdracht voor het proces tot het Nationaal Park
Weerribben-Wieden nieuwe stijl

Geachte kernteampartners,

Aanleiding

In het najaar van 2014 heeft de gemeente Steenwijkerland besloten de handschoen op te pakken om een nieuw perspectief voor het Nationaal Park Weerribben-Wieden te ontwikkelen. Eén en ander vloeide voort uit het besluit van Provinciale Staten van Overijssel om het Nationaal Park Weerribben-Wieden uit te dagen tot een vernieuwende en actieve rol in het gebied. Samen met de gebiedspartners zijn de eerste stappen gezet. Hiervan is het startdocument Nationaal Park Weerribben Wieden Nieuwe Stijl (juni2015) de neerslag.

De gemeente Steenwijkerland is voornemens om vanuit een regisserende rol de toekomst van het NP WW voort te zetten. De gemeente zal dit doen in samenwerking met haar gebiedspartners. Gebaseerd op het startdocument is in voorliggende concreet verwoord met welke opdracht en kaders het kernteam aan de slag kan.

Het Nationaal Park Weerribben-Wieden is van grote betekenis voor ons gebied. Het koesteren en benutten van de bijzondere natuurwaarden is belangrijk voor de vrijetijdseconomie, het geeft kleur aan de identiteit van het gebied en daarmee aan de leefbaarheid van onze inwoners.

We hebben tijdens de breed opgezette gebiedsbijeenkomst op 18 februari 2015, en tijdens een excursie naar de Biesbosch en De Belgische Kempen op 10 en 11 april 2015 gemerkt dat alle stakeholders die mening delen. Met elkaar geloven we dat er een goede toekomst is voor het Nationaal Park Weerribben Wieden.

Met u willen we graag bereiken dat:

- gebiedspartijen samen willen werken aan NPWW nieuwe stijl
- de gebiedspartijen gezamenlijk aan een gedeelde droom, visie, en merk werken
- er een gecombineerde aanpak van gemeente, terreinbeheerders en bedrijfsleven ontstaat voor een gezamenlijke marketingstrategie waarin het merk 'Nationaal park' centraal staat

- de gebiedspartners gezamenlijk een solide en structurele governance- en financieringsmodel ontwikkelen
- overheid, terreinbeheerders en bedrijfsleven zich aan elkaar durven te verplichten om een gezamenlijk opgesteld (economisch uitvoerbaar) ondernemingsplan ten uitvoer te brengen
- de deelnemende partijen gaan samenwerken onder het bestuurlijke dak van een eigen organisatie (stichting, gebiedscoöperatie of -schap)

Missie en Visie

We willen u uitdagen om aan het werk te gaan vanuit dit perspectief:

Missie

Het Nationaal Park Weerribben-Wieden stelt zich ten doel om in het algemeen belang:

- de kwaliteit van het gebied te behouden en te vergroten: het grootste zoetwaterwetland van Noordwest-Europa kenmerkt zich door bijzondere natuur(waarden) en bijzondere cultuurhistorie
- het gebied maximaal beleefbaar te maken voor bewoners en bezoekers en hen daarbij een bijzondere ervaring te geven
- bewoners, ondernemers en beheerders zijn trots op het gebied: iedereen ambassadeur van het Nationaal Park
- van toegevoegde waarde te zijn voor het versterken van de vrijetijdseconomie
- bij te dragen aan de leefbaarheid van het gebied

Visie

In 2025 is het Nationaal Park Weerribben-Wieden:

- (inter-) nationaal erkend en herkend vanwege de bijzondere natuur- en landschapswaarden, die mede gevormd zijn door de mensen die (blijven) wonen en werken in het gebied
- een graag bezochte en goed toegankelijke en bereikbare bestemming waar wordt voorzien in een gevarieerd aanbod aan duurzame mogelijkheden om het gebied te beleven vanwege riet/rust/ruimte, het landelijke karakter en de bijzondere cultuurhistorie
- een robuust gebied dat bestand tegen is en kan inspelen op veranderingen (klimaat, veranderende toeristisch-recreatieve markt etc.)
- een levend landschap waar innovatie en duurzaamheid tot de kernwaarden behoren die ten goede komen aan natuur, landschap, economie en de samenleving in brede zin

Hoofdopdracht

Wat wij u vragen is om in samenwerking met alle relevante gebiedspartners een nieuwe toekomstbestendige organisatie voor het NPWW te ontwikkelen.

Subopdrachten

1. ontwikkel een governance- en financieringsmodel op basis van een zelfstandige organisatievorm
2. veranker de missie en visie in de nieuwe organisatie en zorg voor structurele borging van commitment van de gebiedspartners, gebaseerd op een evenwichtige verdeling van lusten en lasten voor iedereen in het gebied
3. versterk een eenduidige beleving van het nationale park en ontwikkel een herkenbaar merk waarvoor een breed draagvlak is
4. bereid een voorstel voor, voor de begrenzing van het NP, dat is gebaseerd op een eenduidige visie op het gebied en dat kan rekenen op breed draagvlak
5. voer noodzakelijke onderzoeken uit die kennis en inzicht opleveren voor de onderbouwing van te maken keuzes
6. ontwikkel een meerjarig uitvoeringsprogramma
7. ontwikkel een zorgvuldig communicatieplan omtrent ontwikkeling en betrokkenheid en versterken van eigenaarschap in het gebied en voer dat uit.

Kaders

Benut bij het uitwerken van de opdracht in ieder geval de volgende kaders en uitgangspunten

- het door onze raad vastgestelde Startdocument
- het door onze raad vastgestelde financiële kader, c.q. begroting
- de inzet en kennis van alle relevante partijen in het gebied
- de ervaringen vanuit andere National parken, zoals bijvoorbeeld de opzet in de Kempen of de Biesbosch
- de bestuurlijk afspraken over de aansluiting van de Rottige Meenthe

Werkwijze

Werk vooral op basis van een programmatische aanpak, wat inhoudt dat deelprocessen en vraagstukken stap voor stap, en in een eigen tempo worden opgepakt, uitgewerkt en rijp gemaakt voor besluitvorming. Borg daarbij de integraliteit van de opgaves. Zet zo spoedig mogelijk na een voorbereidende fase in op een spoedige overgang naar een zelfstandige organisatievorm van waaruit de overige opgaves verder kunnen worden ontwikkeld.

Actoren/speelveld

Werk de plannen in eerste instantie uit vanuit de volgende structuur:

- formeer een kernteam van waaruit de programmatische aanpak wordt gestuurd. Betrek hierin de volgende kernpartners: KOPTOP, Koninklijke Horeca Nederland afdeling Steenwijkerland, Ondernemersplatform Steenwijkerland. LTO afdeling Steenwijkerland, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Organisaties van Plaatselijke Belangen en de gemeente Steenwijkerland,
- betrek bij de planuitwerking zo breed mogelijk diverse Gebiedspartners voor input, om te klankborden, en om draagvlak te vinden voor de voorstellen,
- houd rekening met beleid van andere overheden (Rijk, provincie, buurgemeenten) dat kan bijdragen aan een goede toekomst van het Nationaal Park,
- onderzoek welke andere beleids- en gebiedsprocessen of subsidieprogramma's kunnen bijdragen aan een goede toekomst van het Nationaal Park: (o.a. Leader, Samen werkt Beter. Europese subsidieprogramma's etc.).

Verantwoording en besluitvorming

Koppel met regelmaat van kwartaalrapportages terug naar de aangesloten besturen en ook aan onze gemeenteraad als uiteindelijke opdrachtgever. Bereid de besluitvorming op onderdelen voor en stem dit af in het kernteam, om het vervolgens voor te leggen aan de verantwoordelijke besturen. Streef daarbij naar consensus, maar bied, indien nodig, ruimte voor afwijkende standpunten en presenteer die herkenbaar.

Communicatie

Communicatie beschouwen wij als één van de kritische succesfactoren. De ontwikkelingen moeten door het gebied kunnen worden gevolgd en gedragen.

Ontwikkel daarvoor een brede en interactieve communicatiestrategie die is gericht op een grote betrokkenheid van het gebied waardoor het eigenaarschap wordt versterkt. Zorg daarbij voor een continue en kwalitatieve goede performance.

De winkel blijft open

We willen dat het Nationaal Park Weerribben Wieden gedurende deze fase van planontwikkeling ook herkenbaar blijft voor bezoekers en inwoners. Schep de voorwaarden dat een aantal basisactiviteiten op het gebied van communicatie en educatie wordt voortgezet.

Planning

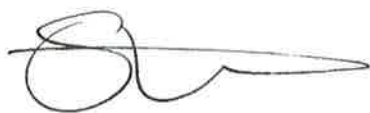
Voor de verschillende deelopgaves kunnen verschillende termijnen worden gehanteerd. Streef er echter naar dat een concept voorstel voor de realisering van een nieuwe zelfstandige organisatiestructuur gereed is in de zomer van 2016. Geef daarbij aan welke opgaven vanuit de nieuwe organisatiestructuur voortgezet moeten worden.

Budget

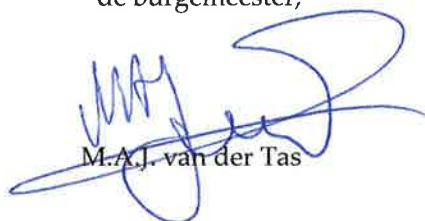
Voor de werkzaamheden in 2015 en 2016 stellen wij een budget beschikbaar van € 240.000. Dit is gebaseerd op een begroting die is opgenomen in het plan van aanpak. Eventueel aanvullende financiering zal vanuit het programma zelf moeten worden gerealiseerd.

Wij wensen u veel succes het uitvoeren van deze opdracht en zullen de voortgang met groet belangstelling volgen.

Burgemeester en wethouders van Steenwijkerland,
de secretaris, de burgemeester,

drs. S.S. Weistra

M.A.J. van der Tas

Terug naar het agendapunt

8.3 Advies Kernteam transitie Nationaal Park Weerribben Wieden - bijlage 3 beoordeling van de aanbevelingen tbv raadsvoorstel 13 september 2016 ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

Bijlage 3

Beoordeling door het College van burgemeester en wethouders van de aanbevelingen van het Kernteam transitie Nationaal Park Weerribben-Wieden.

In het document "Weerribben-Wieden, naar een Nationaal Park nieuwe stijl" van het Kernteam transitie Nationaal Park weerribben-Wieden, is een groot aantal voorstellen gedaan voor de toekomst. Hieronder worden deze onderwerpen kort beschreven en wordt per voorstel een beoordeling gegeven door het college van burgemeester en wethouders over de wijze waarop daarmee vanuit gemeentelijk perspectief omgegaan moet worden.

Nr.	Aanbeveling Kernteam	Oordeel gemeente Steenwijkerland
1	omarm het centrale thema 'de geschiedenis van de vervening en de overlevingsstrijd van de mensen, de handelsgeest en de stadjes'	mee instemmen
2a	laat de feitelijke begrenzing van het Nationaal Park Weerribben-Wieden gelijk	mee instemmen: de begrenzing van het NPWW is nu feitelijk het gebied dat in het bestemmingsplan als natuurgebied is aangewezen. Partijen die daar een relatie mee hebben bevinden zich grotendeels buiten het NP. Het "belevingsgebied" van het NP ligt dus voor een belangrijk deel buiten het formeel begrensde NP. We pleiten daarom voor een imaginaire begrenzing van het werkingsgebied. Daarmee is de precieze formele begrenzing dus niet langer relevant
2b	neem op termijn in overweging om de procedure te starten om de feitelijk begrenzing uit te breiden met de reeds aangewezen en gerealiseerde nieuwe natuur	Vooralsnog niet mee instemmen: uitvloeisel uit het bovenstaande is dat hierop actie ondernemen op korte termijn niet relevant is. Eventuele ontwikkelingen in relatie tot Weststellingwerf/ Rottige Meenthe kunnen op termijn tot nieuwe inzichten leiden
3	ga uit van een groot potentieel werkingsgebied van Heerenveen in het Noorden tot Zwolle in het Zuiden	mee instemmen: betrek hierbij ook de mogelijkheden voor samenwerking richting Zuidwest-Drenthe. Dit in verband met de mogelijkheid om hier het hele landschapsverhaal van "hoog en droog" naar "laag en nat" te vertellen. Nergens in Nederland is dat complete verhaal zo goed inzichtelijk te maken. Dit is een unique selling point!
4	richt de organisatorische samenwerking primair op het werkingsgebied van de gemeente Steenwijkerland	mee instemmen, maar zoek verbinding. Zie ook 5
5	ga coalities aan met partners die het verhaal	Mee instemmen: zie ook bij 3

	van Weerribben-Wieden versterken, zoals bijvoorbeeld met Weststellingwerf en Zwartewaterland	
6	stel een bidbook op voor de verkiezing het 'Mooiste natuurgebied van Nederland'	Mee instemmen: in het kader van het landelijke Programma Nationale Parken worden NP's uitgenodigd een bidbook in te dienen. Met dat bidbook laat het NP zien hoe we de toekomst in willen. Een gehonoreerd bidbook kan ons eigen transitie proces versterken
7	organiseer samen met ondernemers inspiratie- en innovatiesessies die leiden tot nieuwe belevingsconcepten passend bij het centrale thema 'de geschiedenis van de vervening en de overlevingsstrijd van de mensen'.	mee instemmen
8	maak schetsontwerpen voor de verschillende categorieën landmarks en werk deze uit in een realisatieplan inclusief financiering	mee instemmen
9	schrijf een prijsvraag uit voor het ontwerpen van een land art toegangspoort.	mee instemmen
10	kies bij marketing voor het uitdragen van een breed, cultuurhistorisch verhaal.	mee instemmen
11	kies voor de kernwaarden kleinschalig, door mensen ontstaan en authentiek.	mee instemmen
12	vervang het beeldmerk 'otter' door een meer 'menselijk' symbool	mee instemmen: een andere positionering van het NP vraagt om een ander beeldmerk. Aandachtspunt bij de ontwikkeling van een nieuw beeldmerk is de relatie en samenhang met het stelsel van Nationale Parken. We blijven (en dat willen we ook!) deel uitmaken van het landelijke stelsel van Nationale Parken
13	werk een pay-off uit met een meer cultuurhistorische lading en zet in op breed gebruik ervan	Mee instemmen
14a	kies Weerribben-Wieden als eenduidige gebiedsnaam; hierbinnen ligt ook het Nationaal Park	Mee instemmen: in het kernteam is uitvoerig gesproken over <i>Nationaal Park WW</i> als naam voor het hele gebied. Hiervoor is onvoldoende draagvlak bij de landbouw (schaduwwerking bestaat formeel-juridisch niet, maar wordt wel zo gevoeld, terwijl een ster merk als Giethoorn zich niet aan NPWW maar wel aan WW wil verbinden
14b	gebruik Weerribben-Wieden als merknaam en als naam van de nieuwe organisatie.	Mee instemmen: zie bij 14a

15	neem afscheid van WaterReijk Weerribben-Wieden als merk / marketingconcept.	Mee instemmen
16	focus internationale merk- en marketinginspanningen op 'Giethoorn'.	Mee instemmen en plaatsen in de context van WW
17	start met een campagne gericht op de eigen bevolking en rol de merknaam daarna breder uit.	Mee instemmen: voor de nieuwe merknaam is een breed draagvlak noodzakelijk
18	omarm Weerribben-Wieden als gemeentenaam.	vooralsnog voor kennisgeving aannemen, maar in studie nemen wat de betekenis en consequentie is. Er gaat wel een krachtig signaal vanuit als de gemeente de nieuwe merknaam omarmt!
19	omarm de missie, visie en strategie van de nieuwe organisatie Weerribben-Wieden.	Mee instemmen
20	zet de uitkomsten van de 'customer journey' samen met de ondernemers om in een plan voor verbetering en innovatie van belevingsproducten	Mee instemmen, het is een krachtig instrument voor het op gang brengen van vernieuwing belevingsconcepten, betrek daarbij ook de ondernemers van de andere samenwerkingspartners (zie bij aanbeveling 3)
21	werk de monitoringstool verder uit, ook in financiële zin, en zorg voor structurele bijdragen	Mee instemmen. Via de impuls gelden is hiervoor door de Raad reeds extra financiële armslag voor gecreëerd
22	zorg dat de nieuwe organisatie Weerribben-Wieden zich in ieder geval richt op productontwikkeling, verwerving van middelen en communicatie en marketing.	Mee instemmen. Via de impuls gelden is hiervoor door de Raad reeds extra financiële armslag voor gecreëerd
23	zorg dat binnen de nieuwe organisatie Weerribben-Wieden in ieder geval vertegenwoordigd zijn de terrein beherende organisaties, de ondernemers, de plaatselijke belangen en de gemeente.	Mee instemmen. Daarnaast is het wenselijk dat IVN en Marketing-oost deel gaan uitmaken van de nieuwe organisatie. Beide spelen een belangrijke rol bij marketing, communicatie en educatie en brengen middelen én kennis, kunde en belangrijke regionale en landelijke contacten (o.a richting provincie) mee
24	Werk de kansrijke vormen voor de nieuwe organisatie Weerribben-Wieden, zoals de coöperatie en de stichting, verder uit.	Mee instemmen
25	voer een nadere verkenning uit naar het opzetten van een regionale kredietunie.	Mee instemmen
26a	blijf als gemeente duurzaam deelnemen aan en betrokken bij de nieuwe organisatie.	Mee instemmen: blijvende betrokkenheid van de gemeente is randvoorwaardelijk voor continuïteit
26b	faciliteer de nieuwe organisatie Weerribben-Wieden door menskracht beschikbaar te stellen.	Mee instemmen: blijvende betrokkenheid van de gemeente is randvoorwaardelijk voor continuïteit, zowel bestuurlijk als ambtelijk
27	neem voor de zomer 2016 een besluit over	Niet meer aan de orde. Besluitvorming is

	de voorstellen opdat het momentum van commitment niet verloren gaat.	over de zomerperiode getild.
28	geef het kernteam 2.0 c.q. de regiegroep opdracht tot de verdere uitwerking van de voorstellen	Mee instemmen: geef het kernteam de ruimte om zelf de meest wenselijke werkwijze vorm te geven

Einde bijlage: 8.3 Advies Kernteam transitie Nationaal Park Weerribben Wieden - bijlage 3 beoordeling van de aanbevelingen tbv raadsvoorstel 13 september 2016

Terug naar het agendapunt

8.4 Advies Kernteam transitie Nationaal Park Weerribben Wieden - bijlage 4 concept vervolgopdracht aan Kernteam 2.0 ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

-concept-

Aan het Kernteam transitie Nationaal Park Weerribben
Wieden
p.a. Gemeente Steenwijkerland,
t.a.v. mw. J.F.X. Visser-Kuiper

behandeld door Jan Boxum
afdeling REO
telefoon 748
Ons kenmerk 1627-3-REO-JB
uw kenmerk
bijlagen

Steenwijk
(verzendsdatum)

Onderwerp Reactiebrief ten behoeve van een nadere uitwerking
aanbevelingen transitie Nationaal Park Weerribben
wieden

Geacht Kernteam,

Met grote waardering hebben wij kennisgenomen van uw advies over een nieuw perspectief voor het Nationaal Park Weerribben-Wieden dat wij op 26 mei jl. in ontvangst hebben mogen nemen.

U heeft ons op basis van onze brief d.d. 14 september 2015 nu aanbevelingen gedaan die richting geven aan de toekomstige opzet van het Nationaal Park. U heeft dit gedaan in een zeer intensief proces waarbij u op een goede wijze de gebiedspartners heeft betrokken. Daarvoor zijn wij u zeer erkentelijk.

Wij hebben uw aanbevelingen beoordeeld, gewogen en hierover een standpunt ingenomen. Wij zijn van oordeel dat u een realistisch en haalbaar beeld schetst van een toekomstig Nationaal Park. Wij onderschrijven in algemene zin de voorstellen over de definiëring van het gebied en de thematiek die hieraan wordt ontleend (de geschiedenis van de vervening en de overlevingsstrijd van de mensen). Ook uw aanbevelingen over de hernieuwde opzet van de merkstrategie en marketing, de voorstellen voor betere onderbouwing van beleidskeuzes en het meten van effecten daarvan, als ook de aanbevelingen voor een nieuwe zelfstandige organisatie zijn naar ons oordeel zeer bruikbaar. Zoals u zelf ook heeft aangegeven zullen tal van aanbevelingen over deelonderwerpen die nu nog richtinggevend zijn geformuleerd, verder uitgewerkt moeten worden tot concrete voorstellen, en dat u gelet op de complexiteit en intensiteit meer tijd nodig heeft om de opdracht af te ronden. Daar hebben wij alle begrip voor. Uw aanbevelingen kunnen in die zin dan ook als tussenresultaten kunnen worden beschouwd. U heeft aangegeven aan bereid te zijn de eerder aanvaarde opdracht verder te willen afronden en de vervolgwerkzaamheden te willen uitvoeren.

Wij zullen ons oordeel op 13 september a.s. ter kennisneming delen met de gemeenteraad.

Wij hebben, op basis van het gepresenteerde tussenproduct het volle vertrouwen in dat u met succes verder zult werken aan de uitwerkingen en wachten uw verdere voorstellen met grote belangstelling af, zodat in januari 2017 de plannen ter vaststelling voorgelegd kunnen worden aan de gemeenteraad. Voor de volledigheid willen wij met onderstaande punten de verdiepingsvragen aangeven die u verder zult uitwerken:

Thema's:

- Begrenzing:
 - Werk alle verdere plannen die u maakt uit voor een gebied waarvoor de feitelijke begrenzing van het Nationaal Park niet verandert, maar waarvan het werkingsgebied kan bestaan uit een zone van Heerenveen tot Zwolle.
 - Voer verkennende gesprekken met sleutelpartijen uit de bovengenoemde gebieden (o.a. Westellingwerf en Zwartewaterland) en breng in beeld welke samenwerkingsmogelijkheden inhoudelijk en organisatorisch mogelijk, wenselijk en haalbaar zijn

- Nulmeting en monitoring:
 - werk aan de opzet van een structureel monitoringsprogramma voor WW
 - werk de uitkomsten van het customer journey- onderzoek uit in een plan voor verbeteringen innovatie van belevingsproducten

- Merkontwikkeling:
 - Ga uit van de gebiedsnaam 'Weerribben-Wieden'.
 - Verdiep de visie over de relatie tussen het Nationaal Park Weerribben Wieden en het bredere gebied Weerribben Wieden en benoem kansen en bedreigingen voor effectieve gebiedspromotie, betrek daarin de blijvende relatie met 'familie van Nationale Parken in Nederland
 - Werk een marketingstrategie uit voor het merk (Nationaal Park) Weerribben Wieden, werk daarbij aan een pay off, logo , huisstijl en communicatieplan'. Vervang het huidige logo door een meer menselijk symbool dat aansluit bij het centrale thema.
 - Ontwikkel een plan om de nieuwe gebiedsnaam succesvol en effectief in de markt te zetten
 - Ontwikkel een plan voor een campagne die bijdraagt aan draagvlak voor het merk bij de eigen bevolking

- Poorten:
 - Organiseer samen met ondernemers inspiratie- en innovatiesessies die leiden tot nieuwe belevingsconcepten, passend bij het centrale thema van uw voorstel
 - Organiseer een prijsvraag voor het ontwerpen van een 'land art' toegangspoort.
 - Maak schetsontwerpen voor verschillende categorieën landmarks en maak daarvoor een realisatieplan

- Educatie:
 - Ontwikkel samen met IVN een visie op educatieactiviteiten die aansluiten bij de nieuwe thema's, de belevingsconcepten en marketingstrategie

- Governance:
 - Werk een voorstel uit voor een haalbare zelfstandige organisatievorm die in 2017 van start kan gaan
 - Werk daarvoor een organisatiemodel uit waarin de cruciale kernpartners een herkenbare positie hebben
 - Werk een meerjaren werkplan uit waaraan de nieuwe organisatie haar taken en werkzaamheden kan ontleen
 - Onderzoek de mogelijkheden van de inzet van private bronnen (o.a. een regionale kredietunie)

- Financiering
 - Werk aan een realistische begroting voor een nieuwe organisatie, waarbij zowel kosten als baten voor de uit te voeren taken duidelijk worden

- Planning:
 - Presenteer de resultaten van deze opdrachten begin december 2016 aan ons college opdat wij uw voorstellen in januari 2017 voor besluitvorming kunnen voorleggen aan de gemeenteraad
 - Wij realiseren ons dat deze opdracht veelomvattend is, zeker gezien het beschikbare tijdsbestek. Stel indien nodig zelf prioriteiten in het uitwerken van de deelopdrachten. Geef daarbij voorrang aan de onderwerpen governance, merkontwikkeling en poorten.

Landelijke ontwikkelingen.

In de periode waarin u met uw werkzaamheden bezig bent geweest, is het Rijk gestart met het Rijksprogramma 'Nationale Parken van Wereldklasse'. Dit programma kan ook grote invloed hebben op de toekomst van het Nationaal Park Weerribben-Wieden. Het Rijk heeft gebieden opgeroepen zich vóór 15 september a.s. aan te melden als pilotgebied waarin nieuwe ontwikkelperspectieven kunnen worden uitgewerkt. Zie voor verdere informatie: www.nationaleparkenwereldklasse.nl). Door middel van het indienen van een bidbook, waarmee ook na een voorselectie kan worden meegedaan publieksverkiezing, kunnen gebieden zich nomineren als pilotgebied.

Aanvullend aan de eerdere opdracht willen u ook verzoeken hierop te anticiperen. Deze opdracht willen we als volgt formuleren:

- Dien vóór 15 september a.s. een bidbook in voor Weerribben-Wieden in het kader van de landelijke prijsvraag, en betrek alle relevante uitgangspunten zoals in bovenstaande elementen is verwoord
- Onderzoek ook de toekomstige bruikbare relaties voor Weerribben-Wieden met de visie op 'het verhaal van Nederland: van hoog naar laag', vanaf het Drents- Fries plateau tot aan de Zuiderzeepolders.

Inzet gemeentelijke ondersteuning:

Wij realiseren ons dat hiermee nog een forse taak op u wacht. U geeft in een voorstel aan dat u de ambitie heeft hierin grote stappen te kunnen maken. Wij zeggen u hierbij toe dat wij u blijven ondersteunen door de inzet van het bestaande programmamanagement.

Middelen:

Wij kunnen u melden dat wij voor de uitwerking van deze opdrachten, en ook voor de toekomstige organisatie, extra middelen beschikbaar willen stellen. De gemeenteraad heeft in het kader van de Impulsgelden voor 2016 en 2017 middelen geormerkt voor het Nationaal Park van € 100.000, respectievelijk € 175.000. Ook zijn in het kader van de Perspectiefnota voor de jaren 2017 en 2018 reeds middelen voorzien (€ 235.000, resp. € 110.000) ten behoeve van het Nationaal Park. Daarnaast is er structureel een bedrag van € 80.000,- opgenomen in de gemeentelijke begroting. Tenslotte hebben wij de provincie Overijssel verzocht met extra middelen de werkzaamheden voor het Nationaal park te willen ondersteunen.

Gemeentenaam.

Eén van uw aanbevelingen betreft het voorstel om de gemeentenaam te veranderen in de nieuw gekozen gebiedsnaam Weerribben-Wieden. Wij vinden dit een interessante gedachte en begrijpen dat hiervan een krachtig signaal uitgaat voor de herkenbaarheid van het gebied. De keuze zal ook de nodige consequenties hebben. Vooralnog heeft de uitwerking van deze aanbeveling voor ons ons echter geen prioriteit.

Tenslotte:

Wij wensen u alle succes bij de verdere uitwerking van deze opdracht. Wij zien met vertrouwen de resultaten tegemoet.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Steenwijkerland,
de secretaris, de burgemeester,

drs. S.S. Weistra

M.A.J. van der Tas

Terug naar het agendapunt

9.0 Rekenkamercommissie Steenwijkerland - Alles Welgeteld (terug naar agendapunt)

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

REKENKAMERCOMMISSIE

ALLES WELGETELD?!

Subsidieverstrekking aan grote instellingen
in de gemeente Steenwijkerland

Steenwijk, 15 april 2016

Colofon

Dit rapport is opgesteld in opdracht van Rekenkamercommissie Steenwijkerland door onderzoeksbureau Domenie & Kerstens. Onderzoekers: Miranda Domenie en Joyce Kerstens.

Rekenkamercommissie Steenwijkerland bestaat uit:

Dhr. H. Haan (voorzitter)

Dhr. C.H. Horstmeier (lid)

Dhr. A.M.C. Rynja (lid)

Dhr. A.W. Stroop (secretariaat)

Mw. R.A.C. Zegeling-van Dijk (secretariaat)

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen	4
1.3	Afbakening van onderzoek	5
1.4	Onderzoeksmethodiek	6
1.5	Leeswijzer	7
2.	Bestuurlijke samenvatting	8
2.1	Inleiding	8
2.2	Conclusies	9
2.3	Aanbevelingen	13
3.	Bevindingen	15
3.1	Bevindingen over procedures.....	15
3.2	Bevindingen over beleid en uitvoeringsafspraken	19
3.3	Bevindingen over verantwoording en sturing	24
3.4	Bevindingen over risicomanagement.....	32
3.5	Bevindingen over sturing door de raad.....	34
	Bijlage 1: normenkader	37
	Bijlage 2: referenties.....	39

1. Inleiding

In dit onderzoek van de Rekenkamercommissie Steenwijkerland (verder genoemd: RKC) is bestudeerd in hoeverre de gemeente Steenwijkerland aandacht besteedt aan de beheersing van risico's bij het verlenen of continueren van subsidies aan grote instellingen. Daarnaast is onderzocht of verleende subsidies doeltreffend en rechtmatig zijn besteed. Onderzoeksbureau Domenie Φ Kerstens heeft dit onderzoek uitgevoerd onder aansturing en verantwoordelijkheid van de RKC. De RKC ondersteunt hiermee de gemeenteraad in zijn controlerende en kaderstellende taak. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de aanleiding, het doel, de onderzoeksvragen en de afbakening van het onderzoek en de gehanteerde onderzoeksmethodiek.

1.1 Aanleiding

De RKC heeft vanuit de raad vragen gekregen over de wijze waarop het college grote instellingen, waarmee een subsidierelatie bestaat, aanstuurt en controleert. Meer specifiek bestaat er onder enkele fracties twijfel over de mate waarin de gemeente oog heeft voor risicomanagement bij beleidsgestuurde contractfinanciering (verder genoemd: BCF). Risicomanagement gaat over het voorkomen van (onaangename) verrassingen. Onvoorziene omstandigheden of onderschatte invloeden kunnen er namelijk toe leiden dat beoogde activiteiten niet, niet op tijd of niet binnen het budget kunnen worden uitgevoerd. In een steeds complexer wordende samenleving waarin in toenemende mate overheidsstaken worden gedecentraliseerd, nemen de risico's toe. Daarom is het belangrijk dat ook lokale overheden aandacht besteden aan risicomanagement.

De RKC wil weten of de gemeente bij subsidieverlening aan grote instellingen: 1) risico's in kaart brengt, 2) een inschatting maakt van de kans van optreden en mogelijke gevolgen, en 3) maatregelen treft om risico's beter te beheersen. Daarnaast wil de raad inzicht in de doeltreffendheid van de besteding van subsidiegelden.

1.2 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen

Doel van het onderzoek is inzicht verkrijgen in de doeltreffendheid en rechtmatigheid van subsidies aan grote instellingen en de mate van risicomanagement daarbij door de gemeente Steenwijkerland.

De centrale onderzoeksvraag van de RKC Steenwijkerland luidt:

Zijn de subsidies aan grote instellingen doeltreffend en rechtmatig, en wat doet de gemeente om risico's te inventariseren, te kunnen inschatten en te kunnen beheersen?

Om de centrale onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden, zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

1. Wat zijn de lokale beleidskaders voor subsidiebeleid en –verstrekking?
2. Hoe legt de gemeente de beoogde doelen vast in afspraken met de uitvoerende grote instellingen?
3. Vindt de subsidieverstrekking plaats volgens de vastgestelde kaders en regels?
4. Wordt geëvalueerd of de met subsidieverstrekking beoogde doelen zijn gerealiseerd?
5. In hoeverre is bij deze kaderstelling en regelgeving rekening gehouden met eventuele risico's?

6. Worden de resultaten en de risico's gemonitord en zo ja op welke wijze?
7. Is er sprake van politiek-bestuurlijke sturing door de raad in het algemeen en in het bijzonder op de risico's en wordt hij hiertoe, door informatieverstrekking vanuit het college, in staat gesteld?

1.3 Afbakening van onderzoek

Het onderzoek richt zich op de subsidieverlening in de gemeente Steenwijkerland in de jaren 2012 en 2013. Waar mogelijk is het jaar 2014 eveneens in het onderzoek betrokken.

Op basis van de input uit de startbijeenkomst heeft de RKC in samenspraak met Domenie Φ Kerstens vastgesteld welke subsidierelaties met welzijns- en OCW-instellingen onderwerp van onderzoek zijn. De volgende drie instellingen zijn in dit onderzoek onder de loep genomen:

Φ Stichting Timpaan Welzijn

Stichting Timpaan Welzijn (verder genoemd: Timpaan) maakt als zelfstandige business unit deel uit van de holding Timpaan Groep. De andere business units van de Timpaan Groep zijn 'Kindercentra' en 'Onderwijs, advies en consultancy'. Timpaan is actief op het gebied van kinderkwerk, jongerenwerk, opbouwwerk, ouderenwerk en (school)maatschappelijk werk. Daarnaast beheert Timpaan het 'Bureau Integratie Nieuwkomers' en het 'Bureau Vrijwilligers'. Timpaan wil met haar diensten en activiteiten een bijdrage leveren aan een optimaal sociaal leefklimaat voor bewoners. De gemeente Steenwijkerland verstrekt jaarlijks een subsidie aan Timpaan voor de uitvoering van het welzijnswerk in de gemeente.

Φ Scala Centrum voor de Kunsten

Scala Centrum voor de Kunsten (verder genoemd: Scala) biedt diverse vormen van cultuureducatie (muziek, dans, theater, media en beeldende kunst) en een podium voor amateurkunst. Scala biedt cursussen voor het onderwijs, ontwikkelt kunstzinnig talent en biedt de werkplaats en training aan voor talentontwikkeling. Scala is werkzaam in zes gemeenten (De Wolden, Hoogeveen, Meppel, Staphorst, Steenwijkerland en Westerveld). Gemeente Steenwijkerland verstrekt jaarlijks een subsidie aan Scala voor de uitvoering van cultuureducatie op scholen in de gemeente.

Φ Bibliotheek Kop van Overijssel

Bibliotheek Kop van Overijssel (verder genoemd: Bibliotheek) heeft zes vestigingen in de gemeente Steenwijkerland. De bibliotheek is lid van de vereniging openbare bibliotheken in Overijssel en is onderdeel van het landelijk netwerk Vereniging openbare bibliotheken in Nederland. In de bibliotheek kunnen boeken en overige media worden ingezien, gelezen en geleend. Ongeveer een kwart van de bevolking van Steenwijkerland is lid van de Bibliotheek. De Bibliotheek wil een ontmoetingsplaats zijn en zij wil bijdragen aan leesbevordering en het tegengaan van laaggeletterdheid. Daarnaast biedt de Bibliotheek, in samenwerking met andere partners, diverse educatieve en culturele programma's aan. Gemeente Steenwijkerland verstrekt jaarlijks een subsidie aan de Bibliotheek voor huisvesting, personeel, aanschaf, ICT, transport en onderhoud van de collectie en de uitvoering haar activiteiten in de gemeente.

1.4 Onderzoeksmethodiek

In de eerste fase van het onderzoek is een normenkader ontwikkeld om de door de gemeente Steenwijkerland gehanteerde procedures gestructureerd te kunnen toetsen op doeltreffendheid en rechtmatigheid. Daarnaast zijn in dit kader normen opgenomen over het adequaat uitvoeren van risicoanalyses en het beheersbaar maken van risicofactoren. Voor het ontwikkelen van het normenkader – een lijst met criteria aan de hand waarvan procedures voor de toekenning van subsidies en risicomangement worden getoetst – is een documentanalyse uitgevoerd, is wet- en regelgeving over de thematiek bestudeerd en is een gesprek gevoerd met de verantwoordelijke beleidsmedewerker van de gemeente. Het normenkader is als bijlage 1 aan dit rapport toegevoegd.

In de tweede fase van het onderzoek is het proces van subsidieverlening onderzocht aan de hand van het opgestelde normenkader. Gedifferentieerd naar doeltreffendheid, rechtmatigheid en risicomangement zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

1) Doeltreffendheid

- Φ Bestuderen van beleidsplannen en begrotingsdocumenten om de beoogde doelen in kaart te brengen, evenals de gemaakte prestatieafspraken;
- Φ Destilleren van monitoringsinformatie uit (periodieke) voortgangsrapportages en jaarverslagen van de te onderzoeken instellingen;
- Φ Bestuderen van bestaande onderzoeken die zijn uitgevoerd door de instellingen zelf;
- Φ Houden van interviews met bestuurders en leidinggevenden van de te onderzoeken instellingen.

2) Rechtmatigheid

- Φ Analyse van raadsstukken en evaluatierapporten die geschreven zijn tijdens de uitvoering van het beleid;
- Φ Analyse van de aanvragen en verantwoordingen die door de welzijnsinstellingen zijn geschreven, evenals de reactie van de gemeente op deze stukken;
- Φ Afname van interviews bij de verantwoordelijke wethouder en uitvoerende ambtenaren;
- Φ Afname van groepsinterview met raadsleden.

3) Risicomangement

- Φ Bestuderen van documenten over risicomangement;
- Φ Houden van interviews met verantwoordelijke beleidsmedewerkers om in kaart te brengen hoe en met welk resultaat het college mogelijke risico's bij subsidiebeleid inventariseert, analyseert en beheersbaar maakt.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is de bestuurlijke samenvatting opgenomen. Dit hoofdstuk beschrijft de voornaamste conclusies van dit onderzoek en de hieruit voortvloeiende aanbevelingen. In hoofdstuk 3 staan de bevindingen die de basis vormen voor de conclusies in hoofdstuk 2. In paragraaf 3.1 staan de procedures bij subsidieverlening centraal. Hier wordt besproken of het college werkt volgens de Algemene subsidieverordening. Paragraaf 3.2 beschrijft de beleidsdoelen en uitvoeringsafspraken met de welzijnsinstellingen en paragraaf 3.3 heeft verantwoording en sturing als onderwerp. Paragraaf 3.4 gaat over risicobeheersing en in paragraaf 3.5 wordt tot slot de informatievoorziening aan de raad beschreven.

In bijlage 1 vindt u het ontwikkelde en gehanteerde normenkader. Bijlage 2 bevat de respondentenlijst en de bronnenlijst.

2. Bestuurlijke samenvatting

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk geven wij een samenvattend beeld van de onderzoeksresultaten. Wij hebben ervoor gekozen om de conclusies en aanbevelingen, die in hoofdstuk 2 zijn opgenomen, te verbinden aan de hoofdthema's van het onderzoek, te weten de ASV, de BCF-methodiek, de geformuleerde beleidsdoelen, de gemaakte subsidieafspraken, het risicomanagement, de controle en bijsturing door het college en de kaderstelling en controle door de raad.

Als gevolg van de opzet van het onderzoek en de gekozen uitwerking van de bevindingen kunnen de conclusies en aanbevelingen niet 1 op 1 gekoppeld worden aan de deelvragen. We hebben er wel voor gezorgd dat de in de vragen aangesneden onderwerpen uitdrukkelijk aan de orde komen.

Centraal in deze samenvatting staan de doeltreffendheid van de besteding van de subsidies en de sturing en beheersing hiervan.

Gedurende het onderzoek zijn we tot het inzicht gekomen dat de dagelijkse subsidiepraktijk, regelmatig afwijkt van de regels en afspraken. Dit voltrekt zich in het gehele proces vanaf beleidsbepaling, de aanvragen van instellingen en de beoordeling en vaststelling van het subsidiebedrag.

Samenvatting conclusies

De gemeente Steenwijkerland heeft onvoldoende zicht op de doeltreffendheid van de besteding van de subsidiegelden door de onderzochte welzijnsinstellingen. Als gevolg hiervan vindt niet of nauwelijks (bij)sturing en beheersing hiervan plaats. De ASV en de BCF-methodiek dragen onvoldoende bij aan de doeltreffendheid. Dit is niet alleen een gevolg van het feit dat de ASV verouderd is en niet meer aansluit bij de praktijk en het feit dat de BCF slechts deels is ingevoerd en niet consequent wordt toegepast, maar ook vanwege het ontbreken van sturing op risico's.

In de subsidieafspraken met de drie instellingen wordt geen verband gelegd met de beleidsvoornemens in de programmabegroting. Dit ondanks het feit dat de subsidierelaties met Scala en de Bibliotheek intuïtief passen bij de doelstellingen van de gemeente Steenwijkerland. De link tussen de werkzaamheden van Timpaan en de beleidsdoelen van de gemeente wordt wel gelegd in de werkplannen van Timpaan, maar niet in de programmabegrotingen.

De gemeente had verwacht dat Timpaan tijdens de 'kanteling' een grotere rol naar zich toe zou trekken en meer input zou leveren voor visievorming en innovatie. Ook op herhaaldelijke verzoeken van de gemeente om ideeën aan te leveren en producten aan te passen om te kunnen anticiperen op 'Welzijn Nieuwe Stijl' komt, naar het oordeel van de gemeente, te weinig respons van Timpaan.

Met de Bibliotheek en Scala worden geen prestatieafspraken gemaakt. Een evaluatie van dergelijke afspraken is dan ook niet mogelijk. Bij Timpaan wordt wel gecontroleerd of prestatieafspraken worden gehaald. Echter, de doorvertaling naar de voortgang van beleidsdoelen op basis van de prestatieafspraken ontbreekt. Er wordt mondeling gesproken over de voortgang van de doelen. Er wordt niets vastgelegd.

In de perspectiefnota's wordt met behulp van omnibusenquêtes en andere meetinstrumenten (bijvoorbeeld monitoren van de GGD) gemeten of en in hoeverre beleidsdoelstellingen worden gehaald. De koppeling tussen de subsidierelaties en de beleidsdoelen van het college wordt zeer beperkt gemaakt. Informatie die door instellingen wordt geleverd wordt in de gemeentelijke stukken onvoldoende verwerkt.

De raad wordt door het college niet in positie gebracht om te kunnen sturen op deze subsidiedossiers. De raad zelf doet hier ook onvoldoende aan en vertrouwt op de mandatering aan het college. Kaderstellend is de raad niet daadkrachtig.

De gevoeligheid van de raad voor externe beïnvloeding is mogelijk van invloed op de wijze waarop de raad zijn kaderstellende en controlerende taak uitvoert.

Er is geen aandacht voor risicomanagement in de subsidierelaties met grote instellingen. Het college informeert de raad niet over mogelijke risico's bij de subsidieverstrekking aan grote instellingen, omdat het zelf hierop niet stuurt.

Concluderend: Het is niet duidelijk voor raad en college welke rol de raad wil en ook moet spelen bij de subsidierelaties met grote instellingen.

Samenvatting aanbevelingen

Om te komen tot een doeltreffend en doelmatig subsidiebeleid verdient het aanbeveling de subsidierelaties met de instellingen te vereenvoudigen en om te beginnen de BCF-methodiek af te schaffen. Verder wordt aanbevolen een nieuwe ASV te maken, die niet alleen een lastenreductie oplevert voor de gemeente, maar die ook beter aansluit bij de participatiesamenleving en actuele ontwikkelingen in het sociale domein. Evalueer de werking van de ASV regelmatig.

Baseer op de ASV vervolgens nieuwe beleidsregels en controleafspraken en maak haalbare en uitvoerbare afspraken met de instellingen.

Laat de beleidsdoelen het uitgangspunt zijn bij het vaststellen van de zakelijke afspraken in de beschikkingen of uitvoeringsovereenkomsten en laat de instellingen hierover rapporteren.

En 'last but not least': Vergroot de betrokkenheid van de verantwoordelijke bestuurders en hiermee de bestuurlijke controle.

2.2 Conclusies

In deze paragraaf worden de conclusies van dit onderzoek puntsgewijs weergegeven. De onderzoeksbevindingen die de basis vormen voor deze conclusies staan in hoofdstuk 3.

ASV

De ASV is ingegaan op 1 januari 2011 en daarna niet meer gewijzigd. Inmiddels is de rol van de lokale overheid veranderd. Het bereiken van maatschappelijke effecten wordt steeds meer gekoppeld aan het mobiliseren van maatschappelijke krachten en tegelijkertijd stelt de rijksoverheid gemeenten voor grote veranderopgaven: bezuinigingen, decentralisaties en stelselwijzigingen. De gemeente heeft steeds meer een regierol gekregen: zij moet sturen op de te bereiken maatschappelijke effecten en resultaten (inhoud) en maatvoering betrachten bij de vorm en omvang van controle (toezicht). In de huidige praktijk ligt de nadruk op financiële verantwoording, terwijl er meer op de inhoud gestuurd zou moeten worden. Uitvoeringsinstellingen zouden dan ook meer aan visievorming, samenwerking

en vernieuwing moeten (en willen) doen en daar moet een passende financiële afspraak over gemaakt worden. Dit is met de huidige verordening niet mogelijk of lastig.

Conclusie: De huidige ASV is verouderd en sluit niet meer aan op de praktijk.

Toepassing ASV

In de subsidierelatie met Scala, Timpaan en de bibliotheek handelt de gemeente conform de ASV. Alle vereiste stukken worden aangeleverd, hoewel soms te laat. De gemeente reageert vrijwel altijd alert als zaken te laat of onvolledig worden aangeleverd. Het dossier rondom de bibliotheek is echter niet transparant; zo is er meermaals een verschil tussen het aangevraagde en het verleende bedrag. Dit maakt het lastig om vast te stellen of subsidieverlening aan de bibliotheek strikt volgens de ASV verloopt.

Conclusie: De gemeente Steenwijkerland werkt volgens de ASV.

Uitvoeringsafspraken en relatie tot beleid

Scala - In de uitvoeringsovereenkomst 2011-2012 en in het werkplan 2013 worden wel de activiteiten beschreven die Scala moet uitvoeren, maar er worden geen doelen met prestatieafspraken vastgelegd. Ook wordt in de werkafspraken geen link gelegd naar de programmabegrotingen van de gemeente. Het is voor zowel de gemeente Steenwijkerland als voor Scala duidelijk welke activiteiten Scala moet verrichten voor de subsidie; het is echter niet duidelijk wat Scala met de activiteiten moet bereiken.

Bibliotheek - In de afspraken die de gemeente met de Bibliotheek maakt wordt geen link gelegd naar de programmabegrotingen. De Bibliotheek heeft geen uitvoeringsovereenkomst. De Bibliotheek verwijst naar een stuk uit 2010 voor de activiteiten en in de beschikking wordt niet aangegeven waarvoor de subsidie precies is bedoeld. Er worden geen prestatieafspraken gemaakt.

Timpaan – Timpaan en de gemeente Steenwijkerland werken volgens de BCF-systematiek. Elk jaar maakt Timpaan op basis van de wensen van de gemeente een werkplan. Timpaan beschrijft in de werkplannen per project aan welke beleidsdoelen uit de programmabegroting het project bijdraagt. Bij elk project wordt minstens één gemeentelijk doel genoemd waaraan de werkzaamheden van Timpaan een bijdrage leveren. De gemeente en Timpaan maken op basis van de BCF-systematiek prestatieafspraken.

Conclusie: Ondanks dat de subsidierelaties met Scala en de Bibliotheek intuïtief passen bij de doelstellingen van de gemeente Steenwijkerland, wordt de link met de programmabegrotingen in de afspraken met de instellingen niet beschreven. De link tussen de werkzaamheden van Timpaan en de beleidsdoelen van de gemeente wordt wel gelegd in de werkplannen van Timpaan, maar niet in de programmabegrotingen.

Controle en bijsturing door het college

Scala - Het college kan niet evalueren of doelen zijn gerealiseerd, omdat niet is vastgelegd hoe Scala hieraan moet bijdragen. De gemeente controleert sinds 2013 wel beter of alle activiteiten inhoudelijk worden verantwoord, maar er wordt nog weinig gesproken over outcome. De gemeente heeft een informatieachterstand en onvoldoende zicht op de output en outcome van Scala. Onvoldoende inzicht wordt veroorzaakt door personele wisselingen bij de gemeente en door een gebrek aan verslaglegging over mondeling gemaakte afspraken tijdens het ambtelijk overleg. Vooralsnog heeft Scala vooral een inspanningsverplichting.

Bibliotheek - De beleidsdoelen waaraan de Bibliotheek bij moet dragen zijn nergens vastgelegd. De afspraken met de Bibliotheek worden niet aangepast aan nieuwe ontwikkelingen. Prestatieafspraken worden niet gemaakt. Het college kan dan ook niet evalueren of de beleidsdoelen zijn gerealiseerd.

Timpaan - Ondanks dat in de werkplannen van Timpaan beschreven wordt aan welk beleidsdoel elk project bijdraagt, zijn de geregistreerde prestaties niet een op een terug te vertalen naar beleidsdoelen. Timpaan is tevreden met het feit dat vanaf 2014 met minder kwantitatieve en met meer kwalitatieve prestatieafspraken wordt gewerkt. Registratie van output vergt veel tijd, levert niet de gewenste informatie op en de gemeente gebruikt het ook niet om de voortgang van haar beleidsdoelen te monitoren.

Conclusies: Timpaan voldoet op dit moment niet aan de verwachtingen van de gemeente. De gemeente had verwacht dat Timpaan tijdens de 'kanteling' een grotere rol naar zich toe zou trekken en meer input zou leveren voor visievorming en innovatie. Ook op herhaaldelijke verzoeken van de gemeente om ideeën aan te leveren en producten aan te passen om te kunnen anticiperen op 'Welzijn Nieuwe Stijl' komt volgens de gemeente te weinig respons van Timpaan.

Er wordt bij de Bibliotheek en Scala niet geëvalueerd of prestatieafspraken worden gehaald, eenvoudigweg omdat deze niet worden gemaakt. Bij Timpaan wordt wel gecontroleerd of prestatieafspraken worden gehaald. Echter, de doorvertaling naar de voortgang van beleidsdoelen op basis van de prestatieafspraken ontbreekt. Er wordt mondeling gesproken over de voortgang van de doelen, maar van ambtelijk overleg wordt geen verslag gelegd.

In de perspectiefnota's wordt met behulp van omnibusenquêtes en andere meetinstrumenten (bijvoorbeeld monitoren van de GGD) gemeten of en in hoeverre beleidsdoelstellingen worden gehaald. De koppeling tussen de subsidierelaties en de beleidsdoelen van het college wordt echter zeer beperkt gemaakt. Informatie die door instellingen wordt geleverd wordt in de gemeentelijke stukken onvoldoende verwerkt.

Risicomanagement

In de ASV is niets opgenomen over risico's. In de ASV wordt ook nergens verwezen naar de 'Nota weerstandsvermogen en risicomanagement 2006'. Deze nota dateert uit 2006 en is niet opnieuw vastgesteld. Er is wel aandacht voor risicomanagement in de gemeentebegroting.

De gemeente heeft geen risico's aangemerkt in de drie subsidierelaties. Er vindt geen monitoring plaats van risico's. Er is geen aandacht voor verzekeringen, certificering et cetera in de subsidierelatie. Hiervoor zijn ook geen protocollen aanwezig.

Conclusie: Er is geen aandacht voor risicomanagement in de subsidierelaties met grote instellingen.

Kaderstelling en controle door de raad

De raad wordt strikt genomen voldoende geïnformeerd. De raad handelt vooral reactief en zou meer aan de voorkant kunnen sturen. Zo is er niet of nauwelijks discussie geweest over de bezuinigingen en de veranderende subsidierelaties met de drie grote welzijnsinstellingen. De raadsleden hebben vertrouwen in het college en in de mandatering aan het ambtelijk apparaat. De raad is gevoelig voor signalen uit de samenleving en reageert op basis daarvan soms iets te stellig, zonder voldoende dossierkennis en zonder kritisch te kijken naar de context van deze signalen. Ook toont de raad zich gevoelig voor het lobbywerk van de bestuurders of directeuren van de welzijnsinstellingen.

Het college heeft de raad niet geïnformeerd of om advies gevraagd over eventuele gevolgen van de verliezen van de business unit Kinderopvang bij Timpaan holding. Ook heeft het college de raad niet geïnformeerd of om advies gevraagd over eventuele gevolgen van de financieel instabiele situatie van Scala. Het is de vraag of de raad voldoende geïnformeerd was, toen hij akkoord ging met de kosten voor de vestiging van de bibliotheek in Steenwijk. Het dossier over de Bibliotheek is niet transparant. In alle gevallen geldt: als de raad ingekomen stukken grondiger zou hebben bestudeerd, zou hij op de hoogte kunnen zijn van genoemde risicovolle situaties. Het college heeft de betreffende situaties echter niet als risico aangemerkt en in het verlengde daarvan de raad ook niet expliciet daarover geïnformeerd.

De raad wil dat er bezuinigd wordt, zonder dat er daadwerkelijk diensten of activiteiten verdwijnen. Het besef dat vergaande bezuinigingen uiteindelijk ook leiden tot een vermindering van het diensten- en activiteitenaanbod, lijkt nog onvoldoende aanwezig. Ook het feit dat het terugdraaien van de bezuiniging op het bibliotheekwerk consequenties heeft voor subsidies voor andere welzijnsactiviteiten lijkt voor de raadsleden geen vanzelfsprekendheid.

Conclusie: De raad heeft onvoldoende dossierkennis. De raad controleert het college onvoldoende en vertrouwt op de mandatering aan het college. Ook kaderstellend is de raad niet daadkrachtig en heeft onvoldoende zicht op de kaders.

De gevoeligheid van de raad voor externe beïnvloeding is mogelijk van invloed op de wijze waarop de raad zijn kaderstellende en controlerende taak uitvoert.

Het college heeft de raad niet geïnformeerd over mogelijke risico's bij de subsidieverstrekking aan grote instellingen.

2.3 Aanbevelingen

1. Schaf BCF af

BCF is een sturingsinstrument. BCF is echter te complex en tijdrovend voor een relatief kleine gemeente als Steenwijkerland en daarmee niet doelmatig. Het is aan te bevelen BCF af te schaffen.

2. Nieuwe ASV, beleidsregels en controleafspraken

In de afgelopen 5 jaar is er veel gediscussieerd over het verbeteren van de kwaliteit van gemeentelijke dienstverlening en het terugbrengen van de regeldruk. De VNG en het Rijk hebben de ambitie om de administratieve lasten met 25% te verminderen. Om ook op het gebied van subsidiebeleid de verantwoordingslasten terug te brengen, heeft de VNG een model subsidieverordening ontwikkeld. De gemeente Steenwijkerland zou - eventueel gebruikmakend van de modelverordening van de VNG - een nieuwe ASV kunnen maken die een lastenreductie oplevert voor de gemeente en die beter aansluit bij de participatiesamenleving en actuele ontwikkelingen in het sociale domein. Zorg verder elke 3 á 4 jaar voor een evaluatie van de ASV, bij voorkeur midden in een raadsperiode.

Aansluitend op een nieuwe ASV zouden ook de beleidsregels aangepast moeten worden. Daarnaast is het belangrijk om ook de financiële verordening onder de loep nemen en om de AO en IC te actualiseren. De interne controle bij subsidierelaties kan worden verbeterd. Hierbij moeten de diverse taken en verantwoordelijkheden in de organisatie worden vastgelegd (wie doet wat?).

3. Maak zakelijke afspraken met de instellingen

Zorg ervoor dat er in de beschikking subsidieverlening of in een jaarlijkse uitvoeringsovereenkomst zakelijke afspraken worden gemaakt, in ieder geval over:

- Φ De activiteiten die worden uitgevoerd.
- Φ De opbouw van de begroting (bijvoorbeeld kosten per activiteit/uur/dienst/product of anderszins, dekingsplan van kosten, verhouding directe/indirecte kosten).
- Φ Tussentijdse inhoudelijke verantwoording.
- Φ Tussentijds ambtelijk en bestuurlijk overleg, agenda en verslaglegging daarvan.
- Φ De opbouw van de jaarrekening en het jaarverslag / transparantie en doelmatigheid.
- Φ Criteria waarop beoordeeld en mogelijk afgerekend wordt.
- Φ Eisen aan beschrijving van mogelijke risico's.
- Φ Kwaliteitseisen/certificaten/verzekeringen et cetera.

4. Laat beleidsdoelen leidend zijn

Gemeente Steenwijkerland heeft met diverse instellingen een historisch gegroeide subsidierelatie. De gemeente moet kritischer zijn bij het maken van jaarlijkse subsidieafspraken over de te verrichten activiteiten en de opbrengsten daarvan. Bij het vaststellen van de zakelijke afspraken in de beschikking of uitvoeringsovereenkomst moeten de beleidsdoelen het uitgangspunt zijn.

Verplicht de instellingen te rapporteren over: aan welke beleidsdoelen zij een bijdrage hebben geleverd en wat zij hebben bereikt (doelrealisatie). Beleidsdoelen hoeven overigens niet altijd kwantitatief meetbaar te zijn, ook subjectieve normen kunnen worden gemonitord. Het is wel belangrijk dat doelen specifiek zijn: wat doe je en waarom? Het college dient deze informatie vervolgens op te nemen in het jaarverslag ter verantwoording naar de raad.

5. Vergroot de bestuurlijke controle

De verantwoordelijkheid over een rechtmatige, doelmatige en doeltreffende subsidieverlening moet meer bij het college/de portefeuillehouder komen te liggen en minder bij de ambtenaar. De wethouder heeft een belangrijke rol in het bewaken van de outcome. De wethouder zou voorafgaand aan een subsidiejaar de begroting en het jaarplan met de instelling moeten bespreken en na afloop van een subsidiejaar de jaarstukken. De nadruk in deze besprekingen zou moeten liggen op de wijze waarop de instellingen een bijdrage willen leveren aan de beleidsdoelen en aan een vruchtbare samenwerking met andere partners in het sociale domein (vooraf) en op de geleverde prestaties (achteraf).

3. Bevindingen

3.1 Bevindingen over procedures

Deze paragraaf gaat over de regels op het gebied van het aanvragen, verlenen, verantwoorden en vaststellen van een subsidie. In de gemeente Steenwijkerland zijn deze regels vastgelegd in de 'Algemene Subsidieverordening Steenwijkerland 2010' (verder genoemd: ASV). Onderstaande paragrafen beschrijven of het college volgens de ASV werkt in de subsidierelatie met Scala (3.1.1), de Bibliotheek (3.1.2) en Timpaan (3.1.3).

Conform de verordening gelden de volgende termijnen en dienen de hierna genoemde stukken te worden aangeleverd:

- Aanvraag: 31 maart
 - Verlening: 31 december
 - Aanvraag vaststelling: 30 april
 - Vaststelling: 8 weken na aanvraag vaststelling
-
- De aanvraag wordt ingediend m.b.v. het aanvraagformulier.
 - De aanvraag gaat vergezeld van beschrijving van activiteiten, doelstellingen en resultaten die worden nagestreefd.
 - De aanvraag gaat vergezeld van begroting en dekkingsplan van de kosten.
 - De aanvraag tot vaststelling is voorzien van inhoudelijk verslag, financieel verslag, balans en accountantsverklaring.

3.1.1 Procedures Scala

Aanvraag

Uit de beschikking subsidieverlening 2012 kunnen we opmaken dat Scala de subsidie bijna twee maanden te laat heeft aangevraagd.¹ Het is onbekend waarom de aanvraag te laat is en eventuele communicatie tussen de gemeente en Scala hierover is niet beschikbaar. De aanvraag gaat vergezeld van een begroting en voor het activiteitenplan wordt in de beschikking verwezen naar de 'Uitvoeringsovereenkomst Scala en gemeente Steenwijkerland 2011-2012'.

Op 30 maart 2012 heeft de gemeente een brief naar Scala gestuurd. In de brief wordt de indieningstermijn voor de subsidieaanvraag 2013 verlengd tot 1 oktober 2012, omdat de gemeente en Scala nog in gesprek zijn over de opdrachtformulering. Het aanvraagformulier voor de subsidie voor 2013 is ingevuld op 7 november 2012. De aanvraag gaat vergezeld van het 'Werkplan Scala 2012 (Scala Steenwijkerland): Scala Nieuwe Stijl' (verder genoemd: Werkplan Scala Nieuwe Stijl) en een begroting.²

Op 30 april 2013 stuurt Scala een brief met de vraag om uitstel voor het aanvragen van de subsidie voor 2014 tot 1 juni 2013. De reactie van het college is niet in ons bezit, maar de aanvraag wordt

¹ Het gaat om een subsidie van €453.112. De gemeente Steenwijkerland heeft de aanbestedingsbrief bij de jaarrekening van 2011 als subsidieaanvraag voor 2012 beschouwd.

² Voor 2013 vraagt Scala een subsidie aan van €295.000.

uiteindelijk ingediend op 3 juni 2013. Als activiteitenplan wordt een kopie van het 'Werkplan Scala Nieuwe Stijl' en de begroting van 2013 ingediend³.

Verlening door college

De gemeente verleent de subsidie tijdig door middel van een beschikking.⁴ In de beschikking geeft het college conform de ASV aan welke verplichtingen Scala heeft aangaande de verantwoording en hoe betaling en bevoorschotting plaatsvindt.

Aanvraag vaststelling

Scala gebruikt het aanvraagformulier vaststelling subsidie en stuurt het jaarverslag, de jaarrekening en de accountantsverklaring toe. De aanvragen subsidievaststelling over 2012 en 2013 komen beide twee à drie weken te laat.

Vaststelling door college

De gemeente stelt de subsidie over 2012 tijdig vast. De subsidie over 2013 wordt pas in september 2014 vastgesteld, omdat de gemeente nog in overleg is met Scala over de opbouw van de jaarrekening. De beschikking tot subsidievaststelling 2013 is conform de subsidieverlening.

3.1.2 Procedures Bibliotheek

Aanvraag

Voor het jaar 2012 heeft de Bibliotheek tijdig een subsidie aangevraagd. Hierbij is het aanvraagformulier gebruikt. Op dit formulier staat aangevinkt dat de benodigde bijlagen, te weten een activiteitenplan, een beschrijving van doelen en resultaten, een begroting en een dekkingsplan, zijn aangeleverd.⁵ De gemeente heeft het gevraagde bedrag niet verleend. De raad heeft besloten om 10% op het bibliotheekwerk te bezuinigen. Na correspondentie over de bezuiniging en een bestuurlijk overleg, heeft de Bibliotheek op 24 augustus 2011 een nieuwe aanvraag ingediend voor 2012. Conform de gemaakte afspraak over de bezuiniging is een lager bedrag aangevraagd, te weten €755.000.⁶

Voor het jaar 2013 heeft de Bibliotheek tijdig een subsidie à €782.334 aangevraagd. Op het aanvraagformulier schrijft de directeur van de Bibliotheek dat de benodigde bijlagen (activiteitenplan,

³ Voor 2014 vraagt Scala een subsidie aan van €300.000.

⁴ Het subsidiebedrag wordt conform aanvraag verleend.

⁵ Het jaarplan 2013 is in het kader van het ambtelijk wederhoor nagezonden. De overige stukken zijn niet in het bezit van de RKC.

⁶ De bibliotheek ontving in 2011 een subsidie van €838.001.

begroting e.d.) zo snel mogelijk zullen worden nagezonden. Na ongeveer een maand heeft de Bibliotheek een exploitatiebegroting nagezonden⁷.

In 2014 is tijdig een subsidieaanvraag à € 869.779⁸ met formulier ingediend. Bij de aanvraag is een activiteitenplan meegestuurd⁹, een begroting ontbreekt.

Verlening door college

De gemeente heeft de beschikking tot subsidieverlening voor het jaar 2012 tijdig - voor 31 december 2011 - afgegeven. In de beschikking geeft het college aan welke verplichtingen de Bibliotheek heeft aangaande de verantwoording. Tevens staat in de beschikking hoe betaling en bevoorschotting plaatsvindt. De gemeente verleent € 18.000 meer subsidie dan is aangevraagd (aanvraag= €755.000; verlening= €773.056). Dit terwijl de gemeente de subsidie in eerste instantie niet heeft verleend, omdat het bedrag te hoog zou zijn.

De gemeente heeft de beschikking tot subsidieverlening voor het jaar 2013 tijdig verleend. In de beschikking staat hoe de Bibliotheek zich dient te verantwoorden en hoe betaling en bevoorschotting plaatsvindt. Het bedrag dat verleend wordt, is circa €4.000 lager dan het gevraagde bedrag.

Ook voor het jaar 2014 heeft de gemeente de beschikking tot subsidieverlening tijdig verleend. In de beschikking staat hoe de Bibliotheek zich dient te verantwoorden en hoe betaling en bevoorschotting plaatsvindt. Het bedrag dat verleend wordt, is €11.742 hoger dan het gevraagde bedrag. De subsidie valt binnen het in de programmabegroting opgenomen bedrag.

Aanvraag vaststelling

De Bibliotheek levert het aanvraagformulier voor de vaststelling van de subsidie 2012, na overleg met de gemeente, één maand later in dan de termijn in de ASV; het formulier voor de vaststelling van de subsidie 2013 wordt tijdig ingeleverd. Bij het verzoek tot vaststelling wordt door de Bibliotheek tevens een inhoudelijk en een financieel jaarverslag ingeleverd.¹⁰

Vaststelling door het college

De subsidie voor 2012 is tijdig vastgesteld. Het vastgestelde subsidiebedrag is gelijk aan het verleende bedrag. Er zijn geen afwijkingen.

De subsidie voor 2013 is op 28 juli 2014 vastgesteld. Het college heeft daarmee de termijn voor vaststelling, te weten uiterlijk 8 weken na ontvangst aanvraag vaststelling, iets overschreden. Het

⁷ Eventuele overige nagezonden stukken zijn niet in het bezit van de RKC.

⁸ Dit bedrag is opgebouwd uit € 780.529 voor het reguliere bibliotheekwerk en €89.250 voor een tegemoetkoming in de huisvestingskosten voor het pand in Steenwijk.

⁹ Jaarplan bibliotheek Kop van Overijssel 2014.

¹⁰ De bijlagen bij het aanvraagformulier tot subsidievaststelling (2013) zijn in het kader van het ambtelijk wederhoor nagezonden.

verleende bedrag (€778.639) is vastgesteld¹¹. Bovenop dit bedrag heeft de gemeente op basis van een aanvullende beschikking op aanvraag van OBW een bedrag verstrekt van €10.513 voor twee maanden huur van de bibliotheekvestiging in Steenwijk¹².

3.1.3 Procedures Timpaan

De subsidieverlening aan Timpaan verloopt via een BCF-systematiek. BCF is een systematiek om beleid te realiseren door contractvorming tussen de gemeente en maatschappelijke organisaties. De BCF-systematiek is ondergeschikt aan de ASV. In de jaarlijkse uitvoeringsovereenkomst heeft de gemeente het volgende vastgelegd: *'de gemeente maakt vóór 1 juli [...] bekend welke beleidsdoelen voor het volgende jaar aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Deze elementen worden formeel aan de stichting voorgelegd in de vorm van een definitief verzoek om een werkplan in te dienen. Uiterlijk op 1 oktober [...] dient de stichting een conceptwerkplan in bij de gemeente. Op overeenstemming gericht overleg over het werkplan van de stichting vindt plaats in oktober. De stichting dient vóór 15 november [...] een definitief werkplan in'*.¹³

Aanvraag

Timpaan vraagt de subsidies voor 2012¹⁴, 2013¹⁵ en 2014¹⁶ tijdig aan en gebruikt hierbij het aanvraagformulier. Over 'beschrijving van activiteiten' en 'beschrijving doelstellingen en resultaten' wordt door Timpaan elk jaar opgemerkt dat in de loop van het jaar een werkplan voor het volgende jaar zal worden opgesteld. De gemeente stemt hiermee in. De definitieve werkplannen worden, zoals afgesproken in de uitvoeringsovereenkomst, in november ingeleverd. Timpaan levert geen begroting en dekkingsplan van de kosten aan. In het werkplan is wel een overzicht opgenomen van het beschikbare budget per welzijnsactiviteit.

Verlening door college

Uit de beschikking tot subsidievaststelling 2012 kan opgemaakt worden dat de gemeente de subsidie voor 2012 op 21 december 2011 heeft verleend.¹⁷ De subsidies voor 2013¹⁸ en 2014¹⁹ zijn tijdig verleend. In de beschikking geeft het college conform de ASV aan hoe betaling en bevoorschotting plaatsvindt. In de subsidieverlening staat onder 'regelgeving' dat de uitvoeringsovereenkomst van toepassing is. In de uitvoeringsovereenkomst staat dat de werkzaamheden uitgevoerd worden op basis van het werkplan. Verder hebben de gemeente en Timpaan in de uitvoeringsovereenkomst afspraken gemaakt over verantwoording en verrekening bij over- of onderprestatie. Ook zijn procedurele

¹¹ In de jaarrekening wordt een bedrag van €777.639 vermeld terwijl €778.639 is verleend en vastgesteld.

¹² De beschikking is verleend op 10 februari 2014, maar is niet in bezit van de RKC.

¹³ Uitvoeringsovereenkomst subsidie 2012 (2013) Stichting Timpaan Welzijn / gemeente Steenwijkerland.

¹⁴ Timpaan vraagt voor 2012 een subsidiebedrag aan van €1.081.672.

¹⁵ Timpaan vraagt voor 2013 een subsidiebedrag aan van €1.006.101.

¹⁶ Timpaan vraagt voor 2014 een subsidiebedrag aan van €684.463.

¹⁷ De gemeente verleende een subsidie van €993.190 conform het werkplan van november 2011.

¹⁸ De gemeente verleende een subsidie van €752.243 conform het werkplan van november 2012.

¹⁹ De gemeente verleende een subsidie van €659.114 conform het werkplan van november 2013.

afspraken over het subsidietraject gemaakt. De uitvoeringsovereenkomsten worden in december van het voorgaande jaar getekend.

Aanvraag vaststelling

Het aanvraagformulier subsidievaststelling 2012 wordt tijdig ingediend. De jaarrekening 2012 met de staat van baten en lasten 2011 en 2012 en accountantsverklaring zijn binnengekomen op 1 mei 2013. Het jaarverslag 2012 is binnengekomen op 13 mei 2013.

Het aanvraagformulier subsidievaststelling 2013 wordt tijdig ingediend. Het conceptjaarverslag 2013 en de conceptjaarrekening met de staat van baten en lasten 2012 en 2013 zijn binnengekomen op 29 april 2014. Het definitieve jaarverslag met jaarrekening 2013 en accountantsverklaring zijn binnengekomen op 12 juni 2014. Dit is later dan afgesproken. Het college heeft hierop gecontroleerd en een uitsteltermijn gehanteerd.

Vaststelling door het college

De subsidie van 2012 wordt conform de subsidieverlening vastgesteld. De beschikking tot subsidievaststelling 2012 bevat geen datum.

Timpaan levert de definitieve jaarstukken van 2013 aan op 12 juni 2014. Het college stuurt een brief waarin staat dat de termijn voor het beslissen over vaststelling is opgeschort tot 25 juli 2014. Op 10 juli 2014 heeft de gemeente de subsidie vastgesteld conform de subsidieverlening.

3.2 Bevindingen over beleid en uitvoeringsafspraken

In deze paragraaf staan de uitvoeringsafspraken met de gesubsidieerde instellingen centraal. Er is gekeken welke kwalitatieve en kwantitatieve afspraken de gemeente met de instellingen heeft gemaakt. Daarnaast is onderzocht in hoeverre de gemaakte afspraken een adequate vertaling zijn van de programmabegrotingen 2012, 2013 en 2014.

Voor dit hoofdstuk is gebruik gemaakt van overkoepelende beleidsdocumenten, zoals gemeentelijke jaarverslagen, perspectiefnota's en programmabegrotingen. Voor uitvoeringsafspraken is gekeken naar uitvoeringsovereenkomsten (voor zover aanwezig), de beschikkingen bij subsidieverlening en door de instellingen aangeleverde activiteiten- en/of werkplannen. In de paragrafen 3.2.1 tot en met 3.2.3 wordt gekeken welke uitvoeringsafspraken met achtereenvolgens Scala, de Bibliotheek en Timpaan zijn gemaakt.

3.2.1 Beleidsdoelen Scala

In 2009 is Scala verzelfstandigd en de gemeenten uit de oude Gemeenschappelijke Regeling hebben afspraken gemaakt over de subsidiëring tot en met 2012. Hierdoor was Scala verzekerd van een bepaald subsidiebedrag per jaar om te kunnen reorganiseren en te moderniseren, opdat de afhankelijkheid van subsidies kleiner zou worden. Dit heeft geleid tot een gewijzigd takenpakket. Na beëindiging van de overgangsregeling in 2013 heeft een deel van de gemeenten uit de oude

Gemeenschappelijke Regeling direct een forse bezuiniging doorgevoerd en werd Scala geconfronteerd met grote tekorten.

Voor 2011-2012 was op basis van een tweejarige uitvoeringsovereenkomst een subsidiebedrag beschikbaar voor cursorisch onderwijs, cultuureducatie, Algemene Muzikale Vorming op scholen, ondersteuning van het HaFaBra-onderwijs, ondersteuning van de amateurkunstensector en nog een aantal kleinere cultuureducatieve activiteiten in het onderwijs.

In 2012 heeft Scala een productwerkplan ontwikkeld voor de periode vanaf 2013. Het productwerkplan bestaat uit vijf programmalijnen. Uitgangspunt is dat alle gemeenten een contract sluiten op basis van programmalijn 1. Deze lijn wordt beschouwd als de basisvoorziening kunsteducatie voor alle gemeenten (inclusief basisstroom HaFaBra A en B). Als aanvulling op programmalijn 1 kunnen gemeenten kiezen uit vier andere programmalijnen of onderdelen daarvan. Op basis van de door de gemeente Steenwijkerland gemaakte keuze schrijft Scala ieder jaar een werkplan voor de gemeente. Voor 2013 heeft de gemeente gekozen voor de aanvullingen programmalijn 2 (buitenschoolse verdiepingsscholing inclusief HaFaBra C en D) en programmalijn 4 (amateurkunst).

Welke kwantitatieve prestatieafspraken zijn er?

In artikel 4 van de uitvoeringsovereenkomst 2011-2012 worden 'mogelijke' kwantitatieve criteria genoemd waaruit de gemeente een keuze kan maken. De mogelijke kwantitatieve criteria zijn SMART geformuleerd en hebben betrekking op leerlingenaantallen/cursisten per cursus, per leeftijdsgroep, het aantal uren per activiteit, het aantal bezoekers en het aantal bereikte leerlingen in het basisonderwijs. In de uitvoeringsovereenkomst 2011-2012 en in de beschikking van 2012 worden geen kwantitatieve prestatieafspraken gemaakt over doelbereik.

In de beschikking van 2013 stemt de gemeente Steenwijkerland in met het 'Werkplan Scala Nieuwe Stijl' onder de voorwaarde dat '*uw organisatie meewerkt aan de totstandkoming van een prestatieovereenkomst [...]*'.²⁰ In het 'Werkplan Scala Nieuwe Stijl' neemt Scala zelf streefdoelen op voor het aantal leerlingen in programmalijn 1 en 2. Scala vraagt aan de gemeente om de eerste twee jaar niet op deze leerlingenaantallen afgerekend te worden: 2013 wordt als een overgangsjaar beschouwd en Scala verwacht een daling van het leerlingaantal als gevolg van de verhoogde eigen bijdragen voor cursisten. De invulling van programmalijn 4 vindt plaats op basis van het door Scala opgestelde 'Plan van aanpak coach amateurkunst 2013 – 2016'. In dit plan is een tabel opgenomen met de voorgenomen activiteiten per kalenderjaar én een tabel met activiteiten voor de resterende maanden van 2013. Er wordt door Scala één kwantitatief doel gesteld, namelijk dat '*alle verenigingen binnen vier jaar actief kennismaken met de in 2013 aan te stellen cultuurcoach amateurkunst*'.²¹ Wat 'actief kennismaken' inhoudt, wordt niet toegelicht.

Scala schrijft in 2013 een 'Concept prestatierapport' met daarin een aanzet tot de formulering van prestatieafspraken en maatschappelijke effecten voor de programmalijnen 1 en 2. Deze concept prestatieafspraken worden niet geformaliseerd. Ook voor 2014 worden geen formele

20 beschikking subsidieverlening 2013.

21 plan van aanpak coach amateurkunst 2013 – 2016.

prestatieafspraken gemaakt. Tijdens de bespreking van de jaarstukken 2013 in juni 2014 geeft de gemeente Steenwijkerland opnieuw aan vanaf 2015 te willen gaan werken met prestatieafspraken.

In het 'Werkplan Scala Nieuwe Stijl' kondigt Scala aan eens per vier jaar een doelgroepenonderzoek uit te voeren om meer zicht te krijgen in de omvang en de wensen van de doelgroep voor cursorisch onderwijs. Dit onderzoek zou kunnen helpen bij het vaststellen of bijstellen van de streefdoelen voor cursorisch onderwijs. Dit onderzoek is niet uitgevoerd.

Welke kwalitatieve prestatieafspraken zijn er?

In de uitvoeringsovereenkomst 2011-2012 is een paragraaf '*kwalitatieve criteria*' opgenomen. In de overeenkomst staat beschreven dat Scala inhoudelijk verantwoording moet afleggen over de verrichte activiteiten. Er staat niet beschreven wat er bereikt moet zijn.

In het 'Werkplan Scala Nieuwe Stijl' worden geen kwalitatieve prestatieafspraken gemaakt voor de programmaliijnen 1 en 2. In september 2013 worden de kwalitatieve afspraken van programmalijn 4 vastgelegd in het 'Plan van aanpak coach Amateurkunst gemeente Steenwijkerland 2013-2016'. In het plan wordt geschreven dat Scala rapporteert over inhoudelijke en artistieke kwaliteit, doelgroepen, resultaten, publieksbereik, deelname van verenigingen en mate van integratie van projecten. Aangezien hierbij geen streefwaarden worden genoemd, kan deze afspraak niet als een SMART geformuleerde prestatieafpraak worden aangemerkt.

Aan welke beleidsdoelen dragen de vastgelegde prestaties bij?

In het collegeadvies bij het vaststellen van de uitvoeringsovereenkomst 2011-2012 wordt gesteld dat de werkzaamheden van Scala bijdragen aan het doel '*stimuleren cultuureducatie*' uit de 'Collegeprogramma gemeente Steenwijkerland 2010 – 2014: Met kracht naar kwaliteit'. De keuzes die de gemeente maakt in het kader van de forse bezuiniging op de subsidie aan Scala vanaf 2013 zijn gebaseerd op het Collegeprogramma en de Jeugdagenda. Hoe de activiteiten uit de programmaliijnen 1, 2 en 4 exact bijdragen aan de doelen in het Collegeprogramma en de Jeugdagenda en op basis waarvan de keuzes voor de bezuinigingen zijn gemaakt, heeft de gemeente nergens duidelijk omschreven. Scala omschrijft in de uitvoeringsovereenkomst 2011-2012 en het 'Werkplan Scala Nieuwe Stijl' wel de kaders die de gemeente Steenwijkerland voor Scala heeft geschetst, maar niet hoe de aansluiting bij de gemeentelijke beleidsdoelen wordt geborgd.

In de programmabegrotingen valt cultuureducatie onder programmalijn 2, 'Steenwijkerland leeft'. Het bijbehorende maatschappelijke doel is '*versterken cement in de samenleving*'. Om dit te bereiken wil de gemeente Steenwijkerland cultuureducatie stimuleren en wil zij in de periode 2010-2014 een plan van aanpak cultuureducatie schrijven en uitvoeren. Daarnaast wil de gemeente in het kader van hetzelfde maatschappelijke doel het verenigingsleven stimuleren door vernieuwende concepten door te voeren, te beginnen met een vernieuwend concept voor de amateurkunst. Het beleidsdoel '*versterken cement in de samenleving*' is in 2013 doorvertaald naar afspraken met Scala.

In de programmabegroting van 2012-2015 worden de maatschappelijke doelen van de gemeente Steenwijkerland beschreven. Bij het maatschappelijke doel '*versterken cement in de samenleving*' wordt een kwantitatief beleidsdoel genoemd waaraan '*het stimuleren van de cultuureducatie*' en de

'vernieuwende concepten in het verenigingsleven' (amateurkunst) moeten bijdragen, namelijk: 'Een rapportcijfer 6,7 voor de waardering van culturele activiteiten'. In de 'Programmabegroting 2013-2016' zijn de beleidsdoelen geüpdatet. Vanaf 2013 wordt Scala niet meer gesubsidieerd voor cultuureducatie, maar wel voor het ondersteunen van de amateurkunstverenigingen. Deze activiteit valt ook onder 'versterken cement in de samenleving' en moet bijdragen aan hetzelfde kwantitatieve beleidsdoel, namelijk 'een 6,7 voor de waardering van culturele activiteiten'.

3.2.2 Beleidsdoelen Bibliotheek

De gemeente Steenwijkerland verstrekt jaarlijks een subsidie aan de Bibliotheek voor de uitvoering van het reguliere bibliotheekwerk. Met deze subsidie worden de zes bibliotheekvestigingen, het personeel, de aanschaf van boeken, ICT, transport en overige media bekostigd. Er is geen uitvoeringsovereenkomst met de Bibliotheek. De gemeentelijke opdracht aan de Bibliotheek staat verwoord in de beschikking die door de gemeente wordt afgegeven bij subsidieverlening.

Begin 2012 is door de raad besloten om vanaf 2014 een structurele bezuiniging van € 60.000 per jaar door te voeren in de subsidieverlening aan de Bibliotheek. In de plannen om deze bezuinigingen het hoofd te kunnen bieden wordt uitgegaan van het overeindhouden van een basisvoorziening bibliotheek in de huidige kernen. Doel is de basisfuncties te behouden door maatregelen te treffen op locaties en personele kosten te reduceren door het slim benutten van de eigen kracht van kernen. De drie vestigingen Steenwijk, Vollenhove en Oldemarkt worden versterkt met het zogenoemde 'Winkelconcept' met als doel leden te behouden. Deze drie vestigingen hebben een satellietfunctie voor alle inwoners in Steenwijkerland.

De raad heeft in zijn vergadering van 13 november 2012 het college in een motie opgedragen om de voorgenomen bezuiniging weer ongedaan te maken.²²

Welke kwantitatieve prestatieafspraken zijn er?

De door de gemeente geformuleerde *kwantitatieve* opdracht is steeds dezelfde. In de beschikkingen van 2011, 2012 en 2013 staat dat subsidie wordt verleend voor:

- consolideren groei in het gebruik van dienstverlening;
- 100% lidmaatschap in het onderwijsveld.

Welke kwalitatieve prestatieafspraken zijn er?

De door de gemeente geformuleerde *kwalitatieve* opdracht is steeds dezelfde. In de beschikkingen van 2011, 2012 en 2013 staat dat subsidie wordt verleend voor:

- het borgen en consolideren van veranderingen in de dienstverlening en de achterliggende organisatie;
- het vernieuwen van de bibliotheken in Steenwijk en Vollenhove (winkelfunctie);

²² Perspectiefnota 2013 – 2017. Het besluit van de raad en de gevolgen voor de gemeentelijke begroting staan verwoord in deze perspectiefnota.

- het borgen van samenwerking in diensten met andere partijen (lokaal en regionaal).

Aan welke beleidsdoelen dragen de vastgelegde prestaties bij?

In de 'Programmabegroting 2012 – 2015 gemeente Steenwijkerland' en in de 'Programmabegroting 2013 – 2016 gemeente Steenwijkerland' worden geen beleidsdoelen gekoppeld aan het bibliotheekwerk. In het 'Collegeprogramma gemeente Steenwijkerland 2010 – 2014: Met kracht naar kwaliteit' wordt het bibliotheekwerk genoemd in programma 2 'Steenwijkerland leeft'. In paragraaf 2.3 staat: *'We willen onze inwoners mogelijkheden bieden om elkaar te ontmoeten. Dit door het ondersteunen van projecten die de leefbaarheid van een kern of wijk versterken. Denk aan dorpshuizen, multifunctionele centra, ontmoetingsplekken voor ouderen of bibliotheken.'* Het bibliotheekwerk wordt uitsluitend genoemd in relatie tot het bieden van een ontmoetingsplaats voor inwoners. In het Collegeprogramma staan geen beleidsdoelen op het gebied van bijvoorbeeld leesbevordering of het terugdringen van laaggeletterdheid.

3.2.3 Beleidsdoelen Timpaan

Timpaan voert diverse welzijnsactiviteiten uit voor de gemeente Steenwijkerland. Voor het jaar 2012 ontvangt Timpaan het subsidieplafond van €993.190. Dit betekent een korting van 10% ten opzichte van 2011. In juni 2012 kondigt de gemeente forse bezuinigingen aan voor 2013 en verdere jaren. Het totale beschikbare subsidiebedrag voor 2013 bedraagt €752.243. In overleg met Timpaan beslist de gemeente op welke activiteiten Timpaan de bezuinigingen moet doorvoeren. Timpaan vraagt vervolgens het subsidieplafond aan voor 2013.

In het werkplan 2012 van Timpaan zijn alle projecten opgedeeld in drie programma's: 'Opgroeien', 'Jongerenwerk' en 'Iedereen doet mee'. Timpaan en de gemeente beschouwen 2013 als een overgangsjaar. In 2013 echter wordt de indeling van de projecten in de drie programma's losgelaten als voorbereiding op 'Welzijn nieuwe Stijl'. Voor 2014 worden de projecten opnieuw onder de loep genomen, samengevoegd en soms hernoemd. Vervolgens wordt elk project ingedeeld onder: 'Vrijwillige inzet en participatie', 'Maatschappelijke welzijnsdiensten' of 'Preventie & leefbaarheid'.

Welke kwantitatieve prestatieafspraken zijn er?

In de werkplannen 2012 en 2013 worden per project kwantitatieve, SMART-geformuleerde prestatieafspraken gemaakt. Bijvoorbeeld: *'80% van de kinderen hebben na afloop een CITO-score van A of B'* of *'150 openstellingen'* [red: van de rechte hoek]. In het werkplan van 2014 worden veel minder kwantitatieve prestatieafspraken gemaakt.

In de uitvoeringsovereenkomsten 2012 en 2013 staat dat de subsidie evenredig wordt gekort als een prestatie meer dan 5% achterblijft bij de prestatieafpraak, tenzij dit buiten de schuld van Timpaan gebeurt en de kosten wel zijn gemaakt. Bij overprestatie wordt niet gecompenseerd door de gemeente.

Welke kwalitatieve prestatieafspraken zijn er?

In de werkplannen 2012-2013 worden ook kwalitatieve prestatieafspraken gemaakt, bijvoorbeeld *'training stagebieders'* of *'er wordt samengewerkt binnen de zorgstructuur op school'*. In het werkplan van 2014 worden meer kwalitatieve prestatieafspraken gemaakt dan in 2012 en 2013.

Aan welke beleidsdoelen dragen de vastgelegde prestaties bij?

De gemeente formuleert elk jaar nieuwe beleidsdoelen op basis van de programmabegrotingen. De gemeente formuleert niet jaarlijks een nieuwe opdracht voor Timpaan. Timpaan past het werkplan aan op basis van mondeling overleg met de gemeente. In de werkplannen 2012 en 2013 begint de omschrijving van elk project met het gemeentelijke beleidskader: de in de programmabegroting beschreven maatschappelijke effecten waaraan Timpaan met elk project een bijdrage wil leveren. De meeste projecten van Timpaan sluiten aan op maatschappelijke effecten uit programma 1 (Steenwijkerland werkt en leert) en/of programma 2 (Steenwijkerland leeft), sommige dragen (ook) bij aan beleidsdoelen uit programma 4 (Steenwijkerland woont) of 6 (Steenwijkerland duurzaam). De maatschappelijke effecten waaraan Timpaan moet bijdragen zijn *'Alle Steenwijkerlanders zijn actief'*, *'Kinderen ontwikkelen talenten'*, *'Voorkomen van schulden en bieden van een financieel vangnet'*, *'Iedereen kan zich redden in de samenleving'*, *'Versterken cement in de samenleving'*, *'Gezonde voeding en voldoende beweging'*, *'Jongeren participeren in de samenleving'*, *'Inwoners voelen zich veilig'*, *'Verkeersveiligheid'* en *'Inwoners worden zo vroeg mogelijk betrokken'*.

Het werkplan van 2014 is anders opgebouwd. In het werkplan wordt het gemeentelijke beleidskader niet per project, maar voor het totaal aan projecten genoemd. Daarbij speelt Timpaan inhoudelijk al in op het *'Collegeprogramma gemeente Steenwijkerland 2014 – 2018'* op basis waarvan de raad de nieuwe programmabegroting zal ontwikkelen.

Timpaan heeft in het werkplan 2014 opgenomen dat de welzijnsactiviteiten bijdragen aan de vier maatschappelijke effecten die in het *'Collegeprogramma gemeente Steenwijkerland 2014 – 2018'* zijn beschreven, maar geeft niet aan hoe Timpaan aan deze beleidsdoelen wil bijdragen. Als reden voor het vernieuwde werkplan wordt geschreven: *'De sociaal werkers van Timpaan Welzijn zijn generalisten, met elk hun specialisatie gericht op een bepaalde doelgroep. De uitgangspunten vragen om maatwerk en ruimte voor de professional om in te kunnen springen op de vragen die in de kernen en wijken leven.'*²³

3.3 Bevindingen over verantwoording en sturing

Deze paragraaf beschrijft op welke wijze de onderzochte welzijnsinstellingen zich na afloop van een subsidiejaar inhoudelijk en financieel verantwoorden. Ook wordt beschreven of en hoe het college de verantwoordingsinformatie gebruikt om (tussentijds) bij te sturen. Oftewel, in hoeverre controleert de gemeente of de instelling de afgesproken prestaties daadwerkelijk heeft geleverd en wat doet de gemeente aansluitend met deze informatie?

²³ Werkplan 2014 Timpaan Welzijn 2014 - Samen redzaam. November 2013.

3.3.1 Verantwoording en sturing Scala

Inhoudelijke verantwoording

In de beschikkingen subsidieverlening van 2012 en 2013 is opgenomen dat de gemeente Steenwijkerland de subsidie vast kan stellen na het indienen van een inhoudelijk jaarverslag *'waaruit blijkt of het doel is gerealiseerd en de activiteiten [...] zijn verricht.'* In de beschikking van 2013 wordt voor verdere subsidieafspraken verwezen naar het 'Werkplan Scala Nieuwe Stijl' waarin streefgetallen voor leerlingenaantallen zijn opgenomen. In dit werkplan zegt Scala een halfjaarlijkse inhoudelijke verantwoording toe. In het 'Plan van aanpak coach Amateurkunst gemeente Steenwijkerland 2013-2016' staat dat Scala zal rapporteren over inhoudelijke en artistieke kwaliteit, doelgroepen, resultaten, publieksbereik, deelname van verenigingen en mate van integratie van projecten. Scala schrijft: *'In het eerste jaar en tweede jaar rapporteren we ieder kwartaal. Op deze wijze nemen we de gemeente goed mee in het proces en de behaalde resultaten.'*

In 2012 levert Scala ter verantwoording één overkoepelend jaarverslag in dat betrekking heeft op de verrichte activiteiten in de diverse gemeenten die Scala bedient. In dit verslag wordt geen differentiatie gemaakt naar de activiteiten per gemeente. Het college controleert of het jaarverslag aanwezig is en stelt de subsidie van 2012 vast.

In 2013 levert Scala wederom één overkoepelend jaarverslag aan. Dit keer differentieert Scala per gemeente wel de leerlingenaantallen per cursus. Daarnaast is er een kwalitatieve beschrijving van overige activiteiten waar Scala bij betrokken is geweest. De gemeente is niet tevreden over het jaarverslag van 2013, omdat de verantwoording van de leerlingenaantallen niet overeenkomt met de opbouw in het 'Werkplan Scala Nieuwe Stijl' en de activiteiten van de coach amateurkunst niet verantwoord worden. Daarbij is er sprake van tegenvallende leerlingenaantallen in programmaliijn 2 (verdiepend onderwijs) waarvoor Scala geen verklaring geeft. Over programmaliijn 1 is afgesproken dat Scala 3.030 leerlingen zou bedienen; dit waren er 4.316. In programmaliijn 2 zouden 134 leerlingen bediend worden; dit waren er 30. De tekortkomingen in de jaarstukken van 2013 zijn aan Scala gecommuniceerd, maar dit heeft niet geleid tot vervolgacties en de gemeente heeft hier ook niet op gestuurd. Scala heeft ervoor gekozen om geen gemeentespecifieke ontwikkelingen in het jaarverslag op te nemen en de gemeente Steenwijkerland heeft tot op heden geen bezwaar gemaakt tegen deze ongedifferentieerde wijze van verantwoorden.

Uit de notulen van het portefeuillehoudersoverleg van december 2014²⁴ blijkt dat Scala in 2013 wel een verslag heeft gemaakt van de activiteiten van de coach amateurkunst²⁵. Hieruit blijkt dat alle afgesproken activiteiten zijn uitgevoerd, maar dat het volgens Scala *'lastig is om goed contact te krijgen met amateurkunstverenigingen'*.

De tussentijdse rapportages aangekondigd in het 'Werkplan Scala Nieuwe Stijl' en in het 'Plan van aanpak coach Amateurkunst gemeente Steenwijkerland 2013-2016' worden in 2013 en 2014 niet gemaakt en de gemeente vraagt hier ook niet naar.

24 Notulen pfo december 2014.

25 Het verslag is niet in het bezit van de RKC.

Financiële verantwoording

Scala levert in 2012 een financieel verslag op met een accountantsverklaring. Dit verslag is op instellingsniveau; er is geen differentiatie naar gemeente. Het college controleert of het financieel verslag aanwezig is en stelt de subsidie van 2012 zonder opmerkingen vast. Ook over 2013 levert Scala een overkoepelend financieel verslag met een accountantsverklaring op. Hieruit komt naar voren dat Scala het jaar 2013 afsluit met een negatief exploitatieresultaat van €324.874. De subsidie wordt door de gemeente vastgesteld.

Scala ontvangt van de gemeente Steenwijkerland één subsidie: de drie programmalijnen zijn niet geoormerkt. De gemeente kan uit de jaarrekening niet opmaken hoeveel tijd en geld besteed wordt aan elke programmalijn en zij vraagt hier ook niet om.

Overlegstructuur

In de uitvoeringsovereenkomsten 2012 en 2013 is vastgelegd dat de gemeente Steenwijkerland Scala uitnodigt voor ambtelijk overleg in de maanden mei, augustus, november en februari. Er vindt ambtelijk overleg plaats over het cursusaanbod, leerlingaantallen en resultaten, maar het is niet bekend of het overleg volgens de afspraken in de uitvoeringsovereenkomst is verlopen. Van het ambtelijk overleg wordt geen verslag opgemaakt. Het ambtelijk overleg is een manier voor de gemeente om informeel een vinger aan de pols te houden over de voortgang van de prestaties en de financiële situatie van Scala. Vanaf 2015 wordt sterker toegezien op het nakomen van afspraken: 2013 werd als een overgangsjaar gezien en de gemeente wilde zich ook in 2014 nog coulant opstellen.

In de uitvoeringsovereenkomsten 2012 en 2013 is vastgelegd dat de gemeente Steenwijkerland Scala twee maal per jaar uitnodigt voor een bestuurlijk overleg. Dit bestuurlijk overleg vond meestal eenmaal per jaar plaats. De wethouder heeft daarnaast ook informeel overleg met uitvoerders van Scala, bijvoorbeeld met de coach amateurkunst. Van het bestuurlijk overleg wordt geen verslag opgemaakt.

Inhoudelijke bijsturing

Vanaf 2013 controleert de gemeente aan de hand van leerlingenaantallen wat Scala bereikt in programmalijn 1 en 2. De door Scala beloofde tussenevaluaties van het 'Werkplan Scala Nieuwe Stijl' en het werkplan 2014 worden niet gemaakt en de gemeente vraagt hier niet om. De in 2013 tegenvallende leerlingenaantallen in programmalijn 2 worden wel aangekaart bij Scala. Het is dan echter al eind 2014. Tijdens het ambtelijk overleg wordt vooral informatie uitgewisseld over de stand van zaken. Het beeld dat geschetst is in het 'Werkplan Scala Nieuwe Stijl' is achteraf bezien te optimistisch, maar leerlingenaantallen stijgen ondertussen wel langzaam. De buitenschoolse educatie blijft onder druk staan: kinderen hebben steeds meer keuzes voor hun vrijetijdsbesteding en ouders hebben doorgaans minder geld. De doorstroom van binnenschoolse naar buitenschoolse educatie (onderdeel van programmalijn 1) blijft ook een moeizaam proces.

Scala heeft geen voortgangsrapportage geschreven over de coach amateurkunst. Uit de interviews blijkt dat uitvoering volgens het plan lastig is. *'Het amateurveld is moeilijk bereikbaar en heeft weinig*

behoefte aan interventies van derden'. Inmiddels lijkt wel meer draagvlak te ontstaan onder amateurorkesten en overige amateurclubs op het gebied van kunst en cultuur: 'Ze zien dat een cultuurcoach een rol kan spelen in het kader van hun professionele ontwikkeling en bij het geven van advies, bijvoorbeeld over het aanvragen van subsidies.'

Financiële bijsturing

In 2010 is Scala verzelfstandigd en de gemeenten uit de oude Gemeenschappelijke Regeling hebben afspraken gemaakt over de subsidiëring tot en met 2012, opdat Scala verzekerd was van een bepaald subsidiebedrag per jaar om te kunnen reorganiseren en de bedrijfsvoering te moderniseren. Na het aflopen van de verantwoordelijkheden die voortvloeiden uit het stopzetten van de Gemeenschappelijke Regeling, heeft de gemeente Steenwijkerland een grote bezuiniging doorgevoerd voor 2013. De gemeente heeft een keuze gemaakt uit de door Scala opgestelde programmalijnen en een subsidieplafond aangegeven. Hoe Scala de bezuinigingen precies moest doorvoeren, is niet besproken.

Monitoring beleidsdoelen

De activiteiten van Scala dragen bij aan de volgende beleidsdoelen: het stimuleren van cultuureducatie (2012) en het introduceren van vernieuwende concepten in het verenigingsleven (2013). Voor het realiseren van het laatstgenoemde doel is een coach amateurkunst aangetrokken. De gemeente wil dat inwoners tevreden zijn over het culturele aanbod in Steenwijkerland. Voor de waardering van culturele activiteiten wordt gestreefd naar *'een rapportcijfer van gemiddeld 6,7*. Uit de *'Perspectiefnota 2012-2016'* blijkt dat het rapportcijfer voor culturele activiteiten is gedaald van een 6,4 in 2009 naar een 6,1 in 2011.²⁶ In hoeverre er een causale relatie is tussen de activiteiten van Scala en het (tegenvallende) rapportcijfer is niet vast te stellen. Er zijn namelijk meerdere activiteiten die bijdragen aan hetzelfde beleidsdoel, bijvoorbeeld de activiteiten die uitgevoerd worden door de Bibliotheek.

3.3.2 Verantwoording en sturing Bibliotheek

Inhoudelijke verantwoording

De gemeente verwacht jaarlijks een inhoudelijk verslag van de Bibliotheek waaruit blijkt welke doelen zijn gerealiseerd en of de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend zijn uitgevoerd. Wat deze doelen zijn en welke activiteiten de Bibliotheek moet uitvoeren is onduidelijk. Er is geen uitvoeringsovereenkomst gemaakt met afspraken over prestaties en doelen (zie ook par. 3.2.2). De kwalitatieve en kwantitatieve afspraken zoals geformuleerd in de beschikking bij subsidieverlening zijn al jaren identiek en zeer algemeen geformuleerd. Een uitzondering op het laatste is het streven naar 100% bereik van scholen. De afspraken die de gemeente met de Bibliotheek maakt, zijn dusdanig algemeen geformuleerd dat de bibliotheek hier altijd aan voldoet. Een bereik van 100% op scholen is

²⁶ De gemeente Steenwijkerland meet met behulp van een tweejaarlijkse omnibusenquête de voortgang van beleidsdoelen. Dit rapportcijfer is gemeten in december 2011.

nog niet bereikt, maar dit wordt wel nagestreefd en de inspanningen van de Bibliotheek hebben ertoe geleid dat de dekkingsgraad op scholen de afgelopen jaren is toegenomen.

Het jaarverslag van de Bibliotheek biedt veel meer informatie dan waar de gemeente naar vraagt (ledenaantal, aantal uitleningen, verrichte activiteiten, et cetera). De gemeente heeft naar aanleiding van de jaarverslagen 2012 en 2013 geen schriftelijke vragen gesteld aan de Bibliotheek.

Financiële verantwoording

De Bibliotheek levert elk jaar een jaarrekening met een accountantsverklaring in. Uit de jaarrekeningen valt niet op te maken welke kosten per product of per vestiging worden gemaakt. De gemeente heeft geen vragen gesteld naar aanleiding van de jaarrekeningen.

Overlegstructuur

In de beschikking subsidieverlening worden geen afspraken gemaakt over de overlegstructuur tussen de gemeente en de Bibliotheek. Uit de verslagen die in het bezit zijn gesteld van de rekenkamercommissie van het bestuurlijk overleg is af te leiden dat het overleg minstens eenmaal per jaar plaatsvindt. Tijdens het bestuurlijk overleg wordt vooral gesproken over de financiën van de Bibliotheek; de inhoud komt veel minder aan bod.

Van het ambtelijk overleg worden geen verslagen opgemaakt. Het is onduidelijk hoe vaak het ambtelijk overleg plaatsvindt en wie of wat de agenda van het ambtelijk overleg bepaalt²⁷.

Inhoudelijke bijsturing

De Bibliotheek voert vier keer per jaar een klanttevredenheidsonderzoek uit onder een panel van mensen met een bibliotheekabonnement. Doordat het panel gemeente-overstijgend is, kunnen de resultaten van Steenwijkerland worden vergeleken met die van andere gemeenten. De resultaten van het klanttevredenheidsonderzoek worden gedeeld met de wethouder en de verantwoordelijke beleidsmedewerker. Wat de gemeente met deze informatie doet, is niet bekend. Informatie hierover is niet schriftelijk beschikbaar en in jaarverslagen wordt het klanttevredenheidsonderzoek niet genoemd. Tijdens mondeling overleg wordt ook niet bijgestuurd op output of outcome.

Financiële bijsturing

In het bestuurlijk overleg van juli 2011 geeft de gemeente aan dat het wenselijk is dat de Bibliotheek de begroting aanpast zodat duidelijker wordt wat de kosten per product en vestiging zijn. De gemeente en de Bibliotheek verkrijgen dan sturingsinformatie om gezamenlijk te zoeken naar mogelijkheden om de geplande bezuinigingen op te vangen. In 2012 wordt de geplande structurele bezuiniging van 60.000 euro per jaar doorgevoerd. De verhuizing naar het Rabobankpand in Steenwijk heeft een stijging van

²⁷ In het kader van het wederhoor is door de bibliotheek opgemerkt dat er in de bestuursperiode van wethouder Greven vier bestuurlijke overleggen per jaar plaatsvonden en met wethouder Wagteveld tot nu toe twee per jaar.

de huisvestingskosten met zich meegebracht. De gemeente heeft hiervoor op basis van een raadsvoorstel een aanvullende subsidie beschikbaar gesteld.

Monitoring beleidsdoelen

Een aantal doelstellingen uit het 'Collegeprogramma gemeente Steenwijkerland 2010 – 2014: Met kracht naar kwaliteit' gaat over het vergroten van de 'tevredenheid over...'. De vorderingen worden gemeten met behulp van de omnibusenquête, een tweejaarlijks inwonersonderzoek. De uitkomsten geven inzicht in wat er leeft onder de inwoners van Steenwijkerland en de enquête wordt beschouwd als een 'tussenrapport' van de samenleving. Bibliotheken vallen onder het deelprogramma 'Steenwijkerland leeft'. In dit deelprogramma staat dat de bibliotheken moeten fungeren als ontmoetingsplaats voor inwoners. In de omnibusenquête wordt niet specifiek gevraagd naar de tevredenheid van inwoners over de bibliotheek of over de bibliotheek als ontmoetingsplaats. Cijfers over klanttevredenheid die door de bibliotheek zelf worden verzameld, zijn wel bekend bij de gemeente, maar worden niet structureel gebruikt voor verantwoording door de gemeente.

3.3.3 Verantwoording en sturing Timpaan

Inhoudelijke verantwoording

In de uitvoeringsovereenkomst 2012²⁸ komen de gemeente Steenwijkerland en Timpaan overeen dat Timpaan vijf keer per jaar een inhoudelijke rapportage oplevert. Het gaat om kwartaalrapportages binnen een maand na afronding van elk kwartaal en een inhoudelijk jaarverslag vóór 1 mei van het volgende jaar. In de uitvoeringsovereenkomst 2013²⁹ wordt hetzelfde overeengekomen; alleen de verantwoording over het vierde kwartaal is komen te vervallen.

In 2012 heeft Timpaan kwartaalrapportages gemaakt over het eerste, tweede en derde kwartaal. De kwartaalrapportages worden niet altijd volgens het afgesproken tijdpad aangeleverd. De rapportage over het vierde kwartaal is in overleg met de gemeente komen te vervallen. Om de administratieve druk op Timpaan te verlagen, komen de gemeente en Timpaan mondeling overeen dat er vanaf 2013 in plaats van kwartaalrapportages halfjaarlijkse rapportages worden gemaakt. In 2013 wordt één halfjaarlijkse rapportage opgeleverd in augustus. Over het eerste halfjaar van 2014 wordt ook een halfjaarlijkse rapportage opgeleverd. De datum van deze rapportage is onbekend. Het jaarverslag van 2012 wordt nagenoeg op tijd ingeleverd. Het jaarverslag van 2013 wordt in juni 2014 opgeleverd.

De kwartaalrapportages van 2012 en de halfjaarrapportage van 2013 zijn opgebouwd volgens het werkplan. Alle projecten worden apart verantwoord, over alle kwantitatieve prestatieafspraken wordt gerapporteerd en ook over nagenoeg alle teleenheden. Per project worden de activiteiten van Timpaan kwalitatief beschreven. Tegenvallende resultaten worden toegelicht. Prognoses van de prestatieafspraken en voorstellen voor beleidsmatige of praktische bijsturing voor het resterende deel van het jaar worden niet gemaakt. De jaarverslagen 2012 en 2013 zijn opgebouwd zoals afgesproken in de uitvoeringsovereenkomsten: met een kwantitatieve en kwalitatieve verantwoording van de

²⁸ Uitvoeringsovereenkomst subsidie 2012 Stichting Timpaan Welzijn / gemeente Steenwijkerland.

²⁹ Uitvoeringsovereenkomst subsidie 2013 Stichting Timpaan Welzijn / gemeente Steenwijkerland.

activiteiten. Ook wordt zoals afgesproken een overzicht gegeven van de door Timpaan waargenomen trends en ontwikkelingen tijdens de uitvoering van de activiteiten. Hierdoor kunnen de gemeente en Timpaan anticiperen op de toekomst van het welzijnswerk.

In de subsidieverlening 2014 schrijft de gemeente Steenwijkerland dat Timpaan twee keer per jaar een tussenrapportage op dient te leveren van de in het werkplan 2014 overeengekomen prestatie-eenheden en teleenheden. Timpaan moet verder aangeven wat het maatschappelijke effect is geweest van de inzet. Timpaan is tevreden over het feit dat er nu minder gerapporteerd hoeft te worden over kwantitatieve prestatieafspraken en teleenheden en juist meer over kwalitatieve prestatieafspraken dan voorheen. In de halfjaarlijkse rapportage over het eerste half jaar van 2014 verantwoordt Timpaan kwalitatief per project wat in het eerste half jaar is bereikt en, waar afgesproken ook kwantitatief. De vertaling naar maatschappelijke effecten wordt in de tussenevaluatie niet gemaakt, omdat Timpaan moeite heeft om de informatie te vertalen naar meetbare, maatschappelijke effecten.

Financiële verantwoording

Het subsidieplafond van de gemeente Steenwijkerland is leidend is voor het bepalen van de mogelijke ureninzet door Timpaan. Per project bepaalt de gemeente een subsidieplafond en op basis van het totale subsidieplafond rekent Timpaan terug hoeveel uren er aan welzijnswerk kunnen worden besteed. Timpaan levert geen begroting aan bij de subsidieaanvraag en in de jaarrekening staat geen tariefoverzicht voor de verschillende projecten die Timpaan voor de gemeente Steenwijkerland uitvoert. Timpaan levert geen urenregistratie op waaruit blijkt hoeveel uren Timpaan daadwerkelijk heeft besteed aan elk project of in totaal. Het is ook onduidelijk welk uurtarief Timpaan hanteert en welke kosten van Timpaan aan de gemeente Steenwijkerland worden toegerekend en op basis van welke verdeelsleutels³⁰. De gemeente Steenwijkerland heeft geen eisen gesteld aan de inrichting van de financiële verantwoording.

Timpaan heeft eind 2014 tijdens bestuurlijk overleg aangegeven dat de bezuinigingen een effect hebben op nieuwe projecten: er is weinig ruimte meer voor nieuwe ontwikkelingen. De gemeente geeft in hetzelfde overleg aan dat zij over 2014 van Timpaan een financiële verantwoording op productniveau verwacht.

Overlegstructuur

In de uitvoeringsovereenkomsten 2012 en 2013 is afgesproken dat in de maanden mei, augustus, november en februari ambtelijk overleg plaatsvindt over de kwartaalrapportages. Tevens wordt een vijfde ambtelijk overleg afgesproken over de beleidsveranderingen in het jaar volgend op de overeenkomst. Daarnaast wordt afgesproken om twee keer per jaar bestuurlijk overleg te houden over visie en lange termijn ontwikkelingen.

De kwartaalrapportages en de halfjaarlijkse rapportages worden ambtelijk besproken met Timpaan. Afwijkingen worden ook bestuurlijk besproken. Verder is er tijdens het bestuurlijk overleg gesproken

³⁰ Uit de 'staat van baten en lasten 2012 en 2013, regio Steenwijkerland' in de jaarrekening van Timpaan (2013) blijkt dat 51% van de lasten bestaat uit lonen en salarissen, overige personeelskosten en ingehuurd personeel, 13% uit huisvestingskosten en 36% uit andere kosten.

over visievorming, lange termijn ontwikkelingen en bezuinigingen. Er is niet altijd verslag opgemaakt van het bestuurlijk en ambtelijk overleg³¹. Buiten formeel bestuurlijk overleg om, is er in het kader van enkele projecten ook informeel contact tussen de wethouder en medewerkers van Timpaan.

Inhoudelijke bijsturing

De opdracht

In 2005 heeft de gemeente een BCF-opdracht geformuleerd voor het welzijnswerk. Sindsdien wordt het werkplan door Timpaan elk jaar bijgesteld op basis van de aangepaste beleidsdoelen in de programmabegroting, maar er wordt geen nieuwe opdracht geschreven door de gemeente. De nieuwe beleidsdoelen worden toegezonden en wijzigingen ten opzichte van de opdracht van het vorige jaar worden mondeling toegelicht. In 2011 hebben gemeente en Timpaan gezamenlijk een werkplan geschreven. In de jaren daarna heeft Timpaan het werkplan telkens aangepast. Vanaf 2014 is in samenspraak gekozen voor een veel minder strakke invulling van het werkplan: minder prestatieafspraken, indicatoren en teleenheden en minder aandacht voor de directe koppeling tussen beleidsdoelen en activiteiten. De achterliggende idee is dat er meer ruimte moet zijn voor invulling van de opdracht door de uitvoerders.

De uitvoering

In 2012 en 2013 hebben zich in de uitvoering geen noemenswaardige afwijkingen voorgedaan ten opzichte van het werkplan. De gemeente is zeer te spreken over de individuele welzijnswerkers van Timpaan. De welzijnswerkers plegen veel inzet en de loyaliteit naar de gemeente is ruim voldoende. De gemeente geeft Timpaan de ruimte om te schakelen op basis van vraagbehoefte.

Financiële bijsturing

In 2012 en 2013 heeft Timpaan geen noemenswaardige afwijkingen van de prestatieafspraken gerapporteerd. De subsidie is in beide jaren conform de verlening vastgesteld.

De bezuinigingen die vanaf 2013 doorgevoerd zijn, zijn door Timpaan opgevangen door de ureninzet binnen de verschillende projecten te verminderen, door hogere eigen bijdragen van deelnemers te vragen, de kosten van huisvesting te verminderen³² en door werkzaamheden naar vrijwilligers te verleggen. In 2013 vond bij Timpaan een reorganisatie plaats. Deze reorganisatie heeft geleid tot ontslagen en dit heeft geleid tot (frictie)kosten. De subsidie is in 2015 nagenoeg gehalveerd ten opzichte van 2011.

Monitoring beleidsdoelen

In 2012 en 2013 heeft Timpaan zeer gedetailleerd aan het college verantwoord welke activiteiten Timpaan heeft verricht en welke resultaten (*output*) hiermee zijn gerealiseerd. In de jaarverslagen van

31 Van bestuurlijk overleg zijn enkele verslagen in het bezit van de RKC, van ambtelijk overleg zijn geen verslagen in bezit.

32 Per 1 mei 2013 heeft Timpaan zich teruggetrokken uit wijkgebouw De Oerthe.

de gemeente komen de prestaties van Timpaan slechts op zeer beperkte schaal terug. Het is aannemelijk dat de activiteiten van Timpaan bijdragen aan de beleidsdoelen van de gemeente, maar ondanks de BCF-systematiek en het nauwkeurig registreren door Timpaan, kan niet vastgesteld worden of en in hoeverre Timpaan heeft bijgedragen aan de realisatie van de beleidsdoelen.

3.4 Bevindingen over risicomanagement

Risicomanagement kan worden omschreven als een continu proces van identificeren en analyseren van risico's en het nemen van maatregelen om de kans van het optreden en de omvang van de mogelijke schade te minimaliseren. Onvoorziene omstandigheden of onderschatte invloeden kunnen er namelijk toe leiden dat beoogde activiteiten niet, niet op tijd of niet binnen het budget kunnen worden uitgevoerd. In een steeds complexer wordende samenleving waarin in toenemende mate overheidstaken worden gedecentraliseerd, nemen de risico's toe. Het is daarom belangrijk dat ook lokale overheden aandacht besteden aan risicomanagement.

3.4.1 Beleidsnota

De gemeente heeft in 2006 de 'Nota weerstandsvermogen en risicomanagement 2006' geschreven. De nota is toegespitst op de weerstandscapaciteit van de gemeente. De nota moet elke vier jaar aan de raad worden voorgelegd, maar dit is sinds 2006 niet gebeurd.

In de nota is niet opgenomen hoe de gemeente omgaat met risicomanagement in de subsidierelaties met derden. Ook in de ASV is hierover geen paragraaf opgenomen. Alle geïnterviewden van de gemeente Steenwijkerland zijn niet op de hoogte van de 'Nota weerstandsvermogen en risicomanagement 2006'. De nota wordt bij de dagelijkse werkzaamheden in het kader van subsidieverstrekking dus ook niet gebruikt.

Risicomanagement is een beleidspunt van het college, bijvoorbeeld wanneer het gaat om de transities. De financiële risico's zijn door het college omschreven op programmaniveau. Er is aandacht voor de financiële risico's in de programmabegroting (risicoparagraaf), het collegeprogramma, de perspectiefnota en in de collegevoorstellen. Er is geen specifiek risicobeleid voor de grote welzijnsinstellingen, wel voor gemeenschappelijke regelingen.

3.4.2 Risicomanagement in de subsidierelatie met Scala

Scala verkeert door de bezuinigingen van onder andere de gemeente Steenwijkerland in een instabiele financiële situatie. De gemeente Steenwijkerland is hiervan op de hoogte. De gemeente stelt dat zij geen risico loopt met de subsidieverlening aan Scala: het betreft een activiteitensubsidie en de gemeente kan niet aansprakelijk gesteld worden voor kosten die Scala maakt. De bevoorschotting is tweejaarlijks, waardoor het risico maximaal de helft van het jaarlijkse subsidiebedrag bedraagt.³³ De gemeente heeft de financiële situatie van Scala niet als risico bestempeld en heeft dus ook geen

³³ Het jaarlijkse subsidiebedrag is €295.000 euro. Vanaf 2015 worden de voorschotten vier maal per jaar verleend.

maatregelen genomen om het risico voor de gemeente te verkleinen.

Risicobeheersing is geen onderwerp van gesprek geweest tijdens ambtelijk of bestuurlijk overleg. Er zijn geen collegevoorstellen in ons bezit waaruit blijkt dat er aandacht zou zijn voor risicomanagement in de subsidierelatie met Scala.

3.4.3 Risicomanagement in de subsidierelatie met de Bibliotheek

De Bibliotheek heeft in 2012 met de Rabobank een huurcontract afgesloten voor een pand in Steenwijk. Deze nieuwe locatie zorgt voor fors hogere maandlasten. Ten tijde van het afsluiten van het huurcontract met de Rabobank is het oude pand van de Bibliotheek nog niet verkocht. De Bibliotheek vraagt de gemeente om in te stemmen met de hogere huurlasten en om garant te staan voor een eventuele restschuld bij de verkoop van het oude pand. Na vele onderhandelingen heeft de gemeente ingestemd om gedurende een periode van tien jaar de huur te betalen. Het gaat over een bedrag van €89.250 per jaar, dat jaarlijks geïndexeerd wordt. De gemeente heeft geweigerd om garant te staan voor een eventuele restschuld bij verkoop van het oude gebouw.

De opdracht aan de Bibliotheek is de afgelopen jaren onveranderd gebleven, een gemeentelijke langetermijnvisie op het bibliotheekwerk ontbreekt. Er wordt in Steenwijkerland nog relatief veel betaald voor huisvesting en prestatieafspraken worden nauwelijks gemaakt. Het aangaan van een tienjarige huurovereenkomst zonder langetermijnvisie kan dus als een financieel risico worden aangemerkt. Aangezien de Bibliotheek buiten de gemeentelijke subsidie geen andere inkomstenbronnen heeft (de inkomsten uit abonnementsgelden zijn marginaal), is de kans groot dat een eventuele restschuld uiteindelijk toch op het conto van de gemeente Steenwijkerland komt.³⁴ De dossiervorming rondom dit onderwerp is niet transparant.

Volgens het bestuur van de Bibliotheek is bestuurlijk noch ambtelijk gesproken over het (afdoende) verzekerd zijn van de Bibliotheek of over mogelijke risico's ten gevolge van onderverzekering. In het proces van subsidieverlening besteedt de gemeente geen aandacht aan verzekeringen op het gebied van aansprakelijkheid, opstal, inboedel en ongevallen.

3.4.4 Risicomanagement in de subsidierelatie met Timpaan

Timpaan³⁵ is als zelfstandige business unit onderdeel van de holding Timpaan Groep. Timpaan Groep biedt een breed pakket diensten aan op het gebied van Welzijn, Kinderopvang, Peuterspeelzaalwerk en Onderwijs. Door de ontgroening en wijzigingen in de Toeslagenwet is er sinds 2012 een dalende vraag naar kinderopvang. Dit heeft geleid tot forse verliezen voor de business unit Kinderopvang van de Timpaan Groep.³⁶ De units van de holding zijn juridische en fiscaal-economische entiteiten. Het verlies van de unit Kinderopvang drukt dus niet direct op de unit Welzijn. Het weerstandsvermogen van de Timpaan Groep is op dit moment nul. Er zijn nog wel stille reserves. Timpaan Groep probeert door de verkoop van panden de financiële situatie te verbeteren. Als de unit Kinderopvang failliet zou

34 Het oude pand is uiteindelijk zonder restschuld verkocht.

35 In deze paragraaf wordt met 'Timpaan' steeds 'Timpaan Welzijn' bedoeld. Voor de holding wordt de naam 'Timpaan Groep' gebruikt.

36 Het verlies bedroeg in 2012 en 2013 ruim €1.200.000 per jaar.

gaan, valt de dekking weg en dit heeft ook zijn weerslag op Timpaan. In de accountantsverklaring die is toegevoegd aan de jaarrekening van 2013 stelt Mazars accountants en belastingadviseurs dat de continuïteit van de holding in gevaar is vanwege de verliezen in de unit Kinderopvang³⁷.

De gemeente is op de hoogte van de financiële situatie van de Timpaan Groep. Het verlies van 1,2 miljoen voor de holding is gerapporteerd aan het college in een collegevoorstel, maar de situatie is door de gemeente niet als een risico aangemerkt. In de uitvoeringsovereenkomst is vastgelegd dat de gemeente de subsidie in termijnen betaalt en dat de gemeente het subsidiebedrag kan terugvorderen bij onderprestatie door Timpaan. De gemeente geeft aan dat zij een zakelijke relatie heeft met Timpaan. De gemeente is niet geneigd Timpaan overeind te houden, mochten de financiële problemen leiden tot een faillissement, wat de gemeente niet verwacht. Het grootste risico is volgens de gemeente dat bij een onvoorzien faillissement het welzijnswerk stil komt te liggen, omdat er niet direct een alternatieve aanbieder zal zijn gevonden. Ondanks de genoemde financiële situatie van de Timpaan Groep, heeft de gemeente Steenwijkerland een intentieverklaring afgegeven dat zij de komende drie jaar met Timpaan wil verder gaan. Alternatieve aanbieders worden door de gemeente Steenwijkerland vooralsnog niet overwogen.

De gemeente heeft geen vragen gesteld over of eisen gesteld aan verzekeringen van Timpaan. Ook hebben de gemeente en Timpaan geen afspraken over privacyprotocollen, kwaliteit, certificering, et cetera.

3.5 Bevindingen over sturing door de raad

Deze paragraaf beschrijft in hoeverre het college en de raad afspraken hebben gemaakt over het aanleveren van begrotings- en verantwoordingsinformatie bij subsidieverstrekking. Daarna wordt de rol van de raad beschreven bij de diverse bezuinigingen. Vervolgens beschrijven we of de raad informatie ontvangt over mogelijke risico's bij subsidieverlening en over mogelijkheden om deze risico's beheersbaar te maken. Ten slotte wordt ingegaan op de visie van de raad op de toekomst van het welzijnswerk, cultuureducatie en het bibliotheekwerk.

3.5.1 Informatievoorziening aan de raad over subsidies en resultaten

De subsidieverlening aan Scala, de Bibliotheek en Timpaan maakt onderdeel uit van de beleidscyclus van de gemeente. In de 'Perspectiefnota 2012-2016' worden de beoogde maatschappelijke effecten op de korte en op de lange termijn beschreven en de hierbij toegekende budgetten. In de perspectiefnota worden de voorgenomen bezuinigingen op de Bibliotheek (€60.000 per jaar) en Timpaan (€50.000 per jaar) geëxpliciteerd. Het college wil aan de hand van de perspectiefnota de politieke discussie aangaan met de raad. Op basis van deze discussie en de gemaakte keuzes ten aanzien van een aantal beslispunten, wordt door het college de programmabegroting opgesteld.

³⁷ In het kader van het ambtelijk wederhoor is opgemerkt dat alle onderdelen van Timpaan Kindercentra zijn overgegaan naar andere kinderopvangorganisaties en geen onderdeel meer uitmaken van de Timpaan Groep.

Raadsleden krijgen via de gemeentelijke jaarrekening inzage in het financiële eindoverzicht over een begrotingsjaar. Substantiële afwijkingen van de begroting - voor zover bekend gedurende een subsidiejaar - worden in de tussenrapportages (buraps) vermeld.

Raadsleden geven aan globaal te weten hoeveel subsidie de diverse welzijnsinstellingen op jaarbasis van de gemeente hebben gekregen en wat ze hiervoor hebben gedaan. Er is verschil van mening tussen de raadsleden over het detailniveau waarop zij geïnformeerd willen worden over de prestaties van de welzijnsinstellingen. Sommige raadsleden willen de verantwoordelijkheid voor de controle op *output* zoveel mogelijk bij het college neerleggen; andere raadsleden willen hierbij betrokken worden.

De jaarverslagen van de gesubsidieerde instellingen zitten bij de ingekomen stukken en deze kunnen door de raadsleden worden bestudeerd. Het komt niet of nauwelijks voor dat de raad op basis van de jaarverslagen vragen stelt aan het college. Raadsleden zijn niet in detail op de hoogte van de afspraken die het college met de uitvoerders maakt en het is voor raadsleden dan ook lastig te beoordelen of de instelling de gewenste prestaties heeft geleverd.

Naast informatie vanuit het college wordt de raad soms ook rechtstreeks door de instellingen geïnformeerd. De Bibliotheek bijvoorbeeld nodigt raadsleden uit voor een gesprek waarbij wordt gesproken over de visie op het bibliotheekwerk en over de plannen voor de nabije toekomst. Ook Scala laat zien wat zij doet en nodigt raadsleden uit om bij te praten. Timpaan nodigt geen raadsleden uit, maar raadsleden nemen soms zelf het initiatief om naar Timpaan te gaan.

3.5.2 Keuzes van de raad inzake bezuinigingen

De raad heeft substantiële bezuinigingen voor Timpaan en Scala doorgevoerd. De keuzes die gemaakt moesten worden om deze bezuinigingen het hoofd te bieden, zijn in eerste instantie door deze instellingen zelf gemaakt. De raad heeft hierover niet concreet geadviseerd, maar hij heeft wel aangegeven dat de voorkeur uitgaat naar bezuinigingen op huisvesting en overhead en niet op activiteiten.

Timpaan heeft, met goedkeuring van de gemeente, sinds 2011 bepaalde activiteiten niet meer of met minder uren uitgevoerd dan voor de bezuinigingen.

De raad heeft de voorgenomen bezuiniging op het bibliotheekwerk van 60.000 euro in 2012 doorgevoerd. De raad heeft ook ingestemd met een jaarlijkse bijdrage à €89.250 voor de huur van de bibliotheekvestiging in Steenwijk. Het is de RKC niet bekend of de raad volledig geïnformeerd was voordat een besluit werd genomen over de verhuizing en over de toezegging om gedurende tien jaar de huur te bekostigen.

De raad heeft 'een groot hart voor de bibliotheek'. De raad en de afzonderlijke fracties worden actief geïnformeerd door de bibliotheek over de plannen op korte en lange termijn en de daarbij behorende kosten. Raadsleden geven aan dat inzicht in wat de instellingen doen en welke kosten dit met zich meebrengt belangrijk is binnen de context van nieuwe bezuinigingsrondes. Het is belangrijk om te weten wat er nog op huisvesting en dergelijke bezuinigd kan worden, voordat er bezuinigd moet worden op activiteiten. Raadsleden willen op basis van kennis kunnen meedenken aan de invulling van de bezuinigingen. De bezuiniging gaat immers om grote bedragen en dan is het belangrijk om te weten: 'wat kan er nog af.'

3.5.3 Risicomanagement

De raad is niet actief bezig met het risicomanagement van subsidierelaties en heeft hiertoe ook geen opdracht aan het college gegeven. Of het college naar risico's kijkt, is bij de raadsleden niet bekend. De raad is niet op de hoogte van de holdingconstructie waarvan Timpaan onderdeel is en de financiële situatie van Scala.

De raad is op de hoogte van het feit dat bij subsidieverlening van meer dan €50.000 een stringentere verantwoordingsystematiek geldt dan bij lagere subsidiebedragen. De raad vertrouwt erop dat het college in het proces van subsidieverlening en subsidievaststelling voldoende oog heeft voor financiële resultaten en risico's. Gezien het vertrouwen in het college bij de handhaving van de regels bij subsidieverstrekking, is 'risicomanagement' geen onderwerp van gesprek bij de raad.

3.5.4 Langetermijnvisie

Er zijn ontwikkelingen ten aanzien van de WMO, de inzet van mantelzorgers en de inzet van vrijwilligers. De raad heeft onvoldoende zicht of Timpaan naar behoren anticipeert op nieuwe ontwikkelingen en de versterking van de nulde lijn. Wel wordt geconstateerd dat het jeugd- en jongerenwerk nu een andere insteek heeft dan vroeger. De raadsleden zijn het er over eens dat hierover een discussie gevoerd zou moeten worden.

Scala en de Bibliotheek hebben zelf een langetermijnvisie aan de raad gepresenteerd. De raad heeft deze voor kennisgeving aangenomen: er is geen discussie geweest over de langetermijnvisies en er heeft ook geen bijsturing plaatsgevonden.

Bijlage 1: normenkader

Normenkader Steenwijkerland

Normen	Criteria
<p>1. De gemeente legt beoogde doelen vast in afspraken met uitvoerende grote instellingen.</p>	<p>1a. Het college heeft smart geformuleerde kwantitatieve prestatieafspraken vastgelegd met de uitvoerende instellingen.</p>
	<p>1b. Het college heeft kwalitatieve prestatieafspraken vastgelegd met de uitvoerende instellingen.</p>
	<p>1c. De vastgelegde prestaties dragen bij aan de in begroting, collegeprogramma en andere beleidsstukken geformuleerde doelen.</p>
<p>2. Subsidieverstrekking vindt plaats volgens de in de Algemene Subsidieverordening Steenwijkerland 2010 vastgestelde kaders en regels.</p>	<p>2a. De aanvraag wordt ingediend m.b.v. het aanvraagformulier.</p>
	<p>2b. De aanvraag gaat vergezeld van beschrijving van activiteiten, doelstellingen en resultaten die worden nagestreefd.</p>
	<p>2c. De aanvraag gaat vergezeld van begroting en dekkingsplan van de kosten.</p>
	<p>2d. De aanvraag geschiedt uiterlijk 31 maart van het voorafgaande jaar.</p>
	<p>2e. Het college beslist over de aanvraag uiterlijk 31 december van het voorafgaande jaar.</p>
	<p>2f. Bij de subsidieverlening geeft het college aan welke verplichtingen de subsidieontvanger heeft aangaande de verantwoording.</p>
	<p>2g. Bij de subsidieverlening geeft het college aan hoe betaling en bevoorschotting plaatsvindt.</p>
	<p>2h. Het college controleert of subsidieontvangers zich houden aan de meldingsplicht bij veranderende omstandigheden.</p>
	<p>2i. De aanvraag tot vaststelling geschiedt uiterlijk 30 april van het volgende jaar.</p>

	2j. Het college controleert of de aanvraag tot vaststelling voorzien is van inhoudelijk verslag, financieel verslag, balans en accountantsverklaring.
	2k. Het college stelt de subsidie vast uiterlijk 8 weken na ontvangst aanvraag vaststelling.
	2l. Afwijkingen van de verordening worden door het college vooraf schriftelijk vastgelegd.
3. Het college evalueert of de met de subsidieverstrekking beoogde doelen zijn gerealiseerd en stuurt bij.	3a. Het college controleert, mede aan de hand van rapportages, of de afgesproken prestaties juist en tijdig zijn geleverd.
	3b. Het college onderneemt waar nodig actie, wanneer prestaties onder de maat zijn.
	3c. Het college monitort de voortgang van de beleidsdoelen.
4. Het college beheert risico's bij de subsidieverlening aan welzijnsinstellingen.	4a. Het college identificeert risico's bij de subsidieverlening.
	4b. Het college analyseert en beoordeelt risico's bij de subsidieverlening.
	4c. Het college stelt per risico beheersmaatregelen vast.
	4d. Het college monitort de risico's en rapporteert hierover.
5. De raad is in staat te sturen op basis van begrotings- en verantwoordingsinformatie en informatie over risicobeheersing.	5a. Het college en de raad hebben afspraken gemaakt over het aanleveren van begrotings- en verantwoordingsinformatie en informatie over risicobeheersing.
	5b. De raad krijgt tijdig adequate begrotings- en verantwoordingsinformatie en informatie over risicobeheersing aangeleverd door het college.
	5c. De raad gebruikt begrotings- en verantwoordingsinformatie en informatie over risicobeheersing bij het uitvoeren van haar kaderstellende en controlerende rol.

Bijlage 2: referenties

Overzicht van geïnterviewde personen

Naam	Functie	Organisatie
Mw. Cora Vonk-Winters	Beleidsmedewerker	Gemeente Steenwijkerland
Mw. Sietske Nauta	Beleidsmedewerker	Gemeente Steenwijkerland
Dhr. Jacques Wagteveld	Wethouder	Gemeente Steenwijkerland
Mw. Dieke Frantzen-Boeve	Wethouder	Gemeente Steenwijkerland
Dhr. Jan Knol	Beleidsmedewerker	Gemeente Steenwijkerland
Dhr. Hans Hilbers	Directeur	Stichting Openbare Bibliotheek Kop van Overijssel
Mw. Trijn Jongman-Smit	Raadslid PvdA	Gemeente Steenwijkerland
Mw. Vrouwk Weemstra-Van Dorsten	Raadslid CDA	Gemeente Steenwijkerland
Dhr. Bert Dedden	Raadslid Buitengewoon Leefbaar	Gemeente Steenwijkerland
Dhr. Ludwig Lassche	Raadslid CPB	Gemeente Steenwijkerland
Mw. Anke van Gorkum	Regiomanager	Timpaan Welzijn
Dhr. Martin van Iperen	Directeur	Timpaan Welzijn
Dhr. Harm Matthijssen	Controller, Manager FC&I	Timpaan Welzijn

GEMEENTE

Algemene subsidieverordening Steenwijkerland 2010

Brief verlenging indieningstermijn subsidieaanvraag 2013 aan Scala (30 maart 2012)

Brief subsidie 2012 aan Bibliotheek (14 juli 2011)

Collegeprogramma gemeente Steenwijkerland 2010 – 2014: Met kracht naar kwaliteit

Collegeprogramma gemeente Steenwijkerland 2014 – 2018: Verantwoord anders

Jaarrekening 2012

Jaarrekening 2013

Jaarverslag 2012

Jaarverslag 2013

Nota weerstandsvermogen en risicomanagement (2006)

Notulen PFO Onderwijs, Cultuur en Archieven (4 december 2014)

Overdrachtdossier 2014: Met kracht naar kwaliteit

Perspectiefnota 2012-2016

Perspectiefnota 2013-2017

Programmabegroting 2012-2015

Programmabegroting 2013-2016

Programmabegroting 2014-2017

Subsidievaststelling 2012 aan Bibliotheek (21 juni 2013)

Subsidievaststelling 2013 aan Bibliotheek (28 juni 2014)

Subsidievaststelling 2012 aan Timpaan (geen datum)

Subsidievaststelling 2013 aan Timpaan (10 juli 2014)

Subsidievaststelling 2012 aan Scala (28 juni 2013)

Subsidievaststelling 2013 aan Scala (26 september 2014)

Subsidieverlening 2012 aan Bibliotheek (14 december 2012)

Subsidieverlening 2013 aan Bibliotheek (19 november 2012)

Subsidieverlening 2014 aan Bibliotheek (10 december 2013)

Subsidieverlening 2012 aan Scala (27 december 2011)

Subsidieverlening 2013 aan Scala (20 december 2012)

Subsidieverlening 2014 aan Scala (19 december 2013)

BIBLIOTHEEK

Aanvraag subsidievaststelling 2012 (29 april 2013)

Aanvraag subsidievaststelling 2013 (30 april 2014)

Accountantsverklaring 2012

Brief intrekking subsidieaanvraag 1 april 2011 (24 augustus 2011)

Exploitatiebegroting 2013

Jaarplan Bibliotheek Kop van Overijssel 2012

Jaarrekening 2012

Jaarverslag 2012

Subsidieaanvraag 2012 (23 augustus 2011)

Subsidieaanvraag 2013 (31 maart 2012)

Subsidieaanvraag 2014 (29 april 2013)

SCALA

Aanvraag subsidievaststelling 2012 (29 mei 2013)

Aanvraag subsidievaststelling 2013 (14 mei 2014)

Accountantsverklaring Scala 2012

Accountantsverklaring Scala 2013

Begroting 2012

Begroting 2013

Concept prestatierapport gemeente Steenwijkerland (april 2013)

Jaarrekening 2012

Jaarrekening 2013

Jaarverslag 2012

Jaarverslag 2013

Plan van aanpak coach Amateurkunst gemeente Steenwijkerland 2013-2016

Subsidieaanvraag 2013 (7 november 2012)

Subsidieaanvraag 2014 (3 juni 2013)

Uitvoeringsovereenkomst Scala en gemeente Steenwijkerland 2011-2012

Werkplan Scala 2012 (Scala Steenwijkerland): Scala nieuwe Stijl

Werkplan Scala 2014: Samen redzaam

TIMPAAN

Accountantsverklaring 2012

Accountantsverklaring 2013

Jaarrekening 2012

Jaarrekening 2013

Jaarverslag 2012

Jaarverslag 2013

Subsidieaanvraag 2012 (30 maart 2011)

Subsidieaanvraag 2013

Subsidieaanvraag 2014

Uitvoeringsovereenkomst subsidie 2012 Stichting Timpaan Welzijn / gemeente Steenwijkerland

Uitvoeringsovereenkomst subsidie 2013 Stichting Timpaan Welzijn / gemeente Steenwijkerland

Werkplan 2011 Gemeente Steenwijkerland

Werkplan 2012 Gemeente Steenwijkerland

Werkplan 2013 Gemeente Steenwijkerland

Rekenkamercommissie Steenwijkerland
t.a.v. Mr. H. Haan
Postbus 162
8330 AD STEENWIJK

behandeld door Hinke van der Honing
afdeling MO
telefoon
Ons kenmerk 1613-4-MO-HvdH
uw kenmerk
bijlagen

Steenwijk
(verzenddatum)
Onderwerp

24 MAART 2016

Bestuurlijke reactie rapport "Alles Welgeteld?!"

Geachte heer Haan,

Met interesse hebben wij kennis genomen van uw concept-rapport "Alles Welgeteld?!" een onderzoek naar de subsidieverstrekking aan grote welzijnsinstellingen in Steenwijkerland. Graag maken wij gebruik van de mogelijkheid om onze zienswijze op dit rapport kenbaar te maken.

Het ambtelijke hoor- en wederhoor had betrekking op hoofdstuk 3. Het bestuurlijk hoor- en wederhoor is vooral gericht op de conclusies en aanbevelingen. De conclusies zien wij als feedback en we pakken ze ook op als opmerkingen waarvan kan worden geleerd.

Voordat we ingaan op de aanbevelingen willen we wijzen op het feit dat het onderzoek de periode 2012-2013 (eventueel 2014) betrof. Sinds die tijd zijn er al ontwikkelingen geweest in het proces rondom de subsidieverstrekking. In sommige gevallen zijn uw aanbevelingen dan ook al (deels) uitgevoerd.

Achtereenvolgens worden de aanbevelingen genoemd en geven wij kort onze reactie daarop.

1. Schaf BCF (beleidsgestuurde contractfinanciering) af

BCF is binnengehaald als hét instrument dat zou helpen bij de worsteling om meer grip te krijgen op beleid, doelen en geld. Het doel hiervan, een kanteling van geld-gestuurd naar resultaat-gestuurd werken is een al langer lopend gemeentebreed traject. Wij zijn van mening dat de ingezette kanteling voortgezet moet worden. Mogelijk op een andere, beter passende, wijze dan het BCF.

2. Nieuwe ASV, beleidsregels en controle afspraken

Er is de afgelopen jaren veel gebeurd en u geeft aan dat de ASV beter zou kunnen aansluiten bij de participatiesamenleving en de actuele ontwikkelingen in het sociale domein. Wat niet vergeten moet worden is dat de door u onderzochte periode betrekking had op 2012 en 2013 en waar mogelijk 2014. De ASV is per 1 januari 2011 aangepast aan de toenmalige situatie. De ASV was in

de onderzochte periode (2012-2014) dus tussen 1 en 4 jaar oud. De verordening was passend voor dié periode. Het is goed een verordening periodiek te actualiseren. De aanbeveling te komen tot een nieuwe ASV waarbij opnieuw administratieve lastenverlichting bereikt kan worden nemen we graag over.

Voor wat betreft integraal risicomanagement, hiervoor hebben wij al de nodige inspanningen gedaan. Vanuit Interne Controle zijn er ook aanbevelingen gedaan op het vlak van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Daarnaast wordt er 2 keer per jaar een interne controle gedaan naar de mate waarin het subsidie proces rechtmatig wordt uitgevoerd.

3. Maak zakelijke afspraken met de instellingen

Al in 2014 en 2015 is de lijn van zakelijkere afspraken ingezet. De door u aangegeven lijst met afspraken kan hierbij helpen. Overigens is het wel zo dat er bij 'afspraken' altijd twee partijen zijn die zich beiden aan de afspraken moeten houden.

4. Laat beleidsdoelen leidend zijn

Deze aanbeveling zien wij in het verlengde van aanbeveling 3. Bij het vaststellen van de zakelijke afspraken in de beschikking moeten de beleidsdoelen (uit de programmabegroting) leidend zijn. Het kunnen rapporteren over het realiseren van deze doelen is een waardevolle bijdrage aan het jaarverslag. Overigens moet worden opgemerkt dat de nieuwe wet- en regelgeving op dit terrein sterk in beweging is. Het is de vraag in hoeverre in de toekomst sturen op outcome nog door de gemeentes gehanteerd zal blijven.

5. Vergroot de bestuurlijke controle

Belangrijke stappen in het subsidieproces worden al met de betreffende portefeuillehouder en het college doorgenomen. Bij grotere gesubsidieerde instellingen zijn de bestuurlijk overleggen ingepland gedurende het jaar. Hier zijn dus al de nodige stappen in gezet.

Bij het doornemen van de aanbevelingen is het belangrijk in het oog te houden in hoeverre de gemeente zelf invloed kan uitoefenen op proces en inhoud en in hoeverre de gemeente afhankelijk is van de input van de partners. Het maken van afspraken maken met instellingen over productie en daarbij sturen op outcome vanuit gemeente is één kant van de zaak. Het leveren van productie en aangeven van de resultaten door de instellingen is een andere kant van de zaak. Beide partijen moeten bereid zijn mee te gaan in de aanbeveling om te komen tot een verbeterd resultaat.

Tot zover onze reactie. Wij kunnen ons voorstellen dat u naar aanleiding van deze brief vragen heeft. In dat geval kunt u contact op nemen met onze medewerkster, Hinke van der Honing.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Steenwijkerland,
de secretaris, de burgemeester,

drs. S.S. Weistra

M.A.J. van der Tas

Nawoord van de Rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie dankt het college voor zijn snelle reactie op het onderzoek.

De commissie stelt verheugd vast dat het college positief is over de aanbevelingen en aangeeft dat, mede vanwege tijdsverloop, deze in sommige gevallen dan ook al (deels) zijn uitgevoerd. Verderop komen we hierop nog terug. De reactie van het college dat het de conclusies als feedback ziet en die het oppakt als opmerkingen waarvan kan worden geleerd zien wij als de uiting van zijn voornemen om ook met de conclusies aan de slag te gaan.

Het college gaat vervolgens successievelijk in op de aanbevelingen. Wij volgen die opzet in ons nawoord.

Aanbeveling 1: Schaf BCF af.

Met het college zijn wij van mening dat de kanteling van geld- naar resultaatgestuurd werken moet worden voortgezet. Over de uitvoering van ons advies blijft het college vaag.

Wij adviseren uw raad om hierover meer duidelijkheid te vragen van het college en met het college hierover een resultaatgestuurde afspraak te maken.

Aanbeveling 2: Nieuw ASV, beleidsregels en controleafspraken.

Het college geeft aan, de aanbeveling om tot een nieuwe ASV te komen over te nemen. Wij verwachten dat uw raad en het college hierover bij de behandeling van dit rapport concrete afspraken zullen maken over de termijn waarbinnen dit gaat gebeuren en op welke wijze uw raad in het voorbereidingsproces wordt betrokken.

Het college vervolgt zijn reactie met een informatie over het risicomanagement en de interne controle. Helaas gaat de opmerking van het college voorbij aan de inhoud van onze aanbeveling, namelijk de aanpassing van de beleidsregels en de actualisering van de AO en IC (afspraken met betrekking tot de administratieve organisatie en interne controle). Wij hebben in ons onderzoek geconstateerd dat deze acties nodig zijn en vinden hierover in de reactie van het college te weinig terug.

Wij adviseren uw raad om het college te verzoeken hierover meer duidelijkheid te scheppen.

Aanbeveling 3: Maak zakelijke afspraken met de instellingen.

Het college is in zijn reactie op deze aanbeveling wel erg bescheiden door te stellen dat er bij 'afspraken' altijd twee partijen zijn die zich beiden aan de afspraken moeten houden. Op zich heeft het college niet ongelijk. Wij zijn echter van mening dat de gemeente zich ten opzichte van de gesubsidieerde instellingen in een veel sterkere positie bevindt op grond van het adagium "Wie betaalt die bepaalt".

Wij adviseren uw raad om het college op te dragen conform onze aanbeveling de subsidievoorwaarden binnen een door uw raad vast te stellen termijn aan te passen.

Aanbeveling 4: Laat beleidsdoelen leidend zijn.

Het college neemt deze aanbeveling over, maar houdt in het slot van zijn reactie een slag om de arm, door te verwijzen naar beweging op het terrein van wet- en regelgeving.

Ook in deze is het college, naar onze mening, te terughoudend. Er zijn namelijk, sterk vereenvoudigd, twee mogelijkheden:

Ofwel de gemeente is slechts uitvoerder van landelijk beleid: de gemeente als doorgeefluik. Uw raad heeft geen ruimte om aanvullende doelen te stellen, integendeel het college voert hier dan rijksregels uit, voor het door het rijk vastgestelde budget. Het 'financiële beleidsdoel' van uw raad is dan bij vaststellingen van de jaarbegroting: doen wat moet voor het beschikbare budget.

Ofwel de gemeente heeft een eigenstandige taak met bijbehorende bevoegdheden: uw raad kan (aanvullende) beleidsdoelen, inhoudelijk en financieel, stellen en hiervoor geld beschikbaar stellen.

Wij adviseren uw raad om het college uit te nodigen binnen drie maanden een uitvoerbare vertaling te geven aan in de aanbeveling geformuleerde advies.

Aanbeveling 5: Vergroot de bestuurlijke controle.

Het college geeft aan dat op dit onderdeel al de nodige stappen zijn gezet. Dit verheugt ons. Wij hadden echter graag gezien dat het college in zijn reactie niet alleen procedureel (de bestuurlijke overleggen zijn ingepland) had gereageerd maar ook onze expliciete constatering dat er te weinig bestuurlijke sturing is geweest had onderschreven en had aangegeven die noodzaak te onderkennen en hiermee aan de slag te gaan.

Wij zijn van mening dat het college hier een helder standpunt naar uw raad moet formuleren, zowel ten aanzien van de bestuurlijke controle op de rechtmatigheid als die op de doelmatigheid en de doeltreffendheid van, door uw raad, vastgestelde beleidsdoelen.

Wij adviseren u om hierover met het college in discussie te gaan.

Tenslotte maakt het college zich, in de een na laatste alinea, bewust of onbewust weer klein. Wij hebben hiervoor al aangegeven hoe we hierover denken.

Einde bijlage: 9.0 Rekenkamercommissie Steenwijkerland - Alles Welgeteld

[Terug naar het agendapunt](#)

10.0 Verruiming huwelijksbeleid - RAADSVOORSTEL (terug naar agendapunt)

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

Voorstel aan de raad

Aan de gemeenteraad
Gemeente Steenwijkerland
Vendelweg 1
8331 XE Steenwijk

Steenwijk,
Nummer voorstel:

Voor raadsvergadering d.d.: 13-09-2016

Agendapunt:

Onderwerp:

Verruiming huwelijksbeleid

Aan de raad van de gemeente Steenwijkerland wordt voorgesteld te besluiten:

Conceptbesluit:

- a. het grondgebied van Steenwijkerland t.b.v. het voltrekken van verbintenissen aan te wijzen "als huis der gemeente";
- b. de tarieven voor het voltrekken van verbintenissen te wijzigen zoals opgenomen in hoofdstuk 1 van de tabel bij de Legesverordening voor deze gemeente.

Samenvatting:

De samenleving vraagt op het terrein van huwelijksvoltrekkingen steeds vaker om ruimte voor een eigen invulling van de huwelijksplechtigheid. Niet alleen wil men graag een eigen inhoud aan de plechtigheid geven, maar ook is er behoefte naar meer vrijheid in plaats en tijdstip van de huwelijksvoltrekking. Steeds meer gemeenten hebben inmiddels gehoor gegeven aan deze vraag om ruimte en eigen invulling en passen hun dienstverlening hierop aan.

Onze gemeente wil graag haar klantgerichtheid zichtbaar maken. De huwelijksvoltrekking is, als dienst van de gemeente, bij uitstek geschikt om te modelleren naar de behoefte in de samenleving, want er is grote gemeentelijke beleidsruimte in dit taakveld. Daarom hebben wij besloten tot vaststelling van een herzien huwelijksbeleid.

In het nieuwe beleid is het mogelijk om een vrije keuze te hebben in de locatie van de plechtigheid, het tijdstip waarop die plechtigheid gehouden kan worden, en het betrekken van een gast-huwelijksvoltrekker bij het voltrekken van de verbintenis. Verder hebben wij gehoor gegeven aan de vraag naar de mogelijkheid van een vereenvoudigde (verkorte) ceremonie.

Uit oogpunt van openbaarheid, veiligheid en openbare orde worden overigens aan die vrije keus restricties verbonden, zodat de plechtigheid altijd op een verantwoorde manier zal plaats vinden. Daarnaast is er (uiteraard) de voorwaarde dat er een huwelijksvoltrekker beschikbaar is. Deze door ons vastgestelde Notitie verruiming huwelijksbeleid is bij dit voorstel gevoegd.

Om dit nieuwe beleid uit te kunnen voeren zijn 2 besluiten van uw raad nodig, waarvoor wij u hierbij graag een voorstel doen.

Ten eerste is een besluit nodig waarbij het grondgebied van de gemeente wordt aangewezen als “huis der gemeente”. Daarmee wordt de mogelijkheid gegeven voor een vrije keus in huwelijkslocatie binnen de gemeentegrens. De huidige situatie, waarin een aantal vaste trouwlocaties wordt gebruikt (gemeentehuis en Rams Woerthe te Steenwijk, Old Ruitenborgh en De Oldenhof te Vollenhove, en de leerkamer van de Doopsgezinde Kerk te Giethoorn) dan wel op verzoek een speciale locatie (vrije locatie genoemd), komt daarmee te vervallen. Het concept-besluit om het grondgebied van Steenwijkerland aan te wijzen als “huis der gemeente” is als bijlage bij dit voorstel gevoegd.

Verder veranderen door het verruimde huwelijksbeleid de kosten voor deze dienst, en kunnen de gemeentelijke tarieven worden aangepast aan de nieuwe situatie. De aanpassing bestaat uit een verlaging van het tarief voor de meest gebruikte vorm van de ceremonie, een invoering van een nieuw tarief voor een nieuwe vorm, te weten de verkorte plechtigheid, en een verdere differentiatie in de tariefstelling naar tijdstippen.

Zo was het gemeentelijk tarief voor de “standaard” ceremonie € 453,-- , en kan hiervoor nu € 350,-- worden berekend. De nieuwe verkorte ceremonie zal voor € 125,-- kunnen worden uitgevoerd. De kostenvermindering bij de standaard ceremonie is te danken aan de vermindering van de kosten aan vaste trouwlocaties en een vermindering in administratieve lasten door andere werkprocessen.

In grote lijn komt het er op neer dat de kosten toenemen zodra er buiten de reguliere werkdagen en –tijden een ceremonie wordt gehouden.

Het is gebruikelijk dat de aanpassing van de leges aan het eind van het jaar ter besluitvorming aan uw raad wordt voorgelegd. Om onze inwoners eerder de mogelijkheid te geven gebruik te maken van de nieuwe mogelijkheden hebben wij ervoor gekozen de aanpassing van de tarieventabel voor dit onderwerp nu al ter besluitvorming aan u voor te leggen.

De wijzigingsverordening m.b.t. de tarieventabel van de Legesverordening is bij dit voorstel gevoegd.

In die wijzigingsverordening is het gehele hoofdstuk 1 (Burgerlijke stand) van de tarieventabel opgenomen. De beide laatste onderdelen 1.1.8 en 1.1.9 zijn bepalingen die standaard worden opgenomen, en in deze aangelegenheid geen raakvlak hebben met het onderwerp van deze wijzigingsverordening.

We vertrouwen erop dat u met het nemen van de voorgestelde besluiten wilt meewerken aan het effectueren van het verruimde huwelijksbeleid.

Bijlagen bij het voorstel Beleidsnotitie Verruiming huwelijksbeleid.
Raadsbesluit.
Wijzigingsverordening voor hoofdstuk 1 van de Tarieventabel van de Legesverordening.

Ondertekening

De secretaris

De burgemeester

S.S. Weistra

M.A.J. van der Tas

Betrokken partijen

afdeling

IO

adviseur

Paul van der Schee, tel.: 742, email:

paul.van.der.schee@steenwijkerland.nl

behandeld in raadscommissie

 ja, nl. 30-08-2016 nee

Raadsbesluit

Steenwijk,

Nummer:

De raad van de gemeente Steenwijkerland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 13-09-2016, nummer 2016/ ;

b e s l u i t :

- a. het grondgebied van Steenwijkerland t.b.v. het voltrekken van verbintenissen aan te wijzen "als huis der gemeente";
- b. de tarieven voor het voltrekken van verbintenissen te wijzigen zoals opgenomen in hoofdstuk 1 van de tabel bij de Legesverordening voor deze gemeente.

De raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,

A. ten Hoff

M.A.J. van der Tas

Terug naar het agendapunt

10.1 Beleidsnotitie verruiming huwelijksbeleid (terug naar agendapunt)

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

Beleidsnotitie verruiming huwelijksbeleid

Inleiding

De samenleving heeft op het terrein van huwelijksvoltrekkingen steeds meer behoefte aan een eigen invulling van de huwelijksplechtigheid. Niet alleen wil men graag een eigen inhoud van de plechtigheid, maar ook is er behoefte naar meer vrijheid in plaats en tijdstip van de huwelijksvoltrekking. Steeds meer gemeenten geven gehoor aan deze vraag om ruimte en eigen invulling en passen hun dienstverlening hierop aan.

Onze gemeente wil graag op allerlei terreinen haar klantgerichtheid zichtbaar maken. De huwelijksvoltrekking is, als dienst van de gemeente, bij uitstek geschikt om te modelleren naar de behoefte in de samenleving, want er is grote gemeentelijke beleidsruimte in dit taakveld. Het huidige beleid sluit onvoldoende aan bij de veranderde behoefte. Daarom wordt in deze notitie voorgesteld om het huwelijksbeleid bij te stellen.

In deze beleidsnotitie komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- De locatie van trouwen: Aanwijzen gehele grondgebied van de gemeente als huis der gemeente
- Het moment van trouwen: Geen beperkingen in tijd voor het trouwen
- Buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand voor één dag
- Verschillende vormen van huwelijksvoltrekkingen
- Kosten en legesheffing
- De pilot-huwelijken
- de gevolgen van de nieuwe werkwijze voor de vakafdeling

NB. Waar in de notitie gesproken wordt over een huwelijk wordt ook geregistreerd partnerschap bedoeld.

De locatie van trouwen

Huidige situatie

Op dit moment kent de gemeente Steenwijkerland vijf “gemeentehuizen”, oftewel vaste trouwlocaties, te weten het gemeentehuis (Vendelweg 1) en Rams Woerthe te Steenwijk, De Leerkamer van de Doopsgezinde Kerk te Giethoorn, en De Oldenhof en Oldruitenborgh te Vollenhove. Daarnaast is er de mogelijkheid tot het op verzoek van een bruidspaar aanwijzen van vrije trouwlocaties. Dat mogen alleen gebouwen zijn: er wordt niet getrouwd in de open lucht. Van deze vrije trouwlocaties wordt de laatste jaren steeds meer gebruik gemaakt: de veranderde behoefte is hiermee duidelijk zichtbaar. Deze mogelijkheid is op dit moment telkens bij elke aanwijzing een administratieve belasting voor de organisatie, en dat werkt door in de tariefstelling van de huwelijksvoltrekkingen.

De voorgestelde situatie

Door het gehele grondgebied van de gemeente aan te wijzen als huis der gemeente, kan maximaal tegemoet worden gekomen aan de vrije-locatie-wens van het trouwpaar. Daarmee ontstaat de mogelijkheid dat in elk gebouw en in de open lucht getrouwd kan worden. Deze aanwijzing maakt het verwerken van de huwelijksvoltrekkingen eenvoudiger en sneller. Deze aanwijzing van het grondgebied als huis der gemeente is een bevoegdheid van de gemeenteraad.

Bij een keuze van een bruidspaar voor een locatie wordt dit door hen volgens een protocol tijdig gemeld aan de gemeente (vakafdeling), zodat tijdige toetsing van die locatie kan plaats vinden.

Door middel van een checklist op o.a. de onderwerpen veiligheid, goede toegankelijkheid, en voorzieningen voor de huwelijksvoltrekker (toilet en kleedgelegenheid), en (zodanig) met een waarneming ter plaatse door een toezichthouder, zal het verzoek om een trouwlocatie worden beoordeeld. Ook de eventueel vereiste toestemming van de eigenaar van de locatie wordt in het toetsingsproces meegenomen. En natuurlijk wordt beoordeeld of de wettelijk vereiste openbaarheid van het huwelijk is gegarandeerd.

Nadat een locatie is goedgekeurd wordt dit aan het bruidspaar bevestigd. In die bevestiging wordt de aansprakelijkheid voor de huwelijksvoltrekking duidelijk en schriftelijk neergelegd bij het bruidspaar. De gemeente kan slechts aansprakelijk zijn voor een onjuiste manier van uitvoering van de huwelijksvoltrekking door de huwelijksvoltrekker.

Dit nieuwe proces van een locatie naar keuze is zoals gezegd eenvoudiger en sneller dan het huidige proces van vrije huwelijkslocatie.

De afstemming met de trouwlocaties

Het voorgestelde huwelijksbeleid heeft gevolgen voor een aantal van de huidige vaste trouwlocaties, te weten De Leerkamer (Giethoorn), Old Ruitenborgh (Vollenhove) en De Oldenhof (Vollenhove). Met de eerste twee locaties bestaan gebruiksovereenkomsten, al aangegaan door de gemeente Brederwiede. Met de laatste locatie bestaat een gebruiksovereenkomst sinds 2010. In die overeenkomsten zijn afspraken voor vergoeding gemaakt voor het gebruik als huwelijkslocatie.

Het nieuw voorgestelde beleid houdt onder meer in dat het onderscheid tussen vaste en vrije locaties is weggefallen, en dat elke locatie die aan de voorschriften voldoet, waaronder dus ook de huidige hiervoor genoemde locaties, kan worden verkozen als huwelijkslocatie. Door het opzeggen van de gebruiksovereenkomsten gelden de prijsafspraken met de gemeente niet meer, en mogen de locatiehouders hun eigen tarief bepalen dat zij voor het gebruik als huwelijkslocatie in rekening brengen bij het bruidspaar. Deze wijziging in beleid en de gevolgen daarvan voor de vaste huwelijkslocaties zijn met de betrokken locatiehouders besproken. Van die zijde is geen bezwaar geuit tegen de vrije-markt-situatie, en werd de vrijheid in handelen en tariefstelling toegejuicht.

Het moment van trouwen

Huidige situatie

Op dit moment is het niet mogelijk om op elk gewenst moment (inclusief de zondag) te trouwen. Er kan getrouwd worden tijdens de “gewone” werkuren op werkdagen, en nog meer beperkt in tijd op de zaterdag. De zondag is uitgesloten.

Deze uitgangspunten zijn opgenomen in het Reglement Burgerlijke Stand. Dit reglement is vastgesteld door het college, en bevat de kaders waarbinnen de burgerlijke-standswerkzaamheden worden verricht.

De voorgestelde situatie

Voorgesteld wordt om geen belemmering meer in tijd op te nemen. Daarmee kan maximaal worden tegemoet gekomen aan de vraag vanuit de samenleving. Zoals in de inleiding is gesteld wordt er al geruime tijd door trouwparen verzocht om een huwelijksvoltrekking op een zondag of feestdag. Steeds meer gemeenten laten de beperking in tijd los, en bieden daarmee de mogelijkheid om op de creatieve vragen van trouwlustigen in te gaan. Echter niet ten koste van alles: het laatste woord is gegund aan de trouwambtenaar, die beschikbaar en bereid moet zijn om op het gewenste moment een huwelijk te voltrekken. Ook hier dus geen verplichtend karakter, ondanks deze vrijheid in regelgeving.

Van de kant van de huwelijksvoltrekkers werden geen bezwaren of bedenkingen ingebracht. De vraag van de samenleving om voor de huwelijksvoltrekking meer ruimte in tijd en plaats te geven is bij de huwelijksvoltrekkers al lang bekend en begrepen.

Uitgangspunt is dat de gemeente Steenwijkerland zoveel mogelijk medewerking zal verlenen, zolang de kaders van wet – en regelgeving niet worden overschreden, en een huwelijksvoltrekker beschikbaar en bereid is. In die zin zal er voor de gemeente niet een absoluut verplichtend karakter “te allen tijde” of “voor elke situatie” aan deze regeling verbonden zijn.

(Buitengewoon) ambtenaar van de burgerlijke stand (BABS) voor één dag

Het voltrekken van een huwelijk is een belangrijke en formele aangelegenheid. De gemeente heeft voor het voltrekken van huwelijken speciale ambtenaren benoemd. Deze functionarissen (Buitengewoon Ambtenaar van de Burgerlijke Stand, oftewel BABS) zijn uitsluitend bevoegd om huwelijken te voltrekken. Andere wettelijke akten (geboorte, overlijden) worden opgemaakt door de wettelijk verplichte Ambtenaar van de Burgerlijke Stand (ABS), oftewel de daartoe benoemde medewerkers in de organisatie. Beide functies (ABS en BABS) zijn een vooruitgeschoven post van het Openbaar Ministerie, en rechtstreeks en persoonlijk verantwoording verschuldigd aan de Officier van Justitie voor de uitoefening van de functie.

Er is steeds meer vraag vanuit de samenleving naar huwelijksluitingen door een persoon uit eigen kring of een zelf-uitgezochte spreker. Aan deze vraag kan worden voldaan door die persoon voor één dag te benoemen tot BABS. Tot nu toe wordt hieraan beperkt gehoor gegeven: zo'n benoeming vindt alleen plaats als de beoogde huwelijksvoltrekker in die hoedanigheid is aangesteld door een andere gemeente en beëdigd door de rechtbank. Het benoemen van een huwelijksvoltrekker-voor-een-dag is te beschouwen als maatwerk voor een huwelijksvoltrekking, en de kosten van die benoemingswerkzaamheden worden dan ook in rekening gebracht bij het bruidspaar via de leges. Tot die benoemingswerkzaamheden behoren: benoemingsbesluit opstellen, instructie geven omtrent het voltrekken van huwelijken, beëdiging van de persoon door de rechtbank. Door in het Reglement Burgerlijke Stand op te nemen dat deze benoemingsbevoegdheid kan worden gemandateerd aan de teamleider van de vakafdeling wordt een doorlopende aanvoer van benoemingsvoorstellen voor BABS-en richting college voorkomen

Het voltrekken van een huwelijk is een belangrijke handeling met verstrekkende gevolgen.

Als een huwelijk wordt voltrokken door een BABS-voor-een-dag zal vanuit dat belang één van de BABS-en uit het vaste gemeentelijke korps aanwezig zijn om toe te zien op de goede gang van zaken. Die BABS zal ook zorgdragen voor het transport, toezien op de juiste ondertekening, en het veilig stellen van de huwelijksakte. Aan de begeleidende inspanningen van de eigen BABS zijn (geringe) kosten verbonden, die bij het bruidspaar in rekening worden gebracht (leges).

Op deze manier wordt beantwoord aan de wens van het bruidspaar om een eigen huwelijksvoltrekker te kunnen gebruiken, en aan de noodzaak van een formeel correcte uitvoering van de huwelijksvoltrekking.

Verschillende vormen van huwelijksvoltrekkingen

We kennen op dit moment in Steenwijkerland twee vormen van een huwelijksceremonie: de kosteloze huwelijksvoltrekking (spreekamerhuwelijk) en de "gewone" huwelijksvoltrekking.

De gemeente is wettelijk verplicht een bruidspaar de gelegenheid te bieden om kosteloos te trouwen. Veel gemeenten (ook Steenwijkerland) hebben een of meer ochtenden waarop dit kosteloze huwelijk mogelijk is. In onze gemeente kan op maandag- en dinsdagochtend om 09.00 uur kosteloos getrouwd worden. Dit noemen we in ons huidige beleid een spreekkamerhuwelijk. Bij deze ceremonie is slechts plaats voor het bruidspaar en 4 getuigen. De ceremonie duurt niet meer dan 10 minuten en vindt plaats in een spreekkamer in het gemeentehuis. De voltrekking wordt zonder toespraak gedaan door een medewerker van de vakafdeling (ABS), zonder ondersteuning van een gastdame of bode.

Van deze mogelijkheid wordt op dit moment veel gebruik gemaakt. De reserveringen zorgen voor een wachttijd van gemiddeld 8-12 weken. Op dit moment wordt bijna een derde van alle huwelijken in onze gemeente kosteloos voltrokken.

Deze huwelijksvoltrekking in de meest sobere vorm geeft geen ruimte voor de aanwezigheid van meer familie/genodigden. Maar de vraag om een sobere plechtigheid waarbij meer mensen aanwezig kunnen zijn is er wel degelijk. Daarom wordt in deze beleidsnotitie de toevoeging van de mogelijkheid van een wat eenvoudiger huwelijksceremonie voorgesteld, als tussenvorm van de kosteloze voltrekking (uiterst sober en kort) en de normale voltrekking (uitgebreid, in mooie locatie en met inzet van een huwelijksvoltrekker).

Door het invoeren van die tussenvorm zal het aantal kosteloze huwelijken duidelijk teruglopen. De vraag vanuit de samenleving naar deze mogelijkheid geeft aanleiding om van deze verwachting uit te gaan.

De kosten van een eenvoudige huwelijksvoltrekking zullen voor het bruidspaar € 169,- zijn.

De eenvoudige ceremonie vindt plaats in het gemeentehuis, geeft ruimte voor genodigden, en bevat een korte formele handeling van de BABS. Deze vereenvoudigde ceremonie wordt toegestaan voor de maandag t/m donderdag tijdens normale werktijden. De vrijdag is de huwelijksdag bij uitstek, en deze wordt vrij gehouden voor de gewone (complete) huwelijksvoltrekkingen.

Ter indicatie van het legestartief van een huwelijksvoltrekking: op dit moment kost een huwelijksvoltrekking in een vaste locatie € 453,- en in een vrije locatie € 614,85. Die prijzen liggen op de zaterdag nog beduidend hoger.

Als gevolg van het ruimere aanbod in huwelijksvoltrekkingen zal de beschikbaarheid voor het kosteloze huwelijk kunnen worden teruggebracht, en wel naar de dinsdagmorgen om 8.15 uur en 8.45 uur. Met deze ruimte voor een kosteloze huwelijksvoltrekking wordt voldoende beantwoord aan de vraag uit de samenleving.

Kosten, c.q. legesheffing

De huidige stand van zaken m.b.t. leges voor de huwelijksvoltrekkingen is bepaald door de grote verscheidenheid in locaties bij onze gemeente (vast en vrije keuze), de prijsafspraken met enkele trouwlocaties, o.a. vanuit de voormalige gemeente Brederwiede, en daarnaast de ambtelijke inzet die aan die verscheidenheid in aanbod en vergoedingsafspraken verbonden is. Uitgangspunt is daarbij ook dat de legesheffing gebaseerd is op kostendekking.

Met het voorgestelde nieuwe beleid zal de administratieve belasting voor de gemeentelijke organisatie worden teruggebracht, en kunnen de leges voor de huwelijksvoltrekking worden verminderd, met behoud van kostendekking. De gemeentelijke leges zullen daarmee in de pas lopen met de gemeenten in de regio.

Door het nieuwe beleid zal het aantal kosteloze huwelijken (nu ruim 1/3 van het totaal aantal voltrokken huwelijken) worden verminderd, en komt daarvoor in de plaats de verkorte ceremonie, dan wel de gewone huwelijksvoltrekking. Met die verkorte ceremonie zullen nieuwe opbrengsten worden gegenereerd. Per saldo wordt er van uitgegaan dat de legesopbrengsten van het product huwelijksvoltrekkingen gelijk zullen blijven aan die van voorgaande jaren.

Kosten voor het huwelijkspaar

Op dit moment bepaalt de keuze van het bruidspaar (vaste of vrije locatie, welke vrije locatie, tijdstip) de hoogte van de kosten voor het bruidspaar. Die kosten kunnen door die variabele factoren sterk uiteen lopen. Zij betalen aan de gemeente de leges en aan de locatie de afgesproken vergoeding.

Het voorgestelde beleid zal er toe leiden dat de gemeentelijke leges voor een bruidspaar in zijn algemeenheid lager zullen uitvallen (zie hiervoor). De kosten die de locaties in rekening zullen brengen zijn nu nog niet bekend. De marktwerking zal door het wegvallen van de afspraken met de gemeente zijn uitwerking laten zien in de prijsstelling van de verschillende locaties.

Pilots

Om het voorgestelde beleid te toetsen aan de wens uit de samenleving is voor een aantal huwelijken een pilot uitgevoerd. Daarmee heeft een huwelijk plaatsgevonden in een theeschenkerij op een zondag, en is een huwelijk voltrokken in een feesttent in Steenwijkerwold op Hemelvaartsdag. De ambtelijke voorbereiding “nieuwe stijl” van deze huwelijken is anders, en voor de trouwambtenaar is het anders. Enerzijds minder beperkingen, dus makkelijker, en anderzijds vraagt die ruimere situatie een doordachte toetsing. De werkzaamheden “nieuwe stijl” in deze pilots konden met inachtneming van het nieuwe beleid goed worden uitgevoerd.

Het administratieve proces

Het nieuwe beleid zal een andere manier van werken betekenen voor de gemeentelijke organisatie. Tijdrovende werkzaamheden als het voorbereiden van aanwijzingsbesluiten voor de vrije locaties zijn dan van de baan. Correspondentie hierover met het de Rechtbank is dan eveneens niet meer nodig. Het bij herhaling laten aanwijzen van een BABS is niet meer aan de orde. De toetsing van de inkomende huwelijksvoltrekkingsverzoeken geschiedt aan de hand van de agenda en een checklist waarmee wordt getoetst op veiligheid, openbaarheid en goede toegankelijkheid van de locatie. Bij het begrip veiligheid moet gedacht worden aan constructieve en brandveiligheid, waarbij een toetsing ter plaatse door een toezichthouder kan worden ingezet. Wettelijk is bepaald dat een huwelijk openbaar is. Die openbaarheid is op geen enkele manier beperkt, dus dat betekent dat een huwelijk daar moet worden voltrokken waar anderen (derden) deze plechtigheid kunnen bijwonen. Die maatstaf behoort tot de reguliere toetsingscriteria.

Conclusie

In het voorgestelde huwelijksbeleid is ruimte gemaakt voor het verruimen van de mogelijkheden in het trouwen in deze gemeente. Men kan overal in de gemeente trouwen, binnen en buiten, en op elk tijdstip dat gewenst is. Verder heeft het trouwpaar de mogelijkheid om een zelf verkozen huwelijksvoltrekker aan te dragen. Er is meer keuze in het soort huwelijksvoltrekking (kosteloos, eenvoudig of gewoon). De legesheffing kan door vereenvoudiging van processen en terugdringen van administratieve belasting worden verminderd. Gelijktijdig zal de toegevoegde variant van eenvoudige huwelijksvoltrekking leges genereren. Per saldo is de verwachting dat de legesopbrengsten gelijke tred zullen houden aan die van voorgaande jaren.

Einde bijlage: 10.1 Beleidsnotitie verruiming huwelijksbeleid

Terug naar het agendapunt

10.2 Raadsbesluiten mbt huwelijksbeleid (terug naar agendapunt)

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

Raadsbesluit

Steenwijk, 13 september 2016

Nummer:

De raad van de gemeente Steenwijkerland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 28 juni 2016, nummer 2016/;

gelet op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b, van de Gemeentewet;

b e s l u i t :

vast te stellen de volgende verordening:

WIJZIGING LEGESVERORDENING 2016 (3^e wijziging)

Artikel I

Hoofdstuk 1 van titel 1 van de tarieventabel wordt vervangen door:

<u>Hoofdstuk 1 Burgerlijke stand</u>		<u>Tarief</u>
1.1.1	Het tarief bedraagt voor de voltrekking van een huwelijk of de registratie van een partnerschap of de omzetting van een geregistreerd partnerschap in een huwelijk op:	
1.1.1.1	dinsdag om 8.15 uur en 8.45 uur in een spreekkamer van het gemeentehuis	kosteloos;
1.1.1.2	maandag tot en met donderdag, tussen 9.00 en 16.00 uur, door middel van een verkorte ceremonie in de raadszaal	€ 125,00;
1.1.1.3	maandag tot en met vrijdag, tussen 8.00 en 18.00 uur, met uitzondering van hetgeen onder 1.1.1.1 en 1.1.1.2 genoemd	€ 350,00;
1.1.1.4	maandag tot en met vrijdag, tussen 0.00 en 8.00 uur en 18.00 en 24.00 uur	€ 595,00;
1.1.1.5	zaterdag, tussen 10.00 en 15.00 uur	€ 595,00;
1.1.1.6	zaterdag, tussen 0.00 en 10.00 uur en 15.00 en 24.00 uur, en op zondag of gelijkgestelde dagen	€ 1.000,00.
1.1.2	Het tarief bedraagt voor de voltrekking van een huwelijk of registratie van een partnerschap in de spreekkamer van het gemeentehuis, met uitzondering van hetgeen onder 1.1.1.1 genoemd	€ 125,00.
1.1.3	Het tarief bedraagt voor de omzetting van een geregistreerd partnerschap in een huwelijk in de spreekkamer van het gemeentehuis, met uitzondering van hetgeen onder 1.1.1.1 genoemd	€ 63,40.
1.1.4	Voor het van gemeentewege beschikbaar stellen van getuigen bij de voltrekking van een huwelijk of de registratie van een partnerschap, bedraagt het tarief per huwelijk of partnerschap, per getuige	€ 38,00.
1.1.5	Het tarief bedraagt voor het op verzoek van de belanghebbenden wijzigen van de datum en/of het tijdstip van de voltrekking van een huwelijk, de registratie van een partnerschap of de omzetting van een geregistreerd partnerschap in een huwelijk	€ 51,15.
1.1.6.1	Het tarief bedraagt voor het benoemen van een buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand voor één dag	€ 183,45.
1.1.6.2	Het tarief bedraagt voor het benoemen van een nog te beëdigden buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand voor één dag	€ 300,00.

1.1.7	Het tarief bedraagt:	
1.1.7.1	voor het verstrekken van een trouwboekje of partnerschapsboekje	€ 20,90;
1.1.7.2	voor het verstrekken van een duplicaat trouwboekje of partnerschapsboekje	€ 43,35;
1.1.8	Het tarief bedraagt voor het doen van nasporingen in de registers van de Burgerlijke stand, voor ieder daaraan besteed kwartier	€ 11,55.
1.1.9	Voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het verstrekken van een stuk als bedoeld in artikel 2 van de Wet rechten burgerlijke stand geldt het tarief zoals dat is opgenomen in het Legesbesluit akten burgerlijke stand.	

Artikel II

1. Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
2. De datum van ingang van de heffing is 1 oktober 2016.

De raad voornoemd,
de griffier,

de voorzitter,

A. ten Hoff

M.A.J. van der Tas

Einde bijlage: 10.2 Raadsbesluiten mbt huwelijksbeleid

[Terug naar het agendapunt](#)

10.3 Raadsbesluiten mbt huwelijksbeleid (terug naar agendapunt)

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

AGENDAPUNT voor burgemeester en wethouders

Nummer:

14

Datum vergadering:

01-12-2015

Hamer-/bespreekstuk

Bespreekstuk

Onderwerp:	Verruiming van huwelijksbeleid
Conceptbesluit: (het college besluit:)	de beleidsnotitie verruiming huwelijksbeleid vast te stellen.
Financiële consequenties	Kosten: -- Dekking --
Samenvatting:	Vanuit de samenleving wordt nadrukkelijk meer ruimte gevraagd voor een eigen invulling van de huwelijksvoltrekking. Die ruimte wordt gezocht in plaats en tijdstip van huwelijksvoltrekking, en in de mogelijkheid om gebruik te maken van een zelf aangedragen huwelijksvoltrekker. Die vraag heeft geleid tot de bijgaande beleidsnotitie tot verruiming van het huwelijksbeleid.
Bijlagen:	Bijgevoegd: Beleidsnotitie verruiming huwelijksbeleid

Bestuurlijk traject:	Vergadering van	Datum	Commissie	Uiterlijke beslisdatum
	College	01-12-2015		
	Raadscommissie			
	Raad			

Vorbereid met:	vaste huwelijksvoltrekkers in gemeentedienst, P&O		
Communicatie en openbaarheid:	Zijn dit besluit en de achterliggende stukken openbaar?	Ja	
	[1] Ja, niet naar de pers		
Programma:	-		

Parafen:	Medewerker	Paul van der Schee	paraaf	
	Afdeling	IO		
	Afdelingsmanager		paraaf	
	Secretaris	S. Weistra	paraaf	
	Portefeuillehouder	weth. Frantzen	paraaf	

Besluit B&W:	CONFORM ADVIES
-------------------------	----------------

Collegeadvies:

Inleiding

Vanuit de samenleving is de trend zichtbaar dat meer ruimte wordt gewenst voor een eigen invulling van de huwelijksvoltrekking. Die eigen invulling wordt gezocht in tijd en locatie om te trouwen, en in de mogelijkheid om een huwelijksvoltrekker uit eigen kring of omgeving aan te dragen. Vanuit klantgerichtheid en dienstverlening is het daarom gewenst om tot bijstelling c.a. verruiming van het huwelijksbeleid over te gaan. In deze verruiming van het beleid komen de inwonerparticipatie en deregulering (beide onderwerpen van beleid in dienstverlening) tot hun recht.

Argumenten

Zie de beleidsnotitie.

Kanttelingen

Zie de beleidsnotitie.

Duurzaamheid en "social return"

n.v.t.

Financiële toelichting

Het financieel resultaat van de aanpassing van het beleid zal naar verwachting gelijk blijven aan dat van voorgaande jaren. Zie de beleidsnotitie.

Communicatietraject en openbaarheid

Via de geëigende kanalen zal het nieuwe beleid bekend worden gemaakt. Verder zullen de publieksfolders worden bijgesteld.

Uitvoering en planning

Na vaststelling van de beleidsnotitie door uw college zullen aan u worden voorgelegd:

- Een aangepast Reglement Burgerlijke Stand (bevoegdheid college)
- Een voorstel aan de raad voor aanwijzing van het grondgebied van de gemeente als huis der gemeente en;
- Een voorstel aan de raad voor vaststelling van een aanpassing van de legestabel m.b.t. huwelijksvoltrekkingen.

Inkoop-en aanbestedingsprocedure

n.v.t.

Bijlagen

Beleidsnotitie verruiming huwelijksbeleid.

Beleidsnotitie verruiming huwelijksbeleid

Inleiding

De samenleving heeft op het terrein van huwelijksvoltrekkingen steeds meer behoefte aan een eigen invulling van de huwelijksplechtigheid. Niet alleen wil men graag een eigen inhoud van de plechtigheid, maar ook is er behoefte naar meer vrijheid in plaats en tijdstip van de huwelijksvoltrekking. Steeds meer gemeenten geven gehoor aan deze vraag om ruimte en eigen invulling en passen hun dienstverlening hierop aan.

Onze gemeente wil graag op allerlei terreinen haar klantgerichtheid zichtbaar maken. De huwelijksvoltrekking is, als dienst van de gemeente, bij uitstek geschikt om te modelleren naar de behoefte in de samenleving, want er is grote gemeentelijke beleidsruimte in dit taakveld. Het huidige beleid sluit onvoldoende aan bij de veranderde behoefte. Daarom wordt in deze notitie voorgesteld om het huwelijksbeleid bij te stellen.

In deze beleidsnotitie komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- De locatie van trouwen: Aanwijzen gehele grondgebied van de gemeente als huis der gemeente
- Het moment van trouwen: Geen beperkingen in tijd voor het trouwen
- Buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand voor één dag
- Verschillende vormen van huwelijksvoltrekkingen
- Kosten en legesheffing
- De pilot-huwelijken
- de gevolgen van de nieuwe werkwijze voor de vakafdeling

NB. Waar in de notitie gesproken wordt over een huwelijk wordt ook geregistreerd partnerschap bedoeld.

De locatie van trouwen

Huidige situatie

Op dit moment kent de gemeente Steenwijkerland vijf "gemeentehuizen", oftewel vaste trouwlocaties, te weten het gemeentehuis (Vendelweg 1) en Rams Woerthe te Steenwijk, De Leerkamer van de Doopsgezinde Kerk te Giethoorn, en De Oldenhof en Oldruitenborgh te Vollenhove. Daarnaast is er de mogelijkheid tot het op verzoek van een bruidspaar aanwijzen van vrije trouwlocaties. Dat mogen alleen gebouwen zijn: er wordt niet getrouwd in de open lucht. Van deze vrije trouwlocaties wordt de laatste jaren steeds meer gebruik gemaakt: de veranderde behoefte is hiermee duidelijk zichtbaar. Deze mogelijkheid is op dit moment telkens bij elke aanwijzing een administratieve belasting voor de organisatie, en dat werkt door in de tariefstelling van de huwelijksvoltrekkingen.

De voorgestelde situatie

Door het gehele grondgebied van de gemeente aan te wijzen als huis der gemeente, kan maximaal tegemoet worden gekomen aan de vrije-locatie-wens van het trouwpaar. Daarmee ontstaat de mogelijkheid dat in elk gebouw en in de open lucht getrouwd kan worden. Deze aanwijzing maakt het verwerken van de huwelijksvoltrekkingen eenvoudiger en sneller. Deze aanwijzing van het grondgebied als huis der gemeente is een bevoegdheid van de gemeenteraad.

Bij een keuze van een bruidspaar voor een locatie wordt dit door hen volgens een protocol tijdig gemeld aan de gemeente (vakafdeling), zodat tijdige toetsing van die locatie kan plaats vinden.

Door middel van een checklist op o.a. de onderwerpen veiligheid, goede toegankelijkheid, en voorzieningen voor de huwelijksvoltrekker (toilet en kleedgelegenheid), en (zodanig) met een waarneming ter plaatse door een toezichthouder, zal het verzoek om een trouwlocatie worden beoordeeld. Ook de eventueel vereiste toestemming van de eigenaar van de locatie wordt in het toetsingsproces meegenomen. En natuurlijk wordt beoordeeld of de wettelijk vereiste openbaarheid van het huwelijk is gegarandeerd.

Nadat een locatie is goedgekeurd wordt dit aan het bruidspaar bevestigd. In die bevestiging wordt de aansprakelijkheid voor de huwelijksvoltrekking duidelijk en schriftelijk neergelegd bij het bruidspaar. De gemeente kan slechts aansprakelijk zijn voor een onjuiste manier van uitvoering van de huwelijksvoltrekking door de huwelijksvoltrekker.

Dit nieuwe proces van een locatie naar keuze is zoals gezegd eenvoudiger en sneller dan het huidige proces van vrije huwelijkslocatie.

De afstemming met de trouwlocaties

Het voorgestelde huwelijksbeleid heeft gevolgen voor een aantal van de huidige vaste trouwlocaties, te weten De Leerkamer (Giethoorn), Old Ruitenborgh (Vollenhove) en De Oldenhof (Vollenhove). Met de eerste twee locaties bestaan gebruiksovereenkomsten, al aangegaan door de gemeente Brederwiede. Met de laatste locatie bestaat een gebruiksovereenkomst sinds 2010. In die overeenkomsten zijn afspraken voor vergoeding gemaakt voor het gebruik als huwelijkslocatie.

Het nieuw voorgestelde beleid houdt onder meer in dat het onderscheid tussen vaste en vrije locaties is weggefallen, en dat elke locatie die aan de voorschriften voldoet, waaronder dus ook de huidige hiervoor genoemde locaties, kan worden verkozen als huwelijkslocatie. Door het opzeggen van de gebruiksovereenkomsten gelden de prijsafspraken met de gemeente niet meer, en mogen de locatiehouders hun eigen tarief bepalen dat zij voor het gebruik als huwelijkslocatie in rekening brengen bij het bruidspaar.

Deze wijziging in beleid en de gevolgen daarvan voor de vaste huwelijkslocaties zijn met de betrokken locatiehouders besproken. Van die zijde is geen bezwaar geuit tegen de vrije-markt-situatie, en werd de vrijheid in handelen en tariefstelling toegejuicht.

Het moment van trouwen

Huidige situatie

Op dit moment is het niet mogelijk om op elk gewenst moment (inclusief de zondag) te trouwen. Er kan getrouwd worden tijdens de "gewone" werkuren op werkdagen, en nog meer beperkt in tijd op de zaterdag. De zondag is uitgesloten.

Deze uitgangspunten zijn opgenomen in het Reglement Burgerlijke Stand. Dit reglement is vastgesteld door het college, en bevat de kaders waarbinnen de burgerlijke-standswerkzaamheden worden verricht.

De voorgestelde situatie

Voorgesteld wordt om geen belemmering meer in tijd op te nemen. Daarmee kan maximaal worden tegemoet gekomen aan de vraag vanuit de samenleving. Zoals in de inleiding is gesteld wordt er al geruime tijd door trouwparen verzocht om een huwelijksvoltrekking op een zondag of feestdag. Steeds meer gemeenten laten de beperking in tijd los, en bieden daarmee de mogelijkheid om op de creatieve vragen van trouwlustigen in te gaan. Echter niet ten koste van alles: het laatste woord is gegund aan de trouwambtenaar, die beschikbaar en bereid moet zijn om op het gewenste moment een huwelijk te voltrekken. Ook hier dus geen verplichtend karakter, ondanks deze vrijheid in regelgeving.

Van de kant van de huwelijksvoltrekkers werden geen bezwaren of bedenkingen ingebracht. De vraag van de samenleving om voor de huwelijksvoltrekking meer ruimte in tijd en plaats te geven is bij de huwelijksvoltrekkers al lang bekend en begrepen.

Uitgangspunt is dat de gemeente Steenwijkerland zoveel mogelijk medewerking zal verlenen, zolang de kaders van wet – en regelgeving niet worden overschreden, en een huwelijksvoltrekker beschikbaar en bereid is. In die zin zal er voor de gemeente niet een absoluut verplichtend karakter "te allen tijde" of "voor elke situatie" aan deze regeling verbonden zijn.

(Buitengewoon) ambtenaar van de burgerlijke stand (BABS) voor één dag

Het voltrekken van een huwelijk is een belangrijke en formele aangelegenheid. De gemeente heeft voor het voltrekken van huwelijken speciale ambtenaren benoemd. Deze functionarissen (Buitengewoon Ambtenaar van de Burgerlijke Stand, oftewel BABS) zijn uitsluitend bevoegd om huwelijken te voltrekken. Andere wettelijke akten (geboorte, overlijden) worden opgemaakt door de wettelijk verplichte Ambtenaar van de Burgerlijke Stand (ABS), oftewel de daartoe benoemde medewerkers in de organisatie. Beide functies (ABS en BABS) zijn een vooruitgeschoven post van het Openbaar Ministerie, en rechtstreeks en persoonlijk verantwoordelijkheid verschuldigd aan de Officier van Justitie voor de uitoefening van de functie.

Er is steeds meer vraag vanuit de samenleving naar huwelijksluitingen door een persoon uit eigen kring of een zelf-uitgezochte spreker. Aan deze vraag kan worden voldaan door die persoon voor één dag te benoemen tot BABS. Tot nu toe wordt hieraan beperkt gehoor gegeven: zo'n benoeming vindt alleen plaats als de beoogde huwelijksvoltrekker in die hoedanigheid is aangesteld door een andere gemeente en beëdigd door de rechtbank. Het benoemen van een huwelijksvoltrekker-voor-een-dag is te beschouwen als maatwerk voor een huwelijksvoltrekking, en de kosten van die benoemingswerkzaamheden worden dan ook in rekening gebracht bij het bruidspaar via de leges. Tot die benoemingswerkzaamheden behoren: benoemingsbesluit opstellen, instructie geven omtrent het voltrekken van huwelijken, beëdiging van de persoon door de rechtbank. ~~Door~~ ^{zal} in het Reglement Burgerlijke Stand ~~op te nemen dat~~ ^{kan} deze benoemingsbevoegdheid ~~kan~~ worden gemandateerd aan de teamleider van de vakafdeling ~~wordt een doorlopende aanvoer van benoemingsvoorstellen voor BABS-en richting college voorkomen~~

Het voltrekken van een huwelijk is een belangrijke handeling met verstrekkende gevolgen.

Als een huwelijk wordt voltrokken door een BABS-voor-een-dag zal vanuit dat belang één van de BABS-en uit het vaste gemeentelijke korps aanwezig zijn om toe te zien op de goede gang van zaken. Die BABS zal ook zorgdragen voor het transport, toezien op de juiste ondertekening, en het veilig stellen van de huwelijksakte. Aan de begeleidende inspanningen van de eigen BABS zijn (geringe) kosten verbonden, die bij het bruidspaar in rekening worden gebracht (leges).

Op deze manier wordt beantwoord aan de wens van het bruidspaar om een eigen huwelijksvoltrekker te kunnen gebruiken, en aan de noodzaak van een formeel correcte uitvoering van de huwelijksvoltrekking.

Verschillende vormen van huwelijksvoltrekkingen

We kennen op dit moment in Steenwijkerland twee vormen van een huwelijksceremonie: de kosteloze huwelijksvoltrekking (sprekkamerhuwelijk) en de "gewone" huwelijksvoltrekking.

De gemeente is wettelijk verplicht een bruidspaar de gelegenheid te bieden om kosteloos te trouwen.

Veel gemeenten (ook Steenwijkerland) hebben een of meer ochtenden waarop dit kosteloze huwelijk mogelijk is. In onze gemeente kan op maandag- en dinsdagochtend om 09.00 uur kosteloos getrouwd worden. Dit noemen we in ons huidige beleid een sprekkamerhuwelijk. Bij deze ceremonie is slechts plaats voor het bruidspaar en 4 getuigen. De ceremonie duurt niet meer dan 10 minuten en vindt plaats in een sprekkamer in het gemeentehuis. De voltrekking wordt zonder toespraak gedaan door een medewerker van de vakafdeling (ABS), zonder ondersteuning van een gastdame of bode.

Van deze mogelijkheid wordt op dit moment veel gebruik gemaakt. De reserveringen zorgen voor een wachttijd van gemiddeld 8-12 weken. Op dit moment wordt bijna een derde van alle huwelijken in onze gemeente kosteloos voltrokken.

Deze huwelijksvoltrekking in de meest sobere vorm geeft geen ruimte voor de aanwezigheid van meer familie/genodigden. Maar de vraag om een sobere plechtigheid waarbij meer mensen aanwezig kunnen zijn is er wel degelijk. Daarom wordt in deze beleidsnotitie de toevoeging van de mogelijkheid van een wat eenvoudiger huwelijksceremonie voorgesteld, als tussenvorm van de kosteloze voltrekking (uiterst sober en kort) en de normale voltrekking (uitgebreid, in mooie locatie en met inzet van een huwelijksvoltrekker).

Door het invoeren van die tussenvorm zal het aantal kosteloze huwelijken duidelijk teruglopen. De vraag vanuit de samenleving naar deze mogelijkheid geeft aanleiding om van deze verwachting uit te gaan.

De kosten van een eenvoudige huwelijksvoltrekking zullen voor het bruidspaar € 169,- zijn.

De eenvoudige ceremonie vindt plaats in het gemeentehuis, geeft ruimte voor genodigden, en bevat een korte formele handeling van de BABS. Deze vereenvoudigde ceremonie wordt toegestaan voor de maandag t/m donderdag tijdens normale werktijden. De vrijdag is de huwelijksdag bij uitstek, en deze wordt vrij gehouden voor de gewone (complete) huwelijksvoltrekkingen.

Ter indicatie van het legestartief van een huwelijksvoltrekking: op dit moment kost een huwelijksvoltrekking in een vaste locatie € 453,- en in een vrije locatie € 614,85. Die prijzen liggen op de zaterdag nog beduidend hoger.

Als gevolg van het ruimere aanbod in huwelijksvoltrekkingen zal de beschikbaarheid voor het kosteloze huwelijk kunnen worden teruggebracht, en wel naar de dinsdagmorgen om 8.15 uur en 8.45 uur. Met deze ruimte voor een kosteloze huwelijksvoltrekking wordt voldoende beantwoord aan de vraag uit de samenleving.

Kosten, c.q. legesheffing

De huidige stand van zaken m.b.t. leges voor de huwelijksvoltrekkingen is bepaald door de grote verscheidenheid in locaties bij onze gemeente (vast en vrije keuze), de prijsafspraken met enkele trouwlocaties, o.a. vanuit de voormalige gemeente Brederwiede, en daarnaast de ambtelijke inzet die aan die verscheidenheid in aanbod en vergoedingsafspraken verbonden is. Uitgangspunt is daarbij ook dat de legesheffing gebaseerd is op kostendeckendheid.

Met het voorgestelde nieuwe beleid zal de administratieve belasting voor de gemeentelijke organisatie worden teruggebracht, en kunnen de leges voor de huwelijksvoltrekking worden verminderd, met behoud van kostendeckering. De gemeentelijke leges zullen daarmee in de pas lopen met de gemeenten in de regio.

Door het nieuwe beleid zal het aantal kosteloze huwelijken (nu ruim 1/3 van het totaal aantal voltrokken huwelijken) worden verminderd, en komt daarvoor in de plaats de verkorte ceremonie, dan wel de gewone huwelijksvoltrekking. Met die verkorte ceremonie zullen nieuwe opbrengsten worden gegenereerd. Per saldo wordt er van uitgegaan dat de legesopbrengsten van het product huwelijksvoltrekkingen gelijk zullen blijven aan die van voorgaande jaren.

Kosten voor het huwelijkspaar

Op dit moment bepaalt de keuze van het bruidspaar (vaste of vrije locatie, welke vrije locatie, tijdstip) de hoogte van de kosten voor het bruidspaar. Die kosten kunnen door die variabele factoren sterk uiteen lopen. Zij betalen aan de gemeente de leges en aan de locatie de afgesproken vergoeding.

Het voorgestelde beleid zal er toe leiden dat de gemeentelijke leges voor een bruidspaar in zijn algemeenheid lager zullen uitvallen (zie hiervoor). De kosten die de locaties in rekening zullen brengen zijn nu nog niet bekend. De marktwerking zal door het wegvallen van de afspraken met de gemeente zijn uitwerking laten zien in de prijsstelling van de verschillende locaties.

Pilots

Om het voorgestelde beleid te toetsen aan de wens uit de samenleving voor een aantal huwelijken een pilot uitgevoerd. Daarmee heeft een huwelijk plaatsgevonden in een theeschenkerij op een zondag, en is een huwelijk voltrokken in een feesttent in Steenwijkerwold op Hemelvaartsdag. De ambtelijke voorbereiding "nieuwe stijl" van deze huwelijken is anders, en voor de trouwambtenaar is het anders. Enerzijds minder beperkingen, dus makkelijker, en anderzijds vraagt die ruimere situatie een doordachte toetsing. De werkzaamheden "nieuwe stijl" in deze pilots konden met inachtneming van het nieuwe beleid goed worden uitgevoerd.

Het administratieve proces

Het nieuwe beleid zal een andere manier van werken betekenen voor de gemeentelijke organisatie. Tijdrovende werkzaamheden als het voorbereiden van aanwijzingsbesluiten voor de vrije locaties zijn dan van de baan. Correspondentie hierover met het de Rechtbank is dan eveneens niet meer nodig. Het bij herhaling laten aanwijzen van een BABS is niet meer aan de orde. De toetsing van de inkomende huwelijksvoltrekkingsverzoeken geschiedt aan de hand van de agenda en een checklist waarmee wordt getoetst op veiligheid, openbaarheid en goede toegankelijkheid van de locatie. Bij het begrip veiligheid moet gedacht worden aan constructieve en brandveiligheid, waarbij een toetsing ter plaatse door een toezichthouder kan worden ingezet. Wettelijk is bepaald dat een huwelijk openbaar is. Die openbaarheid is op geen enkele manier beperkt, dus dat betekent dat een huwelijk daar moet worden voltrokken waar anderen (derden) deze plechtigheid kunnen bijwonen. Die maatstaf behoort tot de reguliere toetsingscriteria.

Conclusie

In het voorgestelde huwelijksbeleid is ruimte gemaakt voor het verruimen van de mogelijkheden in het trouwen in deze gemeente. Men kan overal in de gemeente trouwen, binnen en buiten, en op elk tijdstip dat gewenst is. Verder heeft het trouwpaar de mogelijkheid om een zelf verkozen huwelijksvoltrekker aan te dragen. Er is meer keuze in het soort huwelijksvoltrekking (kosteloos, eenvoudig of gewoon). De legesheffing kan door vereenvoudiging van processen en terugdringen van administratieve belasting worden verminderd. Gelijktijdig zal de toegevoegde variant van eenvoudige huwelijksvoltrekking leges genereren. Per saldo is de verwachting dat de legesopbrengsten gelijke tred zullen houden aan die van voorgaande jaren.

Einde bijlage: 10.3 Raadsbesluiten mbt huwelijksbeleid

[Terug naar het agendapunt](#)

11.0 Eerste bestuursrapportage 2016 Veiligheidsregio IJsselland - RAADSVOORSTEL ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

Voorstel aan de raad

Aan de gemeenteraad
Gemeente Steenwijkerland
Vendelweg 1
8331 XE Steenwijk

Steenwijk,
Nummer voorstel:

Voor raadsvergadering d.d.: 13-09-2016

Agendapunt:

Onderwerp:

Eerste bestuursrapportage 2016 Veiligheidsregio IJsselland

Aan de raad van de gemeente Steenwijkerland wordt voorgesteld te besluiten:

Conceptbesluit:

de eerste bestuursrapportage 2016 van de Veiligheidsregio IJsselland voor kennisgeving aan te nemen en geen zienswijze in te dienen op de wijziging van de begroting 2016.

Samenvatting:

Inleiding

Conform artikel 7 van de financiële verordening van Veiligheidsregio IJsselland ontvangt u het concept van de eerste bestuursrapportage van Veiligheidsregio IJsselland. Hieraan zit ook een begrotingswijziging gekoppeld, waarover u de mogelijkheid krijgt om een zienswijze in te dienen. De bestuursrapportage gaat in op afwijkingen in de begroting 2016 en de geleverde prestaties.

Financieel gezien

Financieel gezien is het beeld dat er in 2016 organisatiebreed ruim € 1,4 miljoen overblijft, voornamelijk veroorzaakt door de huidige lage rentetarieven en de uitgestelde vervangingsinvesteringen.

Bij het onlangs genomen besluit tot een meer objectieve verdeelsleutel voor de bijdragen van gemeenten zijn ook structurele besparingen van € 1 miljoen in beeld gebracht. Deze besparingen gaan echter in vanaf het begrotingsjaar 2017. Het is dan ook de verwachting dat 2016 het laatste jaar is dat er een forse onderuitputting van de budgetten zal zijn.

De bestemming van het overschot 2016 vindt pas plaats bij de jaarrekening 2016. Bij de tweede bestuursrapportage 2016 zullen er concrete voorstellen gedaan worden voor bestedingsrichtingen van het verwachte positieve jaarrekeningsaldo 2016.

Beleidsmatig gezien

Beleidsmatig gezien loopt de uitvoering van de begroting 2016 grotendeels op schema. De enige opvallende afwijking betreft de uitvoering van het programma Bevolkingszorg.

Er wordt momenteel gewerkt aan een verbetertraject met als doelstelling om op 1 januari 2017 de nodige verbeteringen te hebben gerealiseerd.

Geleverd moet worden:

- Een duidelijke organisatiestructuur waarin taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden helder zijn beschreven (koude organisatie).
- Een slagvaardige organisatiestructuur (uitwerking van het knoppenmodel Bevolkingszorg) als bijlage van het regionaal crisisplan, gelijk de overige partners (warme organisatie). Focus ligt hierbij op crisiscommunicatie vanwege de urgentie om voor dit onderdeel op korte termijn met oplossingsrichtingen te komen.

Uitvoering en planning

Het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio neemt op 28 september 2016 een besluit over deze bestuursrapportage met bijbehorende begrotingswijziging. Eventuele zienswijzen van gemeenten maken onderdeel uit van de besluitvorming in de vergadering van het algemeen bestuur.

Bijlagen bij het voorstel

- Brief aan de gemeenteraad.
- Eerste bestuursrapportage 2016.

Ondertekening

De secretaris

De burgemeester

S.S. Weistra

M.A.J. van der Tas

Betrokken partijen

afdeling

IO

adviseur

Karina Romkes, email: karina.romkes@steenwijkerland.nl

behandeld in raadscommissie

x ja

nee

Raadsbesluit

Steenwijk,

Nummer:

De raad van de gemeente Steenwijkerland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van _____, nummer 2012/ _____;

b e s l u i t :

de eerste bestuursrapportage 2016 van de Veiligheidsregio IJsselland voor kennisgeving aan te nemen en geen zienswijze in te dienen op de wijziging van de begroting 2016.

De raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,

A. ten Hoff

M.A.J. van der Tas

Terug naar het agendapunt

11.1 Eerste bestuursrapportage 2016 Veiligheidsregio IJsselland - bijlage Eerste bestuursrapportage 2016 (terug naar agendapunt)

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

Veiligheidsregio IJsselland

Brandweer | GHOR | Gemeenten | Politie

Eerste bestuursrapportage 2016

Veiligheid: voor elkaar

Concept 0.4, juni 2016

Documentgegevens

Verspreiding

Nr.	Datum	Verspreid aan
0.1	2 mei 2016	Managementteam, Bea Stegeman, Jaap Wolf, Robert Jan Maaskant, Carla Grummel, Robert Steenberg, Theo van Leussen, Marco Huisman, Gerben Willighagen.

Aanlevering voor overleggen

Nr.	Aanlevering	Bespreking	Overleg
0.2	19 mei 2016	24 mei 2016	Managementteam/ directie
0.3	26 mei 2016	2 juni 2016	Dagelijks bestuur
0.4	14 juni 2016		Gemeenten
		25 augustus 2016	Veiligheidskring
		28 september 2016	Algemeen bestuur

Documentbeheer/ eigenaar	Marc Kool en Marjolein Fransen
Projectleiders	Marc Kool en Marjolein Fransen
Vastgesteld door	Algemeen Bestuur
Datum vaststelling	28 september 2016
Digitale vindplaats	MyCorsalD:

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Financiële stand van zaken	4
2.1	Financiële inleiding	4
2.2	Toelichting incidentele afwijkingen	5
2.3	Incidentele begrotingswijziging	9
2.4	Structurele begrotingswijziging (budgettair neutrale verschuivingen)	9
2.5	Mogelijke bestemming saldo eerste bestuursrapportage	9
2.6	Risico's	9
3	Beleidsmatige stand van zaken programma's	12
3.1	Inleiding	12
3.2	Strategie & Beleid	12
3.3	Programma Crisisbeheersing	15
3.4	Programma brandweer	18
3.4.1	Risicobeheersing	18
3.4.2	Repressie	20
3.4.3	Vakbekwaamheid	22
3.4.4	Beheer & Techniek	24
3.5	GHOR	27
3.6	Bevolkingszorg	29
3.7	Meldkamer	33
4	Bedrijfsvoering	36

1 Inleiding

In de Financiële verordening Veiligheidsregio IJsselland staat dat het dagelijks bestuur het algemeen bestuur informeert door middel van tussentijdse rapportages over de realisatie van de programmabegroting. Deze eerste bestuursrapportage betreft de eerste rapportage over de maanden januari t/m april 2016. Deze rapportage dient voor 15 juni aan het dagelijks bestuur aangeboden te worden. De inrichting van de tussentijdse rapportages moet aansluiten bij de indelingssystematiek van de programmabegroting. De rapportages gaan in op afwijkingen in de lasten en baten (begrotingswijzigingen) en de geleverde prestaties.

Bij de volgende begrotingswijzigingen informeert het dagelijks bestuur vooraf het algemeen bestuur en neemt pas een besluit, nadat het algemeen bestuur toestemming heeft gegeven:

- a. bij investeringen groter dan € 100.000;
- b. bij aankoop en verkoop van goederen en diensten groter dan € 100.000;
- c. Bij nieuwe meerjarige verplichtingen, waarvan de jaarlijkse exploitatielasten groter zijn dan € 25.000.

In het volgende hoofdstuk gaan wij in op de financiële stand van zaken. In hoofdstuk 3 volgt een beleidsmatige toelichting op de stand van zaken van de programmabegroting. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de bedrijfsvoering.

2 Financiële stand van zaken

2.1 Financiële inleiding

In deze eerste bestuursrapportage geven wij een doorkijk voor de rest van het jaar. Wij hebben geprobeerd om met de huidige informatie een prognose te maken voor de rest van het jaar. De verwachting is, dat er in 2016 organisatiebreed sprake is van incidentele onderuitputting van in totaal ruim 1,4 miljoen euro.

De incidentele financiële afwijkingen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2016 zijn in het volgende overzicht weergegeven en in paragraaf 2.2 toegelicht. Bij de toelichting is waar mogelijk aangegeven of het structurele onderuitputting of incidentele onderuitputting betreft. De afwijkingen zijn de totalen van alle programma's samen.

De belangrijkste afwijkingen in deze bestuursrapportage zijn:

- Personeelskosten: meer kosten nieuwe cao/ stijging ABP pensioenpremie;
- Brandweermaterieel: uitstel van de vervangingsinvesteringen, waardoor rente en afschrijving opschuift;
- Rente: de gunstige rentetarieven.

Bij het besluit tot een meer objectieve verdeelmethodiek zijn ook structurele besparingen van netto 1 miljoen euro in beeld gebracht. Deze besparingen gaan in vanaf het begrotingsjaar 2017. Onze verwachting is dan ook dat 2016 het laatste jaar is dat we een forse onderuitputting hebben.

Kostencategorieën	Incidentele afwijking	
Personeelskosten	n	€ -205.000
Huisvestingskosten		€ -
Brandweermaterieel	v	€ 520.000
Opleiden & Oefenen		€ -
Automatisering & verbindingen		€ -
Rente	v	€ 930.000
Beheerskosten		€ -
Overige kosten	v	€ 102.500
Inkomsten	v	€ 107.000
Totaal	v	€ 1.454.500
	v	voordeel
	n	nadeel

2.2 Toelichting incidentele afwijkingen

Personeelskosten

De afwijking van de kostencategorie personeelskosten bestaat uit een nadeel.

Nieuwe cao /stijging ABP pensioenpremie

In de begroting 2016 gingen wij uit van een loonsomontwikkeling van 2% ten opzichte van het begrotingsjaar 2015. Wij hebben in de begroting 2016 afgesproken dat als werkelijke ontwikkelingen in het kalenderjaar lager of hoger zijn, dit via een nacalculatie wordt verrekend. Voor 2016 hebben wij op basis van de actuele ontwikkelingen (nieuwe cao en ABP pensioenpremie) een herrekening gemaakt van de loonkosten voor 2016. Dit laat een incidenteel nadeel zien van 98.000 euro. Structureel kunnen deze ontwikkelingen opgevangen worden in de begroting van 2017.

Overig

Binnen enkele teams van Veiligheidsregio IJsselland vindt tijdelijke detachering plaats van eigen personeel. De detachering is in het kader van de persoonlijke ontwikkeling van de desbetreffende medewerkers. Dit brengt extra kosten met zich mee voor de invulling van de achterlatende werkzaamheden. Dit wordt financieel gedekt door de inkomsten van de detachering.

Binnen het formatieplan van Veiligheidsregio IJsselland is sprake van een flexibele schil. In de loop van het begrotingsjaar wordt deze flexibel ingezet om eenmalige pieken op te vangen binnen de verschillende programma's. De verdeling van de flexibele schil over de verschillende programma's heeft plaatsgevonden in deze bestuursrapportage. Dit verklaart een deel van de verschuivingen over de programma's.

Huisvestingskosten

In deze kostencategorie voorzien wij geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Brandweermaterieel

De afwijking van de kostencategorie brandweermaterieel bestaat uit een voordeel en het beschikbaar stellen van investeringskredieten.

Afschrijvingslast vervangingsinvesteringen

In de begroting 2016 zijn wij uitgegaan van de investeringen die in 2015 zouden worden gedaan. In 2015 zijn veel aanbestedingen/opdrachten (haakarmvoertuigen, warmtebeeldcamera's en Mobiele copi unit) uitgezet, maar vindt de daadwerkelijke levering plaats in 2016. Bij de jaarrekening 2015 wordt voorgesteld ruim vier miljoen euro aan vervangingsinvesteringen door te schuiven naar 2016. Met deze vervangingsinvesteringen worden afgeschreven voertuigen en materiaal vervangen. Door het doorlopen van lange aanbestedingsprocedures en enige terughoudendheid (in afwachting van regionaal beleid zoals bluswatervoorziening) hebben in 2015 niet alle vervangingen plaatsgevonden. Dit geeft voor 2016 een incidenteel voordeel van 520.000 euro op de afschrijvingslasten. Op dit moment zijn wij intern kritisch aan het kijken naar de inventarisatielijsten uit 2012. Hiermee willen wij in 2016 komen tot een meerjarig vervangingsschema van het brandweermaterieel.

Aanpassing hoogwerkers

Bij de periodieke keuring/certificering van de hoogwerkers van de posten Kampen en Hardenberg, eind 2015, bleken beide voertuigen niet langer verantwoord inzetbaar te zijn voor repressieve doeleinden. De oorzaak was vooral gelegen in de technische staat van de hydraulische systemen. Deze systemen bleken eigenlijk na tien jaar vervangen te moeten worden door middel van een zogenaamde midlife-update. Dit was bij de koop van beide voertuigen destijds niet aangegeven door de leverancier, waardoor hiervoor geen financiële middelen waren gereserveerd. Omdat de leverancier van de hoogwerkers inmiddels niet meer bestond, is een second opinion uitgevoerd, die de veiligheidsgebreken bevestigde en de noodzaak tot revisie nogmaals aantoonde. Het eenmalige investeringskrediet dat met de aanpassing van beide voertuigen is gemoeid, bedraagt voor elke hoogwerker 90.000 euro. De structurele last die hiermee gemoeid is, wordt opgevangen binnen de egalisatiereserve kapitaallasten door een verantwoorde verlenging van de vervangingstermijn met twee jaar. Vanwege de urgentie van het opheffen van de onveiligheid is één hoogwerker inmiddels aangepast en wordt momenteel gewerkt aan de tweede. Aangezien het beschikbaar stellen van een dergelijk krediet is voorbehouden aan het algemeen bestuur wordt voorgesteld dit krediet voor deze noodzakelijke aanpassing beschikbaar te stellen.

Opleiden & oefenen

Begin 2015 is voor de brandweer een opleidingsplan voor repressieve functies opgesteld. Op basis van dit plan verwachten wij dat het totaal beschikbare budget voor 2016 toereikend is.

Ook dit jaar wordt weer een grote regionale wervingsactie voor brandweervrijwilligers uitgevoerd. Onze inschatting is dat er dit jaar voldoende opleidingsbudget is om de nieuwe vrijwilligers op te leiden, maar dat is afhankelijk van hoeveel nieuwe vrijwilligers er in totaal worden geworven. Hier komen wij in de tweede bestuursrapportage op terug.

Voorlopig voorzien wij in deze kostencategorie geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Automatisering & verbindingen

In deze kostencategorie voorzien wij geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Rente

Wij proberen zoveel mogelijk met kortgeld te financieren, waarbij conform het vastgestelde treasury statuut wordt voldaan aan de kasgeldlimiet. Kortlopende leningen kennen op dit moment een erg laag rentepercentage en zijn dus financieel gunstig.

In april 2015 hebben wij een langlopende lening van zeven miljoen euro afgesloten tegen 1,05% voor twintig jaar vast. Begin 2016 hebben wij nog een langlopende lening van ongeveer vijf miljoen euro afgesloten tegen 1,65% voor twintig jaar vast, volgens onze bepaling van de financieringspositie en liquiditeitsplanning. Wij verwachten begin 2017 ook nog een langlopende lening af te sluiten. Op begrotingsbasis wordt rekening gehouden met 4% rente op de investeringen. Verder blijven een aantal geplande en verwachte investeringen uit. Dit levert samen een incidenteel rentevoordeel op van 730.000 euro. Een groot deel van het voordeel is incidenteel. Vanaf 2017 is 340.000 euro structureel meegenomen met de efficiencyvoordelen van totaal één miljoen euro.

Voor de huisvesting zijn wij in de begroting 2016 uitgegaan van een rentepercentage van 3,5% (conform de vastgestelde financiële uitgangspunten en kaders). De werkelijke rentepercentages zijn, afhankelijk van de looptijd van de lening, lager. De rentepercentages zijn in overleg met de treasurer van de gemeente Zwolle tot stand gekomen. Dit is een incidenteel voordeel (200.000 euro), zolang de kazernes eigendom zijn van Veiligheidsregio IJsselland. Eind 2015 is de kazerne in Kampen weer overgedragen aan de gemeente Kampen. De kazerne aan de Marsweg te Zwolle wordt eind 2016 weer overgedragen aan de gemeente. Wij gaan deze kazernes dan, net als het grootste deel van de kazernes, huren. De kapitaallasten worden dan omgezet in een huurlast, vandaar dat het geen structureel karakter heeft.

Beheerskosten

In deze kostencategorie voorzien wij geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Overige kosten

De afwijking van de kostencategorie 'overige kosten' bestaat uit een voordeel en een nadeel. De toelichting begint met het voordeel.

Meer bezuiniging 2016

In het najaar 2014 zijn ambtelijk bezuinigingsvoorstellen uitgewerkt. Bij het uitwerken van de voorstellen is er vooral gekeken naar voorstellen die gericht zijn op efficiëntieverbetering. Het dienstverleningsniveau van de veiligheidsregio blijft in stand na uitvoering van de voorstellen. In het algemeen bestuur van december 2014 zijn de bezuinigingsvoorstellen vastgesteld. Voor 2016 is uiteindelijk 152.500 euro meer bezuinigd dan noodzakelijk. Dit betreft incidentele onderuitputting, omdat de bezuinigingsopdracht jaarlijks toeneemt.

Investing project STOOM

In het algemeen bestuur van december 2014 zijn de bezuinigingsvoorstellen vastgesteld, waaronder uitvoeren Project STOOM (Structureel Terugdringen Ongewenste en Onechte Meldingen). Door verificatie te gaan toepassen op automatische brandmeldingen zal er een reductie plaatsvinden van het aantal daadwerkelijke alarmeringen van de posten. De Meldkamer Oost Nederland (MON) maakt gebruik van het protocol 'verificatie meldkamer brandweer'. Kort samengevat houdt dit protocol in dat de centralist gedurende de eerste minuut na de melding contact probeert te zoeken met het object om te verifiëren wat de oorzaak van de melding is. Als er contact met het object wordt gemaakt, heeft de contactpersoon vervolgens twee minuten de tijd om te bevestigen of er daadwerkelijk brand is. Wanneer er niet binnen één minuut contact met het object is gemaakt of wanneer er niet binnen twee minuten duidelijkheid is of er daadwerkelijk brand is, dan wordt de brandweer gealarmeerd. Realisatie van deze bezuiniging vergt een investering vooraf, die uit de exploitatie gedekt zal worden. Hand- en automatische brandmeldingen moeten gescheiden binnen komen bij de MON. Dit is vanuit de wet een randvoorwaarde om verificatie toe te mogen passen. De kosten liggen deels bij de abonnee (werkzaamheden aan de brandmeldinstallatie door een installateur) en deels bij de veiligheidsregio (werkzaamheden aan de doormeldeenheid door Siemens). Hiervoor is drie jaar (2015-2017) een jaarlijkse budget noodzakelijk van 50.000 euro. Het budget voor 2017 wordt via de voorjaarsrapportage van desbetreffend jaar aangevraagd. De bezuiniging levert vanaf 2016 50.000 euro op en loopt op tot structureel 100.000 euro vanaf 2018 en is al verwerkt in de begroting 2016 en meerjarenraming 2017-2019.

Inkomsten

Binnen enkele teams van Veiligheidsregio IJsselland vindt detachering plaats van personeel, waarvoor een vergoeding wordt ontvangen. Tegenover deze vergoeding staan ook kosten voor de achterlatende werkzaamheden die vaak door tijdelijk personeel worden uitgevoerd. Hier is de begroting op aangepast.

De definitieve BDuR-uitkering voor het jaar 2016 in de decembercirculaire van het ministerie van Veiligheid & Justitie is gelijk met de in de programmabegroting 2016-2019 van de veiligheidsregio geraamde BDuR-uitkering.

2.3 Incidentele begrotingswijziging

Op basis van de gemaakte prognoses worden de budgetten 2016 incidenteel hierop aangepast. In het vervolg van deze rapportage wordt er per programma aangegeven wat de gevolgen zijn. Er is per programma een geactualiseerde tabel *wat gaat het kosten?* toegevoegd.

De toegelichte onderuitputtingen en overschrijdingen per programma worden incidenteel via een begrotingswijziging verwerkt in de begroting van 2016. Dit betekent een incidentele bijstelling van de budgetten in 2016, zodat wij bij de jaarrekening 2016 minder hoeven toe te lichten. De begrotingswijziging is bij team financiën op te vragen.

2.4 Structurele begrotingswijziging (budgettair neutrale verschuivingen)

Net als vorig jaar ziet u in de geactualiseerde tabel *'wat gaat het kosten?'* een kolom 'structurele begrotingswijziging'. Deze begrotingswijzigingen zijn ontstaan naar aanleiding van de eerste ervaringen en uitwerking van de interne beheersbegroting. De belangrijkste wijziging is de onttrekking aan de egalisereserve kapitaallasten, die in plaats van in de kostenplaatsen (indirecte kosten), maar conform Besluit begroting en verantwoording (bbv) moet plaatsvinden op een programma.

De begrotingswijzigingen van alle programma's samen verlopen **budgettair neutraal**. Al deze wijzigingen zijn in de begroting 2017 al verwerkt.

2.5 Mogelijke bestemming saldo eerste bestuursrapportage

De daadwerkelijke bestemming kan pas plaatsvinden bij de jaarrekening 2016. Bij de tweede bestuursrapportage 2016 komen wij met concrete voorstellen voor mogelijke bestemming van het verwachte jaarrekeningsaldo 2016.

2.6 Risico's

Op het moment van het opstellen van de begroting 2016 (februari 2015) deden zich de volgende risico's voor: samenvoeging meldkamers, landelijke bezuinigingen, regionaal brandmeldsysteem, RUD's (Regionale Uitvoeringsdiensten), financiële effecten besluiten Veiligheidsberaad en herijking brede doeluitkering.

Hiervan zijn de RUD's en herijking brede doeluitkering inmiddels geen risico meer. Wat betreft de RUD's is er een besluit genomen over de te kiezen vorm van de RUD's en zijn er afspraken gemaakt over de samenwerking. Het financieel nadelig effect van de herijking brede doeluitkering is meegenomen in de totale efficiencyvoordelen van één miljoen euro en vormt hierdoor geen risico meer.

In de najaarsrapportage 2015 is het risico van de naheffingsaanslag van de belastingdienst gemeld en hierover wordt u hieronder geïnformeerd. Verder is er inmiddels meer informatie beschikbaar over het risico 'regionaal brandmeldsysteem'. Daarop wordt hieronder ingegaan.

Naheffingsaanslagen belastingdienst

Sinds half 2015 hebben wij bezwaar aangetekend tegen de fiscale behandeling van onze toepassing van het leerstuk kosten voor gemene rekening ingevolge de gezamenlijke eenheid Bedrijfsvoering voor GGD en Veiligheidsregio IJsselland. Na diverse overleggen, hoorzittingen, weerleggingen van onjuiste argumenten is de belastingdienst alsnog bereid tot het sluiten van een compromis via het ondertekenen van een vaststellingsovereenkomst en het aanpassen van de overeenkomst voor gemene rekening. Voornoemd compromis impliceert dat Veiligheidsregio IJsselland en GGD IJsselland de lopende overeenkomst kosten voor gemene rekening aanpassen en daarbij de passage over het in de toekomst wijzigen van de verdeelsleutel schrappen. Daarnaast trekken we alle bezwaarschriften in inclusief de daarin opgenomen claims voor vergoeding van de kosten. De belastingdienst zal ambtshalve de naheffingsaanslagen verminderen naar nihil en stemt alsnog in met onze toepassing van het leerstuk van kosten voor gemene rekening middels de door hen voorgestelde aangepaste overeenkomst kosten voor gemene rekening. Hierdoor blijft de doorberekening van de kosten op basis van kosten voor gemene rekening buiten de heffing van btw voor zowel het verleden, het heden als de toekomst mits partijen de overeenkomst niet wijzigen en er niet op een andere wijze een einde komt aan de toepassing van het leerstuk kosten voor gemene rekening zoals nieuwe wetgeving of jurisprudentie.

Onlangs is de aangepaste overeenkomst kosten voor gemene rekening opgesteld en is de vaststellingsovereenkomst door alle partijen ondertekend. Vervolgens zijn onze bezwaarschriften ingetrokken. Nu is het wachten op de ambtshalve vermindering van de opgelegde naheffingsaanslagen omzetbelasting aan Veiligheidsregio IJsselland van 522.379 euro (2014) en 273.011 euro (1e kwartaal 2015), waarmee het risico van doorberekening aan GGD IJsselland, het vervolgens doorschuiven van de compensabele omzetbelasting door GGD IJsselland aan de deelnemende gemeenten en resterende omzetbelasting komt te vervallen.

Regionaal brandmeldsysteem/ Inkomsten Openbaar meldsysteem (OMS)

Een aantal bedrijven en instellingen is, op grond van het Bouwbesluit, verplicht om een automatische doormelding naar de meldkamer te realiseren in geval van activering van rookmelders, sprinklerinstallaties en dergelijke. Veiligheidsregio IJsselland heeft een contract met Siemens afgesloten voor het realiseren en onderhouden van deze doormeldingen. De bedrijven en instellingen betalen Siemens hiervoor en Siemens draagt een deel van deze abonneegelden af aan Veiligheidsregio IJsselland.

In de landelijke discussie over de taakafbakening tussen de Landelijke Meldkamer Organisatie (LMO) en de veiligheidsregio's kwam naar voren dat er grote verschillen zijn tussen de veiligheidsregio's in de uitvoering van het OMS en de bijbehorende OMS-baten. Om een scherp beeld te krijgen van de wettelijke verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de veiligheidsregio's op dit gebied, is er in opdracht van het DB Veiligheidsberaad een onafhankelijk juridisch onderzoek gedaan. Hieruit bleek dat de wijze waarop veiligheidsregio's regie voeren op het tot stand komen van OMS-meldingen

divers is. De huidige vormen zijn verklaarbaar vanuit de brandweertaak die de veiligheidsregio's vervullen en de wetgeving en de stand van de techniek in het verleden. Naar aanleiding van een second opinion worden op dit moment mogelijke alternatieven voor de inrichting van het OMS onderzocht. De alternatieven dienen veiligheidsregio's een handvat te bieden om te kunnen voldoen aan de wettelijke taak van het ontvangen, registreren en beoordelen van acute hulpvragen. De uitkomst van dit onderzoek kan gevolgen hebben voor de OMS-baten van de veiligheidsregio's.

De OMS-baten in de begroting van Veiligheidsregio IJsselland zijn geraamd op bijna 150.000 euro structureel. Veiligheidsregio IJsselland neemt notitie van het advies en werkt, waar mogelijk, mee aan de uitwerking van de landelijke afspraken en eisen hieromtrent. Bij de uitwerking van de nieuwe meldkamer in Apeldoorn wordt dit, na afstemming met de regio's in Oost5, meegenomen in het ontwerp. De partijen willen daarbij niet over één nacht ijs gaan. Voor een verantwoorde overstap moet een groot aantal stappen worden gezet en de veiligheidsregio's moeten op een zorgvuldige en behoedzame manier toewerken naar een andere inrichting van het OMS. In de meerjarenbegroting gaan we er wel rekening mee houden dat de vergoeding van de OMS-abonnees gaat verdwijnen. Tot definitieve besluitvorming op dit punt geven we er de voorkeur aan om diensten te blijven afnemen van Siemens, om te voorkomen dat de verbinding tussen brandmeldinstallaties en meldkamers verloren gaat door overhaast handelen. Het contract biedt ruimte om snel te kunnen reageren op mogelijke ontwikkelingen.

Risicomanagement

Wij zijn inmiddels gestart met de invoering van risicomanagement. Hiermee willen wij bewuster omgaan met risico's door deze meer systematisch in beeld te brengen en ze in te schatten op kans en effect. Dit moet ons beter helpen om af te wegen of beheersmaatregelen noodzakelijk zijn om de kans van optreden of de gevolgen van risico's te beïnvloeden. Daarnaast draagt risicomanagement bij aan het onderbouwen van het weerstandsvermogen, zodat kan worden bepaald of het risicoprofiel verantwoord is ten opzichte van de beschikbare hoeveelheid middelen om de risico's af te dekken.

3 Beleidsmatige stand van zaken programma's

3.1 Inleiding

De inrichting van deze eerste bestuursrapportage dient, conform de financiële verordening, aan te sluiten op de indelingssystematiek van de programmabegroting. De rapportage moet onder andere ingaan op afwijkingen in de geleverde prestaties. In dit hoofdstuk gaan we hierop in. In de begroting 2016 staan per programma de te behalen resultaten (wat willen we bereiken?) en de daaraan verbonden actiepunten (wat doen we daarvoor?).

Per programma staan in tabelvorm de prestaties uit de begroting en staat door middel van smileys weergegeven wat de stand van zaken is. Een groene smiley geeft aan dat de uitvoering op schema ligt, een oranje smiley dat de uitvoering aandacht verdient en een rode smiley dat de prestatie naar verwachting niet gehaald wordt.

3.2 Strategie & Beleid

Nr.	Resultaat	Acties	Realisatie 	Opmerkingen
1.	Voortgang meerjarenbeleidsplan 2015-2018 is zodanig dat de doelstellingen eind 2018 behaald zijn.	<ul style="list-style-type: none"> Zorgen voor opnemen activiteiten 2016 in A3-jaarplannen MT en teams. Resultaten monitoren. Roadmap digitaal uitwerken en beschikbaar stellen aan alle betrokkenen bij de veiligheidsregio. 		
2.	De veiligheidsregio levert een structurele bijdrage aan het integraal veiligheidsbeleid van	<ul style="list-style-type: none"> Uitwerken procesvoorstel voor de beleidsmatige voorbereiding 		

Nr.	Resultaat	Acties	Realisatie 	Opmerkingen
	gemeenten, zodanig dat we aan de voorkant afstemming hebben over de strategische veiligheidsthema's op lokaal niveau.	meerjarenbeleidsplan en integraal veiligheidsbeleid. <ul style="list-style-type: none"> • Werkafspraken maken per gemeente over de rol- en taakverdeling in de beleidsontwikkeling op het terrein van integrale veiligheid. • Het veiligheidsoverleg benutten als platform voor het thema integrale veiligheid. 		
3.	De democratische legitimatie is verstevigd, zodanig dat de conceptbegroting voor 1 april bij de gemeenten ligt en zij twee maanden de tijd krijgen om zienswijzen in te dienen.	<ul style="list-style-type: none"> • De P&C-cyclus toepassen op basis van de nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen. • Beleid en begroting op elkaar aansluiten. 		
4.	Het proces van kwaliteitszorg is uitgewerkt zodanig er een werkbaar methodiek wordt toegepast die ondersteunend is aan het primaire proces.	<ul style="list-style-type: none"> • Implementatie vastgestelde systematiek kwaliteitszorg. 		Vanaf het najaar 2016 richt de aandacht zich primair op de voorbereiding van de landelijke visitatie in 2017.
5.	Zelfredzaamheid is in elk proces belegd, zodanig dat in de samenleving bekend is welke verantwoordelijkheid overheid en burger hebben op het terrein van veiligheid.	<ul style="list-style-type: none"> • Elk proces heeft activiteiten op het terrein van zelfredzaamheid in de jaarplannen opgenomen, gedifferentieerd per doelgroep. • Samenhang bepalen tussen deze activiteiten. • Bovenregionaal afspraken maken over samenwerking op dit thema. 		

Wat gaat het kosten?

Programma STRATEGIE & BELEID	begroting 2016	Structurele begr.wijziging	Gewijzigde begroting 2016	Incidentele begrotingswijz. 1e bestuursrapp.	Begroting 2016 na 1e bestuursrapp.
Exploitatielasten programma (directe kosten)	€ 29.902	€ -	€ 29.902	€ -	€ 29.902
Exploitatiebaten programma (directe baten)	€ -20.150	€ -	€ -20.150	€ -	€ -20.150
Kostenaandeel ondersteuning en directie (indirecte kosten)	€ -	€ -	€ -	€ -	
Geraamde saldo baten en lasten	€ 9.752	€ -	€ 9.752	€ -	€ 9.752
Onttrekking reserves	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Storting reserves	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Geraamd resultaat	€ 9.752	€ -	€ 9.752	€ -	€ 9.752

v voordeel
n nadeel

3.3 Programma Crisisbeheersing

Nr.	Resultaat	Acties	Realisatie 	Opmerkingen
1.	De crisisorganisatie bestaat uit competente crisisfunctionarissen.	We werven en selecteren nieuwe functionarissen volgens de Personele Regeling Operationele Functies (PROF), waarbij uitgangspunt is dat te selecteren functionarissen op voorhand voldoen aan het onderhavige competentieprofiel.		In het jaar 2016 is werving en selectie van nieuwe crisisfunctionarissen nog niet aan de orde geweest.
2.	Alle functionarissen die deel uitmaken van de crisisteams zijn opgeleid en geoefend volgens het multidisciplinair plan opleiden, trainen en oefenen (MOTO-plan).	We bieden de functionarissen opleidingen, trainingen en oefeningen aan conform ons risicoprofiel, die ertoe bijdragen dat zij toegerust zijn op hun taak in de crisisorganisatie. Opleidingen, trainingen en oefeningen bieden we aan in de vorm van een MOTO-cyclus van 18 maanden. De MOTO-cyclus beschrijven we in het MOTO-plan en sluiten we af met een oefening van de complete crisisorganisatie. De oefening gebruiken we eveneens als systeemtoets om de operationele prestaties van de crisisorganisatie in beeld te brengen.		
3.	Alle functionarissen die deel uitmaken van de crisisteams, hebben de beschikking over relevante informatie en zijn getraind in het gebruik van het LCMS	We bieden nieuwe functionarissen een instructie aan en verschaffen toegang tot het systeem. We bieden voor alle bestaande functionarissen een opfrisinstructie aan		

Nr.	Resultaat	Acties	Realisatie 	Opmerkingen
		voor het werken in het systeem.		
4.	De werkruimten van de crisisteams voldoen aan de eisen en wensen van de gebruikers, binnen redelijkheid van financiële consequenties en passend in de reguliere begroting.	<p>We zien toe op het gebruik van de werkruimten en realiseren indien mogelijk de eisen en wensen van de gebruikers.</p> <p>We beheren de crisisruimten zodanig dat deze 24/7 operationeel beschikbaar zijn voor de crisisteams. Daarnaast beschikken we voor de teams ROT en RBT over een uitwijklocatie wanneer de crisisruimten niet toegankelijk zijn.</p>		
5.	We participeren in drie samenwerkingsverbanden. Doel van een samenwerkingsverband is om, in overeenstemming met de betrokken partners, te werken aan een gezamenlijke aanpak die bijdraagt aan het voorkomen, beperken en bestrijden van het specifieke risico.	We nemen deel aan drie samenwerkingsverbanden, één met betrekking tot ons geprioriteerde risico 'hoog water', één met betrekking tot ons geprioriteerde risico 'uitval nutsvoorzieningen' en een derde nog vorm te geven samenwerkingsverband met betrekking tot één van de andere vier geprioriteerde risico's. Doel van een samenwerkingsverband is om, in overeenstemming met de betrokken partners, te werken aan een gezamenlijke aanpak die bijdraagt aan het voorkomen, beperken en bestrijden van het specifieke risico.		
6.	Het thema zelfredzaamheid maakt een substantieel onderdeel uit van onze	We verwerken het thema zelfredzaamheid in onze operationele		

Nr.	Resultaat	Acties	Realisatie 	Opmerkingen
	operationele voorbereiding.	voorbereiding.		
7.	We brengen bij iedere incidentevaluatie ook de inzet van burgers en bedrijven in beeld.	We evalueren conform ons evaluatiebeleid. Resultaat van iedere incident evaluatie is dat we een scherper beeld hebben van het voldoen aan de operationele prestaties, we de inzet van burgers en bedrijven rondom het incident in beeld hebben gebracht en we punten hebben geconstateerd waarop we de crisisorganisatie kunnen verbeteren.		
8.	De crisisorganisatie blijft voldoen aan de operationele prestaties.			

Wat gaat het kosten?

Programma CRISISBEHEERSING	begroting 2016	Structurele begr.wijziging		Gewijzigde begroting 2016	Incidentele begrotingswijz. 1e bestuursrapp.		Begroting 2016 na 1e bestuursrapp.
Exploitatielasten programma (directe kosten)	€ 941.048	€ -		€ 941.048	€ -21.713	V	€ 919.335
Exploitiatiebaten programma (directe baten)	€ -17.899	€ -		€ -17.899	€ -		€ -17.899
Kostenaandeel ondersteuning en directie (indirecte kosten)	€ 238.389	€ 2.723	N	€ 241.112	€ -13.437	V	€ 227.675
Geraamde saldo baten en lasten	€ 1.161.539	€ 2.723	N	€ 1.164.262	€ -35.150	V	€ 1.129.112
Onttrekking reserves	€ -	€ -		€ -	€ -		€ -
Storting reserves	€ -	€ -		€ -	€ -		€ -
Geraamd resultaat	€ 1.161.539	€ 2.723	N	€ 1.164.262	€ -35.150	V	€ 1.129.112

v voordeel

n nadeel

3.4 Programma brandweer

3.4.1 Risicobeheersing

Nr.	Resultaat	Acties	Realisatie 	Opmerkingen
1.	<i>Thema Brandrisicoprofiel/ dekkingsplan:</i> Bewoners en bedrijven zijn zich bewust van de mogelijke overschrijding van de opkomsttijden en wat dit voor hen betekent.	In het dekkingsplan zijn de risicolocaties vermeld, inclusief de voorgenomen risico-reducerende maatregelen zoals voorlichtingsacties. Die gaan we samen met de lokale ploegen uitvoeren.		
2.	<i>Thema Informatie:</i> Actuele informatie beschikbaar over risico's t.b.v. effectieve incidentbestrijding.	Wij maken afspraken met repressie over informatie-uitwisseling naar aanleiding van vergunningverlening en toezicht.		Hierover zijn we al langere tijd in overleg. De huidige systemen ondersteunen onvoldoende.
3.	<i>Thema arbo-veiligheid:</i> Aandacht voor risico's voor brandweershulpverleners bij specifieke locaties en omstandigheden.	Inzichtelijk maken waar specifieke risico's voor hulpverleners aanwezig zijn met een advies over de brandbestrijdingstactiek.		In de warme RI&E zijn de brandweer-specifieke risico's geïnventariseerd.
4.	<i>Thema interregionale samenwerking Oost 5:</i> In verschillende dossiers gezamenlijk optrekken.	Onder andere bij Brzo, externe veiligheid, brandonderzoek en brandveilig leven.		
5.	Het beperken en voorkomen van brand en van ongevallen bij brand bij burgers,	We geven invulling aan de rol van bevoegd gezag ten aanzien van BRZO-bedrijven en vervullen de wettelijke taak		

Nr.	Resultaat	Acties	Realisatie 	Opmerkingen
	bedrijven en instellingen.	<p>van adviseur externe veiligheid;</p> <p>We maken per aangesloten gemeente heldere afspraken over de te leveren inspanning op het gebied van advisering en toezicht;</p> <p>We geven invulling aan het kennispunt brandveiligheid binnen de RUD;</p> <p>We maken, samen met de posten in de clusters, burgers, bedrijven en instellingen bewust van veilige en onveilige situaties (brandveilig leven) en proberen zodoende het aantal incidenten te beperken.</p>		
6.	Het terugdringen van het aantal onterechte en ongewenste meldingen.	We maken afspraken met de 'top 10'-bedrijven met de meeste nodeloze meldingen in elke gemeente.		De vermindering van het aantal onterechte en ongewenste meldingen vlakt af. Er wordt nu nagedacht over een beleidsaanpassing, zodat het aantal meldingen verder kan afnemen zonder veel extra inzet vanuit risicobeheersing. Deze eventuele aanpassing wordt aan het bestuur voorgelegd.

3.4.2 Repressie

Nr.	Resultaat	Acties	Realisatie 	Opmerkingen
1.	<i>Thema Brandrisicoprofiel/dekkingsplan</i>	<p>Verlenen van basisbrandweezorg binnen de vastgestelde normen in het dekkingsplan.</p> <p>Zorgdragen voor parate brandweerposten.</p> <p>Dekkingsplan aanpassen aan de rapportage RemBrand en verder verfijnen aan de hand van de ervaringen uit het programma Brandveilig Leven en het aangepaste brandrisicoprofiel.</p> <p>Periodiek rapporteren over opkomsttijden afgezet tegen het bestuurlijk vastgestelde dekkingsplan.</p>		
2.	<i>Thema Informatie</i>	Zorgdragen voor nieuwe informatievoorzieningen op de brandweervoertuigen		
3.	<i>Thema arbo-veiligheid:</i> Aandacht voor risico's voor brandweerhulpverleners bij specifieke locaties en omstandigheden.	<p>Opstellen en implementeren beleidsvoorstel tot verdere verbetering arbeidshygiëne na repressief optreden.</p> <p>Programma 'agressie tegen hulpverleners/veilige publieke taak' opstellen en implementeren.</p>		Programma is opgestart en wordt geïmplementeerd.

Nr.	Resultaat	Acties	Realisatie 	Opmerkingen
4.	<p><i>Thema interregionale samenwerking Oost 5:</i></p> <p>In verschillende dossiers gezamenlijk optrekken.</p>	<p>Zorgdragen dat basis brandweereenheden in grootschalig verband gezamenlijk en efficiënt kunnen optreden.</p> <p>Samenwerken op het gebied van incidentbestrijding gevaarlijke stoffen</p>		<p>Project incidentbestrijding gevaarlijke stoffen is opgestart</p>
5.	<p>Zorgdragen voor uitvoeren van specialistische taken zoals optreden bij waterongevallen, verkeersongevallen, natuurbranden en ongevallen met gevaarlijke stoffen.</p>	<p>Operationeel houden van eenheden waterongevallenbestrijding (waaronder duikers), eenheden t.b.v. ongevallenbestrijding gevaarlijke stoffen (waaronder gaspakdragers) en eenheden t.b.v. technische hulpverlening en natuurbrandenbestrijding.</p>		
6.	<p>Het uitvoeren van kleine hulpverleningstaken voor burger en gemeenschap die een min of meer spoedeisend karakter hebben.</p>	<p>Reinigen van het wegdek, openen van deuren bij buitensluitingen, redden van dieren en dergelijke.</p>		
7.	<p>Maatwerk in de uitruk/ inzet realiseren. Vraag gestuurd uitrukken (niet te veel, niet te weinig personeel en materieel aanwezig bij een incident).</p>	<p>Daar waar we nu al uitrukken met vier mensen op een brandweervoertuig (Kampen, Giethoorn en Zwolle) deze werkwijze in lijn brengen met de visie Uitruk op Maat</p>		

3.4.3 Vakbekwaamheid

Nr.	Resultaat	Acties	Realisatie 	Opmerkingen
1.	<i>Thema Brandrisicoprofiel/ dekkingsplan</i>	Oefenfocust daar leggen waar het brandrisico en de opkomsttijd hoog is. Ontwikkelingen zelfredzaamheid en burgerparticipatie: samenwerkingsmomenten met burgerpartijen en bedrijven organiseren.		
2.	<i>Thema Informatie:</i> Er is een elektronische leeromgeving beschikbaar voor iedere repressieve collega.	De landelijk ingevoerde Elektronische Leeromgeving (ELO) is geïmplementeerd in IJsselland.		Voor de nieuwe manschappenopleidingen is ELO volledig geïmplementeerd; iedere medewerker heeft toegang tot ELO. Voor Vakbekwaam zijn we afhankelijk van landelijke ontwikkelingen voor contentvulling.
3.	<i>Thema arbo-veiligheid:</i> Aandacht voor risico's voor brandweerhulpverleners bij specifieke locaties en omstandigheden.	Medewerkers structureel oefenen op het gebied van agressie en arbeidshygiëne		
4.	<i>Thema interregionale samenwerking Oost 5:</i> In verschillende dossiers gezamenlijk optrekken.	Binnen Oost-5 worden hier afspraken over gemaakt en deze leiden tot veel intensievere samenwerking m.b.t. vakbekwaam worden en blijven (gezamenlijke, producten en uitvoering		

Nr.	Resultaat	Acties	Realisatie 	Opmerkingen
		daarvan).		
5.	Medewerkers zijn opgeleid conform het Besluit veiligheidsregio's.	Meerjaren opleidingsplan opstellen op basis van de vanuit repressie gewenste behoefte.		
6.	Alle repressieve brandweermedewerkers oefenen volgens de Leidraad Oefenen en zijn hiermee maximaal toegerust op hun taak. In het oefenprogramma is ruimte voor maatwerk.	Voor iedere functie is een oefenprofiel gemaakt. Op basis daarvan wordt het oefenprogramma gemaakt. Dit programma is tevens afgestemd met multidisciplinaire partners en de andere brandweerprocessen. Het oefenprogramma wordt jaarlijks geactualiseerd.		
7.	We leren van evaluaties van incidenten en oefeningen door de inzet van een actief leeragentschap.	Opname van 'lessons learned' uit evaluaties in het oefenprogramma. Uitkomsten van evaluaties zijn standaard onderdeel van het oefenprogramma en zijn mede bepalend voor de inhoudelijke invulling van oefeningen.		

3.4.4 Beheer & Techniek

Nr.	Resultaat	Acties	Realisatie 	Opmerkingen
1.	<i>Thema Brandrisicoprofiel/dekkingsplan</i>	Verwerving van nieuw materieel vindt plaats op basis van ontwikkelingen in en uitkomsten van het dekkingsplan.		
2.	<i>Thema Informatie</i>	Vanuit beheer en techniek wordt gezorgd voor een technisch betrouwbare informatievoorziening (hardware en inbouw) op de voertuigen.		
3.	<i>Thema arbeidshygiëne en agressie:</i> Aandacht voor risico's voor brandweerpersoneel bij specifieke locaties en omstandigheden	Reservekleding en materiaal aanpassen aan stringenter ontsmettingsbeleid alsmede interne organisatie hierop aanpassen		Reservekleding is aanbesteed en besteld. Wacht op uitlevering.
4.	<i>Thema interregionale samenwerking Oost 5:</i>	Bij verwerving van nieuw materiaal/materieel wordt nadrukkelijk samenwerking met andere veiligheidsregio's gezocht.		Weliswaar wordt consequent de samenwerking gezocht, echter is de samenwerking op Oost5-niveau niet elke keer de geschikte maat voor verwerving.

Nr.	Resultaat	Acties	Realisatie 	Opmerkingen
5.	Geoptimaliseerd proces Beheer & Techniek.	<p>We implementeren de resultaten van de eindrapportage van Advante aangaande de evaluatie van het proces B&T van 2014/2015.</p> <p>We werken volgens de vastgelegde procesbeschrijvingen.</p> <p>We reduceren het aantal ademluchtwerkplaatsen in de regio en optimaliseren het logistieke proces.</p>		Uitwerking vindt momenteel plaats.
6.	De juiste mensen op de juiste plaatsen.	<p>Mede op basis van het Advanterapport hebben we bijscholingen van de medewerkers (beroeps en vrijwilligers) in kaart en worden deze uitgevoerd.</p> <p>Inzet van medewerkers is meer en meer op basis van opleidingen, competenties, mogelijkheden, gedrevenheid, vakmanschap.</p>		Inmiddels een permanent proces.
7.	Het materiaal en materieel is in goede staat en wordt beheerd conform de vastgelegde prestaties in het materieelplan.	Uitvoering van het materieelplan.		

Wat gaat het kosten?

Programma BRANDWEER	begroting 2016	Structurele begr.wijziging		Gewijzigde begroting 2016	Incidentele begrotingswijz. 1e bestuursrapp.		Begroting 2016 na 1e bestuursrapp.
Exploitatielasten programma (directe kosten)	€ 24.245.604	€ -1.612	V	€ 24.243.992	€ -781.169	V	€ 23.462.824
Exploitatiebaten programma (directe baten)	€ -202.685	€ -5.100	V	€ -207.785	€ -		€ -207.785
Kostenaandeel ondersteuning en directie (indirecte kosten)	€ 11.801.929	€ 134.804	N	€ 11.936.733	€ -665.224	V	€ 11.271.508
Bezuinigingsopdracht	€ -	€ -		€ -	€ -		
Geraamde saldo baten en lasten	€ 35.844.848	€ 128.092	N	€ 35.972.940	€ -1.446.393	V	€ 34.526.547
Onttrekking reserves	€ -	€ -		€ -	€ -		€ -
Storting reserves	€ 288.095	€ -		€ 288.095	€ -		€ 288.095
Geraamd resultaat	€ 36.132.943	€ 128.092	N	€ 36.261.035	€ -1.446.393	V	€ 34.814.642

v voordeel

n nadeel

Algemene dekkingsmiddelen	begroting 2016	Structurele begr.wijziging		Gewijzigde begroting 2016	Incidentele begrotingswijz. 1e bestuursrapp.		Begroting 2016 na 1e bestuursrapp.
Exploitatielasten programma (directe kosten)	€ -	€ -		€ -	€ -		€ -
Exploitatiebaten programma (directe baten)	€ -39.916.137	€ -		€ -39.916.137	€ -		€ -39.916.137
Kostenaandeel ondersteuning en directie (indirecte kosten)	€ -	€ -		€ -	€ -		€ -
Geraamde saldo baten en lasten	€ -39.916.137	€ -		€ -39.916.137	€ -		€ -39.916.137
Onttrekking reserves	€ -	€ -135.860	V	€ -135.860	€ -		€ -135.860
Storting reserves	€ -	€ -		€ -	€ -		€ -
Geraamd resultaat	€ -39.916.137	€ -135.860	V	€ -40.051.997	€ -		€ -40.051.997

v voordeel

n nadeel

3.5 GHOR

Nr.	Resultaat	Acties	Realisatie 	Opmerkingen
1.	De organisatie voor de (operationele) GHOR voldoet aan één (in 2015 geactualiseerde) normenset (als toetsingsinstrument voor de corebusiness van de GHOR: een goede professionele geneeskundige hulpverlening bij ongevallen, rampen en crises).	Meten en rapporteren in maraps. De voorbereiding op het gebied van de continuïteit van zorg bij de care-instellingen vraagt extra aandacht. Het landelijk rapport Aristoteles benoemt één indicator waarover aan het bestuur moet worden gerapporteerd: 100% van de GHOR-functionarissen is opgeleid, getraind en geoefend overeenkomstig de gestelde eisen in het Jaarplan GHOR-OTO.		
2.	Het GHOR-bureau is opnieuw HKZ-gecertificeerd.	Audits plannen en uitkomsten rapporteren in maraps en berap.		
3.	I.k.v. haar netwerkrol heeft het GHOR-bureau minimaal twee nieuwe samenwerkingstrajecten gestart met haar partners.	Overleg met ketenpartners en rapportage hierover.		Betreft samenwerking met - ROAZ (A-infectieziekten) - RUD/GGD/RB (advisering gemeenten)
4.	Het GHOR-bureau voldoet, i.v.m. de ontwikkeling van het LCMS-Geneeskundige Zorg aan NEN 7510 m.b.t. informatiebeveiliging.	Voorbereiden en laten toetsen, daarna het nemen van de noodzakelijke maatregelen.		Audit heeft plaatsgevonden, Verbeterpunten worden in de loop van 2016 ter hand genomen.
5.	Er is sprake van aantoonbare bovenregionale samenwerking op het gebied van de operationele (warme)	Dit in het kader van de Unité de Doctrine (Veiligheidsberaad 2013), de LMK-ontwikkelingen en de efficiëncynoodzaak. Rapporteren met		Overleg met de buurregio's vindt structureel plaats. Ambities zijn vastgelegd.

Nr.	Resultaat	Acties	Realisatie 	Opmerkingen
	en GHOR-bureau (koude) organisatie	een heldere opsomming van de concrete ontwikkelingen.		De 'doorontwikkeling van de crisisorganisatie in Twente', (die afwijkt van de landelijke Unité de Doctrine), draagt vooralsnog niet bij aan het onderlinge bijstandsprincipe.
6.	Minimaal 1000 inwoners (extra) van de regio hebben door toedoen van het GHOR-bureau een training gevolgd op het gebied van eerste hulp	Instellingen op het gebied van de eerste hulp, zoals het Nederlandse Rode Kruis en de EHBO-verenigingen, entameren om structureel nieuwe mogelijkheden te onderzoeken, gericht op het vergroten van de eerste hulp-kennis van de mensen in de regio. Ter vergroting van de zelfredzaamheid van de inwoners.		Proces ligt op schema, stand van zake 1 mei: ca. 300 personen hebben een workshop gevolgd.

Wat gaat het kosten?

Programma GHOR	begroting 2016	Structurele begr.wijziging		Gewijzigde begroting 2016	Incidentele begrotingswijz. 1e bestuursrapp.		Begroting 2016 na 1e bestuursrapp.
Exploitatielasten programma (directe kosten)	€ 1.197.351	€ -		€ 1.197.351	€ 102.715	N	€ 1.300.066
Exploitiatiebaten programma (directe baten)	€ 0	€ -		€ 0	€ -75.000	V	€ -75.000
Kostenaandeel ondersteuning en directie (indirecte kosten)	€ 269.431	€ 3.077	N	€ 272.509	€ -15.187	V	€ 257.322
Geraamde saldo baten en lasten	€ 1.466.782	€ 3.077	N	€ 1.469.860	€ 12.528	N	€ 1.482.388
Onttrekking reserves	€ -	€ -		€ -	€ -		€ -
Storting reserves	€ -	€ -		€ -	€ -		€ -
Geraamd resultaat	€ 1.466.782	€ 3.077	N	€ 1.469.860	€ 12.528	N	€ 1.482.388

v voordeel
n nadeel

3.6 Bevolkingszorg

Bevolkingszorg in IJsselland is in ontwikkeling. Er wordt momenteel gewerkt aan een verbetertraject met als doelstelling om op 1 januari 2017 de nodige verbeteringen te hebben gerealiseerd. De bestuurlijke kaders voor het nieuwe team staan in de opdracht die de nieuw aangestelde Coördinator gemeentelijke processen (CFG) mevrouw L. Dennenberg heeft meegekregen van het bestuur. Deze komen voort uit het omarmen van het rapport van de commissie Bruinooge en de uitkomsten van de evaluatie van het eigen team in 2015. Naar aanleiding van de evaluatie ontving de CFG de opdracht van het bestuur om te leveren:

- een duidelijke organisatiestructuur waarin taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden helder zijn beschreven (koude organisatie);
- een slagvaardige organisatiestructuur (ook wel uitwerking van het knoppenmodel bevolkingszorg) als bijlage van het regionaal crisisplan, gelijk de overige partners (warme organisatie). Focus ligt hierbij op crisiscommunicatie, omdat er urgentie is om voor dit onderdeel op korte termijn met oplossingsrichtingen te komen.

In het projectplan zoals behandeld in het algemeen bestuur op 16 december 2015 worden vijf leidende principes genoemd op basis waarvan het team georganiseerd gaat worden. Deze leidende principes verwoorden daarmee de samengestelde bestuurlijk gekozen richting van het vernieuwde team:

- We werken samen met en voor de maatschappij, we bevorderen en benutten zelfredzaamheid;
- Crisistaken worden uitgevoerd door specialisten of ze passen bij dagelijkse werkzaamheden, een kleine crisiskern stuurt aan, regionaal wat moet, lokaal wat kan;
- Crisisspecialisten beschikken over specifieke kwaliteiten en krijgen tijd om deze te onderhouden, de juiste man/vrouw op de juiste plek, ondersteund door de eigen hoofdwerkgever;
- Het aantal crisisspecialisten staat in verhouding met de aard en omvang van de klus en de inzetfrequentie, we verkiezen kwaliteit boven kwantiteit;
- De voorbereiding op de crisistaken sluit aan bij de praktijk, we kiezen voor een realistische maar ook efficiënte voorbereiding op taken.

Vanuit de verschillende werksessies en gesprekken is een eerste opzet van team Bevolkingszorg in nieuwe vorm naar voren gekomen. Dit is eerst in hoofdlijnen besproken met de ACB-ers, kring en het bestuur. Op basis van de reacties wordt een businesscase geschreven. Voor de zomer wordt de businesscase in concept nog besproken met de ACB-ers. Dit moet er toe leiden dat direct na de zomer tot vaststelling van de businesscase kan komen gekomen. Het onderstaande vergaderschema wordt daartoe gevolgd.

- 20 augustus 2016 Businesscase in ACB-overleg
- 25 augustus 2016 Businesscase in Veiligheidskring
- 7 september 2016 Businesscase in DB
- 28 september 2016 Businesscase in AB
- 7 oktober 2016 Presentatie nieuwe team op dag van Bevolkingszorg
- oktober/november 2016 werving & selectie (nieuwe) teamleden
- december 2016 inwerken (nieuwe) teamleden
- 1 januari 2017 start

Nr.	Resultaat	Acties	Realisatie 	Opmerkingen
1.	Het team Bevolkingszorg staat voor het voorkomen van, het voorbereiden op en het bestrijden van rampen en crises en de	Crisisfunctionarissen halen normtijden 100% Crisisfunctionarissen worden voorzien		Project Versterking Bevolkingszorg is opgestart. De nieuwe organisatie zal

Nr.	Resultaat	Acties	Realisatie 	Opmerkingen
	gevolgen daarvan voor mens, dier en milieu. Daarbij richt Bevolkingszorg zich op acht processen (zie 'ontwikkelingen').	van de middelen die nodig zijn voor het goed uitvoeren van hun functies. Alle relevante documenten en informatie is actueel en digitaal toegankelijk.		1/1/2017 starten.
2.	Het team Bevolkingszorg draagt bij aan het redzaam en zelfredzaam zijn van de inwoners van IJsselland.	De functionarissen bevolkingszorg worden getraind op het gebruik maken van de redzaamheid en zelfredzaamheid van burgers. Bevolkingszorg doet actief mee met lokale en regionale initiatieven waarbij de inwoners worden gestimuleerd om redzaam en zelfredzaam te zijn.		Nog geen structurele werkwijze. Vindt ad hoc plaats.
3.	Het team Bevolkingszorg is een betrouwbaar, op zijn taak toegerust team. Hiertoe bevorderen we dat de functionarissen van het team Bevolkingszorg: <ul style="list-style-type: none"> - competent zijn; - opgeleid, getraind en geoefend zijn; - informatiegestuurd optreden; - gefaciliteerd worden in de uitvoering van hun taken. 	Functionarissen bevolkingszorg zijn opgeleid en geoefend volgens het monodisciplinair meerjarenplan opleiden, trainen en oefenen (OTO-plan). Deelname is minstens 90%. Functionarissen bevolkingszorg zijn, waar daartoe aangewezen, opgeleid en geoefend volgens het multidisciplinair meerjaren OTO- plan. Sleutelfunctionarissen worden getraind in het automatiseringssysteem LCMS. Nieuwe medewerkers worden binnen drie maanden opgeleid.		OTO-programma is aangescherpt, alle functionarissen bevolkingszorg in multi-teams worden geobserveerd. Vanaf Grip 1 worden alle incidenten tenminste nabesproken met BZ-functionarissen.

Nr.	Resultaat	Acties	Realisatie	Opmerkingen
			  	
		Er worden oefeningen georganiseerd met relevante partners (25% van de oefeningen).		
4.	Het team Bevolkingszorg implementeert de verbeterpunten uit de Evaluatie Bevolkingszorg IJsselland 2015 en het landelijk Project Versterking Bevolkingszorg.	Actieve participatie gemeentesecretarissen en adviseurs crisisbeheersing in de koude fase. Uitvoeren actiepunten die voortkomen uit evaluatie bevolkingszorg.		Zie punt 1.

Wat gaat het kosten?

Programma BEVOLKINGSZORG	begroting 2016	Structurele begr.wijziging		Gewijzigde begroting 2016	Incidentele begrotingswijz. 1e bestuursrapp.		Begroting 2016 na 1e bestuursrapp.
Exploitatielasten programma (directe kosten)	€ 122.309	€ -		€ 122.309	€ 30.203	N	€ 152.512
Exploitiatiebaten programma (directe baten)	€ 0	€ -		€ 0	€ -		€ 0
Kostenaandeel ondersteuning en directie (indirecte kosten)	€ 13.261	€ 151	N	€ 13.412	€ -747	V	€ 12.665
Geraamde saldo baten en lasten	€ 135.570	€ 151	N	€ 135.721	€ 29.456	N	€ 165.177
Onttrekking reserves	€ -	€ -		€ -	€ -		€ -
Storting reserves	€ -	€ -		€ -	€ -		€ -
Geraamd resultaat	€ 135.570	€ 151	N	€ 135.721	€ 29.456	N	€ 165.177

v voordeel
n nadeel

3.7 Meldkamer

Nr.	Resultaat	Acties	Realisatie 	Opmerkingen
1.	Landelijke Meldkamer Organisatie	Activiteiten op het gebied van voorbereiden komst Landelijke Meldkamer		Landelijke project LMO is opgeschort. Regio's zijn aan zet om zelf in overleg met de andere regio's de fusie te realiseren. Project bevindt zich in een tussenfase.
2.	Alarmeren van die eenheden die het snelst ter plekke kunnen zijn.	<p>De melding wordt op basis van een uitvraag effectief geclassificeerd waarna een vakkundige, snelle en juiste alarmering van brandweereenheden volgt.</p> <p>De brandweereenheden worden door de centralist begeleid bij de inzet. In de eerste aanvang van een incident zorgt de centralist voor beeldvorming op basis van de beschikbare informatie. Ook zorgt de centralist bij opschaling voor het alarmeren van grootschalig optreden, de hoofdstructuur en andere instanties.</p> <p>De centralisten worden geoefend in hun vaardigheden als centralist. Daarnaast doen de bij de MON aangesloten regio's een aantal oefeningen samen met de MON, waarbij de samenwerking tussen</p>		<p>De MON voldoet aan gestelde prestatie-eisen. Er zal (blijvend) aandacht moeten worden gegeven aan de verwerkingstijden op de meldkamer, zodat ook deze prestatie-eis gerealiseerd kan worden.</p> <p>De personele bezetting is de afgelopen tijd, gelet op de fusie, deels gevuld met tijdelijk personeel en toch is de kwaliteit van dienstverlening overeind gebleven.</p>

Nr.	Resultaat	Acties	Realisatie 	Opmerkingen
		de MON en het veld wordt beoefend. De continuïteit van de meldkamer is gewaarborgd.		
3.	Terugdringen aantal nodeloze meldingen	Bij een automatisch alarm wordt bij daarvoor van te voren bepaalde abonnees eerst de melding geverifieerd door middel van contrabellen. Daarnaast wordt een aantal nevenwerkzaamheden voor het Openbaar brandmeldsysteem uitgevoerd door centralisten. Dit bestaat onder meer uit het acteren op storingen en het behandelen van verzoeken tot testen van een installatie.		Aantal nodeloze meldingen neemt af. Er is een landelijke discussie ontstaan over de verrekening van de OMS-systematiek. Dit kan mogelijk (nadelige) financiële consequenties hebben.
4.	De leidinggevende brandweerfunctionaris alarmeren die het snelst ter plekke kan zijn.	Alarmeren piketfunctionarissen op basis van actuele locatie van de functionaris mogelijk maken in plaats van op basis van piketgebieden.		Bij een volgende GMS-update zal een stap worden gemaakt in de wijze van alarmering van operationele functionarissen. Dan zijn gebieden niet langer leidend, maar de daadwerkelijke positie van een functionaris. Gevolg is een nog snellere opkomst van functionarissen.

Wat gaat het kosten?

Programma MELDKAMER	begroting 2016	Structurele begr.wijziging		Gewijzigde begroting 2016	Incidentele begrotingswijz. 1e bestuursrapp.		Begroting 2016 na 1e bestuursrapp.
Exploitatielasten programma (directe kosten)	€ 929.111	€ -800	V	€ 928.311	€ -2.031	V	€ 926.280
Exploitiatiebaten programma (directe baten)	€ -148.606	€ -		€ -148.606	€ -		€ -148.606
Kostenaandeel ondersteuning en directie (indirecte kosten)	€ 229.047	€ 2.616	N	€ 231.663	€ -12.910	V	€ 218.752
Project Landelijke Meldkamer Organisatie (Incidenteel)	pm			pm			pm
Geraamde saldo baten en lasten	€ 1.009.552	€ 1.816	N	€ 1.011.368	€ -14.941	V	€ 996.427
Onttrekking reserves	€ -	€ -		€ -	€ -		€ -
Storting reserves	€ -	€ -		€ -	€ -		€ -
Geraamd resultaat	€ 1.009.552	€ 1.816	N	€ 1.011.368	€ -14.941	V	€ 996.427

v voordeel

n nadeel

4 Bedrijfsvoering

Organisatie algemeen

Het jaar 2016 is van start gegaan met de herziening van de dienstverleningsovereenkomst tussen Veiligheidsregio IJsselland en GGD. Deze herziene dienstverleningsovereenkomst is completer en concreter uitgewerkt. Beide besturen hebben de dienstverleningsovereenkomst vastgesteld.

Met de RUD vinden verkennende gesprekken plaats over de vraag of de eenheid Bedrijfsvoering, naast de veiligheidsregio en de GGD, vanaf 2018 ook aan de RUD binnen de gemeenschappelijke regeling, ondersteuning voor de bedrijfsvoeringstaken kan leveren.

HRM en Financiën

Bij HRM en Financiën zijn de voorbereidingen getroffen voor de vervanging van het personeels- en financieel systeem. Het projectplan is in de MT's van zowel de veiligheidsregio als de GGD vastgesteld en onder begeleiding van een extern bureau is de uitvoering van het project gestart. De planning van het project is gericht op de ingebruikname van het nieuwe systeem vanaf 1 januari 2018.

Bij HRM worden de voorbereidingen getroffen voor de implementatie van het Individueel keuzebudget (IKB), conform CAR/UWO. Het IKB zal vanaf 2017 van toepassing zijn.

De jaarstukken 2015 zijn met een goedkeurende accountantsverklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid afgerond en voorgelegd aan de gemeenten. Met deze accountantsverklaring is afscheid genomen van Deloitte, die het stokje overdraagt aan Ernst & Young.

De programmabegroting 2017 en de meerjarenramingen 2018- 2020 zijn gereed gekomen en ter besluitvorming in procedure gebracht. In april heeft het algemeen bestuur ingestemd met de financiële verdeelsystematiek. De nieuwe financiële verdeling tussen de gemeenten is voor een deel geobjectiveerd op basis van het gemeentefonds. Als eerste stap wordt vanaf 2017 de gemeentelijke bijdrage voor 75% historisch en voor 25% gebaseerd op het gemeentefonds.

Informatisering en automatisering en Facilitair

Dit voorjaar wordt met de ingebruikname van het pand aan de Zeven Alleetjes door de GGD, de infrastructuur voor ICT afgerond door de daar gerealiseerde serverruimte, die als back-up dient voor de serverruimte aan de Marsweg van de veiligheidsregio.

De inkooporganisatie is verder ontwikkeld, waardoor de uitvoering van de inkoop steeds beter volgens het vastgestelde inkoopbeleid verloopt.

[Terug naar het agendapunt](#)

11.2 Eerste bestuursrapportage 2016 Veiligheidsregio IJsselland - bijlage brief aan Gemeenteraden 1e bestuursrapportage 2016 ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

Aan de raden van de gemeenten aangesloten bij
Veiligheidsregio IJsselland

datum 13 juni 2016

kenmerk V16.003487

onderdeel Bestuur, Beleid en Communicatie

informant Marjolein Fransen

doorkiesnummer 088-9117362

onderwerp 1^e bestuursrapportage 2016

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u, conform artikel 7 van de financiële verordening van Veiligheidsregio IJsselland, het concept van de eerste bestuursrapportage van Veiligheidsregio IJsselland. In artikel 7 staat dat de gemeenten de eerste bestuursrapportage voor 15 juni aangeboden krijgen. Aan deze bestuursrapportage zit een begrotingswijziging gekoppeld. Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen krijgt u bij een begrotingswijziging de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

Bestuursrapportage

De bestuursrapportage is gerelateerd aan de begroting van het lopende jaar 2016. Weergegeven is hoe beleidsmatig en financieel gezien de uitvoering van de begroting verloopt en waar afwijkingen aan de orde zijn. Beleidsmatig gezien loopt de uitvoering van de begroting 2016 grotendeels op schema. De enige opvallende afwijking betreft de uitvoering van het programma Bevolkingszorg. Gezien de focus die daar op dit moment op ligt, verwachten wij echter dat dit jaar belangrijke verbeteringen worden doorgevoerd.

Financieel gezien is het beeld dat er in 2016 organisatiebreed ruim 1,4 miljoen euro overblijft (voornamelijk veroorzaakt door achterblijvende rente en afschrijvingskosten). Bij het besluit tot een meer objectieve verdeelmethodiek zijn ook structurele besparingen van netto 1 miljoen euro in beeld gebracht. Deze besparingen gaan in vanaf het begrotingsjaar 2017. Onze verwachting is dan ook dat 2016 het laatste jaar is dat we een forse onderuitputting hebben.

Adresgegevens

Postbus 1453, 8001 BL Zwolle

Contactgegevens

T 088 - 119 70 00

E info@vrijsselland.nl

I www.vrijsselland.nl

@VRIJsselland

Veiligheid: voor elkaar

De daadwerkelijke bestemming kan pas plaatsvinden bij de jaarrekening 2016. Bij de tweede bestuursrapportage 2016 komen wij met concrete voorstellen voor mogelijke bestemming van het verwachte jaarrekeningsaldo 2016.

Begrotingswijzigingen

In hoofdstuk 2 van de bestuursrapportage wordt ingegaan op de begrotingswijzigingen die aan de orde zijn. Daarnaast staat in hoofdstuk 3 bij ieder programma een paragraaf 'wat gaat het kosten?' met een tabel waarin de wijzigingen verwerkt zijn. De incidentele begrotingswijzigingen hebben een onderuitputting van 1.454.500 euro. Hierop is in de vorige paragraaf van deze brief ingegaan.

Procedure

Het algemeen bestuur van Veiligheidsregio IJsselland neemt op 28 september 2016 een besluit over deze bestuursrapportage. Indien u een zienswijze in wilt dienen, kunt u dat doen door voor 29 augustus 2016 een brief te sturen aan het dagelijks bestuur van Veiligheidsregio IJsselland, de heer A.H. Schreuders, Postbus 1453, 8001 BL Zwolle. Eventuele zienswijzen maken onderdeel uit van de besluitvorming in de vergadering van het algemeen bestuur op 28 september.

Tot slot

Wij hopen u op deze manier voldoende geïnformeerd te hebben. Indien u nog vragen heeft over deze brief kunt u contact opnemen met Marc Kool (088-1197411, m.kool@vrijsselland.nl) of Marjolein Fransen (088-1197362, m.fransen@vrijsselland.nl).

Hoogachtend,

Het dagelijks bestuur van Veiligheidsregio IJsselland

Drs. H.J. Meijer

voorzitter

Drs. A.H. Schreuders

secretaris

bijlagen: Eerste bestuursrapportage 2016

Terug naar het agendapunt

12.0 Onderzoek en ruiming Conventionele Explosieven ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

Voorstel aan de raad

Aan de gemeenteraad
Gemeente Steenwijkerland
Vendelweg 1
8331 XE Steenwijk

Steenwijk, 13-09-2016
Nummer voorstel:

Voor raadsvergadering d.d.: 13-09-2016

Agendapunt:

Onderwerp:

Krediet beschikbaar stellen ten behoeve van onderzoek en ruiming Conventionele Explosieven (CE)

Aan de raad van de gemeente Steenwijkerland wordt voorgesteld te besluiten:

Conceptbesluit:

1. Ten behoeve van het onderzoek en de ruiming van conventionele explosieven een krediet beschikbaar te stellen van € 404.900;
2. De in de Programmabegroting 2016-2019 gereserveerde stelpost ad. € 121.470 hiervoor vrij te geven;
3. De bijdrage van het Rijk ad. € 283.430 hiervoor in te zetten.

Samenvatting:

Inleiding

Op locaties waar in het verleden oorlogshandelingen hebben plaatsgevonden kunnen zogenoemde conventionele explosieven (CE) worden aangetroffen. Zoals op veel plekken in Nederland hebben ook in de gemeente Steenwijkerland in het verleden oorlogshandelingen plaatsgevonden. In de programmabegroting 2016-2019 is een bedrag gereserveerd voor de "bekostiging onderzoek en uitvoeren ruiming Conventionele Explosieven". Inmiddels zijn we bezig met de voorbereiding van het uit te voeren onderzoek door middel van een meervoudig onderhandse aanbesteding. Via bijgevoegd raadsvoorstel willen wij het gereserveerde bedrag vrij laten geven.

Argumenten

In 2012 is een historisch vooronderzoek gedaan naar de mogelijkheid dat er zich in de grond binnen onze gemeentegrenzen Conventionele Explosieven (voorheen NGE: niet gesprongen explosieven) bevinden. Hieruit zijn een aantal verdachte gebieden gekomen waar mogelijk munitie, explosieven of wrakken uit de WOII liggen. Inmiddels is dit onderzoek geüpdatet naar de huidige maatstaven van de richtlijn Werkveld specifiek certificatieschema voor het Systemcertificaat Opsporen Conventionele Explosieven (WSC-OCE).

In overleg met partners is gekeken welke verdachte locaties mogelijk een bedreiging vormen voor inwoners en bezoekers van onze gemeente. Hieruit kwam vanuit zowel politie als Staatsbosbeheer

als voornaamste prioriteit een gebied binnen de Eese van zo'n 6 hectare. Van deze locatie is bekend dat er actief gezocht wordt door hobbyzoekers. Er is gekozen om dit gebied te onderzoeken & ruimen gezien hier actief gezocht wordt, vondsten zijn gedaan en dit directe dreiging oplevert voor mens en omgeving. Tevens is het gebied rondom het militair oefenterrein genoemd, dit gebied is ook (deels) openbaar. Vanuit het historisch vooronderzoek zijn meer verdachte gebieden aangemerkt als plaatsen waar mogelijk nog explosieven/munitie uit de WOII ligt, maar dit betekent echter niet dat er ook overal daadwerkelijk wat gevonden hoeft te worden. Ook worden niet alle locaties als direct bedreigend voor mens en omgeving geacht.

Het bedrag dat gereserveerd is omvat kosten voor het onderzoeken en eventueel ruimen van een viertal gebieden, namelijk deelgebied in de Eese e.o., militair oefenterrein Johannes Postkazerne, Kornputkazerne e.o. en de Veneweg e.o. Daarnaast zitten hierin ook andere CE (Conventionele Explosieven) gerelateerde (reeds gemaakte) kosten inbegrepen. Echter door recent nader onderzoek en voortschrijdend inzicht is gebleken dat de locatie Kornputkazerne e.o. geen directe dreiging vormen en verder onderzocht hoeft te worden. Ook de locatie Veneweg e.o. is nader onderzocht, waaruit is gebleken dat het verdachte gebied een stuk kleiner kon worden gemaakt en tevens geen directe noodzaak voor onderzoek bestaat. Daarom is gekozen prioriteit te geven aan de locaties: deelgebied de Eese e.o. en het militair oefenterrein Johannes Postkazerne.

Het geld dat niet direct voor deze onderzoeken wordt ingezet willen wij gedurende de looptijd van het project wel graag gebruiken voor onvoorziene omstandigheden. Eerder is gebleken dat dergelijk onderzoek (onverwachts) toch meer kosten met zich mee kan brengen. Mocht na de looptijd van het project blijken dat er zich geen onvoorziene omstandigheden hebben voorgedaan, zal het restant van het geld weer worden teruggegeven. Dit betekent overigens ook dat de bijdrage van het Rijk lager zal uitvallen.

Kanttekeningen

- Door nader onderzoek en voortschrijdend inzicht is het aantal locaties dat oorspronkelijk was ingecalculeerd op 4, teruggebracht naar 2 locaties.
- Van dit totaalbedrag kan de gemeente in principe 70% terugkrijgen van het Rijk, maar moet eerst door de gemeente voorgefinancierd worden. Dit geschiedt door het toezenden van een raadsvoorstel, waarin de uiteindelijke totaalkosten zijn opgenomen. Het aanvragen van suppletie kan jaarlijks t/m maart. Het totaalbedrag is opgebouwd uit 30% kosten voor rekening van de gemeente Steenwijkerland en 70% terug te krijgen in de vorm van de 'Suppletie uitkering bommenregeling gemeenten'.
- In verband met diverse vragen gesteld door inschrijvers naar aanleiding van de nota van inlichtingen kwam de lopende planning in het geding. Daarom is besloten om voldoende tijd voor beantwoording te nemen en daardoor de aanbestedingsprocedure op te schuiven tot na de bouwvakperiode. Dit om alle inschrijvers voldoende tijd te gunnen om daarna een gedegen inschrijving te kunnen doen. Dit betekent dat de planning van sluitingsdatum aanvraag (week 30), voornemen gunning (week 31), definitieve gunning (week 33) en ingangsdatum contract (week 34) niet zal worden gehaald. Deze data zullen met minimaal 4 weken worden opgeschoven. Dit kan tot gevolg hebben dat het niet haalbaar meer is dat beide locaties helemaal onderzocht en afgerond zijn voor januari 2017. Daardoor zal dan niet het gehele totaalbedrag in maart 2017 kunnen worden opgegeven voor suppletie uitkering, maar in 2 delen in maart 2016 en maart 2017.

Financiële toelichting

Er is marktonderzoek gedaan naar de kosten voor onderzoek en ruiming van de oorspronkelijke 4 onderzoek locaties. Door aanvullend onderzoek van 2 onderzoeksgebieden, zowel de Kornputkazerne als de Veneweg e.o., is inmiddels duidelijk geworden dat de 4 gebieden die oorspronkelijk in beeld waren teruggebracht kunnen worden tot 2 onderzoeksgebieden. Door dit voortschrijdend inzicht worden de geschatte kosten van het uitvoeren van daadwerkelijk onderzoek ook lager. Het voordeel van het terugbrengen van het oorspronkelijk te onderzoeken aantal locaties van 4, naar de geschatte kosten voor de 2 resterende locaties bedraagt € 138.700.

Door aanvullend onderzoek bij de Kornputkazerne, aanvullend onderzoek bij de Veneweg e.o. en een update van het historisch onderzoek loopt het voordeel terug tot € 95.000. Dit bedrag willen we reserveren voor eventuele calamiteiten of onvoorziene omstandigheden gedurende de looptijd van uitvoering van dit onderzoek. Tenslotte blijft de opdrachtwaarde vooraf een inschatting, aangezien middels de aanbesteding de onderzoeken worden uitgezet en er gedurende uitvoering van onderzoek onverwachtse zaken kunnen opkomen.

Communicatietraject en openbaarheid

Bij de start van elk onderzoek zal gekeken worden naar de (directe) omgeving en hoe hier het beste mee om te gaan. We willen tijdens dit onderzoek informeren waar nodig, maar gezien het onderwerp ook niet communiceren indien dit niet noodzakelijk is, om geen onnodige commotie op te roepen bij inwoners en betrokkenen. De grondeigenaren zullen worden ingelicht en indien nodig betrokken. Tevens worden geluiden uit de samenleving in de gaten gehouden.

Uitvoering en planning

Momenteel is de meervoudig onderhandse aanbesteding voor de uitvoering van het onderzoek nog in voorbereidende fase. Verwachting is dat de procedure in verband met de opgelopen vertraging eind september/begin oktober is afgerond en daarna de uitvoering van start kan gaan. Daarbij hopen we nog steeds dat de (meeste) werkzaamheden uiterlijk januari 2017 afgerond zijn. Dit in verband met het aanvragen van de suppletie uitkering bij het Rijk om een deel van de gemaakte kosten vergoed te krijgen (mogelijkheid jaarlijks in maart). Indien dit niet mogelijk blijkt, wordt de aanvraag voor suppletie in delen aangevraagd.

Inkoop- en aanbestedingsprocedure

Aangezien het bedrag van het uit te voeren onderzoek geraamd is op € 205.000 is het proces van meervoudig onderhands aanbesteden hiervoor opgestart. Hierbij zijn 3 partijen vooraf aangewezen en 2 partijen naar aanleiding van aanmelding via publicatie. De aanbesteding is tijdens dit schrijven nog in voorbereiding.

Bijlagen bij het voorstel -

Ondertekening

De secretaris

De burgemeester

S.S. Weistra

M.A.J. van der Tas

Betrokken partijen

afdeling

IO

adviseur

Jaimie Goei, tel.: 244, email: jaimie.goei@steenwijkerland.nl

behandeld in raadscommissie

ja

X nee

Raadsbesluit

Steenwijk, 13-09-2016

Nummer:

De raad van de gemeente Steenwijkerland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 09-08-2016, nummer 2012/ ;

b e s l u i t :

1. Ten behoeve van het onderzoek en de ruiming van conventionele explosieven een krediet beschikbaar te stellen van € 404.900;
2. De in de Programmabegroting 2016-2019 gereserveerde stelpost ad. € 121.470 hiervoor vrij te geven;
3. De bijdrage van het Rijk ad. € 283.430 hiervoor in te zetten.

De raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,

A. ten Hoff

M.A.J. van der Tas

Einde bijlage: 12.0 Onderzoek en ruiming Conventionele Explosieven

Terug naar het agendapunt

13.0 Wijziging gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland - RAADSVOORSTEL ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

Voorstel aan de raad

Aan de gemeenteraad
Gemeente Steenwijkerland
Vendelweg 1
8331 XE Steenwijk

Steenwijk,
Nummer voorstel:

Voor raadsvergadering d.d.: 13-09-2016

Agendapunt:

Onderwerp:

Wijziging Gemeenschappelijke Regeling GGD IJsselland

Aan de raad van de gemeente Steenwijkerland wordt voorgesteld te besluiten:

Conceptbesluit:

In te stemmen met de 3^e wijziging van de gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland, conform de bepalingen opgenomen in het bijgevoegde concept 'Besluit tot de derde wijziging van de gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland'.

Samenvatting:

De gemeenschappelijke regeling van GGD IJsselland moet worden gewijzigd. Hiervoor zijn 3 redenen:

- doorvoeren van wijzigingen die 'op de plank lagen', zoals het wegvallen van de Halt-taak bij GGD IJsselland;
- veranderingen in de Wet gemeenschappelijk regelingen (Wgr) per 1 januari 2015. Hierbij kan gedacht worden aan het aanpassen van de termijn van toezenden van de ontwerpbegroting en meerjarenraming aan de genoemde termijn in de Wgr;
- actualiseren van de regeling op voorstellen in het kader van de vernieuwing van de governance ten aanzien van GGD IJsselland en op de meest actuele inzichten over vormgeving van regelgeving (VNG).

Het gaat bij de voorgestelde wijzigingen niet om fundamentele wijzigingen met verstrekkende gevolgen.

Voor aanpassing van de GR is uw instemming. Deze instemming kan overigens alleen onthouden worden wegens strijd met het recht of het algemeen belang (art. 1 Wgr).

Bijlagen bij het voorstel Concept Besluit tot vaststelling van de derde wijziging van de gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland
Concept Toelichting op het besluit tot vaststelling van de derde wijziging van de gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland per 1 januari 2017

Ondertekening

De secretaris

De burgemeester

S.S. Weistra

M.A.J. van der Tas

Betrokken partijen

afdeling

MO

adviseur

Hinke van der Honing, tel.: , email:

behandeld in raadscommissie

ja, nl.

nee

Raadsbesluit

Steenwijk,

Nummer:

De raad van de gemeente Steenwijkerland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van _____, nummer 2012/ _____ ;

b e s l u i t :

De raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,

A. ten Hoff

M.A.J. van der Tas

Terug naar het agendapunt

13.1 Wijziging gemeenteschappelijke regeling GGD IJsselland - bijlage Brief aanpassing gemeenschappelijke regeling GGD ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

IJsselland

Colleges van burgemeester en wethouders
van de gemeenten die deelnemen
aan GGD IJsselland

datum 24 juni 2016
kenmerk G16.001306 / HA S. Douwstra
toorkiesnummer 038-4281402
onderwerp 3e wijziging gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland

Geacht college,

Met deze brief stellen wij u voor:

- te besluiten tot de derde wijziging van de gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland, conform de bepalingen opgenomen in het bijgevoegde concept 'Besluit tot vaststelling van de derde wijziging van de gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland' van het algemeen bestuur van GGD IJsselland;
- de wijzigingsvoorstellen om toestemming voor te leggen aan uw gemeenteraad;
- uw besluit vóór 14 oktober 2016 aan ons toe te sturen.

Toelichting

De gemeenschappelijke regeling van GGD IJsselland is als het ware de 'grondwet' voor onze GGD en vormt de basis van de samenwerking. Een groot deel van de regeling is gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen, andere bepalingen vloeien voort uit afspraken die onze gemeenten hebben gemaakt over de manier van samenwerken.

Er zijn drie redenen om de gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland te wijzigen:

- Doorvoeren van wijzigingen die 'op de plank lagen', zoals het wegvallen van de Halt-taak bij GGD IJsselland;
- Veranderingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) per 1 januari 2015;
- Actualiseren van de regeling op voorstellen in het kader van de vernieuwing van de governance ten aanzien van GGD IJsselland en op de meest actuele inzichten over vormgeving van regelgeving (VNG).

Voor aanpassing van de gemeenschappelijke regeling is besluitvorming door de colleges van burgemeester en wethouders nodig. Met instemming van het algemeen bestuur van GGD IJsselland leggen wij u daarom deze wijzigingsvoorstellen voor.

Voor het wijzigen van een gemeenschappelijke regeling heeft een college toestemming van de gemeenteraad nodig. Deze kan overigens alleen worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang (art. 1 Wgr).

Een wijziging van de regeling is tot stand gekomen wanneer in de vergadering van het algemeen

Bezoekadressen

Zeven Alleetjes 1, 8011 CV Zwolle
Schurenstraat 8, 7413 RA Deventer
Consultatiebureaus: zie onze website

Contactgegevens

T (038)428 14 28
F (038)428 14 00
E info@ggdijselland.nl
I www.ggdijselland.nl

Centraal postadres

Postbus 1453, 8001 BL Zwolle

IJsselland

kenmerk G16.001306
vervolgblad 2 van 3

bestuur is gebleken dat ten minste twee derde van de colleges van de deelnemende gemeenten tot de wijziging hebben besloten.

De wijziging van de regeling treedt vervolgens in werking na bekendmaking. Het gemeentebestuur van de in de regeling aangewezen gemeente, in ons geval de gemeente Zwolle, zendt de regeling aan gedeputeerde staten en maakt de inhoud van de wijziging van de regeling bekend in de Staatscourant.

De wijzigingsvoorstellen zijn verwerkt in het bijgevoegde concept-besluit van het algemeen bestuur van GGD IJsselland tot vaststelling van de derde wijziging per 1 januari 2017 van de gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland. De toelichting op het concept-besluit tot vaststelling van de derde wijziging geeft een nadere uitleg van elke voorgestelde wijziging.

Voor het totaaloverzicht is ook de concepttekst van de gemeenschappelijke regeling opgenomen waarin de wijzigingsvoorstellen al zijn verwerkt.

Voor de besluitvorming over de 3^e wijziging Gemeenschappelijke Regeling GGD IJsselland staat het volgende tijdspad voor ogen:

Vergadering DB	19 mei 2016
Vergadering algemeen bestuur – instemmen met wijzigingsvoorstellen en voorleggen aan colleges.	23 juni 2016
Toezening aan gemeenten voor besluitvorming in colleges en procedure verkrijgen toestemming van raden	24 juni 2016 – reactietermijn tot 14 oktober 2016
Verzamelen reacties tot 14 oktober 2016	
Vergadering DB: * inventarisatie reacties gemeenten * voorbereiding besluitvorming AB	10 november 2016
Vergadering AB vaststellen aanpassing gemeenschappelijke regeling	15 december 2016
Verzoek aan Zwolle toesturen regeling aan GS en bekendmaking regeling (voor 1 januari 2017)	z.s.m. na 15 december 2016
Inwerkingtreding wijzigingen regeling	1 januari 2017

Voor de besluitvorming in uw college en raad zijn concept-besluiten toegevoegd.

Hoogachtend,
het dagelijks bestuur,

drs. E.W. Anker, voorzitter

Nicole M.F. Bakker, loco-secretaris

Overzicht bijlagen:

- concept-besluit van het algemeen bestuur van GGD IJsselland tot vaststelling van de derde wijziging van de gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland;

IJsselland

kenmerk G16.001306
vervolgblad 3 van 3

- toelichting op het concept-besluit van het algemeen bestuur tot vaststelling van de derde wijziging;
- concepttekst van de gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland waarin de concept-wijzigingen zijn verwerkt;
- concept-besluit college van burgemeester en wethouders;
- concept-raadsbesluit.

Terug naar het agendapunt

13.2 Wijziging gemeenteschappelijke regeling GGD IJsselland - bijlage concept aangepaste gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

IJsselland

CONCEPT

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING GGD IJSSELLAND

Versiebeheer

Versie

Ver-sienr	Auteur	Opmerkingen
1.1	S. Douwstra	Concept t.b.v. DB 22 mei en AB 20 juni 2008
1.2	S. Douwstra	Art. 41 lid 5 is veranderd: in plaats van AB regelt DB de ver-vanging van de secretaris bij verhindering of ontstentenis
1.3	S. Douwstra	De Wet Publieke Gezondheid is op 1 december 2008 in de plaats gekomen van (o.a.) de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid. Dit is verwerkt in artikel 5 lid 1 sub 1e en 2e van de regeling
1.4	S. Douwstra	* Deventer is toegetreden, Heerde is uitgetreden. Dit is ver-werkt in artikel 1 lid 1 onder b; * In de Wet kinderopvang is geregeld dat het college van burgemeester en wethouders van een gemeente de directeur GGD als toezichthouder aanwijst. De taken op het gebied van milieu worden niet meer uitge-voerd binnen GGD IJsselland. Dit heeft geleid tot aanpassing van de opsomming van de ta-ken en bevoegdheden in artikel 5 lid 2
1.5	S. Douwstra	* Hatterem is uitgetreden. Dit is verwerkt in artikel 1 lid 1 onder b en in artikel 60 (weglaten gedeputeerde staten van Gelder-land).; * De gemeenten hebben de bevoegdheid tot het aanwijzen van een gemeentelijk lijkschouwer overgedragen aan de GGD. Dit is verwerkt in artikel 5, lid 2 onder c * Per 1 januari 2012 is in de Wet Publieke Gezondheid (art. 14) opgenomen dat de GGD onder leiding staat van een di-recteur publieke gezondheid, die wordt benoemd door het al-gemeen bestuur van de GGD in overeenstemming met het bestuur van de veiligheidsregio. Dit is verwerkt in artikel 41.
1.6	S. Douwstra	* Halt is weggefallen als taak – verwerkt in art. 5, lid 2 * De wijzigingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen (per 1 januari 2015) zijn verwerkt (diverse artikelen); * enkele aanpassingen in kader van Governance en inzichten m.b.t. vormgeving regelgeving.

Distributie

Ver-sienr	Datum	Verspreid aan
1.6	19 mei 2016	dagelijks bestuur

Documenteigenaar	S. Douwstra
Vastgesteld door	algemeen bestuur
Datum vaststelling	
Geplande evaluatiedatum	
Digitale vindplaats	Intranet – organisatie – documenten – regelingen en veror-deningen

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING GGD IJSSELLAND

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Begripsbepalingen

Artikel 1

In deze gemeenschappelijke regeling wordt verstaan onder:

- algemeen bestuur: het algemeen bestuur als bedoeld in artikel 12 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;
- dagelijks bestuur: het dagelijks bestuur als bedoeld in artikel 14 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;
- deelnemende gemeenten: de aan deze regeling deelnemende gemeenten: Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle;
- de regeling: de gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland.
- gebied: het gezamenlijk grondgebied van de deelnemende gemeenten;
- gedeputeerde staten: gedeputeerde staten van de provincie Overijssel;
- GGD: GGD IJsselland, het openbaar lichaam als bedoeld in artikel 2, lid 1;
- het college: het college van burgemeester en wethouders van een deelnemende gemeente.
- voorzitter: de voorzitter als bedoeld in artikel 18;

Het rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam

Artikel 2

1. Er is een openbaar lichaam, te weten "GGD IJsselland". Het is gevestigd te Zwolle.
2. Het bestuur van het openbaar lichaam bestaat uit het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter en de commissies als bedoeld in artikel 23.
3. De ombudsman of ombudscommissie van de gemeente Zwolle is bevoegd tot de behandeling van de verzoekschriften als bedoeld in artikel 9:18, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht.

HOOFDSTUK II

Belangen en taken

Artikel 3

GGD IJsselland is ingesteld voor de gezamenlijke behartiging van de belangen van deelnemende gemeenten op met name het terrein van de publieke gezondheidszorg, zulks met inachtneming van hetgeen in deze regeling nader is bepaald met betrekking tot de taken en bevoegdheden van het samenwerkingsverband.

Artikel 4

De behartiging van de in artikel 3 bedoelde belangen omvat meer algemeen:

1. het bevorderen van overleg met en tussen de deelnemende gemeenten ter afstemming en coördinatie van gemeentelijke beleidsvoornemens en beleidsmaatregelen;
2. het bevorderen van gemeenschappelijke standpuntbepalingen;
3. het bieden van een platform en faciliteiten voor flexibele samenwerkingsvormen van gemeenten en/of betrokken partijen rondom gezamenlijke belangen;
4. het voeren van overleg met de andere overheden en het vertegenwoordigen van de afzonderlijke deelnemende gemeenten, indien en voor zover deze daarom verzoeken dan wel daarmee instemmen;

5. het aantrekken en borgen van geldleningen voor activiteiten waarmee de gemeenten overeenkomstig de besluitvormingsprocedures hebben ingestemd.

Artikel 5

Ter behartiging van de in artikel 3 bedoelde belangen heeft het samenwerkingsverband, met inachtneming van het bepaalde in artikel 7, de volgende taken en specifieke bevoegdheden:

1. wettelijke taken en bevoegdheden als GGD:
 - a. het instellen en in standhouden van een gezondheidsdienst als bedoeld in de artikelen 14, eerste lid, en 15 van de Wet Publieke Gezondheid;
 - b. de taken en bevoegdheden, die de Wet Publieke Gezondheid aangeeft voor het bestuur van de gezondheidsdienst;
 - c. het houden van toezicht als bedoeld in hoofdstuk 1 afdeling 4 van de Wet Kinderopvang.
2. taken en bevoegdheden in vrijwillige samenwerking:
 - a. taken op het terrein van gemeentelijke overheidszorg, die gemeenten, collectief of afzonderlijk, aan het samenwerkingsverband opdragen met inachtneming van het bepaalde in artikel 6, leden 2 tot en met 4
 - b. de bevoegdheid tot het aanwijzen van een gemeentelijk lijkschouwer als bedoeld in de Wet op de lijkbezorging voor de deelnemende gemeenten.

Artikel 6

1. GGD IJsselland voert periodiek bestuurlijk overleg met de deelnemende gemeenten omtrent de inhoud en het niveau van uitvoering van wettelijke taken, genoemd in artikel 5, lid 1. De inhoud en het niveau van de uitvoering van deze taken worden een keer per bestuursperiode vastgesteld door het algemeen bestuur en jaarlijks geactualiseerd door het dagelijks bestuur.
2. De uitvoering van taken en bevoegdheden in vrijwillige samenwerking, bedoeld in artikel 5, lid 2,
 - a dient de behartiging van de belangen, genoemd in artikel 3;
 - b geschiedt op verzoek van de betreffende gemeente of gemeenten;
 - c wordt schriftelijk vastgelegd tussen GGD IJsselland en de betreffende gemeente of gemeenten.
3. GGD IJsselland stemt jaarlijks met de betrokken gemeenten de uitvoering af van de taken en bevoegdheden in vrijwillige samenwerking genoemd in artikel 5, lid 2.
4. Met betrekking tot de taken en bevoegdheden in vrijwillige samenwerking, bedoeld in de leden 2 en 3, maken GGD IJsselland en de gemeente(n) in ieder geval afspraken over:
 - a de duur en de kosten van de taakuitvoering;
 - b de opzegtermijn van de dienstverlening;
 - c de verrekening van eventuele desintegratiekosten. Daarbij geldt als uitgangspunt dat de gemeente(n) die de dienstverlening voortijdig beëindigt, de kosten draagt die het rechtstreekse gevolg zijn van die beëindiging en dat de overige gemeenten geen financieel nadeel daarvan ondervinden.

Artikel 7

1. In het geval een gemeente bepaalde taken en bevoegdheden, bedoeld in artikel 5, lid 1 en 2, niet aan GGD IJsselland heeft opgedragen onthouden de leden van het algemeen bestuur van deze gemeente zich van stemming over aangelegenheden die de uitoefening van deze taak en bevoegdheid door GGD IJsselland betreffen.
2. Het in het vorige lid bepaalde is niet langer van toepassing voor een gemeente indien uitoefening door GGD IJsselland van de taak en bevoegdheid ingevolge enige wet of wettelijk voorschrift wordt voorgeschreven.

Wijziging van bevoegdheden

Artikel 8

1. De bevoegdheden van GGD IJsselland, genoemd in artikel 5 van deze regeling, kunnen worden gewijzigd in geval van noodzakelijke aanpassing aan landelijke en/of Europese wetgeving. Het algemeen bestuur dient tot de wijziging te besluiten. Het algemeen bestuur kan niet besluiten tot het overdragen van bevoegdheden van de deelnemers aan het bestuur van GGD IJsselland.

2. Het algemeen bestuur deelt zijn besluit en de redenen daartoe mee aan de deelnemende gemeenten.

HOOFDSTUK III

Het algemeen bestuur

De samenstelling

Artikel 9

1. Met inachtneming van het bepaalde in artikel 18 wijst elk van de colleges van de deelnemende gemeenten uit zijn midden één vertegenwoordiger aan tot lid van het algemeen bestuur.
2. Elk van de colleges van de deelnemende gemeenten wijst uit zijn midden tevens één plaatsvervangend lid aan.
3. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur is onverenigbaar met de betrekking van ambtenaar, aangesteld door of vanwege een deelnemende gemeente of GGD IJsselland, met uitzondering van onderwijzend personeel. Met ambtenaar worden voor de toepassing van dit artikel gelijkgesteld zij, die op arbeidscontract naar burgerlijk recht werkzaam zijn.
4. Het algemeen bestuur kan vertegenwoordigers van andere dan aan GGD IJsselland deelnemende gemeenten alsmede vertegenwoordigers van andere instellingen, toelaten tot de vergaderingen van het algemeen bestuur. Met instemming van het algemeen bestuur kan het dagelijks bestuur vertegenwoordigers van de andere gemeenten en instellingen toelaten tot zijn vergaderingen. In de vergaderingen kunnen deze vertegenwoordigers van hun gevoelen ten aanzien van te behandelen onderwerpen doen blijken.

Artikel 10

1. Na verkiezing van de gemeenteraad eindigt het lidmaatschap van het algemeen bestuur op de dag met ingang waarvan de leden van het college in oude samenstelling aftreden. Voor zover de aftredende leden
 - a voorzitter van het college van een deelnemende gemeente zijn, blijven zij hun functie waarnemen tot het tijdstip waarop het college nieuwe leden van het algemeen bestuur heeft aangewezen;
 - b wethouder van een deelnemende gemeente zijn, blijven zij hun functie waarnemen tot de dag van hun aftreden.
2. Het college van elke deelnemende gemeente beslist zo spoedig mogelijk over de aanwijzing van de nieuwe leden van het algemeen bestuur.
3. Het voorzien in een tussentijdse vacature geschiedt binnen tien weken. Van elke aanwijzing tot lid van het algemeen bestuur geeft het betrokken college binnen acht dagen kennis aan het algemeen bestuur.

De werkwijze

Artikel 11

1. Het algemeen bestuur vergadert jaarlijks tenminste tweemaal en voorts zo dikwijls
 - a de voorzitter of het dagelijks bestuur een vergadering nodig oordeelt, of
 - b tenminste een vijfde van het aantal leden van het algemeen bestuur dit, onder opgaaf van redenen, schriftelijk verzoekt.
2. Artikel 19 van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de openbare kennisgeving tevens op verzoek van de voorzitter door de burgemeesters der deelnemende gemeenten op de daar gebruikelijke wijze geschiedt. De voorzitter draagt er voorts zorg voor dat – spoedeisende of andere bijzondere omstandigheden uitgezonderd – het tijdstip van vergadering in één of meer dag- of nieuwsbladen, die in het gebied verspreid worden, wordt bekendgemaakt.

Artikel 12

1. Het algemeen bestuur stelt een reglement van orde voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden vast. De artikelen 20, 22, 26 en 28 tot en met 33 van de Gemeentewet zijn van overeenkomstige toepassing. In het reglement van orde worden regels gegeven omtrent het horen van de deelnemende gemeenten en belanghebbenden ten aanzien van door het

- algemeen bestuur te nemen besluiten.
2. Een exemplaar van het reglement van orde wordt ter kennisneming toegezonden aan de raden van de deelnemende gemeenten.

HOOFDSTUK IV

Het dagelijks bestuur

De samenstelling

Artikel 13

1. Het algemeen bestuur bepaalt in de eerste vergadering van elke zittingsperiode voor de duur daarvan het aantal te vervullen plaatsen in het dagelijks bestuur. Het wijst uit zijn midden de leden van het dagelijks bestuur aan.
2. De voorzitter van het algemeen bestuur is voorzitter van het dagelijks bestuur.

De werkwijze

Artikel 14

1. Een lid van het dagelijks bestuur treedt af als lid van dat bestuur op de dag, waarop de zittingsperiode eindigt van het college van burgemeester en wethouders waarvan het lid deel uitmaakt. Leden van het dagelijks bestuur blijven hun functie waarnemen tot het tijdstip waarop het algemeen bestuur uit zijn midden een nieuw dagelijks bestuur heeft aangewezen.
2. Indien tussentijds een plaats in het dagelijks bestuur beschikbaar komt, wijst het algemeen bestuur een nieuw lid aan. Gaat het openvallen van een plaats in het dagelijks bestuur gepaard met het openvallen van een plaats in het algemeen bestuur, dan stelt het algemeen bestuur het aanwijzen van een nieuw lid van het dagelijks bestuur uit totdat de opengevallen plaats in het algemeen bestuur wederom is bezet. Dit uitstel zal niet meer dan drie maanden mogen belopen.

Artikel 15

1. Indien langdurige verhindering of ontstentenis van een lid van het dagelijks bestuur verwacht wordt, kan het algemeen bestuur op voorstel van het dagelijks bestuur in diens tijdelijke vervanging voorzien.
2. Op deze tijdelijke voorziening zijn de bepalingen van het vorige artikel van toepassing.
3. Het tijdelijk benoemd lid van het dagelijks bestuur treedt af, zodra degene die hij vervangt de uitoefening van zijn functie heeft hervat.

Artikel 16

1. Het dagelijks bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dit nodig oordeelt of tenminste twee leden van het dagelijks bestuur zulks schriftelijk, onder opgave van de te behandelen onderwerpen, verzoeken.
2. De artikelen 53 tot en met 59a van de Gemeentewet zijn van overeenkomstige toepassing.
3. Het dagelijks bestuur kan een reglement van orde voor zijn vergaderingen en andere werkzaamheden vaststellen, dat aan het algemeen bestuur wordt toegezonden.
4. In de eerste vergadering van elke zittingsperiode regelen de leden van het dagelijks bestuur onderling de werkzaamheden. Deze taakverdeling geschiedt op een zodanige wijze, dat voor ieder onderdeel van de taak een plaatsvervanger wordt aangewezen. De taakverdeling wordt meegedeeld aan het algemeen bestuur en aan de deelnemende gemeenten.

De bevoegdheden van het dagelijks bestuur

Artikel 17

1. Het algemeen bestuur kan aan het dagelijks bestuur bevoegdheden overdragen, tenzij de aard van de bevoegdheid zich daartegen verzet. Het algemeen bestuur kan niet de bevoegdheid overdragen tot:
 - a. het vaststellen en wijzigen van de begroting;
 - b. het vaststellen van de jaarrekening;
 - c. het vaststellen van verordeningen door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven;
 - d. het nemen van besluiten, als bedoeld in de artikelen 54 tot en met 57.

2. Het dagelijks bestuur is bevoegd:
 - a. het dagelijks bestuur van GGD IJsselland te voeren, voor zover niet bij of krachtens de wet of de regeling het algemeen bestuur hiermee is belast. Hiertoe behoort het beheer van de activa en de passiva van GGD IJsselland en de zorg, voor zover deze niet aan anderen is opgedragen, voor de controle op het geldelijk beheer en de boekhouding;
 - b. beslissingen van het algemeen bestuur voor te bereiden en uit te voeren;
 - c. regels vast te stellen over de ambtelijke organisatie van GGD IJsselland;
 - d. tot benoeming, schorsing, het ontslag, dan wel de tewerkstelling op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht van personeel in dienst van GGD IJsselland, een en ander behoudens het bepaalde in artikel 41 en verder voor zover het algemeen bestuur zich de betreffende bevoegdheden niet heeft voorbehouden;
 - e. tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van GGD IJsselland te besluiten, met uitzondering van privaatrechtelijke rechtshandelingen als bedoeld in artikel 31a van de Wet gemeenschappelijke regelingen;
 - f. te besluiten namens GGD IJsselland, het dagelijks bestuur of het algemeen bestuur rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief beroepsprocedures te voeren of handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, tenzij het algemeen bestuur, voor zover het het algemeen bestuur aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist;
 - g. tot het aanwijzen van een gemeentelijk lijkschouwer als bedoeld in de Wet op de lijkbezorging voor de deelnemende gemeenten.
3. Het dagelijks bestuur neemt, ook alvorens is besloten tot het voeren van een rechtsgeding, alle conservatoire maatregelen, zowel in als buiten rechte, en doet wat nodig is ter voorkoming van verjaring of verlies van recht of bezit;
4. Het dagelijks bestuur kan een of meer leden van het dagelijks bestuur machtigen tot uitoefening van zijn bevoegdheden, tenzij de regeling waarop de bevoegdheid steunt zich daartegen verzet.

HOOFDSTUK V

De voorzitter

Artikel 18

1. De voorzitter, alsmede de eerste en tweede vice-voorzitter, worden door het algemeen bestuur in de eerste vergadering van elke zittingsperiode uit zijn midden aangewezen.
2. Indien en voor zover het algemeen bestuur niet in de vervanging heeft voorzien, is het dagelijks bestuur bevoegd uit zijn midden een lid aan te wijzen, dat tijdelijk in de vervanging voorziet.
3. De gemeente waarvan een vertegenwoordiger in het algemeen bestuur tot voorzitter is benoemd, is bevoegd in diens plaats een extra lid van het algemeen bestuur aan te wijzen. Onverminderd het bepaalde in artikel 10 ten aanzien van het einde van het lidmaatschap, eindigt het lidmaatschap van het extra lid, zodra het tot voorzitter aangewezen lid ophoudt de voorzittersfunctie te vervullen.
4. Het voorzitterschap eindigt, indien de betrokkene ophoudt lid van het algemeen bestuur te zijn. Alsdan voorziet het algemeen bestuur ten spoedigste in de vervanging.

Artikel 19

1. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
2. Hij draagt zorg voor een spoedige afdoening van zaken.
3. De voorzitter vertegenwoordigt GGD IJsselland in en buiten rechte. Hij kan de vertegenwoordiging opdragen aan een door hem aan te wijzen persoon. In rechtsgedingen tussen GGD IJsselland en de gemeente, waarvan de voorzitter lid van het bestuur is, wordt hij vervangen door een lid van het dagelijks bestuur dat geen lid van het bestuur van de betreffende gemeente is.

HOOFDSTUK VI

Portefeuillehoudersoverleggen

Artikel 20

1. Het dagelijks bestuur kan een of meer portefeuillehoudersoverleggen instellen voor bestuurlijk overleg en afstemming omtrent de belangen en taken, genoemd in de artikelen 3, 4 en 5, alsmede voor zaken van financiële aard.
2. Een portefeuillehoudersoverleg bestaat uit één lid (portefeuillehouder) per deelnemende gemeente afkomstig uit het college.
3. Het dagelijks bestuur kan, na instemming van het betrokken portefeuillehoudersoverleg, vertegenwoordigers van andere gemeenten en van instellingen toelaten tot bijeenkomsten van dat portefeuillehoudersoverleg. In de vergaderingen kunnen deze vertegenwoordigers van hun gevoelens ten aanzien van te behandelen onderwerpen doen blijken.
4. Voorzitter van een portefeuillehoudersoverleg is het lid van het dagelijks bestuur dat het werkterrein van het portefeuillehoudersoverleg in dat bestuur behartigt.

Commissies

Artikel 21

1. Commissies van advies aan het algemeen bestuur worden ingesteld door het algemeen bestuur.
2. Bij de instelling worden de bevoegdheden, samenstelling en werkwijze geregeld.
3. Artikel 22 van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 22

1. De instelling van vaste commissies van advies aan het dagelijks bestuur of aan de voorzitter en de regeling van haar bevoegdheden en samenstelling geschiedt door het algemeen bestuur op voorstel van het dagelijks bestuur onderscheidenlijk van de voorzitter.
2. De voorzitter van een vaste commissie van advies is het lid van het dagelijks bestuur tot wiens portefeuille het belang behoort. Hij heeft in de commissie een adviserende stem.
3. De commissies dienen het dagelijks bestuur respectievelijk de voorzitter desgevraagd of uit eigen beweging van advies met betrekking tot de belangen waarvoor zij zijn ingesteld.

Artikel 23

1. Het algemeen bestuur kan commissies instellen met het oog op de behartiging van bepaalde belangen.
2. Hij gaat pas over tot instelling van een commissie als bedoeld in lid 1 nadat de raden van de deelnemende gemeenten van dit voornemen op de hoogte zijn gesteld en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen. .
3. Bij de instelling regelt hij in ieder geval:
 - a. de samenstelling;
 - b. de bevoegdheid;
 - c. de werkwijze;
 - d. de openbaarheid van vergaderingen;
 - e. de voorbereiding, de uitvoering van de openbaarmaking van besluiten alsmede de informatie aan en het overleg met de deelnemende gemeenten;
 - f. het toezicht van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur;
 - g. de verhouding van de toegekende bevoegdheden tot die van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur;
 - h. de verantwoording aan het algemeen bestuur.
4. De voorzitter van de commissie is het lid van het dagelijks bestuur tot wiens portefeuille het belang behoort. Hij heeft in de commissie een adviserende stem.

HOOFDSTUK VII

Informatie-, verantwoordingsplicht en ontslagrecht

Artikel 24

1. De leden van het dagelijks bestuur zijn tezamen en ieder afzonderlijk aan het algemeen bestuur

verantwoording schuldig voor het door hen gevoerde bestuur en geven te dien aanzien alle door één of meer leden verlangde inlichtingen, een en ander voor zover zulks niet strijdig is met het openbaar belang.

2. Het algemeen bestuur kan regelen van welke besluiten van het dagelijks bestuur kennisgeving wordt gedaan aan de leden van het algemeen bestuur. Daarbij kan het algemeen bestuur de gevallen bepalen waarin met terinzagelegging kan worden volstaan.
3. Het dagelijks bestuur laat de kennisgeving of terinzagelegging achterwege voor zover deze in strijd is met het openbaar belang.
4. Het algemeen bestuur kan een lid van het dagelijks bestuur ontslag verlenen, indien dit het vertrouwen van het algemeen bestuur niet meer bezit.
5. De artikelen 49 en 50 van de Gemeentewet zijn van overeenkomstige toepassing op een dergelijk ontslag.

Artikel 25

Het voorgaande artikel is van overeenkomstige toepassing op de voorzitter.

Artikel 26

1. Het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur verstrekken de raad van een deelnemende gemeente de door één of meer leden overeenkomstig het reglement van orde van die raad verlangde inlichtingen, waarvan het verstrekken niet in strijd is met het openbaar belang.
2. Een verzoek om inlichtingen kan schriftelijk of mondeling worden ingediend bij het dagelijks bestuur.
3. Het dagelijks bestuur verstrekt de gevraagde inlichtingen binnen 8 weken na ontvangst van het verzoek.

Artikel 27

Een lid van het algemeen bestuur verschaft de raad of het college van zijn gemeente met inachtneming van de artikelen 18 en 19 van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen alle inlichtingen, die door die raad of dat college of door één of meer leden daarvan worden verlangd.

Artikel 28

Een lid van het algemeen bestuur is de raad of het college van zijn gemeente verantwoording verschuldigd voor het door hem in dat bestuur gevoerde beleid.

Artikel 29

Het verstrekken van inlichtingen en het afleggen van verantwoording als bedoeld in de artikelen 27 en 28 geschiedt volgens de door het betreffende orgaan vastgestelde regels.

Artikel 30

1. Het college kan een door hem aangewezen lid ontslag verlenen, indien dit het vertrouwen van het college niet meer bezit.
2. De artikelen 49 en 50 van de Gemeentewet zijn van overeenkomstige toepassing op een dergelijk ontslag.

HOOFDSTUK VIII

Verordeningen

Artikel 31

Het algemeen bestuur is bevoegd verordeningen vast te stellen binnen het kader van de taken zoals bedoeld in artikel 4 en artikel 5.

Artikel 32

Het dagelijks bestuur stelt een ontwerp van een verordening, als bedoeld in artikel 31 op en wint daarover advies in van het desbetreffende portefeuillehoudersoverleg respectievelijk de desbetreffende commissie als bedoeld in de artikelen 20, 21, 22 en 23.

Artikel 33

Het dagelijks bestuur zendt het ontwerp van een verordening als bedoeld in artikel 31, vergezeld van

de ontvangen adviezen, aan de deelnemende gemeenten, die hun beschouwingen binnen drie maanden ter kennis van het algemeen bestuur kunnen brengen.

Artikel 34

Binnen twee maanden na het verstrijken van de in artikel 33 genoemde termijn beslist het algemeen bestuur omtrent de vaststelling van de verordening.

Artikel 35

1. Het dagelijks bestuur zendt onverwijld de verordening, bedoeld in artikel 31, na vaststelling toe aan de raden van de deelnemende gemeenten en aan de verder bij wettelijk voorschrift daartoe aangewezen besturen en functionarissen.
2. Bekendmaking en inwerkingtreding van besluiten die algemeen verbindende voorschriften inhouden gebeuren volgens de artikelen 32k en 32l van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Artikel 36

Aan GGD IJsselland wordt de bevoegdheid toegekend tot het bij verordening heffen van rechten bedoeld in artikel 229, lid 1, onder b, van de Gemeentewet en de rechten waarvan de heffing krachtens bijzondere wetten geschiedt.

Artikel 37

Voor zover een verordening als bedoeld in de artikelen 31 en 36 voorziet in hetzelfde onderwerp als een verordening van een deelnemende gemeente, regelt de eerstbedoelde verordening de onderlinge verhouding. Zij kan bepalen dat de gemeentelijke verordening voor het gehele gebied dan wel voor een gedeelte daarvan geheel of gedeeltelijk ophoudt te gelden.

HOOFDSTUK IX

Vergoedingen

Artikel 38

1. Het algemeen bestuur kan voor zijn leden, de voorzitter en de leden van het dagelijks bestuur bij verordening een tegemoetkoming in de kosten vaststellen. De verordening stelt regels omtrent de hoogte en de toekenning van de tegemoetkoming in de kosten.
2. De hoogte van de tegemoetkoming in de kosten bedraagt niet meer dan de werkelijke kosten, mede rekening houdende met de tegemoetkoming in de kosten welke het bestuurslid ontvangt uit hoofde van zijn lidmaatschap van het gemeentebestuur.
3. De verordening wordt ter kennisneming gezonden aan gedeputeerde staten.

Rechtspositie

Artikel 39

Het algemeen bestuur kan nadere bepalingen vaststellen omtrent de rechtspositie van de leden van het dagelijks bestuur. Het besluit wordt ter kennisneming gezonden aan gedeputeerde staten.

HOOFDSTUK X

Medewerkers en organisatie

Artikel 40

Het dagelijks bestuur regelt de inrichting van de organisatie van GGD IJsselland.

Secretaris/directeur publieke gezondheid

Artikel 41

1. De directeur publieke gezondheid wordt door het algemeen bestuur in overeenstemming met het bestuur van Veiligheidsregio IJsselland benoemd, geschorst of ontslagen.
2. De directeur publieke gezondheid is tevens secretaris van het algemeen bestuur en van het

- dagelijks bestuur.
3. De directeur publieke gezondheid/secretaris woont de vergaderingen bij van het algemeen bestuur en van het dagelijks bestuur; in deze vergaderingen heeft de directeur publieke gezondheid/secretaris een adviserende stem.
 4. De directeur publieke gezondheid heeft als zodanig de algemene leiding over de organisatie van GGD IJsselland.
 5. Het dagelijks bestuur regelt de vervanging van de directeur publieke gezondheid/secretaris bij diens verhindering of ontstentenis.
 6. Het algemeen bestuur stelt voor de directeur publieke gezondheid/secretaris een instructie vast.

Artikel 42

1. De secretaris staat het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de voorzitter, de portefeuillehoudersoverleggen en de commissies bij de uitoefening van hun taak terzijde.
2. De secretaris zorgt voor aantekening van het verhandelde in de vergaderingen van het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, de portefeuillehoudersoverleggen en de commissies.
3. Alle stukken, die van het algemeen bestuur en van het dagelijks bestuur uitgaan, worden door de secretaris mede ondertekend.

Artikel 43

Op de secretaris is artikel 101 van de Gemeentewet van overeenkomstige toepassing.

Directie

Artikel 44

1. Andere directieleden worden benoemd, geschorst en ontslagen door het dagelijks bestuur.
2. Het dagelijks bestuur regelt de taken en bevoegdheden van directieleden.

Rechtspositie

Artikel 45

Het dagelijks bestuur regelt, overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 125 en 134 van de Ambtenarenwet 1929, de rechtspositie van de medewerkers van GGD IJsselland, die ambtenaar zijn, alsmede van het personeel van GGD IJsselland, werkzaam op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht.

HOOFDSTUK XI

Financiële bepalingen

Administratie en controle

Artikel 46

1. Het algemeen bestuur stelt bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast. Deze verordening dient te waarborgen dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan. De verordening regelt in elk geval de onderwerpen, genoemd in artikel 212, lid 2, van de Gemeentewet voor zover van toepassing op GGD IJsselland.
2. Het algemeen bestuur stelt bij verordening regels vast voor de controle op het financiële beheer en op de inrichting van de financiële organisatie. Deze verordening waarborgt dat de rechtmatigheid van het financiële beheer en van de inrichting van de financiële organisatie wordt getoetst.
3. Het algemeen bestuur wijst een of meer accountants aan als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, belast met de controle van de in artikel 197 van de Gemeentewet bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen. De accountantsverklaring en het verslag van bevindingen voldoen aan het bepaalde in artikel 213, lid 3 respectievelijk lid 4, van de Gemeentewet.
4. De artikelen 214 en 215 van de Gemeentewet zijn van overeenkomstige toepassing.

5. Het dagelijks bestuur stelt regels vast omtrent de verzekering van eigendommen en gelden van GGD IJsselland tegen benadeling door haar personeel of door anderen.

Begroting

Artikel 47

1. Het dagelijks bestuur zendt de ontwerpbegroting en de ontwerp-meerjarenraming acht weken voordat zij aan het algemeen bestuur worden aangeboden toe aan de raden van de deelnemende gemeenten.
2. De ontwerpbegroting en de ontwerp-meerjarenraming voldoen aan het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, voor zover van toepassing.
3. De ontwerpbegroting vermeldt tevens de naar raming door elke deelnemende gemeente voor het jaar, waarop de begroting betrekking heeft, verschuldigde bijdragen. De berekening van deze bijdragen vindt plaats op basis van het volgende uitgangspunten:
 - a. voor de algemene en de wettelijke taken, genoemd in de artikelen 4 en 5 lid 1 het inwonertal op 1 januari van het jaar, voorafgaand aan dat waarvoor de bijdrage verschuldigd is.
 - b. voor de taken in vrijwillige samenwerking, genoemd in artikel 5, lid 2: de bedragen die gemeenten en GGD IJsselland daarvoor hebben afgesproken dan wel het aantal verleende diensten maal het vastgestelde tarief per dienst.
4. De ontwerpbegroting en de ontwerp-meerjarenraming worden door de zorg van de besturen van de deelnemende gemeenten voor een ieder ter inzage gelegd en, tegen betaling van de kosten, algemeen verkrijgbaar gesteld.
5. De raden van de deelnemende gemeenten hebben acht weken de gelegenheid om bij het dagelijks bestuur hun zienswijze omtrent de ontwerpbegroting en de ontwerp-meerjarenraming naar voren te brengen.
6. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat en eventueel een nota van wijzigingen, bij de ontwerpbegroting en de ontwerp-meerjarenraming, zoals deze aan het algemeen bestuur worden aangeboden.
7. Het algemeen bestuur stelt de begroting en de meerjarenraming vast voor 18 juli van het jaar, voorafgaand aan dat waarvoor de begroting moet dienen.
8. Terstond na vaststelling worden de begroting en de meerjarenraming in afschrift toegezonden aan de raden van de deelnemende gemeenten, die de in deze begroting voor de gemeente als bijdrage in de kosten van GGD IJsselland geraamde bedragen in de gemeentebegroting opnemen.
9. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen twee weken na vaststelling door het algemeen bestuur, in ieder geval voor 1 augustus, aan gedeputeerde staten.
10. Als de begroting niet in evenwicht is en het niet aannemelijk is dat in de eerstvolgende jaren een evenwicht bereikt wordt, zendt het dagelijks bestuur de begroting binnen twee weken na vaststelling door het algemeen bestuur aan gedeputeerde staten ter goedkeuring in. Van de goedkeuring doet het dagelijks bestuur mededeling aan het algemeen bestuur en de deelnemende gemeenten.

Artikel 48

1. Voordat een begrotingswijziging door het algemeen bestuur wordt vastgesteld, zendt het dagelijks bestuur het ontwerp daarvan, voorzien van een toelichting en een raming van de verschuldigde bijdrage per gemeente, toe aan de raden van de deelnemende gemeenten.
2. De raden van de deelnemende gemeenten kunnen gedurende acht weken hun zienswijze naar voren brengen bij het dagelijks bestuur.
3. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat en eventueel een nota van wijzigingen, bij de wijziging zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.
4. Het bepaalde in artikel 47, achtste, negende en tiende lid is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 49

1. De deelnemende gemeenten betalen bij wijze van voorschot jaarlijks voor 16 januari en voor 16 juli telkens de helft van de verschuldigde bijdragen, bedoeld in artikel 47, lid 3, onder a. Bij niet tijdige betaling is de wettelijke interest verschuldigd.
2. De deelnemende gemeenten betalen de bijdragen, bedoeld in artikel 47, lid 3, onder b, op basis van facturen, die GGD IJsselland hen daartoe zal toezenden.
3. De gemeenten garanderen GGD IJsselland de betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van de in artikel 4, lid 5, bedoelde geldleningen en borgstellingen op basis van de voor de

betreffende activiteit geldende financiële verdeelsleutel.

Artikel 50

Wanneer aan het algemeen bestuur blijkt dat de raad van een deelnemende gemeente niet voldoet of zal voldoen aan het gestelde in artikel 47, achtste lid, doet het algemeen bestuur aan gedeputeerde staten van de provincie Overijssel het verzoek over te gaan tot toepassing van artikel 194 van de Gemeentewet.

Jaarstukken

Artikel 51

1. Het dagelijks bestuur zendt vóór 15 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening aan de raden van de deelnemende gemeenten.
2. Het dagelijks bestuur legt aan het algemeen bestuur over elk begrotingsjaar verantwoording af over het door hem gevoerde bestuur, onder overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag. Het dagelijks bestuur voegt daarbij de stukken, bedoeld in artikel 46, derde lid.
3. De jaarstukken, genoemd in lid 2, voldoen aan het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, voor zover van toepassing.
4. De in het tweede lid bedoelde stukken liggen, zodra zij aan het algemeen bestuur zijn overgelegd, voor een ieder ter inzage en zijn algemeen verkrijgbaar. Van de terinzagelegging en de verkrijgbaarstelling wordt openbaar kennis gegeven. Het algemeen bestuur beraadslaagt over de jaarrekening en het jaarverslag niet eerder dan twee weken na de openbare kennisgeving.
5. Het algemeen bestuur stelt de jaarstukken vast voor 1 juli volgende op het jaar waarop deze betrekking hebben. Het dagelijks bestuur zendt de door het algemeen bestuur vastgestelde jaarstukken binnen twee weken aan gedeputeerde staten.

Artikel 52

Vervallen met ingang van 01-01-2017.

HOOFDSTUK XII

Archief

Artikel 53

1. Het dagelijks bestuur is belast met de zorg voor de archiefbescheiden van GGD IJsselland en haar organen, overeenkomstig een door het algemeen bestuur vast te stellen en aan gedeputeerde staten mee te delen regeling.
2. De secretaris is belast met het beheer van de archiefbescheiden, bedoeld in lid 1, overeenkomstig de door het dagelijks bestuur vast te stellen nadere regeling.
3. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12 van de Archiefwet 1995 over te brengen archiefbescheiden wijst het dagelijks bestuur een archiefbewaarpplaats aan.
4. De beheerder van de in het vorige lid aan te wijzen archiefbewaarpplaats oefent overeenkomstig de regeling als bedoeld in het eerste lid toezicht uit op het beheer van de archiefbescheiden van GGD IJsselland en haar organen, voor zover deze archiefbescheiden niet zijn overgebracht naar een archiefbewaarpplaats.

HOOFDSTUK XIII

Toetreding, uittreding, wijziging, opheffing

Artikel 54

1. Een gemeente kan toetreden wanneer ter vergadering van het algemeen bestuur blijkt dat de colleges van ten minste tweederde van de deelnemende gemeenten daarmee instemmen.
2. In een besluit van het algemeen bestuur, bedoeld in lid 1, kan de toetreding afhankelijk worden gesteld van de voldoening aan bepaalde voorwaarden door de betrokken gemeente.
3. De toetreding gaat in op de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin het besluit van het algemeen bestuur als bedoeld in lid 1 is genomen, tenzij het besluit een latere datum van

ingang heeft.

Artikel 55

1. Een gemeente kan (gedeeltelijk) uittreden wanneer ter vergadering van het algemeen bestuur blijkt dat de colleges van ten minste tweederde van de deelnemende gemeenten daarmee instemmen.
2. Bij het besluit regelt het algemeen bestuur de financiële gevolgen alsmede de overige gevolgen van de (gedeeltelijke) uittreding. Daarbij geldt als uitgangspunt dat de (gedeeltelijk) uittredende gemeente de kosten draagt die het rechtstreekse gevolg zijn van de (gedeeltelijke) uittreding en dat de overige gemeenten geen financieel nadeel van de (gedeeltelijke) uittreding ondervinden.
3. Tenzij het algemeen bestuur anders besluit, kan (gedeeltelijke) uittreding plaatsvinden per 1 januari van het tweede jaar volgend op dat van het besluit van het algemeen bestuur, genoemd in lid 1.
4. Onder de geschillen omtrent de uitvoering of toepassing van een regeling als bedoeld in artikel 28 van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen, is steeds begrepen het geval, dat ter vergadering van het algemeen bestuur, bedoeld in lid 1, blijkt dat de colleges van ten minste tweederde van de deelnemende gemeenten niet instemmen met uittreding van een gemeente.

Artikel 56

1. Een wijziging van de regeling is tot stand gekomen, wanneer ter vergadering van het algemeen bestuur blijkt dat de colleges van ten minste tweederde van de deelnemende gemeenten tot de wijziging hebben besloten.
2. Het college van een gemeente kan het algemeen bestuur een voorstel doen tot wijziging van de regeling.
3. Indien het algemeen bestuur wijziging van de regeling wenselijk acht en hieromtrent besluit, doet het dagelijks bestuur van GGD IJsselland een daartoe strekkend voorstel toekomen aan de colleges van de deelnemende gemeenten.
4. Het dagelijks bestuur van GGD IJsselland kan een voorstel tot wijziging van de regeling voorleggen aan de colleges van de deelnemende gemeenten indien het voorstel voortvloeit uit wettelijke verplichtingen en/of uit besluiten van het algemeen bestuur.
5. Het dagelijks bestuur wint omtrent een voorstel, bedoeld in het derde en vierde lid, advies in van de desbetreffende portefeuillehoudersoverleggen en commissies als bedoeld in de artikelen 20, 21, 22 en 23.

Artikel 57

1. De regeling wordt opgeheven wanneer ter vergadering van het algemeen bestuur blijkt dat de colleges van ten minste tweederde van de deelnemende gemeenten tot deze opheffing hebben besloten.
2. In geval van beëindiging van de regeling besluit het algemeen bestuur tot liquidatie en stelt hij daarvoor de nodige regelen. Hierbij kan van bepalingen van de regeling worden afgeweken.
3. Het liquidatieplan wordt door het algemeen bestuur, de colleges van de deelnemende gemeenten gehoord, vastgesteld.
4. Het liquidatieplan voorziet in de verplichting van de deelnemende gemeenten tot deelneming in de financiële gevolgen van de beëindiging van de regeling. Het liquidatieplan voorziet in de gevolgen die de opheffing heeft voor het personeel en regelt ook de gevolgen voor de door GGD IJsselland en haar organen gevormde archieven.
5. De organen van GGD IJsselland blijven, zo nodig, na het tijdstip van de beëindiging van de regeling in functie, totdat de liquidatie is voltooid.
6. De opheffing gaat in op een door het algemeen bestuur te bepalen ingangsdatum.

Artikel 58

Voor het wijzigen van, het toetreden tot en het uittreden uit een gemeenschappelijke regeling hebben de colleges toestemming nodig van hun gemeenteraden, zoals bedoeld in artikel 1 lid 3 van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen.

HOOFDSTUK XIV

Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 59

1. De regeling geldt voor onbepaalde tijd.
2. De regeling wordt van kracht met ingang van 1 januari 2009.
3. Met ingang van 1 januari 2009, wordt de 'Gemeenschappelijke regeling Regio IJssel-Vecht 2005', vastgesteld bij besluit van het algemeen bestuur van 29 september 2005, sedertdien gewijzigd, ingetrokken.

Artikel 60

Het college van de gemeente Zwolle draagt zorg voor de toezending van de regeling en besluiten aan gedeputeerde staten en de bekendmaking als bedoeld in artikel 26 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Artikel 61

Deze regeling kan worden aangehaald als 'Regeling GGD IJsselland'.

Aldus vastgesteld door het algemeen bestuur van de Regio IJssel-Vecht op 18 december 2008 en nadien gewijzigd door besluiten van het algemeen bestuur van GGD IJsselland op 2 december 2010, 13 december 2012 en 15 december 2016.

E.W. Anker, voorzitter

p.m., secretaris

Einde bijlage: 13.2 Wijziging gemeenteschappelijke regeling GGD IJsselland - bijlage concept aangepaste gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland

Terug naar het agendapunt

13.3 Wijziging gemeenteschappelijke regeling GGD IJsselland - bijlage concept besluit aanpassing gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

IJsselland

CONCEPT

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING GGD IJSSELLAND

Besluit tot vaststelling van de derde wijziging van de gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland

Het algemeen bestuur van GGD IJsselland,

Gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur d.d. 19 mei 2016 en 10 november 2016,

Gelet op de Wet gemeenschappelijke regelingen en de artikelen van hoofdstuk XIII van de Gemeenschappelijke Regeling GGD IJsselland 2009,

Overwegende dat:

- Per 1 januari 2015 wijzigingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn doorgevoerd;
- Halt is weggefallen als taak van GGD IJsselland;
- de regeling in overeenstemming dient te zijn met de wensen op het gebied van de governance ten aanzien van GGD IJsselland;
- aanpassing van de gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland nodig is;

BESLUIT

1. De volgende wijzigingen van de gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland 2009 vast te stellen:

N.b. In de linkerkolom is steeds de bestaande te vervangen tekst opgenomen, waarbij de gedeelten die worden gewijzigd of geschrapt *cursief* zijn aangegeven. In de rechterkolom staat de nieuwe tekst, met **vetgedrukt** de nieuwe tekstgedeelten en leestekens.

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
Artikel 1 1. In deze gemeenschappelijke regeling wordt verstaan onder: <i>a</i> GGD: GGD IJsselland, het openbaar lichaam als bedoeld in artikel 2, lid 1; <i>b</i> deelnemende gemeenten: de aan deze regeling deelnemende gemeenten: Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle; <i>c</i> gebied: het gezamenlijk grondgebied van de deelnemende gemeenten;	Artikel 1 In deze gemeenschappelijke regeling wordt verstaan onder: - algemeen bestuur: het algemeen bestuur als bedoeld in artikel 12 van de Wet gemeenschappelijke regelingen; - dagelijks bestuur: het dagelijks bestuur als bedoeld in artikel 14 van de Wet gemeenschappelijke regelingen; - deelnemende gemeenten: de aan deze regeling deelnemende gemeenten: Dalfsen, Deventer, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte,

<p><i>d</i> Gedeputeerde Staten: Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel;</p> <p><i>e</i> voorzitter: de voorzitter als bedoeld in artikel 18;</p> <p><i>f</i> het Dagelijks Bestuur: het Dagelijks Bestuur als bedoeld in artikel 14 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;</p> <p><i>g</i> Algemeen Bestuur: het Algemeen Bestuur als bedoeld in artikel 12 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.</p> <p><i>h</i> het college: het college van burgemeester en wethouders van een deelnemende gemeente.</p> <p>2. <i>Onder Gemeentewet verstaat deze regeling, met uitzondering van Hoofdstuk XI, de Gemeentewet, bedoeld in artikel VIIIa van de Wet dualisering gemeentebestuur.</i></p> <p>3. <i>Waar in deze regeling artikelen van de Gemeentewet of van enige andere wet of wettelijke regeling van overeenkomstige toepassing worden verklaard, treden GGD IJsselland, het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter in de plaats van respectievelijk de gemeente, de raad, het college en/of de burgemeester in die artikelen.</i></p>	<p>Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle; de gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland.</p> <p>- de regeling:</p> <p>- gebied: het gezamenlijk grondgebied van de deelnemende gemeenten;</p> <p>- gedeputeerde staten: gedeputeerde staten van de provincie Overijssel;</p> <p>- GGD: GGD IJsselland, het openbaar lichaam als bedoeld in artikel 2, lid 1;</p> <p>- het college: het college van burgemeester en wethouders van een deelnemende gemeente.</p> <p>- voorzitter: de voorzitter als bedoeld in artikel 18;</p>
--	--

Artikel 5 wordt als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
<p>Artikel 5</p> <p>Ter behartiging van de in artikel 3 bedoelde belangen heeft het samenwerkingsverband, met inachtneming van het bepaalde in artikel 7, de volgende taken en specifieke bevoegdheden:</p> <p>1. wettelijke taken en bevoegdheden als GGD:</p> <p>1e) het instellen en in standhouden van een gezondheidsdienst als bedoeld in de artikelen 14, eerste lid, en 15 van de Wet Publieke Gezondheid;</p> <p>2e) de taken en bevoegdheden, die de Wet Publieke Gezondheid aangeeft voor het bestuur van de gezondheidsdienst;</p> <p>3e) het houden van toezicht als bedoeld in hoofdstuk 4 van de Wet Kinderopvang.</p> <p>2. taken en bevoegdheden in vrijwillige samenwerking:</p> <p>a taken op het terrein van gemeentelijke overheidszorg, die gemeenten, collectief of afzonderlijk, aan het samenwerkingsverband opdragen met inachtneming van het bepaalde in artikel 6, leden 2 tot en met 4, <i>daaronder begrepen de taken waarvoor GGD IJsselland beschikt over de specifieke bevoegdheden, hierna genoemd bij onderdeel b.</i></p> <p>b openbare orde: <i>het instellen en in standhouden van een Halt-bureau ter uitvoering van repressieve taken, als bedoeld in de Wet Justitie-subsidies en de Aanwijzingsregeling Halt-bureaus, en van</i></p>	<p>Artikel 5</p> <p>Ter behartiging van de in artikel 3 bedoelde belangen heeft het samenwerkingsverband, met inachtneming van het bepaalde in artikel 7, de volgende taken en specifieke bevoegdheden:</p> <p>1. wettelijke taken en bevoegdheden als GGD:</p> <p>a. het instellen en in standhouden van een gezondheidsdienst als bedoeld in de artikelen 14, eerste lid, en 15 van de Wet Publieke Gezondheid;</p> <p>b. de taken en bevoegdheden, die de Wet Publieke Gezondheid aangeeft voor het bestuur van de gezondheidsdienst;</p> <p>c. het houden van toezicht als bedoeld in hoofdstuk 1 afdeling 4 van de Wet Kinderopvang.</p> <p>2. taken en bevoegdheden in vrijwillige samenwerking:</p> <p>a. taken op het terrein van gemeentelijke overheidszorg, die gemeenten, collectief of afzonderlijk, aan het samenwerkingsverband opdragen met inachtneming van het bepaalde in artikel 6, leden 2 tot en met 4;</p> <p>b. de bevoegdheid tot het aanwijzen van een gemeentelijk lijkschouwer als bedoeld in de Wet op de lijkbezorging voor de deelnemende gemeenten.</p>

<p><i>gemeentelijke preventietaken;</i></p> <p>c de bevoegdheid tot het aanwijzen van een gemeentelijk lijkschouwer als bedoeld in de Wet op de lijkbezorging voor de deelnemende gemeenten.</p>	
--	--

Artikel 6 lid 1 wordt als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
<p>Artikel 6</p> <p>1. GGD IJsselland voert periodiek bestuurlijk overleg met de deelnemende gemeenten omtrent de inhoud en het niveau van uitvoering van wettelijke taken, genoemd in artikel 5, lid 1, <i>voor de komende vier jaren</i>. De inhoud en het niveau van de uitvoering van deze taken worden <i>voor een periode van vier jaar</i> vastgesteld door het Algemeen Bestuur.</p>	<p>Artikel 6</p> <p>1. GGD IJsselland voert periodiek bestuurlijk overleg met de deelnemende gemeenten omtrent de inhoud en het niveau van uitvoering van wettelijke taken, genoemd in artikel 5, lid 1. De inhoud en het niveau van de uitvoering van deze taken worden een keer per bestuursperiode vastgesteld door het algemeen bestuur en jaarlijks geactualiseerd door het dagelijks bestuur.</p>

Artikel 8 lid 1 wordt als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
<p>Artikel 8</p> <p>1. De bevoegdheden van GGD IJsselland, genoemd in artikel 5 van deze regeling, kunnen worden gewijzigd in geval van noodzakelijke aanpassing aan landelijke en/of Europese wetgeving. Het Algemeen Bestuur dient tot de wijziging te besluiten.</p>	<p>Artikel 8</p> <p>1. De bevoegdheden van GGD IJsselland, genoemd in artikel 5 van deze regeling, kunnen worden gewijzigd in geval van noodzakelijke aanpassing aan landelijke en/of Europese wetgeving. Het algemeen bestuur dient tot de wijziging te besluiten. Het algemeen bestuur kan niet besluiten tot het overdragen van bevoegdheden van de deelnemers aan het bestuur van GGD IJsselland.</p>

In artikel 13 vervalt lid 3:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
<p>Artikel 13</p> <p>3. <i>De artikelen 40, 41, 43 en 45 tot en met 48 van de Gemeentewet zijn van overeenkomstige toepassing.</i></p>	

Artikel 14 lid 1 wordt als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
<p>Artikel 14</p> <p>1 <i>De leden</i> van het Dagelijks Bestuur <i>treden</i> als lid van dat bestuur af op de dag, waarop de zittingsperiode <i>van de leden van het Algemeen Bestuur afloopt</i>. <i>Zij zijn terstond herkiesbaar</i>. Zij blijven hun functie waarnemen tot het tijdstip waarop het Algemeen Bestuur uit zijn midden een nieuw Dagelijks Bestuur heeft aangewezen.</p>	<p>Artikel 14</p> <p>1. Een lid van het dagelijks bestuur treedt af als lid van dat bestuur op de dag, waarop de zittingsperiode eindigt van het college van burgemeester en wethouders waarvan dat lid deel uitmaakt. Leden van het dagelijks bestuur blijven hun functie waarnemen tot het tijdstip waarop het algemeen bestuur uit zijn midden een nieuw dagelijks bestuur heeft aangewezen.</p>

Artikel 16 lid 2 wordt als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
Artikel 16 1. De artikelen 53 tot en met 59 van de Gemeentewet zijn van overeenkomstige toepassing.	Artikel 16 2. De artikelen 53 tot en met 59a van de Gemeentewet zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 17 wordt als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
Artikel 17 1. <i>Het Dagelijks Bestuur is belast met en bevoegd tot de dagelijkse leiding van GGD IJsselland. Hiertoe behoort:</i> a. <i>de voorbereiding van al hetgeen aan het Algemeen Bestuur ter overweging en beslissing zal worden voorgelegd;</i> b. <i>de uitvoering van de besluiten van het Algemeen Bestuur;</i> c. <i>het beheer van de activa en de passiva van GGD IJsselland.</i> d. <i>de zorg, voor zover deze niet aan anderen is opgedragen, voor de controle op het geldelijk beheer en de boekhouding;</i> e. <i>het nemen van alle conservatoire maatregelen, zowel in als buiten rechte, en het doen van alles wat nodig is ter voorkoming van verjaring en verlies van recht of bezit;</i> f. <i>de benoeming, schorsing, het ontslag, dan wel de tewerkstelling op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht van personeel in dienst van GGD IJsselland, een en ander behoudens het bepaalde in artikel 41 en verder voor zover het Algemeen Bestuur zich de betreffende bevoegdheden niet heeft voorbehouden;</i> g. <i>gedurig toezicht op al wat GGD IJsselland aangaat.</i> 2. Het Algemeen Bestuur kan aan het Dagelijks Bestuur bevoegdheden overdragen. <i>Dit geldt niet voor:</i> a. het vaststellen en wijzigen van de begroting; b. het vaststellen van <i>de jaarstukken</i> ; c. het vaststellen van verordeningen; d. het nemen van besluiten, als bedoeld in de artikelen 54 tot en met 57.	Artikel 17 1. Het algemeen bestuur kan aan het dagelijks bestuur bevoegdheden overdragen, tenzij de aard van de bevoegdheid zich daartegen verzet. Het algemeen bestuur kan niet de bevoegdheid overdragen tot: a. het vaststellen en wijzigen van de begroting; b. het vaststellen van de jaarrekening ; c. het vaststellen van verordeningen door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven ; d. het nemen van besluiten, als bedoeld in de artikelen 54 tot en met 57. 2. Het dagelijks bestuur is bevoegd: a. het dagelijks bestuur van GGD IJsselland te voeren, voor zover niet bij of krachtens de wet of de regeling het algemeen bestuur hiermee is belast. Hiertoe behoort het beheer van de activa en de passiva van GGD IJsselland en de zorg, voor zover deze niet aan anderen is opgedragen, voor de controle op het geldelijk beheer en de boekhouding; b. beslissingen van het algemeen bestuur voor te bereiden en uit te voeren; c. regels vast te stellen over de ambtelijke organisatie van GGD IJsselland; d. tot benoeming, schorsing, het ontslag, dan wel de tewerkstelling op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht van personeel in dienst van GGD IJsselland, een en ander behoudens het bepaalde in artikel 41 en verder voor zover het algemeen bestuur zich de betreffende bevoegdheden niet heeft voorbehouden; e. tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van GGD IJsselland te besluiten, met uitzondering van privaatrechtelijke rechtshandelingen als bedoeld in artikel 31a van de Wet gemeenschappelijke regelingen; f. te besluiten namens GGD IJsselland, het dagelijks bestuur of het algemeen bestuur rechtsgedingen, bezwaarprocedures of administratief beroepsprocedures te voeren of handelingen ter voorbereiding daarop te verrichten, tenzij het algemeen bestuur, voor zover het het algemeen bestuur aangaat, in voorkomende gevallen anders beslist; g. tot het aanwijzen van een gemeentelijk lijkschouwer als bedoeld in de Wet op de lijksbezorging voor de deelnemende gemeenten. 3. Het dagelijks bestuur neemt, ook alvorens is

	<p>besloten tot het voeren van een rechtsgeding, alle conservatoire maatregelen, zowel in als buiten rechte, en doet wat nodig is ter voorkoming van verjaring of verlies van recht of bezit;</p> <p>4. Het dagelijks bestuur kan een of meer leden van het dagelijks bestuur machtigen tot uitoefening van zijn bevoegdheden, tenzij de regeling waarop de bevoegdheid steunt zich daartegen verzet.</p>
--	---

Artikel 19 wordt als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
<p>Artikel 19</p> <p>1 De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur.</p> <p>2 <i>Hij draagt zorg voor een spoedige afdoening van zaken. De artikelen 75 en 273 van de Gemeentewet zijn van overeenkomstige toepassing.</i></p> <p>3 De voorzitter vertegenwoordigt GGD IJsselland in en buiten rechte. Hij kan de vertegenwoordiging opdragen aan een door hem aan te wijzen persoon. In rechtsgedingen tussen GGD IJsselland en de gemeente, waarvan de voorzitter lid van het bestuur is, wordt hij vervangen door een lid van het Dagelijks Bestuur dat geen lid van het bestuur van de betreffende gemeente is.</p>	<p>Artikel 19</p> <p>1. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. Hij draagt zorg voor een spoedige afdoening van zaken.</p> <p>2. De voorzitter vertegenwoordigt GGD IJsselland in en buiten rechte. Hij kan de vertegenwoordiging opdragen aan een door hem aan te wijzen persoon. In rechtsgedingen tussen GGD IJsselland en de gemeente, waarvan de voorzitter lid van het bestuur is, wordt hij vervangen door een lid van het dagelijks bestuur dat geen lid van het bestuur van de betreffende gemeente is.</p>

Artikel 21 lid 3 wordt als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
<p>3. Artikel 94 van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.</p>	<p>3. Artikel 22 van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.</p>

Artikel 23 lid 2 wordt als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
<p>2 Hij gaat pas over tot instelling van een commissie als bedoeld in lid 1 <i>na verkregen toestemming van de raden van elk van de deelnemende gemeenten.</i></p>	<p>2. Hij gaat pas over tot instelling van een commissie als bedoeld in lid 1 nadat de raden van de deelnemende gemeenten van dit voornemen op de hoogte zijn gesteld en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen.</p>

Artikel 31 wordt als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
<p>Artikel 31</p> <p>1 <i>Het Algemeen Bestuur is bevoegd verordeningen vast te stellen, die nodig zijn ter regeling van personele, organisatorische en huishoudelijke zaken.</i></p> <p>2 Het Algemeen Bestuur is bevoegd verordeningen</p>	<p>Artikel 31</p> <p>Het algemeen bestuur is bevoegd verordeningen vast te stellen binnen het kader van de taken zoals bedoeld in artikel 4 en artikel 5.</p>

vast te stellen binnen het kader van de taken zoals bedoeld in artikel 4 en artikel 5.	
--	--

Artikel 32 wordt als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
<p>Artikel 32 Het Dagelijks Bestuur stelt een ontwerp van een verordening, als bedoeld in artikel 31, <i>lid 2</i>, op en wint daarover advies in van het desbetreffende portefeuillehoudersoverleg respectievelijk de desbetreffende commissie als bedoeld in de artikelen 20, 21, 22 en 23.</p>	<p>Artikel 32 Het dagelijks bestuur stelt een ontwerp van een verordening, als bedoeld in artikel 31, op en wint daarover advies in van het desbetreffende portefeuillehoudersoverleg respectievelijk de desbetreffende commissie als bedoeld in de artikelen 20, 21, 22 en 23.</p>

Artikel 33 wordt als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
<p>Artikel 33 Het Dagelijks Bestuur zendt het ontwerp van een verordening als bedoeld in artikel 31, <i>lid 2</i>, vergezeld van de ontvangen adviezen, aan de deelnemende gemeenten, die hun beschouwingen binnen drie maanden ter kennis van het Algemeen Bestuur kunnen brengen.</p>	<p>Artikel 33 Het dagelijks bestuur zendt het ontwerp van een verordening als bedoeld in artikel 31, vergezeld van de ontvangen adviezen, aan de deelnemende gemeenten, die hun beschouwingen binnen drie maanden ter kennis van het algemeen bestuur kunnen brengen.</p>

Artikel 35 wordt als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
<p>Artikel 35 1 Het Dagelijks Bestuur zendt onverwijld de verordening, bedoeld in artikel 31, <i>lid 2</i>, na vaststelling toe aan de raden van de deelnemende gemeenten en aan de verder bij wettelijk voorschrift daartoe aangewezen besturen en functionarissen. 2 <i>De artikelen 139 tot en met 144 van de Gemeentewet zijn van overeenkomstige toepassing.</i></p>	<p>Artikel 35 1. Het dagelijks bestuur zendt onverwijld de verordening, bedoeld in artikel 31, na vaststelling toe aan de raden van de deelnemende gemeenten en aan de verder bij wettelijk voorschrift daartoe aangewezen besturen en functionarissen. 2. Bekendmaking en inwerkingtreding van besluiten die algemeen verbindende voorschriften inhouden gebeuren volgens de artikelen 32k en 32l van de Wet gemeenschappelijke regelingen.</p>

Artikel 37 wordt als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
<p>Artikel 37 Voor zover een verordening als bedoeld in de artikelen 31, <i>lid 2</i>, en 36 voorziet in hetzelfde onderwerp als een verordening van een deelnemende gemeente, regelt de eerstbedoelde verordening de onderlinge verhouding. Zij kan bepalen dat de gemeentelijke verordening voor het gehele gebied dan wel voor een gedeelte daarvan geheel of gedeeltelijk ophoudt te gelden.</p>	<p>Artikel 37 Voor zover een verordening als bedoeld in de artikelen 31 en 36 voorziet in hetzelfde onderwerp als een verordening van een deelnemende gemeente, regelt de eerstbedoelde verordening de onderlinge verhouding. Zij kan bepalen dat de gemeentelijke verordening voor het gehele gebied dan wel voor een gedeelte daarvan geheel of gedeeltelijk ophoudt te gelden.</p>

De leden 3 en 5 van artikel 41 worden als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
<p>3 <i>Hij</i> woont de vergaderingen bij van het Algemeen Bestuur en van het Dagelijks Bestuur; in deze vergaderingen heeft <i>hij</i> een adviserende stem.</p>	<p>3. De directeur publieke gezondheid/secretaris woont de vergaderingen bij van het algemeen bestuur en van</p>

5 Het Dagelijks Bestuur regelt de vervanging van de directeur publieke gezondheid/secretaris bij <i>zijn</i> verhindering of ontstentenis.	het dagelijks bestuur; in deze vergaderingen heeft de directeur publieke gezondheid/secretaris een adviserende stem. 5. Het dagelijks bestuur regelt de vervanging van de directeur publieke gezondheid/secretaris bij diens verhindering of ontstentenis.
--	---

Artikel 45 wordt als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
Artikel 45 Het <i>Algemeen Bestuur</i> regelt, overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 125 en 134 van de Ambtenarenwet 1929, de rechtspositie van de medewerkers van GGD IJsselland, die ambtenaar zijn, alsmede van het personeel van GGD IJsselland, werkzaam op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht.	Artikel 45 Het dagelijks bestuur regelt, overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 125 en 134 van de Ambtenarenwet 1929, de rechtspositie van de medewerkers van GGD IJsselland, die ambtenaar zijn, alsmede van het personeel van GGD IJsselland, werkzaam op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht.

In artikel 46 vervalt lid 5:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
5 <i>Het Algemeen Bestuur kan, met inachtneming van bij algemene maatregel van bestuur gestelde regels, voor afzonderlijke taken en activiteiten van GGD IJsselland een bedrijf instellen. Het Dagelijks Bestuur zendt een dergelijk besluit binnen twee weken na vaststelling door het Algemeen Bestuur aan Gedeputeerde Staten.</i> 6 Het Dagelijks Bestuur stelt regels vast omtrent de verzekering van eigendommen en gelden van GGD IJsselland tegen benadeling door haar personeel of door anderen.	5. Het dagelijks bestuur stelt regels vast omtrent de verzekering van eigendommen en gelden van GGD IJsselland tegen benadeling door haar personeel of door anderen.

In artikel 47 vervalt lid 11 en de leden 1, 4, 5, 7 en 9 worden als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
Artikel 47 1 Het Dagelijks Bestuur <i>maakt elk jaar voor 1 april</i> de ontwerp-begroting en de ontwerp-meerjarenraming <i>op en zendt deze</i> toe aan de raden van de deelnemende gemeenten. 4 De ontwerp-begroting en de ontwerp-meerjarenraming worden door de zorg van de besturen van de deelnemende gemeenten voor een ieder ter inzage gelegd en, tegen betaling van de kosten, algemeen verkrijgbaar gesteld. <i>Artikel 190, tweede en derde lid van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.</i> 5 De raden van de deelnemende gemeenten <i>kunnen</i> bij het Dagelijks Bestuur <i>voor 1 juni</i> hun zienswijze omtrent de ontwerp-begroting en de ontwerp-meerjarenraming naar voren brengen. 7 Het Algemeen Bestuur stelt de begroting en de meerjarenraming vast voor 1 juli van het jaar, voorafgaand aan dat waarvoor de begroting moet dienen. 9 Het Dagelijks Bestuur zendt de begroting binnen twee weken na vaststelling door het Algemeen Bestuur, in ieder geval voor 15 juli, aan Gedeputeerde Staten. 11 <i>Artikel 189, derde lid van de Gemeentewet is van</i>	Artikel 47 1. Het dagelijks bestuur zendt de ontwerp-begroting en de ontwerp-meerjarenraming acht weken voordat zij aan het algemeen bestuur worden aangeboden toe aan de raden van de deelnemende gemeenten. 4. De ontwerp-begroting en de ontwerp-meerjarenraming worden door de zorg van de besturen van de deelnemende gemeenten voor een ieder ter inzage gelegd en, tegen betaling van de kosten, algemeen verkrijgbaar gesteld. 5. De raden van de deelnemende gemeenten hebben acht weken de gelegenheid om bij het dagelijks bestuur hun zienswijze omtrent de ontwerp-begroting en de ontwerp-meerjarenraming naar voren te brengen. 7. Het algemeen bestuur stelt de begroting en de meerjarenraming vast voor 18 juli van het jaar, voorafgaand aan dat waarvoor de begroting moet dienen. 9. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen twee

<i>overeenkomstige toepassing.</i>	weken na vaststelling door het algemeen bestuur, in ieder geval voor 1 augustus , aan gedeputeerde staten.
------------------------------------	---

De leden 2 en 4 van artikel 48 worden als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
<p>Artikel 48</p> <p>2 De raden van de deelnemende gemeenten kunnen gedurende <i>twee maanden</i> hun zienswijze naar voren brengen bij het Dagelijks Bestuur.</p> <p>4 Het bepaalde in artikel 47, achtste, negende, tiende <i>en elfde</i> lid is van overeenkomstige toepassing.</p>	<p>Artikel 48</p> <p>2. De raden van de deelnemende gemeenten kunnen gedurende acht weken hun zienswijze naar voren brengen bij het dagelijks bestuur.</p> <p>4. Het bepaalde in artikel 47, achtste, negende en tiende lid is van overeenkomstige toepassing.</p>

Artikel 50 wordt als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
<p>Artikel 50</p> <p>1 Wanneer aan het Algemeen Bestuur blijkt dat de raad van een deelnemende gemeente niet voldoet of zal voldoen aan het gestelde in artikel 47, achtste lid, doet het Algemeen Bestuur aan Gedeputeerde Staten van de provincie, <i>waarin de gemeente is gelegen</i>, het verzoek over te gaan tot toepassing van artikel 194 van de Gemeentewet.</p> <p>2 <i>Artikel 195 van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.</i></p>	<p>Artikel 50</p> <p>Wanneer aan het algemeen bestuur blijkt dat de raad van een deelnemende gemeente niet voldoet of zal voldoen aan het gestelde in artikel 47, achtste lid, doet het algemeen bestuur aan gedeputeerde staten van de provincie Overijssel het verzoek over te gaan tot toepassing van artikel 194 van de Gemeentewet.</p>

Artikel 51 wordt als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
<p>Artikel 51</p> <p>1. Het Dagelijks Bestuur legt aan het Algemeen Bestuur over elk begrotingsjaar verantwoording af over het door hem gevoerde bestuur, onder overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag. Het Dagelijks Bestuur voegt daarbij de stukken, bedoeld in artikel 46, derde lid.</p> <p>2. De jaarstukken, genoemd in lid 1, voldoen aan het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, voor zover van toepassing.</p> <p>3. De in het <i>eerste</i> lid bedoelde stukken liggen, zodra zij aan het Algemeen Bestuur zijn overgelegd, voor een ieder ter inzage en zijn algemeen verkrijgbaar. Van de terinzagelegging en de verkrijgbaarstelling wordt openbaar kennis gegeven. Het Algemeen Bestuur beraadslaagt over de jaarrekening en het jaarverslag niet eerder dan twee weken na de openbare kennisgeving.</p> <p>4. Het Algemeen Bestuur stelt de jaarstukken vast voor 1 juli volgende op het jaar waarop deze betrekking hebben. Het Dagelijks Bestuur zendt de door het Algemeen Bestuur vastgestelde jaarstukken binnen twee weken aan Gedeputeerde Staten.</p> <p>5. <i>In de jaarrekening wordt het door elk van de deelnemende gemeenten over het desbetreffende jaar werkelijk verschuldigde bedrag opgenomen. De bijdragen worden berekend op basis van artikel 47, derde lid.</i></p>	<p>Artikel 51</p> <p>1. Het dagelijks bestuur zendt vóór 15 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening aan de raden van de deelnemende gemeenten.</p> <p>2. Het dagelijks bestuur legt aan het algemeen bestuur over elk begrotingsjaar verantwoording af over het door hem gevoerde bestuur, onder overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag. Het dagelijks bestuur voegt daarbij de stukken, bedoeld in artikel 46, derde lid.</p> <p>3. De jaarstukken, genoemd in lid 2, voldoen aan het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, voor zover van toepassing.</p> <p>4. De in het tweede lid bedoelde stukken liggen, zodra zij aan het algemeen bestuur zijn overgelegd, voor een ieder ter inzage en zijn algemeen verkrijgbaar. Van de terinzagelegging en de verkrijgbaarstelling wordt openbaar kennis gegeven. Het algemeen bestuur beraadslaagt over de jaarrekening en het jaarverslag niet eerder dan twee weken na de openbare kennisgeving.</p> <p>5. Het algemeen bestuur stelt de jaarstukken vast voor 1 juli volgende op het jaar waarop deze betrekking hebben. Het dagelijks bestuur zendt de door het</p>

	algemeen bestuur vastgestelde jaarstukken binnen twee weken aan gedeputeerde staten.
--	--

Artikel 52 vervalt

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
Artikel 52	Artikel 52 Vervallen per 15-12-2016

Artikel 60 wordt als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
Artikel 60 Het dagelijks bestuur draagt zorg voor de toezending van de regeling en besluiten aan Gedeputeerde Staten <i>van Overijssel</i> als bedoeld in artikel 26 van de Wet gemeenschappelijke regelingen, <i>zulks op verzoek van het Dagelijks Bestuur</i> .	Artikel 60 Het dagelijks bestuur draagt zorg voor de toezending van de regeling en besluiten aan gedeputeerde staten en de bekendmaking als bedoeld in artikel 26 van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Artikel 61 wordt als volgt gewijzigd:

Bestaande tekst	Nieuwe tekst
Artikel 61 Deze regeling kan worden aangehaald als 'Regeling GGD IJsselland 2009'.	Artikel 61 Deze regeling kan worden aangehaald als 'Regeling GGD IJsselland'.

2. De datum van inwerkingtreding van deze besluiten te bepalen op 1 januari 2017.

Aldus besloten door het Algemeen Bestuur van GGD IJsselland op 15 december 2016.

E.W. Anker, voorzitter

p.m., secretaris

Einde bijlage: 13.3 Wijziging gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland - bijlage concept besluit aanpassing gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland

Terug naar het agendapunt

13.4 Wijziging gemeenteschappelijke regeling GGD IJsselland - bijlage toelichting op besluit tot wijziging gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland ([terug naar agendapunt](#))

De inhoud van deze bijlage is te vinden vanaf de hierna volgende pagina's.

IJsselland

CONCEPT

TOELICHTING OP HET BESLUIT TOT VASTSTELLING VAN DE DERDE WIJZIGING VAN DE GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING GGD IJSSELLAND PER 1 JANUARI 2017

1. Algemene toelichting op de wijzigingen

Er zijn drie categorieën wijzigingen te onderscheiden, nl:

- Wijzigingen die nog op 'de plank' lagen om te worden verwerkt bij de eerstvolgende gelegenheid. Zoals het wegvallen van de Halt-taak).

- Aanpassingen naar aanleiding van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Denk daarbij aan:
 - a. zaken die gewijzigd worden omdat anders niet aan de wet wordt voldaan (bijv. omdat het nu anders geregeld is) of anders de tekst niet meer klopt (bijv. bij verwijzingen naar artikelen in de gemeentewet die een ander nummer hebben gekregen).
 - b. zaken die zijn verwerkt omdat dit de gemeenschappelijke regeling verduidelijkt (bijv. de bevoegdheden van het dagelijks bestuur op grond van de wet).
 - c. het doorvoeren van mogelijkheden die de wet biedt; waar wil je gebruik van gaan maken? (bijv. deelnemen in een Stichting kan alleen als de gemeenschappelijke regeling hier in voorziet. Dit voorbeeld is overigens niet in de voorstellen verwerkt).

- Aanpassingen als gevolg van wensen tot modernisering van de 'governance' van GGD IJsselland. Bijv. het aanpassen van de procedure m.b.t. de jaarrekening aan de praktijk en het toepassen van de meest recente aanbevelingen van de VNG over de vormgeving van regelgeving.

In onderstaande artikelsgewijze toelichting komt de aard van de wijzigingen terug.

2. Artikelsgewijze toelichting op de wijzigingen

Artikel 1

Lid 1

In artikel 1 is de vormgeving van lid 1 aangepast volgens de aanbeveling in de VNG-uitgave '100 Ideeën voor de gemeentelijk regelgever' van prof. Mr. Willem Konijnenbelt over het formuleren van begripsbepalingen: de te definiëren begrippen worden ongeletterd in alfabetische volgorde geplaatst.

De '100 Ideeën voor de gemeentelijk regelgever' zijn ook toegepast op de schrijfwijze met betrekking tot hoofdletters en namen: bijv. algemeen bestuur in plaats van Algemeen Bestuur.

Lid 2 en lid 3

Deze leden vervallen omdat in de aangepaste Wet gemeenschappelijke regelingen een einde is gekomen aan de vangnetfunctie die artikel 33 vervulde. Voor een aantal onderwerpen is een zelfstandige regeling in de Wgr getroffen. Verwijzing naar regels in de gemeentewet van vóór de dualisering van het gemeentebestuur is ook niet meer nodig.

Artikel 5

Lid 2

In dit lid vervalt onderdeel b als gevolg van het vertrek van het Halt-bureau bij GGD IJsselland. In onderdeel a vervalt hierdoor de verwijzing naar onderdeel b.

Artikel 6

Lid 1

Het is niet meer van deze tijd om de inhoud en het niveau van de wettelijke taken voor de komende vier jaar vast te stellen. Daarom is aangesloten bij de huidige uitvoeringspraktijk: één keer per bestuursperiode komen de inhoud en het niveau van wettelijke taken aan de orde in het algemeen bestuur. Dit gebeurt via het Productenboek GGD IJsselland. Om een actueel overzicht te houden van de taken van GGD IJsselland wordt het productenboek eens per jaar geactualiseerd door het dagelijks bestuur.

Artikel 8

Lid 1

Deze inperking komt voort uit de wijziging van artikel 10 lid 2 van de Wgr. In de bepalingen van de gemeenschappelijke regeling over hoe verandering kan worden gebracht in overgedragen bevoegdheden kan niet worden bepaald dat het bestuur van het openbaar lichaam kan besluiten tot overdracht van een bevoegdheid van een deelnemer aan de GGD.

Hiervoor is instemming door die deelnemer een voorwaarde. Voor wijziging in de bevoegdheden genoemd in artikel 5 van de gemeenschappelijke regeling moet de gemeenschappelijke regeling worden aangepast.

Artikel 13

Lid 3

De verwijzing naar de genoemde artikelen uit de gemeentewet is hier overbodig en kan vervallen. Toepassing van die artikelen op een wethouder die tevens AB/DB-lid is werken in de praktijk door in het functioneren als bestuurslid van GGD IJsselland.

De artikelen 40 en 41 van de gemeentewet gaan over aanvaarding van de benoeming als wethouder, artikel 43 over ontslag nemen als wethouder en artikel 45 over zwangerschap en ziekteverlof. Artikel 46 betreft ontslag bij onverenigbare functies en artikel 47 gaat over ontslag bij niet voldoen aan eisen van wethouderschap.

Artikel 14

Lid 1 In de bestaande regeling treden de leden van het dagelijks bestuur als lid van dat bestuur af op de dag, waarop de zittingsperiode van de leden van het algemeen bestuur afloopt.

In de praktijk is er geen sprake van aflopen van 'de zittingsperiode' voor alle leden van het Algemeen Bestuur. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur eindigt van rechtswege zodra men ophoudt wethouder van de desbetreffende gemeente te zijn (bepaald in art. 13.2 Wgr).

De nieuwe formulering sluit hierbij aan. Als een lid geen collegelid meer is treedt het af. Om te voorkomen dat hierdoor een vacuüm ontstaat blijft een DB-lid zijn functie waarnemen tot het tijdstip waarop het Algemeen Bestuur uit zijn midden een nieuw Dagelijks Bestuur heeft aangewezen.

Deze regeling is een analoge toepassing van de bepalingen in de Gemeentewet over de overbrugging van de periode tussen de gemeenteraadsverkiezingen en de benoeming van wethouders van het nieuwe college. De Gemeentewet regelt dat wethouders aftreden op het moment waarop de raad tenminste de helft van het aantal leden van het nieuwe college heeft benoemd en deze benoemingen zijn aangenomen. Tot die tijd blijven wethouders gewoon in functie, waardoor geen bestuursvacuüm kan ontstaan.

Artikel 16

Lid 2

De verwijzing naar de bepalingen in de Gemeentewet is uitgebreid met artikel 59a, over de ondertekening van de stukken die van het college uitgaan en de mogelijkheid van het verlenen van ondertekeningmandaat.

Artikel 17

Algemeen

Artikel 33 ('oud') van de Wgr verwees voor de uitoefening van de bevoegdheden naar de verhoudingen tussen de bestuursorganen van de gemeenten in de Gemeentewet zoals die gold vóór de dualisering. Dit leidde in de praktijk tot onduidelijkheden.

De bevoegdhedenverdeling is nu rechtstreeks in de Wgr geregeld.

Het nieuwe artikel 33 van de Wgr bepaalt dat de bevoegdheden die bij de regeling worden

overgedragen bij het algemeen bestuur berusten, tenzij bij wet of in de regeling anders is bepaald. Artikel 33a Wgr bepaalt dat het algemeen bestuur bevoegdheden kan overdragen en geeft aan voor welke bevoegdheden dit niet mogelijk is.

Een aantal elementen uit de dualiseringsoperatie waarmee bevoegdheden werden toegekend aan het college van burgemeester en wethouders is doorgetrokken naar de Wgr. In artikel 33b Wgr zijn bepaalde bevoegdheden expliciet toebedeeld aan het dagelijks bestuur. Artikel 33c voorziet in de mogelijkheid van machtiging tot uitoefenen van de bevoegdheid van het dagelijks bestuur door een of meer leden van het dagelijks bestuur.

Een en ander is verwerkt in artikel 17 van de regeling.

Lid 1

Voor wat betreft de volgorde waarin de bevoegdheden aan de orde komen is aangesloten bij de opbouw van de Wgr - eerst wordt ingegaan op de bevoegdheden van het algemeen bestuur, vervolgens op die van het dagelijks bestuur.

In artikel 17 lid 1 onderdeel b komt de term 'jaarrekening' in plaats van 'jaarstukken' conform de tekst van de Wgr (art. 33 a onderdeel a) op dit punt.

Door toevoeging van de zinsnede 'door strafbepaling of bestuursdwang te handhaven' komt lid 1 onderdeel b nu overeen met de bepaling van de Wgr hierover (artikel 33 a onderdeel c).

Lid 2

De bevoegdheden van het dagelijks bestuur op grond van de regeling GGD IJsselland zijn voor zover de regeling hier nog niet in voorzag aangevuld met de bevoegdheden die zijn benoemd in artikel 33b van de Wgr. Daarnaast is de bevoegdheid tot het aanwijzen van de gemeentelijk lijkschouwer als bevoegdheid van het dagelijks bestuur opgenomen.

Lid 3

Dit lid komt overeen met artikel 33b lid 2 van de Wgr.

Lid 4

Dit lid komt overeen met artikel 33c van de Wgr.

Artikel 19

Lid 1

Omdat lid 2 deels vervalt is de eerste zin van lid 2 toegevoegd aan lid 1.

Lid 2

Artikel 75 van de Gemeentewet is een in 2005 vervallen bepaling. De verwijzing naar dit artikel is vervallen.

Artikel 273 van de Gemeentewet betreft de procedure voor vernietiging van besluiten die naar het oordeel van de burgemeester voor vernietiging in aanmerking komen. In de Wgr is de procedure voor schorsing en vernietiging niet meer via een schakelbepaling met de Gemeentewet geregeld, maar is dit zelfstandig geregeld in afdeling 4. Daarbij is aangesloten bij de procedure voor schorsing en vernietiging in de artikelen 268 tot en met 281a van de Gemeentewet.

De verwijzing in lid 2 van de regeling naar artikel 273 van de gemeentewet is vervallen.

Lid 3

Lid 3 is vernummerd tot lid 2.

Artikel 21

Lid 3

Met deze wijziging is een artikel uit de Gemeentewet van vóór 7 maart 2002 dat inmiddels vervallen is vervangen door de huidige bepaling van de Gemeentewet waarin dezelfde materie geregeld wordt. Het gaat erom dat leden van de adviescommissie onschendbaar zijn voor hetgeen zij in een vergadering van de commissie hebben gezegd of schriftelijk hebben voorgelegd.

Artikel 23

Lid 2

Met deze aanpassing wordt de tekst van dit lid in overeenstemming gebracht met de op dit punt

aangepaste tekst van de Wgr (artikel 25 lid 2).

Artikel 31

Lid 1

De tekst van lid 1 is vervallen omdat de Wgr er rechtstreeks in voorziet dat het dagelijks bestuur bevoegd is regels vast te stellen over de ambtelijk organisatie van het openbaar lichaam (art. 33b onderdeel c Wgr). Dit is verwerkt in artikel 17 lid 2 van de regeling.

Artikel 32, 33, 35 (lid1) en 37

De verwijzingen naar lid twee van artikel 31 vervallen omdat dit lid de integrale tekst van artikel 31 is geworden door het wegvallen van lid 1 van artikel 31.

Artikel 35

Lid 2

De artikelen 32k en 32l van de Wgr zijn van toepassing op bekendmaking en inwerkingtreding van besluiten van het bestuur van het openbaar lichaam die algemeen verbindende voorschriften inhouden. Verwijzing naar de gemeentewet vervalt hiermee.

Artikel 41 (lid 3 en 5) en 42 (lid 2 en 3)

Volgens de aanbeveling in de VNG-uitgave '100 Ideeën voor de gemeentelijk regelgever' is een persoonsaanduiding gebruikt die zowel een man als een vrouw kan betreffen.

Artikel 45

De bevoegdheid om rechtspositieregelingen voor het personeel vast te stellen is neergelegd bij het dagelijks bestuur. Dit in lijn met de bevoegdheid van het dagelijks bestuur om regels vast te stellen over de ambtelijke organisatie (art. 17 lid 2 van de regeling).

Artikel 46

Lid 5

Dit lid is niet meer actueel.

De Wgr (art. 31a) bepaalt dat het algemeen bestuur van het openbaar lichaam slechts besluit tot oprichting van en deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen indien de regeling in deze mogelijkheid voorziet en dat het in bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang. Het ontwerp-besluit wordt naar de raden van de deelnemende gemeenten gestuurd om hen in de gelegenheid te stellen hun wensen en bedenkingen ter kennis te brengen van het algemeen bestuur. Er is voor gekozen in de regeling niet te voorzien in de mogelijkheid tot oprichting van en deelname in rechtspersonen als bedoeld in art. 31a Wgr. Mocht dit in de toekomst wenselijk blijken dan zal de regeling hierop dienen te worden aangepast, waarvoor de colleges toestemming nodig hebben van hun gemeenteraden.

Lid 6

Door wegvallen van lid 5 is lid 6 vernummerd tot lid 5.

Artikel 47

Lid 1

De regeling is op het punt van de termijn van toezenden van de ontwerpbegroting en – meerjarenraming aangepast aan de bepaling hierover in artikel 35 lid 1 van de Wgr.

Lid 4 en lid 11

De verwijzingen naar de gemeentewet zijn vervallen. Verwijzing is niet nodig omdat in de Wgr in artikel 35 lid 6 de artikelen 186 tot en met 213 van de Gemeentewet van overeenkomstige toepassing worden verklaard, voor zover daarvan bij of krachtens de Wgr niet is afgeweken.

Lid 5

De termijn voor het indienen van zienswijzen door de raden van de deelnemende gemeenten omtrent de ontwerpbegroting en - meerjarenraming is conform de bepalingen in de Wgr bepaald op

8 weken.

Lid 7

Artikel 34 lid 2 van de Wgr bepaalt dat de begroting binnen twee weken na vaststelling maar in ieder geval vóór 1 augustus van het jaar voorafgaande aan het begrotingsjaar aan gedeputeerde staten wordt gezonden. Dit betekent dat de begroting vóór 18 juli moet zijn vastgesteld. Deze datum is verwerkt.

Lid 9

De datum van toezending van de vastgestelde begroting aan gedeputeerde staten is aangepast aan de datum die hiervoor in artikel 34 lid 2 van de Wgr is bepaald.

Artikel 48

Lid 2

De termijn voor het indienen van zienswijzen door de raden van de deelnemende gemeenten over een begrotingswijziging is conform de bepalingen in de Wgr bepaald op 8 weken.

Lid 4

De verwijzing naar het elfde lid van artikel 47 is vervallen aangezien dit lid ook is vervallen.

Artikel 50

Lid 1

Sinds uittreding van de gemeente Hattem uit de gemeenschappelijke regeling liggen alle deelnemende gemeenten in de provincie Overijssel.

Lid 2

De verwijzingen naar de gemeentewet zijn vervallen. Verwijzing is niet nodig omdat in de Wgr in artikel 35 lid 6 de artikelen 186 tot en met 213 van de Gemeentewet van overeenkomstige toepassing worden verklaard, voor zover daarvan bij of krachtens de Wgr niet is afgeweken.

Artikel 51 en 52

Lid 1

Lid 1 wordt lid 2 en er is een nieuw lid 1 ingevoegd vanwege het wettelijke voorschrift in artikel 34b van de Wgr.

Deze bepaling is in de Wgr opgenomen om de raden te voorzien van informatie over de algemene financiële en beleidsmatige kaders voor het volgende begrotingsjaar en deze meegenomen kan worden bij het opstellen van de voorjaarsnota van de gemeente.

Leden 2 tot en met 4

De leden en de verwijzingen naar leden zijn vernummerd vanwege het invoeren van een nieuw lid 1.

Lid 5 vervalt omdat het feitelijk niet zo is dat in de jaarrekening het per gemeente werkelijk verschuldigde bedrag wordt opgenomen.

Het algemeen bestuur stelt de jaarstukken vast, waaronder de jaarrekening. Over de bestemming van het resultaat van de jaarrekening neemt het algemeen bestuur een besluit. Als het besluit teruggave aan gemeenten inhoudt dan gebeurt dit op basis van artikel 47 lid 3 van de regeling.

Artikel 52 kan vervallen. Wanneer het algemeen bestuur besluit tot teruggave van (een deel van) het rekeningresultaat aan gemeenten wordt dit besluit vanzelfsprekend op korte termijn geëffectueerd.

Artikel 60

De tekst 'van Overijssel' kan vervallen omdat in de definities al is aangegeven dat het om gedeputeerde staten van de provincie Overijssel gaat.

De tekst 'zulks op verzoek van het dagelijks bestuur' is vervallen.

Artikel 61

De VNG-uitgave '100 Ideeën voor de gemeentelijk regelgever' beveelt aan om alleen wanneer daaraan behoefte bestaat om een regeling te onderscheiden van een andere regeling of wanneer deze voor een bepaald jaar geldt in de citeertitel daarvan een jaartal op te nemen.

Dit is niet het geval. Het jaartal is daarom weggelaten.

Einde bijlage: 13.4 Wijziging gemeenteschappelijke regeling GGD IJsselland - bijlage toelichting op besluit tot wijziging gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland

Terug naar het agendapunt